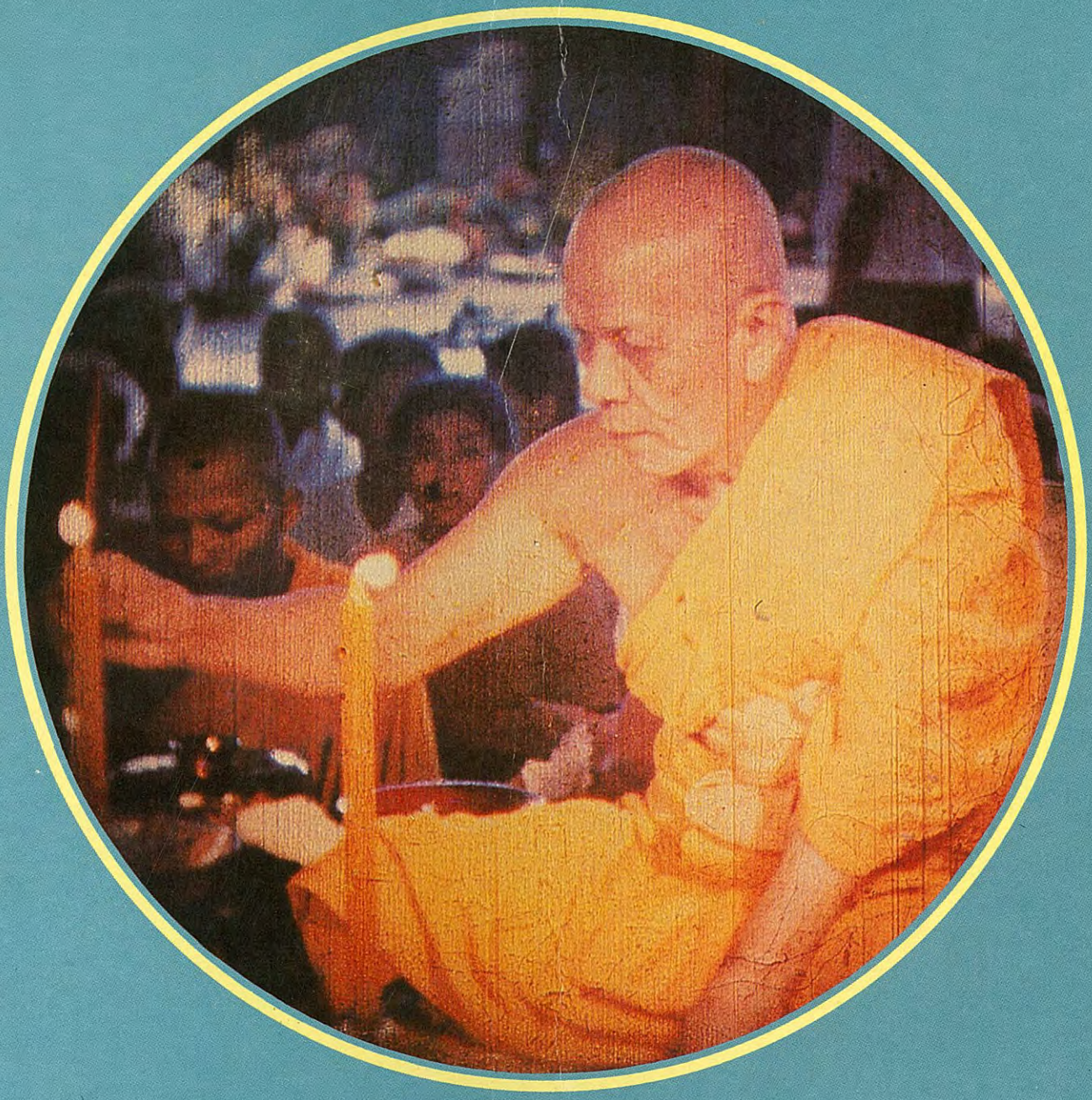

ตรีธาเล่าเรื่องหลวงพ่อและวัดปากน้ำ

น.ส.ตรีธา เนียมขำ ผู้เล่า
พันตรีหญิงทัศนศรี โสมะเกษตริน บันทึกและเรียบเรียง
พระมหาสุชาติ ธมฺมรตโน (ป.ธ.๙) ตรวจทาน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล

110/66-68 ถนนพระราม 6 (เจริญผลตัดใหม่) กรุงเทพฯ โทร. 2818197

นายพินิจ พีชวณิชย์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา (2527)

ประกาศคุณูปการ

หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะมีผู้ให้ความสนับสนุนร่วมมือมากมายหลายท่าน มีทั้งผู้ร่วมบริจาคทรัพย์ช่วยในการจัดพิมพ์หนังสือ ผู้ที่ให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ส่งเสบียงอาหาร สนับสนุนด้านยานพาหนะ และช่วยบริการให้ความสะดวกสบายแก่ข้าพเจ้าและคณะเป็นอย่างดี

เจ้าหน้าที่พุทธมณฑลได้เอื้อเฟื้อให้ขอยืมสถานที่เขียนหนังสือ

- คุณมานะ มโนรมย์ หัวหน้าฝ่ายพุทธมณฑล นอกจากนี้ยังได้ให้ขอยืมพระของขวัญและเหรียญหลวงพ่อถ่ายรูปลงหนังสือเล่มนี้ด้วย
- คุณคูณ บุญธรรม หัวหน้างานธุรการ
- คุณจรัญ วิธีเจริญ หัวหน้างานปลูกบำรุงรักษาต้นไม้

รวมทั้งเจ้าหน้าที่และคนงานอีกหลายคนที่บริการให้ความสะดวก

ผู้เอื้อเฟื้อยานพาหนะ

- คุณละเอียด ตินตมุสิก เจ้าของและผู้อำนวยการโรงเรียนเทคนิคศรีวัฒนา
- คุณกนกพร อดิศราลักษณ์
- คุณขจิต คุณจันทวดี มหาคุณขจรเดช

ผู้ที่ช่วยขับรถ

- คุณณพร (แอ๋น) นุตเกษม
- คุณกนกพร อดิศราลักษณ์

และยังมีญาติมิตรอีกหลายท่านที่เป็นห่วง ไม่อยากให้กังวลเรื่องการหาอาหารรับประทาน กลัวว่าจะทำงานได้ไม่เต็มที่ อุตส่าห์ขับรถจากบ้านบ้าง จากที่ทำงานบ้างนำอาหารไปส่งให้รับประทานถึงพุทธมณฑล บางท่านก็ไปส่งอาหารทุกวัน บางท่านก็เว้นบ้าง บางท่านก็ฝากอาหารมาเพราะตัวเองติดธุระมาเองไม่ได้ ข้าพเจ้าก็ได้ขอร้องแล้วว่าอย่าลำบากเดินทางไปเลย อาหารที่ข้าพเจ้าเตรียมไปก็มากพอ แต่ท่านเหล่านี้ก็หาฟังคำทักท้วงของข้าพเจ้าไม่ เป็นกองเสบียงส่งกำลังบำรุงกันเต็มที่ ท่านเหล่านี้ได้แก่

- แม่ชีธัญญาณี สุดเกษ
- คุณหญิงทองอยู่ โลหะชาละ
- คุณบวรศรี ธีรธำรง

- คุณจวงจันทน์ บุรกรรมโกวิท
- คุณประยูร คุณเกศินี พณิชยานนท์
- คุณดำเกิง คุณประภารัตน์ จินดาหรา
- คุณนันทนา สุดประเสริฐ
- คุณกนกพร อดิศราลักษณ์
- คุณวันทนา บุญมาก
- แม่ชีปัทมา วงษ์สุนทร
- แม่ชีอุไรลักษณ์ สุรางคณารมภ์
- คุณพัฒนา จุฬจัมบก
- คุณจำนงค์ พูลแสวง

ผู้ที่ช่วยพิมพ์ดีดต้นฉบับ

- ร.อ.หญิงศันสนีย์ ธีรธำรง
- คุณวลี คุณารัตน์พานิช

ผู้ถ่ายภาพ

- พระครูใบฎีกาพิชัย กิตฺติสาโร
- พระไมตรี คุตฺตธมฺโม
- คุณดำเกิง คุณประภารัตน์ จินดาหรา
- คุณมณฑล สุขเผือก

ผู้บันทึกและเรียบเรียงเรื่องราวที่ข้าพเจ้าเล่า

- พันตรีหญิงทัศนศรี โสมะเกษตริน

ผู้ช่วยตรวจทานภาษาบาลี

- พระมหาสุชาติ ธมฺมรตโน (ป.ธ.๙)

นอกจากนี้ยังมีท่านผู้มีจิตศรัทธา ขอร่วมบริจาคทรัพย์ช่วยในการพิมพ์หนังสือฉบับนี้ เพื่อถวายส่วนบุญกุศลแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ)และร่วมบูชาพระคุณท่านกับข้าพเจ้าด้วย ดังมีรายนามต่อไปนี้

- คุณจวงจันทร์ บุรกรรมโกวิท	๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาท)
- ตระกูลคุณารัตน์พานิช	๕๐,๐๐๐.๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาท)
- พล.ต.อ.ชุมพล คุณหญิงทองอยู่ โลหะชาละ	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- พันตรีหญิงทัศนศรี โสมะเกษตริน	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณเฉลิม คุณวไลพร ด.ช.นพพร สุริยาชัวัฒน์	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)

- คุณอดิศักดิ์ - วณิพร อัมพลเสถียร ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท(หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณกนกพร อดิศราลักษณ์ ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณอุดม
  คุณเสาวณีย์ คำพันธุ์นิพ และบุตร ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณบุญส่ง คุณจรุงจิต มีศิริ ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณขจาย คุณเชิญศรี
  คุณคันฉัตร ทองสมบัติ ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณดำเกิง คุณประภารัตน์ ด.ญ.ปฤษฎี ด.ญ.ปนิษฐา
  ด.ญ.ปวิตรา จินดาหรา ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณสายพิน หอมแช่ม ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณละเอียด ตินตมุสิก ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณประยูร คุณเกศินี พณิชยานนท์
  และบุตรธิดา ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- น.ท.ปรีชา คุณสนอง จันทรแสง
  และบุตรธิดา ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณนันทนา ปิณฑวิหค และบุตร ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)
- คุณสมบูรณ์ คุณกันยา
  ด.ญ.พัชรียา มหาพิชยะกุล ๕,๐๐๐.๐๐ บาท (ห้าพันบาท)
- คุณจามรี ทองประวัติ และครอบครัว ๓,๐๐๐.๐๐ บาท (สามพันบาท)
- คุณนันทา รัตนไชย ๒,๐๐๐.๐๐ บาท (สองพันบาท)
- คุณบวรศรี พันตรีหญิง ดร.ศรีศรันย์
  ร้อยเอกหญิงศันสนีย์
  คุณศรวณีย์ ธีรธำรง ๒,๐๐๐.๐๐ บาท (สองพันบาท)
- คุณกิตติชัย คุณไน้ ลัภนพรวงศ์ ๒,๐๐๐.๐๐ บาท (สองพันบาท)
- คุณพูลศรี ทองประวัติ ๑,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท)
- คุณวิชาญ คุณนันทนา สุดประเสริฐ ๑,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท)
- ดร.เฉลิม คุณธีรพร ชัยวัชราภรณ์ ๑,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท)
- คุณพรหม คุณอำพล แสงไชยา
  และบุตรธิดา ๑,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท)
- คุณประดับ สุวรรณชื่น ๕๐๐.๐๐ บาท (ห้าร้อยบาท)
- คุณพ่อเชาว์ คุณแม่ประจวบ
  คุณวันทนา บุญมาก ๕๐๐.๐๐ บาท (ห้าร้อยบาท)

- คุณศิริพร อันเจริญ	๓๐๐.๐๐ บาท (สามร้อยบาท)
- คุณจุฑาทิพย์ พุทธรักษา	๒๐๐.๐๐ บาท (สองร้อยบาท)
- แม่ชีปัทมา วงษ์สุนทร	๒๐๐.๐๐ บาท (สองร้อยบาท)
- คุณชรินทร์ แก้วประณีต	๑๘๐.๐๐ บาท (หนึ่งร้อยแปดสิบบาท)
- คุณเจือ กิจวิทย์	๑๒๐.๐๐ บาท (หนึ่งร้อยยี่สิบบาท)

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนามมาทั้งหมดนี่ และยังมีอีกหลายท่านที่ถึงแม้ว่าจะมิได้มีชื่อในที่นี้ แต่ก็ได้ให้กำลังใจ สนับสนุนและช่วยเหลือค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าคิดว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อของพวกเรา ท่านคงจะทราบการกระทำอันบริสุทธิ์ใจของศิษย์ของท่านทุกคน และคงจะช่วยคุ้มครองปกป้องรักษาให้ทุกท่านปราศจากภยันตรายทั้งปวง และประสบแต่สิ่งที่ดีงามในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ

น.ส.ตรีธา เนียมขำ

สารบัญ

	หน้า
บูชาพระคุณ	๑
ประวัติก่อนบวช	๓
อุปสมบท	๔
การศึกษาปริยัติ	๕
การปฏิบัติวิปัสสนา	๖
การสอน และเผยแพร่วิชาธรรมกาย	๘
วิธีการสอนธรรมกายของหลวงพ่อ	๒๔
ความหมายของคำว่า สัมมาอะระหัง	๓๙
สิ่งมหัศจรรย์ในวันเวียนเทียน	๔๔
การเผยแพร่ธรรมกายในต่างประเทศ	๕๔
การตั้งโรงครัว	๕๕
อนาคตวิสัย	๖๖
การพัฒนาด้านการศึกษา	๗๘
การสร้างพระของขวัญรุ่นที่ ๑	๘๒
วิธีตั้งจิตอธิษฐาน	๘๕
พระรุ่นพิเศษของหลวงพ่อ	๙๒
การบรรจุอานุภาพธรรมกายลงในพระของขวัญ	๙๓
พระธรรมขันธ์รุ่น 4 ช่วยคนถูกฟ้าผ่า	๙๔
การบริหารของหลวงพ่อ	๑๐๕
การปกครองของหลวงพ่อ	๑๐๘
การพัฒนาถาวรวัตถุและสาธารณูปการ	๑๒๑
อาพาธและมรณภาพ	๑๒๔
การแต่งตั้งผู้รักษาการเจ้าอาวาส	๑๒๘
การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของหลวงพ่อ	๑๓๔
การเผยแพร่วิชาธรรมกาย	๑๓๔
ศูนย์จักรพรรดิ	๑๔๐
กายสิทธิ์	๑๔๒

หน้า

กฐินพระราชทาน	๑๔๕
การศึกษาพระปริยัติธรรม	๑๔๙
การก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ	๑๕๑
มูลนิธิหลวงพ่อวัดปากน้ำ	๑๕๙
การก่อตั้งสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ	๑๖๐
การจัดงานฉลองอายุครบร้อยปีหลวงพ่อ	๑๖๓
ข้อความที่จารึกที่กรุบรรจุพระผงธรรมขันธ์	๑๗๐
ประวัติย่อและผลงานของพระภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ)	๑๙๕
ประวัติย่อพระราชโมลี วัดราชโอรสาราม (ณรงค์ ฐิตญาโณ)	๑๙๙
ประวัติย่อรองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำชุดปัจจุบัน	๒๐๒

บูชาพระคุณ

มูลเหตุที่ข้าพเจ้าอยากจะบันทึกเรื่องราวของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ วิชาธรรมกาย และวัดปากน้ำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพราะเห็นว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านได้มรณภาพไปเป็นเวลานานถึง ๒๕ ปีแล้ว ยังมีศิษย์ที่ใกล้ชิดของพระเดชพระคุณท่านเหลืออยู่ไม่มากนัก ซึ่งนับวันก็จะต้องหมดไป เรื่องราวเกี่ยวกับหลวงพ่อและการค้นคว้าเผยแพร่วิชาธรรมกายของท่านก็จะต้องสูญหายไป ทำให้ศิษย์รุ่นหลังไม่มีโอกาสทราบเรื่องราวอันถูกต้องแท้จริงของพระเดชพระคุณท่าน

ข้าพเจ้ามีความตั้งใจไว้เป็นเวลานานแล้วตั้งแต่พระคุณท่านมรณภาพว่าจะเขียนหนังสือเพื่อเป็นการบูชาพระคุณท่าน แต่ก็ยังไม่มีโอกาส เมื่อทางคณะศิษย์ซึ่งมีพระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนีเป็นประธานจัดงานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปีของท่าน ในวันที่ ๒๓-๒๔ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๗ ข้าพเจ้าจึงเห็นเป็นโอกาสอันดีที่จะพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวของหลวงพ่อ เพื่อเป็นบรรณานุสรณ์และเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณชื่อเสียงของพระเดชพระคุณท่าน เป็นการบูชาพระคุณอีกทางหนึ่ง

ข้าพเจ้ามาอยู่วัดปากน้ำตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๔๘๑ มีอายุเพียง ๑๓ ปี เพราะบิดาของข้าพเจ้าได้พามารดาข้าพเจ้าซึ่งป่วยหนักมานานถึง ๑๒ ปีมารักษาโรคกับหลวงพ่อ เนื่องจากไม่มีหมอคนใดที่จะสามารถรักษาให้หายได้ ข้าพเจ้าจึงได้มีโอกาสมาฝึกนั่งภาวนากับหลวงพ่อ จนปฏิบัติได้วิชาธรรมกาย และท่านได้รักษาโรคให้มารดาของข้าพเจ้าด้วยวิชาธรรมกาย จนมารดาของข้าพเจ้าหายจากโรคมีร่างกายแข็งแรงเป็นปกติ มีชีวิตต่อมาได้อีก ๒๔ ปี หลังจากนั้นหลวงพ่อท่านก็ขอข้าพเจ้าจากบิดามารดา ให้มาบวชชีและอยู่ปฏิบัติกิจภาวนาในวัดปากน้ำ ข้าพเจ้าจึงต้องจากบิดามารดา ญาติพี่น้องมาอยู่ในความอุปการะของพระเดชพระคุณท่านตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา หลวงพ่อท่านจึงเปรียบเสมือนบิดาผู้ให้กำเนิดของข้าพเจ้า ท่านได้ให้ความรู้ อบรมดูแลสั่งสอนการประพฤติปฏิบัติ ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ให้ความเมตตาปรานีห่วงใยสารพัดสุดจะพรรณนาได้หมดสิ้น

นอกจากท่านจะมีอุปการะคุณแก่ข้าพเจ้าอย่างสูงสุดอันจะหาผู้ใดเสมอเหมือนได้ยากแล้ว ท่านยังเป็นผู้ชุบชีวิตมารดาข้าพเจ้าซึ่งเปรียบเสมือนตายทั้งเป็นให้ฟื้นคืนขึ้นมาใหม่ และต่อมาทั้งบิดามารดาของข้าพเจ้าก็ได้มารักษาศีลนั่งภาวนาอยู่ภายใต้บารมีธรรมของพระเดชพระคุณท่าน สามคนพ่อแม่ลูกจึงเป็นหนี้พระคุณท่านสุดที่จะชดใช้ได้หมด

จากการที่ได้อยู่ใกล้ชิดพระเดชพระคุณท่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๑ จนถึงวันท่านมรณภาพเป็นเวลานานถึง ๒๑ ปี หลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพแล้วข้าพเจ้าก็ยังคงอยู่ในวัด

ปากน้ำเพื่อปฏิบัติกิจภาวนา โดยไม่เคยย้ายไปอยู่ที่อื่นเลยจนถึงปัจจุบันนี้นับเป็นเวลานานถึง ๔๖ ปีแล้ว ฉะนั้นเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับหลวงพ่อ ทั้งความคิด ปฏิปทาและโครงการต่าง ๆ ที่ท่านได้วางไว้ ข้าพเจ้าจึงทราบเป็นอย่างดี ข้าพเจ้ามิปรารถนาจะเก็บเรื่องราวเหล่านี้ไว้เพียงผู้เดียว ข้าพเจ้าต้องการจะเผยแพร่ให้ศิษย์ของหลวงพ่อที่มาภายหลังได้ทราบด้วย เพื่อนำไปเป็นหลักปฏิบัติเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพราะพระเดชพระคุณหลวงพ่อนั้นนอกจากท่านจะเป็นผู้ที่มีความรู้ละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับเรื่องธรรมปฏิบัติแล้ว ท่านยังมีความรอบรู้ในเรื่องทางโลกเป็นอย่างดีด้วย ทั้งได้สั่งสอนชี้แนะโดยไม่ปิดบังอำพราง หวังให้คนทั่วไปประพฤติดี ประพฤติงาม ปฏิบัติถูกต้อง แม้ไม่รู้เห็นเป็นเรื่องธรรมะ แต่ก็ยังสามารถเอาดีทางโลกได้ หลวงพ่อท่านเกิดมาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลและทำประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่เป็นเอนกประการถึงท่านจะมรณภาพไปแล้ว ข้าพเจ้าก็คิดว่าแนวทางคำสั่งสอนทั้งการประพฤติและปฏิบัติของท่าน สามารถยังประโยชน์แก่ผู้นำไปประพฤติปฏิบัติได้ด้วย นี่เป็นเจตนารมณ์อีกประการหนึ่งของข้าพเจ้า

อนึ่ง ขอให้ท่านที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ได้โปรดกรุณาทำใจให้เป็นกลาง เพราะบางเรื่องที่ข้าพเจ้าเล่านั้นท่านอาจจะมิเคยได้ยินมาก่อน อาจคิดว่าข้าพเจ้านั้นพูดเกินจริงเป็นการโฆษณา ข้าพเจ้าขอเรียนให้ทราบ ณ ที่นี้เลยว่า เรื่องทั้งหมดที่ข้าพเจ้าเล่านี้เป็นความจริงทุกประการ มิได้มีการต่อเติมเสริมแต่งขึ้นเลย และเล่าเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ยังมีเรื่องราวของพระเดชพระคุณท่านอีกมากมายหลายเรื่องที่เป็นความจริง แต่ข้าพเจ้าก็มิสามารถนำมาเล่าให้ท่านทั้งหลายทราบได้ เพราะข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องเหลือเชื่อสำหรับท่านผู้อ่านบางท่าน เรื่องราวเกี่ยวกับหลวงพ่อนั้นข้าพเจ้าไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องโฆษณา เพราะพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านก็มรณภาพไปแล้ว และสภาพของวัดปากน้ำในปัจจุบันนี้ก็เป็นพยานยืนยันได้เป็นอย่างดีว่า พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านมีบารมีมากเพียงใด

หลวงพ่อท่านย่อมทราบดีว่าลูกสาวของท่าน ที่ท่านได้ตั้งนามให้ว่า ด.ญ. ตรีธา เนียมขำ ท่านได้อุปการะมาตั้งแต่เล็กแต่น้อยนั้น ได้บูชาพระคุณของท่านมาแล้วอย่างไรบ้าง ได้ขวนขวายในภาระธุระเพื่อให้โครงการที่ท่านได้วางไว้ลุล่วงไปเพียงใดบ้าง หากเรื่องราวทั้งหมดที่ข้าพเจ้าเล่าแล้วเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านแม้แต่เพียงน้อยนิด ข้าพเจ้าก็ถือว่าได้ทำประโยชน์แล้ว

ผลบุญกุศลที่เกิดจากการกระทำของข้าพเจ้าทั้งในอดีตและปัจจุบันไม่ว่าจะมากน้อยเพียงใด ข้าพเจ้าขออุทิศถวายแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ ขอหลวงพ่อได้โปรดรับทราบและอนุโมทนาว่าลูกได้บูชาพระคุณหลวงพ่อแล้วด้วยกาย วาจา ใจ ทุกกรณีเท่าที่สติปัญญาจะทำได้ ขอบุญกุศลเหล่านี้จงเป็นปัจจัยดลบันดาลให้ข้าพเจ้าได้เกิดมารับใช้ใกล้ชิดพระเดชพระคุณท่าน ตั้งแต่ยังเยาว์วัยทุกภพทุกชาติด้วยเทอญ

ตรีธา เนียม

(ตรีธา เนียมขำ)

หลวงพ่อวัดปากน้ำ (พระมงคลเทพมุนี)

ประวัติก่อนบวช

พระมงคลเทพมุนีเป็นสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานเมื่อปีพ.ศ.๒๕๐๐แต่ศิษยานุศิษย์และคนทั่วไปที่เคารพนับถือมักเรียกท่านกันว่า**หลวงพ่อวัดปากน้ำ** แม้ท่านจะมรณภาพมาเป็นเวลานานถึง ๒๕ ปีแล้วก็ตามแต่คนส่วนใหญ่ก็ยังเรียกขานนามท่านกันอย่างเดิมว่าหลวงพ่อวัดปากน้ำ ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องราวของหลวงพ่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบตามที่ข้าพเจ้าประสบพบเห็นมา รวมทั้งตามคำบอกเล่าของศิษย์ผู้ใกล้ชิดของหลวงพ่อ ข้าพเจ้าจะขอเล่าประวัติดั้งเดิมก่อนบวชของหลวงพ่อให้ท่านผู้อ่านที่ยังไม่เคยทราบประวัติของท่านมาก่อนได้ทราบเพื่อเป็นเค้ามูลตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถร) วัดพระเชตุพนฯ ผู้เป็นทั้งหลานและลูกศิษย์ใกล้ชิดของหลวงพ่อมาตั้งแต่ครั้งยังเยาว์ ได้ทรงนิพนธ์ไว้ ในสมัยที่หลวงพ่อมรณภาพใหม่ ๆ ซึ่งตอนนั้นพระเดชพระคุณท่านยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมวโรดม อนึ่ง ในหนังสือเล่มนี้จะได้เอ่ยถึงเรื่องราวและอ้างอิงบทนิพนธ์ของสมเด็จพระสังฆราชพระองค์นี้บ่อยครั้ง ดังนั้น ข้าพเจ้าจะขอใช้สรรพนามแทนพระองค์ท่านว่า สมเด็จป๋า ซึ่งเป็นสรรพนามที่เป็นที่รู้จักกันดีและนิยมใช้กันในหมู่ศิษยานุศิษย์ของพระองค์ท่าน

หลวงพ่อมีนามเดิมว่า สด มีแก้วน้อย เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๔๒๗ตรงกับแรม๖ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีวอก ฉศก จุลศักราช ๑๒๔๖ณ บ้านสองพี่น้อง ต.สองพี่น้อง อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี ท่านเป็นบุตรของนายเงิน นางสุดใจ มีแก้วน้อย มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๕ คน คือ

๑. นางดา เจริญเรือง
๒. หลวงพ่อวัดปากน้ำ (สด มีแก้วน้อย)
๓. นายใส มีแก้วน้อย
๔. นายผูก มีแก้วน้อย
๕. นายสำรวย มีแก้วน้อย

หลวงพ่อเริ่มเรียนหนังสือกับพระภิกษุน้าชายที่วัดสองพี่น้อง ต่อจากนั้นได้มาศึกษาต่อที่วัดบางปลา อ.บางเลน จ.นครปฐม ในสมัยนั้นต้องศึกษาหนังสือขอม จนสามารถอ่านหนังสือพระมาลัยซึ่งเขียนเป็นตัวอักษรขอมได้คล่องแคล่วจึงจะถือว่าจบหลักสูตร หลังจาก

ศึกษาจบแล้วหลวงพ่อได้ช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพค้าข้าวจนบิดาถึงแก่กรรมท่านจึงต้องรับหน้าที่ประกอบอาชีพค้าข้าวสืบต่อมา

เมื่อหลวงพ่อมีอายุได้ ๑๙ ปี ท่านเกิดมีความคิดเบื่อหน่ายในทางโลกเพราะได้เห็นสภาพผู้คนทั่วไปที่ต้องเหน็ดเหนื่อยตรากตรำต่อการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนและครอบครัว หาได้เท่าไรก็ต้องนำมาบำรุงบำเรอร่างกายอันประกอบด้วยขันธ์ ๕ นี้ บางครอบครัวก็หาได้ไม่พอกินพอใช้ต้องอดอยากยากจน เป็นที่อับอายขายหน้าแก่ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน เพราะไม่เทียมทันเขา ท่านรู้สึกว่าภาระเหล่านี้เสมือนโซ่ตรวนที่คอยฉุดดึงเหนี่ยวรั้งมนุษย์ให้จมอยู่ในโลกียะ ท่านจึงคิดจะสละห่วงที่ร้อยรัดรึงมนุษย์ทุกคนอยู่นี้ โดยการออกบวชเพื่อแสวงหาสัจจธรรมตามรอยบาทพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงพ่อท่านได้พิจารณาเห็นว่า

การหาเงินเลี้ยงชีพนั้นลำบากบิดาของเราก็หามาอย่างนี้ ต่างไม่มีเวลาว่างกันทั้งนั้น ถ้าใครไม่รีบหาให้มั่งมีก็เป็นคนชั้นต่ำ ไม่มีใครนับหน้าถือตาเข้าหมู่เพื่อนบ้านก็อับอายขายหน้าไม่เทียมหน้าเขา บุรพชนต้นสกุลก็ทำมาอย่างนี้เหมือนกันจนถึงบิดาเรา และตัวเราในบัดนี้ก็คงทำอยู่อย่างนี้เหมือนกัน ก็บัดนี้บุรพชนทั้งหลายได้ตายไปหมดแล้ว ตัวเราก็จักตายเหมือนกัน เราจะมัวแสวงหาทรัพย์อยู่ทำไม ตายแล้วเอาไปไม่ได้ บวชดีกว่า

ท่านจึงได้ตั้งสัจจอธิษฐานว่า **ขอเราอย่าได้ตายเสียก่อนเลย ขอให้ได้บวชเสียก่อน เมื่อบวชแล้วจะไม่ลาสิกขา ขอบวชไปจนตลอดชีวิต**

เมื่อมีความตั้งใจแน่วแน่เด็ดเดี่ยวว่าจะออกบวชเพื่อแสวงหาสัจจธรรมดังกล่าวแล้ว หลวงพ่อท่านจึงขะมักเขม้นประกอบอาชีพหนักยิ่งขึ้นอีกเพื่อสะสมทรัพย์ไว้ให้มารดาได้เลี้ยงชีพ เพราะท่านเป็นบุตรชายคนโตเป็นผู้รับผิดชอบภาระในครอบครัวแทนบิดา เมื่อปราศจากท่านแล้วมารดาจะได้ไม่ลำบากนับว่าท่านเป็นผู้มีกตัญญูกตเวทียิ่งนัก

อุปสมบท

หลวงพ่อได้อุปสมบทเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๙ ขณะมีอายุย่างเข้า ๒๒ ปี ณ พัทธสีมาวัดสองพี่น้อง อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี มีฉายาว่า จนฺทสโร

- พระอาจารย์ดี วัดประตูสาร อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์
- พระครูวินยานุโยค(เหนี่ยง อินฺทโชโต) วัดสองพี่น้อง อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี เป็นพระกรรมวาจาจารย์
- พระอาจารย์โหน่ง อินฺทสุวณฺโณ วัดสองพี่น้อง อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่ออุปสมบทแล้วท่านได้จำพรรษาอยู่ที่วัดสองพี่น้อง อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี อยู่ ๑ พรรษา หลังจากปวารณาพรรษาแล้วท่านได้ย้ายมาจำพรรษา ณ วัดพระเชตุพนฯ กรุงเทพ เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม สมเด็จป๋าได้ทรงนิพนธ์เรื่องความมีวิริยะอุตสาหะในด้านการศึกษาของหลวงพ่อไว้ดังนี้

การศึกษาปริยัติ

การศึกษาของพระภิกษุสามเณรสมัยนั้น การเรียนบาลีต้องท่องสูตรก่อนเมื่อท่องจบสูตรเบื้องต้นแล้วจึงเริ่มจับเรียนมูลเริ่มแต่เรียนสนธิขึ้นไป หลวงพ่อวัดปากน้ำเริ่มเรียนโดยวิธีนี้ แล้วเรียนนาม สมาส ตัทธิต อาขยาต กิตก์ แล้วเริ่มขึ้นคัมภีร์จับแต่พระธรรมบทไป ท่านเรียนพระธรรมบทจบทั้ง ๒ ปั้น เมื่อจบ ๒ ปั้น แล้วขึ้นต้นใหม่ เรียนมงคลทีปนีและสารสังคหะตามความนิยมของสมัยจนชำนาญและเข้าใจและสอนผู้อื่นได้

เมื่อกำลังเรียนอยู่นั้นท่านต้องพบกับความลำบากมาก สมัยนั้นเรียนกันตามกุฏิต้องเดินไปศึกษากับอาจารย์ตามวัดต่าง ๆ เมื่อฉันแล้วข้ามฟากไปเรียนที่วัดอรุณราชวราราม กลับมาฉันเพลที่วัด เพลแล้วไปเรียนที่วัดมหาธาตุ ตอนเย็นไปเรียนที่วัดสุทัศน์บ้าง วัดสามปลื้มบ้าง กลางคืนเรียนที่วัดพระเชตุพนฯ แต่ไม่ได้ไปติด ๆ กันทุกวันมีเว้นบ้างสลับกันไป

สมัยที่ท่านศึกษาอยู่นั้นกำลังนิยมใช้หนังสือขอมที่จารลงในใบลาน และนักเรียนที่ไปขอศึกษากับอาจารย์นั้นบทเรียนไม่เสมอกันต่างคนต่างเรียนตามสมัครใจ กล่าวคือบางองค์เรียนธรรมบทบั้นต้นบางองค์เรียนบั้นปลายยิ่งนักเรียนมากหนังสือที่เอาไปโรงเรียนก็เพิ่มจำนวนขึ้น เช่นนักเรียน ๑๐ คนเรียนหนังสือกันคนละผูก นักเรียนที่ไปเรียนนั้นก็ต้องจัดหนังสือติดตัวไปครบจำนวนนักเรียน เป็นทั้งนี้ก็เพราะนอกจากเรียนตามบทเรียนของตนแล้วต้องเอาหนังสือไปฟังบทเรียนของคนอื่นด้วย ช่วยให้ตนมีความรู้กว้างขวางขึ้น ฉะนั้นปรากฏว่านักเรียนต้องแบกหนังสือไปคนละหลายผูก แบกจนไหล่ลู่คือว่าหนังสือเต็มบ่า

หลวงพ่อวัดปากน้ำเป็นนักเรียนประเภทดังกล่าว ท่านพยายามไม่ขาดเรียนแบกหนังสือข้ามฟากลงท่าประตูนกยูงวัดพระเชตุพนฯ ไปขึ้นท่าวัดอรุณฯ เข้าศึกษาในสำนักนั้น ท่านเล่าให้ฟังว่าลำบากอยู่หลายปี ความเพียรของท่านทำให้ชาวประตูนกยูงเกิดความเลื่อมใสปวารณาเรื่องภัตตาหาร คืออาราธนาท่านรับบิณฑบาตเป็นประจำและขาดเหลือสิ่งใดขอปวารณา ระยะนี้ท่านเริ่มมีความสุขขึ้นในเรื่องภัตตาหาร มีแม่ค้าขายข้าวแกงคนหนึ่งจัดอาหารเพลถวายเป็นประจำ แม่ค้าคนนี้ชื่อนวม เมื่อหลวงพ่อท่านย้ายมาวัดปากน้ำ แม่ค้าผู้นี้ทุพพลภาพลงเพราะความชราขาดผู้อุปการะ ท่านได้รับตัวมาอยู่วัดปากน้ำได้อุปการะทุกวิถีทาง เมื่อสิ้นชีวิตแล้วก็ได้จัดการฌาปนกิจศพให้ **หลวงพ่อว่าเป็นมหากุศล เมื่อเราอดอยากอุบาสิกานวมได้อุปการะเรา ครั้นอุบาสิกานวมยากจนเราได้ช่วยอุปถัมภ์ ที่สุดต่อที่สุดมาพบกันจึงเป็นมหากุศลอันยากที่จะหาได้ง่าย ๆ**

ท่านเดินทางไปศึกษาในสำนักต่าง ๆ มาหลายปี ครั้นต่อมามีผู้เลื่อมใสในท่านมากขึ้นพวกข้าหลวงในวังกรมหมื่นมหินทโรดมซึ่งชาวบ้านใกล้เคียงเรียกว่าวังพระองค์เพ็ญเลื่อมใสในท่าน เวลาเพลช่วยกันจัดสำรับคาวหวานมาถวายทุกวันนับว่าเป็นกำลังส่งเสริมให้สะดวกในการศึกษาเป็นอย่างดี เมื่อได้กำลังในด้านส่งเสริมเช่นนี้หลวงพ่อจึงจัดการตั้งโรงเรียนขึ้นในวัดพระเชตุพนฯ โดยใช้กุฏิของท่านเป็นโรงเรียน สมัยนั้นโรงเรียนวัดพระเชตุพนฯ มีหลาย

แห่งใครมีความสามารถก็ตั้งได้ หลวงพ่อวัดปากน้ำในสมัยนั้นท่านได้พระมหาปี วสุตตมะ เปรียญ ๕ ประโยคเป็นครูสอนโดยท่านจัดหานิตยภัตถวายเอง **ท่านตั้งโรงเรียนเอง** และเข้าศึกษาด้วยตนเองโดยเรียนขึ้นธรรมบทใหม่ ท่านว่าฟื้นความจำทบทวนให้ดีขึ้น มีภิกษุสามเณรเข้าศึกษากว่า ๑๐ รูป

ต่อมาการศึกษาทางบาลีเปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยม ทางคณะสงฆ์จัดหลักสูตรทางการศึกษาเริ่มให้เรียนไวยากรณ์ วัดพระเชตุพนฯ ดำเนินตามแนวนั้นและได้ร่วมการศึกษาเป็นกลุ่มเดียวกัน การศึกษาตามแบบเก่าต้องยุบตัวลงเพื่อให้เข้ายุคไวยากรณ์ โรงเรียนที่กล่าวถึงนี้จึงระงับไป[๑]

การปฏิบัติวิปัสสนา

หลังจากที่หลวงพ่อได้ศึกษาพระปริยัติธรรมจนมีความรู้แตกฉานในภาษาบาลีและคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นอย่างดีแล้ว ท่านจึงหันมาศึกษาทางด้านวิปัสสนาธุระตามที่ได้ปฏิญาณไว้โดยพยายามสืบเสาะแสวงหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้ แม้จะอยู่ห่างไกลในที่ต่าง ๆ ท่านก็ดั้นด้นไปพบไปศึกษากับอาจารย์เหล่านั้นดังมีรายชื่อต่อไปนี้

- พระมงคลทิพยมุนี วัดจักรวรรดิราชาวาส กรุงเทพมหานคร
- พระอาจารย์ดี วัดประตูสาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
- พระอาจารย์โหน่ง อินฺทสุวณฺโณ วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
- พระอาจารย์เนียม วัดน้อย จังหวัดสุพรรณบุรี
- พระสังวรานุวงษ์ วัดราชสิทธาราม กรุงเทพมหานคร
- พระครูญาณวิรัติ (โป๊ะ) วัดพระเชตุพนฯ กรุงเทพมหานคร
- พระอาจารย์สิงห์ วัดละครทำ กรุงเทพมหานคร
- พระอาจารย์ปลื้ม วัดเขาใหญ่ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

หลังจากที่ศึกษาด้านวิปัสสนากับอาจารย์ทั้งหมดนี้เป็นเวลาพอสมควรแล้ว หลวงพ่อท่านจึงออกแสวงหาที่สงบสงัดมีความวิเวกเป็นสัปปายะต่อการค้นคว้าปฏิบัติธรรมต่อไป หลวงพ่อท่านมีภาษิตประจำใจว่า

> เกิดมาว่าจะมาหาแก้ว พบแล้วไม่กำจะเกิดมาทำอะไร
> อ้ายที่อยากมันก็หลอก อ้ายที่หยอกมันก็ลวง ทำให้จิตเป็นห่วงเป็นใย เลิกอยากลาหยอก รีบออกจากกาม เดินตามขันธ์สามเรื่อยไป เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้

---

[๑] จากชีวประวัติของพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ) และอานุภาพธรรมกาย นิพนธ์ของสมเด็จพระวันรัต (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถร) น.ส.ตรีธา เนียมขำ พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพพระภาวนาโกศลเถร (ธีระ ธมฺมธโร) ณ เมรุวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๒ หน้า ๕-๗

ขันธ์สามของหลวงพ่อหมายถึงสีลขันธ์ สมาธิขันธ์ ปัญญาขันธ์

ในพรรษาที่ ๑๑ หลวงพ่อจึงได้กราบลาเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เข้ม) อธิบดีสงฆ์วัดพระเชตุพนฯ เพื่อไปจำพรรษา ณ วัดโบสถ์บน ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๐ ท่านได้เข้าไปบำเพ็ญกัมมัฏฐานแต่เวลาเย็นและได้ตั้งสัจจอธิษฐานว่า ถ้ายังไม่เห็นธรรมตามที่พระพุทธองค์ทรงเห็นจะไม่ยอมลุกขึ้นจากที่จนตลอดชีวิต และได้ตั้งจิตกราบทูลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ขอให้พระองค์ทรงพระเมตตาโปรดประทานธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้แล้วแก่ข้าพระพุทธเจ้า แม้จะเป็นเพียงส่วนน้อยนิดก็ยินดี **ถ้าหากการบรรลุธรรมของพระองค์แล้วจักเกิดโทษแก่พระศาสนาก็ขออย่าได้ทรงประทานเลย แต่ถ้าจะเป็นคุณแก่พระศาสนาแล้ว ขอได้โปรดประทานแก่ข้าพระองค์ด้วยเถิด ข้าพระพุทธเจ้าจะขอรับเป็นทนายพระศาสนาต่อไปจนตลอดชีวิต**

เมื่อตั้งสัจจอธิษฐานแล้วท่านก็เริ่มนั่งขัดสมาธิปฏิบัติกัมมัฏฐาน พอดีมีมดที่อยู่ในช่องแผ่นหินที่ท่านนั่งอยู่นั้นกำลังไต่ไปมารบกวนสมาธิท่าน ท่านจึงหยิบขวดน้ำมันก๊าซ เอานิ้วมือจุ่มเพื่อจะเขียนวงให้รอบตัวกันไม่ให้มดเข้ามารบกวน แต่แล้วก็เกิดความคิดว่าชีวิตของเรา ๆ ได้สละแล้วเพื่อการบำเพ็ญเพียรแต่เหตุไฉนจึงยังกลัวมดอยู่อีกจึงวางขวดน้ำมันแล้วเจริญกัมมัฏฐานต่อไป จนถึงยามดึกจึงได้เริ่มเห็นดวงปฐมมรรคหรือดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานคือดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั่นเอง เมื่อได้รู้เห็นธรรมะแล้ว ท่านจึงเข้าใจแจ่มแจ้งว่า**พระธรรมนี้เป็นของลึกซึ้งยิ่งนักยากที่มนุษย์จะเข้าถึง การจะเข้าให้ถึงได้ต้องรู้ตรึกรู้นึกรู้คิดต้องหยุดเป็นจุดเดียวกัน** แต่พอหยุดก็ดับ ดับแล้วก็เกิดถ้าไม่ดับก็ไม่เกิดนี่เป็นของจริงของจริงอยู่ตรงนี้ถ้าไม่ถูกส่วนนี้แล้วเป็นไม่เห็นเด็ดขาด ในระหว่างปฏิบัตินี้ท่านได้เห็นวัดบางปลา (วัดผาสุการาม) ปรากฏขึ้นเป็นนิมิตซึ่งเป็นวัดที่หลวงพ่อเคยไปอยู่เรียนหนังสือทำให้คิดว่าที่วัดบางปลานี้อาจมีผู้สามารถบรรลุธรรมดังที่ท่านเห็นอยู่นั้นบ้างก็ได้ นับแต่วันนั้นเป็นต้นมาหลวงพ่อก็ยิ่งปฏิบัติกิจภาวนาค้นคว้าหาที่สุดแห่งธรรม ยิ่งปฏิบัติก็ยิ่งพบสิ่งที่ลึกซึ้งหนักเข้าทุกที (ท่านที่สนใจอยากทราบรายละเอียดโปรดอ่านหนังสือทางมรรคผลหลักการสอนสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ของพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ)

หลังจากออกพรรษาแล้วหลวงพ่อจึงไปพักที่วัดบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมเพื่อไปสอนธรรมะ มีพระภิกษุที่ได้ธรรมะจากท่าน ๓ รูปกับฆราวาสอีก ๔ คน คือพระภิกษุสังวาลย์ พระภิกษุแบน พระภิกษุอ่วม พระภิกษุสังวาลย์รูปนี้ภายหลังหลวงพ่อให้กลับไปสอนวิชาธรรมกายที่วัดบางปลา และท่านก็ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี เช่นเวลามีเทศกาลทอดกฐินหลวงพ่อได้จัดเครื่องกฐินและส่งตัวแทนไปทอด ต่อมาพระภิกษุสังวาลย์ได้สร้างพระอุโบสถหลวงพ่อก็ได้ให้พระของขวัญรุ่น ๒ ไปแจกแก่ผู้ร่วมบริจาคเงินสร้างพระอุโบสถ แต่พระอุโบสถยังไม่ทันเสร็จพระภิกษุสังวาลย์ได้มรณภาพเสียก่อน ต่อมาพระอุดรคณาภิรักษ์ (กิตฺติวุฑฺโฒ) ได้ไปช่วยดำเนินการต่อจนเสร็จ

หลังจากกลับจากวัดบางปลาแล้ว หลวงพ่อได้มาจำพรรษาที่วัดพระเชตุพนฯ ต่อจากนั้นได้ไปอยู่ที่วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรีอีกระยะหนึ่งแล้วกลับมาอยู่ที่วัดสองพี่น้องอีก สมเด็จพระวันรัต ติสสทัตตมหาเถร ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรีในยุคนั้น เห็นว่าวัดปากน้ำซึ่งเป็นพระอารามหลวง ชั้นตรีสามัญอันเป็นวัดหนึ่งในการปกครองของท่านว่างเจ้าอาวาสลง จึงได้แต่งตั้งหลวงพ่อมาเป็นเจ้าอาวาส ขณะนั้นหลวงพ่อท่านเป็นพระสมุห์ในฐานานุกรมของพระศากยยุตติยวงศ์

สมัยนั้นวัดปากน้ำมีสภาพกึ่งวัดร้างชำรุดทรุดโทรมทั้งในด้านวัตถุและการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุ สามเณร มีพระสงฆ์จำพรรษาอยู่เพียง ๑๓ รูป เมื่อหลวงพ่อมาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสแล้ว ท่านก็มีโครงการจะพัฒนาวัดปากน้ำให้เจริญรุ่งเรือง ท่านไม่ชอบอยู่เฉย ๆ ท่านบอกว่า **"อยู่ที่ไหนก็ให้ทานบริจาคทานเรื่อยไป ไม่ทำอะไรก็สอนหนังสือหนังหาไปสงเคราะห์อนุเคราะห์กุลบุตร"**

การพัฒนาวัดปากน้ำของหลวงพ่อแตกต่างจากวิธีการของผู้อื่นในยุคเดียวกัน คือหลวงพ่อท่านมีความมุ่งมาดปรารถนาจะพัฒนาคนก่อนสิ่งอื่น ๆ ก่อนที่จะพัฒนาถาวรวัตถุต่าง ๆ เช่นโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ และเสนาสนะต่าง ๆ ท่านถือว่า เมื่อพัฒนาคนให้ดีแล้วความเจริญทางด้านวัตถุก็จะตามมาเอง ท่านบอกว่าสร้างคนนั้นสร้างยาก เรื่องเสนาสนะไม่ยาก ใครมีเงินก็สร้างได้ แต่ความสำคัญต้องสร้างคนก่อน หลักการพัฒนาคนของหลวงพ่อคือการให้การศึกษาเพื่อยกระดับคนให้สูงขึ้นทั้งในด้านสติปัญญาควบคู่ไปกับจิตใจและอารมณ์ คือนอกจากจะทำให้คนมีความรู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดปราดเปรื่องขึ้นแล้ว ยังมีความประพฤติดี ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอีกด้วย เมื่อพัฒนาคนให้ดีขึ้นทั้งภายนอกและภายในแล้ว สังคม และประเทศชาติบ้านเมืองก็จะเจริญรุ่งเรืองตามไปด้วย หลวงพ่อท่านมักกล่าวเสมอว่า **การ ศึกษานั้นสามารถเปลี่ยนชีวิตผู้ศึกษาให้สูงกว่าพื้นเดิม คนที่มีการศึกษาดีจะได้อะไรก็ดีกว่า ประณีตกว่าผู้อื่น คนมีวิชาเท่ากับได้สมบัติจักรพรรดิกินใช้ไม่หมด**

ดังนั้นหลวงพ่อจึงจัดให้มีการศึกษาทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ ทางด้านปริยัตินั้นท่านเคยจัดตั้งโรงเรียนมาก่อนแล้ว ตั้งแต่ครั้งยังอยู่วัดพระเชตุพนฯ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เมื่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ท่านจึงจัดทำได้เต็มที่ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ดังจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป

การสอนและเผยแพร่วิชาธรรมกาย

เมื่อได้วิชาธรรมกายแล้ว หลวงพ่อท่านได้ศึกษาค้นคว้าทดลองด้วยตัวของท่านเอง เป็นเวลานาน จนท่านแน่ใจว่าประสบความสำเร็จแล้ว ท่านจึงสั่งสอนเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รู้เห็นเหมือนท่าน มิได้หวงวิชาไว้แต่ผู้เดียว การที่หลวงพ่อสามารถค้นคว้าวิชาธรรมกายได้ด้วย

ตนเองนั้น เป็นที่ทราบกันดีในหมู่สงฆ์สมัยนั้น มีหลักฐานจากพระธรรมเทศนาของพระธรรมทัศนาธร อดีตอธิบดีสงฆ์วัดชนะสงคราม ดังนี้

เมื่อหลวงพ่อได้ศึกษามีความรู้อย่างดีแล้ว ท่านก็สะสมวิชาทางวิปัสสนา ไปเที่ยวเรียนหลายสำนักด้วยกัน ครั้นท่านเรียนทางวิปัสสนาแล้วก็เทียบเคียงว่าจะเอาอย่างไหนดีที่สุด ท่านก็ตกลงปลงใจเอาแบบที่ท่านใช้อยู่บัดนี้ อย่างที่เรียกว่า **ธรรมกาย** ท่านเองเป็นผู้ค้นพบหรือสำเร็จความรู้ทางวิปัสสนาแบบธรรมกายก่อนใคร ๆ แปลว่าท่านไม่ใช่เป็นผู้สอนคนอื่นแต่ด้วยปากของท่าน ท่านทำตามแบบของท่านได้ด้วย เมื่อท่านจะได้บรรลุคุณธรรมคือวิปัสสนาแบบธรรมกายสมประสงค์ ท่านก็ได้เล่าให้ฟังว่าวันที่ท่านจะได้ประสบพบวิปัสสนาในวันนั้นท่านได้บำเพ็ญเพียรอยู่ในพระอุโบสถแห่งหนึ่งด้วยตั้งใจว่าถ้าไม่ได้สำเร็จวิปัสสนาในวันนี้แล้ว เราก็จะยอมตายคล้ายกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่นั่งประทับอยู่ใต้ต้นโพธิ์ ทรงตั้งปณิธานความเพียรว่าถ้าเราไม่ได้พระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ถึงเลือดเนื้อจะเหือดแห้งไปจะเหลืออยู่แต่กระดูกและเส้นเอ็นก็ช่าง จะต้องยังความปรารถนาหรือผลที่ปรารถนาให้บังเกิดขึ้นเสียก่อนให้ได้จึงจะยอม ถ้าไม่อย่างนั้นจะไม่ยอมลุกเป็นอันขาดความปรารถนาอันเฉียบขาดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ประทับอยู่ใต้ต้นโพธิ์เป็นเหตุให้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณฉันใด ความปรารถนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำก็สามารถยังการบรรลุผลของวิปัสสนาฝ่ายธรรมกายได้ฉันนั้น เมื่อท่านได้แล้วท่านก็ไม่หยุดยั้งได้สั่งสอนศิษยานุศิษย์ญาติมิตรทั้งหลาย เพราะท่านตั้งใจแน่วแน่ว่าเมื่อท่านได้บรรลุถึงคุณวิปัสสนาแล้วท่านจะเป็นผู้นำเอาแสงสว่างมามอบให้แก่บรรดาปวงชน ท่านจะเป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรดาลคุณงามความดีให้ชนทั้งหลาย ท่ามกลางเสียงครหานินทาโจษจันท่านก็หาท้อถอยแต่ประการใดไม่[๑]

คำว่า ธรรมกายนั้นหลวงพ่อท่านมิได้เป็นผู้บัญญัติขึ้นเองแต่มีคำนี้อยู่แล้วในพระไตรปิฎก หลวงพ่อท่านได้อธิบายคำว่า **ธรรมกาย** ไว้ดังนี้

พระสิตธัตถะทรงกระทำความเพียรอยู่ถึง ๖ พรรษาจึงพบรัตนะอันลี้ลับซับซ้อนอยู่ในองค์พระคือธรรมกาย มีสัณฐานเหมือนพระปฏิมากรเกตุดอกบัวตูมมีสีใสเหมือนกระจกปรากฏอยู่ในศูนย์กลางกาย ที่ว่านี้มีหลักฐานอยู่ในอัคคัญญสูตรที่พระองค์ตรัสแก่วาเสฏฐสามเณรว่า ตถาคตสฺส เหตํ วาเสฏฐา อธิวจนํ ธมฺมกาโย อิติปิ ในสุตันตปิฎก ฑีฆนิกาย ปาฏิกวรรค ยืนยันความว่า ดูกรวาเสฏฐ-

---

[๑] สาราทานกถาของพระธรรมทัศนาธร วัดชนะสงคราม พระนคร แสดงในวันบำเพ็ญกุศลปัญญสมวารของคณะศิษยานุศิษย์อุทิศถวายพระมงคลเทพมุนี ณ วัดปากน้ำในวันพุธที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๒

สามเณร **คำว่าธรรมกายนี้เป็นชื่อตถาคตโดยแท้** เรื่องพระวักกลิ [๑] นั้นเมื่อระลึกถึงความในอัคคัญญสูตรนี้ประกอบแล้วย่อมส่องความให้เห็นว่า ที่พระองค์ตรัสว่าผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเรานั้นหมายความว่า ผู้ใดเห็นดวงธรรมที่ทำให้ เป็นธรรมกาย ผู้นั้นได้ชื่อว่าเห็นเรา คือตถาคตนั่นเองมิใช่อื่นไกล หรือพูดให้ เข้าใจง่ายกว่านี้ก็ว่า ผู้ใดเห็นดวงธรรมที่ว่านี้ผู้นั้นเห็นพระพุทธเจ้า หรืออีกอย่าง หนึ่งว่า ผู้ใดเห็นธรรมกายผู้นั้นเห็นพระพุทธเจ้า

ทำไมจึงหมายความเช่นนั้นก็เพราะว่า ขณะนั้นพระวักกลิก็อยู่ใกล้ ๆ กับพระองค์ หากจะแลดูด้วยลูกตาธรรมดา ทำไมจะไม่เห็นพระองค์ เพราะไม่ปรากฏว่าพระวักกลินั้นตาพิการ เมื่อเช่นนี้ไฉนพระองค์จะตรัสเช่นนั้นเล่า ที่ตรัสเช่นนั้นจึงตีความหมายได้ว่า ที่แลเห็นด้วยตาธรรมดานั้นเห็นแต่เปลือกของพระองค์คือกายพระสิตธัตถะที่ออกบวชซึ่งมิได้อยู่ในความหมายแห่งคำว่าเรา และยังตรัสว่าเป็นกายที่เปื่อยเน่าด้วย นั่นคือกายพระสิตธัตถะที่ออกบวชซึ่งเป็นกายภายนอกนั่นเอง คำว่าเราในที่นี้จึงสันนิษฐานได้ว่า หมายถึงกายภายในซึ่งมิใช่กายเปื่อยเน่า กายภายในคืออะไรเล่าก็คือธรรมกายนั่นเอง จะเห็นได้อย่างไรข้อนี้ตอบไม่ยาก เมื่อได้บำเพ็ญกิจภาวนาถูกส่วนแล้วท่านจะเห็นด้วยตาของท่านเอง คือเห็นด้วยตาธรรมกาย (ตาของกายละเอียด) ไม่ใช่ตาธรรมดา พระดำรัสของพระองค์ดังยกขึ้นมากล่าวนั้นเป็นปัญหาธรรมมีนัยลึกซึ้งอยู่อันผู้มิได้ปฏิบัติธรรมแล้วเข้าใจได้ยาก แต่ถ้าผู้ปฏิบัติได้แล้วจะตอบปัญหานี้ได้ด้วยตนเองอย่างง่ายดายไม่ต้องไปถามใคร [๒]

พระธรรมทัศนาธรได้แสดงพระธรรมเทศนาเรื่องคำว่า ธรรมกาย ของหลวงพ่อไว้ดังนี้

การที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสกับพระวักกลิว่า ถ้าบุคคลผู้ใดเห็นธรรมนั่นจึงจะเห็นตถาคต พระตถาคตอยู่ที่ธรรมเป็นเครื่องยืนยันว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการที่จะให้คนรู้จักพระองค์ท่าน เห็นพระองค์ท่านให้ลึกซึ้งเข้าไปถึงธรรม เมื่อรวมความกับที่พระองค์ตอบวาเสฏฐพราหมณ์ว่า คำว่าธรรมกายเป็นชื่อของตถาคต จึงน่าจะจับใจความได้ว่า ธรรมนั้นคือองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้พระธรรม พระธรรมได้เสกสรรค์ปั้นให้

---

[๑] คำว่าธรรมกายนั้นเกี่ยวข้องกับพระวักกลิดังนี้คือ พระวักกลิบวชด้วยความเลื่อมใสในพระรูปโฉมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหาใช่เป็นเพราะเลื่อมใสในธรรมไม่ ไม่ว่าพระพุทธเจ้าจะเสด็จไปประทับ ณ ที่ใด พระวักกลิจะติดตามไปคอยเฝ้าดูพระพุทธองค์ทุกอิริยาบถ พระพุทธองค์มิได้ทรงว่ากล่าวแต่ประการใดเมื่อทรงเห็นว่าญาณของพระวักกลิแก่กล้าแล้วจึงตรัสว่า "อเปหิ วกฺกลิ จงถอยออกไปวักกลิ กึเต วกฺกลิ อิมินา ปูติกาเยน ทิฏเฐน ร่างกายตถาคตเป็นของเปื่อยเน่า โย โข วกฺกลิ ธมฺมํ ปสฺสติ โส มํ ปสฺสติ โย มํ ปสฺสติ โส ธมฺมํ ปสฺสติ แน่ะสำแดงวักกลิ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นเห็นธรรม **ธมฺม**กาโย อหํ อิติปิ ผู้ตถาคตคือธรรมกาย

[๒] จากพระธรรมเทศนาเรื่องพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ของหลวงพ่อวัดปากน้ำ

พระองค์เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อบุคคลเราจะระลึกถึงพระองค์ท่านก็ควรจะระลึกถึงพระธรรม **พระเดชพระคุณที่อยู่ในหีบ (หมายถึงหลวงพ่อ) จึงได้ตั้งเป็นสถาบันของคณะวิปัสสนานี้ไว้เพื่อให้บรรดาประชาชนได้เข้าถึงธรรมกายคือองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า**[๑]

ยังมีข้อความในพระไตรปิฎกที่เกี่ยวกับเรื่อง **ธรรมกาย** ดังนี้

หนังสือพระอสีติมหาสาวกนิพพาน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ เล่ม ๑ หน้า ๓๑๑ ตอนพระมหาปชาบดีโคตมี เข้าไปทูลลาพระพุทธเจ้าเข้านิพพาน พระนางได้กราบทูลว่า

ข้าแต่พระบรมบาทสุคตเจ้า รูปกายที่กระหม่อมฉันให้เจริญแก่พระองค์เจ้า **ธรรมกาย** อันเป็นที่น่ายินดีนั้นพระองค์ได้ให้เจริญแก่หม่อมฉัน ๆ ได้ให้พระองค์เจ้าดูดดื่มซึ่งรสวารีอันระงับเสียได้ซึ่งความอยากกระวนกระวายใจมาตรว่าครู่หนึ่งเท่านั้น พระองค์ยังเกล้ากระหม่อมฉันให้ดูดดื่มซึ่งขีรวารีรสน้ำนม กล่าวคือพระสัทธรรมอันเป็นที่ระงับได้โดยเที่ยงแท้ พระองค์ได้ชื่อว่ามิได้เป็นหนี้กระหม่อมฉัน

หนังสือพระปฐมสมโพธิกถา ของสมเด็จกรมพระปรมานุชิตชิโนรส ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๓ หน้า ๕๑๙ ตอนที่พระอุปคุณเถระทรมานพระยามารพ่ายแพ้แล้ว จะขอให้พระยามารนิรมิตพระกายมนุษย์ของพระพุทธเจ้าให้ดู พระมหาเถระได้พูดว่า

อนึ่ง ท่านจงได้อนุเคราะห์อาตมา ด้วยสมเด็จพระบรมศาสดาบังเกิดในโลก เสด็จเข้าสู่ปรินิพพานเสียแล้ว **เราได้เห็นแต่พระธรรมกายบ่มิได้ทันเห็นซึ่งพระสรีรกาย** ท่านจงอนุเคราะห์นฤมิตรพระรูปกายแห่งพระศาสดาจารย์พร้อมด้วยอาการทั้งปวง สำแดงแก่เราให้เห็นประจักษ์กับทั้งพระอัครสาวกทั้งคู่ ให้ปรากฏด้วยฤทธิ์แห่งท่านในกาลบัดนี้

หนังสือพระปฐมสมโพธิแบบธรรมยุตติ ของสมเด็จพระสังฆราช (สา) หน้า ๔ มีข้อความว่า

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น แม้ปรินิพพานนานกำหนดศาสนายุกาลถึงเพียงนี้แล้ว ยังเหลืออยู่ส่วนรูปกายด้วยสักว่า พระสารีริกธาตุยังทรงอยู่ **ส่วนธรรมกาย ด้วยพระหฤทัยอันอนุเคราะห์สัตว์ ซึ่งเป็นประชุมชนเกิด ณ กาลภายหลัง และยังทรงอยู่ด้วยพระคุณทั้งหลายที่เป็นอนัญญสาธารณะไม่ทั่วไปแก่ผู้อื่น** เพราะเหตุพระศาสนาคำสั่งสอนของพระองค์นั้นยังประดิษฐานดำรงอยู่ ทั้งสงฆ์สาวกแห่งพระองค์นั้นที่ทรงธรรมไว้ก็ยังปรากฏอยู่

หน้า ๙ มีข้อความว่า "เอวํ อติทุลฺลภปาตุภาโว" แม้องค์พระตถาคตอังคีรสสักยมุนีโคตมสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ซึ่งมีความปรากฏในโลกอันสัตว์ได้ด้วยยากดังนี้ พระองค์ได้อุบัติบังเกิดขึ้นแล้วในโลก **ด้วยรูปกายอุบัติ ด้วยธรรมกายอุบัติทั้งสองประการ** พร้อมด้วยอัจฉริยะอัพภูตธรรมตามธรรมดานิยมโดยพุทธธรรมดา ความบังเกิดด้วยรูปกายนั้นจัดเป็นสองคือ

---

[๑] จากสาราทานกถาของพระธรรมทัศนาธร วัดชนะสงคราม

โอกกันติ สมัยลงสู่พระครรภ์และนิกขมน สมัยประสูติจากพระครรภ์ **ส่วนความบังเกิดเรื่องธรรมกายนั้น คือตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ**

หลวงพ่อท่านเคยเล่าให้ลูกศิษย์ฟังว่าในครั้งแรกท่านคิดจะปลีกตัวหลีกเร้นไปหาความสงบสงัดตามป่าเขา แต่ก็มานึกถึงเพื่อนมนุษย์ที่ยังมืดมนอนธการไร้ที่พึ่งยังมีกิเลสและโมหะเข้าครอบงำจิตใจอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งผู้ที่มีความทุกข์ยากเดือนร้อนจากการหาเลี้ยงชีพและโรคภัยไข้เจ็บก็มีอีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน ถ้าหากว่าท่านจะหลีกเร้นไปหาประโยชน์ส่วนตัวของท่านแล้ว ท่านก็จะไม่มีโอกาสสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์ ในสมัยนั้นคณะสงฆ์ไทยและคนทั่วไปให้ความสนใจเรื่องการปฏิบัติน้อยมาก พระภิกษุที่สนใจเรื่องการปฏิบัติมักจะปลีกตัวไปอยู่ตามป่าเขาหรือตามหมู่บ้านในชนบท การปฏิบัติธรรมจึงยังไม่แพร่หลายอย่างในปัจจุบัน

หลวงพ่อพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรมยึดพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง มิใช่นับถือพระพุทธศาสนาแต่ปากหรือตามบรรพบุรุษเท่านั้น เพราะท่านตระหนักดีว่า มนุษย์ทุกคนมีความเกิดเป็นเบื้องต้น ความชราในท่ามกลางและความสูญสลายในที่สุดเป็นลักษณะของไตรลักษณ์ที่ว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่ก่อนที่ทุกคนจะถึงวาระสุดท้ายของชีวิตนั้นจะต้องพบกับความสุขบ้าง ทุกข์บ้างคละเคล้ากันไป ความทุกข์นั้นไม่มีผู้ใดปรารถนาทุกคนจะดิ้นรนแสวงหาที่พึ่งเพื่อดับความทุกข์ยากเดือดร้อน บางคนก็มีสติปัญญาพิจารณาหาที่พึ่ง บางคนก็ไร้ปัญญาไตร่ตรอง หลวงพ่อท่านได้นำวิชาธรรมกายมาเผยแพร่เพื่อบรรเทาความทุกข์ ท่านได้ทดลองให้เห็นว่าวิชาธรรมกายเป็นที่พึ่งของมนุษย์ทุกคนได้จริง คือ สามารถยกระดับชีวิตของทุกคนที่ปฏิบัติสูงขึ้นได้ สามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บให้หายได้ หลวงพ่อท่านได้ทดลองให้เห็นจริงโดยการนำคนป่วยหนัก ๒ คน คนหนึ่งป่วยเป็นวัณโรค อีกคนหนึ่งป่วยเป็นโรคเรื้อน ในสมัยนั้นโรคทั้ง ๒ ชนิดนี้เป็นโรคที่ร้ายแรงมากไม่มีทางรักษาให้หายได้และยังเป็นโรคติดต่อที่สังคมรังเกียจอีกด้วย หลวงพ่อได้นำคนป่วยทั้ง ๒ คนนี้มาฝึกนั่งภาวนาและในขณะเดียวกันท่านก็แก้โรคให้ด้วยวิชาธรรมกาย จนในที่สุดคนป่วยทั้ง ๒ คนนี้ก็หายจากโรคร้ายและยังบรรลุวิชาธรรมกายอีกด้วย จากการทดลองนี้ทำให้หลวงพ่อมีกำลังใจมากยิ่งขึ้น และแน่ใจว่าวิชาธรรมกายที่ท่านพากเพียรค้นคว้าปฏิบัติมาเป็นเวลานานด้วยความวิริยะอุตสาหะอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพันนั้นเป็นวิชาที่เป็นที่พึ่งทำให้คนพ้นทุกข์ได้จริงแท้แน่นอนหลวงพ่อท่านมิใช่พูดแต่ปากเท่านั้น แต่ท่านยังสามารถพิสูจน์ให้ผู้อื่นเห็นจริงได้เหมือนนักวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์สิ่งที่มองไม่เห็นให้เห็นได้

กิตติศัพท์เรื่องหลวงพ่อวัดปากน้ำสามารถรักษาคนป่วยด้วยโรคร้ายที่สังคมรังเกียจให้หายได้แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วทำให้มีคนสนใจวิชาธรรมกายและเดินทางมาวัดปากน้ำเพื่อศึกษาธรรมและขอพึ่งบารมีหลวงพ่อเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ มีคนเดินทางมาวัดปากน้ำวันละมาก ๆ ทั้ง ๆ ที่ในสมัยนั้นการเดินทางมาวัดค่อนข้างลำบาก เพราะยังไม่มีถนนตัดเข้าถึงวัด ต้องเดินมาหรือไม่ก็

มาเรือ ที่มาด้วยหวังจะยึดหลวงพ่อเป็นที่พึ่งก็มาก ที่ต้องการจะมาพิสูจน์ว่าหลวงพ่อจะเก่งจริงหรือไม่ก็มี ที่ต้องการจะมาบวชเพื่อหวังจะศึกษาทางปริยัติก็มีไม่น้อย ที่ต้องการจะรู้เห็นเป็นวิชาธรรมกายก็มากมาย ผู้ที่มาขอพึ่งบารมีหลวงพ่อนั้นมิใช่เพียงแต่มารักษาโรคภัยไข้เจ็บเพียงเท่านั้น แต่มักจะมาปรึกษาปรับทุกข์และให้หลวงพ่อช่วยในทุกเรื่อง ตามปกตินั้นถ้าเราเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะไปหานายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละโรคแต่หลวงพ่อท่านเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญการรักษาทุกโรค ถ้าจะนำเรื่องความทุกข์ความเดือดร้อนของคนที่มาหาหลวงพ่อมาเรียงลำดับเนื้อเรื่องกันแล้วก็จะได้เรื่องตั้งแต่เกิดจนตายเลยทีเดียว ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเป็นผู้ที่กำลังจะแต่งงานกันก็มักจะมาขอให้หลวงพ่อช่วยตรวจดูให้ว่า ผู้ที่ตนจะแต่งงานด้วยนั้นจะเป็นอย่างไร จะอยู่ด้วยกันยืนยาวมีความสุขความเจริญหรือไม่ บางคู่ที่แต่งงานกันไปแล้วและยังไม่มีบุตรก็มักจะมาขอบุตรกับหลวงพ่อ ให้ท่านช่วยใช้วิชาธรรมกายเลือกสรรวิญญาณดี ๆ มาจุติ บางคนมีลูกหลานแล้วเลี้ยงยากขี้โรคก็มายกให้เป็นลูกหลวงพ่อ หรือถ้าลูกหลานว่ายาก ดื้อ ซน ไม่ฉลาดในการศึกษาเล่าเรียนก็มาขอบารมีหลวงพ่อ เมื่อลูกหลานจะเข้าสอบไม่ว่าจะสอบในวิชาที่เล่าเรียนหรือสอบแข่งขันเข้าทำงานก็มาขอให้หลวงพ่อช่วย เมื่อมีปัญหาในการประกอบอาชีพการงานก็มาปรับทุกข์กับหลวงพ่อ พวกที่เป็นเกษตรกรถ้าประสบภาวะฝนแล้งก็มาขอให้หลวงพ่อช่วยทำให้ฝนตก หลวงพ่อท่านก็จะสั่งพวกที่บรรลุวิชาธรรมกายให้ช่วยเกณฑ์ฝนให้ตกในพื้นที่ที่เขาต้องการ ส่วนเกษตรกรบางพวกที่เจอฝนตกหนักน้ำท่วมทำให้พืชผักผลไม้เสียหาย ก็มากราบกรานหลวงพ่อขอให้ท่านช่วยบำบัดทุกข์ให้ หลวงพ่อท่านก็สั่งพวกธรรมกายให้ช่วยกันเก็บฝนเสีย บางคนจะจัดการงานใดที่บ้านในหน้าฝน กลัวฝนตกก็มาขอให้หลวงพ่อช่วยอย่าให้ฝนตก หลวงพ่อท่านก็ช่วยทุกคนไป จนกิตติศัพท์ลือเลื่องไปทั่วว่าหลวงพ่อวัดปากน้ำรักษาโรคได้ ขอฝนได้ เก็บฝนได้ แม้จนปัจจุบันนี้ ท่านมรณภาพไปแล้วก็ยังมีคนเป็นจำนวนมากมาขอพึ่งบารมีท่านในเรื่องต่าง ๆ ทุกเรื่องเหมือน สมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ บางคนก็มิใช่ขอธรรมดาแต่ยังบนบานศาลกล่าวด้วย

ในสมัยหลวงพ่อยังอยู่นั้นคนที่มาขอบารมีให้ท่านช่วยมิใช่จะให้ท่านช่วยแต่เฉพาะคนเป็นก็หาไม่ แม้ญาติพี่น้องของตนที่ตายไปแล้วก็ยังมาขอให้หลวงพ่อช่วยตรวจดูให้ว่าวิญญาณไปอยู่ที่ไหน สุขทุกข์อย่างไรจะทำบุญอะไรไปให้จึงจะเหมาะจะควร มีลูกศิษย์ของหลวงพ่อมากมายหลายคนที่ได้สั่งลูกหลานของตนไว้ว่า ถ้าตนสิ้นชีวิตลงแล้วให้นำศพมาตั้งสวดพระอภิธรรมที่วัดปากน้ำ ทั้ง ๆ ที่วัดปากน้ำไม่มีศาลาตั้งศพและไม่มีเมรุเผาศพมีแต่ศาลาการเปรียญเก่า ๆ เป็นศาลาเอนกประสงค์สำหรับใช้เป็นที่ทำกิจทุกอย่าง คือในเวลากลางวันเป็นที่ฉันภัตตาหารของพระภิกษุ สามเณร เวลากลางคืนเป็นที่พักของแม่ชีและเป็นที่ตั้งศพด้วย คืนใดที่มีการสวดพระอภิธรรมศพ หลวงพ่อท่านจะสั่งให้ผู้ที่ได้ธรรมกายออกไปร่วมฟังสวดด้วยอย่างน้อย ๓ คนเพื่อนั่งเจริญภาวนาเชิญวิญญาณของผู้ตายมารับส่วนบุญกุศล ไม่ว่าวิญญาณนั้นไปสิงสถิต ณ ที่ใดก็ตาม จะอยู่ในสวรรค์หรือไปเป็นเปรต อสุรกาย สัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน จะเชิญวิญญาณก่อนอาราธนาศีล หลวงพ่อท่านจะให้จัดหาอาสนะปูเตรียมไว้ให้วิญญาณของผู้ตายนั่ง หลังจากที่พระสงฆ์

สวดพระอภิธรรม สวดสังคหะ หรือสวดพระมาลัยเสร็จจบที่ ๑ หลวงพ่อท่านจะถามพวกที่ได้ธรรมกายว่า วิญญาณของผู้ตายมาหรือเปล่า พวกที่ได้ธรรมกายทั้ง ๓ คนจะต้องรู้เห็นและตอบตรงกัน ถ้าตอบไม่ตรงกันหลวงพ่อท่านจะให้นั่งตรวจดูใหม่ ท่านต้องการให้วิญญาณของผู้ตายได้มาสมาทานศีลและฟังสวดพระอภิธรรมด้วย และเมื่อพระสงฆ์สวดจบแต่ละจบท่านจะถามย้ำทุกครั้ง

ในสมัยที่ข้าพเจ้ายังเป็นแม่ชีเล็ก ๆ เคยถูกหลวงพ่อใช้ให้ไปทำหน้าที่เช่นนี้หลายครั้ง ทุกครั้งที่หลวงพ่อถามข้าพเจ้าจะรู้สึกกระดากอาย ไม่อยากตอบให้ใครได้ยินเพราะตอนนั้นยังเด็กมากเกรงว่าตอบไปแล้วจะไม่มีใครเชื่อถือ แต่เมื่อหลวงพ่อใช้ก็จำเป็นต้องทำเพราะกลัวหลวงพ่อข้าพเจ้าจึงไม่อยากให้มีใครตายเลย เพราะไม่อยากออกไปนั่งเชิญวิญญาณ

เมื่อหลวงพ่อมรณภาพลง ทางคณะศิษย์จึงได้ปฏิบัติตามแบบที่หลวงพ่อเคยทำคือปูอาสนะไว้ให้ท่านนั่งที่หน้าหีบศพของท่าน และทางโรงครัวได้จัดภัตตาหารมาถวายหลวงพ่อทั้งมื้อเช้าและเพลด้วย บางครั้งมีผู้นำสุรา หัวหมู เป็ด ไก่มาถวายหลวงพ่อด้วย บางคนก็นำมาถวายหลังเที่ยงแล้ว ท่านเจ้าคุณราชโมลี (ณรงค์ ฐิตญาโณ ป.ธ.๔) อดีตเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม ครั้งยังดำรงฐานานุกรมที่พระครูปลัด วัดปากน้ำซึ่งต่อไปข้าพเจ้าจะขอเอ่ยนามท่านสั้น ๆ ว่า เจ้าคุณราชฯ จึงต้องปิดประกาศว่า ห้ามนำสุรามาถวายหลวงพ่อและห้ามถวายภัตตาหารหลังเที่ยงไปแล้ว เคยมีเด็กเล็ก ๆ ที่ผู้ใหญ่นำมากราบศพหลวงพ่อด้วยบอกว่า เห็นพระนั่งอยู่บนอาสนะนั้น ในปีพ.ศ. ๒๕๒๖ ลูกศิษย์หลวงพ่อได้ปั้นหุ่นขี้ผึ้งรูปหลวงพ่อมาประดิษฐานหน้าหีบศพของท่าน

เรื่องที่หลวงพ่อสามารถติดต่อกับวิญญาณของผู้ตายได้นั้น มีหลักฐานปรากฏอยู่ในบันทึกของพระทิพย์ปริญญา (ธูป กลัมพสุต เปรียญ ๖ ประโยค อดีตผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์) ได้บันทึกไว้ดังนี้

> วันหนึ่งข้าพเจ้ามาที่วัดแห่งหนึ่งในพระนคร พบนายทหารคนหนึ่งชื่อหลวงจบกระบวนยุทธ เขาคุยให้ฟังว่าเขาเคยมาวัดปากน้ำได้ข่าวเล่าลือว่าพาไปสวรรค์นรกได้ เขาสองคนกับภริยาไปหา ขอให้พาไปพบพ่อตาที่ตายไปนานแล้วว่าจะไปอยู่ที่ไหน หลวงพ่ออิดเอื้อนแกตัดพ้อต่อว่าต่าง ๆ นานาว่า ถ้าไม่ทำให้เห็นจริงเสียงที่เล่าลือนั้นก็ไม่เป็นความจริง ในที่สุดแกว่าหลวงพ่ออดรนทนไม่ได้จึงให้เรียกพระมา ๑ รูป ชี ๑ คนและบอกเรื่องที่หลวงจบฯต้องการให้ทราบ ทั้งพระและชีก็นั่งเข้าสมาธิ ที่หลวงจบฯบอกชื่อพ่อมาให้ทราบสักประเดี๋ยวเดียวพระตอบว่าไม่พบ หลวงพ่อบอกว่าขอตรวจบัญชีให้ถ้วนถี่ พระบอกว่าพบแล้วไปเกิดเป็นเทวดาอยู่ในชั้นยามา(สวรรค์ชั้นที่ ๓)และบอกแม่ชีว่าขอยืมร่างหน่อย ประเดี๋ยวบอกว่ามาแล้วแม่ชีลืมตา หลวงพ่อก็ถามไปยังแม่ชีผู้นั้นแม่ชีบอกว่ามาจากชั้นยามาและบอกว่าเมื่อเป็นมนุษย์อยู่ทางวัดยายร่ม แล้วถามว่าทำบุญอะไรจึงไปเกิดเป็นเทวดา แม่ชีนั้นตอบว่าสร้างโบสถ์ หลวงจบฯตอนนี้ชักตะลึงเพราะความจริงพ่อตาสร้างโบสถ์ไว้จริง หลวงจบฯยังช่วยทำแต่ก็นานแล้ว แต่สังเกตดูแม่ชีผู้นี้อายุยังน้อยคะเน

ว่าจะเกิดไม่ทันเสียอีกแต่ไฉนบอกถูกต้อง แล้วหลวงพ่อซักต่อไปว่าเคยมีลูกกี่คน บอกถูกหมดทั้งลูกหญิงลูกชาย แล้วถามว่านี่ใคร แม่ชีมองดูสักประเดี๋ยวแล้วถามตรงมาที่หลวงจบฯว่านี่อ้ายแช่มใช่ไหม หลวงจบฯว่าใช่ แล้วถามต่อไปอีกว่านี่นางเครือใช่ไหม ภริยาหลวงจบฯรับว่าใช่ ที่สุดทั้งตัวหลวงจบฯและภริยาต้องร้องไห้โฮโดยคิดถึงบิดา เพราะความจริงแม่ชีผู้นี้ไม่รู้จักชื่อหลวงจบฯและชื่อภริยาก็ไม่รู้หลวงพ่อก็ไม่รู้ไฉนแม่ชีจึงพูดถูกต้อง นี่เป็นเรื่องที่หลวงจบฯเล่าให้ข้าพเจ้าฟังเองว่าตัวหลวงจบฯแต่เดิมนั้นชื่อแช่ม แต่เป็นหลวงจบกระบวนยุทธมานานแล้วไฉนแม่ชีจึงเอามาพูดถูก ในที่สุดหลวงจบฯว่าเรื่องที่พบมาเป็นอย่างนี้[๑]

หลวงพ่อท่านต้องการให้ทุกคนฝึกการเจริญภาวนา เพราะบุคคลควรฝึกอบรมธรรมให้มากเพื่อคลายความกำหนัดเพื่อดับทุกข์เพื่อสงบเพื่อรู้ยิ่งและเพื่อนิพพาน ธรรมนั้นคือการเจริญภาวนาพุทธานุสสติระลึกถึงพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอันจะทำให้จิตดื่มด่ำในพระพุทธคุณ แล้วใจก็โน้มไปในทางหน่ายโลกียสุขอันนำไปสู่ความหลุดพ้นได้ แต่การที่ปุถุชนทั่วไปจะบำเพ็ญเพียรเจริญภาวนานั้นไม่ใช่เป็นของที่ทำได้ง่าย เพราะภาระธุระในทางโลกนั้นมีมาก บางคนก็ผัดผ่อนไว้ให้ชราเสียก่อนจึงจะเข้าวัดปฏิบัติธรรม บางคนก็ขอให้หมดภาระจากเรื่องครอบครัว บางคนก็ขอเวลาสะสมทรัพย์ไว้ให้มากเพียงพอเสียก่อน แต่หารู้ไม่ว่ามารทั้ง ๕ กำลังคอยจ้องจะตัดรอนมิให้เรามีโอกาสบำเพ็ญความดี มารทั้ง ๕ ได้แก่ขันธมารทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ ความลำบากเป็นเหตุให้เบื่อหน่าย กิเลสมารคือความเศร้าหมองขุ่นมัว อภิสังขารมาร คือกรรมทั้งฝ่ายกุศลและอกุศลทำให้ติดอยู่ในภพแล้วทำให้เป็นผู้ทุรพล เทวปุตตมาร คือผู้มุ่งร้ายเป็นปุคคลาธิษฐานแห่งการทำลายล้าง มัจจุมาร คือความตายมาตัดชีวิตเสียหมดโอกาสที่จะบำเพ็ญความดีโดยสิ้นเชิง

ดังนั้นเมื่อมีผู้เจ็บป่วยมาให้หลวงพ่อช่วยรักษา ท่านจึงเห็นเป็นโอกาสที่จะฝึกบุคคลให้เจริญภาวนาพุทธานุสสติไปด้วย เป็นธรรมดาคนที่มีความทุกข์ความเดือดร้อนก็ต้องอยากหายทุกข์เร็ว ๆ ดังนั้นไม่ว่าหลวงพ่อท่านจะสอนให้ปฏิบัติอย่างไรก็มักจะปฏิบัติตามไม่ผัดผ่อนหรือโต้แย้ง คนที่เจ็บป่วยไม่มากพอจะลุกนั่งได้หลวงพ่อท่านก็จะสอนให้นั่งภาวนา ส่วนคนที่ป่วยมากไม่สามารถลุกนั่งได้ ญาติพี่น้องต้องหามกันมานอนที่หน้าที่รับแขกของหลวงพ่อ ๆ ท่านจะสอนให้นอนภาวนาว่า **สัมมาอะระหัง**ไปด้วย เพื่อโรคภัยจะได้หายเร็ว ๆ หลวงพ่อท่านชี้แจงว่าการรักษาโรคนั้นถ้าได้ประกอบกันทั้ง ๒ ฝ่าย คือฝ่ายผู้รักษาโรคและผู้ป่วยมีความเชื่อมั่นตรงกันมีกระแสจิตเชื่อมถึงกัน เปรียบเสมือนเครื่องรับวิทยุและเครื่องส่งต้องมีคลื่นตรงกันจึงจะมีหวังหายมาก ท่านบอกว่าถึงไม่หายก็ไม่เป็นไร เราไม่ได้เรียกค่ารักษาเอาแก่ใครช่วยด้วยเมตตา อย่างน้อยคนเจ็บก็จะต้องได้ความรู้วิธีปฏิบัติธรรม หรือได้มีโอกาสเข้าใกล้พระรัตนตรัยพอสมควรแก่

---

[๑]หลักการสอนสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานของพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร) และบันทึกของพระทิพย์ปริญญา เฉลียว วงศ์ไพบูลย์พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการเพื่ออุทิศส่วนกุศลถวายหลวงพ่อวัดปากน้ำ (พระมงคลเทพมุนี) และอุทิศส่วนกุศลแด่คุณพ่อสุนคุณแม่เชื่อม สุนทรโยธิน นาวาโทสุรเดช วงศ์ไพบูลย์ หน้า ๔๖-๕๐

อุปนิสัย ท่านพูดว่าที่หายก็มากที่ไม่หายเพียงแต่บรรเทาเป็นครั้งคราวก็มี แต่ก็มีคนเป็นจำนวนมากที่หายโรคภัยไข้เจ็บด้วยและได้ธรรมกายด้วย สมดังที่หลวงพ่อท่านว่า

รักษ์ร่างพอสร่างร้าย รอดตน
ยอดเยี่ยมธรรมกายผล ผ่องแผ้ว
เลอเลิศล่วงกุศล ใดอื่น
เชิญท่านถือเอาแก้ว ก่องหล้าเรืองสกล

ถ้าหลวงพ่อท่านเห็นว่าผู้ใดมีแววที่จะได้ธรรมกาย ท่านจะส่งคนมารักษาโรคให้ตัวต่อตัว เพื่อสอนธรรมะและแก้โรคให้ด้วย วันหนึ่ง ๆ มีผู้มารักษาโรคกับหลวงพ่อเป็นจำนวนมาก เพราะหลวงพ่อท่านรักษาโรคทุกชนิดทั้งโรคมะเร็ง วัณโรค อัมพาต โรคประสาท เมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง หลวงพ่อต้องรักษาคนที่เป็นโรคประสาทนับเป็นร้อย ๆ คน เพราะความตึงเครียด ความทุกข์ยากเดือดร้อนจากภัยสงคราม บางคนก็เป็นเพียงนอนไม่หลับ คิดมากใจคอหงุดหงิด แต่บางคนก็มีอาการหนักไร้สติสัมปชัญญะ สำหรับคนที่อาการหนักหลวงพ่อท่านจะสั่งญาติพี่น้องให้กลับไป และมอบคนป่วยไว้กับท่าน ญาติพี่น้องไม่ต้องเป็นห่วง หลวงพ่อท่านจะสั่งให้กรอกยาผงบาทจิตซึ่งท่านสั่งให้ลูกศิษย์ผสมเตรียมไว้และแก้ด้วยวิชาธรรมกายด้วย ไม่นานคนป่วยก็หายญาติพี่น้องพากลับบ้านได้ ยาผงบาทจิตนี้คณะศิษย์ของหลวงพ่อในปัจจุบันยังคงผสมตามตำราของท่านไว้แจกแก่คนทั่วไปอยู่ เป็นยาที่รักษาได้หลายโรคไม่เพียงแต่โรคประสาทเท่านั้น คนที่ผอมแห้งแรงน้อย รับประทานอาหารไม่ได้ นอนไม่หลับ ใจคอหงุดหงิด คิดมาก ก็รับประทานได้ ท่านผู้สนใจติดต่อขอได้ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

หลวงพ่อท่านให้ตั้งตู้รับใบอาการโรคไว้ที่หน้ากุฏิของท่าน การเขียนใบอาการโรคต้องแจ้งชื่อ สกุล ที่อยู่ วัน เดือน ปีเกิดและอาการโรคที่ปรากฏอย่างละเอียดลออ การส่งใบอาการโรคมี ๔ เวลา คือ เช้า กลางวัน บ่าย เย็น หลวงพ่อท่านจะสั่งให้คนมาไขตู้ตามเวลานั้น แล้วนำใบอาการโรคแจกจ่ายแก่พวกที่ได้วิชาธรรมกายเพื่อแก้โรค ถ้าผู้เป็นลูกมาส่งใบอาการโรคของพ่อแม่ หลวงพ่อท่านมักจะถามว่าอยากให้พ่อแม่หายป่วยหรือไม่ ถ้าอยากให้พ่อแม่หายป่วยก็ทำสมาธิเข้า ถ้าได้สมาธิก็จะได้ช่วยแก้โรคภัยไข้เจ็บของพ่อแม่ได้

ข้าพเจ้าได้ประสบเรื่องนี้ด้วยตัวเองคือในสมัยที่ข้าพเจ้ามีอายุประมาณ ๑๓ ขวบนั้น มีผู้แนะนำให้มารดาซึ่งป่วยหนักมานานถึง ๑๒ ปีแล้วให้มารักษากับหลวงพ่อ มารดาของข้าพเจ้านั้นป่วยด้วยโรคซึ่งหมอไม่ทราบสาเหตุผอมแห้ง รับประทานอาหารไม่ได้ พยายามหาหมอรักษามานานนับ ๑๐ ปีอาการก็ไม่ดีขึ้น มีแต่ทรงกับทรุดไม่ว่าใครจะแนะนำหมอดีที่ไหน บิดาของข้าพเจ้าเป็นต้องพามารดาข้าพเจ้าไปรักษาทุกหนทุกแห่ง มีผู้แนะนำให้มารักษากับหลวงพ่อ บิดาของข้าพเจ้าจึงพามารดาข้าพเจ้าลงเรือและนำข้าพเจ้ามาด้วยเพื่อให้มาอยู่ปรนนิบัติมารดา บิดาข้าพเจ้ามาจอดเรือที่หน้าวัดแล้วขึ้นไปขอบารมีให้หลวงพ่อช่วยรักษาโรค ส่วนมารดาของข้าพเจ้ายังคงนอนพักในเรือ ตัวข้าพเจ้าเองมีหน้าที่เขียนใบอาการโรคของมารดาส่งให้แก่หลวงพ่อเป็นประจำ

หลวงพ่อท่านก็ถามว่า "เอ็งอยากให้แม่หายไหม" ตอนนั้นข้าพเจ้านึกในใจว่า หลวงพ่อถามได้ ใครจะไม่อยากให้แม่หาย ถ้าหลวงพ่อจะสั่งให้ทำอะไรก็จะทำทุกอย่างขอให้มารดาหายป่วยเป็นทำทั้งนั้น หลวงพ่อท่านบอกต่อไปว่า ถ้าอยากให้แม่หายเอ็งก็ต้องขึ้นมานั่งภาวนา ถ้านั่งได้ก็จะได้ช่วยแก้โรคให้แม่ แม่เอ็งจะได้มีอายุยืนยาวต่อไป ตั้งแต่บัดนั้นข้าพเจ้าได้ตั้งใจว่าจะต้องนั่งภาวนาให้ได้เพื่อจะได้ช่วยแก้โรคให้มารดา เพราะการเขียนใบอาการโรคส่งทุกวันก็เหมือนกับยืมจมูกคนอื่นมาหายใจไฉนจะคล่องเหมือนจมูกของเราเอง

ทุกวันพฤหัสบดีเวลา ๑๔.๐๐ น. หลวงพ่อท่านจะลงสอนนั่งภาวนาที่ศาลาการเปรียญ มีพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกาทั้งในวัดและต่างวัดมาเรียนกันเป็นจำนวนมาก ทุกคนจะต้องมีถาดใส่ดอกไม้ ธูปเทียน ข้าวตอกมาขึ้นธรรม มีแม่ชีคอยจัดหาสิ่งเหล่านี้เตรียมไว้ให้ในราคาถาดละ ๑๐ สตางค์ ต่อมาหลวงพ่อท่านให้เปลี่ยนแปลงคือให้งดบูชาเป็นส่วนตัว ให้บูชารวมพร้อมกัน หลวงพ่อเป็นผู้จุดธูปเทียนกราบพระและกล่าวนำบูชาพระ เพราะมีคนมาปฏิบัติธรรมเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สะดวกขึ้น

วันแรกที่ข้าพเจ้ามาฝึกนั่งภาวนา ข้าพเจ้ารีบไปซื้อดอกไม้ ธูปเทียน ข้าวตอกจากแม่ชีมา ๑ ถาด เนื่องจากมีนิสัยชอบทำสิ่งใด ๆ ก่อนผู้อื่น ข้าพเจ้าจึงรีบลงมาหาที่นั่งตั้งแต่ยังไม่มีใครมา ข้าพเจ้ากะนั่งให้ได้กึ่งกลางศาลาพอดีโดยกะศูนย์กลางจากธรรมาสน์ไปยังประตูด้านทิศตะวันออก แล้วกะด้วยสายตาจากอาสนสงฆ์ไปยังศาลาด้านใต้ (ธรรมาสน์นี้ยังคงอยู่ชั้นบนของศาลาการเปรียญสด) แล้วคอยจ้องว่าเมื่อไรหลวงพ่อจะมา วันนั้นหลวงพ่อท่านเดินขึ้นทางด้านหลังของศาลาทางทิศตะวันตก ข้าพเจ้าเห็นร่างหลวงพ่อที่กำลังเดินขึ้นมานั้นสว่างไสวสวยงามไปหมดทั้งร่าง สีจีวรก็เหลืองอร่ามสุกใส ตามปกติข้าพเจ้าเห็นหลวงพ่อท่านห่มจีวรสีเหลืองธรรมดาแต่ผิวพรรณของท่านนั้นขาวผ่องมีราศีสวยงามจับตาอยู่แล้ว แต่วันนั้นข้าพเจ้าเห็นท่านมีรัศมีสว่างไสวจับตามากเป็นพิเศษกว่าที่เคยเห็น ข้าพเจ้าจับตามองท่านตลอดเวลาไม่คลาดสายตาเลย จนท่านขึ้นมานั่งบนอาสนสงฆ์กราบพระพุทธรูป แล้วท่านก็กล่าวทักทายปราศรัยถามไถ่เรื่องการปฏิบัติธรรมของบรรดาลูกศิษย์ที่มาศึกษากับท่านเป็นประจำ ต่อจากนั้นท่านจึงนำกราบพระสวดมนต์แล้วอธิบายวิธีการนั่งภาวนา

ท่านสอนให้นั่งขัดสมาธิเอาเท้าขวาทับเท้าซ้ายมือขวาทับมือซ้าย หัวแม่มือซ้ายจรดปลายนิ้วชี้ขวาแล้วตั้งกายให้ตรง หลับตาพอประตูตาติดกันให้ตั้งสติไม่ให้เผลอ แล้วให้กำหนดเครื่องหมายให้เป็นดวงกลมใสเหมือนดังเพชรลูกที่เจียระไนแล้วไม่มีขนแมวดวงโตเท่าแก้วตา เรียกว่า **บริกรรมนิมิต** ผู้หญิงให้กำหนดเข้าปากช่องจมูกซ้าย ผู้ชายกำหนดเข้าปากช่องจมูกขวา เรียกว่าฐานที่ ๑ แล้วให้**บริกรรมภาวนา**ประคองใจกับเครื่องหมายที่ใสนั้นว่า**สัมมาอะระหัง** ๓ ครั้ง หลวงพ่อท่านอธิบายว่า ใจของคนเรานั้นคือเห็น จำ คิด รู้ ๔ อย่างนี้เอาเข้ามารวมเป็นจุดเดียวกันเรียกว่าใจ ใจนี้เป็นของลึกซึ้งสามารถส่งไปถึงไหน ๆ ก็ได้ถ้ารู้แคบก็ส่งไปได้แคบถ้ารู้กว้างก็ส่งไปได้กว้าง ถ้ารู้ละเอียดก็ส่งไปได้ละเอียด ถ้ารู้หยาบก็ส่งไปได้หยาบ แล้วแต่ความรู้ของมันความเห็นของมัน

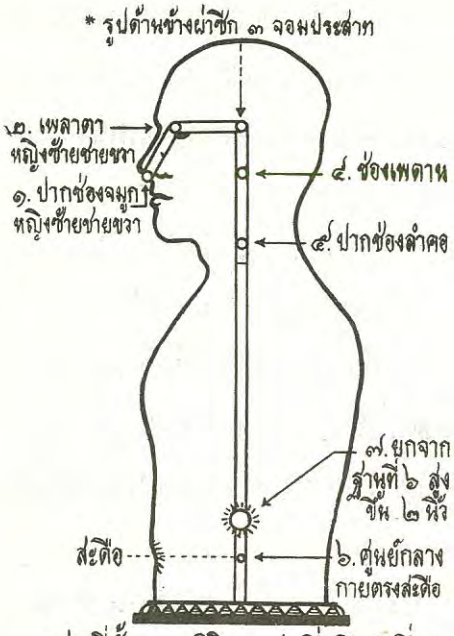

แสดงที่ตั้งของดวงนิมิตจากฐานที่ ๑ ถึงฐานที่ ๗

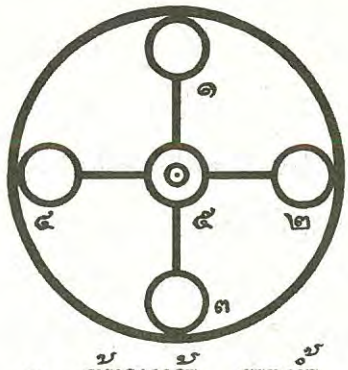

๑. ด้านหน้า ธาตุน้ำ
๒. ด้านขวา ธาตุดิน
๓. ด้านหลัง ธาตุไฟ
๔. ด้านซ้าย ธาตุลม
๕. ศูนย์กลาง อากาศธาตุ

ลักษณะของฐานที่ ๗

ทีนี้ใจของเราที่ยืดไปยืดมาแวบไปแวบมานั้นให้เอาเข้าไปอยู่เสียในบริกรรมนิมิต ขณะที่บริกรรมภาวนาก็ให้ตรึกนึกถึงดวงที่ใสใจหยุดอยู่กลางดวงที่ใสนิ่งอยู่ที่นั่น แล้วจึงเลื่อนไปฐานที่ ๒ ต่อไปคือที่เพลาตา ตรงหัวตา หญิงอยู่ข้างซ้าย ชายอยู่ข้างขวาแล้วให้บริกรรมภาวนาว่าสัมมาอะระหัง ๓ ครั้ง แล้วเลื่อนเครื่องหมายไปยังฐานที่ ๓ คือที่กลางกั๊กศีรษะข้างในไม่ให้ค่อนซ้ายขวาหน้าหลังล่างบนให้กึ่งกลางกั๊กพอดีแล้วบริกรรมภาวนาว่าสัมมาอะระหัง ๓ ครั้ง ที่ฐานที่ ๓ นี้หลวงพ่อท่านบอกว่ามีกลเม็ดคือต้องเหลือกตาไปข้างหลังให้ตาค้างเสมือนคนชักจะตาย ค้างลงไป ๆ จนกระทั่งใจหยุดความเห็นกลับเข้าข้างใน แล้วเลื่อนเครื่องหมายไปยังฐานที่ ๔ คือที่ปากช่องเพดานที่รับประทานอาหารสำลักอย่าให้ล้ำให้เหลื่อมพอดีแล้วบริกรรมว่า สัมมาอะระหัง ๓ ครั้ง แล้วเลื่อนไปฐานที่ ๕ คือที่ปากช่องคอเหนือลูกกระเดือก บริกรรมเครื่องหมายว่า สัมมาอะระหัง อีก ๓ ครั้ง แล้วเลื่อนเครื่องหมายไปฐานที่ ๖ กลางตัวสุดลมหายใจเข้าออกสะดือทะลุหลังขวาทะลุซ้ายกลางกั๊กข้างใน **ตรงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ให้เอาใจหยุดไว้ที่ตรงนี้บริกรรมภาวนาว่า สัมมาอะระหัง ๓ ครั้ง** แล้วถอยหลังจากฐานที่ ๖ มาที่เหนือกลางตัวขึ้นมาอีก ๒ นิ้ว ที่ตรงนี้เรียกว่า ฐานที่ ๗ ฐานที่ ๗ นั้นมีศูนย์ ๕ ศูนย์ ศูนย์ข้างหน้าธาตุน้ำ ศูนย์ข้างขวาธาตุดิน ศูนย์ข้างซ้ายธาตุลม ศูนย์ข้างหลังธาตุไฟ ศูนย์กลางคืออากาศธาตุ ท่านให้เอาบริกรรมนิมิตซึ่ง

เป็นเครื่องหมายใสสะอาดไปหยุดอยู่ตรงกลางอากาศธาตุ ท่านอธิบายว่าที่เรียกว่าศูนย์ เพราะเวลาสัตว์ไปเกิดมาเกิดต้องมาอยู่ในกลางดวงนั้น กายละเอียดอยู่ที่กลางดวงนั้น เมื่อพ่อแม่ประกอบธาตุธรรมถูกส่วนเข้าแล้วก็ตกศูนย์ทีเดียว พอตกศูนย์แล้วก็ลอยขึ้นมาเหนือกลางลำตัว ๒ นิ้ว โตเท่าฟองไข่แดงของไก่ใสเป็นกระจกส่องเงาหน้านี่คือการเกิดละ หลวงพ่อท่านเน้นว่าศูนย์นี้สำคัญนัก จะเกิดมาในมนุษย์โลกก็ต้องเกิดด้วยศูนย์นี้ จะไปนิพพานก็ต้องเข้าศูนย์นี้เหมือนกัน จะไปสู่มรรคผลนิพพานก็ต้องเข้าศูนย์แบบเดียวกันนี้ จะตายหรือจะเกิดเดินตรงกันข้าม คือถ้าจะเกิดก็ต้องเดินนอกออกไป**ถ้าจะไม่เกิดก็ต้องเดินในเข้าไป กลางเข้าไว้หยุดเข้าไว้ไม่ให้คลาดเคลื่อน**

ในวันที่ข้าพเจ้ามาฝึกนั่งภาวนากับหลวงพ่อนั้น ทันทีที่สิ้นเสียงสอนของหลวงพ่อข้าพเจ้าก็เห็นดวงกลมใสปรากฏขึ้นที่ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางอากาศธาตุ เพราะทำจิตตามที่หลวงพ่อสอนตั้งแต่ฐานที่ ๑ ทุกประการ ดวงกลมใสที่ข้าพเจ้าเห็นนั้นโตขนาดเท่าดวงจันทร์ ดวงนี้หลวงพ่อท่านบอกว่าคือ**ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน**หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า**ดวงปฐมมรรค**อันเป็นหนทางเบื้องต้นมรรคผลนิพพาน ข้าพเจ้าได้ลืมตาขึ้นมองดูหลวงพ่อแต่เห็นท่านนั่งหลับตาข้าพเจ้าจึงหลับตาต่อ ก็ยังคงเห็นดวงกลมใสนั้นอีก ครั้นลืมตาขึ้นอีกก็เห็นอยู่อีกเห็นอยู่อย่างนั้นทั้งหลับและลืมตา

เมื่อถึงเวลาเลิกนั่ง หลวงพ่อท่านก็นำกราบพระพร้อมกัน เสร็จแล้วท่านได้เรียกผู้ที่นั่งภาวนาบางคนเข้าไปถามว่าได้รู้เห็นอะไรบ้าง และแล้วท่านก็ชี้มาที่ข้าพเจ้าท่านเรียกว่า ไอ้เล็กมานี่ ข้าพเจ้าคลานเข้าไปหาท่าน ๆ พูดต่อไปว่า เอ็งเห็นแล้วใช่ไหม ข้าพเจ้ารู้สึกตกใจและประหลาดใจพร้อมกันว่าทำไมท่านจึงทราบ หลวงพ่อท่านพูดต่อไปว่าเอ็งได้แล้ว แม่เอ็งจะได้ไม่ตายแล้ว เอ็งไปต่อวิชากับเขา หลวงพ่อจัดการให้ข้าพเจ้าไปต่อวิชาในขั้นสูงขึ้นไปจนได้ธรรมกายกับแม่ชีบุญช่วย หลังจากนั้นไม่นาน แม่ชีบุญช่วยก็ถึงแก่กรรม ข้าพเจ้าได้เรียนต่อกับแม่ชีญาณี ศิริโวหารซึ่งถึงแก่กรรมแล้วเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

แล้วในที่สุดมารดาของข้าพเจ้าซึ่งป่วยหนักมานานถึง ๑๒ ปีไม่มีแพทย์คนใดสามารถรักษาให้หายได้ แต่มารักษากับหลวงพ่อเพียง ๑๓ เดือนก็หายป่วยมีร่างกายแข็งแรงเป็นปกติโดยมิต้องรับประทานยาใด ๆ เลย สามารถประกอบกิจการงานต่าง ๆ ได้เหมือนสมัยที่ยังมิได้ป่วยมีอายุยืนยาวนานอีก ๒๔ ปีจึงถึงแก่กรรม ท่านผู้อ่านอาจสงสัยว่าทำไมข้าพเจ้าจึงได้รู้เห็นธรรมะง่ายดายเหลือเกิน นั่งเพียงครั้งเดียวก็ได้เห็นแล้ว ทั้งนี้เพราะการจะบรรลุธรรมได้นั้นมีเหตุ ๒ ประการคือปุพเพกตปุญญตาและอัตตสัมมาปณิธิ หมายถึงการสร้างสมบุญในอดีตและการตั้งตนไว้ชอบหรือความพากเพียรในปัจจุบัน สำหรับตัวข้าพเจ้านั้นเรื่องความพากเพียรก็มีไม่มากเท่าใดเพราะตอนนั้นยังเป็นเด็กยังไม่ค่อยรู้เรื่องเกี่ยวกับธรรมะและเป็นเด็กมาจากบ้านนอกด้วยแต่ข้าพเจ้ามีความตั้งใจอยากจะได้ อยากจะเป็น อยากจะเห็นเพราะอยากให้แม่หายป่วยจึงได้พยายามตั้งใจและปฏิบัติตามที่หลวงพ่อสอน

เมื่อได้ธรรมกายแล้วข้าพเจ้าจึงทราบว่าการที่เห็นหลวงพ่องดงามสว่างไสวไปทั้งองค์นั้น เป็นเพราะอายตนะที่ดึงดูดใจเปิดรับแล้ว จิตของคนทุกคนจะต้องมีอายตนะประจำ ตามีอาย-

ตนะสำหรับดึงดูดรูป หูมีอายตนะสำหรับดึงดูดเสียง จมูกมีอายตนะสำหรับดึงดูดกลิ่น ลิ้นมีอายตนะสำหรับดึงดูดรส กายมีอายตนะสำหรับดึงดูดสัมผัส ใจมีอายตนะสำหรับดึงดูดธรรมารมณ์ ถ้าจะเปรียบเทียบแล้วก็เหมือนดอกบัวที่รอสัมผัสแสงอาทิตย์พร้อมที่จะบานรับอรุณทันที ดังนั้นพอสิ้นคำสอนของหลวงพ่อข้าพเจ้าจึงเห็นดวงแก้วกลมใสปรากฏขึ้นที่ฐานที่ ๗ กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ทันที เพราะเวลานั้นจิตมีศรัทธาเต็มที่

ต่อมาข้าพเจ้าก็ได้ใช้วิชาธรรมกายช่วยแก้โรคของมารดาให้หายป่วยได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าบุตรหลานซึ่งได้ธรรมกายของคนป่วย จะมีความสามารถในการรักษาโรคเป็นพิเศษที่เป็น ดังนี้เพราะจิตมุ่งมั่นไปทางเดียวจึงมีพลังมาก เสมือนสายน้ำที่ไหลพุ่งไปทิศทางเดียวย่อมมีกำลังแรงกว่าน้ำที่แตกแยกเป็นลำธารสายเล็กสายน้อย

การเผยแพร่วิชาธรรมกายของหลวงพ่อในสมัยก่อนนั้น ท่านถูกคัดค้านต่อต้านมากมาย เพราะในสมัยนั้นไม่มีผู้ใดสั่งสอนการปฏิบัติแบบนี้ การส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์ก็เป็นในด้านปริยัติเพียงด้านเดียว พระที่สนใจการปฏิบัติก็มักจะหลีกเร้นไปแสวงหาที่สงบสงัดเพื่อบำเพ็ญเพียรตามป่าเขาลำเนาไพร หลวงพ่อของเราจึงเป็นพระสงฆ์องค์แรกที่กล้าสอนการปฏิบัติธรรมอย่างเปิดเผย ท่านจึงเป็นที่เพ่งเล็งและเป็นเป้าให้คนโจมตี ผู้ที่คัดค้านการปฏิบัติของท่านนั้นมีทั้งฆราวาสและพระภิกษุ แต่หลวงพ่อท่านก็มิได้ครั่นคร้ามหรือย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ท่านยึดถือพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแบบอย่างและเดินตามรอยบาทของพระพุทธองค์อย่างไม่ย่อท้อ ท่านจึงพยายามฟันฝ่าอุปสรรคอย่างองอาจกล้าหาญเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รู้แจ้งในหลักการของพระพุทธศาสนา ท่านต้องการเชิดชูธงธรรมกายของท่านให้ปลิวไสวไปทั่วทุกพื้นปฐพี หลวงพ่อท่านมีคติพจน์ของท่านว่า

"ดอกไม้ที่หอมไม่ต้องเอาน้ำหอมมาพรมก็หอมเองใครจะห้ามไม่ได้ ซากศพไม่ต้องเอาของเหม็นมาละเลงใส่ซากศพก็ต้องแสดงกลิ่นศพให้ปรากฏปิดกันไม่ได้"

อุปสรรคขวากหนามของหลวงพ่อนั้นมีนานัปประการ มีผู้กล่าวหาว่าท่านอวดอุตริมนุสสธรรมนับเป็นข้อหาที่ร้ายแรงเพราะตามวินัยสงฆ์ถือว่าการอวดอุตริมนุสสธรรมนี้เป็นหนึ่งในสี่ของปราชิกมีอันให้ต้องขาดจากความเป็นพระภิกษุได้ แต่ผู้ที่ต้องการจะทำลายหลวงพ่อของเรานั้นหาคิดบ้างไม่ว่า อันอุตริมนุสสธรรมนี้หมายถึงธรรมอันยอดยิ่งของมนุษย์ เป็นธรรมขั้นสูงสุดของมนุษย์ เมื่อผู้ใดเข้าถึงแล้วย่อมข้ามพ้นโอฆะทั้งมวลถึงฝั่งพระนิพพาน และผู้ที่จะเขาถึงอุตริมนุสสธรรมได้ต้องเป็นผู้มีบารมีธรรมสูง มีความพากเพียรในการปฏิบัติ มีศีลาจารวัตรงดงาม บางคนก็หาว่าหลวงพ่อสติไม่ดีก็มี บ้างก็ว่าหลอกลวงประชาชน แต่ท่านก็ไม่เคยท้อถอยหวั่นวิตกหรือแม้แต่จะโกรธเคือง เมื่อมีผู้นำข้อความที่หลวงพ่อถูกโจมตีมาเล่าให้ท่านฟัง ท่านจะรับฟังอย่างยิ้มแย้มแจ่มใส คำตำหนิติเตียนและอุปสรรคเหล่านั้นเปรียบเสมือนทิพยโอสถบำรุงกำลังทำให้ท่านก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ท่านมักจะตอบว่าเขายังไม่รู้ เราเจอของจริงแต่เขายังไม่เจอของจริง เขายังไม่รู้แต่เขาเข้าใจว่าเขารู้ก็ช่างเขาเถิด เขาพอใจจะพูดจะติเตียนอย่างไรก็เรื่องของ

เขา ในเมื่อเราเจอของจริงเราก็พูดแต่ของจริง หลวงพ่อท่านมีความเชื่อมั่นของท่านอย่างนี้

เนื่องจากหลวงพ่อท่านมิได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากพระเถรานุเถระในสมัยนั้นเท่าที่ควร จึงปรากฏว่าท่านเป็นเจ้าอาวาสปกครองวัดปากน้ำมาตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๔๕๙ แต่ไม่ได้ตำแหน่งอุปัชฌายะในปีพ.ศ. ๒๔๖๔ ท่านได้รับสมณศักดิ์เป็น พระครูสมณธรรมสมาทาน แต่ก็ยังไม่ได้รับตำแหน่งอุปัชฌายะ ท่านมาได้ตำแหน่งอุปัชฌายะเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๙๐ สมเด็จป๋าทรงนิพนธ์เรื่องการได้ตำแหน่งอุปัชฌายะของหลวงพ่อไว้ว่า

> เมื่อสมเด็จพระวันรัต ติสฺสทัตฺตมหาเถร อาพาธเป็นอวสานแห่งชีวิต หลวงพ่อวัดปากน้ำได้ปฏิการะเป็นอย่างดีโดยจัดอาหารและรังนกจากวัดปากน้ำมาถวายทุกวัน ท่านตั้งงบประมาณไว้วันละ ๔๐ บาท พอได้เวลา ๐๔.๐๐ น. ให้คนลงเรือจ้างมาขึ้นปากคลองตลาด พอถึงวัดพระเชตุพนฯได้อรุณพอดี สมัยนั้นสะพานพุทธชำรุดเพราะภัยสงคราม ถนนฝั่งธนถึงตลาดพลูยังไม่เรียบร้อยรถโดยสารยังไม่มีการคมนาคมต้องใช้เรือจ้าง หลวงพ่อเพียรปฏิบัติสนองพระคุณดังนี้เป็นเวลาหลายเดือน เมื่อผู้นำอาหารมาถวายกลับไปแล้ว ต้องรายงานให้หลวงพ่อทราบทุกวัน
>
> การทำคิลานุปฐาก เป็นอวสานปฏิการะนี้น่าจะให้ผลแก่หลวงพ่อมากอยู่ เมื่อเจ้าคุณพระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทตฺโต) อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุหมั่นมาเยี่ยมสมเด็จพระวันรัต (ติสสทัตตมหาเถร) ผู้กำลังอาพาธหนัก วันหนึ่งเป็นเวลาค่ำแล้วเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัตได้ขอร้องให้ช่วยแต่งตั้งพระครูสมณธรรมสมาทานวัดปากน้ำเป็นพระอุปัชฌายะด้วย เจ้าคุณพระพิมลธรรมยินดีและรับรองว่าจะจัดการให้ตามประสงค์ และต่อมาไม่ช้าตราตั้งก็ตกถึงพระครูสมณธรรมสมาทาน คือหลวงพ่อวัดปากน้ำ เมื่อได้รับตราตั้งเป็นพระอุปัชฌายะแล้ว คณะวัดปากน้ำชื่นชมยินดี กุลบุตรพากันมาบรรพชาอุปสมบทในสำนักวัดปากน้ำทวีขึ้น อันเจ้าคุณพระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทตฺโต) นั้นท่านชอบพอกันมานานในส่วนตัวและสนใจในการปฏิบัติด้วย ท่านเคยพูดว่าท่านพระครูวัดปากน้ำถึงมีข่าวอกุศล อย่างไรก็ยังดีมีคนมาขอปฏิบัติธรรมเจริญพระกรรมฐาน ทุกวัดน่าจะทำตามบ้าง

หลวงพ่อวัดปากน้ำได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสมณธรรมสมาทานแต่ พ.ศ. ๒๔๖๔ นับแต่นั้นมาเป็นเวลา ๒๘ ปีจึงได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะสามัญที่พระภาวนาโกศลเถร ถือพัดยอดพื้นขาวอันเป็นตำแหน่งวิปัสสนาธุระ พ.ศ. ๒๔๙๒ การได้สมณศักดิ์ครั้งนี้นับว่าเป็นด้วยคณะสังฆมนตรีได้ทราบเกียรติคุณของท่านอยู่บ้างจึงได้รับคะแนนส่งเสริมเป็นอันดี ยิ่งพระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทตฺโต) วัดมหาธาตุด้วยแล้วท่านส่งเสริมเต็มที่ และได้พยายามส่งเสริมมาทุกระยะกาล เพราะพระพิมลธรรมพอใจในสุปฏิบัติของหลวงพ่อวัดปากน้ำ

พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับพระราชทานพัดยศเทียบเปรียญ

พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นราชาคณะชั้นราช มีพระราชทินนามว่าพระมงคลราชมุนี

พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ มีพระราชทินนามว่า พระมงคลเทพมุนี[๑]

เนื่องจากหลวงพ่อของเราท่านเป็นผู้ที่พูดจริงทำจริง เด็ดเดี่ยวกล้าหาญ ท่านมีคุณสมบัติของความเป็นผู้นำอย่างครบถ้วนเปรียบประดุจแม่ทัพแห่งกองทัพธรรม จึงมีผู้คิดกำจัดท่านทั้ง ๆ ที่ท่านมิได้ไปขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคแก่ผู้อื่นเลย แต่เป็นเพราะบุคคลผู้นั้นมีกิเลสมารเข้าครอบงำจิตใจ สมเด็จป๋าท่านทรงเล่ารายละเอียดของเรื่องนี้ไว้ดังนี้

หลวงพ่อวัดปากน้ำได้ให้โอวาทแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา เมื่อไปปกครองวัดปากน้ำซึ่งผู้เขียน (หมายถึงสมเด็จป๋า) ได้ร่วมประชุมอยู่ด้วยว่า เจ้าคณะอำเภอส่งมาเพื่อให้รักษาวัดและปกครองตักเตือนว่ากล่าว **ผู้อยู่วัดโดยพระธรรมวินัยอันจะให้วัดเจริญได้ต้องอาศัยความพร้อมเพรียงกันและเห็นอกเห็นใจกัน**จึงจะทำความเจริญได้ ถิ่นนี้ไม่คุ้นเคยกับใครเลยมาอยู่นี้เท่ากับถูกปล่อยเกาะ ไม่รู้ว่าจะหันหน้าไปพึ่งใครเพราะต่างไม่รู้จักกัน แต่ก็มั่นใจว่าธรรมที่พวกเราปฏิบัติตรงต่อพุทธโอวาทจะประกาศความราบรื่นและรุ่งเรืองให้แก่ผู้มีความประพฤติเป็นสัมมาปฏิบัติ ธรรมวินัยเหล่านั้นจะกำจัดอธรรมให้สิ้นไป พวกเราบวชกันมาคนละมาก ๆ ปีปฏิบัติธรรมเข้าขั้นไหน มีพระปาฏิโมกข์เรียบร้อยอย่างไรทุกคนทราบความจริงของตนได้ ถ้าเป็นไปตามแนวพระธรรมวินัยก็น่าสรรเสริญ ถ้าผิดธรรมวินัยก็น่าเศร้าใจเพราะตนเองก็ติเตียนตนเอง ได้เคยพบมาบ้างแม้บวชตั้งนานนับเป็นสิบ ๆ ปีก็ไม่มีภูมิจะสอนผู้อื่น จะเป็นที่พึ่งของศาสนาก็ไม่ได้ ได้แต่อาศัยศาสนาอย่างเดียวไม่ทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนและแก่ท่าน ซ้ำร้ายยังทำให้พระศาสนาเศร้าหมองอีกด้วย บวชอยู่อย่างนี้เหมือนตัวเสฉวน (เรื่องเสฉวนนี้หลวงพ่อท่านพูดบ่อย ๆ ต่อมาก็หายไป) จะได้ประโยชน์อะไรในการบวชในการอยู่วัด

ฉันมาอยู่วัดปากน้ำจะพยายามตั้งใจประพฤติให้เป็นไปตามแนวพระธรรมวินัยพวกพระเก่า ๆ จะร่วมก็ได้หรือจะไม่ร่วมด้วยก็แล้วแต่อัธยาศัย ฉันจะไม่รบกวนด้วยอาการใด ๆ เพราะถือว่าทุกคนรู้สึกผิดชอบด้วยตนเองดีแล้ว **ถ้าไม่ร่วมเจ้าก็ขออย่าได้ขัดขวาง ฉันก็จะไม่ขัดขวางผู้ไม่ร่วมมือด้วยเหมือนกัน ต่างคน**

---

[๑]ประวัติเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ โดยสมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพนฯ ในหนังสือที่ระลึกในงานบำเพ็ญกุศลสตมวาร ๑๓-๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๒

ต่างอยู่แต่ต้องช่วยกันรักษาระเบียบของวัด คนจะเข้าจะออกต้องบอกให้รู้ ที่แล้วมาไม่เกี่ยวข้อง เพราะยังไม่อยู่ในหน้าที่จะพยายามรักษาเมื่ออยู่ในหน้าที่ เมื่อพ.ศ. อะไรผู้เขียน (สมเด็จป๋า) จำไม่ได้ เกิดเรื่องอาชญากรรมขึ้นในวัด วันนั้นพระกมลศิษย์ที่ถูกใจของท่านในด้านเทศนาใช้ปฏิภาณและด้านปฏิบัติชั้นดี ได้เทศนาหัวข้อธรรมเกี่ยวแก่พระกรรมฐานอยู่ หลวงพ่อฟังอยู่ด้วย (ต่อมาหลวงพ่อได้ส่งพระกมลนี้ไปอยู่จังหวัดเพชรบุรีเพื่อเผยแพร่ธรรม ทำงานอยู่ ๓-๔ ปีก็ถึงมรณภาพ) เมื่อเสร็จการอบรมแล้วประมาณเวลา ๒๐.๐๐ น. ต่างกลับยังที่พักของตน มีผู้ลอบสังหารหลวงพ่อวัดปากน้ำที่หน้าศาลาการเปรียญ ขณะที่ท่านออกมาจากศาลาจะกลับกุฏิ ผู้ร้ายใช้ปืนยิงท่านถูกจีวรทะลุ ๒ รู ยิงนายพร้อมอุปัฏฐากผู้ติดหน้าตามหลังถูกที่ปากทะลุแก้มเป็นบาดแผลสาหัสแต่ไม่ถึงแก่กรรม ท่านรอดมาได้อย่างน่าอัศจรรย์ น่าจักเป็นเทพยดาผู้รักษาวัดปากน้ำยังต้องการท่านอยู่ จึงให้คลาดแคล้วอันตรายแห่งชีวิตอย่างหวุดหวิด ถ้าท่านสิ้นชีวิตขณะนั้น วัดปากน้ำก็น่าจักไม่มีความหมายอะไรสำหรับท่านและคนทั่วไป

ระยะนี้ความตึงเครียดกับเจ้าคณะอำเภอภาษีเจริญทวีขึ้นอีก เข้ากันไม่ติดดุจขมิ้นกับปูน ทางเจ้าคณะอำเภอว่าหลวงพ่อวัดปากน้ำผิดสัญญาต่อกันไม่ทำตามโอวาท ทางหลวงพ่อก็ว่าจะให้งอมืองอเท้านั้นไม่ได้ประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน ชีวิตเป็นหมัน ท่านพูดแข็งแรงมากฟังแล้วหนักใจแทนท่าน แล้วท่านก็ดำเนินปฏิปทารุดหน้าต่อไป **คำว่าถอยหลังไม่เคยใช้**

ที่ว่าหลวงพ่อผิดสัญญาไม่ทำตามโอวาทนั้นคือ สมเด็จพระวันรัตติสสทัตตมหาเถร วัดพระเชตุพนฯ ซึ่งดำรงตำแหน่งคณะอำเภอภาษีเจริญด้วยท่านได้ตั้งข้อแม้กับหลวงพ่อไว้หลายข้อ ตอนที่จะให้มาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เช่นห้ามแสดงอภินิหารและทำการเกินหน้าพระคณาธิการวัดใกล้เคียง ให้เคารพการปกครองตามลำดับ ให้อดทนเพื่อความสงบและไม่ให้ใช้อำนาจอย่างรุนแรง การที่เจ้าคณะอำเภอเอาคำมั่นสัญญากับหลวงพ่อเช่นนี้ เพราะเห็นว่าหลวงพ่อชอบทำสิ่งที่ตนเห็นว่าดีงาม ไม่ชอบอยู่เฉย ๆ โดยไม่ทำกิจอะไรให้เป็นประโยชน์ขึ้นแม้แก่ตัวเอง อนึ่งเจ้าคณะอำเภอได้ปกครองอำเภอนี้มานาน ทราบซึ้งถึงอัธยาศัยและความเป็นไปในอำเภอดี เพราะจิตปรานีไม่ต้องการให้เกิดความกระทบกระเทือนแก่ใครผู้ใด หวังความสงบในการปกครองเป็นหลักสำคัญ หลวงพ่อในเบื้องต้นท่านยอมรับด้วยดี ทั้งนี้เนื่องด้วยยังไม่เคยประสบความขัดข้อง เนื่องด้วยยังไม่เคยปกครองวัดมาก่อน

จากสมัยนั้นจนบัดนี้นับเป็นเวลานานกว่ากึ่งศตวรรษ ถ้าวิชาธรรมกายของหลวงพ่อเป็นของเทียมมิใช่ของแท้ ไม่ประกอบด้วยเหตุและผล ไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติแล้วถึงแม้จะโด่งดังก็

เป็นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้นแล้วก็จะดับไป แต่วิชาธรรมกายที่หลวงพ่อของเราได้พากเพียรค้นคว้า นำมาสั่งสอนเผยแพร่และทิ้งไว้เป็นมรดกให้พวกเราได้ปฏิบัติสืบต่อกันมานี้ นับวันก็จะเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จะเห็นได้จากมีผู้สนใจปฏิบัติธรรมกายกันมากขึ้นทั้งเด็ก คนหนุ่มสาวและผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิง คนที่ปฏิบัติแล้วได้ประจักษ์แจ้งถึงอานุภาพธรรมกายนั้นมีมากมาย บางคนก็บ่นเสียดายที่ไม่มีโอกาสได้พบได้เห็นหลวงพ่อตอนที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ บางคนก็เสียใจที่ตอนที่หลวงพ่อยังอยู่นั้นตนไม่ได้มาฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง บางท่านอาจเคยมาวัดปากน้ำในสมัยที่หลวงพ่อยังอยู่ ท่านคงจะยังจำสภาพของวัดได้ ว่าแตกต่างจากในปัจจุบันราวกับมิใช่วัดเดียวกัน เพราะวัดปากน้ำในปัจจุบันมีเสนาสนะอันสวยงามใหญ่โตพร้อมเครื่องสาธารณูปโภค เสนาสนะอันได้แก่ ศาลาการเปรียญหลังใหม่ซึ่งได้ตั้งชื่อตามนามหลวงพ่อว่า "ศาลาสด" ตึกมงคลเทพมุนี ตึกวิเศษธรรมกาย คณะเนกขัมม์ หอเจริญวิปัสสนาแพทย์พงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัด-วรณี สุนทรเวช หอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต ตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุเคราะห์ ตึกศรีบุญญรัตน์ ตึกสายกายสิทธิ์ ตึกอนาลัย โรงครัว ศาลาสตมานุสรณ์ ตึกพิพัฒน์ธรรมคณี ฯลฯ ธรรมาสน์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ในการฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปีของหลวงพ่อซึ่งมีราคาถึงหนึ่งล้านสี่แสนเศษ ถาวรวัตถุเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะดำริของท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันและได้รับการสนับสนุนด้านทุนทรัพย์จากผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในหลวงพ่อและวิชาธรรมกาย การที่บุคคลจะมีศรัทธาแก่กล้าถึงขนาดสละทรัพย์เป็นจำนวนมากได้ต้องขึ้นกับบุคคลที่จะทำให้เกิดศรัทธาด้วย บุคคลที่สามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้อื่นได้ไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าเวลาจะผ่านไปสักเท่าใดก็ตาม บุคคลผู้นั้นเป็นบุคคลอันหาได้ยากยิ่ง แม้ว่าท่านจะมรณภาพไปเป็นเวลานานแต่ก็ยังมีผู้ระลึกถึง กราบไหว้อยู่เนือง ๆ มีลูกศิษย์เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา มีคนมาพึ่งพาอาศัยขอบารมีให้ท่านช่วยเหลืออยู่เป็นประจำ เมื่อเอ่ยชื่อหลวงพ่อวัดปากน้ำแล้วไม่มีใครที่จะไม่รู้จักหรือไม่เคยได้ยินชื่อมาก่อน ผู้ที่มาขอบารมีให้หลวงพ่อช่วยนั้น บางคนก็ไม่ได้ขอเปล่า ๆ แต่ได้บนบานท่านด้วย บางคนก็บนถวายภัตตาหารบ้าง ถวายดอกมะลิบ้าง สวดพระอภิธรรมถวายบ้างและเมื่อสัมฤทธิ์ผลที่ขอแล้วก็ต้องการแสดงกตเวทิตา จึงมีผู้มาทำบุญถวายภัตตาหารร่วมสมทบทุนก่อสร้างและปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ บ้าง รวมทั้งเงินที่ได้จากการทอดผ้าพระกฐินพระราชทานบ้าง ทอดผ้าป่าบ้างและเงินเหลือจากค่าภัตตาหารแต่ละวัน ทำให้วัดมีเงินก่อสร้างถาวรวัตถุดังที่ท่านเห็นกันอยู่นี้ แสดงให้เห็นว่าถ้าหลวงพ่อและวิชาธรรมกายไม่ศักดิ์สิทธิ์จริงไม่มีอานุภาพจริงและถ้าหลวงพ่อไม่สามารถช่วยคุ้มครองป้องกันและบรรเทาทุกข์ให้ลูกศิษย์ได้แล้ว วัดปากน้ำและวิชาธรรมกายคงไม่ยั่งยืนเจริญรุ่งเรืองมาจนถึงบัดนี้

วิธีการสอนธรรมกายของหลวงพ่อ

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าหลวงพ่อท่านทุ่มเทและสละชีวิตของท่านให้กับการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่วิชาธรรมกายอย่างจริงจัง ท่านควบคุมการสอนธรรมกายเอง สำหรับพระภิกษุ สามเณร

นั้น ท่านจะสอนหลังจากทำวัตรเย็นและให้โอวาทอบรมธรรมวินัยเสร็จแล้ว ท่านจะควบคุมให้พระภิกษุ สามเณรทั้งหมดนั่งเจริญภาวนาทุกวัน ส่วนแม่ชีจะแยกย้ายกันนั่งที่ศาลาการเปรียญบ้าง บ้านคุณน้าสายหยุด เพียรเกิดสุขบ้าง ต่อมาย้ายไปนั่งที่บ้านคุณป้าเลี๊ยบ สิกาญจนานันท์ (บ้านนี้ถูกรื้อไปแล้ว) นอกจากนี้ในเวลาบ่าย ๒ โมง วันพฤหัสบดีหลวงพ่อจะลงสอนที่ศาลาการเปรียญ มีพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาทั้งในวัดปากน้ำและวัดอื่น ๆ มาฝึกนั่งกันเป็นจำนวนมากทุกครั้ง มีพระภิกษุจากประเทศลาวและเขมรมาศึกษาด้วย หลวงพ่อจัดให้มีพระภิกษุทำหน้าที่จดชื่อ นามสกุล ที่อยู่ของผู้มานั่งภาวนาทุกคนเพื่อต้องการทราบจำนวนและภูมิลำเนาของผู้มาปฏิบัติ

การสอนนั่งภาวนาที่ศาลาการเปรียญนั้น หลวงพ่อท่านนั่งบนอาสนสงฆ์เช่นเดียวกับพระภิกษุสามเณร ส่วนอุบาสก อุบาสิกานั่งที่พื้นศาลา หลวงพ่อท่านมีวิธีการสอนให้คนฟังเข้าใจง่าย ท่านมิได้สอนด้วยปากเปล่าเพียงอย่างเดียว ท่านเตรียมอุปกรณ์การสอนครบครันเช่นเดียวกับนักการศึกษาสมัยใหม่ ก่อนอื่นท่านจะแจกหนังสือทางมรรคผลคู่มือการปฏิบัติ มีกระดานชนวนวาดเป็นรูปคนด้านข้างผ่าซีกแสดงที่ตั้งของดวงนิมิตทั้ง ๗ ฐานคือฐานที่ ๑ ปากช่องจมูกหญิงซ้ายชายขวา ฐานที่ ๒ หัวตาหญิงซ้ายชายขวา ฐานที่ ๓ กึ่งกลางศีรษะจอมประสาท ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน ฐานที่ ๕ ปากช่องคอ ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายตรงสะดือ ฐานที่ ๗ เหนือสะดือขึ้นมา ๒ นิ้ว และยังมีไม้ยาวสำหรับชี้การเลื่อนดวงนิมิตไปตามฐานต่าง ๆ ประกอบการอธิบาย มีถ้วยแก้ว ๑ ใบและลูกแก้วกลมใสขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางครึ่งนิ้วอีก ๑ ลูก

หลวงพ่อท่านจะชี้แจงก่อนนั่งว่า การทำภาวนานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ทำจะต้องมีใจและอารมณ์ปลอดโปร่งว่างจากกิจที่จะต้องกังวลทั้งปวง เพราะถ้าหากมีความกังวลมากนักจะทำให้สมาธิไม่แน่วแน่ ฉะนั้นถ้ามีความตั้งใจว่าจะทำสมาธิแล้ว ก็พึงละความกังวลใหญ่น้อยทั้งปวงเสียให้สิ้น มุ่งแต่ธรรมะอย่างเดียวแม้ความรู้ทางธรรมะใด ๆ ที่ได้เล่าเรียนมาแล้ว ก็ควรพยายามปล่อยวางเสียให้สิ้นเสียก่อนในเวลาทำภาวนา ถ้าหากไม่ทำเช่นนั้นก็จะเกิดเป็นวิจิกิจฉาขึ้นทำผู้ปฏิบัติไม่ให้เห็นธรรมได้ตามต้องการ หลวงพ่อท่านอธิบายหลักของพระพุทธศาสนาก่อนว่า พระพุทธเจ้าสอนให้สัตว์โลกทั้งหมดละชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ทำความดีด้วยกาย วาจา ใจ และทำใจให้ใสบริสุทธิ์ ทั้ง ๓ ข้อนี้เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต

การทำใจให้ใสบริสุทธิ์ได้ก็ต้องฝึกสมถะวิปัสสนา สมถะเป็นวิชาเบื้องต้นที่พุทธศาสนิกชนต้องเอาใจใส่ คือการสงบระงับใจ เมื่อเกิดสมถะแล้วทำให้ความกำหนัดยินดีอันใดที่มีอยู่ในจิตใจนั้นหมดไป ส่วนวิปัสสนานั้นเป็นขั้นสูงกว่าสมถะ เป็นธรรมเบื้องสูงคือการเห็นแจ้ง ทำให้ปัญญาเกิดขึ้น เมื่อปัญญาเกิดขึ้นแล้ว ทำให้ความไม่รู้จริงอันใดที่มีอยู่ในจิตใจนั้นหมดไปด้วยความเห็นแจ้ง ทั้งสมถะและวิปัสสนา ๒ อย่างนี้เป็นธรรมอันสุขุมลุ่มลึกในทางพระพุทธศาสนา ท่านย้ำว่าท่านได้ศึกษามาตั้งแต่บวช ศึกษาในวันรุ่งขึ้นที่บวชเลยทีเดียว เรียนไม่ได้หยุดเลยจนกระทั่งบรรลุธรรมกายแล้วก็ยังเรียนต่อไปอีก เรียนด้วยสอนด้วย การจะเข้าถึงภูมิของ

สมถะได้ต้องทำใจให้หยุด ถ้าทำใจให้หยุดไม่ได้ก็เข้าภูมิสมถะไม่ได้ **ใจหรือจิตของคนเรานั้นเป็นดวงกลมใหญ่ประกอบด้วย ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้** ดวงเห็นคือดวงธาตุที่ทำให้เราสามารถเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ ดวงจำ คือดวงธาตุที่ทำให้เกิดความทรงจำ ดวงคิดคือดวงธาตุที่ทำให้เกิดความคิด ดวงรู้คือดวงธาตุที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ดวงธาตุทั้ง ๔ อย่างนี้มารวมเป็นจุดเดียวกันจึงเรียกว่าใจ **ที่ตั้งของใจมีเพียงแห่งเดียวคือที่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์** อยู่ตรงกึ่งกลางกายสะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้ายเหมือนเราขึงเส้นด้ายให้ตึงจากสะดือทะลุไปข้างหลังและขึงด้ายอีกกลุ่มหนึ่งจากขวาทะลุซ้ายให้ตึงตรงกันทั้ง ๒ เส้น ตรงกลางที่เส้นด้ายตัดกันเรียกว่า **กลางกั๊ก** ให้เอาใจไปจรดที่กลางกั๊กนั้น ที่เขาบอกว่าให้ตั้งใจ ๆ นั้นก็คือตั้งที่ตรงกลางกั๊กนั่นเอง เวลาจะทำบุญทำกุศลก็ต้องตั้งใจตรงนั้น เวลาจะรักษาศีล เจริญภาวนาก็ต้องตั้งใจตรงนั้นเหมือนกัน ที่ตรงนี้ประกอบไปด้วยธาตุทั้ง ๔ คือหน้าธาตุน้ำ ขวาธาตุดิน ซ้ายธาตุลม หลังธาตุไฟ ศูนย์กลางอากาศธาตุ นี่เป็นลักษณะของฐานที่ ๗ ถึงตรงนี้หลวงพ่อท่านเกรงลูกศิษย์จะไม่เข้าใจนึกภาพไม่ออก ท่านจึงเปรียบเทียบฐานที่ ๗ ว่าเหมือนปากถ้วยแก้วแล้วท่านก็จะเอาไม้ยาวชี้ลงไปในปากแก้วและอธิบายว่านั่นแหละคือที่ตั้งของใจ

การที่หลวงพ่อสอนให้มีบริกรรมนิมิตคือให้นึกถึงดวงแก้วกลมใสนั้น มีบางคนบางสำนักได้กล่าวติเตียนว่าหลวงพ่อสอนให้ติดรูป สอนให้ติดนาม สอนให้ติดนิมิต เมื่อหลวงพ่อทราบท่านบอกว่า เมื่อไม่ติดทำไมจึงจะรู้ว่าหลุด ท่านเปรียบเทียบให้ฟังว่า เปรียบเหมือนกับการขึ้นบันได ถ้าเราเหยียบบันไดไม่มั่นแล้วเราจะก้าวต่อไปให้มั่นได้อย่างไร ถ้าเราจะเหยียบบันไดขั้นที่ ๒ เราก็ต้องเหยียบบันไดขั้นที่ ๑ ให้มั่นเสียก่อนแล้วเราจึงก้าวต่อไปถึงขั้นที่ ๒ เมื่อจะก้าวต่อไปขั้นที่ ๓ ก็ต้องเหยียบขั้นที่ ๒ ให้มั่นและเราก็มิได้ติดอยู่ที่ขั้นเดียว เรื่องการกำหนดบริกรรมนิมิตนี้มีบางท่านสงสัยว่าอยากจะกำหนดเป็นอย่างอื่นได้หรือไม่ เช่นเป็นองค์พระ ความจริงแล้วหลวงพ่อท่านไม่ได้ผูกขาดว่าต้องให้กำหนดอุคคหนิมิตเป็นดวงกลมใส แต่หลวงพ่อท่านได้ทดลองแล้วว่าจะสร้างนิมิตอย่างใดจึงจะสะดวก และพบว่าการสร้างอุคคหนิมิตเป็นดวงกลมใสนั้นง่ายและสะดวกที่สุด เพราะถ้าหากจะกำหนดเป็นองค์พระนั้น องค์พระก็ยังมีปางต่างๆ หลายปาง มีวัสดุที่ทำแตกต่างกันและมีขนาดเล็กใหญ่ต่างกัน ท่านคิดว่าการกำหนดเป็นดวงกลมใสนั้นง่ายและสะดวกที่สุด แต่สำหรับบางท่านที่คิดว่าการกำหนดเป็นองค์พระจะสะดวกแก่การทำใจให้หยุดให้นิ่งแล้วละก็ท่านสามารถทำได้เลย หรือท่านจะกำหนดเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดนอกเหนือจากนี้ก็ได้ เช่นเป็นองค์หลวงพ่อ เป็นพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ที่ท่านพอใจ เป็นดอกไม้ใบไม้ หรือจะเห็นเป็นกายของท่านเอง เป็นอะไรได้ทั้งนั้น สำคัญว่าจะทำอย่างไรให้ใจของเราไม่คิดไม่นึกให้ใจของเราปล่อยวางให้ได้

หลวงพ่อท่านอธิบายถึงความสำคัญของการหยุดไว้ดังนี้ หยุดนั่นแหละเป็นตัวสมถะเป็นตัวสำเร็จ คือสำเร็จหมดทั้งทางโลกและทางธรรม โลกที่จะได้รับความสุขได้ ใจต้องหยุดตามส่วนของโลก ธรรมที่จะได้รับความสุข ใจต้องหยุดตามส่วนของธรรม ดังบาลีว่า นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ

สุขอื่นนอกจากหยุดจากนิ่งไม่มี หยุดนั่นเองเป็นตัวสำคัญ หยุดคำเดียวเท่านั้นถูกทางสมถะตั้งแต่ต้นจนเป็นพระอรหัตต์ เป็นตัวศาสนาแท้ ๆ ถูกโอวาทของพระบรมศาสดา ถ้าไม่หยุดจะปฏิบัติศาสนาสัก ๔๐-๕๐ ปีก็ช่าง ที่สุดถึงจะมีอายุเป็นร้อยปีแต่ถ้าทำใจให้หยุดไม่ได้ เป็นไม่ถูกร่องรอยพระศาสนา หลวงพ่อท่านจะยกตัวอย่างเรื่ององคุลิมาลโจรซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงแก้ไขแสดงธรรมะจนองคุลิมาลโจรสำเร็จมรรคผล เพราะคำว่าหยุดคำเดียว เมื่อทำใจให้หยุดได้แล้วก็ต้องหยุดในหยุด ๆ ไม่มีถอยหลังกลับ หยุดในหยุด ๆ ๆ อยู่นั่นเอง ใจที่หยุดนั้นต้องถูกกลางถ้าไม่ถูกกลางใช้ไม่ได้ ต้องหยุดเข้าสิบ เข้าศูนย์ เข้าส่วน ถูกสิบ ถูกศูนย์ ถูกส่วน ถ้าหยุดกลางกายเช่นนั้นถูกสิบ พอถูกสิบเท่านั้นไม่ช้าจะเข้าถึงศูนย์ โบราณท่านพูดกันว่า

เห็นสิบแล้วเห็นศูนย์ เป็นเค้ามูลสืบกันมา
เที่ยงแท้แน่หนักหนา ตั้งอนิจจาเป็นอาจิณ
จุติแล้วปฏิสนธิ ย่อมเวียนวนอยู่ทั้งสิ้น
สังขาราไม่ยืนยิน ราคีสิ้นเป็นตัวมา

หลวงพ่อท่านบอกว่าสิบศูนย์นี้เป็นตัวสำคัญนัก สัตว์โลกจะเกิดในโลกได้ต้องอาศัยเข้าสิบแล้วตกศูนย์จึงเกิดได้ ถ้าเข้าสิบไม่ตกศูนย์เกิดไม่ได้ โลกกับธรรมต้องอาศัยอย่างนี้ ทางธรรมก็ต้องเข้าสิบเข้าสิบแล้วก็ตกศูนย์ ตกศูนย์คือใจหยุด พอใจหยุดเรียกว่าเข้าสิบแล้ว เห็นเป็นดวงใสเท่าดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ผุดขึ้นที่ใจหยุดนั้น นั่นแสดงว่าตกศูนย์แล้วเข้าสิบแล้วเห็นศูนย์แล้ว เรียกว่าเข้าสิบแล้วเห็นศูนย์ พอเห็นศูนย์ใจก็หยุดอยู่กลางศูนย์นั้น กลางดวงใสเท่าดวงอาทิตย์ดวงจันทร์นั้นดวงนี้เรียกว่า**ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน**หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า**ดวงปฐมมรรค** ต้องเข้ากลางดวงนั้นแห่งเดียว ไปได้ทางเดียว ทางอื่นไม่มี เมื่อเข้ากลางดวงศูนย์นั้นได้แล้วเรียกว่าปฐมมรรคหรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า**เอกายนมรรค แปลว่าหนทางเอกไม่มีโท หนทางหนึ่ง สองไม่มี** เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหมดในสากลโลก ท่านจะเข้าสู่นิพพานต้องไปทางนี้ทางเดียวไม่มีทางแตกแยกจากกัน ไปแนวเดียวกันนี้หมดเพียงแต่การไปนั้น บางท่านเร็วบางท่านช้าไม่เหมือนกัน แล้วแต่วาสนานิสัยของแต่ละคนจะสั่งสมอบรมไว้

หลวงพ่อท่านย้ำว่าการเรียนสมถะวิปัสสนานั้นต้องเดินแนวนี้ผิดแนวนี้ไม่ได้ และก็ต้องเป็นอย่างนี้ผิดอย่างนี้ไปไม่ได้ ถ้าผิดอย่างนี้ก็เลอะเหลว เราจะต้องยึดกายมนุษย์นี้เป็นแบบ เข้าไปถึงกายมนุษย์ละเอียดก็ต้องยึดกายมนุษย์ละเอียดเป็นแบบ เข้าไปถึงกายทิพย์ต้องยึดกายทิพย์เป็นแบบ เข้าไปถึงกายทิพย์ละเอียดต้องยึดกายทิพย์ละเอียดเป็นแบบ จะโยกโย้ไปไม่ได้ เข้าไปถึงกายรูปพรหมต้องยึดกายรูปพรหมเป็นแบบ เข้าไปถึงกายรูปพรหมละเอียดต้องยึดกายรูปพรหมละเอียดเป็นแบบ เข้าไปถึงกายอรูปพรหมก็ต้องยึดกายอรูปพรหมเป็นแบบ เข้าไปถึงกายอรูปพรหมละเอียดต้องยึดกายอรูปพรหมละเอียดเป็นแบบ เข้าไปถึงกายธรรมต้องยึดกายธรรมเป็นแบบ กายธรรมนั้นมีรูปเหมือนกับองค์พระปฏิมากรที่เขาปั้นไว้ในโบสถ์วิหาร ศาลาการเปรียญเขาทำแบบไว้อย่างนั้น เข้าถึงกายธรรมละเอียดยึดกายธรรมละเอียดเป็นแบบ เข้าถึงกายธรรม

พระโสดายึดกายธรรมพระโสดาเป็นแบบ เข้าถึงกายธรรมพระโสดาละเอียดยึดกายธรรมพระโสดาละเอียดเป็นแบบ เข้าถึงกายธรรมพระสกิทาคา ยึกกายธรรมพระสกิทาคาเป็นแบบ เข้าถึงกายธรรมพระสกิทาคาละเอียดยึดกายธรรมพระสกิทาคาละเอียดเป็นแบบ เข้าถึงกายธรรมพระอนาคายึดกายธรรมพระอนาคาเป็นแบบ เข้าถึงกายธรรมพระอนาคาละเอียดยึดกายธรรมพระอนาคาละเอียดเป็นแบบ เข้าถึงกายธรรมพระอรหัตต์ยึดกายธรรมพระอรหัตต์เป็นแบบ เข้าถึงกายธรรมพระอรหัตต์ละเอียดยึดกายธรรมพระอรหัตต์ละเอียดเป็นแบบ นี้เป็นหลักฐานในพระพุทธศาสนา

หลวงพ่อท่านบอกว่าเมื่อรู้เช่นนี้แล้ว เมื่อใจเราวุ่นวายก็ให้รู้ทีเดียวว่ามันต้องการจะเวียนว่ายตายเกิด ถ้าใจเรานิ่งอยู่ตรงกลางได้มันจะเลิกการเวียนว่ายตายเกิด เราไม่ต้องง้อใครเพราะเรารู้แล้วเรียนแล้วเข้าใจแล้ว เราต้องตั้งใจให้หยุด ใจของคนเรานั้นถ้าหยุดได้เพียงสักกระพริบตาเดียวเท่านั้น ได้ชื่อว่าเราได้สร้างบุญใหญ่กุศลใหญ่สำคัญนัก **บุญที่เกิดจากการนั่งภาวนานั้นเป็นบุญใหญ่กุศลใหญ่ เราจะไปสร้างโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญสักร้อยหลัง ก็สู้บุญที่เกิดจากการบำเพ็ญสมถะวิปัสสนาไม่ได้** เมื่อเราแสวงหาเขตบุญในพระพุทธศาสนาพึงบำเพ็ญสมถะ วิปัสสนาทำใจให้มั่นคงดังนี้ ให้ใจหยุด **หยุดนี้เป็นตัวสำคัญนักเพราะเป็นทางมรรคผลนิพพาน พวกที่ให้ทานรักษาศีลนั้นยังไกลกว่า** หยุดนี้ใกล้นิพพานนัก พอหยุดได้เท่านั้นถูกคำสั่งสอนของพระศาสดาแล้ว ไม่ยักเยื้องแปรผัน พอใจของเราหยุดดีแล้วก็เลิกบริกรรมภาวนาได้ให้เอาใจของเราจรดเพ่งเฉยอยู่ที่ดวงใสนั้น วางอารมณ์เฉยให้หยุดเท่านั้น อย่าไปนึกถึงความมืดความสว่าง

หลวงพ่อท่านสอนให้ปฏิบัติเบื้องต้นนี้ให้เห็นจนเชี่ยวชาญเสียก่อน ท่านบอกว่าเรื่องอื่นอย่าเพิ่งไปพูดเพราะยิ่งพูดก็ยิ่งมากนักใหญ่โต ที่วัดปากน้ำนี้มีคนทำกันได้มากคน เราก็ต้องทำให้ได้เหมือนกับเขาบ้าง ถ้าไม่หยุดจะถึงธรรมกายไม่ได้ ถ้าทำใจให้หยุดได้ก็เข้าถึงธรรมกายได้ เราทุกคนเป็นมนุษย์เหมือนกันปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเหมือนกันจะทำให้เป็นธรรมกายอย่างคนอื่นเขาไม่ได้เชียวหรือ ทุกคนต้องทำได้ขอเพียงให้ทำจริงเป็นต้องได้ทุกคน ถ้าทำไม่จริงละเป็นไม่ได้แน่ ที่ว่าทำจริงนั้นก็คือ จริงแค่ชีวิตถึงเนื้อเลือดจะแห้งเหือดหมดไปจะเหลือแต่กระดูกหนังช่างมัน ถ้าไม่ได้เป็นไม่ลุกจากที่ ถ้าทุกคนทำจริงแค่นี้ละก็ทำได้ทุกคน ท่านบอกว่าตัวท่านเองนั้นถึง ๒ คราว คือเมื่อเริ่มปฏิบัติสมถะวิปัสสนาใหม่ ๆ ได้เข้าที่ทำสมาธิตั้งใจว่า ถ้าไม่ได้ก็ให้ตายเสียเถอะ นิ่งทำสมาธิอยู่พอถึงกำหนดเข้าก็ทำได้ ไม่ตายสักที องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ก็ทรงกระทำเช่นนั้น คือพระองค์ได้ประกอบความเพียรด้วยจตุรังควิริยะคือกระดูก ๑ หนัง ๑ เนื้อ ๑ เลือด ๑ ถึงเนื้อเลือดจะแห้งเหือดหมดไปก็ไม่ว่าเหลือแต่กระดูก เหลือแต่หนังก็ช่างมัน พระองค์ก็ไม่เคลื่อนจากความเพียร พอถูกส่วนเท่านั้น ในเวลาหัวค่ำพระองค์ได้บรรลุปุพเพนิวาสานุสสติญาณ เวลายามที่ ๒ ได้บรรลุจุตูปปาตญาณ เวลายามที่ ๓ ได้บรรลุอาสวักขยญาณพระองค์ท่านเป็นอาจารย์ของเราและท่านทำจริงดังนี้ เราเป็นลูกศิษย์ก็ต้องทำจริงอย่างนั้นเหมือนกัน ถ้าไม่ได้ต้องยอมตายกันเลยทีเดียว

หลวงพ่อท่านอธิบายถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของเบญจขันธ์ว่า รูปทั้งหลายนั้นไม่ว่าจะปราณีตสวยงามหรือไม่ แตกต่างกันอย่างไรก็ตาม ก็มาลงเอยที่อนิจจาด้วยกันทั้งสิ้น คือตายหมดไม่มีเหลือ ไม่ว่าจะถือกำเนิดมาจากชั้นวรรณะใด ย่อมเวียนว่ายตายเกิดกันอยู่อย่างนี้ มีแต่ความไม่เที่ยง เมื่อไม่เที่ยงก็ต้องเป็นทุกข์ทั้งนั้น ถ้าจะหาความเที่ยงความสุขก็ต้องหาภายในกายมนุษย์นี้เท่านั้น หาภายนอกไม่ได้คือหาจากกายมนุษย์เข้าไป จนกระทั่งพบกายมนุษย์ละเอียด แต่ในกายมนุษย์ละเอียดก็ยังไม่สามารถหาความสุขความเที่ยงได้ ต้องเดินเข้าไปอีกในกายทิพย์หยาบ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหมหยาบ กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหมหยาบ กายอรูปพรหมละเอียด จนถึงกายธรรม พอเข้าไปพบกายธรรมนั่นแหละ จะรู้สึกตัวเองทันทีว่านี่เองที่เที่ยงที่เป็นสุข เห็นสิ่งที่เที่ยงที่เป็นสุขในกายธรรมหรือธรรมกายนี้เอง เมื่อเข้าถึงกายธรรมแล้วใจคอที่เคยคับแคบก็เวิ้งว้างกว้างขวางสุขสบาย ใครไปถึงกายธรรมได้ก็แจ่มใสเบิกบาน กายธรรมนี่เป็นของเที่ยง การที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าอะไร ๆ ไม่เที่ยงนั้น จุดประสงค์ก็คือจะให้เข้าถึงกายธรรม จึงมีหลักว่านอกจากกายธรรมแล้ว จะเป็นกายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด เหล่านี้ต่างเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาทั้งนั้น คือต้องเวียนว่ายอยู่ในภพทั้ง ๓ จึงเป็นกายที่ยังไม่เที่ยงยังต้องเป็นทุกข์อยู่ ต่อเมื่อเข้าถึงกายธรรมจึงเป็นนิจจัง ทุกขัง อัตตาขึ้นทันที เป็นของเที่ยงเป็นสุขเป็นตัวตนทันที เมื่อถึงกายธรรมละเอียดก็ยิ่งดีหนักขึ้น กายธรรมพระโสดา พระโสดาละเอียดก็ยิ่งดีหนักขึ้น เที่ยงหนักขึ้น สุขหนักขึ้นไม่มีถอย กายธรรมพระสกิทาคา พระสกิทาคาละเอียดก็เที่ยงหนัก ขึ้นสุขหนักขึ้น กายธรรมพระอนาคามี พระอนาคามีละเอียดก็ยิ่งเที่ยงหนักขึ้นสุขหนักขึ้น กายธรรมพระอรหัตต์ พระอรหัตต์ละเอียดก็ยิ่งเที่ยงทีเดียว สุขทีเดียวไม่แปรผันต่อไปเป็นกายคงที่คงวาอุปมาเหมือนเสาเขื่อนย่อมไม่เขยื้อนไปตามอารมณ์โลกธรรมทั้ง ๘ คือ อิฏฐารมณ์ ๔ ได้แก่ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และอนิฏฐารมณ์ ๔ คือเสื่อมลาภ เสื่อมยศ ติฉินนินทา ทุกข์ ไม่สามารถทำให้ยุบลงหรือฟูขึ้นได้ หลวงพ่อท่านได้ยกพุทธภาษิตว่า

ผุฏฺฐสฺส โลกธมฺเมหิ จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ อโสกํ วิรชํ เขมํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ เอตาทิสานิ-กตฺวาน สพฺพตฺถมปราชิตา สพฺพตฺถ โสตฺถิํ คจฺฉนฺติ ตนฺเตสํ มงฺคลมุตฺตมนฺติ

จิตของบุคคลผู้ใดอันโลกธรรมทั้งหลายถูกต้องแล้ว ย่อมไม่หวั่นไหวไม่เศร้าโศก ย่อมปราศจากความขุ่นมัว เป็นแดนเกษมจากโยค ได้ชื่อว่าเป็นมงคลอันสูงสุด

หลวงพ่อท่านอธิบายว่าจิตเป็นตัวยืนและโลกธรรมทั้งแปดเป็นตัวจร อิฏฐารมณ์เป็นที่นิยมน่าปรารถนากันถ้วนหน้า ส่วนอนิฏฐารมณ์ไม่เป็นที่น่านิยมไม่น่าปรารถนา เราท่านทั้งหลายทั้งคฤหัสถ์ทั้งบรรพชิต เมื่อรู้จักอิฏฐารมณ์และอนิฏฐารมณ์เหล่านี้แล้วมีทางเลี่ยงได้ คือต้องบังคับจิตให้ดีต้องตั้งจิตให้ดี ถ้าตั้งจิตให้ดีถูกหลักถูกฐานของที่ตั้งจิตแล้ว จะสามารถต่อสู้กับอิฏฐารมณ์และอนิฏฐารมณ์ได้ ต้องหมั่นเอาใจจดจ่ออยู่ที่กลางกั๊กอันเป็นศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ หมั่นเอาใจไปจรดอยู่ที่ตรงนั้นเสมอ ไม่ว่าจะนั่ง นอน ยืน เดิน กิน ดื่ม จะทำ จะพูด จะอุจจาระ

ปัสสาวะก็หยุดอยู่ตรงนั้นเสมอ จรดหนักเข้า ๆ ๆ ๆ พอชินหนักเข้าก็ชำนาญหนักเข้า ๆ ๆ ๆ ก็หยุดได้ พอใจหยุดเสียได้เท่านั้นแหละ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เสื่อมลาภ เสื่อมยศ ติเตียน ทุกข์ไม่มีทางกระทบกระเทือนแล้วเฉยเสียแล้ว ถ้าทำจิตให้ได้ขนาดนี้แล้ว บุคคลผู้นั้นได้ชื่อว่าถึงซึ่งมงคลสูงสุดแล้ว ถ้ายังอาดูรเดือดร้อนไปตามอนิฏฐารมณ์เป็นอัปมงคลแท้ ๆ ท่านย้ำว่าอัปมงคลมิใช่เป็นแต่เฉพาะฆราวาสหญิงชายเท่านั้น ภิกษุ สามเณรก็เป็นได้เหมือนกัน พอสงบไม่ลงทำใจให้หยุดไม่ได้ก็เป็นอัปมงคล หลวงพ่อท่านเคยสอนพระภิกษุ สามเณรว่า

ภิกษุ สามเณรในพระพุทธศาสนาพอบวชแล้วไม่ต้องทำอะไร ทำใจให้ใสเท่านั้นแหละเป็นใช้ได้ ถ้าใจไม่ใสภิกษุ สามเณรนั้นใช้ไม่ได้ ยังเป็นภิกษุ สามเณรแต่ภายนอก ภายในเป็นไม่ได้ พอทำใจให้ใสได้เท่านั้นก็เป็นที่บูชาของมหาชนทีเดียว[๑]

หลวงพ่อท่านตั้งใจปฏิบัติจริง ๆ ท่านต้องการให้ผู้มาปฏิบัติได้รู้เห็นเป็นจริง ๆ ท่านจึงพยายามหาวิธีการทุกอย่างมาอธิบายให้ลูกศิษย์เข้าใจ ท่านบอกว่าการได้ธรรมกายนั้นไม่ง่ายนัก แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะยากจนเกินไปถ้าปฏิบัติตามคำที่ท่านสอนอย่าให้ผิด จะผิดแม้เท่าเส้นผมก็ไม่ได้ **ถ้าใครปฏิบัติตามที่ท่านสอนแล้วไม่ได้ ท่านกล้าท้าทายให้มาตัดศีรษะท่านทีเดียว** หลวงพ่อท่านจะมองดูออกว่าผู้ใดมีแววที่จะได้ธรรมกาย ท่านจะเรียกผู้นั้นมาสอนเอง หรือถ้าผู้ใดเห็นดวงกลมใสหรือเห็นองค์พระ ปรากฏที่ฐานที่ ๗ แล้ว ท่านก็จะหาครูต่อวิชาให้ ท่านเข้มงวดกวดขันและเอาใจใส่ดังนี้ จึงมีผู้ได้ธรรมกายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ) หรือที่คนที่เคารพนับถือเรียกท่านว่า หลวงพ่อเล็กก็เป็นผู้หนึ่งที่หลวงพ่อสอนและกวดขันมาเองจนได้ธรรมกายขั้นสูง หลวงพ่อเล็กท่านเคยเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า ท่านถูกกวดขันมาแต่ครั้งยังเป็นสามเณรน้อย ๆ หลวงพ่อท่านหยั่งรู้แล้วว่าหลวงพ่อเล็กจะได้ธรรมกายแน่นอน และจะสามารถเป็นตัวแทนของท่านต่อไปในอนาคต หลวงพ่อจึงเรียกมานั่งตัวต่อตัวกับท่านเสมอ ถ้าหลวงพ่อท่านจะต้องไปแสดงพระธรรมเทศนา ท่านก็จะขีดเส้นวงกลมเป็นการจำกัดอาณาเขตแล้วก็เอาชายจีวรของหลวงพ่อเล็กยัดลงไปในร่องกระดานเพื่อกันไม่ให้ลุกไปไหน ๆ แล้วหลวงพ่อท่านก็ไปเทศน์ การเทศน์ของหลวงพ่อแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณชั่วโมงครึ่งถึงสองชั่วโมง แล้วหลวงพ่อท่านก็จะกลับมาคุมการนั่งต่อ หลวงพ่อเล็กท่านยังเล่าอีกว่า ท่านเคยถูกหลวงพ่อเฆี่ยนเพราะความเกียจคร้านในการปฏิบัติ เนื่องจากตอนนั้นท่านยังอายุน้อย บางครั้งก็อยากสนุกอยากเพลิดเพลินบ้าง แต่หลวงพ่อท่านไม่ยอมให้ปล่อยเวลาล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์ ท่านต้องการให้ฝึกปฏิบัติให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดความชำนาญ และในที่สุดก็ได้สมความปรารถนาของหลวงพ่อ

---

[๑]แสดงพระธรรมเทศนาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๙๗ ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระภาวนาโกศลเถร

ดังที่ได้เล่าแล้วว่าหลวงพ่อของเรานั้นท่านเห็นคุณค่าของเวลา ไม่เคยยอมปล่อยเวลาไปเปล่า ๆ ท่านสอนเสมอว่าการทำใจให้หยุดให้นิ่งนั้นสามารถทำได้ทุกโอกาส ทุกขณะจิตทีเดียว เมื่อมีผู้มาขออุปสมบทกับท่านและในขณะที่กำลังทำพิธี ท่านก็จะสอนให้นาคหรือสามเณรที่กำลังบรรพชาอยู่นั้น ให้ทำใจให้หยุดให้นิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ที่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ท่านสอนให้นึกถึงผมที่โกนแล้วนำมาเป็นนิมิตเพราะท่านพิจารณาแล้วเห็นว่าการนำผมมาเป็นนิมิตนั้นเหมาะสำหรับผู้ที่กำลังจะเป็นภิกษุ จัดอยู่ในประเภท **ตจปัญจกกรรมฐาน** ท่านสอนให้นำผมที่นึกนั้นน้อมเข้าไปในช่องจมูกข้างขวา แล้วเลื่อนไปตามฐานต่าง ๆ จนถึงฐานที่ ๗ ไปตั้งอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ให้เอาใจหยุดนิ่งอยู่ที่กึ่งกลางของเส้นผม เพียงชั่วครู่ นาคผู้นั้นก็ได้เห็นดวงธรรมแล้วหลวงพ่อท่านก็ให้ไปฝึกฝนต่อไปจนเกิดความชำนาญแล้วจึงให้ต่อวิชาในขั้นสูงขึ้นไปกับผู้ที่ได้ธรรมกายแล้ว

ผู้ที่เห็นเป็นวิชาธรรมกายแล้วจะต้องผลัดกันเข้าเวรปฏิบัติกิจภาวนาตลอด ๒๔ ชั่วโมง ในสถานที่ที่หลวงพ่อจัดไว้ให้โดยแบ่งเป็นเวร ๆ ละ ๔ ชั่วโมง สถานที่นี้เรียกกันว่าโรงงานมาตั้งแต่สมัยหลวงพ่อและปัจจุบันก็ยังคงเรียกเช่นนี้ หลวงพ่อจัดไว้สำหรับผู้ที่ได้วิชาธรรมกายเข้าไปปฏิบัติกิจภาวนา แบ่งเป็น ๒ ด้าน ๆ หนึ่งสำหรับพระภิกษุ อีกด้านหนึ่งสำหรับอุบาสิกา (ปัจจุบันคือวิหารอยู่ด้านหลังหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิตที่ประดิษฐานศพหลวงพ่อ และยังคงปฏิบัติกิจภาวนาเหมือนสมัยหลวงพ่อยังอยู่) หลวงพ่อท่านตั้งเป็นกฎเคร่งครัดมากว่า ห้ามบุคคลที่ไม่ได้วิชาธรรมกายเข้าไปในโรงงาน ท่านมีเหตุผลของท่านหลายประการ ได้แก่

๑. บุคคลภายนอกอาจเข้าไปทำเสียงรบกวนเป็นการทำลายสมาธิของผู้ที่กำลังปฏิบัติกิจภาวนา จะเกิดบาปติดตัวผู้นั้นแม้จะมิได้ตั้งใจก็ตาม

๒. วิชาธรรมกายนั้นเป็นวิชาที่ละเอียดลึกซึ้งมาก ถ้าผู้ที่ยังไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจปฏิบัติยังไม่เป็น แล้วไปได้ยินได้ฟังเข้าก็จะทำให้เกิดวิจิกิจฉา คือความลังเลสงสัย ทำให้ความคิดสับสนวุ่นวาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนต่อวิชา หลวงพ่อท่านทราบดีว่าอันตรายจะเกิดขึ้นแก่บุคคลที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจดีพอ

๓. หลวงพ่อท่านไม่ต้องการให้บุคคลภายนอกเข้าไปชวนพวกที่ได้ธรรมกายพูดคุยกันด้วยเรื่องไร้สาระท่านบอกว่า เสียเวลาทำวิชาโดยใช่เหตุ

พวกเข้าเวรปฏิบัติภาวนานี้เป็นพวกประจำอยู่ในวัด การที่ต้องผลัดกันเข้าเวรปฏิบัติกิจภาวนามิให้ขาด ก็เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเกิดความชำนาญ มีความรู้ความเข้าใจละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปอีก และช่วยบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนแก่ผู้ที่มาขอพึ่งบารมีหลวงพ่อ รวมทั้งช่วยแก้โรคตามใบอาการโรคที่ส่งกันมาด้วย

วิธีการแก้โรคนั้น หลวงพ่อท่านจะสั่งให้ค้นกรรมที่ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บของแต่ละคนด้วย หลวงพ่อท่านบอกว่า เมื่อรู้ว่าเขาเป็นโรคอย่างนี้แล้วก็ต้องค้นหาเหตุว่าเป็นเพราะเหตุใดทำกรรมอะไรไว้ แล้วไปแก้ที่เหตุ ดังพุทธดำรัสว่า **"เยธมฺมา เหตุปฺปภวา ธรรมทั้งหลายเกิดแต่**

เหตุ หลวงพ่อท่านจึงเปรียบเสมือนนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญฉลาดรอบรู้ในเรื่องโรคทุกโรค ทราบสาเหตุของโรค การบำบัดโรคและวิธีการดับโรค ทั้งสามารถทราบประวัติคนไข้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ทั้ง ๆ ที่ตัวคนไข้เองก็ยังไม่ทราบด้วยซ้ำ ถ้าเรื่องนั้นเป็นอดีตกาลนานข้ามภพข้ามชาติหลวงพ่อท่านจึงสามารถแก้โรคได้ถูกต้องรวดเร็ว

หลวงพ่อท่านมิได้เป็นแต่เพียงนักปฏิบัติเท่านั้น ท่านยังเป็นนักเทศน์ที่สามารถแสดงธรรมได้อย่างมีอรรถรส ในวันอาทิตย์และวันธรรมสวนะท่านจะลงแสดงธรรมในพระอุโบสถเป็นประจำมิได้ขาด รวมทั้งในวันอื่น ๆ ที่เจ้าภาพถวายภัตตาหารอาราธนาท่านแสดงพระธรรมเทศนาด้วย พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อทุกเรื่องท่านจะค้นคว้าจากพระไตรปิฎก แสดงหลักฐานที่มาอย่างชัดเจน ท่านจะสอนให้พุทธศาสนิกชนเลื่อมใสในการบำเพ็ญทาน การรักษาศีลและการเจริญภาวนา โดยยกชาดกและเรื่องจากธรรมบทมาเป็นอุทาหรณ์ และลงท้ายด้วยการสอนเจริญภาวนา ผู้สดับพระธรรมเทศนาของหลวงพ่อแล้วจะได้รับทั้งความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาอย่างละเอียดลึกซึ้งและได้รับความสนุกสนานด้วย คุณพระทิพย์ปริญญา (ธูป กลัมพสุต) ได้เขียนเล่าเกี่ยวกับการแสดงพระธรรมเทศนาของหลวงพ่อไว้ดังนี้

> วันแรกที่ข้าพเจ้ามาหาท่านเวลาฉันเพลเห็นมีคนนั่งล้อมรอบ ไปกราบท่านและบอกชื่อเสียงแก่ท่าน บอกความประสงค์แก่ท่านว่ามีความสนใจในทางธรรม ท่านบอกให้นั่งรออยู่ที่นั่นก่อน (ชี้ไปทางหลัง) ท่านก็ฉันเพลเงียบ ๆ เวลานั้นเห็นแม่ชีคนหนึ่ง อุบาสกคนหนึ่งควบคุมแนะนำให้คนเหล่านั้นนั่งสมาธิตาม ๆ กันหมด (ต่อมาได้ความว่าเป็นคนไข้ที่มาขอให้ท่านรักษา) พอเสร็จจากการฉันเพลท่านก็ให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าเข้าไปนั่งใกล้ ๆ เมื่อเริ่มสนทนาปราศรัยท่านก็ยกบทพุทธคุณขึ้นมาพูดเป็นข้อ ๆ ไป พร้อมทั้งคำแปลคำอธิบายหูข้าพเจ้าฟังดูรู้สึกว่ามีรสชาติซาบซึ้งมากกว่าที่ข้าพเจ้าเคยได้ยินหรือเคยอ่านมาในที่ต่าง ๆ มาก ข้าพเจ้าติดใจในอรรถรสมาก นับแต่นั้นมาข้าพเจ้าก็พยายามไปฟังเวลาท่านลงแสดงธรรมในโบสถ์เสมอ ท่านลงแสดงธรรมเองทุกวันอาทิตย์และวันพระ ข้าพ-เจ้ารู้สึกจับใจมาก ส่วนมากแสดงหนักไปในทางปฏิบัติ ข้าพเจ้านึกเสียดายว่าที่ท่านแสดงนั้นแสดงด้วยปากเปล่า เราฟังแล้วก็จะมีแต่เสื่อมสูญไป เสียดายความเหน็ดเหนื่อยที่ท่านแสดงจึงคิดหาทางบันทึกไว้ ท่านเห็นชอบด้วยจึงได้ลงมือบันทึกเท่าที่ข้าพเจ้าได้พบปะมา พระที่เป็นฝ่ายสมถะมักไม่ใคร่แสดงธรรม พระที่แสดงธรรมโดยมากมักเป็นฝ่ายปริยัติ แต่หลวงพ่อวัดปากน้ำนี้ไฉนจึงชอบแสดงธรรม ได้ความว่าท่านเป็นนักปริยัติมาแต่เก่าก่อนแล้ว ฉะนั้นจึงสังเกตดูแนวการแสดงในเบื้องต้นแต่ละกัณฑ์ ๆ ระวังบาลีมิให้คลาดเคลื่อน และแปลเป็นข้อ ๆ ไปก่อน แล้วจึงขยายความขึ้นแนวปฏิบัติ ท่านแสดงธรรมอยู่ในหลักนี้เสมอไม่ใช่

นึกเอาตามใจชอบ ถ้าจะยกอะไรขึ้นเป็นต้องอาคตะสถานที่มาแห่งธรรมเหล่านั้นประกอบด้วย[๑]

ถ้าหลวงพ่อท่านพิจารณาเห็นว่าพระภิกษุ สามเณรหรือแม่ชีคนใดมีความสามารถพอจะออกไปเผยแพร่วิชาธรรมกายได้แล้ว ท่านก็จะส่งออกไปอบรมสั่งสอนเผยแพร่ตามต่างจังหวัดเกือบทุกจังหวัด เมื่อบุคคลที่หลวงพ่อส่งออกไปแล้วเผยแพร่วิชาธรรมกายได้ผล สามารถทำให้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ เกิดศรัทธา เชื่อถือและสนใจปฏิบัติธรรม บุคคลเหล่านั้นจะคัดเลือกพระภิกษุสามเณรหรือฆราวาสในท้องถิ่นนั้น ๆ ส่งมาอยู่ที่วัดปากน้ำ ผู้ที่เป็นภิกษุ สามเณรก็มาศึกษาและปฏิบัติธรรมในขั้นสูงขึ้นไปอีก ผู้ที่เป็นฆราวาสถ้าเป็นชาย หลวงพ่อจะให้บวช ถ้าเป็นหญิงท่านจะให้บวชชี มีบางคนที่ไม่ได้บวชก็ปฏิบัติวิชาธรรมกายต่อไป

การออกไปเผยแพร่วิชาธรรมกายนั้นเป็นเรื่องยากและเป็นภาระที่หนักมาก ผู้ที่จะทำได้ต้องเป็นผู้มีความตั้งใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ ต้องสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อีกทั้งต้องมีขันติในการเผชิญอุปสรรคนานาประการ แต่ก็มีพระภิกษุหลายรูปที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง คือสร้างความศรัทธาเลื่อมใสแก่ชาวบ้านได้เป็นอย่างมาก จนสามารถสร้างวัดวาอารามต่าง ๆ ขึ้นได้หลายวัดและยังคงเจริญรุ่งเรืองจนถึงทุกวันนี้เท่าที่ข้าพเจ้าจำได้มีวัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี วัดเกษมจิตตาราม จังหวัดอุตตรดิตถ์ วัดปากน้ำเทพาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

หลวงพ่อท่านมีความปรารถนาจะเผยแพร่วิชาธรรมกายทั่วประเทศ มีผู้เห็นชอบและส่งเสริมโครงการของหลวงพ่อคือ พระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทตฺโต ป.ธ. ๙) อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุ สังฆมนตรีองค์การปกครองในสมัยนั้น เป็นพระเถระที่หลวงพ่อให้ความเคารพนับถือเสมือนเป็นครูบาอาจารย์ เมื่อมีเรื่องราวอันใดก็มักจะปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเสมอ หลวงพ่อท่านได้พิมพ์หนังสือทางมรรคผล เป็นคู่มือการปฏิบัติแจกแก่ผู้สนใจทั่วไป (ปัจจุบันคณะศิษย์ยังจัดพิมพ์หนังสือนี้แจกที่สำนักงานประชาสัมพันธ์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ) และยังได้พิมพ์หนังสือ**คู่มือสมภาร**แจกแก่เจ้าอาวาสทั่วประเทศ โครงการของหลวงพ่อยังมิทันบรรลุผลตามที่ท่านปรารถนา พระพิมลธรรมก็ถึงแก่มรณภาพเสียก่อนทำให้หลวงพ่อขาดผู้สนับสนุนที่สำคัญ โครงการของท่านจึงต้องหยุดชะงักลง

พระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทตฺโต) เคยมีหนังสือมาอาราธนาหลวงพ่อให้ไปแสดงธรรมเป็นพิเศษที่พระอุโบสถ วัดมหาธาตุ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ท่านได้กำหนดให้หลวงพ่อแสดงเรื่อง**กัมมัฏฐาน** เพราะท่านสนใจและส่งเสริมการสอนกัมมัฏฐานของหลวงพ่อมาก วันนั้นมีพระภิกษุ สามเณรมาฟังกันเป็นจำนวนมาก จนอาสนะไม่พอนั่งต้องลงมานั่งที่พื้นพระอุโบสถ และยังมีอุบาสก อุบาสิกาอีกมากมาย ในการแสดงพระธรรมเทศนา ครั้งนี้มีท่านเจ้าคุณ

---

[๑]หลักการสอนสมถะวิปัสสนากรรมฐาน ของพระมงคลเทพมุนีและบันทึกของพระทิพย์ปริญญา หน้า ๕๒-๕๓

พระพิมลธรรมเป็นประธาน หลวงพ่อท่านได้ยกพระบาลีในพระสูตรว่าด้วยเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา วิมุติ วิมุติญาณทัสสนะเป็นหลัก แล้วอรรถาธิบายว่า

ศีลเป็นกัมมัฏฐานอันหนึ่งซึ่งจัดไว้ในข้อที่ ๒๔ ของกัมมัฏฐาน ๔๐ กัมมัฏฐานแปลว่าที่ตั้งมั่นของการกระทำ สมาธิก็เป็นกัมมัฏฐานอันหนึ่งซึ่งจัดไว้ในกัมมัฏฐาน ๔๐ ศีลอยู่ที่ไหนสมาธิอยู่ที่นั่น สมาธิอยู่ที่ไหนปัญญาอยู่ที่นั่น ปัญญาอยู่ที่ไหนวิมุติอยู่ที่นั่น วิมุติอยู่ที่ไหนวิมุติญาณทัสสนะอยู่ที่นั่น ศีลที่เป็นกัมมัฏฐานนั้นเพราะเป็นที่ตั้งของการกระทำให้บริสุทธิ์กาย บริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ใจ บริสุทธิ์กายวาจาเป็นเจตนาศีล บริสุทธิ์ใจเป็นเจตสิกศีล บริสุทธิ์ไตรทวารเป็นแต่อาการของศีลเท่านั้น ยังไม่เป็นที่ตั้งของสมาธิได้ ที่จะเป็นที่ตั้งของสมาธิได้ต้องเป็นศีลในกัมมัฏฐานคือศีลานุสสติ ระลึกเนือง ๆ ซึ่งศีลนี้เป็นที่ตั้งของสมาธิได้ สีลมฺปิ สิกฺขติ แปลว่าศึกษาศีล สีลํ รกฺขติ แปลว่ารักษาศีล หลวงพ่อท่านเทศน์ว่า ต้องศึกษาให้รู้จักศีลเพื่อจะได้รักษาให้บริสุทธิ์อยู่ เมื่อบริสุทธิ์แล้วจะได้ระลึกถึงความบริสุทธิ์นั้นอยู่เนือง ๆ ความบริสุทธิ์นั้นอยู่ตรงที่กำเนิดเดิมที่ศูนย์กลางกาย ตัดขาดแค่สะดือมีที่ว่างเท่าเมล็ดโพธิ์เมล็ดไทร เหตุที่เป็นกำเนิดเดิมเพราะเมื่อแรกเกิดในครรภ์นั้นเป็นที่ตั้ง ที่จรดหรือที่หยุดของใจ ท่านบอกว่าเมื่อใจหยุดแล้วลมก็หยุด ใจหยุดเรียกว่าสันติ ลมหยุดเรียกว่าอานาปา สันติกับอานาปาเป็นธรรมอาศัยกัน และท่านยังได้อธิบายถึงคำว่าใจกับลมดังนี้ว่า ลมนั้นก็คือลมหายใจเข้าออกซึ่งทุกคนรู้จักกันดีอยู่แล้ว แต่ใจอันเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในตัวมนุษย์ไม่มีสิ่งใดจะสำคัญเท่า ดังบาลีว่า

มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา ธรรมทั้งหลายมีใจถึงก่อนมีใจเป็นหัวหน้าสำเร็จแล้วด้วยใจ คือถ้าใจชั่วการทำ การพูด การคิดก็ชั่ว ถ้าใจดีการทำ การพูด การคิดก็ดีตามใจนั้นหมายถึงความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ **การทำใจให้หยุดเป็นของทำได้ยาก ที่ว่าหยุดนั้นก็คือหยุดตรงกำเนิดเดิมนั่นเอง ใจกับกำเนิดเดิมต้องอย่าให้ละจากกันและกันได้** ใจกับกำเนิดเดิมถ้าประกอบกันถูกส่วนเข้าก็จะเกิดเป็นดวงศีลขึ้น เป็นดวงใสเท่าฟองไข่แดงของไก่หรือเท่าดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ใสบริสุทธิ์สนิทเหมือนกระจกเงาส่องหน้า แล้วให้เอาใจหยุดอยู่ที่กลางดวงของศีลที่เห็นนั้นให้ชำนาญทุกอิริยาบท

หลวงพ่อท่านอุปมาการประกอบสมาธิว่าเหมือนการสีไฟ ท่านได้ยกนิทานประกอบว่ามีฤาษีตนหนึ่งจะเข้าไปในป่า จึงสั่งให้เด็กน้อยลูกบุญธรรมเฝ้าอาศรมและให้ระวังอย่าให้ไฟในเตาดับได้ ถ้าไฟดับให้ติดขึ้นใหม่ มีไม้สีไฟอยู่ในกระบอก เมื่อฤาษีไปแล้วเด็กมัวแต่เล่นเพลินไม่ได้ระวังไฟ ครั้นเห็นไฟดับก็ไปหยิบไม้สีไฟในกระบอกมาดูว่า มีไฟอยู่ตรงไหน พลิกหาดูจนทั่วกระบอกก็ไม่เห็นไฟ คิดว่าจะมีไฟซ่อนอยู่ภายใน จึงเอามีดมาผ่าไม้สีไฟนั้นออกเป็น ๒ ซีกก็ไม่เห็นไฟอีก จึงผ่าออกเป็น ๔ ซีกก็ไม่เห็นไฟ เลยผ่าให้ละเอียดออกไปหวังจะเห็นไฟแต่ก็ยังไม่เห็นไฟ เลยหมดปัญญาเอาใส่ครกตำจนละเอียด ตอนเย็นฤาษีกลับมา เด็กน้อยก็เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง ฤาษีจึงสอนวิธีการจุดไฟ ให้เด็กไปหาไม้มาแล้วฤาษีสีไฟให้ดู เอาไม้มาถูกันเรื่อยไปใช้กำลังให้สม่ำเสมอและให้หนักขึ้นเรื่อย ๆ จนร้อนจัดได้ที่จึงเกิดไฟขึ้น

การที่หลวงพ่อท่านชักนิทานเรื่องนี้เพื่อมุ่งให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติภาวนาว่าต้องปฏิบัติให้สม่ำเสมอ มีสมาธิดี เมื่อทำได้ที่แล้วจะเห็นดวงธรรมขึ้น เหมือนกับการสีไฟ เมื่อสีไฟได้ที่ไฟก็จะติดขึ้น มีกล่าวไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตรว่า อาตาปี สมฺปชาโน สติมา แปลเป็นใจความในทางปฏิบัติว่า ประกอบด้วยความเพียร ๑ รู้ตัวอยู่เสมอ ๑ ไม่เผลอ ๑ วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌา โทมนสฺสํ คอยระวังอย่าให้เกิดความอยากได้ และการเสียใจเมื่อยังไม่ได้ ต้องทำจิตให้เป็นอุเบกขาดังบาลีว่า อุเปกฺขา สติปาริสุทฺธิ

นอกจากนี้หลวงพ่อยังอธิบายเรื่องฌาน จนถึงตอนพระพุทธเจ้าทรงเพิกฌานเพิกกสินแล้วตัดเข้าหาอานาปานสติอย่างไร หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาอยู่ประมาณชั่วโมงเศษ เมื่อจบแล้วท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมได้ชมเชยต่อหน้าผู้ฟังว่า เทศน์ได้ดีมากยกพระสูตรมาแปลและอธิบายได้คล่องแคล่ว หลังจากนั้นแล้วท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมได้นิมนต์หลวงพ่อให้ไปสอนการนั่งภาวนาแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาในวัดมหาธาตุอีกหลายครั้ง[๑]

การทำสมาธิจนบรรลุวิชาธรรมกายนั้น หลวงพ่อท่านพูดเสมอว่า **ถ้าทำจริงแล้วต้องได้ทุกคน ที่ไม่ได้คือทำไม่จริง** ผู้ที่ยังเข้าไม่ถึงนั้นเป็นเพราะประมาท เลินเล่อ เผลอตัว ทำไม่จริง เข้าไม่จริง จรดไม่จริง ตั้งไม่จริง ล่อกแล่ก โกงตัวเอง คือเกียจคร้าน เช่นทำ ๆ อยู่เมื่อเมื่อยขบเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ขี้เกียจเสียแล้ว หยุดเสียแล้ว ไม่ทำ ไปไถลทำอื่นเสียแล้ว เอาใจไปจรดที่อื่นเสียแล้ว[๒] **หลวงพ่อท่านว่าพอเมื่อยทนไม่ไหวจะตายให้ได้ก็รู้ทีเดียวว่ามันจะถึงแล้ว มันจะเป็นแล้วให้มันเลยตรงนี้ไปให้ได้** ปล่อยชีวิตจะตายก็ตายเถิดประเดี๋ยวก็เป็น คำว่า **ตายก็ตายเถิดนี้** พระศาสดาท่านทำได้เป็นตำรา ดังที่ได้เล่าให้ท่านผู้อ่านทราบแล้ว หลวงพ่อท่านเล่าถึงตัวท่านเองว่า ท่านนั้นเคยทดลองปล่อยชีวิตจะตายก็ตายเถิด ถึง ๒ ครั้ง ๆ แรกเมื่อพรรษา ๖ พอตั้งใจไว้ว่าเหลือแต่กระดูกหนังช่างมัน เนื้อเลือดจะแห้งเหือดหมดไปก็ไม่ว่า ถ้าไม่เห็นธรรมเป็นไม่ลุกจากที่ ปรากฏว่าเห็นแจ่มทีเดียว (เห็นดวงปฐมมรรค) ครั้งที่ ๒ พรรษา ๑๒ ท่านได้บอกกับพระภิกษุเพื่อน ๆ ไม่ให้ไปกวนท่านบอกว่า **"จะตายก็ตายเถิดปล่อยให้ได้นั่งตามชอบใจเถอะ ถ้าไม่มีคุณธรรมอะไรไม่เห็นอะไรไม่เป็นอะไร อย่างนี้เลี้ยงไว้ก็เสียข้าวสุกเปล่า ๆ ไม่มีประโยชน์อะไร"** สั่งเสร็จท่านก็เข้าไปนั่งในโบสถ์ ปรากฏว่าไม่ถึงค่อนคืนเพียงครึ่งคืนกว่า ๆ เท่านั้นก็เห็นธรรมกาย ท่านจึงนำมาสอนลูกศิษย์ให้ตั้งความเพียรประกอบด้วยองค์สี่เช่นนี้บ้าง ท่านย้ำว่า ถ้าเราทุกคนทำความเพียรประกอบด้วยองค์สี่เช่นนี้ ก็คงเข้าถึงธรรมกายกันหมดแล้วแต่มันไม่อย่างนั้น มันบ่นว่าอายุมาก แก่แล้วทนไม่ไหว ก็แก่นั่นแหละดีเพราะรู้แล้วว่าต้องตายแน่ ไหน ๆ จะตายก็ตายอยู่กับธรรมกายดีกว่า ส่วนที่มันยังไม่แก่มันก็ยังหนุ่มยังสาว ยังคิดจะสร้างโลกอยู่ก็ปล่อยเขาไปก่อน ใครรู้ตัวว่าแก่

---

[๑]พระทิพย์ปริญญา (ธูป กลัมพสุต) ได้บันทึกพระธรรมเทศนาเรื่องนี้และลงพิมพ์ในหนังสือดวงศีล พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ โดยนายห้างสวัสดิ์ โอสถานุเคราะห์เจ้าของห้างขายยาบริษัทโอสถสภา (เต๊กเฮงหยู) ในศุภวารดิถีคล้ายวันเกิดของหลวงพ่อครบ ๖๔ ปี หนังสือดวงศีลนี้ทางสภามหาจุฬาลงกรณ์สงวนลิขสิทธิ์

[๒]พระธรรมเทศนาเรื่องอริยธนคาถา หลวงพ่อแสดงเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๙๘

แล้วก็ให้รีบเสียทีเดียวอย่าไปรอใคร เมื่อยขบเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่าบ่นทำเป็นทนไม่ไหวละ โอยเมื่อยเลิกทีพักที นอนทีอย่างนี้ปฏิบัติไปสักร้อยปีมันก็ไม่ได้ เพราะว่ามันหลอกตัวเอง มันโกงตัวเองอยู่อย่างนี้ มันไม่จริงเหมือนพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้านั้นท่านจริงท่านตัดสินใจแล้ว ถ้าทนไม่ไหวจะตายก็ตายเถิด ถ้าใครทำอย่างนี้ก็เป็นธรรมกายเดี๋ยวนี้ หลวงพ่อท่านย้ำว่าของจริงต้องคู่กับคนจริง[๑]และสอนให้ยึดภาษิตว่า

ประกอบเหตุ สังเกตผล สนใจเถิด ประเสริฐนัก
ประกอบในเหตุ สังเกตในผล สนใจเข้าเถิด ประเสริฐดีนัก
ประกอบที่ในเหตุ สังเกตดูในผล สนใจเข้าเถิด ประเสริฐดียิ่งนัก

หลวงพ่อท่านบอกว่ายังมีอีกหลายคนที่ยังมัวแต่ชมสวนดอกไม้อยู่ในโลกนี่เอง ชมรูปบ้าง เสียงบ้าง กลิ่นบ้าง รสบ้างไม่ได้ไปไหนกับเขาเลย บางคนก็ไปแล้วเลี้ยวกลับไม่ไปจริง ๆ ไปเพลิดเพลินในบ้านในเรือนกันอีกแล้ว ทำกลับ ๆ กลอก ๆ อย่างนี้จะเอาชีวิตไม่รอด ท่านให้เหตุผลว่า

ด้วยความหมั่นมั่นใจไม่ประมาท รักษาอาตม์ข่มใจไว้เป็นศรี
ผู้ฉลาดอาจตั้งหลักพำนักดี อัน**ห้วงน้ำ**ไม่มีมารังควาน

ห้วงน้ำของหลวงพ่อหมายถึงโอฆะ ๔ คือกาโมฆะ โอฆะคือกาม ภโวฆะ โอฆะคือภพ ทิฐฐิฆะ โอฆะ คือทิฐิ อวิชฺโชฆะ โอฆะคืออวิชชา

หลวงพ่อท่านสอนว่าการปฏิบัตินั้นต้องให้ถึงที่สุดอย่าหยุด ไม่ว่าเราจะเห็นหรือไม่เห็นก็ให้ปฏิบัติเรื่อยไป อย่าปล่อยให้กาลเวลาล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์ ท่านจะเน้นเช่นนี้เสมอ เพราะความเพียรก็ต้องมีที่สุดของความเพียร ความอดทนก็ต้องมีที่สุดของความอดทน ถ้าเรายังปฏิบัติความเพียรไม่ถึงที่สุด แล้วเราก็บอกว่าเราเพียรแล้ว ความอดทนเราก็ยังทำไม่ถึงที่สุด แล้วเราก็บอกว่าเราอดทนแล้ว เพราะที่สุดของแต่ละคนนั้นไม่เท่ากันเปรียบเสมือนการอ่านหนังสือ บางคนอ่านเพียงครั้งเดียวก็เข้าใจมีความรู้ทันที บางคนต้องเปิดอ่านหลายครั้งหลายคราวจึงจะเข้าใจ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัญญาบารมีของแต่ละคนซึ่งมีไม่เท่ากัน

ท่านสอนว่าการจะเข้าถึงธรรมต้องปล่อยชีวิตจิตใจ ไปรักไปห่วงอะไรไม่ได้ปล่อยกันให้หมดสิ้นทีเดียว ถ้ายังมีรักมีห่วงอยู่เป็นไปไม่ถึงเด็ดขาด ท่านให้ข้อเตือนใจว่า

พายเถอะนะเจ้าพาย ตลาดจะวายสายบัวจะเน่า
โซ่ไม่แก้กุญแจไม่ไข จะไปได้อย่างไรกันล่ะเจ้า

เรื่องวิชาธรรมกายนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งอีกทั้งลี้ลับมหัศจรรย์ด้วย ถ้าผู้ใดยังไม่มีจิตศรัทธาเชื่อถือไม่คิดสนับสนุนส่งเสริม ก็ขออย่าได้แสดงตนเป็นปฏิปักษ์ไม่ว่าจะด้วยกาย วาจา ใจ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ที่ได้ธรรมกายยิ่งต้องระมัดระวังกาย วาจา ใจของท่านให้

---

[๑] หลวงพ่อแสดงไว้ในพระธรรมเทศนาเรื่อง ปรมัตถธรรม ณ วันอาทิตย์ที่ ๑ ต.ค. ๒๔๙๖

มากยิ่งขึ้นอีก การกระทำของมนุษย์ทุกอย่างนั้นอยู่ที่ใจเป็นผู้บงการดังคาถาบาลีว่า

มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา
มนสา เจ ปทุฏฺเฐน ภาสติ วา กโรติ วา
ตโต นํ ทุกฺขมเนฺวติ จกฺกํ ว วหโต ปทนฺติ

ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วด้วยใจ ถ้าบุคคลมีใจร้ายแล้วพูดอยู่ก็ดี ทำอยู่ก็ดี ทุกข์ย่อมไปตามเขา เพราะเหตุนั้น ดุจล้ออันหมุนไปตามรอยเท้าโคผู้นำแอกไปอยู่ฉะนั้น

แต่ถ้าบุคคลมีจิตที่ฝึกดีแล้วย่อมนำสุขมาให้ ดังบาลีว่า จิตตํ ทนฺตํ สุขาวหํ ดังนั้นใจของคนเราจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ใจที่ฝึกฝนอบรมไว้ดีแล้วจะแสดงออกมาทางกาย วาจาด้วยดี ถ้าเราไม่สามารถบังคับใจปล่อยให้อารมณ์ภายนอกที่ไม่ดีมายั่วยุจิตใจให้กระเจิงฟุ้งซ่านแล้ว เราก็จะทำผิดทำชั่วด้วยกาย วาจา แต่ถ้าเราสามารถบังคับใจข่มใจให้หยุดนิ่งได้ แม้จะมีอารมณ์ที่ไม่ดีขนาดไหน เราก็สามารถข่มใจ ระงับใจไม่ให้ทำชั่วทำผิดไปตามอารมณ์เหล่านั้นได้ ข้าพเจ้ามีตัวอย่างของบุคคลที่แสดงให้เห็นว่า คนเรานั้นถ้ามีจิตใจดีการประพฤติปฏิบัติดีด้วยกาย วาจา ใจแล้วจะเป็นสุข ตรงกันข้ามถ้าจิตใจชั่ว การประพฤติปฏิบัติชั่วก็จะได้รับผลชั่ว เรื่องที่ข้าพเจ้าจะนำมาเล่าให้ท่านผู้อ่านฟังนี้เป็นเรื่องของน้าพัน และก่อนที่ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องของน้าพัน ข้าพเจ้าก็ได้ขออโหสิกรรมกับน้าพันผู้ล่วงลับไปแล้ว เพื่อขออนุญาตนำเรื่องของน้าพันมาเล่าเพื่อเป็นอุทาหรณ์

สมัยหลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่นั้นท่านเคร่งครัดเรื่องการปฏิบัติธรรมกายมาก และยังพยายามอำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้ที่เข้าเวรปฏิบัติกิจภาวนาในโรงงาน โดยสั่งให้ทางโรงครัวจัดอาหารมื้อเช้าและเพลไว้ให้ เพื่อผู้ที่ได้ธรรมกายจะได้ไม่ต้องกังวลและมีภาระเรื่องอาหารการบริโภคอันจะทำให้การปฏิบัติกิจภาวนาไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ดังนั้นเมื่อได้เวลารับประทานอาหารพวกที่ได้ธรรมกายก็จะเดินออกมาจากโรงงานเพื่อไปรับประทานอาหารที่โรงครัว หลังจากรับประทานเสร็จแล้วก็กลับเข้าโรงงานดังเดิม (ในปัจจุบันนี้ก็ยังคงประพฤติปฏิบัติเช่นนี้) ที่ข้าง ๆ โรงงานมีบ้านพักของผู้รักษาศีลผู้หนึ่งชื่อพัน ข้าพเจ้าเรียกแกว่าน้าพัน น้าพันมีกิจวัตรอย่างหนึ่งที่ชอบทำเป็นประจำคือ ชอบนั่งมองดูพวกที่ได้ธรรมกายเดินออกจากโรงงานไปรับประทานอาหารที่โรงครัวทั้งมื้อเช้าและมื้อเพล แต่แทนที่น้าพันจะมีจิตอนุโมทนาในกุศลกรรมของผู้ที่ได้ธรรมกายที่ได้สละบ้านเรือน พ่อแม่ญาติพี่น้องและละทิ้งความสุขสนุกสนานของเพศฆราวาสมาปฏิบัติธรรม ดวงจิตของน้าพันกลับคิดริษยามีโทสะจริต คือโกรธโดยผู้อื่นไม่รู้เรื่องด้วย น้าพันแกคิดค่อนขอดนินทาว่าร้ายสารพัน ต่อมาแกก็ล้มป่วยและสิ้นชีวิตลง ระหว่างที่ป่วยนั้นน้าพันได้มอบหมายให้ท่านพระครูปัญญาภิรัต (ถวิล ศรีบุญยรัตน์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำและถึงแก่มรณภาพแล้วเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖) เป็นผู้ทำศพและเมื่อน้าพันสิ้นชีวิตลงท่านพระครูปัญญาภิรัตก็ได้จัดการศพของน้าพันเป็นที่เรียบร้อย

หลังจากที่น้าพันสิ้นชีวิตแล้วประมาณ ๓-๔ ปี ได้มีสตรีผู้หนึ่งอายุประมาณ ๑๘ ปีเดินทางมาจากอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีมาบวชชีที่วัดปากน้ำ บวชได้ยังไม่ถึง ๗ วัน ๆ หนึ่งแม่ชีผู้นี้ก็ลุกขึ้นร้องไห้โฮ ๆ มีอาการประหนึ่งถูกผีเข้า แม่ชีที่อยู่ด้วยกันสอบถามสาเหตุที่ร้องไห้ก็ไม่ยอมตอบ แม่ชีคนอื่น ๆ จึงถามต่อไปว่า ชื่ออะไร มาจากไหน แม่ชีผู้นั้นตอบว่าชื่อพัน เผอิญมีแม่ชีที่อยู่ในที่นั้นหลายคนที่เคยจำน้าพันได้ เลยบอกว่าคนที่ชื่อพันน่ะตายไปตั้งนานแล้ว ทุกคนจึงทราบว่าน้าพันมาเข้าร่างแม่ชีผู้นี้ เลยเกิดการซักถามกันว่าไปอยู่ที่ไหน เป็นอย่างไรบ้าง น้าพันแกตอบว่าแกไปตกนรกและเวลานี้มีหนอนกินปากและตาของแกอยู่เพราะเคยนินทาว่าร้ายและมีจิตอิจฉาริษยาพวกที่ได้วิชาธรรมกาย สาเหตุที่แกมาเข้าร่างแม่ชีที่มาบวชใหม่นี้ก็เพราะแกต้องการมาขอส่วนกุศลจากแม่ชีธัญญาณี สุดเกษ เมื่อแม่ชีธัญญาณี สุดเกษทราบดังนั้นก็ได้อุทิศส่วนบุญกุศลทั้งหมดที่ได้ประพฤติปฏิบัติมาแก่น้าพันขอให้แกไปสู่สุคติ น้าพันก็อนุโมทนาและขอน้ำดื่ม พวกแม่ชีก็ไปตักน้ำใส่ขันใบโตมาให้น้าพันดื่ม น้าพันดื่มน้ำจนหมดขันแล้วก็ล้มลงไป หลังจากที่น้าพันออกจากร่างของแม่ชีผู้นั้นแล้ว แม่ชีผู้นั้นไม่ทราบเรื่องที่เกิดขึ้นเลยและก็ไม่เคยรู้จักหรือรู้เรื่องราวของน้าพันมาก่อนด้วย เพราะเพิ่งมาจากต่างจังหวัดและมาอยู่วัดปากน้ำได้ไม่กี่วัน

การที่ข้าพเจ้านำเรื่องของน้าพันมาเล่าให้ท่านผู้อ่านได้ทราบก็เพื่อต้องการให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณาว่าวิชาธรรมกายนั้นมีจริงหรือไม่ มีผู้ปฏิบัติเข้าถึงธรรมกายได้จริงหรือไม่ และผู้ที่ประกอบกรรมชั่วไม่ว่าจะด้วยกาย วาจา ใจแล้วตนเองจะได้รับผลกรรมนั้นจริงหรือไม่ หลวงพ่อท่านเคยสอนว่าอกุศลจิตนั้นเราต้องบังคับให้อยู่ เพราะทำให้เราไปเกิดในอบายภูมิทั้ง ๔ คือสัตว์เดรัจฉาน อสุรกาย เปรต สัตว์นรก ทำให้ตกต่ำเลวทราม ฉะนั้นจึงต้องควบคุมให้ดีให้รู้จักมัน มันจึงจะข่มเหงเราไม่ได้ ถ้าเราไม่รู้จักมัน ไม่รู้เท่าทันมัน มันก็จะข่มเหงเราตามชอบใจ ข้าพเจ้าอยู่วัดปากน้ำมาตั้งแต่เด็ก ได้ประสบพบเห็นเรื่องราวของบุคคลต่าง ๆ ทั้งในทางดีและไม่ดี ได้เคยเห็นว่าผู้ที่คิดร้ายต่อหลวงพ่อและผู้ที่ได้ธรรมกายต้องประสบเคราะห์กรรมอย่างไรบ้าง บางคนเคยด่าว่าหลวงพ่อคิดร้ายต่อท่าน หลังจากนั้นไม่นานข้าพเจ้าได้เห็นเขาป่วยหนัก มีอาการทุรนทุรายร้อนจัดจนสวมเสื้อผ้าไม่ได้ ถึงขนาดต้องเอาน้ำมาราดตัวเสมอ ๆ ต่อมาก็สิ้นชีวิต

วิญญาณของทุกคนเมื่อละทิ้งสังขารในโลกมนุษย์ไปแล้ว ถ้าทำกรรมดีก็จะได้ไปสู่สุคติ ถ้าทำกรรมชั่วก็ต้องไปรับทุกขเวทนาในนรก หรือไปถือกำเนิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย ส่วนผู้ประกอบกรรมดีจะได้รับผลดีติดตัวไปเช่นกัน แม้จะเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏเป็นเวลาช้านานเท่าใด ผลบุญกุศลนั้นก็จะติดตามไปทุกภพทุกชาติเช่นเดียวกับความชั่ว การที่เราจะรักษาตัวของเราให้บริสุทธิ์อยู่ได้จึงต้องรักษาศีล ๕ เป็นประจำที่เรียกว่านิจศีล คนผู้นั้นจึงจะมีความสุขเว้นจากโทษ เวรภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดจากการประพฤติผิดศีลข้อใดข้อหนึ่ง ดังที่พระสงฆ์ท่านสรุปอานิสงส์ของการรักษาศีล หลังจากที่เราสมาทานศีลแล้วว่า

อิมานิ ปญฺจ สิกฺขาปทานิ สีเลน สุคตึ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ ตสฺมา สีลํ วิโสธเย

หมายความว่า บุคคลจะไปสู่สุคติได้ก็เพราะศีล บุคคลจะถึงพร้อมด้วยโภคสมบัติได้ก็เพราะศีล บุคคลจะถึงซึ่งนิพพานได้ก็เพราะศีล

นอกจากจะรักษาศีล ๕ อย่างเคร่งครัดแล้วยังต้องทำใจให้หยุดให้นิ่งเป็นสมาธิ ดังที่หลวงพ่อท่านสอนด้วย เราจึงจะเป็นสุขได้อย่างแท้จริง

การที่หลวงพ่อท่านสอนให้บุคคลรู้จักการบำเพ็ญทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา ๓ ประการนี้ เพราะเป็นวิถีทางที่ถูกต้องและรวดเร็วที่สุดที่จะช่วยมนุษย์ทุกคนให้หลุดพ้นได้ ท่านเปรียบเทียบว่า สภาพของคนเรานี้เหมือนกับอยู่ในกะเปาะฟองไข่ซึ่งถูกภวตัณหาห่อหุ้มอยู่ ยังไม่สามารถหลุดพ้นจากสังสารวัฏได้ การทำบุญให้ทานก็เป็นแรงหนึ่งที่สามารถช่วยกะเทาะเปลือกให้หลุดได้เหมือนกัน แต่ก็เป็นไปได้ช้า ถ้ารักษาศีลด้วยก็ทำให้เร็วขึ้น เพราะการรักษาศีลช่วยให้บุคคลบริสุทธิ์ขึ้น ปราณีตยิ่งขึ้น แต่ถ้าทำบุญให้ทานด้วย รักษาศีลด้วยและเจริญภาวนาด้วย ก็ทำให้บุคคลมีกำลังมากขึ้นช่วยให้กะเทาะหลุดออกจากเปลือกไข่ที่ห่อหุ้มอยู่ ออกไปสู่โลกภายนอกได้เร็วยิ่งขึ้น หลวงพ่อท่านอธิบายว่า โลกภายนอกในที่นี้หมายถึงพระนิพพาน

นอกจากนี้ท่านจะได้รับผลแห่งการฝึกจิตอีกด้วย คือทำให้เป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความสามารถ คนฉลาดก็คือคนที่มีปัญญานั่นเอง คนมีปัญญามากฉลาดมาก คนมีปัญญาน้อยฉลาดน้อย ปัญญานี้เป็นผลเนื่องมาจากสมาธิ คนที่เกิดมามีปัญญานั้นจะมีสมาธิติดตัวมาอยู่แล้ว เป็นกรรมอันเกิดจากการสร้างสมไว้ กรรมทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นกุศลกรรมหรืออกุศลกรรม ก็ตามจะมาปรุงแต่งในอัตตภาพในภพชาติปัจจุบันตราบใดที่เรายังไม่หลุดออกไปนอกโลก

ความหมายของ "สัมมาอะระหัง"

หลวงพ่อท่านสอนให้บริกรรมภาวนาว่า **สัมมาอะระหัง** เคยมีผู้วิจารณ์ว่าคำภาวนาของหลวงพ่อนั้นยืดยาว ไม่กะทัดรัด เมื่อหลวงพ่อทราบท่านก็ยิ้มรับคำติเตียนว่ากล่าวของผู้ไม่รู้ทั้งหลาย การที่หลวงพ่อท่านให้บริกรรมภาวนาว่า สัมมาอะระหัง เพราะท่านทราบความหมายของพระพุทธคุณบทนี้ว่า สำคัญและมีคุณประโยชน์อย่างไร ท่านเห็นว่าการนำบทพระพุทธคุณมาเป็นพุทธานุสติในการเจริญกัมมัฏฐานนั้นให้คุณประโยชน์ยิ่งใหญ่แก่ผู้ประพฤติปฏิบัติ พระธรรมโกศาจารย์ วัดมหาธาตุได้อธิบายถึงการบริกรรมภาวนา สัมมาอะระหังว่าเป็นพุทธานุสติอันเป็นมงคลแก่ผู้ยึดถือไว้ดังนี้

> พุทธานุสติดูจะเป็นธรรมประการต้นที่เจ้าคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำสนใจปฏิบัติและสอนสานุศิษย์เป็นพิเศษ ทุกครั้งที่ปฏิบัติธรรมจะต้องให้ตั้งใจระลึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ **เพราะพุทธานุสตินั้นเป็นธรรมให้จิตตื่น ให้จิตสว่าง ให้จิตมีกำลัง ให้จิตมีความกล้าที่จะปฏิบัติธรรมสืบต่อไป** เป็นวิสัยอันดีของพุทธ-

ศาสนิกชนทั่วไป ธรรมดาบุคคลเราถ้าไม่มีอะไรยึดแล้ว จิตย่อมคอยแต่จะฟุ้งซ่าน จะทำให้สงบอยู่ไม่ได้จิตจึงต้องมีพุทธคุณยึด เมื่อมีพุทธคุณยึดแล้ว จะหลับก็ตาม จะตื่นก็ตาม จิตย่อมอยู่ในการรักษาทั้งนั้น เพราะพุทธานุภาพย่อมรักษาคนที่มีสติระลึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์อยู่เป็นนิตย์ ดังพุทธภาษิตว่า

สุปฺปพุทฺธํ ปพุชฺฌนฺติ สทา โคตมสาวกา
เยสํ ทิวาจ รตฺโต จ นิจฺจํ พุทฺธคตา สติ

แปลความว่า สติที่ไปในพระพุทธเจ้ามีแด่พระสาวกของพระโคดมเหล่าใดทั้งวันทั้งคืน พระสาวกของพระโคดมเหล่านั้นจะหลับก็ตาม จะตื่นก็ตาม ชื่อว่าตื่น ๆ แล้วด้วยดี ดังนี้

อาศัยเหตุนี้พุทธานุสติจึงเป็นคุณธรรมให้เกิดความสุขใจแก่ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นประการแรก ดังนั้นเจ้าคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำจึงสนใจนัก เป็นที่รู้กันทั่วไปว่าท่านเตือนพุทธบริษัทเสมอ ๆ ว่าอย่าให้เป็นคนว่าง ควรมีพระพุทธคุณเป็นอารมณ์แม้จะยังไม่บรรลุอริยผลเบื้องสูงก็ตาม แต่รับรองว่าตายแล้วก็ไม่ตกนรกเป็นไปสวรรค์แน่ ต้องด้วยกระแสพุทธภาษิตว่า

เยเกจิ พุทฺธํ สรณํ คตา เส
น เต คมิสฺสนฺติ อปายภูมึ
ปหาย มนุสฺสํ เทหํ เทวกายํ
เทวกายํ ปริปูเรสฺสนฺติ

แปลความว่า ชนเหล่าใดถึงซึ่งพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ ชนเหล่านั้นแลจักไม่ไปสู่อบาย เมื่อเขาละร่างกายนี้แล้วก็จะไปเพียบพร้อมอยู่ในเทวสมาคม ดังนี้ฯ

เหตุดังนั้นพุทธานุสติจึงเป็นธรรมอารักขากัมมัฏฐาน รักษาใจบุคคลให้ควรแก่งานยิ่งนัก ดังที่เจ้าคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำได้เตือนศิษยานุศิษย์ให้มีพุทธานุสติเป็นอารมณ์ จึงเป็นที่น่านิยมน่าระลึกไว้ประจำตนทั่วไป[๑]

ส่วนความหมายของพุทธานุสติว่า สัมมาอะระหังนั้น พ.อ.อาภรณ์ ดิลกโศภณ ได้อธิบายถึงความหมายและที่มาไว้ดังนี้

สัมมาอะระหัง

คำว่า "**สัมมาอะระหัง** เป็นภาษาบาลี มีศัพท์ควบคู่กันอยู่ ๒ ศัพท์ **สัมมา** ศัพท์หนึ่ง **อะระหัง** ศัพท์หนึ่ง

สัมมา เป็นศัพท์ที่มีความหมายสูง แปลว่า **ชอบ** ในพระพุทธคุณ ๙ บท

---

[๑]เถรธรรมกถา ของพระธรรมโกศาจารย์ วัดมหาธาตุฯแสดงในวันบำเพ็ญกุศลสัตตมวาร ของคณะศิษยานุศิษย์อุทิศถวายพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ)ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

ท่านเอาศัพท์นี้เข้าคู่กับสัมพุทโธ เป็นสัมมาสัมพุทโธ แปลว่า ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ นอกจากใช้ในบทพระพุทธคุณแล้ว ยังมีใช้ในองค์อริยมรรค ๘ ด้วย โดยมีคำว่า สัมมาควบองค์มรรค อยู่ทุกข้อเป็นสัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ เป็นต้น

ส่วนศัพท์ว่า **อรหัง** เป็นพระพุทธคุณบทต้น แปลว่า พระพุทธองค์ทรงเป็นพระอรหันต์ เมื่อเข้าคู่กันเป็นสัมมาอะระหัง ก็แปลว่า พระพุทธองค์ทรงเป็นพระอรหันต์โดยชอบ คือถูกต้อง ไม่ผิด โดยนัยว่าบทบริกรรมสัมมาอะระหังของหลวงพ่อวัดปากน้ำ จึงมีความหมายสูงและอยู่ในขอบข่ายของพุทธานุสสติโดยแท้

บทสัมมาอะระหังนี้ โบราณาจารย์สมัยก่อนท่านแยกพรรณนาพระพุทธคุณทีละอักษร ในบทภาวนานี้มี ๕ อักษร คือ **สัม, มา, อะ, ระ, หัง** แต่ละอักขระหรือแต่ละอักษรไปนี้ท่านโบราณาจารย์ได้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

(สัม)

สงฺขตาสงฺขเต ธมฺเม
สมฺมา เทเสติ ปาณินํ
สํสารสฺส วิฆาเฏติ
สมฺพุทฺธํปิ นมามิหํ

๑. พระพุทธองค์ทรงแสดงสังขตธรรม และอสังขตธรรม โดยชอบแก่สัตว์ทั้งหลาย

๒. พระพุทธองค์ ทรงทำลายการเวียนเกิดเวียนตายได้

๓. พระพุทธองค์ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง

ข้าพเจ้าขอนมัสการ

พระคาถาบทนี้ท่านบอกอุปเท่ห์ คือวิธีใช้ไว้ว่า ให้ภาวนาก่อนจะเข้าสู่สงครามหาผู้ทำร้ายมิได้แล

(มา)

มาตาว มานปาลิเต
มานสตฺเต ปมทฺทิ โย
มานิโต เทวสงฺเฆหิ
มานฆาตํ นมามิหํ

๑. พระพุทธองค์ทรงย่ำยีสัตว์ผู้มีมานะที่มานะเลี้ยงไว้ดุจมารดา

๒. พระพุทธองค์ อันหมู่ทวยเทพยอมรับนับถือ

๓. พระพุทธองค์ทรงทำลายมานะได้

ข้าพเจ้าขอนมัสการ

พระคาถาบทนี้ ท่านบอกอุปเท่ห์ไว้ว่า ภาวนาเพื่อทำคนแข็งให้อ่อน หมายความว่า ถ้าบังเอิญท่านต้องเผชิญกับคนใจแข็งให้มีอันแข็งข้อ แข็งกระด้าง

เอากับท่าน อย่างนี้แล้ว โบราณาจารย์ท่านแนะนำให้ใช้คาถาแบบนี้แก้ไขเหตุ-การณ์

(อะ)

อนุสฺสาหสพฺพสตฺตานํ
อนุสฺสาเหติ โย ชิโน
อนนฺตคุณสมฺปนฺโน
อนฺตคามี นมามิหํ

๑. พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนคนไม่มีอุตสาหะให้มีความอุตสาหะ
๒. พระพุทธองค์ทรงสมบูรณ์ด้วยคุณธรรมไม่สิ้นสุด
๓. พระพุทธองค์ทรงถึงที่สุดแห่งทุกข์

ข้าพเจ้าขอนมัสการ

พระคาถาบทนี้ ท่านบอกอุปเท่ห์ไว้ว่า ภาวนาป้องกันเสือและจระเข้ หมายความว่า ถ้าท่านต้องเข้าป่าที่มีสัตว์ร้ายชุกชุม หรือต้องลงน้ำในย่านที่มีสัตว์น้ำอันตราย ถ้าทำใจให้เป็นสมาธิ ภาวนาคาถาบทนี้ จะป้องกันสัตว์ร้ายได้

(ระ)

รโต นิพฺพานสมฺปตฺโต
รโต โส สตฺตโมจโน
รมาเปติธ สตฺเต โย
รมทาตํ นมามิหํ

๑. พระพุทธองค์ทรงยินดีในธรรมได้ทรงบรรลุถึงพระนิพพาน
๒. พระพุทธองค์ทรงปลดเปลื้องสัตว์ให้พ้นทุกข์
๓. พระพุทธองค์ทรงยังสัตว์ให้ยินดีในพระนิพพาน
๔. พระพุทธองค์เป็นผู้ทรงประทานให้ซึ่งพระนิพพานอันเป็นที่ยินดี

ข้าพเจ้าขอนมัสการ

พระคาถาบทนี้ ถ้าใครยึดมั่นท่องบ่นภาวนาเป็นนิจสามารถป้องกันการกระทำคุณผีและคุณคนทั้งปวงได้

(หัง)

หญฺญติ ปาปเก ธมฺเม
หํสาเปติ ปทํ ชนํ
หํสมานํ มหาวีรํ
หนฺตปาปํ นมามิหํ

๑. พระพุทธองค์ทรงฆ่าบาปธรรม

๒. พระพุทธองค์ยังชนให้ยินดี ซึ่งทางฆ่าบาปนั้น

๓. พระพุทธองค์ทรงร่าเริง

๔. พระพุทธองค์ทรงกล้าหาญยิ่งใหญ่

๕. พระพุทธองค์ทรงฆ่าบาปได้แล้ว

ข้าพเจ้าขอนมัสการ

พระคาถาบทนี้ โบราณาจารย์ท่านแนะนำว่า ให้หมั่นเพียรภาวนาเมื่อจะเข้าสู่ณรงค์สงครามทำให้แคล้วคลาดปลอดภัยได้

พระคาถา แสดงความหมาย แต่ละอักขระของบทสัมมาอะระหังที่นำมาลงไว้พร้อมทั้งอุปเท่ห์คือวิธีใช้นี้สำหรับผู้ที่นับถือและเชื่อมั่นภาวนาให้จริงจังจนจิตเป็นสมาธิมั่นคง ย่อมได้ผลจริงดังใจหมาย

จะอย่างไรก็ตาม บทสัมมาอะระหังนี้ ย่อมใช้ได้ทั้งในแง่ของโลก กล่าวคือ เมื่อบริกรรมภาวนาอยู่เสมอย่อมจะหาผู้ทำร้ายมิได้ ทำคนใจแข็งให้อ่อน ป้องกันเสือและจระเข้ได้ ป้องกันการกระทำคุณผีและคุณคนได้ ที่ว่าตามคดีโลกที่คนโบราณท่านว่าไว้ และใช้ได้ทั้งในแง่ของธรรม กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติตามบทสัมมาอรหัง ย่อมจะเห็นแจ้งในสัง ขตธรรมและอสังขตธรรมทำลายการเวียนเกิดเวียนตายได้ ทำลายมานะได้ มีความอุตสาหะเต็มที่ มีความยินดีในธรรมคือ พระนิพพาน และฆ่าบาปธรรมได้

อนึ่ง สำหรับบทอรหังโดยเฉพาะนั้น คนสมัยก่อนหรือคนสมัยนี้รู้เรื่องนิยมนำไปใช้กับคนไข้หนักก่อนสิ้นลมหายใจ คือกล่าวนำและเตือนเขาผู้กำลังจะสิ้นใจ ให้ท่องหรือนึกถึงพระอรหัง โดยเชื่อกันว่า ถ้าคนไข้มีสติน้อมใจตามคำบอกว่า **อรหัง** เพียงใจได้สัมผัสเท่านั้น ก็จะได้ไปเกิดในที่ดี สู่สุคติสรวงสวรรค์ จึงนิยมแนะนำกันต่อ ๆ มาจนทุกวันนี้

เรื่องนี้เป็นสิ่งดี มิใช่ของเสียหายในคัมภีร์พระธรรมบทซึ่งเป็นหนังสือเรียนของพระ ได้กล่าวถึงเทพบุตรองค์หนึ่งชื่อมัฏฐกุณฑลีเทพบุตร ท่านผู้นี้ก่อนสิ้นใจ ขณะป่วยหนักในภาคเป็นมนุษย์ ใจได้สัมผัสกับพระพุทธรังสีแวบหนึ่งแล้วเกิดเป็นเทพบุตร ตัวอย่างมีอยู่ในคัมภีร์อย่างนี้ การบอกอรหังหรือพระอรหังแก่คนไข้หนัก จึงมีผลทางด้านจิตใจสูง แต่พระอรหังคืออะไร มีความหมายอย่างไร เราน่าจะได้ติดตามกันต่อไปอีก

ในหนังสือวิสุทธิมรรคภาค ๑ อันเป็นคัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา ท่านให้คำจำกัดความบทอรหังไว้ชัดแจ้ง ดังบทพระบาลีว่า

อารทตตา หตตฺตา จ

กิเลสาริน โส มุนิ

หตสงฺสารจกฺกาโร
ปจฺจยาทีนมารโห
น รโห กโรติ ปาปานิ
อรหํ เตน วุจฺจติ

พระมุนีพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงพระนามว่า อรหัง เพราะเป็นผู้ไกลจากข้าศึก และเป็นผู้กำจัดข้าศึกคือกิเลสได้ ๑ เพราะเป็นผู้ทำลายสังสารจักรได้ ๑ เพราะเป็นผู้ควรแก่เครื่องสักการะ มีปัจจัย ๔ เป็นต้น ๑ เพราะเป็นผู้ไม่ทำความชั่วในที่ลับ ๑

เมื่อท่านได้อ่านบาลีและคำแปลข้างบนนี้แล้ว ท่านจะเห็นคุณค่าของบท **อรหัง** ทันทีว่ามีความหมายสูงมาก เป็นบทแสดงพระคุณอันสูงส่ง ของพระพุทธเจ้าโดยตรง การที่พระปรมาจารย์ทรงกรรมฐานนำเจ้าพระพุทธคุณบทนี้ไปใช้ในการบริกรรมฝึกจิตและฝึกสอนศิษย์ของตนนั้น นับว่าท่านเข้าใจ และมีจิตมุ่งสูงส่งเพราะตลอดเวลาที่บริกรรมบทอรหัง หรือ สัมมาอะระหังท่านจะต้องพยายามเข้าถึงบทบริกรรมนี้ให้ได้ กล่าวคือมีจิตมุ่งทำลายกิเลส มุ่งทำลายสังสารจักร ประพฤติตนเป็นนาบุญบริสุทธิ์และเว้นขาดจากความชั่ว (บาป) ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง การที่ศิษย์สายสัมมาอะระหังทุกท่านพยายามอย่างยิ่งยวด เพื่อประคองจิตเข้าสู่ภาวอะระหังใน ๔ จุด หรือ ๔ ความหมาย นับเป็นสุปฏิบัติแท้โดยไม่มีข้อสงสัย □

สิ่งมหัศจรรย์ในวันเวียนเทียน

สมัยที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านยังมีชีวิตอยู่ เมื่อถึงวันเวียนเทียนอันเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ท่านจะทำพิธีอาราธนาพระนิพพานให้มาปรากฏในพิธีเวียนเทียน ฉะนั้นในวันเวียนเทียนจึงมีสาธุชนมาร่วมในพิธีเวียนเทียนกันคับคั่ง เพื่อจะได้เห็นอานุภาพของวิชาธรรมกายที่หลวงพ่อได้อาราธนาพระนิพพานให้ปรากฏแก่สายตาของผู้ที่มาเวียนเทียน ก่อนจะถึงพิธีเวียนเทียนหลวงพ่อท่านจะอธิบายถึงความสำคัญของวันเวียนเทียนวันนั้นเสียก่อน แล้วสอนว่าในขณะที่กำลังทำพิธีเวียนเทียน ให้ทุกคนทำจิตเป็นสมาธิไปด้วย คือทำใจให้หยุดนิ่งให้เวียนเทียนด้วยอาการสำรวมระวัง ไม่พูดไม่คุย ไม่แสดงอาการคึกคะนองอย่างหนึ่งอย่างใด ให้สำรวมกาย วาจา ใจให้สงบ หลังจากนั้นท่านจะนำไหว้พระสวดมนต์

การสำรวมใจหรือการทำใจให้หยุดให้นิ่งของหลวงพ่อหมายถึง การเอาใจไปหยุดนิ่งที่ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางอากาศธาตุ สำหรับท่านที่เห็นดวงอุคคหนิมิตเป็นดวงกลมใสแล้ว ก็ให้เอาใจไปหยุดนิ่งอยู่ตรงกลางดวงนั้น ท่านที่เห็นกายมนุษย์ละเอียดก็ให้เอาใจไปหยุดนิ่งอยู่ที่ฐานที่ ๗ ของกายมนุษย์ละเอียด ท่านที่เห็นกายทิพย์ กายพรหม กายอรูปพรหมทั้งหยาบและละเอียดก็ให้

เอาใจไปหยุดนิ่งตรงศูนย์กลางอากาศธาตุของกายนั้น ๆ ขณะที่กำลังเวียนเทียนทักษิณาวรรต ๓ รอบ ให้ภาวนาว่า สัมมาอะระหังเรื่อยไป เมื่อใจหยุดนิ่งดีแล้วให้มองขึ้นสู่ท้องฟ้า เท่าที่เคยปรากฏมาแล้ว บางท่านจะเห็นพระพุทธรูปลอยอยู่ในอากาศเป็นองค์ใสบ้าง ไม่ใสบ้าง เป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์บ้าง ปางสมาธิบ้าง ปางประทานพรบ้าง บางคนก็เห็นครึ่งองค์ บางคนเห็นเต็มองค์ บางคนเห็นเป็นกายเนื้อของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงพ่อท่านจะไม่ให้ผู้ที่ได้วิชาธรรมกายออกไปเวียนเทียน เมื่อถึงเวลา ๖ โมงเย็น ผู้ได้ธรรมกายทุกคนจะต้องมาพร้อมกันในโรงงาน (สถานที่ปฏิบัติกิจภาวนา) เพื่อทำวิชาธรรมกายพร้อมกันทุกคน แม้ไม่ใช่เวรของตนก็ตาม ในขณะที่ปฏิบัติกิจภาวนาให้อาราธนาพระนิพพานให้ปรากฏ และกลั่นธาตุธรรมของผู้มาเวียนเทียนทุกคนให้ใสสะอาด ให้เปิดความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ เพื่อจะได้เห็นพระนิพพานที่มาปรากฏนั้น หลวงพ่อได้เคยเล่าเรื่องนี้ว่า ธรรมกายนี้วัดปากน้ำได้ค้นพบได้ตัวจริงแล้ว จะไปนรกได้ไปสวรรค์ได้ ไปนิพพานได้ อาราธนาพระพุทธเจ้าที่อยู่ในพระนิพพานมาให้มนุษย์เห็นที่วัดปากน้ำนี้มากมายในวันมาฆบูชาและวิสาขบูชาให้ปรากฏเห็นจริงจังกันอย่างนั้น[๑] คุณพระทิพย์ปริญญาก็เคยเขียนเล่าเรื่องนี้ไว้ดังนี้ "เคยได้ยินท่านพระครูที่วัดประดู่องค์หนึ่งเล่าว่า เมื่อวันวิสาขบูชาและวันมาฆบูชามีคนโจษกันมากว่าเวลาเวียนเทียนที่วัดปากน้ำ มีคนเห็นรูปพระปฏิมากรลอยอยู่ในอากาศ ท่านว่าท่านได้ซักถามหลายคนก็รับว่าเห็นจริง---"[๒]

หลังจากเสร็จพิธีเวียนเทียนแล้ว หลวงพ่อจะแสดงพระธรรมเทศนาภาคค่ำให้ผู้มาเวียนเทียนฟัง ต่อจากนั้นพวกที่ ได้ธรรมกายจึงจะถอนตัวออกจากการปฏิบัติกิจภาวนาได้ ข้าพเจ้านั้นอยากทราบเหลือเกินว่าจะมีผู้เห็นพระนิพพานมาก น้อยเพียงใด เมื่อเสร็จพิธีเวียนเทียนแล้ว ข้าพเจ้าออกเดินไปรอบ ๆ พระอุโบสถ เห็นใครเขาจับกลุ่มสนทนากันก็จะไป ร่วมฟังกับเขาด้วย และซักถามว่ามีใครเห็นพระนิพพานบ้าง เห็นในลักษณะใดเมื่อได้ข้อมูลมาก็นำมากราบเรียนให้หลวงพ่อทราบทุกครั้งไป

ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ข้าพเจ้าจำได้ว่าเป็นวันมาฆบูชา หลังจากเสร็จพิธีเวียนเทียนแล้ว ข้าพเจ้าได้ออกจากโรงงานเดินมาที่ลานพระอุโบสถ จำได้ว่าหลวงพ่อท่านแสดงพระธรรมเทศนาเสร็จแล้ว สาธุชนส่วนใหญ่กำลังแยกย้ายกันกลับ ข้าพเจ้าก็ได้ปฏิบัติอย่างเคยคือไปฟังคนที่เขาจับกลุ่มสนทนากัน บางคนก็กำลังเล่าว่าได้เห็นองค์พระ พร้อมกับชี้ให้ผู้อื่นดูว่ายังเห็นปรากฏอยู่บนท้องฟ้า ข้าพเจ้าก็แหงนมองตามก็มิเห็นอะไรจากการที่ข้าพเจ้าเที่ยวไปสอบถามผู้ที่มาเวียนเทียน ในวันนั้น ก็ทราบว่าคนส่วนใหญ่จะเห็นองค์พระกันแทบทั้งนั้น ทำให้ข้าพเจ้าคิดน้อย

---

[๑] หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเรื่อง อริยธนคาถา เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๘

[๒] หลักการสอนสมถวิปัสสนากรรมฐานของพระมงคลเทพมุนี และบันทึกของพระทิพย์ปริญญา เฉลียว วงศ์ไพบูลย์ พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการเพื่ออุทิศส่วนกุศลถวายหลวงพ่อวัดปากน้ำ (พระมงคลเทพมุนี) และอุทิศส่วนกุศลแด่คุณพ่อสุน คุณแม่เชื่อม สุนทรโยธิน นาวาโทสุรเดช วงศ์ไพบูลย์ ๒๕๒๐ ๖๔ หน้า หน้า ๕๐

ใจตัวเองว่าเพราะเหตุใดเราจึงไม่ได้ เห็นองค์พระด้วยตาเนื้อกับเขาบ้าง ในขณะที่เดินคิดน้อยอกน้อยใจตัวเองอยู่นั้น ข้าพเจ้าก็แหงนมองไปทางทิศเหนือหน้าวัด ทันใดนั้นข้าพเจ้าก็เห็นพระพุทธ-ไสยาสน์เป็นสีขาวแต่มิใช่เป็นปุยเมฆ ที่ข้าพเจ้าเห็นนั้นเป็นลักษณะสีขาวเหมือน กับพระจันทร์ที่เพิ่งเยี่ยมท้องฟ้าในยามเย็น พระพุทธไสยาสน์ที่ปรากฏแก่สายตาข้าพเจ้านั้นองค์ยาวมาก ในครั้งแรก ข้าพเจ้าเห็นเพียงครึ่งองค์เท่านั้น ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความปลาบปลื้มปิติใจจนมิอาจจะกลั้นน้ำตาไว้ได้ ตัวเนื้อสั่น ขนลุกชันด้วยความปราโมทย์ ข้าพเจ้าทรุดกายลงกราบท่านและชี้ให้เพื่อนที่เดินไปด้วยกันดู แต่เพื่อนเขาบอกว่าไม่เห็นอะไรเลย

ข้าพเจ้าได้ตั้งจิตอธิษฐานว่าถ้าข้าพเจ้ามีโอกาสช่วยทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดไปก็ขอให้ข้าพเจ้าได้เห็น องค์พระพุทธไสยาสน์ปรากฏแก่สายตาตลอดทั้งองค์ การที่ข้าพเจ้าอธิษฐานเช่นนั้น เพราะในช่วงนั้นข้าพเจ้ากำลังอยู่ ในระหว่างการตัดสินใจว่าจะลาศีลจากชีกลับไปอยู่บ้านดี หรือว่าจะบวชชีต่อไปอยู่ปฏิบัติกิจภาวนากับหลวงพ่อ การอธิษฐานเช่นนั้นเท่ากับเป็นการตัดสินชี้ขาดชะตาชีวิตของข้าพเจ้า ในความรู้สึกของข้าพเจ้าขณะนั้นเหมือนมีม่านรูด เปิดออกให้เห็นองค์พระตลอดทั้งองค์ องค์พระที่ข้าพเจ้าเห็นนั้นยาวประมาณ ๒๐ วา ท่านประทับนอนให้ข้าพเจ้าเห็นด้วย ตาเนื้ออยู่เป็นเวลานาน แล้วจึงค่อย ๆ เลือนหายไป ข้าพเจ้ามีพยานยืนยันในเรื่องนี้ คือ คุณสุธรรม จันทร์กลัด อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ และอดีตนายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าขอนำเรื่องที่คุณสุธรรม จันทร์กลัด เขียนไว้มาให้ผู้อ่านได้ทราบ รายละเอียดดังนี้

"---บรรพบุรุษของข้าพเจ้าเป็นพุทธมามกะ ชอบทำบุญ ฟังเทศน์ สนทนากับพระ สนใจในธรรมทุกคนเสมอมา โดยเฉพาะบิดาข้าพเจ้ายังมีความสนใจในทางเวทมนต์คาถาอาคมเป็นพิเศษอีกด้วย บิดามักพาข้าพเจ้าเข้าวัดบ่อย ๆ และยังได้พร่ำสอนสวดมนต์ท่องจำมนต์คาถาต่าง ๆ มากอยู่ แต่ข้าพเจ้าก็เหมือนกับเด็ก ๆ ทั่วไปที่ชอบแต่จะเล่นอย่างเดียว ค่ำแล้วก็หลับเป็นตายไม่ใคร่สนใจในมนต์คาถานัก ที่จำต้องท่องก็เพราะกลัวบิดามากกว่า แต่อย่างไรก็ดีแม้จะจดจำไม่ได้ผล ก็ยังมีหลงเหลือติดความจำอยู่บ้าง

เนื่องจากบรรพบุรุษของข้าพเจ้าได้กระทำตนเป็นตัวอย่างไว้ดังกล่าวแล้ว จึงได้เพาะนิสัยนี้แก่ข้าพเจ้าตั้งแต่เด็กตลอดมา เมื่อโตขึ้นก็ชอบสนทนากับพระโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าองค์ไหนมีคาถามีของดี ๆ ก็ชอบไปหาบ่อย การที่สนใจในทางนี้ก็เพราะบิดาสอนไว้ว่าเราเป็นลูกผู้ชาย ต่อไปภายหน้าจะต้องมีการผจญภัยผจญกับเหตุร้ายอีกมาก ต้องมีของดีของขลังติดตัวไว้เพื่อป้องกันภัย ดังนั้นเมื่อข้าพเจ้าออกไปรับราชการอยู่หัวเมืองจึงเที่ยวแสวงหาว่าที่วัดไหนมีพระเครื่องราง ตะกรุด หรือของขลังที่ศักดิ์สิทธิ์ ข้าพเจ้ามักไปเสาะหามา แม้จนกระทั่งรด

น้ำมนต์ ลงกระหม่อม สักยันต์ เอาทั้งนั้น ในสมัยสงครามมหาเอเซียบูรพา ข้าพเจ้ามีหลวงพ่อต่าง ๆ แขวนคอถึง ๒ พวงเต็ม ๆ เวลาเดินไปไหนก็หนักและมีเสียงหลวงพ่อกระทบกันดังแกร๊บ ๆ ถ้าตกน้ำคงว่ายไม่รอดเพราะความหนักและรุงรัง ตอนนั้นได้แต่แสวงหาพระเครื่อง ของดีของขลังไว้ประจำตัวเป็นอาจิณจิตใจมิได้นึกถึงพระธรรมให้ลึกซึ้ง ว่าแก่นแท้ของธรรมนั้นเป็นอย่างไร จะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเข้าถึง พระธรรมมีประโยชน์และช่วยเราได้อย่างไร

ต่อมาประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๐ หรือ ๒๔๙๑ จำไม่ได้แน่ชัด พี่สอน ตันสถิตย์ ผู้เลี้ยงดูบุตรข้าพเจ้าคุยว่า มีหลวงพ่อองค์หนึ่งอยู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ชื่อพระครูสมณธรรมสมาทาน ท่านเก่งทางวิปัสสนา สามารถอาราธนาพระพุทธเจ้ามาให้เห็นได้ ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจไม่เคยได้ยิน พระพุทธเจ้าท่านเสด็จปรินิพพานไปนานเกือบ ๒๕๐๐ ปีแล้ว ยังเสด็จมาได้อีกหรือใจหนึ่งไม่ใคร่เชื่อใจหนึ่งก็ใคร่จะทดลอง เพราะนิสัยของข้าพเจ้าใครพูดอะไรไม่เชื่อง่าย จะต้องทดลองให้เห็นเสียก่อนจนกระทั่งเจ็บตัวไปนั่นแหละจึงจะเชื่อ ดังนั้นจึงให้พี่สอนพาไปวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เย็นวันนั้นไม่พบหลวงพ่อ ทราบว่าท่านรับนิมนต์ไปนอกวัด ข้าพเจ้าจึงเดินดูรอบ ๆ วัด เห็นมีพระภิกษุสามเณรจำนวนมากอยู่ตามกุฏิเล็ก ๆ เป็นหลัง ๆ โบสถ์และกำแพงก็เก่า ๆ มีต้นไม้ขึ้นปกคลุมอยู่ทั่วไป บรรยากาศรู้สึกเงียบ ๆ ทึม ๆ อย่างไรชอบกล เมื่อไม่พบหลวงพ่อจึงกลับ

วันหลังข้าพเจ้าไปอีก ครั้งนี้พบหลวงพ่อกำลังฉันเพลอยู่ที่ศาลาไม้หลังเก่า ได้เข้าไปกราบนมัสการคุยกับท่านและขอของดีหรือน้ำมนต์จากท่านอย่างที่เคยขอจากพระองค์อื่น ๆ มาแล้ว **หลวงพ่อบอกว่า วัดปากน้ำไม่มีคาถาไม่มีน้ำมนต์ มีแต่ หยุดในหยุด เอ็งจะเอาเปลือกหรือเอาแก่น** เมื่อหลวงพ่อพูดอย่างนี้ใครเล่าจะเอาเปลือกต้องการแก่นกันทุกคน เพราะแข็งคงทนกว่า แต่ก็ยังติดใจสงสัยอยู่ว่า อะไรหนอที่หลวงพ่อว่า หยุดในหยุด ขณะที่พูดคุยกับหลวงพ่อสังเกตว่าหลวงพ่อองค์นี้มีสง่าราศี ลักษณะเด่นน่าเคารพยิ่งกว่าพระองค์อื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าเคยพบเห็นมา พูดจานิ่มนวลเต็มไปด้วยความเมตตากรุณา ข้าพเจ้าเกิดจิตเคารพเลื่อมใสขึ้นในทันที แต่ยังไม่มีศรัทธาไปถึงว่าหลวงพ่อจะอาราธนาพระพุทธเจ้าให้เห็นได้ (ข้าพเจ้าต้องขอกราบอภัย ณ ที่นี้ด้วยว่า ที่พูดเช่นนี้ก็เพราะเป็นความในใจที่เกิดขึ้นในขณะนั้น แต่เวลานี้ข้าพเจ้าเชื่อแล้ว)

ตอนบ่ายของทุกวันพฤหัสบดี หลวงพ่อจะสอนให้นั่งภาวนา ผู้ที่จะเข้านั่งจะต้องทำพิธีขึ้นธรรมเสียก่อน โดยลงชื่อที่อยู่ในสมุดที่ตั้งอยู่หน้าอาสนสงฆ์ ข้าพเจ้าจำได้ว่ามีคุณประยูร สุนทารา ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วนั่งประจำอยู่ มีเลขลำดับให้ลงชื่อ ข้าพเจ้าจำได้ลาง ๆ ว่า เลขลำดับในตอนที่ข้าพเจ้าลงไว้ตอนนั้น

เป็นเลขจำนวนพันเท่านั้น ต่อมาสมุดนั้นหายไปไม่ทราบว่าเวลานี้อยู่ที่ไหน ลงชื่อแล้วก็บูชาพระรัตนตรัยด้วยดอกไม้ธูปเทียน แล้วหลวงพ่อก็เริ่มเทศนาอธิบายธรรมต่าง ๆ ลงท้ายก็สอนถึงเรื่อง วิชาที่ท่านค้นพบเองอันเป็นวิชาที่เร้นลับลึกซึ้งยิ่งนัก แล้วท่านก็ให้ทุกคนนั่งหลับตาตั้งกายให้ตรง นั่งขัดสมาธิเท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาวางแบทับมือซ้าย ให้ปลายนิ้วชี้ขวาจดตรงปลายหัวแม่มือซ้าย ทำใจให้หยุดนิ่ง มองย้อนเข้าไปเอาใจไปจดอยู่ศูนย์กลางกาย นิ่งในนิ่ง หยุดในหยุดในกลางของกลางพร้อมกับภาวนาคำว่า "สัมมา อะระหัง" เรื่อยไป **การบริกรรมเช่นนี้ เป็นทางเดียวกับที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ธรรม** เป็นผลสำเร็จเป็นสัมมาสัมโพธิญาณซึ่งชี้แจงโดยละเอียดในคำสอนของหลวงพ่อซึ่งมีอยู่ในหนังสืออีกต่างหากแล้ว และเวลานี้มีการสอนวิธีนั่งวิปัสสนาดำเนินตามแบบหลวงพ่อ ที่วัดปากน้ำทุกวันอาทิตย์ และ วันพฤหัสบดีติดต่อตลอดมาเป็นประจำ[๑]

ความเห็นที่ว่าการนั่งบริกรรมเช่นนี้ จะบังเกิดผลต่อไปเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าได้กระทำตามคำสอนของหลวงพ่อเรื่อยไปจนหมดเวลาสอน เมื่อลืมตาขึ้นรู้สึกว่าใจคอโล่งโปร่งสบายเย็นและสงบยิ่ง ซึ่งไม่เคยรู้สึกเช่นนี้มาก่อนเลย

ข้าพเจ้านึกเปรียบเทียบกับการดูหนังสือว่า ถ้าเสียงเงียบจิตสงบไม่ฟุ้งซ่านคิดถึงเรื่องอื่นตั้งจิตเป็นสมาธิ เพ่งดูแต่หนังสืออย่างเดียวแล้ว กวรดูหนังสือจะจำและเข้าใจได้ดี ทำให้เกิดปัญญา นึกอะไรต่ออะไรออกทันที การนั่งแบบอย่างที่หลวงพ่อสอนก็เช่นเดียวกัน เมื่อจิตสงบนิ่งตัดความฟุ้งซ่านออกไปได้ก็จะเกิดปัญญา คิดกำจัดขัดเกลากิเลสตัณหาต่าง ๆ ออกไปจากดวงจิตทีละน้อย ๆ จนหมดสิ้นไปในที่สุด จิตก็ผ่องแผ้ว สะอาด สว่างสงบ เข้าทางเดินของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ข้าพเจ้านั่งแล้วก็ติดใจ ได้พยายามทำในเวลาต่อมา บางครั้งก็ไม่สงบเนื่องจากจิตยังวุ่นวายในการงาน แต่ถ้าวันไหนได้มานั่งต่อหน้าหลวงพ่อแล้ววันนั้นรู้สึกสงบ ใจคอสบายไปทุกครั้ง ข้าพเจ้าพยายามทำอยู่เรื่อย ๆ แต่ก็ยังไม่เห็นดวงธรรมอย่างหลวงพ่อสอน ส่วนที่ว่าหลวงพ่อจะอาราธนาพระพุทธเจ้ามาให้เห็นได้นั้นก็ยังข้องใจอยู่

ในวันวิสาขบูชา และ มาฆบูชา ทางวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้จัดให้มีการเวียนเทียนเป็นประจำทุกปี ข้าพเจ้ากับพยอมภรรยามาเวียนเทียนด้วยทุกครั้งมิได้ขาด ตามข่าวที่ว่าหลวงพ่อวัดปากน้ำอาราธนาพระพุทธเจ้า เสด็จมาให้เห็นได้ตามที่ทราบกันมาก่อนแล้วนั้นก็มีคนพูดกันในวันเวียนเทียนหลายคน

---

[๑] ปัจจุบันนั่งทุกวัน เวลา ๑๘.๐๐ น. - ๑๙.๓๐ น. วันเสาร์อาทิตย์และวันหยุดราชการนั่งเวลา ๑๐.๐๐ น. - ๑๑.๓๐ น. และ ๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. ที่หอเจริญวิปัสสนา วันพฤหัสบดี เวลา ๑๔.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น. ที่หอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต

บางคนก็บอกว่าเห็นเป็นองค์พระปฏิมากรยืนบ้าง นั่งบ้าง นอนบ้าง เล็กบ้าง ใหญ่บ้าง มีอยู่เช่นนี้ทุก ๆ ปี ข้าพเจ้าขยับเข้าไปถามคุณยายคนหนึ่งที่อ้างว่าเห็น แกชี้ให้ดูในท้องฟ้าว่า นั่นไงล่ะลอยอยู่กลางอากาศองค์เบ้อเร่อ ข้าพเจ้ามองตาม ที่แกชี้มือเห็นมีแต่ท้องฟ้าเปล่า ๆ กับดวงจันทร์เท่านั้นไม่เห็นมีอะไร ข้าพเจ้า ถามแกว่าอยู่ตรงไหน แกก็ชี้ให้ดูอีก และพูดว่าอยู่นั่นไงล่ะเห็นออกชัดเจนคุณยัง ไม่เห็นอีกหรือ ข้าพเจ้าตอบว่าไม่เห็น แล้วข้าพเจ้าถามแกว่า คุณยายเห็นด้วย ตาข้างนอกหรือมองเห็นด้วยตาข้างใน (นัยน์ตาข้างนอกหมายถึงมองเห็นด้วยตา เปล่า ตาข้างในหมายถึงการนั่งหลับตาเห็นได้ด้วยการภาวนา) แกว่าเห็นด้วยตา ที่ลืมอยู่นี่แหละ ข้าพเจ้าพยายามดูเท่าไร ๆ ก็ไม่อาจเห็นได้ จึงจนใจไม่กล้าจะ ซักถามต่อล้อต่อเถียงกับคุณยายคนนั้นต่อไป ในใจคิดว่าถ้าคุณยายจะโฆษณา เชียร์หลวงพ่อเป็นแน่ หรือจะเป็นด้วยมีความเคารพนับถือหลวงพ่ออย่างแรงกล้า ทำให้เกิดอุปาทานขึ้นได้ ข้าพเจ้ายังไม่เชื่ออยู่อีกนั่นแหละ แต่ก็ได้มาเวียนเทียน ทุกครั้งและก็มีคนเห็นพระพุทธเจ้าทุกครั้ง

ข้าพเจ้าพยายามมาเวียนเทียนและเฝ้าดูเช่นนี้ถึง ๓ ปี ได้ถามและมองดู บนท้องฟ้าก็ได้ความอย่างเดิมทุกครั้ง แต่ข้าพเจ้าก็ยังไม่เห็นอยู่นั่นเอง เลยอ่อนใจ ไม่อยากจะถามอีกต่อไป คิดว่าคงไม่จริงเสียแล้ว แต่อีกใจหนึ่งก็คิดว่าหรือจะมี จริง เพราะคนที่เห็นนั้น เป็นคนมีอายุมาก ถือศีลเข้าวัดเข้าวากันทั้งนั้น จะมาพูด ปดหลอกเราให้เสียศีลเพื่อประโยชน์อะไร ที่เขาเห็นอาจจะเป็นด้วยบุญกุศล เพราะไม่ได้เห็นได้ทุกคน เมื่อมานึกถึงตัว ข้าพเจ้าก็ได้ทำบุญกุศลเสมอมิได้ขาด แต่มากบ้างน้อยบ้างตามกำลัง บุญกุศลน่าจะส่งเสริมให้เห็นกับเขาบ้าง

เมื่อคิดได้อย่างนี้ หลังจากเวียนเทียนเสร็จแล้วในปีที่ ๓ ก็เลยตั้งจิตอธิษฐาน อยู่ในใจว่า ลูกมาวัดนี้ก็เพื่อจะมาหาอาจารย์ที่เก่งกล้าศักดิ์สิทธิ์ ที่สามารถนำ จิตใจไปสู่ความสุขความสงบอันเป็นแก่นแท้ของศาสนา จะมีทางใดบ้างที่จะทำ ให้ลูกเชื่อได้อย่างมั่นใจเบื้องต้นจะต้องได้เห็นความอัศจรรย์ของหลวงพ่อตาม ข่าวลือนั้นเสียก่อนว่าจริงหรือไม่ ถ้าลูกได้เห็นพระพุทธเจ้าจริงแล้ว ลูกจะขอ ถวายตัวเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อตลอดไป

เมื่อตั้งใจอธิษฐานในใจเช่นนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็ขึ้นไปนั่งบนฐานเจดีย์องค์ใหญ่ คนเดียว เจดีย์นั้นอยู่ด้านซ้ายของโบสถ์ แต่เดี๋ยวนี้ทางวัดได้รื้อออกไปแล้วเพื่อ ขยายโบสถ์ให้กว้าง[๑] ตอนนั้นหลวงพ่อยังรับแขกและแจกพระของขวัญอยู่ใน โบสถ์

---

[๑]เมื่อก่อนนี้ในบริเวณกำแพงโบสถ์ทั้ง ๔ ด้านมีเจดีย์ใหญ่น้อยตั้งเรียงราย ทางด้านเหนือของวิหารก็มีเจดีย์สร้างไว้เป็น แถว เนื่องจากเจดีย์เหล่านี้ทำให้บริเวณพระอุโบสถคับแคบ ทางวัดจึงรื้อออก

ข้าพเจ้านั่งนิ่งทำใจให้สงบเป็นสมาธิ แต่มิได้หลับตาอยู่พักใหญ่ ก็เห็นดวงจันทร์ขึ้นเต็มดวงลอยบนท้องฟ้าตรงหน้าพระอุโบสถ เยื้องไปขวามือนิดหน่อย ตาก็จ้องดูดวงจันทร์นั้นเฉยอยู่ มิได้คิดว่าจะมีสิ่งใดเกิดขึ้นในดวงจันทร์นั้น ขณะนั้นจิตลอย ๆ ว่างเฉยเพ่งมองแล้วก็ย้อนไปถึงสมัยเด็กว่า ภายในดวงจันทร์นั้นผู้หลักผู้ใหญ่บอกว่ามีกระต่ายอยู่ ขณะนั้นภายในดวงจันทร์มีสิ่งมัว ๆ ปรากฏอยู่บางส่วนในดวงจันทร์ ใจก็อยากเห็นว่าสิ่งมัว ๆ นั้นจะใช่กระต่ายหรือเปล่า เมื่อเพ่งหนักเข้าสิ่งมัว ๆ นั้นก็ค่อย ๆ ปรากฏเป็นรูปร่างชัดเจนขึ้น แต่รูปนั้นหาใช่กระต่ายไม่ กลับเป็นรูปพระภิกษุอินเดียไว้ผมยาว แต่ม้วนเป็นกลุ่มมุ่นไว้บนศีรษะ มีหนวดเครายาวรุงรัง ห่อผ้าจีวรม้วนเป็นเกลียวตลอดจากไหล่ซ้ายลงมาถึงแขน เห็นเพียงหน้าอก เห็นแล้วรู้สึกตกใจที่ว่าเป็นกระต่าย ทำไมกลายเป็นรูปพระไปได้หรือว่านัยน์ตาเราฝาดไปเอง หรือจิตนึกอะไรต่ออะไรขึ้นมาทำให้มองเห็นเป็นรูปอะไรไปได้ หรืออาจจะเกิดอุปาทานขึ้นมาจึงก้มหน้าขยี้ตาสลัดความนึกคิดต่าง ๆ ออกไปแล้วตั้งอกตั้งใจดูใหม่ ก็เห็นรูปคงเดิม แต่ยิ่งเพ่งก็เห็นรูปชัดเจนยิ่งขึ้น เห็นจมูกปาก แม้แต่เส้นหนวดเคราก็เห็นได้ชัดเจน นัยน์ตาท่านจ้องมองตรงมายังข้าพเจ้า ทำให้ใจคอเริ่มรู้สึกไม่ใคร่ดี ขนในกายก็ค่อย ๆ เริ่มลุกเกลียวขึ้นทีละน้อย ๆ เหมือนถูกผีหลอกกระนั้น พลันก็คิดว่าถ้าจะเป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียแล้วกระมัง พอนึกเท่านั้นจิตใจก็เกิดเชื่อมั่นว่า ใช่แล้ว ๆ ทันใดขนในกายทุกขุม ตลอดจนบนศีรษะลุกชันเกลียวซู่กันทั้งหมดเกิดความปิติซาบซ่านไปทั่วสารพางค์กาย ตื่นเต้นดีใจเป็นอย่างยิ่งว่า เรานี่ยังมีบุญได้เห็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับเขาได้เหมือนกัน ข่าวลือที่ว่าหลวงพ่อวัดปากน้ำอาราธนาพระพุทธเจ้ามาให้เห็นได้นั้นจริงแน่แล้ว

ข้าพเจ้ารีบลงจากฐานเจดีย์นั่งคุกเข่าลงกับพระอุโบสถกราบ ๓ ครั้งด้วยความเคารพอย่างสูงทันที และดีใจที่ได้มาพบอาจารย์ที่ศักดิ์สิทธิ์สมใจแล้ว เมื่อกราบเสร็จยังมองอยู่อีกว่าจะมีรูปร่างในพระจันทร์จะเปลี่ยนแปลงหรือไม่ รูปนั้นก็คงเดิมแต่ค่อยจางไปจนเหลือแต่ดวงจันทร์มีสิ่งมัว ๆ เหมือนเห็นครั้งแรกแล้วมานึกเอะใจว่า เอ ทำไมมีดวงจันทร์ ๒ ดวง ขณะเวียนเทียนก็ลอยอยู่ตรงศีรษะแล้ว ๑ ดวง เหตุไฉนจึงมาลอยอยู่ขอบฟ้าอีก ๑ ดวงได้ ข้าพเจ้าเงยหน้าขึ้นดูก็เห็นดวงจันทร์ลอยอยู่เหนือศีรษะอย่างเดิม แต่พอหันกลับมาดูดวงจันทร์ที่เห็นรูปพระพุทธเจ้า อ้าว หายไปเสียแล้ว จึงแน่ใจเป็นครั้งที่สองว่า การณ์ได้เป็นไปดังข่าวลือว่าหลวงพ่ออารธนาพระพุทธเจ้ามาให้เห็นได้ โชคดีอย่างยิ่งที่มาพบอาจารย์ที่ศักดิ์สิทธิ์ จึงรีบเข้าไปในพระอุโบสถเข้าไปกราบที่หน้าตักหลวงพ่อทั้งที่ขนยังลุกเกลียว ๆ อยู่ แล้วกราบเรียนหลวงพ่อถึงความรู้สึกเดิมก่อนที่จะ

เห็นรูปพระพุทธเจ้าเป็นอย่างไร หลังจากเห็นรูปแล้วเป็นอย่างไร พร้อมทั้งขอกราบถวายชีวิตเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป หลวงพ่อยิ้ม ๆ พูดว่า "เออ เอ็งดีที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ" หลวงพ่อพูดเท่านั้นแล้วไม่พูดอะไรอีก ข้าพเจ้าเลยถือโอกาสกราบลาหลวงพ่อออกมาด้วยความปลื้มปิติ มิเสียแรงที่ได้เพียรพยายามมาทำบุญและเวียนเทียนที่วัดนี้เป็นประจำจนได้พบของดีและของจริง เลยปักใจว่าจะไม่ไปหาอาจารย์ที่ไหนอีก จะเคารพบูชาและเป็นศิษย์หลวงพ่อองค์เดียวตลอดชีวิต ด้วยแรงศรัทธาที่มีต่อหลวงพ่อ ข้าพเจ้าได้หมั่นทำบุญและมานั่งภาวนาที่วัดปากน้ำประจำตลอดมา

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าเล่ามานี้ ข้าพเจ้าขอยืนยันด้วยเกียรติว่า ได้เกิดกับตัวข้าพเจ้าแล้วอย่างแท้จริง มิได้ปรุงแต่งต่อเติมเสริมความ เพื่อให้เห็นความมหัศจรรย์ของหลวงพ่อให้เกินความจริงไปเลย ก่อนที่ข้าพเจ้าจะถวายตัวเป็นลูกศิษย์และกราบไหว้บูชาหลวงพ่ออย่างทุกวันนี้ ข้าพเจ้าได้เรียนแล้วข้าพเจ้ามิได้เลื่อมใสเชื่อถือหลวงพ่อเท่าใดนัก นึกว่าเป็นพระสงฆ์ธรรมดา ๆ องค์หนึ่ง แต่เมื่อได้ทดลองจนเกิดประสบการณ์เกิดขึ้นแก่ตัวข้าพเจ้าเองดังที่กล่าวมา ทำให้ข้าพเจ้าเลื่อมใสเชื่อถืออย่างจริงใจ ยอมมอบกายถวายชีวิตเป็นศิษย์ของหลวงพ่อจนตลอดชีวิต และจะถือหลักปฏิบัติของหลวงพ่อเป็นแนวทางของวิถีชีวิตต่อไป

ก่อนจะจบบทความนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐานว่า เกิดชาติหน้า ภพใด ขอให้ข้าพเจ้ามีแต่ธรรมประจำจิต ให้ได้พบพระพุทธศาสนาไปทุกชาติทุกภพ และขอให้ข้าพเจ้าได้เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำตลอดไป

และด้วยกุศลทั้งหลายที่ข้าพเจ้าได้ประพฤติและบำเพ็ญมาแต่เล็กแต่น้อยทั้งในอดีตชาติ ปัจจุบัน และอนาคต จะเป็นบุญกุศลมากน้อยเพียงไรก็ตาม ข้าพเจ้าน้อมถวายแด่หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ตลอดไป[๑]

หลังจากที่หลวงพ่อท่านแสดงพระธรรมเทศนาเนื่องในวันเวียนเทียนเสร็จและท่านลงจากธรรมาสน์แล้ว ผู้ที่ได้เห็นพระนิพพานมักจะเข้าไปเล่าสิ่งที่ตนพบเห็นถวายหลวงพ่อและแสดงอาการปลาบปลื้มยินดีในลักษณะต่าง ๆ กัน บางคนถึงกับร้องไห้ฟูมฟาย บางคนที่ไม่เคยเชื่อ ไม่เคยศรัทธาเลื่อมใสในองค์หลวงพ่อมาก่อนแต่มาเวียนเทียนเพราะมีผู้ชวนมาบ้าง อยากจะมาพิสูจน์หลวงพ่อบ้าง บางคนก็เคยวิจารณ์ติเตียนหลวงพ่ออย่างรุนแรงมาก่อน เมื่อได้มาเห็นกับตาตนเองก็เปลี่ยนใจทันที ดังเช่นรายคุณสุธรรม จันทร์กลัดที่เล่าไปแล้ว อีกรายหนึ่งคือคุณโชติ วนิกเกียรติ บุตรคุณพระสุธรรมวินิจฉัย วันเวียนเทียนวันหนึ่ง หลังจากที่

---

[๑] สุธรรม จันทร์กลัด ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพคุณช้อย เล็กประยูร จ.ช. ณ เมรุวัดยานนาวา เขตยานนาวา กรุงเทพฯ วันอาทิตย์ที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓ หน้า ๔๖-๕๒

หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเสร็จและลงจากธรรมาสน์มานั่งพักบนอาสนะสงฆ์ คุณโชติได้เข้ามากราบเรียนหลวงพ่อว่า "หลวงพ่อครับ ผมขอกราบเท้าหลวงพ่อ" หลวงพ่อท่านตอบว่า "กราบตรงนี้ก็ได้" พร้อมกับชี้มือมาข้างหน้าคุณโชติก็ยังยืนยันอีกว่า "ผมขอกราบเท้าหลวงพ่อครับ หลวงพ่อกรุณาเหยียดเท้ามาให้กระผมกราบเถิดครับ" ในที่สุดหลวงพ่อท่านก็ทนการรบเร้าอ้อนวอนไม่ได้ ต้องเหยียดเท้ามาให้คุณโชติกราบ คุณโชติกราบเรียนหลวงพ่อต่อไปว่า พี่สาวของเขานั้นมีความศรัทธาเลื่อมใสในองค์หลวงพ่อเป็นอย่างยิ่ง (พี่สาวของคุณโชติชื่อคุณชัช วนิกเกียรติ เคยเป็นโรคผิวหนังไม่มีหมอคนใดรักษาให้หายได้ แต่หลวงพ่อสามารถรักษาจนหายได้และตัวคุณชัชก็ได้ธรรมกายด้วย ภายหลังได้บวชชีและพักอยู่ในโรงงาน) ทุกวันอาทิตย์คุณชัชจะต้องมาทำบุญเลี้ยงพระที่วัดปากน้ำ คุณโชติเคยคัดค้านพี่สาวว่า วัดใกล้ ๆ บ้านก็มี ทำไมไม่ไปทำบุญ ทำไมจะต้องไปทำบุญที่วัดปากน้ำด้วย หรือเป็นเพราะเกิดไปติดใจพระรูปใดรูปหนึ่งที่วัดปากน้ำเข้าหรือว่าไปถูกหลวงพ่อหลอกลวงให้หลงใหล เขาเล่าว่าตัวเขานั้นติเตียนและล่วงเกินหลวงพ่ออยู่ตลอดเวลา แต่วันนั้นเขาได้มาเห็นอานุภาพธรรมกายด้วยตัวเอง เขาจึงเกิดความสลดใจว่าตัวเขาได้เคยบริภาษล่วงเกินหลวงพ่ออย่างมากมายมาก่อน เขาจึงต้องการมากราบเท้าขออโหสิกรรมจากหลวงพ่อ เมื่อหลวงพ่อท่านได้ฟังดังนั้นท่านก็อโหสิให้

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมาคุณโชติก็มาทำบุญที่วัดปากน้ำเป็นประจำทุกวัน เพราะบ้านอยู่แถววงเวียนเล็ก เมื่อกลับมาจากทำงานคุณโชติจะต้องมากราบหลวงพ่อ เพราะทุกเย็นหลังจากที่หลวงพ่อท่านนำพระภิกษุ สามเณรทำวัตรเย็นและฝึกนั่งภาวนาเสร็จแล้ว ท่านจะออกมารับแขก พวกลูกศิษย์ที่มีความทุกข์ความเดือดร้อนก็จะมาหาท่านได้อีกครั้งในตอนนี้เอง และมักจะนำน้ำปานะมาถวายท่านด้วย คุณโชติได้มอบเงินจำนวนหนึ่งแก่แม่ชีให้ช่วยคั้นน้ำอ้อยไว้ให้ เพราะทราบมาว่าหลวงพ่อท่านชอบฉันน้ำอ้อยมาก เมื่อมาถึงวัดคุณโชติจะไปรับน้ำอ้อยที่แม่ชีเตรียมไว้ให้แล้วมาถวายหลวงพ่อด้วยมือของเขาเอง คุณโชติได้จัดหาภาชนะสวยงามเป็นแก้วเจียระไนทั้งชุดห่อผ้าขาวสะอาด การถวายน้ำอ้อยแด่หลวงพ่อทุกครั้ง คุณโชติจะต้องวางห่อผ้าขาวลงตรงหน้าหลวงพ่อแล้วกราบ ๓ ครั้งแล้วจึงแก้ห่อผ้าออก นำแก้วน้ำอ้อยทูนไว้บนศีรษะ แล้วก้มศีรษะลงทั้งที่ยังทูนแก้วไว้บนศีรษะเพื่อให้หลวงพ่อรับแก้ว คุณโชติจะถวายน้ำอ้อยด้วยอาการอย่างนี้เป็นประจำ ถ้าหมดหน้าอ้อยก็จะหาน้ำส้มหรือน้ำผลไม้อื่น ๆ มาถวายหลวงพ่อมิได้ขาด ต่อมาคุณโชติได้มาฝึกนั่งภาวนาจนได้ธรรมกาย (คุณโชติได้ถึงแก่กรรมแล้ว)

นี่เป็นตัวอย่างของคนที่ไม่เคยเลื่อมใสศรัทธาในหลวงพ่อและวิชาธรรมกายมาก่อนเลย ต่อมาภายหลังเมื่อได้รู้เห็นเป็นเองแล้วจึงเกิดศรัทธาขึ้น เรื่องลี้ลับมหัศจรรย์ในพระพุทธศาสนานั้นยังมีอีกมากมายนัก ฉะนั้นสิ่งใดที่เรายังไม่รู้ไม่เห็นก็อย่าเพิ่งไปทึกทักว่าไม่จริง เราต้องลองปฏิบัติให้รู้ให้เห็นด้วยตนเองเสียก่อน และการที่จะคัดค้านหรือวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง

ใดๆ ก็ควรจะมีเหตุผลมิใช่จะเอาปัญญาของตนเพียงอย่างเดียวเป็นเครื่องตัดสิน การจะตัดสินเรื่องใด ๆ ต้องใช้เหตุผล สติปัญญาใคร่ครวญพินิจพิจารณาให้ลึกซึ้ง หลวงพ่อท่านเคยสอนเสมอว่ามิให้เพ่งโทษผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประทุษร้ายผู้บริสุทธิ์ย่อมได้รับความวิบัติ ๑๐ ประการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ

๑. เวทนํ ผรุสํ ได้รับทุกขเวทนาอย่างแสนสาหัส

๒. ชานึ ได้รับความเสื่อม

๓. สรีรสฺส เภทนํ มีสังขารร่างกายพิกลพิการทุพพลภาพหรืออาจถึงแก่ชีวิต

๔. ครุกํ อาพาธํ มีโรคาพยาธิเบียดเบียนหนัก

๕. จิตฺตกฺเขปํ มีจิตใจฟุ้งซ่าน

๖. ราชโต อุปสคฺคํ ต้องราชอาชญา

๗. อพฺภกฺขานํ ทารุณํ ต้องถูกใส่ร้ายด้วยเรื่องร้ายแรง

๘. ปริกฺขยํ ญาตีนํ ญาติสนิทมิตรสหายต้องพลอยรับเคราะห์หรือตีจาก

๙. โภคานํ ปภงฺคุณํ ทรัพย์สมบัติต้องวิบัติหรือ อถ วาสฺส อคารานิ อคฺคิ ทุหติ ปาวโก บ้านเรือนพินาศเพราะอัคคีภัยเผาผลาญ

๑๐. กายสฺส เภทา ทุปฺปญฺโญ นรยํ โส อุปฺปชฺชติ เมื่อสิ้นชีพตักษัยเกิดแน่ไซร้ในนรก

และยังมีพุทธภาษิตว่า

สทฺธาย สีเลน จ โย ปวฑฺฒติ ปญฺญาย จาเคน สุเตน จูภยํ
โส ตาทิโส สปฺปุริโส วิจกฺขโณ อาทียติ สารมิเธว อตฺตโนติ

อริยสาวกผู้ใดย่อมเจริญด้วยศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ และปัญญาทั้ง ๒ ฝ่าย อริยสาวกผู้เช่นนี้เป็นสัปบุรุษ มีปรีชาเห็นประจักษ์ ชื่อว่าย่อมยึดถือสาระแห่งตนในโลกนี้ไว้ได้ทีเดียว (วัฑฒิสูตร ปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย พระสุตตันตปิฎก)

ถ้าจะพูดกันถึงอานุภาพธรรมกายแล้วมีมากมายมหาศาล ยากต่อการจะพรรณนาให้จบสิ้น แต่เรื่องที่ข้าพเจ้าจะนำมาเล่าให้ท่าน ผู้อ่านได้ทราบนั้นต้องเป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าเลือกแล้วพิจารณาแล้วว่ามีตัวตนบุคคลรู้เห็นเป็นพยานอยู่ และเห็นว่าเรื่องนั้นอาจเกิดประโยชน์แก่ท่านบ้าง ข้าพเจ้าจึงกล้านำเรื่องนั้นมาเล่า เพราะการที่ท่านไม่รู้ไม่เห็นด้วยตัวเองแล้วก็เป็นการยากที่จะบังคับให้ท่านเชื่อถือได้ สิ่งใดที่ไม่เกิดประโยชน์แก่ท่านแม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นเรื่องจริงก็ตามที ข้าพเจ้าก็เห็นว่ายังไม่สมควรที่จะนำมาเผยแพร่ ต่อเมื่อมีผู้หนึ่งผู้ใดรู้เห็นในลักษณะใกล้เคียงกันและมาสนใจไต่ถาม ข้าพเจ้าจึงจะอธิบายได้และขอฝากข้อคิดแก่ท่านผู้อ่านที่สนใจในทางปฏิบัติธรรมว่า ความลี้ลับมหัศจรรย์ของวิชาธรรมกายนั้นมีมากนัก ขอให้ท่านทั้งหลายได้ตั้งความเพียรปฏิบัติให้จริงเถิด แล้วท่านจะได้ความจริงเป็นสิ่งตอบแทน ข้าพเจ้ามีเรื่องเกี่ยวกับอานุภาพธรรมกายซึ่งสามารถช่วยเหลือคนให้หายจากโรคเรื้อรัง คือเรื่องของคุณสฤษฎิ์ นิวาตวงศ์ ซึ่งป่วยเป็นไซนัสเรื้อรังรักษามาเป็นเวลานานก็ไม่หาย ได้รับทุกข์ทรมาน

มาก ท่านผู้นี้ได้มาฝึกปฏิบัติธรรมกับข้าพเจ้าและขอร้องให้ข้าพเจ้าช่วยตรวจให้ว่าได้ทำกรรมอะไรไว้ โรคนี้จึงรักษาไม่หายสักที ไม่ว่าใครจะแนะนำแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในโรคนี้โดยเฉพาะก็พยายามไปรักษา แต่ก็ไม่หายมีแต่ทรงอยู่ ในขณะที่ปฏิบัติธรรมด้วยกันนั้น ข้าพเจ้าได้เห็นลูกเป็ดตัวเล็ก ๆ หลายสิบตัว พอเลิกปฏิบัติข้าพเจ้าเล่าให้คุณสฤษฎิ์ฟังว่าเห็นลูกเป็ดตัวเล็ก ๆ เต็มไปหมด เขาก็พยายามนึกในที่สุดก็นึกได้ว่า ในสมัยหนึ่งนานมาแล้วเคยอยู่ที่ตรอกพระยาสุนทร หัวลำโพง เคยซื้อลูกเป็ดมาเลี้ยง วันหนึ่งฝนตกหนักก็กลัวลูกเป็ดจะหนาวตายหมด ด้วยความปรารถนาดีจึงเก็บลูกเป็ดใส่เข่ง แล้วเอาตะเกียงตั้งไว้เอากระสอบคลุมปิดอีกชั้นหนึ่ง พอรุ่งเช้าไปเปิดดูก็ปรากฏว่าลูกเป็ดตายหมด อาจเป็นเพราะไม่มีอากาศหายใจหรือลูกเป็ดสำลักควันตะเกียงก็ได้ ด้วยกรรมนี้จึงทำให้คุณสฤษฎิ์ได้รับความทรมานด้วยโรคไซนัส ข้าพเจ้าได้แนะนำให้ทำสังฆทานอุทิศส่วนกุศลให้ลูกเป็ดเหล่านั้น ต่อมาคุณสฤษฎิ์ก็หายจากโรคไซนัส

ข้าพเจ้าจึงขอแนะนำให้ท่านที่ต้องการรู้เห็นในอานุภาพของวิชาธรรมกายจงยึดคำสั่งสอนของหลวงพ่ออย่างเคร่งครัด ปฏิบัติให้จริง ถ้าท่านทำไม่จริง ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ถึงท่านจะไปวัดไปปฏิบัติธรรม แต่พอเห็นว่าคนนั้นคนนี้เขาเห็นเขาได้ แต่ทำไมตัวเรานั่งมาเป็นเวลานานแล้วยังไม่รู้ไม่เห็นสักที ท่านก็เกิดความท้อแท้ บางคนก็เกิดวิจิกิจฉาความลังเลสงสัยไม่แน่ใจ ไม่เชื่อถือว่ามีผู้ปฏิบัติได้จริง ขอให้ท่านทั้งหลายได้ปฏิบัติตามภาษิตของหลวงพ่อที่ว่า

ขุดบ่อหล่อธารา จงอุตส่าห์ขุดเรื่อยไป
ขุดตื้นตื้นน้ำไม่มี ขุดถึงที่น้ำจึงไหล

หลวงพ่อนั้นท่านได้เพียรพยายามค้นคว้าวิชาธรรมกายมาด้วยชีวิต นับว่าเป็นบุญของเรายิ่งนักที่ได้มาพบผู้ชี้แนะแนวทางเดินที่ดีที่ชอบสามารถนำเราไปสู่สุคติได้ ขอท่านอย่าได้สละโอกาสอันดีงามที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา **หลวงพ่อท่านพูดเสมอว่าอานุภาพธรรมกายเปรียบประหนึ่งปุ๋ยที่บำรุงต้นไม้ให้เจริญงอกงาม** การปลูกต้นไม้ให้ได้ดอกผลตามที่เราต้องการนั้น เราจะปลูกโดยไม่รดน้ำ พรวนดินและใส่ปุ๋ยนั้นไม่ได้ เพราะต้นไม้จะไม่งอกงามให้ดอกผลตามที่เราต้องการ ชีวิตมนุษย์ก็เช่นกันถ้าอยากให้เจริญรุ่งเรืองก็ต้องทำตนให้เข้าถึงธรรมกาย หลวงพ่อท่านเน้นเสมอว่า **ต้นไม้ก็ต้องใส่ปุ๋ย ชีวิตคนเราก็ต้องใส่ปุ๋ย**

การเผยแพร่ธรรมกายในต่างประเทศ

ไม่เฉพาะคนไทยในทุกจังหวัดเท่านั้นที่สนใจในการปฏิบัติธรรมกายของหลวงพ่อ ชาวต่างประเทศก็ยังสนใจใคร่ศึกษาปฏิบัติธรรมตามแนววิชาธรรมกายเช่นกันจึงปรากฏว่า ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ศาสตราจารย์วิลเลียม ออกัสต์ เปอเฟิสต์ ชาวอังกฤษ มีจิตศรัทธาเลื่อมใสวิชาธรรมกาย ถึงกับเดินทางมาวัดปากน้ำ เพื่อขออุปสมบทและศึกษาวิชาธรรมกาย หลวงพ่อได้ประกอบพิธีอุปสมบทให้ในอุโบสถวัดปากน้ำ มีฉายาว่า กปิลวฑฺโฒภิกขุ หลังจากที่ กปิล-

วฑฺโฒภิกขุได้วิชาธรรมกายแล้ว หลวงพ่อส่งกลับไปเผยแพร่พุทธศาสนาที่ประเทศอังกฤษอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๗ และท่านยังมีดำริที่จะประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรในประเทศอังกฤษ โดยการสร้างวัดไทยขึ้น ท่านได้นำโครงการนี้ไปปรึกษากับ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น แต่หลวงพ่อท่านอาพาธเสียก่อน โครงการของท่านจึงต้องระงับไป

ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ กปิลวฑฺโฒภิกขุ ได้เดินทางกลับมาวัดปากน้ำอีกครั้งหนึ่ง นำชาวอังกฤษอีก ๓ คน ซึ่งได้บรรพชาเป็นสามเณรมาแล้วที่ประเทศอังกฤษ มาศึกษาวิชาธรรมกาย และให้หลวงพ่ออุปสมบทให้ หลวงพ่อท่านได้จัดการอุปสมบทให้ มีฉายาว่า สทฺธาวฑฺโฒ ปญฺญวฑฺโฒ และ วิชฺชาวฑฺโฒ รวมพระภิกษุชาวยุโรปจำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำสมัยนั้น ๔ รูป หลวงพ่อได้อำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดีทั้งที่พักและอาหาร

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีชาวญี่ปุ่น ชื่อ นายทาโก ชิมารุจิ เป็นนักบวชนิกายนิจิเรน สนใจในพระพุทธศาสนาใคร่จะปฏิบัติธรรมตามแนววิชาธรรมกายต้องการอุปสมบทและจำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำ ขณะนั้นหลวงพ่ออาพาธ สมเด็จป๋าครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมวโรดม เป็นองค์อุปัชฌาย์ มีฉายาว่า ธมฺมฉนฺโฒ จำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำประมาณ ๖ เดือน ปฏิบัติธรรมจนบรรลุวิชาธรรมกาย และกลับไปเผยแพร่การปฏิบัติธรรมกายในประเทศญี่ปุ่น

การตั้งโรงครัว

เมื่อหลวงพ่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ ท่านได้ดำเนินการก่อตั้งโรงครัวขึ้นเพื่อถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุ สามเณร ก่อนที่หลวงพ่อจะมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ท่านเคยอยู่ที่วัดพระเชตุพนฯ และประสบความลำบากในเรื่องอาหารบิณฑบาต ท่านจึงตั้งมโนปณิธานไว้ว่าถ้ามีโอกาสจะตั้งโรงครัวเลี้ยงอาหารพระภิกษุสามเณรไม่ให้ลำบากและกังวลเรื่องภัตตาหาร จะได้มีเวลาและกำลังในการศึกษาพระปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรมได้เต็มที่ และเป็นการสะดวกแก่ทายกทายิกาที่ต้องการจะทำบุญถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุ สามเณรทั้งวัด เพียงแต่แสดงความประสงค์จะเป็นเจ้าภาพและนำปัจจัยมามอบแก่ไวยาวัจกรเท่านั้น ทางวัดมีแม่ครัวจัดการหุงหาอาหารให้เสร็จเรียบร้อยทั้งมื้อเช้าและเพล เจ้าภาพเพียงแต่มาประเคนภัตตาหารเท่านั้น

หลวงพ่อท่านได้ชี้แจงถึงอานิสงส์ของการถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุ สามเณรว่าจะได้บุญยิ่งใหญ่ไพศาล เพราะพระสงฆ์เป็นเนื้อนาบุญ ดังคาถาบาลีว่า

ปุญฺญมากงฺ ขมานานํ สงฺโฆ เวทิยตํ มุขํ

พระสงฆ์เป็นประมุขหรือเป็นประธานของผู้ต้องการบำเพ็ญทาน พระสงฆ์เป็นประมุขของบุญ ถ้าต้องการบุญก็ให้ถวายในหมู่พระสงฆ์ จะเจาะจงภิกษุองค์ใดองค์หนึ่งนั้นไม่ควร ให้ทำใจให้เป็นกลาง หลวงพ่อท่านเน้นว่าเป็นทายกต้องฉลาด โง่ไม่ได้ เพราะถ้าถวายเจาะจง

เสียแล้ว ผลบุญก็ลดน้อยลงไป **คนฉลาดต้องถวายให้เป็นกลางจึงจะได้ผลบุญยิ่งใหญ่ไพศาล ที่เรียกว่า สังฆทาน** และได้ชื่อว่าวางหลักพระพุทธศาสนา เพราะศาสนาของพระบรมศาสดาจะดำรงอยู่ได้ก็เพราะอาศัยความเป็นกลาง ภิกษุ สามเณรก็ต้องประพฤติในพระธรรมวินัยให้เป็นกลาง ปฏิบัติให้เป็นกลาง ไม่เข้าข้างตน ไม่เข้าข้างบุคคลผู้อื่น อุบาสก อุบาสิกาบริจาคทานในพระพุทธศาสนาให้ให้เป็นกลาง ไม่ค่อนข้างตน หมู่ตน พวกตน ให้ให้เป็นกลาง อย่างนี้ได้ชื่อว่าบริจาคถูกทางสงฆ์ ถูกเป้าหมายของบุญ

ดังนั้นผู้มาทำบุญถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุ สามเณรจึงควรเข้าใจและปฏิบัติตามที่หลวงพ่อท่านแนะนำว่า ทานที่ท่านถวายนั้นให้ให้เป็นกลาง มิให้เจาะจงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด มีใจความตามภาษาบาลีว่า

กาเล ททนฺติ สปญฺญา วีตมจฺฉรา ฯลฯ ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินฺนติ

ทายกทายิกาทั้งหลาย ผู้ประกอบด้วยปัญญา ปราศจากความตระหนี่ เลื่อมใสแล้วในพระอริยบุคคล ในพระอริยสงฆ์เป็นผู้เลื่อมใสแล้วในพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ตรงคงที่ ถวายทานทำให้เป็นทานที่ตนถวายแล้ว โดยกาลสมัยในกาลทักขิณาทานของทายกนั้นย่อมเป็นคุณชาติมีผลไพบูลย์ ดุจน้ำเต็มเปี่ยมในห้วงมหาสมุทร เพราะบริจาคทานในเขตบุญ[๑]

หลวงพ่อท่านอธิบายว่า ทานนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำอย่างยิ่ง แต่ต้องไม่มุ่งหวังสิ่งใด เช่นถ้าให้ข้าวแมวกินอิ่มหนึ่งเพื่อเลี้ยงมันไว้กัดหนู อย่างนี้ไม่เป็นทาน เพราะมุ่งประโยชน์ของผู้ให้ แต่ถ้าให้ข้าวมันกินเพื่อให้มันหายอดอยากเท่านั้น ไม่ต้องการสิ่งใดจากมัน อย่างนั้นจึงจะจัดเป็นทาน การให้อาหารแก่สัตว์อื่น ๆ ก็เช่นกัน **ต้องให้โดยไม่มุ่งหวังเอาอะไรจากมัน** ถ้าเลี้ยงหมาไว้เฝ้าบ้านกันขโมยก็ไม่จัดเป็นทาน ต้องให้โดยอาการซื่อตรง คือสงสารมันเวทนามัน คิดว่าถ้าเราไม่ให้มัน ๆ ก็ตายเปล่า มันต้องอาศัยเรา[๒]

อานิสงส์ของการทำบุญบริจาคทานโดยไม่หวังตอบแทน มี ๑๓ ลำดับดังนี้

๑. ให้ทานแก่สัตว์เดรัจฉาน เช่นให้อาหารแก่สุนัข แมว ไก่และนก ได้อานิสงส์ถึงร้อยภพร้อยชาติ
๒. การทำบุญให้ทานแก่บุคคลผู้ไม่มีศีล ได้อานิสงส์ถึงพันภพ พันชาติ
๓. การทำบุญให้ทานแก่บุคคลผู้มีศีล ได้อานิสงส์ถึงแสนภพ แสนชาติ
๔. การทำบุญให้ทานแก่บุคคลผู้ได้ฌานอภิญญา ในเวลาที่ว่างจากพระพุทธศาสนา ได้อานิสงส์ถึงแสนโกฏิภพแสนโกฏิชาติ
๕. การทำบุญให้ทานแก่ผู้ปฏิบัติวิปัสสนา ได้อานิสงส์ถึงอสงขัยภพอสงขัยชาติ
๖. การทำบุญให้ทานแก่ผู้ปฏิบัติวิปัสสนาถึงร้อยครั้งร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระโสดาบันบุคคลเพียงครั้งเดียวและองค์เดียวไม่ได้

---

[๑]หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนา วันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๗

[๒]หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเมื่อวันที่ ๑๐ พ.ค. ๒๔๙๗

๗. การทำบุญให้ทานแก่พระโสดาบันบุคคลร้อยครั้งร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระสกทาคามีบุคคลเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้

๘. การทำบุญถวายทานแก่พระสกทาคามีบุคคลร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระอนาคามีบุคคลเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้

๙. การทำบุญถวายทานแก่พระอนาคามีบุคคลร้อยครั้งหรือร้อยองค์ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระอรหันตบุคคลเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้

๑๐. การทำบุญถวายทานแก่พระอรหันตบุคคลร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระปัจจเจกพุทธเจ้าเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้

๑๑. การทำบุญถวายทานแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้

๑๒. การทำบุญถวายทานแก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระสงฆ์ที่มีพระพุทธเจ้าเป็นประธานเพียงครั้งเดียวไม่ได้

๑๓. การทำบุญถวายทานแก่พระสงฆ์ที่มีพระพุทธเจ้าเป็นประธานร้อยครั้งนั้นก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระสงฆ์ที่จะมาจากทิศทั้ง ๔ หรือทิศทั้ง ๘ ไม่ได้

(มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์)

หลวงพ่อท่านสอนให้ทำบุญบริจาคทานมาก ๆ มีใครเขามาชวนให้ทำบุญทำทานก็ให้ทำกับเขา ถ้าพบเห็นคนดี ๆ เขาทำบุญก็ให้พยายามไปทำร่วมกับเขา ถ้าไม่มีทรัพย์ก็ให้ขวนขวายช่วยด้วยแรงกายก็ได้บุญเช่นกัน จัดเป็นไวยาวัจมัยอย่างหนึ่ง คือบุญที่ได้จากการขวนขวายช่วยเหลือผู้อื่น

หลวงพ่อท่านแบ่งมนุษย์เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ประเภทที่มีทั้งทรัพย์และบริวารพวกพ้อง บุคคลประเภทนี้เป็นประเภทที่ตนเองก็ชอบทำบุญด้วยและชักชวนผู้อื่นให้ร่วมทำด้วย

๒. ประเภทที่มีแต่ทรัพย์แต่ไม่มีพวกพ้องบริวาร บุคคลประเภทนี้บริจาคทรัพย์ทำบุญแต่ไม่ชักชวนให้ผู้อื่นร่วมทำบุญด้วย

๓. ประเภทที่มีแต่พวกพ้องบริวารแต่ไม่มีทรัพย์ บุคคลประเภทนี้มักจะแนะนำเชิญชวนให้ผู้อื่นทำบุญแต่ตนเองไม่บริจาคทรัพย์ทำบุญ

๔. ประเภทที่ไม่มีทั้งทรัพย์และไม่มีทั้งพวกพ้องบริวาร บุคคลประเภทนี้ไม่บริจาคทรัพย์ทำบุญและไม่แนะนำชักชวนให้ผู้อื่นทำบุญด้วย คนประเภทนี้จะเป็นคนยากจนข้นแค้นไร้ญาติขาดมิตร หาที่พึ่งพาอาศัยไม่ได้

หลวงพ่อท่านแนะนำศิษย์ให้เป็นบุคคลประเภทที่หนึ่ง ให้พยายามทำบุญทั้งด้วยกำลังกายและกำลังทรัพย์ ให้รู้จักเลือกผู้ที่จะทำบุญด้วย หลวงพ่อท่านสอนให้ทุกคนพยายามรักษา **มนุษย์สมบัติ** ท่านอธิบายว่า คนเรานั้นจะอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้ ต้องมีบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทมิตรสหาย สามี ภรรยา บุตร บริวาร อย่างที่เรามักเรียกกันว่ามีพรรคมีพวก คนที่จะมีพรรคพวกดีได้นั้นต้องประกอบกรรมดีร่วมกันมาแล้ว ท่านจึงสอนว่าถ้าเห็นคนดี ๆ เขาทำบุญบริจาคทานกันละก้อให้พยายามไปร่วมกับเขา ไม่จำเป็นต้องร่วมด้วยเงินก็ได้ เพราะคนบางคนเขาก็มีทรัพย์สินเงินทองเหลือเฟือออยู่แล้ว เขาไม่ต้องการเงินแต่เขาต้องการให้มีคนมาช่วย เราก็ไปช่วยด้วยแรง เพื่อว่าในภพชาติต่อไปจะได้มีพรรคพวกที่เป็นคนดี การจะมีมนุษย์สมบัติดีนั้นก็เป็นด้วยเหตุ ๒ ประการคือ ปุพฺเพกตปุญฺญตา การทำบุญร่วมกันมาในอดีตชาติ และการร่วมบุญกันใหม่ การได้สังสรรร่วมแรงร่วมใจกันในภพชาติปัจจุบัน

มนุษย์สมบัตินั้น เมื่อมีแล้วก็ต้องรู้จักรักษาให้ยืนยงต่อไป ต้องรักษาไว้ด้วยสังคหวัตถุ ๔ หมายถึงธรรมอันเป็นเครื่องสงเคราะห์กัน ๔ ประการ ได้แก่

- ทาน คือการแบ่งปันทรัพย์สินสิ่งของต่าง ๆ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน
- ปิยะวาจา คือการพูดจาไพเราะอ่อนหวานด้วยความจริงใจปราศจากโทษ
- อัตถจริยา คือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อกัน
- สมานัตตา คือความเป็นผู้เสมอต้นเสมอปลาย ความไม่ถือตัว การวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ

นอกจากนี้หลวงพ่อท่านยังสอนให้เป็นผู้เสียสละ รู้จักอดทน สังคหวัตถุ ๔ นี้เป็นสิ่งสำคัญมากในสังคมมนุษย์ บุคคลใดถึงพร้อมด้วยธรรม ๔ ประการนี้ ย่อมเป็นที่รักที่เคารพยำเกรงของผู้คนทั่วไป บุคคลนั้นได้ชื่อว่ารู้จักรักษามนุษย์สมบัติ

สมัยเริ่มแรกที่ก่อตั้งโรงครัว หลวงพ่อท่านใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวเป็นค่าใช้จ่าย มีลูกศิษย์และญาติพี่น้องของท่านนำข้าวสาร ของแห้งมาถวายเป็นประจำและวันใดที่ไม่มีผู้รับเป็นเจ้าภาพ หลวงพ่อท่านก็ใช้ทรัพย์ส่วนตัวของท่านเป็นค่าภัตตาหารเลี้ยงพระภิกษุสามเณร ท่านทำดังนี้มาเป็นประจำ สมัยที่ข้าพเจ้ามาอยู่วัดปากน้ำใหม่ ๆ ในปีพ.ศ. ๒๔๘๑ นั้น มีพระภิกษุสามเณรจำพรรษาประมาณ ๑๕๐ รูป และเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง ๖๐๐ รูปเศษ ถึงกระนั้น หลวงพ่อก็ไม่เคยวิตกกังวลกับภาระนี้ **ท่านเคยพูดเสมอว่ากินคนเดียวไม่พอกิน กินมากคนกินไม่หมด** ท่านมุ่งมั่นจะบำเพ็ญทานบารมีอย่างจริงจัง ท่านเคยพูดถึงอานิสงส์ของการบำเพ็ญทานไว้ว่า

> ทานนั่นแหละจะเป็นชนกกรรมนำไปเกิดในสกุลที่มั่งมีมาก เพราะผลทานส่งให้ เมื่อให้ทานแล้วสมบูรณ์ บริบูรณ์ ผู้ยากขัดสนก็สมบูรณ์ อ้ายความสมบูรณ์ที่ให้แก่เขาน่ะกลับมาเป็นของตัว มากน้อยเท่าใดกลับมาเป็นของตัวหมด ---ทานนี่แหละเป็นข้อสำคัญนัก พระโพธิสัตว์จะสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าก็

อาศัยทานนี่แหละ ไม่ให้ทานละก็เป็นไม่สำเร็จทีเดียว **เพราะฉะนั้นบัดนี้วัดปากน้ำที่มีภิกษุสามเณรมารวมอยู่มากก็เพราะอาศัยเจ้าอาวาสบริจาคทาน บริจาคมานาน ๓๗ ปี** บริจาคมา บริจาคเรื่อยไม่ได้ครั่นคร้าม ถ้าว่าไม่มีใครมาบริจาคเจ้าอาวาสก็บริจาคเอง ถ้าว่าไม่พอละก็เท่าใดก็ให้ทีเดียว เป็นหนี้เป็นสินยอมทีเดียว เขาจะบริจาคทานทำบารมีไปในอนาคตกาลข้างหน้ากันอย่างนั้น---[๑]

พระธรรมทัศนาธร อดีตอธิบดีสงฆ์วัดชนะสงคราม ได้เล่าถึงหลวงพ่อในเรื่องการตั้งโรงครัวเลี้ยงพระภิกษุ สามเณรไว้ดังนี้

ท่านเป็นผู้สามารถเลี้ยงบรรดาพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และศิษย์วัดได้ทุกวันไม่ขาดแม้พระภิกษุ สามเณรจะไม่ไปบิณฑบาตเลย ท่านก็เลี้ยงได้โดยที่จะมีบุคคลนำเอาอาหารมาถวายเช่น นำเอาข้าวสารมา นำเอากับข้าวมา และก็มาทำครัวเลี้ยงพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และศิษย์วัดได้อาศัยร่มโพธิ์ ร่มไทรของพระเดชพระคุณท่าน ซึ่งยังไม่มีวันใดในประเทศไทยจะกระทำได้ถึงขนาดนั้น นับว่าเป็นพระมหาเถรที่อัศจรรย์ที่สุดในประเทศไทย ไม่ทราบว่าท่านจะมีมนต์คาถาหรืออะไร อย่างใด จึงสามารถเรียกร้องเอาอาหารมาเลี้ยงพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และศิษย์วัดได้โดยไม่ขาด นับว่าเป็นความประหลาดอัศจรรย์อย่างยิ่ง อาตมภาพได้เคยถามพระเดชพระคุณท่านเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ว่าเพราะเหตุอะไรหลวงพ่อจึงสามารถเลี้ยงพระภิกษุสามเณร เลี้ยงอุบาสก อุบาสิกา และเลี้ยงศิษย์วัดได้ถึงปานนั้น ท่านยิ้มแย้มแจ่มใส และตอบด้วยความกล้าหาญว่า ไม่ต้องเป็นทุกข์เป็นร้อนดอกท่านเจ้าคุณ เพราะอาศัยพระธรรมกายท่านบันดาลให้ นี่เป็นคำตอบของท่านยืนยันอยู่เสมอ[๒]

พระเดชพระคุณหลวงพ่อของเราท่านมักจะยกตัวอย่างบุคคลที่ทุ่มเทชีวิตในการบริจาคทาน เป็นผู้กล้าหาญในการบริจาคทาน บริจาคอย่างไม่รู้จักอิ่ม ไม่รู้จักเบื่อหน่ายเหน็ดเหนื่อย ยิ่งบริจาคยิ่งมีความสุข ยิ่งเห็นพระภิกษุสามเณรฉันภัตตาหารของตน เห็นบุคคลอื่นบริโภคใช้สอยของของตนก็ยิ่งมีความอิ่มเอิบในทานเหลือที่จะกล่าวคือท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี

ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีมีนามเดิมว่า สุทัตตะแห่งเมืองสาวัตถี เป็นผู้ที่ใจบุญสุนทานมาก ถึงขนาดตั้งโรงทานไว้หน้าบ้านเลี้ยงคนอนาถา ยาจก วณิพพก คนสัญจรไปมา เพราะเหตุที่ทำบุญทำทานมากกว่าเศรษฐีอื่น ๆ จึงได้รับฉายาว่า **อนาถบิณฑิกเศรษฐี คือเศรษฐีขวัญใจคนยาก** ต่อมาท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ทราบข่าวจากราชคฤห์เศรษฐีว่า พระ-

---

[๑]หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องของที่ได้โดยยาก เมื่อวันที่ ๗ พ.ย. ๒๔๙๗

[๒]พระธรรมทัศนาธร แสดงพระธรรมเทศนาสาราทานกถา ในวันบำเพ็ญกุศลปัญญสมวาร อุทิศถวายพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ เมื่อวันพุธที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๒ ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

พุทธองค์อุบัติขึ้นแล้วในโลก ก็เกิดความปลาบปลื้มปิติยินดี ในตอนใกล้รุ่งได้รีบไปเฝ้าพระ-พุทธองค์ที่เวฬุวนาราม อันเป็นวัด ๆ แรกในพระพุทธศาสนาที่พระเจ้าพิมพิสารทรงสร้างถวาย ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีได้สนทนาธรรมกับพระพุทธองค์จนได้ดวงตาเห็นธรรม แล้วทูลอาราธนาให้พระพุทธองค์เสด็จจำพรรษาในเมืองสาวัตถีโดยจะสร้างวัดถวาย วัดนั้นคือเชตวันมหาวิหาร เป็นวัดที่พระพุทธองค์ประทับอยู่มากกว่าที่อื่น โดยสละทรัพย์ ๒๗ โกฏิ-กหาปณะเป็นค่าที่ดิน เจ้าของที่ดินมีเงื่อนไขว่าจะขายที่ดินในราคาที่ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีต้องนำเงินมาปูให้เต็มพื้นที่ทั้งหมด และจ่ายเป็นค่าก่อสร้างเสนาสนะและถาวรวัตถุอีก ๒๗ โกฏิกหาปณะ รวมทั้งหมดเป็นเงินถึง ๕๔ โกฏิกหาปณะ

ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีถวายภัตตาหารเลี้ยงพระทุกวัน ๆ ละ ๑,๐๐๐ รูป นอกจากนี้ยังมีจริยาวัตรโดยปกติคือ ไปวัดวันละ ๓ เวลาเป็นประจำดังนี้

- เวลาเช้า นำข้าวยาคูไปถวายพระภิกษุ
- เวลาบ่าย นำเภสัชและน้ำปานะไป
- เวลาเย็น นำเครื่องสักการะมีดอกไม้และของหอมเป็นต้นไป

หลวงพ่อของเราท่านก็ทำแบบท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีตรงที่ตั้งโรงครัวถวายภัตตาหารพระภิกษุ สามเณร ทุกวัน ๆ ละ ๒ มื้อและยังเลี้ยงแม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์วัด ผู้มาบำเพ็ญบุญและปฏิบัติธรรม ตลอดจนสัตว์เดรัจฉานที่ไม่มีเจ้าของ หลวงพ่อท่านมีความปรารถนาที่จะรับพระภิกษุ สามเณรให้มาจำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำให้ได้ถึง ๑,๐๐๐ รูป แต่เสนาสนะไม่พอที่จะพัก ท่านเลยรับได้แค่ ๖๐๐ รูปเศษ มิฉะนั้นท่านก็สามารถเลี้ยงพระภิกษุ สามเณรได้ถึงวันละ ๑,๐๐๐ รูปเช่นเดียวกับท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี

บางท่านอาจข้องใจว่าการที่พระภิกษุ สามเณรวัดปากน้ำฉันภัตตาหารที่โรงครัวทั้งมื้อเช้าและเพล ไม่ต้องออกบิณฑบาต มิเป็นการขาด "นิสสัย" (กิจวัตร) ของพระภิกษุหรือเพราะตามปกติแล้วสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีพในเพศสมณะซึ่งเรียกว่า นิสสัย มีอยู่ ๔ อย่าง ซึ่งผู้บวชจะได้รับการสั่งสอนจากพระอุปัชฌาย์ ตั้งแต่ทำพิธีอุปสมบทในพระอุโบสถเพื่อต้องการให้ทราบถึงหลักการดำรงชีพของภิกษุ มีดังนี้

- เที่ยวบิณฑบาต ๑
- นุ่งห่มผ้าบังสุกุล ๑
- อยู่โคนไม้ ๑
- ฉันยาดองด้วยน้ำมูตรเน่า ๑

ถ้าเราจะพิจารณาว่าการไม่ออกบิณฑบาตของพระภิกษุ สามเณรเป็นการเสียกิจวัตรเราก็ควรจะพิจารณาถึงนิสสัยข้ออื่น ๆ ด้วย ดังนี้

การนุ่งห่มผ้าบังสุกุล การที่พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุใช้ผ้าบังสุกุล เพราะเป็นผ้าที่หาได้ง่าย ไม่เป็นการเบียดเบียนผู้ใดให้เขาต้องลำบากใจ เพราะ

ผ้าบังสุกุลเป็นผ้าที่เจ้าของเขาทอดอาลัยแล้ว โดยมากจะอยู่ตามซากศพ กองหยากเยื่อ หรือคลุกฝุ่น ภิกษุเก็บผ้าเหล่านี้มาซัก ย้อม เย็บ แล้วใช้นุ่งห่ม เพื่อป้องกันความร้อนหนาว เหลือบ ยุง ลิ้น ไร ใหม่เก่า สวยหรือไม่สวย มิใช่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง แต่ถ้าผู้ใดนำผ้าเปลือกไม้ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้ากำพล ผ้าป่าน ผ้าทอด้วยด้ายมาถวายก็ไม่ขัดข้อง ถือว่าเป็นอติเรกลาภ นอกเหนือจากผ้าบังสุกุลใช้ได้แท้ ดังบาลีว่า

ปิณฑิยาโลปโภชนํ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺถ เต ยาวชีวํ อุสฺสาโห กรณีโย อติเรกลาโภ โขมํ กปฺปาสิกํ โกเสยฺยํ กมฺพลํ สาณํ ภงฺคํฯ

การอยู่โคนไม้ การที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติเช่นนี้ เพราะโคนไม้เป็นสถานที่สะดวก สามารถหาได้ง่าย ภิกษุจะได้ไม่ต้องกังวลกับภาระในการหาเสนาสนะที่อยู่อาศัย จะได้บำเพ็ญสมณธรรมได้เต็มที่ ดังบาลีว่า

รุกฺขมูล เสนาสนํ นิสฺสาน ปพฺพชฺชา แต่ถ้าไม่สามารถอยู่ได้ พระพุทธองค์ก็ทรงอนุญาตให้ที่อยู่อาศัยนอกเหนือจากโคนไม้ อาจเป็นวิหาร กุฏี เพิง ปราสาท เรือนหลังคาโล้น เรือนหลังคาตัดถ้ำก็ได้ ดังบาลีว่า

รุกฺขมูล เสนาสนํ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺถ เต ยาวชีวํ อุสฺสาโห กรณีโย อติเรกลาโภ วิหาโร อฑฺฒโยโค ปาสาโท หมฺมิยํ คุหาฯ

พระพุทธองค์มิได้ทรงตำหนิว่าการไม่อยู่โคนไม้นั้น เป็นการเสียกิจวัตรแต่อย่างใด เพราะถ้าหากว่าภิกษุจำต้องอยู่โคนไม้เป็นวัตรละก้อคงไม่มีคำว่า พระคันธกุฏี เชตวันมหาวิหาร เป็นแน่

การฉันยาดองด้วยน้ำมูตรเน่า การที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตไว้เช่นนี้ เพราะสะดวกต่อการหา ง่ายต่อการปรุงเพราะมีอยู่ในร่างกายเรา ภิกษุอาศัยยานี้บำบัดโรค ดังบาลีว่า

ปูติมุตฺต เภสชฺชํ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา แต่ถ้าไม่สามารถใช้ยานี้ได้ ก็มีพุทธานุญาตให้ใช้เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เป็นเครื่องบำบัดโรคาพยาธิได้ ดังบาลีว่า

ปูติมุตฺตเภสชฺชํ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺถ เต ยาวชีวํ อุสฺสาโห กรณีโย อติเรกลาโภ สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํ

จึงสรุปได้ว่าเมื่อพระภิกษุไม่ใช้ผ้าบังสุกุล ใช้ผ้าเปลือกไม้ ผ้าลินิน ไม่เสียวัตร

- ไม่อยู่โคนไม้ อยู่กุฏี วิหารก็ได้ไม่เป็นไร
- ไม่ฉันยาดองด้วยน้ำมูตรเน่า แต่ฉันเนยใส ฯลฯ บำบัดโรคไม่ตำหนิอันใด

ดังนั้นถ้าพระภิกษุไม่ออกบิณฑบาตนอกวัด แต่หันมารับสังฆทานในโรงครัวก็ไม่เป็นการเสียวัตร เพราะภัตตาหารที่พระภิกษุฉันนั้น เกิดจาก

- ท่านทานบดีผู้มีจิตศรัทธาปสาทะในพระบวรพุทธศาสนา ปรารถนาจะบำเพ็ญกุศลทักษิณาเพื่อความสวัสดีแก่ตน หรือเพื่ออุทิศส่วนกุศลส่งไปให้ปุพพเปตชนผู้ล่วงลับไปแล้ว
- ศิษยานุศิษย์และผู้มีความเคารพเลื่อมใสในพระเดชพระคุณหลวงพ่อและวิชาธรรม-

กาย ต้องการจะบริจาคทานทักษิณาเพื่อบูชาพระคุณ รวมทั้งการประสบกับความมหัศจรรย์ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองได้ประสบ เพราะอานุภาพของพระเดชพระคุณท่านและวิชาธรรมกาย

- พุทธศาสนิกชนผู้หวังบุญกุศลเป็นที่ตั้ง ปรารถนาจะเสริมสร้างทานบารมีของตนให้ยิ่งใหญ่ไพศาลดังที่หลวงพ่อท่านได้เทศนาสั่งสอนไว้

ผู้ที่เป็นเจ้าภาพถวายทานแก่พระภิกษุ สามเณรในวัดก็มิได้มีเพียงคนเดียว แต่ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปทุกวัน และยิ่งในปัจจุบันจะมีเจ้าภาพมาร่วมกันเลี้ยงพระวันละเป็นร้อย ๆ คน โดยเฉพาะในวันเสาร์-อาทิตย์ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันหยุดราชการพิเศษจะมีคนมาร่วมเป็นเจ้าภาพถวายสังฆทานหลายร้อยคนแต่ละคนจะบริจาคทรัพย์มากบ้างน้อยบ้างตามกำลังศรัทธา มิได้มีการกะเกณฑ์ ท่านจะบริจาคเท่าใดก็ได้ ท่านก็ได้มีโอกาสเป็นเจ้าภาพถวายสังฆทานเลี้ยงพระภิกษุ สามเณรทั้งวัดรวมทั้งแม่ชี สาธุชนผู้มาปฏิบัติธรรมและศิษย์วัด ทรัพย์ของท่านไม่ว่าจะเป็นจำนวนเท่าใดก็มีส่วนในการทะนุบำรุงพระบวรพุทธ-ศาสนา เพราะนอกจากท่านจะได้อานิสงส์ในการทำบุญบริจาคทานแด่พระสงฆ์ที่มาจากทิศทั้ง ๔ แล้ว ทรัพย์ที่เหลือจากค่าภัตตาหารยังได้นำมาเป็นค่าน้ำ ไฟ ค่าก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ

สรุปว่าการออกบิณฑบาตเป็นกิจวัตรอย่างหนึ่งของพระภิกษุ สามเณร แต่ถ้ามีญาติโยมนิมนต์ไปฉันหรือมาถวายสังฆทานที่วัดก็มีพุทธานุญาตให้รับได้ ไม่ถือว่าเสียกิจวัตรแต่อย่างใด ถือเป็นลาภที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากการบิณฑบาต (อติเรกลาภ) ดังคำบาลีว่า

ปิณฺฑิยาโลปโภชนํ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺถ เต ยาวชีวํ อุสฺสาโห กรณีโย อติเรกลาโภ สงฺฆภตฺติ อุเทสภตฺตํ นิมนฺตนํ สลากภตฺตํ ปกฺขิกํ อุโปสถิกํ ปฏิปาทิกํ

อนึ่งการตั้งโรงครัวถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณรทั้งวัดก็มีมาแล้วในสมัยพุทธกาล เช่นท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ก็ยังมี วิสาขามหา-อุบาสิกา โฆสกเศรษฐี กุกกุฏเศรษฐี ปวาริกเศรษฐี ท่านเหล่านี้ได้ตั้งโรงครัวเลี้ยงพระภิกษุโดยมีพระพุทธองค์ทรงเป็นประธานนับเป็นแรมเดือน

หลวงพ่อท่านมิปรารถนาจะให้พระภิกษุ สามเณรในวัดออกไปบิณฑบาต เพราะท่านได้จัดตั้งโรงครัว มีทายกทายิกาปวารณาตัวเป็นเจ้าภาพถวายสังฆทาน ก็เหมือนกับพระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสบิณฑบาตในวัดอยู่แล้ว ไม่มีความจำเป็นอันใดที่จะต้องออกไปบิณฑบาตนอกวัดอีก เพราะเท่ากับไปเบียดเบียนพระภิกษุ สามเณร ในวัดใกล้เคียงที่ไม่มีโรงครัว เพราะแทนที่พระภิกษุ สามเณรเหล่านั้นจะได้อาหารบิณฑบาตเพียงพอก็จะต้องลดปริมาณลง ส่วนพระภิกษุ สามเณรในวัดไม่ต้องกังวลและเสียเวลาในการออกไปบิณฑบาตนอกวัด จะได้มีเวลาปฏิบัติกิจของสงฆ์และศึกษาเล่าเรียนปริยัติได้เต็มที่ กิจวัตรประจำวันของพระภิกษุสามเณรในวัดปากน้ำเป็นดังนี้

๐๖.๐๐ น. ฉันภัตตาหารเช้า ณ ศาลาการเปรียญ

๐๖.๓๐ น. ทำวัตรสวดมนต์ ฟังโอวาทจากเจ้าอาวาสในพระอุโบสถ

๐๘.๐๐ น. เรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

๑๑.๐๐ น. ฉันภัตตาหารเพล ณ ศาลาการเปรียญ

๑๓.๐๐ น. เรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

๑๗.๐๐ น. ทำวัตรสวดมนต์ในพระอุโบสถ

๑๘.๐๐ น. เจริญสมาธิภาวนา ณ หอเจริญวิปัสสนาฯ

สำหรับพระนวกภิกษุมีรายการพิเศษเพิ่มดังนี้

๐๔.๔๕ น. ฟังโอวาทจากพระเถรในพระอุโบสถ

๐๕.๐๐ น. ทำวัตรสวดมนต์ เจริญภาวนา

๐๘.๐๐ น. เรียนพระปริยัติธรรม

๑๔.๐๐ น. เรียนพระปริยัติธรรม

ในวันอุโบสถ ๑๖.๐๐ น. ทำวัตรสวดมนต์ ฟังพระปาฏิโมกข์และโอวาท (พระภิกษุสงฆ์ทั้งหมด)

ปกติแล้วการประกอบอาหารถวายพระภิกษุ สามเณรเป็นจำนวนหลายร้อยรูปนั้น จำเป็นต้องใช้แรงงานคนช่วยกันเป็นจำนวนมาก แต่ไม่เคยปรากฏว่าโรงครัวของวัดปากน้ำขาดแคลนแรงงานเลย มีแม่ชีช่วยกันประกอบอาหารถวายพระเพียงพอ ถึงจะมีพวกที่สึกออกไป แต่ก็มีแม่ชีบวชใหม่แล้วอาสาสมัครมาช่วยอยู่เสมอ โดยที่ไม่มีผู้ใดได้รับเงินตอบแทนเลย ทุกคนอาสาทำงานถวายหลวงพ่ออย่างเต็มอกเต็มใจ แม่ชีบางคนทำอาหารในโรงครัวมาตั้งแต่สมัยหลวงพ่อยังอยู่ และในปัจจุบันก็ยังคงทำอยู่ แม่ชีเหล่านี้ทำงานติดต่อกันมานานหลายสิบปีโดยไม่มีวันหยุดพักผ่อนเลยแม้แต่วันเดียว แม่ชีทุกคนต้องตื่นนอนตั้งแต่ตีสี่เพื่อสวดมนต์ทำวัตรเช้า หลังจากนั้นก็ประกอบอาหารให้ทันพระฉันมื้อเช้าในเวลา ๐๖.๐๐ น. แล้วจึงไปจ่ายอาหารสำหรับมื้อเพลต่อไป ถ้าเป็นวันหยุดราชการหรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จะมีพุทธศาสนิกชนมาทำบุญมากเป็นพิเศษ แม่ชี ทางโรงครัวจะต้องประกอบอาหารเพิ่มขึ้นเผื่อท่านที่มาทำบุญและปฏิบัติธรรมด้วย เวลา ๑๕.๐๐ น. เป็นเวลาทำวัตรสวดมนต์อีกครั้งหนึ่ง เวลา ๑๘.๐๐ น. เจริญภาวนาที่หอเจริญวิปัสสนาฯ

ท่านจะเห็นว่าแม่ชีที่วัดปากน้ำมีภาระหน้าที่ที่ต้องทำทุกคน พวกที่ได้วิชาธรรมกายก็ต้องเข้าเวรปฏิบัติกิจภาวนาตลอด ๒๔ ชั่วโมง พวกที่อยู่ในโรงครัวก็ต้องทำอาหารถวายพระทุกวัน และยังมีพวกที่เรียนธรรมศึกษา เรียนบาลี แต่ทุกคนต้องปฏิบัติธรรมทุกคนในเวลา ๑๘.๐๐ น. ถ้าเป็นในช่วงเข้าพรรษาจะเพิ่มรอบ ๑๗.๐๐ น. เพราะมีสาธุชนมาฝึกปฏิบัติธรรมมากเป็นพิเศษ

ตอนที่หลวงพ่อท่านตั้งโรงครัวใหม่ ๆ ท่านได้แม่พึ่งเป็นหัวหน้าโรงครัว แม่พึ่งเป็นอยู่ไม่นานหลวงพ่อท่านก็ได้คุณแม่ท้วม หุตานุกรมเป็นหัวหน้าโรงครัวต่อมาจนท่านมรณภาพ หัวหน้าโรงครัวคนต่อมาจนถึงปัจจุบันคือ แม่ชีธัญญาณี สุดเกษ

หลวงพ่อท่านได้ชี้แจงแก่เจ้าภาพที่มาถวายภัตตาหารว่า อาหารที่เจ้าภาพถวายนั้นนอกเหนือจากเป็นการทำบุญถวายสังฆทานแล้ว ยังให้เป็นสาธารณะแก่คนทั่วไปที่มาวัดด้วย การที่ท่านชี้แจงเช่นนี้เพราะต้องการให้เจ้าภาพเกิดปิติยินดีในบุญที่ตนบริจาค และยังต้องการให้ผู้ที่มารับประทานอาหารของโรงครัว ไม่เกิดความวิตกกังวล หรือกลัวว่าจะเป็นบาปที่มารับประทานของวัดโดยที่ตนมิได้ร่วมเป็นเจ้าภาพด้วย และท่านยังได้สั่งให้พวกที่ได้ธรรมกายทำวิชาให้อาหารนั้นเป็นยาบำบัดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ด้วย นอกเหนือจากเป็นยาบำบัดความหิว ดังนั้นโรงครัวของวัดปากน้ำจึงเปรียบเสมือนกองส่งกำลังบำรุงให้แก่กองทัพธรรมโดยแท้

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเห็นคนเป็นจำนวนมากมาหาหลวงพ่อ มีทั้งพวกที่ดั้นด้นเดินทางมาจากจังหวัดไกล ๆ และมาจากต่างประเทศก็มีไม่น้อย มีบางคนเจ็บไข้ได้ป่วยและยากจน ไม่มีญาติพี่น้องพามาแต่ก็พยายามหาทางมาพบหลวงพ่อเป็นที่พึ่งสุดท้าย เวลาหลวงพ่อรับแขกท่านจะไต่ถามทุกคนด้วยความเป็นห่วงทั้งเรื่องการเดินทาง ที่พัก การกินอยู่ ท่านจะต้องถามเสมอว่า มาจากไหน มาอย่างไร มากับใครบ้าง ถ้าท่านทราบว่าผู้นั้นยากจนมาก มีเงินมาเพียงค่าเดินทางเท่านั้น แม้แต่เงินจะซื้ออาหารก็ไม่มี หลวงพ่อท่านจะบอกอย่างเมตตาว่าให้ไปหาอาหารกินที่โรงครัว และท่านยังถามต่อไปถึงเรื่องที่นอนหมอนมุ้งว่ามีมาหรือไม่ ถ้าผู้ใดไม่มีท่านก็จะสั่งให้ไวยาวัจกรของวัดคือ คุณประยูร สุนทารา ให้จัดหาเครื่องนอนและที่พักให้ด้วย เมื่อหลวงพ่อช่วยรักษาโรคให้หายหรือทุเลาเบาบางพอที่จะเดินทางกลับได้แล้ว ท่านจะสั่งให้ไวยาวัจกรจัดค่าเดินทางกลับให้ด้วย

เมื่อหลวงพ่ออาพาธลง ลูกศิษย์ที่เคยมาหาท่านเพื่อศึกษาธรรมบ้าง มาทำบุญเลี้ยงพระบ้าง มาขอให้หลวงพ่อช่วยรักษาโรคบ้าง และมาขอรับพระของขวัญบ้าง เริ่มจะลดจำนวนลงเพราะมาแล้วไม่มีโอกาสได้พบหลวงพ่อ สภาพของวัดปากน้ำในช่วงนั้นจึงเงียบเหงามาก จากสภาพที่คึกคักมีประชาชนมากันคับคั่งเพื่อมาขอรับพระของขวัญจนแน่นพระอุโบสถ กลายเป็นวัดที่สงบซบเซา ทุกคนที่อยู่ในวัดต่างมีจิตใจสลดหดหู่ อยากให้หลวงพ่อท่านหายอาพาธโดยเร็ว เพราะคนมาทำบุญน้อยลง โรงครัวจึงแทบจะตั้งอยู่ไม่ได้ ภาระหนักของวัดในช่วงนั้นคือค่าใช้จ่ายในเรื่องภัตตาหาร ค่าน้ำ-ไฟ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาพระปริยัติธรรม

เนื่องจากหลวงพ่อของเราท่านเป็นพระเถรที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เพราะท่านเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ สำหรับคนในยุคนั้นหลายอย่าง จึงมีผู้เพ่งเล็ง สังเกตการณ์วิพากษ์วิจารณ์ท่านอยู่ตลอดเวลา มีทั้งพวกที่หวังดีและไม่หวังดี พวกที่อยากรู้อยากเห็น เมื่อหลวงพ่ออาพาธ มีคนเดินทางมาวัดปากน้ำน้อยลง จึงมีเสียงวิจารณ์ว่า เมื่อวัดปากน้ำสิ้น

หลวงพ่อแล้วต้องแพแตกแน่ ๆ ลูกศิษย์ทั้งหลายคงจะรวมตัวกันไม่ติด

แต่บัดนี้กาลเวลาได้พิสูจน์แล้วว่าคำวิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้นไม่มีทางเป็นความจริงขึ้นมาได้ ถึงจะสิ้นหลวงพ่อแต่พวกลูก ๆ ก็ยังคงรักใคร่ปรองดองสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินตามปฏิปทาและโครงการต่าง ๆ ของหลวงพ่ออย่างสุดความสามารถ พวกลูกศิษย์ยิ่งเกาะกันเหนียวแน่นยิ่งขึ้นทุกคนมีความรู้สึกร่วมกันว่าต่างก็เป็นพี่น้องพ่อเดียวกัน ผู้วิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้นไม่ทราบความจริงว่า หลวงพ่อท่านได้ทำวิชาและตั้งผังความเจริญของวัดปากน้ำไว้แล้ว

เมื่อมีผู้มาทำบุญถวายภัตตาหารลดน้อยลงในช่วงนั้น ไวยาวัจกรจึงนำเงินที่เก็บรวบรวมไว้จากผู้มาทำบุญถวายภัตตาหารออกมาใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร แต่ไม่นานนักเงินจำนวนนี้ก็หมด พระเถรานุเถระในวัดได้ประชุมกันว่าเห็นควรจะเลิกกิจการโรงครัว เพราะเกือบจะไม่มีเงินจ่ายค่าอาหารอยู่แล้ว มีผู้คัดค้านความคิดนี้คือ ท่านเจ้าคุณราชโมลี ครั้งดำรงตำแหน่งฐานานุกรมพระครูปลัด ท่านแนะนำว่าถึงแม้เงินค่าภัตตาหารจะหมดแต่วัดก็ยังมีเงินอีกประเภทหนึ่ง คือเงินค่าก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรณ์มีอยู่ประมาณสามหมื่นบาท ท่านแนะนำให้ยืมเงินจำนวนนี้มาจ่ายเป็นค่าภัตตาหารก่อน แล้วค่อยหาทางใช้คืนทีหลัง'ท่านไม่ต้องการให้เลิกโรงครัว เพราะทราบดีว่าเป็นมโนปณิธานอันแน่วแน่ของหลวงพ่อ ท่านลงทุนสร้างมาด้วยกำลังทรัพย์และแรงใจของท่าน พวกศิษย์จะไม่สามารถสืบทอดกิจการของท่านได้เชียวหรือ ท่านเจ้าคุณราชโมลีได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ หลายอย่าง พอดีหลวงพ่อมรณภาพลงในช่วงนั้นและมีการบำเพ็ญกุศลถวายหลวงพ่อ จึงมีศิษยานุศิษย์เดินทางมาวัดปากน้ำเป็นจำนวนมาก ท่านเจ้าคุณราชโมลีจะให้คำปรึกษาหารือ แนะนำสิ่งต่าง ๆ แก่คณะศิษย์อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา และท่านได้ขอร้องให้ผู้ที่มาเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมถวายหลวงพ่อให้ช่วยกันเป็นเจ้าภาพถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุ สามเณรทั้งวัดด้วย ท่านขอให้เจ้าภาพบริจาคทรัพย์เลี้ยงพระวันละ ๖๐๐ บาท ในสมัยนั้นมีพระสงฆ์จำพรรษาถึง ๖๐๐ รูปเศษ และยังมีแม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์วัดรวมทั้งหมดถึง ๑๒๐๐ คน ท่านเจ้าคุณราชโมลีท่านสั่งให้แม่ชีธัญญาณีจ่ายอาหารอย่างประหยัดที่สุด ให้จัดกับข้าวเพียง ๒ อย่าง ใส่เนื้อสัตว์ให้น้อยที่สุด ใช้ผักเป็นหลัก ของหวานไม่ต้องมีให้พยายามจ่ายให้ได้ในวงเงิน ๖๐๐ บาท

เมื่อศิษย์ของหลวงพ่อทราบเช่นนั้นต่างก็ยินดีบริจาคทรัพย์เป็นเจ้าภาพถวายภัตตาหาร ส่วนมากจะบริจาคเกิน ๖๐๐ บาท เพราะต้องการให้อาหารดีและปราณีตพอสมควร นับว่าท่านเจ้าคุณราชโมลีเป็นผู้ที่จรรโลงกิจการโรงครัวของวัดปากน้ำให้ดำเนินผ่านหัวเลี้ยวหัวต่อมาได้ด้วยดี

หลวงพ่อของเรานั้นท่านปรารถนาจะเห็นผู้อื่นมีความสุขทั้งกายและใจ ท่านจึงพยายามอำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้มาวัดปากน้ำ ไม่ต้องการให้หิวโหย ให้มีอาหารกินบริบูรณ์ แม้เมื่อท่านมรณภาพไปแล้ว ท่านก็ยังต้องการให้คนที่มีความทุกข์ความเดือดร้อนมีโรคภัยไข้เจ็บได้มารับประทานอาหารที่วัดปากน้ำจะได้หายจากโรค ข้าพเจ้ามีเรื่องเกี่ยวกับอาหารของหลวงพ่อมาเล่าให้ท่านผู้อ่านได้ทราบดังนี้

มีท่านผู้หนึ่งชื่อคุณเจริญจิต สายบัว มีบุตรีอายุประมาณ ๑๔ ปี ตามปกติก็ขยันหมั่นเพียรในการศึกษาดี แต่มีอยู่ช่วงหนึ่งที่เกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียนหนังสือ ไม่ยอมไปโรงเรียน และก็ไม่อยากอยู่กับพ่อแม่ทั้ง ๆ ที่พ่อแม่ไม่เคยดุด่าว่ากล่าวและในบ้านก็ไม่เคยมีปัญหาอะไรเลย แต่อยู่ ๆ ก็เกิดมีจิตใจไม่ปกติ พ่อแม่ก็ไม่ทราบจะทำอย่างไรดี ไม่กล้ารุนแรงเพราะกลัวจะเตลิดเปิดเปิงไปใหญ่โต พ.ต.อ.เจตน์ ธรรมจารีย์ซึ่งเป็นน้องชายคุณเจริญจิต มีความคุ้นเคยกับข้าพเจ้าเป็นอย่างดี จึงแนะนำพี่สาวให้มากราบหลวงพ่อขอบารมีให้ท่านช่วยดลจิตดลใจให้บุตรีของคุณเจริญจิตมีจิตใจปกติ คิดในทางที่ดี คุณเจริญจิตก็ปฏิบัติตาม ต่อมาได้ฝันว่าหลวงพ่อมาแนะนำว่าให้พาบุตรีไปรับประทานอาหารที่โรงครัววัดปากน้ำ คุณเจริญจิตได้มาเล่าให้ข้าพเจ้าฟัง แต่บอกว่ากลัวจะเป็นบาปที่มารับประทานข้าววัดโดยมิได้ช่วยเหลืออะไร ข้าพเจ้าตอบไปว่าเรื่องนี้ไม่ต้องกลัว เพราะหลวงพ่อท่านตั้งโรงครัวขึ้นเพื่อปรารถนาจะอำนวยความสะดวกแก่พระภิกษุ สามเณร แม่ชี และทุก ๆ คนที่มาวัดปากน้ำ ทุกคนมีสิทธิ์รับประทานอาหารได้ ไม่ต้องกลัวบาปหรือกังวลว่าจะมีใครตำหนิติเตียน หลังจากนั้นไม่นานบุตรีของคุณเจริญจิตก็เริ่มกลับเป็นปกติ อยากเรียนหนังสือและขอไปเรียนพิเศษ และปีต่อไปก็กลับไปศึกษาเล่าเรียนเป็นปกติ

อนาคตวิสัย

หลวงพ่อท่านมีความสามารถในการล่วงรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในอดีตและอนาคต ท่านกล้าพูดและบอกทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านรู้เห็น กล้าทำนายทายทักและพยากรณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับตัวท่าน ลูกศิษย์ เกี่ยวกับวัดปากน้ำเกี่ยวกับประเทศชาติและแม้แต่ของโลก ท่านถือว่าท่านพูดเรื่องจริง ถ้าวันนี้ยังไม่มีใครรู้ พรุ่งนี้ก็ต้องรู้ ถ้าวันนี้ยังไม่มีใครเชื่อพรุ่งนี้ก็ต้องเชื่อ สมเด็จป๋าได้ทรงนิพนธ์เกี่ยวกับอนาคตญาณของหลวงพ่อไว้ดังนี้

> หลวงพ่อวัดปากน้ำมีวาทะตรงกับใจเมื่อจะพูดอะไรก็พูดโดยไม่สะทกสะท้านและไม่กลัวคำติเตียนด้วย เช่นครั้งหนึ่งผู้เขียนเรื่องนี้ (สมเด็จป๋า) ได้มาฉันเพลที่วัดปากน้ำ วันนั้นมีประชาชนมาร่วมใจกันบริจาคทานแก่พระภิกษุ สามเณรทั้งวัดเป็นกรณีพิเศษ เมื่อทายกประเคนอาหารเรียบร้อยแล้ว มีพ่อค้าตลาดสำเพ็งผู้มั่งคั่งคนหนึ่งไปกราบและถามว่า หลวงพ่อขอรับวันนี้จะมีผู้บริจาคสร้างกุฏิเพื่อเจริญพระกรรมฐานบ้างไหม ชาวบ้านไม่น้อยกว่า ๒๐ คนที่นั่งใกล้ ๆ ได้ยินคำถามนั้น คิดว่าคงตั้งใจฟังคำตอบหลวงพ่อ ต่างทอดสายตามามองหลวงพ่อเพื่อฟังคำตอบ
>
> เวลานั้นข้าพเจ้าผู้เขียน (สมเด็จป๋า) มีทั้งโกรธผู้ถาม ทั้งหนักใจแทนหลวงพ่อและได้มองดูหน้าผู้ตอบ หลวงพ่อมีดวงหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส หลับตาสัก ๕ นาทีครั้นแล้วตอบทันทีว่า "มี" ผู้ถามได้ถามย้ำต่อไปว่ากี่หลังตอบว่า ๒-๓ หลังและย้ำอีกว่าต้องได้แน่

เวลานั้นผู้เขียนฉันภัตตาหารไม่มีรส โกรธผู้ถามว่าช่างไม่มีอัธยาศัย คำถามเช่นนั้นเท่ากับเอาโคลนมาสาดรดหลวงพ่อ เมื่อต้องการทราบควรถามเฉพาะสองต่อสอง และโกรธหลวงพ่อว่า ช่างไม่มีปัญญาแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คิดว่าทำไมนะหลวงพ่อจึงไม่พูดว่า เวลานี้ยังไม่เป็นโอกาสที่จะพยากรณ์คำถามนั้น ที่ตอบออกไปว่าจะมีผู้บริจาค ๒-๓ หลังนั้นหมิ่นต่ออันตรายมากนัก อาจเป็นคำพูดที่ฆ่าตนเองได้ ดาบของตนฆ่าตนเอง เวลานั้นก็เอาใจช่วยหลวงพ่อขอให้มีผู้บริจาคจริง ๆ เถิด เสร็จการฉันของหวานแล้วคำพยากรณ์ของหลวงพ่อก็ยังไม่ปรากฏเป็นความจริงขึ้น ผู้เขียนเรื่องนี้นั่งอยู่ด้วยความอึดอัดใจนึกตำหนิท่านว่าไม่รอบคอบพอ ได้เวลาอนุโมทนา มีคณะอุบาสกอุบาสิกากลุ่มหนึ่งเข้ามากราบหลวงพ่อ บอกว่าศรัทธาจะสร้างกุฏิเล็ก ๆ อย่างที่หลวงพ่อสร้างไว้แล้วสัก ๒-๓ หลัง ประมาณราคา ๓-๔ ร้อยบาทต่อหนึ่งหลัง ขอให้หลวงพ่อช่วยจัดการให้ด้วย ตอนนี้หลวงพ่อไม่หัวเราะ ยิ้มน้อย ๆ พอสมควรแก่กาละ ครั้นแล้วหลวงพ่อเรียกตัวผู้ถามมาบอกว่า ได้แล้วกุฏิกรรมฐาน ๓ หลัง เจ้าของนั่งอยู่นี่ แล้วท่านชี้มือไปยังเจ้าภาพผู้บริจาค ผู้ถามได้กระโดดเข้าไปกราบที่ตักหลวงพ่อพูดว่ายิ่งกว่าตาเห็น ผู้เขียนดีใจจนเหงื่อแตกที่ความจริงมากู้เกียรติของหลวงพ่อไว้ได้เกรงจะเป็นลูกไม้ จึงหาโอกาสสนทนากับผู้บริจาคว่านัดกับหลวงพ่อไว้หรือว่าจะสร้างกุฏิถวาย ได้รับคำตอบว่า เพิ่งคิดเมื่อมาทำบุญวันนี้เอง เดินมาเห็นกุฏิเล็ก ๆ สวยดีอยากจะสร้างบ้าง แต่ทุนไม่พอจึงปรึกษากับพวกพ้องที่บังเอิญมาพบกันวันนี้เห็นดีร่วมกัน จึงได้มอบเงินแก่หลวงพ่อให้จัดการสร้างต่อไป นี่เป็นเรื่องก่อนสงครามโลกร่วม ๒๐ ปี

เมื่ออุบาสกอุบาสิกากลับหมดแล้ว ผู้เขียนจึงได้พูดกับหลวงพ่อต่อไปเบื้องต้นยกย่องว่าหลวงพ่อพยากรณ์แม่นเหมือนตาเห็นแต่น่ากลัวอันตราย ไม่ควรตอบเวลานั้นควรจะบอกเฉพาะตัวหรือสองต่อสอง หลวงพ่อถามว่าอันตรายอย่างไร จึงเรียนท่านว่าถ้าไม่เป็นความจริงดังคำพยากรณ์ชาวบ้านจะเสื่อมศรัทธา หลวงพ่อพูดว่า **เรามันเซอะพระพุทธศาสนาเก๊ได้หรือ ธรรมของพระพุทธเจ้าต้องจริง ธรรมกายไม่เคยหลอกลวงใคร** เมื่อได้ยินดังนั้นจำต้องนิ่งและไม่คิดจะถวายความเห็นอะไรต่อไป ที่นำมาเขียนไว้นี้แสดงว่า **ญาณของหลวงพ่อให้ความรู้แก่หลวงพ่ออย่างไรในวิถีของผู้ปฏิบัติธรรม หลวงพ่อต้องพูดอย่างนั้นถ้าญาณไม่แสดงออกจะเอาอะไรมาพูดได้** ผู้เขียนก็รับเอาความหนักใจแทนมาโดยลำดับ หลวงพ่อท่านรู้เต็มอกว่าผู้เขียนไม่เชื่อวิชาของท่าน และได้พูดกับผู้อื่นอีกหลายคนว่า เขาไม่เชื่อเรา คำว่าเขานั้นหมายถึงผู้เขียนโดยเฉพาะ[๑]

---

[๑]ประวัติเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำภาษีเจริญ โดยสมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพนฯ

ที่หลวงพ่อพูดว่าสมเด็จป๋าไม่เชื่อท่านนั้น เพราะแต่เดิมนั้นสมเด็จป๋าท่านยังไม่มีความรู้ความเข้าใจละเอียดลึกซึ้งในวิชาธรรมกาย ท่านจึงยังไม่ศรัทธาเชื่อถือว่าผู้ที่ปฏิบัติวิชานี้ได้นั้น จะมีความสามารถและรู้เห็นอะไรเป็นพิเศษกว่าผู้ที่ยังปฏิบัติไม่ได้ แต่หลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพลง สมเด็จป๋าครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมวโรดมได้มารักษาการเจ้าอาวาส จึงได้ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับกิจการของวัดอย่างใกล้ชิด ทำให้มีโอกาสรู้เห็นความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อและวิชาธรรมกาย เหตุการณ์ครั้งแรกที่ทำให้สมเด็จป๋าทรงเชื่อมั่นในหลวงพ่อและอานุภาพธรรมกาย คือเมื่อหลวงพ่อมรณภาพลงใหม่ ๆ และทางวัดกำลังบำเพ็ญกุศลปัญญาสมวารอยู่นั้น สมเด็จป๋ายังมิทรงทราบเรื่องที่หลวงพ่อท่านได้สั่งหลวงพ่อเล็ก (ตอนนั้นดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูสมณธรรมสมาทาน (ธีระ คล้อสุวรรณ)) ว่ามิให้เผาศพของท่าน สมเด็จป๋าจึงเป็นห่วงในเรื่องการหาทุนทรัพย์เพื่อใช้จ่ายในการพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อ ท่านจึงดำริว่าหลวงพ่อเป็นพระเถรที่มีชื่อเสียงกึกก้องมาก การจัดงานพระราชทานเพลิงศพต้องเป็นงานใหญ่โตต้องมีทุนถึงหนึ่งแสนบาทจึงจะพอ ท่านได้ปรึกษาหารือถึงวิธีการที่จะหาเงินกับบุคคลหลายท่านได้แก่ ท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระศรีวิสุทธิโมลี เจ้าคุณราชโมลี ครั้งยังดำรงฐานานุกรมพระครูปลัด คุณกุล ผ่องสุวรรณ (อดีตข้าราชการกรมศุลกากร ปัจจุบันเป็นไวยาวัจกรประจำวัด) และข้าพเจ้า ได้ตกลงกันเห็นควรจัดให้มีการสวดแจง ๕๐๐ จัดหาเจ้าภาพองค์ละ ๑๐๐ บาท แต่ก็ยังได้เงินไม่พอ ไม่มีใครคิดออกว่าจะหาวิธีการอันใดดีจึงจะได้เงินแสน เพราะค่าของเงินแสนเมื่อ ๒๕ ปีก่อนนั้นมีมูลค่ามากมายกว่าในปัจจุบันนี้หลายสิบเท่านัก สมเด็จป๋าได้ทรงนิพนธ์เรื่องการหาเงินแสนเพื่อเป็นทุนในการพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อไว้ดังนี้

> วันหนึ่งไปนมัสการศพ บอกหลวงพ่อว่าเขาขอเงินสักแสนบาท โดยจะมีแจง ๕๐๐ องค์ ขอหลวงพ่อได้อนุเคราะห์ เมื่อได้ตั้งใจอธิษฐานดังนั้นมีปฏิกิริยาเกิดขึ้นแก่ตัวผู้เขียนเรื่องนี้ (สมเด็จป๋า) หัวใจสั่น ขนผมชูชันซู่ซ่าตามผิวหนัง พออธิษฐานจบดังนี้ก็มีปฏิกิริยาประหนึ่งทิพยอำนาจมากระซิบที่หูว่าสำเร็จ ๆ รู้สึกแปลกใจเป็นอย่างมาก แม้กระนั้นก็ยังไม่แน่ใจว่าจะได้ดังความตั้งใจ ได้กระทำอย่างนี้และเป็นอย่างนั้นถึง ๓ ครั้ง เป็นธรรมดาอยู่เอง เมื่อเรายังไม่เห็นผลก็ยังไม่แน่ใจในทิพยอำนาจที่ประสบแล้ว
>
> วันสำคัญนั้นมาถึง ถึงวันสตมวารของหลวงพ่อ แจง ๕๐๐ องค์ได้แจ่มจ้าบนโรงเรียนปริยัติธรรมชั้น ๓ สมเด็จสังฆนายกเป็นผู้แสดงธรรมโดยขอความกรุณาเป็นพิเศษ คือการแสดงธรรมเรื่องสามัคคี เพื่อผูกใจศิษยานุศิษย์ไว้ นอกจากนั้นแล้วแต่จะเห็นสมควร การกุศลเทศน์แจงสิ้นสุดลงแล้ว ต้องใช้จ่ายทำอาหารเลี้ยงพระภิกษุ สามเณรร่วม ๔๐๐ รูปเลี้ยงประชาชนผู้มาร่วมการกุศล ถวายพระนั่งแจงอีกองค์ละ ๑๐ บาท ซื้อสบงถวายอีกรูปละหนึ่งผืน เมื่อหัก

ค่าใช้จ่ายออกแล้วเป็นความอัศจรรย์อย่างยิ่ง **ในงานนั้นมีเงินเหลือสุทธิ ๑๐๐,๐๐๐ บาทเศษ (หนึ่งแสนบาทเศษ) ได้ผลเกินคาดหมาย ทุกคนก็เกิดความปลื้มปิติในผลการกุศลครั้งนั้น การวิตกว่าจะไม่มีทุนทำศพนั้นเป็นอันตัดออกไป ทั้งนั้นและทั้งนี้ก็เพราะอานุภาพธรรมกาย ของเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนีนั่นเองประสิทธิ์ประสาทให้ เราจะไม่เชื่ออย่างไร...**[๑]

จากเหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้สมเด็จป๋าเริ่มมีศรัทธาเชื่อถือในวิชาธรรมกายมากขึ้นเรื่อย ๆ และท่านยังได้ปฏิบัติสมาธิด้วย สมเด็จป๋าได้ทรงเล่าประทานข้าพเจ้า เมื่อคราวไปเผาศพมารดาคุณนายฉลวย เล็กประยูร ว่า ท่านอาพาธปวดหลังอย่างมาก แล้วท่านก็รักษาโรคเองโดยการนั่งสมาธิตามแบบที่หลวงพ่อสอนแล้วอธิษฐานจิตแก้โรคตนเองให้หาย แล้วท่านก็หายจากอาพาธ ทำให้ท่านยิ่งศรัทธาเชื่อมั่นในวิชาธรรมกายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ท่านยังได้ส่งพระภิกษุที่บวชกับท่านที่วัดพระเชตุพนฯ ให้มาศึกษาและปฏิบัติสมาธิที่วัดปากน้ำเสมอ พระภิกษุบางรูปก็เดินทางมาศึกษาที่วัดปากน้ำตอนเช้าเย็นกลับ บางรูปท่านก็ส่งมาจำพรรษาที่วัดปากน้ำเลย ผู้ใดที่มีความทุกข์เจ็บไข้ได้ป่วยแล้วไปปรึกษาท่าน ๆ ก็มักจะแนะนำให้มาหาข้าพเจ้า ให้ช่วยแก้ให้ด้วยวิชาธรรมกายแม้แต่องค์ท่านเอง ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่สมเด็จพระวันรัต ครั้งหนึ่งเช็คเงินสดของท่านหายไป ท่านได้เขียนจดหมายให้คนนำมาให้ข้าพเจ้าให้ช่วยตรวจดูให้ ในจดหมายของท่านมีข้อความว่า

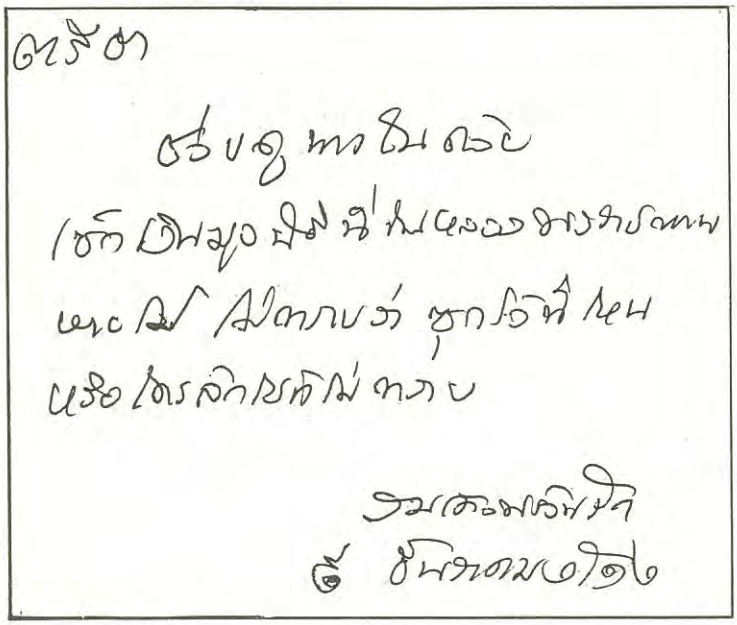

ตรีธา

ช่วยดูทางในให้ด้วย เช็คเงินมูลนิธิที่ในหลวงพระราชทานหายไป ไม่ทราบว่าซุกไว้ที่ไหน หรือใครลักไปก็ไม่ทราบ

สมเด็จพระวันรัต

๙ ธันวาคม ๒๕๑๒

---

[๑]ชีวประวัติของพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ) และอานุภาพธรรมกายนิพนธ์ของ สมเด็จพระวันรัต (ปุ่น ปุณณสิริมหาเถร)

หลวงพ่อท่านได้เคยพยากรณ์สมเด็จป๋า ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมดิลกว่า **จะได้เป็นใหญ่ในหมู่สงฆ์** และในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ทุกคนก็ได้ประจักษ์แจ้งว่าคำพยากรณ์ของหลวงพ่อไม่เคยพลาด สมเด็จป๋าได้เสด็จมาถวายเครื่องสักการะบูชาแด่หลวงพ่อที่วัดปากน้ำภาษีเจริญ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๕ หลังจากที่ถวายสักการะแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อเสร็จแล้ว ท่านได้ประทานพระโอวาทว่า

ที่มาวันนี้ก็เพื่อจะมาถวายสักการะหลวงพ่อ ด้วยความตั้งใจของหลวงพ่อได้เคยพูดไว้อย่างไร และความตั้งใจของหลวงพ่อนั้นก็ปรากฏตามที่หลวงพ่อได้พยากรณ์ ซึ่งขณะนี้ก็ได้เป็นพระผู้ใหญ่สูงสุดในคณะสงฆ์สมความปรารถนาของหลวงพ่อแล้ว จึงได้นำสักการะมาถวายหลวงพ่อเป็นกรณีพิเศษแปลกกว่าปีก่อน ๆ นั้น

ท่านที่อยู่ในที่นี้ตลอดถึงข้าพเจ้าด้วยก็อยู่ในบารมีของหลวงพ่อทั้งนั้น แม้ท่านมรณภาพไปแล้วเราก็เข้าใจเป็นอย่างดีว่า ท่านจะต้องมีทิพย์เนตรมองดูความเคลื่อนไหวของศิษยานุศิษย์ญาติมิตรของท่านอยู่เสมอ **เพราะการคุ้มครองของหลวงพ่อนี่แหละ จึงเป็นเหตุให้วัดปากน้ำมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นโดยลำดับ พระภิกษุ สามเณรอยู่เป็นสุข อาหารการบริโภคก็ไม่ขาดสาย เมื่อท่านมีเมตตาปรานีแก่เราอย่างนี้แล้ว จะเป็นการสมควรหรือที่เราจะไม่ปฏิบัติตามโอวาทของท่าน** เราท่านทั้งหลายพยายามปฏิบัติตามโอวาทของท่าน ศึกษาความเป็นสมณะ เคารพในความเป็นสมณะ และเคารพในพระธรรมวินัย ปฏิบัติตนให้มีความสามัคคีในหมู่คณะ อย่าแตกร้าวกัน อย่ายุให้รำตำให้รั่ว พยายามช่วยกันสมานสามัคคีเพื่อความรุ่งเรืองของวัดปากน้ำ เพื่อความรุ่งเรืองของพระธรรมวินัย เมื่อเราทั้งหลายรักษาสามัคคีไว้ได้ ความเจริญก็จะมีตลอดไปดังพุทธภาษิตว่า

สพฺเพสํ สงฺฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา ความพร้อมเพรียงของหมู่ยังประโยชน์ให้สำเร็จ ฉะนั้นขอให้เราทั้งหลายจงทราบไว้ด้วยเถิด **ศัตรูภายนอกที่จะมาทำลายวัดปากน้ำนั้นทำไม่ได้ เว้นไว้แต่พวกเราจะเป็นศัตรูกันเอง คือศัตรูภายใน** นั่นมันสุดวิสัย จะอยู่หรือจะไปก็อยู่ที่พวกเรานี่แหละ แม้ข้าพเจ้าก็ใคร่จะขอร้องว่า ทุกสิ่งทุกอย่างขอให้เป็นไปเพื่อความสามัคคีปรองดองกัน อดกลั้นต่ออนิษฐารมณ์จึงขอฝากไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย[๑]

---

[๑]ถอดจากแถบบันทึกเสียงที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณณสิริมหาเถร) วัดพระเชตุพนฯ ประทานพระโอวาทแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาวัดปากน้ำ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

บอกเวลามรณภาพ

ก่อนที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อของเราท่านจะมรณภาพประมาณ ๕ ปี ท่านได้เรียกประชุมคณะศิษย์ทั้งในและนอกวัดเป็นกรณีพิเศษที่ศาลาการเปรียญ เพื่อแจ้งให้ทุกคนทราบว่า ท่านจะถึงกาลมรณภาพในอีก ๕ ปีข้างหน้า กิจการใดที่ท่านได้ดำเนินไว้แล้วขอให้ช่วยกันทำกิจการนั้น ๆ อย่าทอดทิ้ง ขอให้ทำไปเถิดไม่ตกต่ำมีแต่ความเจริญยิ่งขึ้น และท่านยังได้แถลงโครงการพัฒนาวัดปากน้ำของท่านให้คณะศิษย์ช่วยกันดำเนินต่อไปให้สำเร็จ ท่านบอกว่า **ต่อไปวัดปากน้ำจะเจริญรุ่งเรืองใหญ่โต** แม้ว่าท่านจะมรณภาพไปแล้วแต่ก็มีโอกาสช่วยวัดได้มากกว่ายังมีชีวิตอยู่ มีลูกศิษย์หลายคนได้อาราธนาขอมิให้ท่านมรณภาพ ท่านตอบว่าไม่ได้อีก ๕ ปี ท่านจะไม่อยู่แน่ ๆ แล้ว คณะศิษย์รุ่นเก่าจึงทราบซึ้งดีว่า หลวงพ่อท่านมีความห่วงใยและผูกพันต่อวัดปากน้ำ ต่อวิชาธรรมกายและศิษยานุศิษย์ทุกคนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมากเพียงใด มิฉะนั้นแล้วหลวงพ่อท่านคงไม่เอ่ยปากฝากฝังโครงการของท่านในเรื่องการสอนและเผยแพร่วิชาธรรมกาย เรื่องการเลี้ยงพระ การศึกษาพระปริยัติธรรมและการก่อสร้างปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเผยแพร่วิชาธรรมกายซึ่งท่านเห็นเป็นเรื่องสำคัญและเป็นประโยชน์ยิ่งกว่าเรื่องอื่นใด ท่านที่เคยมาวัดปากน้ำเมื่อหลายปีก่อนจะทราบดีว่า วัดปากน้ำในอดีตและปัจจุบันนั้นแตกต่างกันมากจนเกือบไม่เหลือสภาพเดิมเลย ที่เป็นดังนี้เพราะศิษยานุศิษย์ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ปฏิบัติตามโครงการตามเจตนารมณ์ของหลวงพ่อจนเกือบจะครบทุกโครงการแล้ว

พยากรณ์เจ้าอาวาสวัดปากน้ำในอนาคต

นอกจากจะพยากรณ์ว่าสมเด็จป๋าจะได้เป็นใหญ่ในหมู่สงฆ์ คือเป็นสมเด็จพระสังฆราชในอนาคตแล้ว หลวงพ่อท่านยังเคยพยากรณ์ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบัน ในสมัยที่ท่านเป็นสามเณรว่า องค์นี้แหละจะได้เป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ต่อไป ในปีพ.ศ. ๒๔๙๓ หลวงพ่อได้พาท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีครั้งยังเป็นพระมหาช่วง วรปุญโญ ป.ธ. ๗ ไปฝากเรียนป.ธ. ๘ และ๙ กับเจ้าประคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปลด กิตฺติโสภโณมหาเถร) วัดเบญจมบพิตร ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่สมเด็จพระวันรัต สมเด็จพระสังฆราชเคยทรงเล่าประทานสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสามพระยา ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมปัญญาบดีว่า **"ท่านวัดปากน้ำนำมาฝาก บอกว่าจะเอาไว้แทนตัวเมื่อเรียนจบแล้วก็จะขอนำกลับไปวัดปากน้ำ"**[๑]

ในสมัยนั้นพระภิกษุ สามเณรที่จะเข้ารับการศึกษาพระปริยัติธรรมที่สำนักวัดเบญจมบพิตร จะต้องได้รับการคัดเลือกอย่างมาก มิใช่ว่าจะเข้าศึกษาได้ทุกรูป สมเด็จพระสังฆราช (ปลด กิตฺติโสภโณ) ท่านทรงคัดเลือกเอง ทรงพิจารณาท่วงทีกิริยา บุคลิกภาพ ถ้าไม่ดี

---

[๑]มีหลักฐานปรากฏอยู่ในหนังสือจดหมายหิมพานต์ ของพระธรรมธีรราชมหามุนี พิมพ์เป็นมุทิตาสักการะในงานบำเพ็ญกุศลคล้ายวันเกิด และงานสมโภชสุพรรณบัฏ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสามพระยา วันศุกร์ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๙ หน้า ๙๗

พอไม่เป็นที่ถูกพระทัยท่าน ๆ ก็ไม่ทรงรับไว้ แต่รายท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีรูปนี้มีบุคลิกภาพเป็นที่ต้องพระทัยท่าน ประกอบกับความศรัทธาเลื่อมใสในหลวงพ่อของเราด้วย สมเด็จพระสังฆราชท่านจึงทรงรับไว้ด้วยความยินดี หลังจากที่ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีสำเร็จการศึกษาประโยค ๙ แล้วได้ดำรงตำแหน่งเลขานุการในพระองค์ท่านอยู่ระยะหนึ่ง แล้วจึงกลับมาช่วยหลวงพ่อพัฒนาวัดปากน้ำโดยดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรม เมื่อพ.ศ. ๒๔๙๘ และได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระศรีวิสุทธิโมลี

ต่อมาทางคณะศิษย์เห็นว่ากุฏิของหลวงพ่อนั้นเก่าทรุดโทรมมาก อยากให้หลวงพ่อท่านมีที่อยู่สะดวกสบายจึงได้รวมทุนกันสร้างตึกถวายท่าน คือตึกมงคลจันทสร ระหว่างกำลังดำเนินการก่อสร้าง หลวงพ่อท่านมักจะออกมานั่งดูเสมอ ๆ เมื่อมีผู้ถามท่านถึงตึกหลังนี้ท่านมักจะบอกว่า "**ตึกหลังนี้สร้างให้ช่วงเขาอยู่**" และปัจจุบันนี้ตึกมงคลจันทสร เป็นกุฏิของท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ และในปีพ.ศ. ๒๕๐๘ คำพยากรณ์ของหลวงพ่อก็เป็นความจริง พระราชเวทีซึ่งได้เลื่อนสมณศักดิ์มาจากพระราชาคณะชั้นสามัญที่พระศรีวิสุทธิโมลี ได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำและเจ้าคณะภาค ๓ (ปัจจุบันนี้เป็นเจ้าคณะภาค ๑๗) แทนสมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพนฯ ซึ่งรักษาการเจ้าอาวาสอยู่ตั้งแต่หลวงพ่อมรณภาพ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๒

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าหลวงพ่อของเราท่านเคยมีดำริที่จะส่งพระภิกษุไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาและวิชาธรรมกายในต่างประเทศ เช่นในยุโรป ญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ท่านเคยส่งกปิลวฑฺโฒภิกขุ (ศาสตราจารย์วิลเลี่ยม ออร์กัส เปอร์เฟิสต์) ไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศอังกฤษดังกล่าวมาแล้ว แต่โครงการของท่านต้องหยุดชะงักไปเพราะท่านอาพาธ

ในปัจจุบันท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ได้สืบทอดโครงการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศตามเจตนารมณ์ของหลวงพ่อ และประสบความสำเร็จอย่างสูง จนได้รับการยกย่องจากพระมหาเถรในต่างประเทศถึงขนาดได้รับสมณศักดิ์ชั้นสูง ดังนี้

๑ พ.ค. ๒๕๒๐ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศบังคลาเทศ ที่พระสาสนาธชมหาปัญญาสาระ

๘ ม.ค. ๒๕๒๔ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศศรีลังกา ฝ่ายอมรปุรนิกาย ที่พระชินวรสาสนโสภณเตปิฏกวิสารทคณปาโมกขาจริย

๑๒ ก.พ. ๒๕๒๕ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศศรีลังกา สยามวงศ์ ฝ่ายอัสสคิริยะ ที่พระศาสนโชติกสัทธัมมวิสารทวิมลกิตติสสิริ

๓ ส.ค. ๒๕๒๕ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศศรีลังกา สยามวงศ์ ฝ่ายมัลละวัตตะ ที่พระธรรมกิตติสสิริเตปิฏกวิสารโท

๑๒ มิ.ย. ๒๕๒๖ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศศรีลังกา ฝ่ายรามัญวงศ์ ที่พระติปิฏกบัณฑิตธัมมกิตติสสิริ ยติสังฆปติ

๑๖ มิ.ย. ๒๕๒๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ของสยามวงศ์ ฝ่ายโกเต ประเทศศรีลังกา ที่พระอุบาลีวังสาลังกาละอุปัชฌายะ ธรรมธีรราชมหามุนีเถระ

ตำแหน่งสุดท้ายนี้เป็นตำแหน่งรองมาจากตำแหน่งพระมหานายก ของประเทศศรีลังกา เป็นตำแหน่งสำคัญเพราะสามารถบวชกุลบุตรชาวศรีลังกาในพระพุทธศาสนาได้ ตำแหน่งนี้ว่างมา ๔๐ ปี ทางคณะสงฆ์ศรีลังกาสยามวงศ์ ฝ่ายโกเต ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ เป็นผู้เหมาะสมที่จะได้รับตำแหน่งนี้ ตามปกติแล้วพระภิกษุจะมีธรรมเนียมการนั่งเรียงตามลำดับอาวุโส (ตามลำดับพรรษา) แต่เนื่องจากท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์จึงได้รับการยกย่องให้นั่งรองมาจากพระมหานายกของประเทศศรีลังกา ในเวลาที่มีศาสนกิจ

๑๑ พ.ค. ๒๕๒๗ ดำรงตำแหน่งรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ ๒[๑]

รถยนต์จะเข้าถึงวัด

สมัยที่หลวงพ่อยังอยู่นั้นยังไม่มีถนนตัดเข้าถึงวัด ผู้ที่จะมาวัดปากน้ำต้องมาทางเรือหรือเดินเท้า ถนนในวัดจึงเป็นเพียงทางเท้าแคบ ๆ แต่หลวงพ่อท่านได้สั่งให้ตัดถนนผ่านคณะเนกขัมม์ มีความกว้างขนาดรถยนต์แล่นได้ ในสมัยนั้นถนนสายนี้จึงเป็นถนนที่ใหญ่ที่สุดในวัด ทำให้ผู้คนพากันประหลาดใจว่า ทำไมหลวงพ่อจึงให้ตัดถนนใหญ่โตเช่นนั้น หลวงพ่อท่านตอบว่า ต่อไปรถยนต์จะเข้าถึงวัด มีหลายคนที่ไม่เชื่อคำพูดของหลวงพ่อบางคนถึงกับพูดว่าอีกร้อยปีรถยนต์ก็ยังเข้าไม่ถึงวัด แต่แล้วหลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพเพียง ๒ ปี รถยนต์ก็แล่นเข้ามาจอดถึงในวัดได้ตามที่หลวงพ่อพยากรณ์

ถ้าระเบิดลง จะเลิกวิชาธรรมกาย

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประตูน้ำอ่างทอง ประตูน้ำบางยาง ประตูน้ำบางนกแขวก คลองภาษีเจริญล้วนแต่ถูกระเบิดลงหมดทุกแห่ง ระยะนั้นทหารกรมแผนที่อพยพหลบภัยลูกระเบิดมาอยู่ที่ตึกขาว (ปัจจุบันคือ หอเจริญวิปัสสนา) หลวงพ่อท่านพูดว่า ถ้าวัดปากน้ำและประตูน้ำภาษีเจริญถูกระเบิดลง ท่านจะเลิกวิชาธรรมกายทันที ปรากฏว่า เครื่องบินมาทิ้งระเบิดประตูน้ำภาษีเจริญเหมือนกัน แต่พลาดไปลงที่ใกล้เคียงหลังจากนั้นหลวงพ่อท่านได้เข้มงวดกวดขันการปฏิบัติกิจภาวนาวิชาธรรมกายมากยิ่งขึ้น

สมบัติจะวิบัติ

มีศิษย์อีกหลายคนที่หลวงพ่อท่านทราบอนาคตล่วงหน้า และมีความเป็นห่วงพยายามจะหาทางแก้เหตุร้ายให้คลายลง เช่นเรื่องของพลตรีโสภณและคุณประทุม กะราลัย ท่านทั้งสองได้อนุญาตให้นำเรื่องของท่านที่ได้รับความเมตตากรุณาจากหลวงพ่อมาเผยแพร่ให้ศิษย์รุ่นหลัง ๆ ได้ทราบเรื่องดังนี้

---

[๑]พระธรรมทูตเป็นตำแหน่งงานเผยแพร่พระพุทธศาสนา

พลตรีโสภณมาเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ สมัยยังเป็น ร.ท. เมื่อสมรสกับคุณประทุมก็ได้พาภรรยามาเป็นศิษย์ของหลวงพ่อด้วย เมื่อมีบุตรคนโตและอายุได้ประมาณ ๘ เดือนหลวงพ่อให้คนมาบอกที่บ้านพักในกรมทหารว่า ให้ระวังลูกจะเจ็บหนัก คุณประทุมฟังแล้วก็นึกสงสัยว่าลูกจะเจ็บเป็นอะไร มากน้อยแค่ไหน ในเมื่อขณะนั้นลูกก็ยังแข็งแรงดี ไม่มีทีท่าว่าจะเจ็บป่วย แต่เมื่อทราบจากหลวงพ่อเช่นนั้นก็พยายามระมัดระวังดูแลบุตรอย่างดีที่สุด ครั้นวันที่ ๓ หลังจากหลวงพ่อให้คนมาเตือน บุตรคนโตของพลตรีโสภณ-คุณประทุมก็ป่วยหนักเป็นบิดอย่างแรง ถึงขนาดหมอไม่รับรองว่าจะรอดชีวิตหรือไม่แต่ก็พยายามรักษาอย่างเต็มที่ พลตรีโสภณรีบมาส่งอาการโรคของบุตรกับหลวงพ่อที่วัดปากน้ำ หลวงพ่อท่านรับใบอาการโรคแล้วส่งให้พวกที่ได้วิชาธรรมกายแก้โรคท่านบอกว่า "มันจะเอาไป เราต้องต่อสู้กันหน่อย จะแก้ไขให้" วันที่ ๒ พลตรีโสภณไปส่งอาการโรคของบุตรอีกครั้ง หลวงพ่อท่านรับใบอาการโรคไปดู แล้วบอกว่า ปลอดภัยแล้ว หลังจากนั้นบุตรของพลตรีโสภณ-คุณประทุมก็มีอาการดีขึ้นเรื่อย ๆ และหายเป็นปกติ

ต่อมาเมื่อคุณประทุมตั้งครรภ์บุตรคนที่ ๒ มีอาการแพ้อย่างมาก รับประทานอาหารและลุกไม่ได้เลย ต้องเข้าโรงพยาบาลเกือบเดือน แพทย์ที่ทำการรักษาแนะนำให้เอาเด็กออก มิฉะนั้นแม่จะเป็นอันตรายถึงชีวิต แพทย์ได้นำแบบฟอร์มมาให้พลตรีโสภณลงชื่อยินยอมให้เอาเด็กออก แต่พลตรีโสภณยังไม่ยอมลงชื่อ เพราะต้องการจะมาปรึกษาหลวงพ่อก่อน พลตรีโสภณเรียนให้หลวงพ่อทราบว่าไม่อยากฆ่าลูก แต่ถ้าไม่ฆ่าลูกก็เหมือนฆ่าแม่ ถ้าไม่ฆ่าแม่ก็ต้องฆ่าลูก หลวงพ่อบอกว่าไม่ต้องฆ่าใครหรอก เอาไว้ทั้ง ๒ คนนั่นแหละ พลตรีโสภณได้พยายามหลบหน้านายแพทย์ไม่ไปที่ร.พ.อีก เพราะทราบดีว่าหมอจะต้องถามถึงการตัดสินใจ วันต่อมานายแพทย์ได้สั่งยาฉีดและยารับประทานให้คุณประทุม ๆ ก็มีอาการดีขึ้นเรื่อย ๆ และปลอดภัยโดยไม่ต้องทำแท้งเลย

ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๕ บุตรคนโตของพลตรีโสภณ-คุณประทุมป่วยหนักอีก มีอาการเหมือนเป็นโรคไทฟอยด์ คราวนี้ไม่ไปให้แพทย์ตรวจรักษา เพียงแต่รับประทานยาแก้ไข้ เพราะมีความศรัทธายึดมั่นหลวงพ่อเต็มที่ พลตรีโสภณได้มาส่งอาการโรคกับหลวงพ่ออีกเช่นเคย หลวงพ่อให้พระฉวนซึ่งได้วิชาธรรมกาย มานั่งแก้โรคให้ที่บ้าน ๓ คืน คืนแรกที่พระฉวนมานั่งแก้โรคนั้น บุตรคนโตที่ป่วยหนักก็มีอาการดีขึ้น พอรับประทานอาหารได้บ้างเพราะก่อนหน้านี้รับประทานไม่ได้เลย ญาติทุกคนเข้าใจไปว่า คงจะกินสั่งลาเป็นครั้งสุดท้าย ไม่คิดว่าจะหายป่วยเพราะเร็วผิดปกติ พระฉวนได้ยินเช่นนั้น จึงมาเล่าให้หลวงพ่อฟัง หลวงพ่อพูดว่าเขายังไม่เชื่อวิชานี้ และท่านยังได้พยากรณ์ว่าลูกคนนี้ต้องพ้นอายุ ๑๖ ไปแล้ว จึงจะดีขึ้นหมดโรคหมดภัย ทุกครั้งที่พลตรีโสภณมาส่งอาการโรคของบุตรกับหลวงพ่อ ครั้งแรกท่านจะรับใบอาการโรคไว้ อ่านดูแล้ว แต่ไม่พูดอะไร ครั้นไปส่งครั้งที่ ๒ (สมัยนั้นต้องส่งใบอาการโรค ๓ ครั้ง คือเช้า กลางวัน เย็น) ท่านจะบอกว่า "ไม่เป็นไรแล้ว" เป็นอันสบายใจ แน่ใจได้ว่าบุตรต้องปลอดภัยแน่

ครั้นเมื่อหลวงพ่ออาพาธหนักคือประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๑ พลตรีโสภณ(ขณะนั้นมียศเป็นพ.อ.) กับคุณประทุมได้มากราบเยี่ยมหลวงพ่อบ่อยครั้งขึ้น วันหนึ่งขณะที่กำลังมาเยี่ยมหลวงพ่ออยู่นั้น หลวงพ่อได้สั่งให้สามเณรองค์หนึ่งที่ปรนนิบัติท่าน ให้เข้าไปหยิบกายสิทธิ์มา ๑ ดวง เมื่อได้กายสิทธิ์มาแล้วหลวงพ่อได้มองสำรวจดูทุกคนที่อยู่ในห้องแล้วพยักหน้าเรียกพลตรีโสภณให้เข้าไปหาใกล้ ๆ ท่านบอกว่า **กายสิทธิ์ดวงนี้ชื่อบรมจักรองค์นี้น่ะเลี้ยงวัดปากน้ำเชียวนะทำวิชาควบคู่กันมา** ข้าจะให้เอ็งไปไหนให้เอาติดตัวไปด้วย

พลตรีโสภณเล่าว่าในขณะนั้นมีความดีใจปลาบปลื้มยินดีมากที่สุดที่หลวงพ่อท่านให้กายสิทธิ์ดวงที่สำคัญเป็นกายสิทธิ์ขนาดใหญ่ แต่ครั้นกลับมาถึงบ้านความปลาบปลื้มดีใจกลับลดน้อยลง เพราะเกิดความไม่แน่ใจว่าหลวงพ่อท่านตั้งใจให้ตนแน่หรือเปล่าหรือท่านให้เพราะท่านไม่รู้สึกตัว เนื่องจากอาพาธหนักจนไม่ได้สติและของดีวิเศษเช่นนี้สมควรจะมาตกอยู่กับตนหรือไม่ มีทั้งความดีใจและความวิตกกังวลผสมผสานกันอยู่

วันรุ่งขึ้นพลตรีโสภณตัดสินใจแน่นอนว่า จะนำกายสิทธิ์บรมจักรมาคืนหลวงพ่อ เมื่อเข้าไปหาหลวงพ่อในห้อง ก็รอหาโอกาสเหมาะที่จะคลานเข้าไปหาท่านใกล้ ๆ เพื่อจะคืนกายสิทธิ์ แต่ยังมิทันจะทำตามที่คิดเห็นหลวงพ่อท่านจ้องดูทุกคนที่อยู่ในห้องนั้น แล้วท่านก็เรียกสามเณรให้ไปหยิบกายสิทธิ์มา ๑ ดวง ท่านพยักหน้าเรียกพลตรีโสภณให้เข้าไปหาท่านบอกว่า เอ็งไม่ต้องเอามาคืน เอ็งเอาไปอีกองค์หนึ่งองค์นี้ชื่อจักรพรรดิเอ็งเอาไว้ที่บ้านนะ **เพราะเอ็งน่ะสมบัติจะวิบัติให้เอาองค์นี้ไว้คุ้มครอง** พลตรีโสภณถึงได้แน่ใจว่าหลวงพ่อท่านตั้งใจให้กายสิทธิ์แก่ตนแน่ ๆ มิใช่เป็นเพราะอาพาธหนักจนไม่ได้สติ ท่านให้เนื่องจากท่านรู้เห็นเหตุการณ์ล่วงหน้าท่านจึงเป็นห่วง ท่านรู้ตัวว่าท่านใกล้จะมรณภาพแล้ว ท่านจึงให้กายสิทธิ์แก่พลตรีโสภณเพื่อไว้คุ้มครองป้องกันภัย พลตรีโสภณจึงมีกายสิทธิ์ที่หลวงพ่อให้ถึง 3 ดวง คือจุลจักร บรมจักร และจักรพรรดิ กายสิทธิ์เหล่านี้ได้ช่วยคุ้มครองครอบครัวของพลตรีโสภณให้พ้นจากภัยพิบัติมาหลายครั้ง

ในปีพ.ศ. ๒๕๑๔ พลตรีโสภณและคุณประทุมต้องการจะทำบุญบ้าน จึงนิมนต์พระภิกษุวัดปากน้ำมาสวดมนต์ฉันภัตตาหารเพลที่บ้าน ในตอนเช้าของวันงานก่อนที่พระภิกษุจะมาถึงปรากฏว่าไฟฟ้าดับ เมื่อไปตรวจดูที่หม้อไฟก็พบว่าไฟฟ้าช๊อตไหม้เสาบ้านจนเกรียมหมดแล้ว แต่แก้ไขได้ทันท่วงทีจึงมิได้มีเหตุการณ์ร้ายแรงกว่านั้น หลังจากนั้นทั้งพลตรีโสภณและคุณประทุมได้ประสบปัญหาร้ายแรงทั้งการงานและธุรกิจอื่น ๆ จนเกือบจะสูญสิ้นทรัพย์สมบัติ แต่ก็สามารถผ่านอุปสรรคเหล่านั้นไปได้เพราะขอบุญบารมีของหลวงพ่อให้ช่วย เมื่อได้พิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ แล้วก็เห็นว่าเป็นจริงตามที่หลวงพ่อท่านได้พยากรณ์ไว้

คนนี้จะเป็นผู้อุปถัมภ์วัดปากน้ำ

บุคคลอีกท่านหนึ่งที่เคยถูกหลวงพ่อพยากรณ์คือ คุณหญิงลมุน บุรกรรมโกวิท ภริยา พ.อ.หลวงบุรกรรมโกวิท อดีตอธิบดีกรมโยธาธิการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย สมัยรัฐบาลฯพณฯจอมพล ป.พิบูลสงคราม คุณหญิงลมุนได้มาปวารณาตัวเป็นศิษย์ของ

หลวงพ่อ เมื่อมีปัญหาขัดข้องในเรื่องใดๆจะต้องมากราบเรียนปรึกษาขอคำแนะนำจากหลวงพ่อเสมอ ครั้งหนึ่งบุตรคนหนึ่งของคุณหญิงป่วยหนัก คุณหญิงก็ได้มาขอความอนุเคราะห์จากหลวงพ่อโดยนิมนต์ท่านไปที่บ้านเพื่อช่วยแก้โรค หลวงพ่อท่านก็เมตตาสงเคราะห์ให้ตามความประสงค์ และสั่งพวกที่ได้ธรรมกายให้ช่วยกันแก้โรคบุตรของคุณหญิงด้วย หลวงพ่อท่านบอกกับพวกที่ได้ธรรมกายว่า **คนผู้นี้ (คุณหญิงลมุน) ต่อไปจะเป็นผู้อุปถัมภ์บำรุงวัดปากน้ำ** ข้าพเจ้าฟังแล้วสงสัยว่าคุณหญิงท่านจะอุปถัมภ์บำรุงวัดอย่างไร มากน้อยขนาดไหน ต่อมาข้าพเจ้าก็ได้ประจักษ์ว่าคุณหญิงลมุน บุรกรรมโกวิทเป็นผู้มีศรัทธายึดมั่นในพระรัตนตรัย มีความเคารพเลื่อมใสในหลวงพ่อของเราอย่างจริงจัง ท่านมาปฏิบัติธรรม มารักษาศีล ๘ อยู่ในวัดปากน้ำคราวละหลาย ๆ เดือน ได้ถวายที่ดินที่จังหวัดนครนายกถึง ๑๔๓ ไร่ให้เป็นธรณีสงฆ์วัดปากน้ำ เป็นประธานถวายผ้าพระกฐินพระราชทานติดต่อกันมานานหลายปี และยังได้บริจาคทรัพย์เป็นจำนวนมากในการก่อสร้างปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ

ปัจจุบันนี้พ.อ.หลวงบุรกรรมโกวิทและคุณหญิงลมุน ได้ถึงแก่อนิจกรรมไปแล้ว แต่บุตรีของท่านคือ คุณจวงจันทน์ บุรกรรมโกวิท ยังคงสืบทอดเจตนารมณ์ของบิดามารดาในการอุปถัมภ์บำรุงวัดปากน้ำตลอดจนพระภิกษุ สามเณรในวัดและที่วัดอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ

มะรืนนี้พ่อเอ็งก็จะมา

เมื่อข้าพเจ้ามีอายุประมาณ ๑๕-๑๖ คิดถึงบ้าน คิดถึงพ่อแม่พี่น้องมาก อยากขออนุญาตหลวงพ่อขอกลับไปเยี่ยมบ้าน แต่หลวงพ่อท่านไม่ให้ไป ท่านบอกว่ามะรืนนี้พ่อเอ็งก็จะมา ข้าพเจ้าไม่แน่ใจ คิดว่าหลวงพ่อท่านต้องหลอกข้าพเจ้าแน่ๆ จึงย้อนถามท่านเพื่อความแน่ใจว่าหลวงพ่อพูดเอาเองหรือพ่อข้าพเจ้าได้กราบเรียนท่านไว้แล้ว พ่อบอกหลวงพ่อไว้หรือเจ้าคะว่าพ่อจะมามะรืนนี้ หลวงพ่อท่านตอบว่า **พ่อเอ็งไม่ได้บอกหรอก แต่เอ็งคอยดูซีน่า มะรืนนี้พ่อเอ็งต้องมา** ตอนนั้นด้วยความเป็นเด็กยังไม่มีความคิด ข้าพเจ้าก็คิดว่าถ้ามะรืนนี้พ่อไม่มาจะต้องต่อว่าหลวงพ่อ แต่พอถึงวันนั้นพ่อข้าพเจ้าก็มาเยี่ยมจริง ๆ ข้าพเจ้ารีบถามพ่อว่าพ่อได้บอกหลวงพ่อไว้หรือเปล่าว่าพ่อจะมาในวันนี้ พ่อข้าพเจ้าตอบว่าเปล่า

บวชต่อไปแล้วจะดี

แม่ชีธัญญาณี สุดเกษซึ่งเป็นหัวหน้าแม่ชีและหัวหน้าโรงครัวในปัจจุบัน มาบวชชีที่วัดปากน้ำตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๔๙๐ เดิมนั้นไม่ได้ชื่อธัญญาณี แต่สมัยนั้นแม่ชีและผู้รักษาศีลที่อยู่ในวัดนิยมเปลี่ยนชื่อกันมาก จึงได้ไปกราบหลวงพ่อขอให้ท่านตั้งชื่อให้ใหม่ หลวงพ่อท่านตั้งชื่อว่า ธัญญาณี เวลาหลวงพ่อท่านจะตั้งชื่อให้กับผู้ใดท่านจะต้องตรวจดูเสียก่อน และตั้งชื่อให้เหมาะกับบุคลิก อุปนิสัยใจคอ และชื่อธัญญาณีที่ท่านตั้งให้นั้นก็เป็นชื่อที่ไม่ซ้ำกับใครและไม่มีใครซ้ำในสมัยนั้น เพราะหลวงพ่อท่านรู้เห็นแล้วว่าแม่ชีผู้นี้ต่อไปจะต้องมีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับเรื่องข้าวปลาอาหาร หลังจากนั้นไม่กี่วันคุณแม่ท้วม หุตานุกรมก็เรียกแม่ชีธัญญาณีให้มา

ช่วยทำครัวพิเศษ (คือ อาหารถวายหลวงพ่อ)

ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ แม่ชีธัญญาณีอยากลาศีลจากแม่ชี เข้าไปกราบลาหลวงพ่อหลายครั้ง ท่านไม่อนุญาตให้สึกทุกครั้ง ครั้งสุดท้ายท่านบอกว่า อย่าสึกเลย สึกแล้วไม่ดี ให้บวชต่อไปแล้วจะดี แล้วท่านก็ได้แนะนำให้นั่งภาวนาในโรงงาน ท่านบอกว่าให้นั่งให้เห็นเสียก่อนแล้วจึงค่อยสึก ปีพ.ศ. ๒๔๙๗ บิดาของแม่ชีธัญญาณีมาบวชอยู่ที่วัดหลวงพ่อท่านถามว่า มีลูกกี่คน เมื่อได้ทราบว่ามีลูกหลายคน ท่านก็บอกว่า **ไอ้คนนี้ให้มาอยู่กับข้า แล้วจะดี** (หมายถึงแม่ชีธัญญาณี)

เมื่อหลวงพ่อมรณภาพลง แม่ชีธัญญาณีต้องมารับตำแหน่งหัวหน้าโรงครัว ตอนที่มารับหน้าที่ใหม่ ๆ นั้นยังไม่ชินกับงานหนัก ต้องตื่นตั้งแต่ตีสี่ทำอาหารถวายพระมื้อเช้า ต้องไปจ่ายตลาดเอง ไม่ว่าฝนจะตกฟ้าจะร้องต้องทำทุกวันไม่มีวันหยุดพัก ทำให้ป่วยอยู่บ่อย ๆ ตนเองก็กลัวว่าจะรับหน้าที่นั้นต่อไปไม่ไหว คืนหนึ่งหลวงพ่อท่านมาเข้าฝันแม่ชีธัญญาณีจึงกราบเรียนถามท่านว่า อาการป่วยจะหายหรือไม่ หลวงพ่อท่านตอบว่าหายแม่ชีธัญญาณีก็กราบเรียนถามท่านต่อไปว่า หน้าที่ที่ทำอยู่นั้นจะทำต่อไปไหวหรือไม่ แล้วจะดีหรือไม่ หลวงพ่อท่านตอบว่าทำได้แล้วดีด้วย ตอนนั้นมีคน ๆ หนึ่งมาขอยืมเงินแม่ชีธัญญาณีแล้วยังไม่นำมาคืน แม่ชีธัญญาณีจึงกราบเรียนถามหลวงพ่อว่า เงินที่มีคนขอยืมไปนั้นจะได้คืนหรือไม่ หลวงพ่อท่านตอบว่าได้ หลังจากนั้นไม่นานแม่ชีธัญญาณีก็ได้เงินคืน

เสนอโครงการพัฒนาประเทศ

ไม่เพียงแต่จะอุทิศชีวิตเพื่อสืบต่ออายุพระบวรพุทธศาสนาเท่านั้น หลวงพ่อของเราท่านยังมีความห่วงใยในประเทศชาติและพระราชวงศ์อีกด้วย ที่ข้าพเจ้าทราบเพราะท่านเคยปรารภให้พวกที่ได้ธรรมกายฟังเสมอ ๆ ท่านต้องการให้ประเทศไทยได้รับการพัฒนาเทียมทันอารยประเทศ หลวงพ่อท่านเคยเสนอแนะโครงการพัฒนาประเทศแก่ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ครั้งที่ฯพณฯ จอมพลป.และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม มาวางศิลาฤกษ์สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ ในปีพ.ศ. ๒๔๙๓

โครงการพัฒนาประเทศที่หลวงพ่อได้เสนอแนะมีดังนี้

๑. ให้สร้างอาคารสงเคราะห์เพื่อให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัยของตนเอง โดยใช้เงินที่ได้จากการขายสลากกินแบ่ง

๒. ให้จัดสรรที่ดินให้เกษตรกรได้ใช้ทำมาหากินโดยทั่วถึงกันอย่างน้อยคนละ ๒๕ ไร่

๓. ให้ประกาศเลิกสูบฝิ่น

๔. ให้เลิกโสเภณี

๕. ให้ตัดถนนหนทางเพิ่มขึ้นเพื่อสะดวกแก่การคมนาคม การค้าขาย

เราจะเห็นว่าโครงการพัฒนาประเทศที่หลวงพ่อท่านได้เสนอแนะแก่คณะรัฐบาลในสมัยนั้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก และมีหลายโครงการที่ ฯพณฯ จอมพลป. พิบูลสงครามได้ดำเนินการ

การพัฒนาด้านการศึกษา

หลวงพ่อท่านเป็นผู้ที่รักและเห็นความสำคัญของการศึกษา สมัยที่ท่านอยู่วัดพระเชตุพนฯ ท่านก็เคยจัดตั้งโรงเรียนขึ้นโดยใช้กภิของท่านเป็นที่สอนหนังสือแก่พระภิกษุ สามเณร ท่านเคยพูดเสมอว่า **คนที่มีการศึกษาดีจะได้อะไรก็ดีกว่าประณีตกว่าผู้อื่น คนมีวิชาเท่ากับได้สมบัติจักรพรรดิกินใช้ไม่หมด** ท่านพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ในสมัยที่ท่านมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำใหม่ ๆ มีเด็ก ๆ ลูกชาวบ้านไม่ได้รับการศึกษาเข้ามาเล่นเอะอะ ยิงนกตกปลาในวัดเสมอ ๆ หลวงพ่อท่านเป็นห่วงอนาคตของเด็ก ๆ พวกนี้มากเกรงว่าไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนแล้วจะกลายเป็นเด็กเกเรและเป็นอันธพาลไปในที่สุด ท่านจึงคิดจะช่วยเด็กเหล่านี้ให้มีที่เรียน ท่านจึงก่อตั้งโรงเรียนขึ้นในวัดโดยหาทุนค่าจ้างครูเอง ได้รับอุปการะจากท่านผู้หญิงสุธรรมมนตรี (กิมไล้ สุจริตกุล) หลวงฤทธิ์ณรงค์รอญ นายต่าง-บุณยมานพ พระภิรมย์ราชาและผู้มีจิตศรัทธาอื่น ๆ อีกหลายคน หลวงพ่อท่านไม่เรียกเก็บค่าเล่าเรียน เริ่มต้นมีนักเรียนเพียงไม่กี่คนแล้วเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ จนมีนักเรียนถึงสามร้อยเศษ ต่อมาทางการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาขึ้น มีการสร้างโรงเรียนให้เยาวชนมีสถานศึกษาเล่าเรียนโดยทั่วถึงกัน ระยะนั้นหลวงพ่อท่านต้องไปรักษาการเจ้าอาวาสวัดขุนจันทร์ด้วย ท่านจึงย้ายโรงเรียนไปสอนที่วัดขุนจันทร์ หลังจากนั้นได้มอบให้ทางการดำเนินการ

เมื่อหมดภาระจากโรงเรียนสอนเด็ก ๆ ลูกชาวบ้านแล้ว หลวงพ่อท่านจึงหันมาจัดการศึกษาด้านพระปริยัติธรรม เพราะท่านมุ่งจะพัฒนาคนเป็นงานใหญ่ ท่านไม่ยอมให้พระภิกษุสามเณรในวัดอยู่ว่าง ๆ พระภิกษุสามเณรทุกรูปต้องศึกษาพระปริยัติธรรม เพื่อรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาอย่างละเอียดจะได้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องและสั่งสอนคฤหัสถ์ได้อีกด้วย พระภิกษุต้องเป็นที่พึ่งทางใจของฆราวาสได้ สำหรับหลวงพ่อแล้วการศึกษาด้านปริยัติอย่างเดียวยังไม่พอ พระภิกษุ สามเณรในวัดทุกรูปต้องปฏิบัติธรรมด้วย ดังคำที่ว่า ปริยัติเป็นยาทาวิปัสสนาเป็นยากิน พระภิกษุรูปที่ชราภาพมากแล้วเท่านั้นที่ไม่ต้องศึกษาด้านปริยัติ แม่ชีและศิษย์วัดก็เช่นกันอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ต้องศึกษาเล่าเรียน แม่ชีต้องเรียนธรรมศึกษาและฝึกปฏิบัติด้วย

หลวงพ่อท่านก็มิใช่เป็นแต่เพียงวิปัสสนาจารย์อย่างเดียว ท่านเคยศึกษาพระปริยัติ-ธรรมจนมีความรู้เชี่ยวชาญมาแล้ว พระธรรมทัศนาธร อดีตอธิบดีสงฆ์วัดชนะสงคราม ได้เล่าเรื่องความรู้ทางด้านปริยัติของหลวงพ่อไว้ดังนี้

ท่านได้ศึกษาพระปริยัติธรรมมีความรู้นับว่าเชี่ยวชาญพอสมควรในพระปริยัติ ถ้าหากจะเข้าแปลภาษาบาลีในยุคนั้นก็คงจะได้เป็นมหาเปรียญกับเขาบ้าง

แต่ท่านก็หาได้แปลไม่ เพราะมีความมุ่งหมายเล่าเรียนเพื่อจะให้เป็นนิสสรณปริยัติ คือเป็นปริยัติที่จะนำตนของตนให้พ้นทุกข์ หรือเพื่อที่จะแนะนำสั่งสอนประชาชน หรือเพื่อที่จะเป็นแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติให้ถูกทาง ท่านไม่ปรารถนาที่จะใช้ความรู้ของท่านเพื่อใบประกาศนียบัตรหรือเพื่อลาภยศอันใด แต่ก็เคยได้ศึกษาถ้าจะเทียบความรู้ของท่าน ท่านได้ศึกษาในชั้นเปรียญ ๓ ประโยค ๔ ประโยค และ ๕ ประโยค เมื่อท่านได้ศึกษามีความรู้อย่างดีแล้ว ท่านก็สะสมวิชาทางวิปัสสนา[๑]

ด้วยปณิธานอย่างจริงจังที่จะยกระดับชีวิตของบุคคล ส่งเสริมให้คนมีการศึกษา หลวงพ่อจึงได้ตั้งโรงเรียนสอนปริยัติขึ้น เป็นเรือนไม้มีครูสอนไม่กี่รูป ต่อมามีผู้เรียนมากขึ้นหลวงพ่อจึงคิดขยายโรงเรียนให้ใหญ่โตเพียงพอที่จะรับนักเรียนมาก ๆ ดังนั้นในปีพ.ศ. ๒๔๙๐ วัดปากน้ำจึงเป็นสำนักเรียนด้านปริยัติมีพระครูพิพัฒน์ธรรมคณีเป็นอ.จ.ใหญ่มีการสอนภาษาบาลี นักธรรม ธรรมศึกษาและสามัญศึกษา แผนกภาษาบาลีนั้นทำการสอนตั้งแต่ชั้นไวยากรณ์ถึง ป.ธ. ๖ ประโยคที่สูงกว่านี้ยังไม่สามารถเปิดสอนได้เพราะขาดบุคลากร หลวงพ่อต้องส่งไปศึกษายังสำนักอื่น ๆ เช่นวัดมหาธาตุฯ วัดพระเชตุพนฯ วัดกัลยาณมิตร วัดประยูรวงศ์ วัดอนงคาราม เป็นต้น

หลวงพ่อท่านมิได้เพียงแต่จัดการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณรเฉพาะภายในวัดปากน้ำเท่านั้น แต่ท่านยังเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรที่วัดอื่นด้วย คือในสมัยที่พระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทัตตเถร) ดำริที่จะปรับปรุงการศึกษาของพระสงฆ์ทั่วประเทศ โดยจัดในรูปของวิทยาลัยสงฆ์ขึ้นตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์มีพระราชประสงค์ที่จะให้พระภิกษุสงฆ์มีความรู้และวิจารณญาณกว้างขวางและให้เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของคณะสงฆ์ พระองค์ได้ทรงวางแนวทางการจัดหลักสูตรไว้ดังนี้ "เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง อันเป็นประโยชน์เกื้อกูลในการเผยแพร่พุทธธรรม สถาบันแห่งนี้ในส่วนแห่งมหานิกายให้ชื่อว่า **มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**" พระองค์ได้พระราชทาน พระนามของพระองค์เป็นชื่อวิทยาลัยซึ่งตั้งอยู่ ณวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

ในเบื้องต้นนั้นคณะสงฆ์ไม่อาจสนองพระราชดำริได้ทันที จวบสมัยที่พระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทัตตเถร) ดำรงตำแหน่งอธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุฯจึงคิดสนองพระราชดำริคิดจัดตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงของคณะสงฆ์ขึ้น แต่งานนี้เป็นงานใหญ่ต้องใช้ทุนทรัพย์เป็นจำนวนมาก เป็นภาระที่พระพิมลธรรมหนักใจอย่างยิ่งท่านจึงเรียกประชุมพระเถรานุเถระเพื่อปรึกษาหาวิธีการ และหลวงพ่อของเราก็เป็นพระเถรรูปหนึ่งที่พระพิมลธรรมเชิญประชุมด้วย หลวงพ่อ

---

[๑]สาราทานกถาของพระธรรมทัศนาธร วัดชนะสงคราม แสดงเมื่อวันพุธที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๒ ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

ท่านได้เสนอความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการหาทุนทรัพย์ กล่าวคือให้ถือว่าการปรับปรุงการศึกษาของคณะสงฆ์ตามพระราชดำรินี้เป็นภาระหน้าที่ของคณะสงฆ์ทั่วทั้งสังฆมณฑล เพราะสถาบันนี้เป็นแหล่งผลิต**ศาสนทายาท**ให้ออกมาเผยแพร่พุทธธรรมรับช่วงจากพวกเรา การศึกษาของพระภิกษุ สามเณรจะเป็นเครื่องชี้ชตากรรมของพระพุทธศาสนาในอนาคตกาลได้ จึงเป็นการสมควรที่พระเดชพระคุณทั้งหลายจะต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นไปตามพระราชดำริ การก่อสร้างอาคารเรียนนั้นต้องใช้ทุนทรัพย์มากก็จริงแต่ถ้าได้ความพร้อมเพรียงร่วมแรงร่วมใจกันของพระสังฆาธิการทั่วสังฆมณฑล ถึงจะเป็นงานใหญ่ก็ไม่เหลือวิสัยที่จะทำได้ โดยที่พระเดชพระคุณซึ่งดำรงตำแหน่งสังฆมนตรีว่าการปกครองมีบัญชาขอความร่วมมือให้พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสขึ้นไปจัดผ้าป่าขึ้นวัดละ ๑ กอง เพื่อสมทบทุนก่อสร้างอาคารเรียนของวิทยาลัยสงฆ์ โดยวิธีการเช่นนี้การก่อสร้างและการจัดการศึกษาคงเป็นไปได้ตามพระราชดำริ

นับว่าหลวงพ่อของเราท่านเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งของพระพิมลธรรม (ช้อน ฐานทัตตเถร) มาตั้งแต่เริ่มต้นโดยเฉพาะการจัดหาทุนและดำเนินงานก่อตั้งสถาบันการศึกษาขั้นสูงของคณะสงฆ์ไทยให้ยั่งยืนมาตราบเท่าทุกวันนี้เรื่องนี้มิใช่ข้าพเจ้าเพียงผู้เดียวที่ทราบ แต่เป็นที่ทราบกันดีในคณะศิษย์ของหลวงพ่อ ท่านเจ้าคุณพระอุดรคณาภิรักษ์ (กิตฺติวุฑฺโฒ) ก็ได้เคยเล่าเรื่องนี้ เมื่อคราวแสดงพระธรรมเทศนาในการบำเพ็ญกุศลถวายพระครูประกาศสมาธิคุณ ณ วัดมหาธาตุ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.

หลังจากนั้นหลวงพ่อท่านก็คิดจะปรับปรุงสำนักเรียนวัดปากน้ำให้ได้มาตรฐาน พระภิกษุ สามเณรไม่ต้องเดินทางไปศึกษาที่สำนักอื่นอีกต่อไป เพราะสมัยนั้นการเดินทางลำบากมากต้องนั่งเรือยนต์หรือเรือจ้าง หลวงพ่อจึงดำริที่จะสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นใหม่ให้ใหญ่โตและทันสมัยเพียงพอที่จะรับพระภิกษุ สามเณรเข้าศึกษาได้มาก ๆ เพราะขณะนั้นวัดปากน้ำมีพระสงฆ์จำพรรษาถึง ๖๐๐ รูปเศษ และยังมีพระภิกษุ สามเณรจากวัดใกล้เคียงมาศึกษาด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรมที่หลวงพ่อดำริขึ้นนี้เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กสูง ๓ ชั้น ยาว ๒๙ วา ๒ ศอก (๕๙ เมตร) กว้าง ๕ วา ๑ ศอก (๑๐ ๑/๒ เมตร) ชั้น ๑ และชั้น ๒ เป็นที่เรียนปริยัติ ชั้น ๓ เป็นที่ฝึกนั่งภาวนา (ในปัจจุบันชั้น ๓ ด้านหนึ่งเป็นห้องประชุมอีกด้านหนึ่งเป็นที่ศึกษาปริยัติของพระนวกภิกษุ) โรงเรียนหลังนี้สามารถรับนักเรียนได้เป็นจำนวน ๑,๐๐๐ รูป คุณหลวงวิศาลและ พ.อ.หลวงบุรกรรมโกวิทเป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง สิ้นงบประมาณก่อสร้างทั้งหมด ๒,๕๙๘,๑๑๐.๓๙ บาท (สองล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันหนึ่งร้อยสิบบาทสามสิบเก้าสตางค์)

เมื่อหลวงพ่อเริ่มดำเนินการก่อสร้างโรงเรียนในระยะแรก ๆ นั้น ศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่อต่างพากันหนักใจแทนหลวงพ่อ เพราะทุกคนตระหนักดีว่าหลวงพ่อท่านไม่มีทุนทรัพย์เลย เพราะลำพังค่าภัตตาหารในโรงครัวก็เป็นภาระหนักที่ท่านต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว และยังจะต้องมีค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ค่าก่อสร้างปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ เพราะนับวันจะมี

พระภิกษุ สามเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์วัดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ถึงกระนั้นหลวงพ่อท่านก็หาได้วิตกกังวลกับภาระเหล่านี้ไม่ ท่านยังมีดำริที่จะรับพระภิกษุ สามเณรให้จำพรรษาในวัดได้ถึง ๑,๐๐๐ รูป

นอกจากจะยังไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอแล้ว หลวงพ่อท่านก็ยังไม่ขวนขวายหาเงินด้วย ท่านอยู่แต่ในวัดปฏิบัติกิจต่าง ๆ ตามปกติของท่าน คือคุมพระภิกษุ สามเณรลงทำวัตรในพระอุโบสถและให้โอวาทสั่งสอนพระภิกษุ สามเณร ๒ เวลา เช้า เย็น ในวันพระและวันอาทิตย์ลงแสดงธรรมในพระอุโบสถเอง ถ้าวันใดไม่แสดงเอง ท่านก็จะนั่งเป็นประธาน ออกรับแขก ๒ เวลาทุกวันคือตอนฉันภัตตาหารเพลและเวลาเย็น ๑๗.๐๐ น. เวลานอกจากนี้ท่านจะปฏิบัติกิจภาวนาและควบคุมพระภิกษุ สามเณร แม่ชี ให้ปฏิบัติรวมอยู่กับท่าน ทุกวันพฤหัสบดีเวลาบ่าย ๒ โมง ลงสอนการนั่งภาวนาแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ทั้งในวัดและต่างวัดที่ศาลาการปรียญ เวลานอกจากนี้ท่านจะปฏิบัติกิจภาวนาและควบคุมพระภิกษุ สามเณร แม่ชีให้ปฏิบัติอยู่กับท่าน ถ้าไม่จำเป็นไม่รับนิมนต์ไปนอกวัด ไปแต่กิจที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งไปค้างคืนนอกวัดเป็นปฏิเสธเด็ดขาด เพราะท่านได้ตั้งสัจจะไว้แล้ว ไม่ว่าผู้ใดมีความสำคัญขนาดไหนมานิมนต์ ท่านจะแจ้งให้ทราบว่าท่านได้ตั้งสัจจะไว้แล้วว่าจะไม่ไป ท่านให้เหตุผลว่าท่านเป็นห่วงงาน

วันหนึ่งท่านพระครูวิเชียรธรรมโกวิท เจ้าอาวาสวัดคูหาสวรรค์ปัจจุบันและท่านพระครูปรีชายัติกิจเจ้าอาวาสวัดศิลามูล อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้นัดหมายกับพระภิกษุอีกประมาณ ๘ รูป เข้าไปพบหลวงพ่อเพื่อกราบเรียนถามเรื่องการหาเงินสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพราะเห็นว่าตอนนั้นหลวงพ่อได้สั่งซื้อเสาเข็มเป็นจำนวนมาก มากองไว้ตรงที่เป็นถนนข้างหอเจริญวิปัสสนาในปัจจุบัน พระภิกษุทั้ง ๑๐ รูปนี้ได้ไปปวารณาตัวรับใช้สนองพระเดชพระคุณหลวงพ่อในการช่วยหาเงิน โดยการออกไปแสดงพระธรรมเทศนาในวัดต่าง ๆ ตามต่างจังหวัดที่มีลูกศิษย์หลวงพ่ออยู่มาก ๆ ท่านเหล่านี้เสนอว่า จะจัดทำซองเป็นชุด ๆ เพื่อใส่เงินที่ได้จากการบริจาคติดกัณฑ์เทศน์ของญาติโยม และจะนำซองนั้นมาให้ไวยาวัจกรเปิดนับเงินกันที่วัดปากน้ำ

หลวงพ่อท่านนั่งฟังโครงการหาเงินมาสร้างโรงเรียนของลูกศิษย์ของท่านจนจบไม่คัดค้านว่ากระไร แล้วท่านก็กล่าวขอบใจในความมีน้ำใจของพระคุณเจ้าเหล่านั้น ท่านบอกว่ามีหน้าที่เรียนก็เรียนไป ให้ตั้งใจเรียนให้ได้ประโยค ๙ จะมีชื่อเสียงเลื่องลือไปทั่วประเทศทีเดียว เพราะในสมัยนั้นถ้าพระภิกษุ สามเณรรูปใดเรียนจบประโยค ๙ จะได้รับการประกาศเกียรติคุณไปทั่วทุกจังหวัด หลวงพ่อท่านต้องการให้พระภิกษุสามเณรทุกรูปในวัดเรียนให้จบประโยค ๙ เพราะจะได้มาช่วยสอนในสำนักเรียนของท่าน ท่านมุ่งมั่นที่จะสั่งสอนให้พระภิกษุ สามเณรมีความรู้แตกฉานทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติ เพื่อจะได้นำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ถ้าพระภิกษุ สามเณรรูปใดเรียนจบชั้นสูงสุดในวัดแล้ว

ท่านจะเป็นภาระธุระนำไปฝากเรียนตามสำนักต่าง ๆ ด้วยตัวของท่านเอง พระรูปใดสอบผ่านประโยคต่าง ๆ แต่ละประโยคท่านจะกล่าวชมเชยทั้งต่อหน้าและลับหลังอีกทั้งจัดหารางวัลเพื่อเป็นกำลังใจให้อีกด้วย

หลวงพ่อท่านย้ำกับพระคุณเจ้าเหล่านั้นว่า "ข้าจะอยู่ในวัดเฉย ๆ อย่างนี้แหละ แล้วจะหาเงินมาสร้างโรงเรียนเอง สร้างได้ซี่น่ะเลี้ยงพระยังเลี้ยงได้ แล้วสร้างโรงเรียนทำไมจะสร้างไม่ได้ เรื่องจะไปเทศน์หาเงินน่ะหรือ เทศน์จนตายก็ยังไม่ได้เงินถึงล้านหรอก"

ในที่สุดหลวงพ่อก็สามารถสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมสำเร็จ เชิญฯพณฯจอมพลป. และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงครามมาเป็นผู้วางศิลาฤกษ์เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๙๓ เปิดทำการสอนเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ใหญ่โตที่สุดในสมัยนั้น มีอุปกรณ์การศึกษาครบครัน หลวงพ่อของเราริเริ่มทำได้สำเร็จเป็นคนแรก โรงเรียนหลังนี้นอกจากเป็นสถานที่ศึกษาพระปริยัติธรรมของสำนักเรียนวัดปากน้ำแล้ว ยังให้เป็นสนามสอบของพระนวกะและเป็นสถานที่สอบธรรมสนามหลวงประจำปีของพระภิกษุ สามเณรเขตภาษีเจริญและเขตหนองแขม หลวงพ่อท่านตั้งชื่อโรงเรียนหลังนี้ว่า **โรงเรียนภาวนานุสนธิ์** ท่านมีโครงการจะฉลองโรงเรียนเป็นงานใหญ่ในปีพ.ศ. ๒๕๐๐ อันเป็นปีที่รัฐบาลจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษด้วย ท่านจะนิมนต์พระภิกษุ ๒๕๐๐ รูป มาเจริญพระพุทธมนต์และถวายสำรับภัตตาหารคาวหวานรวมทั้งเครื่องสมณบริขารจัดเป็นชุดถวายทุกรูป ท่านเคยพูดกับสมเด็จป๋าว่า "แกคอยดูจะสนุกกันใหญ่" แต่เผอิญท่านอาพาธในปีพ.ศ. ๒๔๙๙ โครงการฉลองโรงเรียนจึงต้องระงับไป

การสร้างพระของขวัญรุ่นที่ ๑

ท่านผู้อ่านคงจะสงสัยว่าหลวงพ่อท่านหาเงินจากไหนมาสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งมีมูลค่าถึง ๒,๕๙๘,๑๑๐.๓๙ บาท (สองล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันหนึ่งร้อยสิบบาทสามสิบเก้าสตางค์) และท่านหาได้โดยวิธีใด เพราะค่าของเงินจำนวนนี้เมื่อสมัยก่อนกึ่งพุทธกาลนับว่ามีมูลค่ามากมายมหาศาลนัก มิใช่หาได้ง่าย ๆ

เมื่อบรรดาศิษยานุศิษย์และประชาชนผู้มีความเคารพนับถือในหลวงพ่อ ได้ทราบโครงการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม ต่างก็พากันมาบริจาคทรัพย์ร่วมสมทบทุนกับหลวงพ่อโดยท่านมิได้เอ่ยปากเรี่ยไรเลยทุกคนยินดีทำบุญกับหลวงพ่อคนละมากบ้างน้อยบ้างตามกำลังศรัทธา หลวงพ่อท่านบอกว่าการเสียสละโลกียทรัพย์สร้างโรงเรียนพระปริยัตินี้ได้ชื่อว่าทำถาวรวัตถุไว้ให้ปรากฏในพระพุทธศาสนา เรียกว่าเป็น**ศาสนสมบัติ** ผู้ที่สร้างสมบัติให้ศาสนาจะมีสมบัติไม่รู้จักสิ้นเสื่อม การที่บุคคลได้เสียสละทรัพย์ตามศรัทธาได้ชื่อว่าทำผลถาวรให้แก่

เจ้าของทรัพย์นั่นเองจะได้รับผลต่อไปในภายภาคหน้าไม่เสื่อมทรามนับภพชาติไม่ถ้วน ในมนุษย์ก็จะส่งผลของมนุษย์ให้ ในทิพย์ก็จะส่งผลที่เป็นทิพย์ให้ในกามภพนี้ก็จะประสบสมบัตินับประมาณมิได้ หลวงพ่อท่านจึงคิดหาของตอบแทนแก่ผู้อุปถัมภ์พระศาสนา ท่านเห็นว่าพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งที่แท้จริงของมนุษย์ บางคนยังเข้าใจว่าทรัพย์สินเงินทอง บุตร ภรรยา สามีเป็นที่พึ่งได้ เมื่อตายไปแล้วก็หาได้เอาติดตัวไปได้ไม่ ท่านพูดเสมอว่า "ตัวนี้แหละเป็นที่พึ่งของตัวสิ่งอื่นไม่ใช่ ธรรมนั่นแหละเป็นเกาะ ธรรมนั่นแหละเป็นที่พึ่งสิ่งอื่นไม่ใช่ พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา"[๑] เมื่อเรามาพบพระพุทธศาสนาแล้วต้องทำตัวให้เข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆะรัตนะ ท่านอธิบายว่าพุทธรัตนะคือธรรมกาย ธรรมรัตนะคือดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย สังฆรัตนะคือดวงจิตของธรรมกาย ถ้าไม่รู้จักรัตนะทั้งสามนี้แล้ว การถือศาสนาปฏิบัติศาสนาเอาตัวรอดไม่ได้ ถ้าทำตัวให้เข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะสังฆรัตนะแล้วพึ่งตัวเองได้ แก้โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ให้หายได้ และสามารถทำอะไรได้ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ **ถ้าไม่เข้าถึงจะปฏิบัติศาสนาสักโกฏิชาติก็ไม่อาจสามารถรู้รสศาสนาได้ จะปฏิบัติไปสักเท่าใดก็ตามก็เหมือนกับคนไม่รู้จักเบญจโครสในน้ำนมสด** คือไม่รู้ว่ารสเป็นอย่างไรเหมือนกับคนรับจ้างเขาเลี้ยงโค พอเลี้ยงเสร็จแล้วเวลาเย็นก็ไล่โคกลับ รับเอาค่าจ้างที่เลี้ยงไปส่วนน้ำนมโคไม่เคยได้รับประทานเลยเจ้าของเขาเอาไป เบญจโครสคือ รสนมโค ๕ อย่าง เอานมโคทิ้งไว้ให้เปรี้ยวเรียกว่านมเปรี้ยว เอานมเปรี้ยวมาเคี่ยวให้ข้นเรียกว่านมข้น เอานมข้นมาเคี่ยวให้แข็งเป็นก้อนเรียกว่าเนยก้อน เอาเนยก้อนมาเจียวให้ใสเรียกว่าเนยใส รสนม รสนมเปรี้ยวรสนมที่เคี่ยวเหมือนน้ำตาลองุ่น รสนมที่เป็นก้อนและเจียวเป็นนมใสนั้นรวมเรียกว่า เบญจโครส หลวงพ่อจึงบอกว่า**ผู้นับถือศาสนาแต่ไม่ทำตัวให้เข้าถึงพระศาสนาจึงเปรียบเสมือนคนรับจ้างเลี้ยงโค**[๒]

หลวงพ่อท่านจึงเห็นว่า ไม่มีอะไรดียิ่งไปกว่าการแจกพระแก่พุทธศาสนิกชนผู้อุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวัตถุแทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นเหตุชักจูงให้ผู้มีพระไว้สักการะบูชาได้เข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ท่านจึงจัดพิมพ์พระผงขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๙๓ จำนวน ๘๔,๐๐๐ องค์เป็นรูปองค์พระปางประทานพร ท่านตั้งชื่อว่า **พระของขวัญ** เพื่อตอบแทนแก่ผู้ที่ร่วมทำบุญบริจาคทรัพย์สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมตั้งแต่ ๒๕ บาทขึ้นไป ใครจะทำบุญบริจาคมากแค่ไหนก็แจกพระให้เพียงองค์เดียวและต้องมารับกับมือหลวงพ่อด้วยตนเองจะรับแทนกันไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิ์รับพระได้เพียงองค์เดียว คนละครั้งเดียวถ้าทำหายก็ไม่ให้อีก จะมาอ้อนวอนอย่างไรหลวงพ่อก็ไม่ให้ บางคนหลวงพ่อท่าน

---

[๑]หลวงพ่อท่านแสดงไว้ในพระธรรมเทศนาเรื่อง สัจจกิริยาคาถา เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

[๒]หลวงพ่อท่านแสดงไว้ในพระธรรมเทศนาเรื่องโพธิปักขิยธรรมคาถา ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ ที่พระครูสมณธรรมสมาทาน

ก็จำได้ว่าเคยรับพระไปแล้วท่านก็ไม่ให้อีก บางคนที่จำไม่ได้ท่านก็จะถาม ข้าพเจ้าเคยเห็นคนนำเงินจะมาถวายหลวงพ่อเพื่อร่วมสมทบทุนสร้างโรงเรียนเป็นจำนวนหนึ่งหมื่นบาทแต่พอทราบว่าถึงจะบริจาคเงินหนึ่งหมื่นบาทหลวงพ่อท่านก็จะแจกพระของขวัญเพียงองค์เดียวเท่านั้น เขาก็เลยเปลี่ยนใจไม่บริจาคเงินหนึ่งหมื่นบาท การที่หลวงพ่อแจกพระของขวัญให้เพียงคนละหนึ่งองค์เท่านั้น เพราะว่าก่อนที่ท่านจะมอบพระให้นั้น ท่านได้อธิบายวิธีอาราธนาพระให้ปรากฏขึ้นในกายแล้วและถ้าทุกคนปฏิบัติตามที่ท่านบอก ถึงแม้ว่าพระของขวัญจะหายไปแต่องค์พระก็ยังสถิตอยู่ในกาย หลวงพ่อท่านได้อธิบายถึงพระของขวัญของท่านไว้ดังนี้

...ท่านทั้งหลายได้เป็นผู้อุปถัมภ์พระศาสนาเช่นนี้ ฝ่ายทางพระศาสนาที่ได้รับสมบัติของท่านก็จะมีของตอบแทนแก่ท่าน คือของศักดิ์สิทธิ์ชนิดหนึ่งซึ่งเราทั้งหลายยังไม่เคยพบเคยเห็นว่าศักดิ์สิทธิ์ขนาดนี้อาจจะเป็นได้จริงหรือคาดคะเนไม่ถูก **ผู้พูดนี้เองเป็นผู้อาราธนาพระพุทธเจ้าในนิพพานมีธรรมกายมากด้วยกัน ได้ไปอาราธนาพระพุทธเจ้ามานับพระนิพพานไม่ถ้วน นับอสงไขยก็ไม่ถ้วน มาผลิตของขวัญนี้ให้ปรากฏขึ้นในมนุษย์** ธรรมกายในมนุษย์นี้ก็ได้เข้าสมทบด้วยดูแลการงานนั้น ๆ ท่านทำอย่างไรก็ทำไปตามท่าน พระพุทธเจ้าท่านจัดแจงทำทั้งนั้น ตั้งแต่วันเข้าพรรษาจนกระทั่งถึงวันออกพรรษาวินาทีหนึ่งมิได้หยุดเลย ท่านกระทำความศักดิ์สิทธิ์ของท่านพอออกพรรษาแล้ว พอได้อรุณก็สำเร็จความประสงค์ของท่านในการผลิตของขวัญ องค์ต้นทรงรับสั่งว่า "**ของศักดิ์สิทธิ์ขนาดนี้ บังเกิดเป็นครั้งแรกในโลก**" แล้วก็หับพระโอษฐ์ทีเดียว เมื่อรับสั่งดังนี้แล้วเราก็คำนวณว่า ศักดิ์สิทธิ์เพียงแค่ไหนเพียงใดคำนวณไม่ถูก ผู้พูดนี้ก็ได้ลงมือแจกในวันแรม ๖ ค่ำเป็นวันเกิดของผู้พูดนี้ได้แจกของขวัญออกไป อัศจรรย์ต่าง ๆ ความศักดิ์สิทธิ์ของของขวัญนั้น ผู้ที่ได้รับไปแล้วนางเขียวบางไผ่เป็นผู้หญิงอายุ ๘๐ กว่าได้รับพระเอาไปแล้วเอาไปไว้บนหลังมุ้ง พอค่ำลงเท่านั้นเปล่งรัศมีสว่างเต็มบ้านเต็มช่อง พากันตกตะลึงเพราะไม่รู้เรื่องอะไรกันทะเลือกทะลักไปตามกันพักใหญ่นานอยู่ แล้วแสงนั้นก็ค่อยโทรมลงไปโทรมลงไปก็มารวมอยู่ที่สว่างหลังมุ้ง นางเขียวก็รู้ว่าพระของขวัญเอาไว้ที่นั่น แสงสว่างนี้ออกจากพระของขวัญนั้นเองแต่เช้าเชียวมาหาผู้พูดนี้ บอกว่าท่านเมื่อคืนนี้แสงสว่างเกิดที่บ้านดิฉัน พระท่านเปล่งรัศมีสว่างเชียว เดิมทีก็ไม่รู้ว่าอะไรแล้วก็มารวมอยู่ที่พระจึงรู้ว่าพระ รูปร่างนางเขียวเมื่อวันมารับพระของขวัญนั้นมีโรคภัยไข้เจ็บเป็นประจำอยู่ คืนเดียวเท่านั้น เวลามาบอกเช้าร่างกายเปล่งปลั่งไปหมด แปลกกว่าปกติเดิมทีเดียวผิวพรรณเกลี้ยงเกลาไปหมดดูสะอาดสะอ้านมีผิวพรรณวรรณะ เขารู้สึกว่าของขวัญนี้อัศจรรย์แปลชั่วเป็นดีได้ขนาดนี้เชียวหนอเรารู้สึกว่าศักดิ์สิทธิ์เพียงแค่นี้แลหรือ ยังไม่ใช่เพียงเท่านี้อีกหลายรายที่ได้รับของขวัญไป

มีเด็กหญิงคนหนึ่งอายุยังมิถึง ๑๓ ปีรับของขวัญไปจากวัดปากน้ำแล้ว อยู่ทางถนนตกพอไปถึงบ้านพระออกจากตัวไป ลอยเรื่อยไปในอากาศตัวก็เห็นเรื่อยไป แล้วไปเข้าบ้านโน้นเข้าไปในห้องพระแล้วเข้าไปในที่บูชานั้น เข้าไปในครอบพระที่เขาบูชานั้น ตัวก็ตามเข้าไปจะ

เอาให้ได้ เขาก็ไม่ยอมให้เข้าไป เขาบอกว่าห้องพระนั้นคนอื่นมาเกี่ยวข้องไม่ได้ เขาคนเดียวเท่านั้นไม่มีอะไรไม่ต้องเข้าไป เด็กก็จะเข้าไปเกิดเถียงกันเด็กเมื่อไม่ให้เข้าไปมันก็ร้อง เขาว่าถ้าจะเข้าไปก็ต้องไปบอกมารดาเอ็งก่อน ให้ไปบอกผู้ใหญ่มาก่อนเด็กก็ไปบอกมารดามา เขาก็ให้เข้าไปเปิดดู เปิดเข้าไปในห้องพระก็เห็นพระของขวัญนั้นอยู่ในครอบพระจริงๆเจ้าของบ้านก็รับรองว่า ไม่ใช่ของ ๆ เขาเขาก็ให้เด็กคนนั้นมา นี่ก็อัศจรรย์ นึกว่าของตาย ๆ ดิน ๆ อย่างนี้แหละลอยไปก็ได้น่าอัศจรรย์นัก

ไม่ใช่แต่เท่านั้นยังพูดได้อีก ไม่ใช่เปล่งรัศมีแล้วลอยไปพูดก็ได้ การพูดนี้มีนายทหารเรือผู้หนึ่ง (เจ้าตัวต้องการสงวนนาม) เมื่อวันที่ ๒๙ ทหารเรือนัดประชุมเลี้ยงอาหารในกองสัญญาณ เมื่อเลี้ยงอาหารเสร็จแล้ว คืนนั้นพอแจกปืนเท่านั้น พระซึ่งอยู่ในหน้าอกของทหารเรือผู้นั้น เสียงบอกลั่นออกมาว่า "ทิ้งปืนไปเสียอย่าอยู่" นายทหารผู้นั้นคิดแต่ในใจว่า "ไม่รู้จะไปทางไหน" ไปทางวัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) มีเสียงตอบมา นายทหารเรือผู้นั้นจึงทิ้งปืนแล้วไปทางวัดแจ้ง ไปทางวัดแจ้งเขาก็ห้อมล้อมหมด เอ๊ นี่เราจะต้องถูกยิงละซี่ เขากั้นไว้หมด พระบอกว่า "ไปซ่อนตัวในที่ลับ ๆ เสีย" ดังขึ้นอีก นายทหารเรือผู้นั้นก็ซ่อนตัวอยู่ในที่ลับ ๆ ตามพระ พระว่าอย่างไรก็ไปอย่างนั้น สักพักใหญ่พระก็ว่า ไปทางนั้นทางนั้น ไปเรื่อยไป ไปตามพระเรื่อย หลุดพ้นมาได้ ครั้นเขาสงบไปนายทหารเรือผู้นั้นก็เข้าไปรายงานตัว พอรายงานตัว ผู้ใหญ่เขาก็สวมลงไปในหน้าที่ราชองครักษ์เพราะขาดไป นายทหารผู้นั้นเลยเป็นใหญ่ในหน้าที่ราชองครักษ์ ทั้งลาภทั้งยศได้ ๙ วันเขาจึงได้มาหาฉัน เมื่อครั้งก่อนเกิดเรื่องอะไรขึ้น เขาเคยมาหาเคยมาเล่าให้ฟัง เคยบอก ทีนี้ไปได้ ๙ วันไปทางไหนหายไป พอมาถึงเขาก็ว่าหลวงพ่อให้ผมกราบตีนทีเถิด เอาตีนยื่นมาให้ผมกราบเถิด ถามว่าเป็นอย่างไรเล่า เขาก็จะกราบตีนท่าเดียวก็ว่าเป็นอย่างไรเล่าให้ฟังซิ เขาก็เล่าให้ฟังดังกล่าวแล้วทุกประการ นี่เป็นเรื่องของนายทหารเรือผู้นั้น[๑]

หลวงพ่อท่านได้พิมพ์คำชี้แจ้งวิธีตั้งจิตอธิษฐานและวิธีอาราธนาองค์พระแจกแก่ผู้มารับพระของขวัญ มีดังนี้

วิธีตั้งจิตอธิษฐาน

ท่านจงน้อมใจของท่านให้หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางกายตัว (ดังจะกล่าวในตอนหลัง) บูชาพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นของศักดิ์สิทธิ์ สิ่งอื่นจะศักดิ์สิทธิ์ยิ่งกว่าไม่มีในโลก เสร็จแล้วให้หยิบ

---

[๑]คำอธิบายพระของขวัญของพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ บริษัทชุมนุมช่าง (แผนกการพิมพ์) พิมพ์เมื่อ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ๒๑ หน้า

เอาองค์พระของท่านมาพิจารณาให้จำได้ แล้วหลับตาน้อมองค์พระไปตั้งไว้กลางตัวในกลางศูนย์ข้างในดังรูปนี้ แล้วให้บริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอะระหัง" นึกให้เห็นเหมือนก็เห็นด้วยนัยน์ตาจริง ๆ นึกหนักขึ้นก็เห็นชัดหนักขึ้นจนชัดแจ้งกับตาจริง ๆ การเห็นนั้นไม่ใช้ตามนุษย์เห็น เป็นตากายทิพย์เห็น (กายที่เรานอนฝันออกไป นั่นแหละคือกายทิพย์) เมื่อเห็นชัดแจ้งดังนั้นแล้ว ก็ต้องมองให้เห็นไว้เสมอในอิริยาบททั้งสี่ เมื่อทำให้เห็นอยู่ดังนี้เสมอพระท่านก็จะโปรดเรา ต่อแต่นั้นท่านจะปาฏิหารย์นิรมิตองค์ของท่านให้โตออกไปบ้าง เล็กเข้ามาบ้าง แล้วเปลี่ยนสีเป็นต่าง ๆ ขาวเป็นเงินยวงบ้างเป็นปรอทบ้าง เป็นสีทองคำบ้าง เป็นสีเหลืองต่าง ๆ บ้างเป็นสีขาวสะอาดบ้าง เป็นสีแก้วมรกตบ้าง ขาวใสเหมือนเพ็ชรบ้าง เหมือนกระจกส่องเงาหน้าบ้าง เมื่อเห็นได้ถึงขนาดนี้แล้วอย่ายินดีอย่ายินร้ายทำใจให้เฉยนึกว่านั่นเป็นปาฏิหารย์ของพระท่าน ท่านโปรดเรา ๆ ต้องเคารพระลึกถึงท่านเสมอ เมื่อทำได้ดังนี้ชื่อว่าบูชาพระองค์ท่านด้วยการบูชาอย่างยิ่งไม่มีการบูชาอื่นจะยิ่งไปกว่า ในชั้นนี้องค์พระท่านจะมาปาฏิหารย์จนเต็มส่วนของท่าน เป็นแก้วหมดทั้งองค์งามไม่มีที่ติ ท่านจะประทับอยู่ที่ศูนย์กลางกายของเราตามเดิม แต่ประทับผินพระพักตร์ออกตามกายของเรา ที่ศูนย์กลางกายของเราเป็นที่ประทับของท่าน ใจของเราก็ต้องให้หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางองค์พระเหมือนกัน ให้เหมือนกับหยุดอยู่ที่ศูนย์กลางกายมนุษย์ เมื่อเราเข้าถึงองค์พระดังนี้แล้ว ต้องการอะไรอาราธนาให้ท่านช่วยต้องสำเร็จตามปรารถนาต่างแต่ช้ากับเร็วเท่านั้น หรือทันใดนั้นก็ได้ เมื่อเราหัดทำใจให้เข้าถึงองค์พระได้ชำนิชำนาญคล่องแคล่วดังนี้แล้ว ในเมื่อเราจะไปทางบกก็ดี ทางน้ำอากาศก็ดีหรือจะไปในที่ใดที่หนึ่งก็ดี หรือมีเหตุการณ์บังเกิดขึ้นโดยปัจจุบันก็ดี เราก็จะอารธนาให้ท่านช่วยได้ทันท่วงที ถ้าเรารับราชการ ขอทางราชการของข้าพเจ้า ขอให้ราบรื่นเรียบร้อยไม่เป็นที่สดุดตาสดุดใจผู้หลักผู้ใหญ่ ถ้าเราค้าขาย ขอให้การค้าขายของข้าพระพุทธเจ้า ขอให้ซื้อง่ายขายคล่องกำไรงาม ถ้าเราทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำกิจการใด ๆ ขอให้การกระทำนี้ได้ผลเกินควรเกินค่า ถ้าเราจะไปทางน้ำ ทางบก ขอให้ไปดีมาดีสวัสดีมีชัยทุกเมื่อเทอญฯ

ขอให้ท่านทั้งหลาย บรรดาที่มาช่วยสมทบทุนช่วยในการก่อสร้างหมดด้วยกันจงประสพแต่ความสำเร็จสมประสงค์ทุก ๆ ประการเทอญ ฯ

วิธีการอาราธนาองค์พระของขวัญ ท่านสอนให้ทำดังนี้

"จงแก้ห่อของขวัญออกดูให้เข้าใจให้จำได้แม่นเชียว ดูด้วยตามนุษย์เสียให้จำได้แม่นยำเมื่อดูได้แม่นยำจำได้ถนัดถนี่ไม่คลาดเคลื่อนแล้ว น้อมเข้าไปในตัวให้ถูกสัดถูกส่วนจะได้ศักดิ์-สิทธิ์จริง ๆ ตามความจริงหญิงน้อมเข้าไปทางช่องจมูกซ้าย ชายน้อมเข้าไปทางช่องจมูกขวาเข้าไปตั้งไว้กลางตัว กลางตัวนั้นสะดือทะลุหลัง ขวาทะลุซ้าย กลางกั๊กที่เส้นด้ายจดกันตรงกลางเรียกว่า กลางกั๊ก ตรงกลางกั๊กนั่นถูกดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์พอดี ตั้งอยู่กลางดวงธรรมนั้นพอดี เจ้าของหันหน้าไปทางไหน พระก็หันหน้าไปทางนั้น หันหน้าไปทางเดียวกันนี่ขั้นที่หนึ่ง ขั้นที่สองใจของตัวหญิงสอดเข้าไปทางจมูกซ้าย ชายสอดเข้าไปในทางช่องจมูกขวา

เข้าไปตั้งไว้ในกลางองค์พระ สอดใจเข้าไปตั้งอยู่ในกลางองค์พระ ถูกตัวพระพุทธเจ้านับอสงไขยมิถ้วน เพราะพระพุทธเจ้าท่านทำแบบสำเร็จไว้สำหรับส่งใจมนุษย์กับนิพพานให้ถึงกัน เหมือนเครื่องรับเครื่องส่งของมนุษย์ในเมืองนี้กับเมืองนอก มีทั้งเครื่องรับเครื่องส่งเสียงกันได้ ส่งไปส่งมากันได้ ทั้งส่งทั้งรับได้แบบเดียวกัน นิ่งอยู่กลางองค์พระนั้น ใจนิ่งอยู่นั้นแล้วประกอบบาลีระลึกถึงความบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้า ให้ประคองใจเราให้หยุดว่า "สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง" ให้ประคองใจเราให้หยุด พอถูกส่วนเข้าเท่านั้น ใจเราก็หยุดนิ่งอยู่กลางองค์พระของขวัญนั้น ใจหยุดนิ่ง **ใจหยุดนั่นแหละ ถอดปลอกมาจากคำสอนของพระศาสดาทีเดียว** คำว่า "หยุด" นั่นแหละถอดปลอกคำสอนมาจากพระโอษฐ์ของพระศาสดาทีเดียว ถอดอย่างไร เมื่อครั้งไปทรมานองคุลีมาล แต่พอหมดพยศแล้ว องคุลีมาลเปล่งวาจาว่า สมณะหยุด สมณะหยุด นี่ยอมเคารพแล้ว พระองค์ทรงเหลียวพระพักตร์มาสมณะหยุดแล้ว ท่านไม่หยุด หยุดนั่นเอง เรียกว่าถอดมาจากโอษฐ์ของพระศาสดา เอามาตั้งในกลางกั๊กนั้น หยุด พอใจหยุดก็ถูกพระโอษฐ์ของพระศาสดาทีเดียว ถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนาทีเดียว ไม่ผิดละ ไม่คลาดเคลื่อน นิ่งอยู่กลางองค์พระนั้น หยุดนั้น หยุดอยู่กลางองค์พระนั้น พอหยุดเข้ากลางหยุดกลางของกลาง กลางของกลาง กลางของกลาง ซ้ายขวาหน้าหลังล่างบนไม่ไป กลางของกลาง กลางของกลาง กลางของกลาง ละเอียดหนักเข้าหนักเข้าก็เห็นพระแจ่ม ลืมตาก็เห็น หลับตาก็เห็น นั่งเห็นนอนเห็นยืนเห็นเดินเห็นแจ่ม อยู่กับพระที่เห็นแจ่มแล้ว สักอึดใจเดียวเท่านั้น สร้างวัดสร้างวาสร้างวิหารการเปรียญสู้ไม่ได้ หยุดนิ่งอยู่กับพระที่เห็นแจ่มนั้นเป็นสมาธิแล้ว สร้างวัดวาอาวาสเป็นกามาพจรกุศล **ใจที่หยุดนิ่งอยู่กลางพระของขวัญนั้น เป็นสมาธิ เรียกว่าเป็นมหัคคตกุศล กุศลใหญ่กว่าสูงกว่า**พระที่เห็นแจ่มนั้น ใจนิ่งอยู่กับพระที่เห็นแจ่มนั้น แล้วก็เข้ากลางของกลาง กลางของกลาง กลางของกลางไม่มีถอยตามหลักเป็นจริงอย่าให้เคลื่อนกลางของกลางหนักขึ้น พอถูกส่วนหนักเข้าหนักเข้าพระที่เห็นแจ่มนั้นโตได้แปลงสีได้ เปลี่ยนแปลงไปได้ หนักเข้าเป็นพระแก้ว ใสเท่าตัวเรา โตกว่าตัวเรา เราก็อยู่กลางองค์พระแก้ว สะดือทะลุหลังขวาทะลุซ้ายกลางกั๊กนิ่งอยู่กลางองค์พระแก้ว ระลึกถึงความบริสุทธิ์ดีของพระแก้ว "สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง" นึกถึงความบริสุทธิ์ดีของพระแก้ว ถ้าเข้าถึงพระแก้วเช่นนี้ นี่แหละถูกเป้าหมายใจดำของพระพุทธศาสนา เดินกลางของกลางในองค์พระแก้วหนักขึ้น พระแก้วก็จะสะอาดหนักเข้า โตหนักขึ้น คล่องแคล่วหนักขึ้นชำนาญหนักขึ้น เปล่งรัศมีหนักขึ้น ให้ปฏิบัติตามดังกล่าวแล้วนั้นทุกประการ ให้ศักดิ์สิทธิ์ให้เห็นแจ่ม จนกระทั่งเป็นพระแก้วละวิเศษประเสริฐนัก..."[๑]

ผู้ที่ได้รับพระของขวัญไปแขวนประจำตัวต่างก็ประสบความศักดิ์สิทธิ์และอภินิหารของพระของขวัญกันมากมายหลายแบบ บางคนเมื่อรับพระของขวัญไปแล้วก็ถูกล๊อตเตอรี่

---

[๑]คำอธิบายพระของขวัญของพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ หน้า ๕-๗

บางคนก็ทำมาค้าขึ้นร่ำรวยจนตัวเองก็แปลกใจ ตกต้นตาลสูง ๆ แล้วไม่เป็นอะไรก็มี บางคนประสบอุบัติเหตุร้ายแรงคนอื่น ๆ เสียชีวิตหมด มีแต่ผู้ที่แขวนพระของขวัญเท่านั้นที่รอดมาได้อย่างน่าอัศจรรย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารไทยที่ไปรบที่เกาหลีมักจะพากันมาหาหลวงพ่อก่อนเดินทาง เพื่อขอรับพระของขวัญและให้หลวงพ่อเป่ากระหม่อมให้ หลวงพ่อท่านเคยเล่าว่า

ที่เขาเล่าในทางเกาหลี ทหารอังกฤษอเมริกันทหารฝรั่งกำลังคุยกันอยู่ มีทหารไทยอยู่บ้าง ลูกระเบิดทำลายมันตกกลางประชุมกำลังคุยกันนั้นปึงเดียวเท่านั้นตายหมด เหลือตายคนเดียว ที่อยู่ในนั้นเหลือไทยคนเดียวนอกนั้นไม่เหลือตายหมด ไทยคนเดียวมีของขวัญอยู่ในตัว ฝรั่งให้เหรียญกล้าหาญแก่ไทยคนนั้นยังปรากฏอยู่นี่ความศักดิ์สิทธิ์ทั้งนั้น ตกต้นมะพร้าวลงมาอำเภออัมพวา สูงราว ๆ สักเจ็ดแปดวาลงมานอนนิ่งอยู่ประเดี๋ยวลุกขึ้นได้ลุกขึ้นดูโน่นดูนี่เรียบร้อยแล้ว เขาบอกว่ากระบอกแตกไปใบหนึ่งกลับขึ้นไปอีก ไปทำน้ำตาลตามหน้าที่เขาไม่เป็นอะไรเลย

กิตติศัพท์บุญญาภินิหารของพระของขวัญจึงขจรขจายไปทั่ว มีประชาชนหลั่งไหลมาหาหลวงพ่อเพื่อขอรับพระที่เหมารถเหมาเรือมาจากต่างจังหวัดเกือบทุกจังหวัดนั้นมีเป็นประจำที่เดินทางมาจากต่างประเทศก็มากหลวงพ่อท่านต้องออกแจกพระของขวัญด้วยตัวท่านเองทุกวันๆ ละนานๆ ท่านกำหนดเวลาไว้ดังนี้ เวลาเช้าหลังฉันภัตตาหาร เวลากลางวันหลังฉันเพลแจกตั้งแต่บ่ายโมงเป็นต้นไป ถ้ามีคนมากก็ต้องแจกถึง ๓ โมงเย็น และในตอนเย็นหลัง ๕ โมงเย็นไปแล้ว ความที่มีคนมารับพระของขวัญกันคับคั่งมากจนหลวงพ่อต้องย้ายที่แจกพระไปแจกในพระอุโบสถ ท่านจัดให้มีพระภิกษุคอยจัดคนเข้าคนออกคนละประตูคือ คนเข้าไปรับพระเข้าทางประตูหน้าพระอุโบสถออกทางประตูหลัง พอคนเต็มท่านก็สั่งให้ปิดประตูพระอุโบสถ คอยจนกว่าคนที่มารับจะออกไปบ้างแล้วก็เปิดประตูหน้ารับคนเข้าไปใหม่ สมัยนั้นวัดปากน้ำคึกคักเกือบทุกวันเพราะมีคนเดินทางมากันทีละมาก ๆ ราวกับว่าวัดมีงานมหรสพและคนที่เข้าแถวคอยรับพระของขวัญนั้นถึงขนาดเป็นลมก็หลายคนทั้ง ๆ ที่เป็นผู้ชาย

วันหนึ่ง ๆ หลวงพ่อท่านต้องอธิบายให้ผู้ที่จะรับพระของขวัญได้ทราบถึงวิธีอาราธนาและใช้พระของขวัญนับเป็นร้อยเป็นพันครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันวิสาขบูชามีประชาชนเดินทางมารับพระของขวัญประมาณ ๑,๕๐๐ คนต่อมาในปีพ.ศ. ๒๔๙๖ ทางคณะศิษย์ได้ซื้อเครื่องบันทึกเสียงเพื่อ บันทึกเสียงท่านไว้เป็นการแบ่งเบาภาระของท่าน ได้บันทึกเสียงไว้ ๒ แบบ แบบแรกท่านพูดเมื่อมีเวลานาน ๆ ท่านจะอธิบายให้ทราบโดยละเอียดถี่ถ้วน อีกแบบหนึ่งท่านอธิบายสำหรับผู้ที่มารับพระของขวัญมีเวลาน้อย เช่นมารับในเวลาเช้าหรือเวลาเย็นใช้เวลาอธิบายประมาณ ๑๕ นาที สำหรับผู้ที่เดินทางมาไกลและจะรีบกลับก็ใช้การบันทึกแบบหลังนี้ฟัง แต่แบบแรกใช้เวลาอธิบายประมาณหนึ่งชั่วโมง หลวงพ่อถึงกับออกปากว่าการใช้เครื่องบันทึกเสียงนั้นดีมากเพราะช่วยแบ่งเบาภาระได้มาก ถึงจะไม่ได้หมดแต่ก็แบ่งไปได้มากกว่าที่ท่านจะต้องพูดเองทั้งหมด ต้องเหน็ดเหนื่อยและกินเวลานาน ตั้งแต่มีการแจกพระ

ของขวัญหลวงพ่อท่านต้องทำงานหนักมากขึ้นหลายเท่าตัวท่านต้องแจกพระของขวัญ ต้องสอนนั่งภาวนา ต้องปฏิบัติกิจภาวนา ต้องดูแลอบรมสั่งสอนปกครองพระภิกษุสามเณร แม่ชีศิษย์วัด ทำให้ร่างกายของท่านทรุดโทรมเป็นมูลเหตุให้ท่านอาพาธในเวลาต่อมา

เรื่องอภินิหารและความศักดิ์สิทธิ์ของพระของขวัญนี้ หนังสือพิมพ์บางกอกไทม์ ปีที่ ๖ สัปดาห์ที่ ๒๘๐ วันจันทร์ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ได้เสนอข่าวว่า

"เมื่อมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ และศึกกรณีพิพาทอินโดจีน ซึ่งทหารไทยมีบทบาทร่วมรบด้วยนั้น ความเก่งกล้าสามารถของทหารไทยเลื่องลือไปทุกสาระทิศว่าทหารไทยร่างเล็ก แต่มีอภินิหารมหัศจรรย์ ราวกับผู้วิเศษ ถูกยิงจัง ๆ จนล้มฟุบก็หาเป็นอันตรายไม่ กลับลุกขึ้นยืนหยัดจับปืนต่อสู้อีก คล้ายกับว่าร่างกายทำด้วยเหล็กไหล เช่นเมื่อคราวศึกอินโดจีนฤทธิ์เดชของทหารไทยหนังเหนียวก็ได้เป็นที่กล่าวขานกันในหมู่อริราชศัตรู จนกลายเป็นความหวาดหวั่นครั่นคร้ามเมื่อเผชิญหน้าทหารไทย โดยเฉพาะกองร้อยเสื้อแดงซึ่งทหารแต่ละคนสวมเสื้อยันต์หลวงพ่อจาด พอข้าศึกเห็นแต่ไกลก็ทิ้งปืนวิ่งหนีอ้าวทันที เนื่องจากทหารเสื้อแดงเหล่านั้น ยิงเท่าใดลูกปืนก็หาระคายเคืองผิวหนังไม่ ขืนสู้ไปก็มีแต่จะตายเปล่าข้างเดียว จึงพากันขนานนามทหารไทยว่า "ทหารผี" ฆ่าไม่ตาย

ครั้นสงครามเกาหลีอุบัติขึ้นอีก ประเทศไทยในฐานะภาคีขององค์การสหประชาชาติได้จัดส่งทหารไทยไปร่วมรบด้วย คราวนี้นามของ "ทหารผี" ซึ่งเคยสร้างความเข็ดขยาดมาแล้วในสงครามโลกครั้งแรกและศึกอินโดจีนก็ถูกนำกลับมาเรียกกันอีกในหมู่ของทหารคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้ก็ด้วยความเหนียวและแคล้วคลาดของทหารไทยซึ่งมีของดีคุ้มครองนั่นเอง

เพื่อเป็นการเสนอวีระกรรมของกองทหารไทยในยุทธภูมิเกาหลี และความศักดิ์สิทธิ์ของไสยศาสตร์ไทย ครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ไปหาท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี (สด) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี หรือที่ประชาชนนิยมเรียกว่า "หลวงพ่อวัดปากน้ำ" เพื่อนมัสการถามถึงความศักดิ์สิทธิ์อันลือเลื่องเกี่ยวกับอภินิหารพระเครื่องที่ท่านสร้างขึ้น แจกเป็นพระของขวัญของประชาชนชาวไทย เพราะปรากฏทหารไทยในสมรภูมิเกาหลีรอดตายมาอย่างไม่น่าเชื่อด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ กัน นั้นมีพระเครื่องของ "หลวงพ่อวัดปากน้ำ" แขวนคออยู่ด้วยกันทุกคน ขณะที่ข้าพเจ้าไปถึงวัดปากน้ำ ภาษีเจริญธนบุรี ตลาดพลูนั้น ตรงกับเวลาที่หลวงพ่อกำลังฉันจังหันเพลอยู่ที่ศาลาการเปรียญ ข้าพเจ้าจึงนั่งคอยอยู่ท่ามกลางบรรดาผู้คนซึ่งทะยอยกันเข้ามาไม่ขาดจังหวะ เพื่อพบหลวงพ่อ ในระหว่างที่นั่งรออยู่นี้เอง สายตาของข้าพเจ้าได้เหลือบไปเห็นจดหมายของหลวงพ่อฉบับหนึ่ง เป็นของสิบตรี วาสนา อาคมวัฒนะ แห่งกรมผสมที่ ๒๑ ส่งจากสมรภูมิเกาหลีมานมัสการหลวงพ่อ และจากจดหมายฉบับนี้ข้าพเจ้าได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรที่จะนำมาเผยแพร่ให้ท่านผู้อ่านได้ทราบทั่วกันดังต่อไปนี้

.... เนื่องจากผมได้รับพระเครื่องซึ่งเป็นผงสีขาวไป ๑ องค์ และบัดนี้ผมก็ได้ออกสนามรบในยุทธภูมิเกาหลี และได้รับความคุ้มกันเป็นอันดีทั้ง ๆ ที่ตัวผมเองก็เป็นนักสะสมพระเครื่อง

มาเป็นเวลานานปี ก็ยังไม่เห็นพระองค์ใดที่จะให้ผลเป็นที่โจ่งแจ้งเช่นนี้ ตลอดจนปรารถนาสิ่งใดก็นึกภาวนาไปตามข้อปฏิบัติก็จักได้ผลสำเร็จทุกประการ นับว่าเป็นพระเครื่องที่ประเสริฐแท้ไม่มีที่พึ่งใด ๆ จะยิ่งไปกว่า แม้การเงินการทองที่เคยขัดสนจนยาก นับแต่ได้พระเครื่องของพระคุณอาจารย์มาก็รู้สึกว่าค่อยมีฐานะกระเถิบขึ้นดีกว่าเก่ามากและเงินนั้นไม่รู้จักใช้หมดสิ้น เหตุการณ์ในแนวรบนั้น ผมจะนำมากล่าวให้พระคุณทราบตลอดจนอุบาสิกา พระภิกษุ สามเณร และฆราวาสทั้งหลายยามนั้นกองพันทหารไทยได้ขึ้นสู่แนวรบในที่ดุเดือดและวาระหนึ่งกระสุนปืนใหญ่ของข้าศึกได้ยิงถูกคลังกระสุน จนผู้ที่พักอยู่ในที่นั้นต้องกระจัดกระจายไป เนื่องจากไฟได้ไหม้ถังน้ำมันบางอย่างจนเกิดเป็นแสงไฟอร่ามทั่วท้องฟ้าปืนต่าง ๆ และเครื่องเหล็กละลายไปกับพระเพลิง ในจำนวนนั้นมีทหารคนหนึ่งได้ทิ้งห่อพระไว้ ตอนสาย ๆ เพลิงค่อยสงบลงจึงได้รุดมายังที่นั้น ก็เห็นพระอันน่าประหลาดที่ห่อผ้าเช็ดหน้าแขวนเด่นอยู่กับเสาเหล็ก เป็นที่ประหลาดใจแก่ทหารทั้งหลายเป็นอันมาก เพราะแม้แต่เหล็กก็ยังละลาย แต่ทำไมผ้าที่ห่อพระอันเป็นผ้าขาวเปล่า ๆ โดยไม่ได้ลงเลขยันต์อะไร และภายในห่อผ้านั้นมีพระเครื่องอยู่หลายองค์โดยอาจารย์ต่าง ๆ แต่ที่เป็นผงก็ละเอียดป่นไปหมดส่วนที่เป็นชินก็ละลายไปสิ้นคงเหลือแต่พระเครื่องวัดปากน้ำ ภาษีเจริญธนบุรี องค์เดียว โดยไม่เสียหายแม้แต่กรอบที่หุ้มองค์พระไว้ จนเป็นที่ล่ำลือกันทั่วไป และในกองร้อยผมก็ได้สืบความมาว่าทั้งกองร้อยมีพระวัดปากน้ำเพียงสององค์ คือรวมทั้งของผมเองและของเพื่อนที่ถูกปืนใหญ่ดังกล่าว อีกประการหนึ่งตัวผมเองก็ได้ผ่านมา ขณะนั้นจะลำเลียงอาวุธบางอย่างขึ้นไปบนยอดเขา ตรงที่ยืนกำลังเจรจานั้นแหละ เป็นที่ลูกปืนใหญ่หล่นลงมายังหัวของผมพอเหมาะทีเดียวแต่เป็นด้วยอานุภาพของพระเครื่องของท่านที่ผมเคารพบูชา เป็นเหตุให้ผมเฉลียวใจแปลก ๆ ผมจึงรีบนำอาวุธเคลื่อนจากที่นั้นรีบไปโดยด่วน และประมาณ ๑๕ นาที ลูกปืนก็ตกลงที่ ๆ ผมยืนอยู่นั้น พอดีกับรอยเท้าที่ยืนเลย ถ้าผมมัวเจรจากันอยู่เยิ่นเย้อก็ไม่เป็นปัญหาอะไร อีกครั้งหนึ่งรถตกเหวตายกันทั้งคันและบาดเจ็บบ้างผมกระโดดรอดมาได้อีกโดยไม่เป็นอันตรายเลย บางครั้งหิมะและหมอกลงจัดทำให้ผมหลงทางในเวลาปฏิบัติการ จนหมดปัญญา เลยเสี่ยงยกมือขึ้นไหว้ ระลึกถึงพระคุณท่านให้ช่วย สักครู่ประมาณ ๑ ชั่วโมง หมอกนั้นก็ค่อยบางหายไปอย่างรวดเร็วราวกับปาฏิหารย์ ผมจึงได้กลับมายังฐานทัพได้ และยังมีอีกหลายเรื่องที่ผมมิได้นำมากล่าว เนื่องจากออกไปทำการยิงขนาดเผาขนกันแทบไม่เว้นแต่ละวัน ก็รอดมีชัยมาได้ทุกครั้ง หาได้ระคายผิวหนัง ทั้งนี้จึงขอนมัสการมาให้ทราบ เพราะผมและเพื่อนได้เป็นผู้ทดลองกันมาด้วยตนเอง บางครั้งอยู่ในวิถีปืนที่ยิงมาอย่างหนัก **ถ้าไม่มีโอกาสเพ่งศูนย์กลางตัวได้ก็เพียงภาวนาดังกล่าว และระลึกถึงอาจารย์คือ หลวงพ่อ ก็พอแล้วสามารถคุ้มกันได้และพลอยคุ้มเพื่อนฝูงไปได้เสียอีก....**"

นอกจากจ.ม.ของ ส.ต.วาสนา อาคมวัฒนะ ฉบับนี้แล้ว ข้าพเจ้ายังได้เห็นประจักษ์พยานยืนยันจากบรรดาสานุศิษย์ ผู้ได้รับพระของหลวงพ่ออีกหลายสอบราย ล้วนแต่เล่าถึงอภินิหารศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ กัน ที่ผู้ใช้ได้ประสบมา ซึ่งจะได้กล่าวในตอนต่อไป

เมื่อ "หลวงพ่อวัดปากน้ำ" ได้ลงมาจากศาลาการเปรียญหลังจากฉันจังหันเพลเสร็จแล้ว ผู้เขียนก็ได้นมัสการถามถึงการสร้างพระพิมพ์ของท่านซึ่งเป็นที่เลื่องลือกันในอภินิหาร หลวงพ่อได้แจ้งให้ทราบว่าการที่สร้างพระเครื่อง ๘๔,๐๐๐ องค์ขึ้นนี้ ก็เพื่อแจกจ่ายให้แก่บรรดาผู้เลื่อมใสได้มีไว้ใช้เป็นการสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชีวิตประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็คือ ท่านได้สร้าง ร.ร.พระปริยัติขึ้น โดยจะต้องสิ้นค่าใช้จ่าย ๒ ล้านบาทเศษ แต่ทว่ามีเงินของกรมการศาสนาให้เพียง ๕,๐๐๐ บาท ฉะนั้นจึงได้อาศัยแจกพระเครื่องดังกล่าวนี้แก่ผู้บริจาคในการกุศล ซึ่งขณะนี้ก็ได้เงินร่วมล้านบาทแล้ว และคิดว่าโครงการที่ดำริไว้คงเป็นผลสำเร็จในไม่ช้า เกี่ยวกับความขลังของพระเครื่อง หลวงพ่อได้เล่าว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มากมายผู้ใดมีพระเครื่องซึ่งสร้างขึ้นนี้ไว้ประจำกาย จะมีความเจริญรุ่งเรืองแก่ชีวิตป้องกันภยันตรายได้นานาประการเพราะการสร้างทำพิธีอย่างถูกต้อง

นอกจากพระเครื่องของวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี จะได้สำแดงปาฏิหารย์แก่บรรดาทหารไทยในสมรภูมิเกาหลี ตามจดหมายยืนยัน ของส.ต.วาสนา อาคมวัฒนะ แห่งกรมผสมที่ ๒๑ นั้นแล้ว บรรดาสานุศิษย์ของหลวงพ่ออีกหลายท่านทั้งบรรพชิตและฆราวาส ที่ข้าพเจ้าพบประสนทนาด้วยในวันนั้น ได้เล่าถึงการประสพอภินิหารประหลาดต่าง ๆ กัน เช่น รายหนึ่งขึ้นเครื่องบินโดยสารไประหว่างทางเครื่องบินตกผู้โดยสารอื่น ๆ ตายหมดยกเว้นแต่ผู้ที่มีพระเครื่องวัดปากน้ำคนเดียวเท่านั้น บางรายหลังจากได้พระเครื่องนี้ไปบูชาก็ปรากฏว่ามีความเจริญรุ่งเรืองฐานะร่ำรวยขึ้นและถูกสลากกินแบ่งของรัฐบาลแทบทุกงวด รางวัลใหญ่บ้างน้อยบ้างตามแต่โชคลาภเป็นครั้งคราว

เกี่ยวด้วยโชคลาภและเมตตามหานิยมนี้ สานุศิษย์ของหลวงพ่อคนหนึ่งเล่าว่า มีอยู่อย่างสมบูรณ์ในพระเครื่องที่หลวงพ่อสร้างขึ้น เพราะตัวของหลวงพ่อเองนั้นนับเป็นเวลาสิบ ๆ ปีมาแล้ว ที่ท่านไม่เคยแสดงให้ใครเห็นแต่สักครั้งเดียวว่าท่านว่างเว้นต่อการมีโชคลาภและเมตตามหานิยมทั้งนี้จะเห็นได้จากปรากฏการณ์ธรรมดาที่เกิดขึ้นกับวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกวันนี้ทั้งหลวงพ่อและพระภิกษุสงฆ์ในวัดซึ่งมีจำนวนนับร้อย ไม่เคยออกบิณฑบาตนอกวัดเลย เป็นเวลาหลายสิบปีติดต่อกันมา แต่ในทุก ๆ วันจะต้องมีผู้มีจิตศรัทธามาเข้าคิวทำบุญเลี้ยงพระทั้งวัดไม่ขาดเลย นอกจากนั้นยังมีผู้นำของสดของแห้งเหล่านี้มอบให้กับบรรดาแม่ชีและเด็กศิษย์วัด ซึ่งจำนวนกว่าร้อยคนหุงต้มรับประทานกันเองเป็นโรงครัวใหญ่ ๆ ไม่ได้อนาทรเดือดร้อนแต่สักมื้อเดียว สำหรับค่าน้ำ-ไฟ ตกเดือนละนับพัน ๆ บาท (ค่าของเงินสมัยนั้น)[๑] ก็มีผู้มาทำบุญออกให้เสร็จทุก ๆ เดือนไปเช่นเดียวกัน

"หลวงพ่อวัดปากน้ำ" เป็นพระเถรที่เชี่ยวชาญทางปฏิบัติวิปัสสนา สำนักของท่านจึงนับเป็นสำนักวิปัสสนาใหญ่ที่มีกิตติศัพท์เลื่องลือไปไกล และเป็นที่ยอมรับนับถือกันในหมู่ชนทุกชั้นทุกประเภท แม้บุคคลสำคัญ ๆ ในคณะรัฐบาลทุกรัฐบาลก็เลื่อมใสยกย่องนิมนต์ไปใน

---

[๑]ปัจจุบันนี้ ทางวัดปากน้ำเสียค่าน้ำ-ไฟ ประมาณเดือนละ ๘๐,๐๐๐ (แปดหมื่นบาท)

พิธีการต่าง ๆ เสมอ พร้อมกันนั้นหลวงพ่อยังได้รับการนิยมจากบรรดาผู้เสื่อมใสให้ทำการรักษาโรคภัยร้อยแปดชนิดการบำบัดโรคของหลวงพ่อก็นับเป็นวิธีแปลกประหลาด ไม่ต้องใช้หยูกยาหรือน้ำมนต์อะไรเพียงแต่ผู้ป่วยเขียนชี้แจงอาการโรคของตนลงบนจดหมาย บอกชื่อและวันเดือนปีเกิดที่อยู่แล้วนำไปให้หลวงพ่อทุก ๆ วัน เป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ส่วนผู้ป่วยอยู่ต่างจังหวัดไม่อาจจะมาได้ ก็เขียนทิ้งมาทางไปรษณีย์ เมื่อหลวงพ่อได้รับจดหมายจากผู้ป่วยเหล่านั้นแล้วก็จะนำเข้าที่วิปัสสนาใช้กระแสจิตส่งไปรักษาปรากฏว่าการรักษาโรคของหลวงพ่อทำนองนี้ได้ช่วยให้ผู้ป่วยจำนวนมากหายขาดเป็นปลิดทิ้งมาแล้ว....."

เมื่อแจกพระของขวัญรุ่น ๑ หมดไปได้ครึ่งหนึ่ง หลวงพ่อก็สั่งให้ทำพระของขวัญ รุ่น ๒ ขึ้นอีกเป็นจำนวน ๘๔,๐๐๐ องค์ หลังจากที่พระของขวัญรุ่น ๒ หมดไปได้ครึ่งหนึ่ง หลวงพ่อก็อาพาธ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ไม่สามารถออกแจกพระด้วยองค์เองได้ ท่านจึงมอบหน้าที่นี้ให้แก่ท่านพระครูสมณธรรมสมาทาน (ธีระ คล้อสุวรรณ)[๑] ในระหว่างที่หลวงพ่ออาพาธ ท่านได้สั่งให้ทำพระของขวัญรุ่น ๓ ต่อไปอีกจำนวน ๘๔,๐๐๐ องค์ ดังนั้นพระของขวัญที่ทำสมัยหลวงพ่อจึงมีเพียง ๓ รุ่น เมื่อพระของขวัญรุ่น ๓ จำหน่ายใกล้จะหมด พระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนีได้มอบหมายให้พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตฺตโม) ซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระดำเนินการพิมพ์พระผงรุ่น ๔ เป็นจำนวน ๘๐๐,๐๐๐ องค์ มีกรรมวิธีเช่นเดียวกับการพิมพ์พระของขวัญของหลวงพ่อทั้ง ๓ รุ่นและผสมผงพระของขวัญของหลวงพ่อทั้ง ๓ รุ่นและยังได้พิมพ์พระคะแนน[๒]อีกด้วย พระผงรุ่น ๔ นี้มีชื่อเรียกว่า **พระธรรมขันธ์** จัดเป็นรุ่นแรก ที่คณะศิษย์สร้างขึ้นหลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพแล้ว สร้างเมื่อพ.ศ. ๒๕๑๔ ออกจำหน่ายเมื่อ ๒๓ ต.ค. ๒๕๑๕ พระธรรมขันธ์มี ๒ แบบ คือแบบสี่เหลี่ยมมีลักษณะรูปองค์พระเช่นเดียวกับพระของขวัญทั้ง ๓ รุ่น แต่ใหญ่กว่า และแบบสามเหลี่ยม

กว่าหนังสือเล่มนี้จะออกสู่สายตาของท่าน พระธรรมขันธ์รุ่น ๔ ก็คงจะหมดแล้วเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๒๗ เวลา ๐๙.๐๙ น. เป็นเวลาอุดมมงคลเริ่มพิมพ์พระรุ่น ๕ มีพระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตฺตโม) เป็นผู้ดำเนินการโดยได้รับมอบหมายจากพระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนีพระผงรุ่นนี้มีชื่อเรียกว่า **พระธรรมกาย** สร้าง ๓ ล้านองค์ จัดเป็นพระผงรุ่น ๒ ที่คณะศิษย์ได้สร้างขึ้น ถ้านับต่อจากพระของขวัญของหลวงพ่อก็เป็นรุ่นที่ ๕

พระรุ่นพิเศษของหลวงพ่อ

สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อญี่ปุ่นบุกประเทศไทย ทหารกรมแผนที่ได้อพยพหลบภัย

---

[๑]ต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ที่พระภาวนาโกศลเถร เป็นอาจารย์ใหญ่ทั้งฝ่ายปริยัติและปฏิบัติ ลูกศิษย์มักเรียกท่านว่า หลวงพ่อเล็ก มรณภาพในปี ๒๕๑๑ รูปเหมือนของท่านเป็นรูปนั่ง ประดิษฐานที่หน้าหีบศพหลวงพ่อบนหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิตร

[๒]พระคะแนนคือ พระที่สร้างขึ้น เพื่อสะดวกในการนับ พระผงธรรมขันธ์ คือ สร้างพระผงธรรมขันธ์ ๑๐๐ องค์ สร้างพระคะแนน ๑ องค์ และบรรจุเส้นผมของหลวงพ่อด้วย ขณะนี้ทางวัดจำหน่ายหมดแล้ว

ลูกระเบิดมาอยู่ที่ตึกขาว (ถูกรื้อไปแล้วเพื่อสร้างเป็นหอเจริญวิปัสสนาแพทยพงศาวิสุทธาธิบดี ประหยัด-วรณี สุนทรเวช) มีหลวงสำเร็จสำรวจกิจเป็นหัวหน้า หลวงพ่อท่านได้แจกพระผงแก่ทหารกรมแผนที่และทหารที่มาลาท่านไปปฏิบัติการรบ เพื่อป้องกันภยันตรายและเป็นศิริมงคลจัดเป็นพระผงรุ่นแรกที่หลวงพ่อแจก มี ๒ แบบคือพระผงพิมพ์สมเด็จหลวงปู่ภู ฐาน ๗ ชั้น หูติ่ง และพระผงพิมพ์สมเด็จวัดพระแก้วพิมพ์นาคปรก

ด้วยหลวงพ่อท่านได้เคยแจกพระผงลักษณะนี้เป็นครั้งแรก ดังนั้นศิษยานุศิษย์จึงได้สร้างพระผงขนาดเดียวกันนี้ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ส่วนองค์พระนั้นมีพุทธลักษณะเหมือนพระของขวัญรุ่น ๑-๔ เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงพระเดชพระคุณท่าน จัดสร้างขึ้นเพื่อแจกเป็นที่ระลึกแก่ผู้ที่เป็นเจ้าภาพบรรจุพระจำนวน ๑๐๐ องค์ในงานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี ของท่านในวันที่ ๒๓-๒๕ พ.ย. ๒๕๒๗ ดังจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไป

การบรรจุอานุภาพธรรมกายลงในพระของขวัญ

มีคนเป็นจำนวนมากสงสัยว่าพระผงของหลวงพ่อทั้งพระของขวัญและพระธรรมขันธ์นั้นทำพิธีพุทธาภิเษกอย่างไร ทำที่ไหนและเมื่อไร ข้าพเจ้าขออธิบายไว้ในที่นี้เลยว่า พระของขวัญของหลวงพ่อเป็นพระที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ได้บรรจุกรุ พระหลวงพ่อจึงไม่มีขี้กรุ ในสมัยที่หลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่เมื่อท่านสร้างพระเสร็จแล้วตากจนแห้งท่านจะให้นำพระทั้งหมดบรรจุใส่ลัง นำเข้าไปไว้ในโรงงานเพื่อบรรจุอานุภาพธรรมกายลงในองค์พระ ทำให้พระศักดิ์สิทธิ์ (พระของขวัญประกอบด้วยดอกมะลิแห้งและมีส่วนผสมอื่น ๆ ตามส่วน ที่สำคัญที่สุดคือเส้นเกษาของหลวงพ่อ ด้านหลังเป็นอักษรขอมว่าธรรมขันธ์) หลวงพ่อท่านบอกว่า พระนั้นไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่โตหรือขนาดเล็กเท่าใบมะขามก็ตามเป็นธาตุตายทั้งสิ้น ต่อเมื่อทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์แล้วจึงจะเป็นของเป็น”

พระของขวัญรุ่น ๑ ได้ทำพิธีบรรจุอานุภาพธรรมกายตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ ตลอดพรรษา หลวงพ่อนำออกแจกแก่ผู้บริจาคทรัพย์ร่วมสร้างโรงเรียนภาวนานุสนธิ์ในวันแรม ๖ ค่ำเดือน ๑๑ พ.ศ. ๒๔๙๓ ในอภิลักขิตสมัยคล้ายวันเกิดของท่าน ณ พระอุโบสถวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

พระของขวัญรุ่น ๒ สร้างเมื่อพ.ศ. ๒๔๙๔ ขณะนั้นหลวงพ่อท่านแจกพระของขวัญรุ่น ๑ หมดไปแล้วครึ่งหนึ่งสร้าง ๘๔,๐๐๐ องค์ บรรจุอานุภาพธรรมกายนาน ๔ ปีนำออกมาแจกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗

พระของขวัญรุ่น ๓ สร้าง พ.ศ. ๒๔๙๙ จำนวน ๘๔,๐๐๐ องค์ บรรจุอานุภาพธรรมกายนาน ๖ ปี นำออกมาแจก พ.ศ. ๒๕๐๕ แจกหมดพ.ศ. ๒๕๑๕

การพิมพ์พระของขวัญทั้ง ๓ รุ่นนี้หลวงพ่อท่านใช้ให้ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าควบคุมแม่ชีทั้งที่ได้ธรรมกายและไม่ได้ธรรมกายทำการพิมพ์พระ และยังมีฆราวาสที่เป็นสุภาพสตรีมาช่วยพิมพ์พระด้วยหลายท่าน พระของขวัญทั้ง ๓ รุ่นมีส่วนผสมและวิธีการพิมพ์เหมือนกัน พระของขวัญรุ่น ๒ ผสมผงพระของขวัญรุ่น ๑ และพระของขวัญรุ่น ๓ ก็ผสมผงพระของขวัญรุ่น ๑ และ ๒ ด้วย

แม้ว่าหลวงพ่อท่านจะมรณภาพไปนานถึง ๒๕ ปีแล้วแต่การปฏิบัติกิจภาวนา การรักษาโรค การบรรจุอานุภาพธรรมกายลงในองค์พระยังคงดำเนินต่อมาเหมือนในสมัยหลวงพ่อยังมีชีวิต ท่านที่มาเช่าพระธรรมขันธ์รูปภาพ รูปเหมือน น้ำเต้า เหรียญ เข็มกลัด ล๊อกเก็ตหลวงพ่อที่สำนักงานประชาสัมพันธ์ของวัดปากน้ำทั้งหมดนี้ได้ผ่านการบรรจุอานุภาพธรรม-กายแล้ว

พระของหลวงพ่อทุกรุ่นทุกแบบเป็นที่นิยมนำไปสักการะบูชามาตั้งแต่สมัยหลวงพ่อยังอยู่ แม้พระธรรมขันธ์รุ่น ๔ ที่สร้างหลังจากหลวงพ่อมรณภาพแล้วก็ยังคงความศักดิ์สิทธิ์เหมือนกับพระของขวัญทั้ง ๓ รุ่น แต่มีบางคนรับพระไปแล้ว ทำไม่ถูกต้องไม่วางไว้ในที่สมควร ไม่สนใจกราบไหว้บูชามีปรากฏว่าอยู่ ๆ พระก็หายไปซึ่งเจ้าของเองก็ไม่ทราบว่าหายไปเมื่อใด เมื่อไปฟังผู้อื่นเล่าถึงอภินิหารของพระหลวงพ่อจึงเกิดศรัทธาใคร่จะนำมาบูชาติดตัวบ้าง ผลปรากฏว่าหายไปเสียแล้ว และมีบางท่านที่อยากได้พระหลวงพ่อเหลือเกิน พยายามเสาะแสวงหาแต่ก็ได้ของที่ไม่แท้มา จึงจุดธูปอธิษฐานขอหลวงพ่อครั้งแล้วครั้งเล่าทำอยู่เป็นเวลานาน แล้วก็ได้พระหลวงพ่อมาบูชา ข้าพเจ้าจึงขอเรียนให้ท่านผู้อ่านที่มีพระหลวงพ่อ ไม่ว่าจะเป็นพระของขวัญ พระธรรมขันธ์หรือรูปเหมือนหลวงพ่อ ขอให้ท่านหมั่นบูชา ถ้าเป็นพระผงก็ควรอาราธนาติดตัวตลอดเวลา ไม่ควรเก็บไว้ที่บ้าน เพราะพระหลวงพ่อนั้นท่านคุ้มครองป้องกันตัวและทรัพย์สินของผู้นั้นได้ การมีพระหลวงพ่อแล้วไม่แขวนติดตัวก็เหมือนกับมีเงินแล้วเก็บเอาไว้ที่บ้านจะจับจ่ายใช้สอยสิ่งใดก็ไม่ได้ดังปรารถนา ข้าพเจ้ามีเรื่องอภินิหารของพระหลวงพ่อมาเล่าให้ท่านผู้อ่านฟังดังนี้

พระธรรมขันธ์รุ่น ๔ ช่วยคนถูกฟ้าผ่า

หลวงพ่อท่านช่วยคุ้มครองคนให้รอดชีวิตจากภัยธรรมชาติที่ร้ายแรงได้อย่างน่าอัศจรรย์ เรื่องนี้เกิดขึ้นกับนายธำรงค์ จิตรศิลป์ฉายากุล อยู่บ้านเลขที่ ๒๗/๒ ตลาดหลักสาม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร คือเมื่อประมาณเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น.เศษ นายธำรงค์ได้ขี่รถมอร์เตอร์ไซค์ไปส่งเพื่อนที่บ้านที่ตำบลหนองสองห้อง ขณะนั้นอากาศแจ่มใสท้องฟ้าโปร่ง แต่มีแสงจากอสนีบาตและเสียงท้องฟ้าคำรนเป็นครั้งคราว หลังจากที่นายธำรงค์ส่งเพื่อนที่บ้านแล้วก็ขับรถกลับบ้าน ขณะที่ขับออกมาจากบ้านเพื่อนได้ประมาณ ๕-๖ เมตรก็เกิดเสียงกึกก้องกัมปนาทจากท้องฟ้าเบื้องบน อสนีบาตฟาดเปรี้ยงลง

มาที่ตัวนายธำรงค์อย่างแรงจนตัวเขาและรถกระเด็นไปคนละทิศละทาง กลุ่มควันปกคลุมร่างนายธำรงค์จนมองไม่เห็นตัวแสงและเสียงของอสนีบาตสั่นสะเทือนขวัญชาวบ้านแถบนั้นทุกคน เพื่อนคนที่นายธำรงค์ขับรถไปส่งตกใจแทบสิ้นสติเมื่อเห็นสภาพของนายธำรงค์ที่กำลังถูกไฟลุกไหม้ท่วมกาย เขารีบพุ่งตัวเข้าไปช่วยดึงเสื้อผ้าที่ไฟลุกโพลงนั้นออกจากกายของเพื่อน นายธำรงค์ยังมีสติพอที่จะระลึกถึงหลวงพ่อที่ห้อยคออยู่กับสร้อยนาค เขากำพระไว้แน่นพยายามยันตัวจะลุกแต่ก็ลุกไม่ไหว เมื่อเพื่อนเข้ามาประคองจึงเอาพระใส่กระเป๋าเสื้อเพื่อนไว้ ขณะนั้นมีหญิงเกี่ยวข้าวอยู่กลางนา ๒-๓ คนวิ่งเข้ามาช่วยประคอง ร่างกายของนายธำรงค์ปราศจากเสื้อผ้า แขนขาซีกขวาถูกไฟไหม้ลวกพอง เส้นผมด้านหลังถูกไฟไหมหงิกงอติดหนังศีรษะ สร้อยนาคละลายฝังเนื้อรอบคอลึกประมาณครึ่งเซ็นติเมตร ซิปและตะขอกางเกงละลายเพราะไฟไหม้ เสื้อกางเกงขาดกะรุ่งกะริ่ง แผ่นดินตรงที่สายฟ้าฟาดลงมาเป็นหลุมลึกถึงประมาณ ๑ คืบ ถึงแม้ว่าสติยังดีอยู่แต่นายธำรงค์ก็ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เพื่อนจึงช่วยประคองนายธำรงค์ส่งโรงพยาบาลจังหวัดนครปฐม คณะแพทย์ต่างพากันพิศวงเมื่อเห็นสภาพของนายธำรงค์ พบว่าสายฟ้าผ่าลงตรงสร้อยนาคที่ห้อยคอด้านหลังศีรษะก่อนแล้ววิ่งมาด้านหน้าลงด้านล่าง โดนรถและพุ่งลงดินเป็นหลุมลึก ไม่น่าเชื่อว่านายธำรงค์จะรอดมาได้ และคณะแพทย์พากันคาดว่าประสาทหูจะต้องพิการเพราะได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงจากเสียงฟ้า แต่เมื่อตรวจดูแล้วก็ไม่พบอาการผิดปกติใด ๆ ทางด้านสมองก็เช่นเดียวกัน นายธำรงค์ยังมีความทรงจำเป็นปกติ สามารถจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด เขานอนพักรักษาบาดแผลที่ถูกไฟไหม้อยู่ที่โรงพยาบาลประมาณ ๑ สัปดาห์ก็กลับบ้านในสภาพที่เป็นปกติดีทุกประการ

บริเวณที่เกิดเหตุนี้ก่อนหน้านั้นประมาณ ๑ เดือนมีผู้ถูกอสนีบาตตายถึง ๒ คน ทั้ง ๆ ที่สายฟ้ามิได้ลงถูกตรงตัวเพียงแต่ถูกไม้ที่ถือ นายสมศักดิ์พี่ชายของนายธำรงค์ซึ่งเป็นผู้นำพระธรรมขันธ์รุ่น ๔ มาให้น้องชายแขวนได้เล่าเรื่องน้องชายว่า ที่รอดตายมาได้เพราะหลวงพ่อท่านคุ้มครอง เพราะยังไม่เคยเห็นใครที่ถูกฟ้าผ่าแล้วรอดตายเลยสักคนเดียว ตัวนายสมศักดิ์เองก็เคยประสบกับอภินิหารของหลวงพ่อมาแล้ว เขาเล่าว่าได้นั่งรถโดยสารประจำทางแล้วเกิดชนกันอย่างจัง คนขับหนีผู้โดยสารบาดเจ็บมากมาย แต่ตัวนายสมศักดิ์ไม่เป็นอะไรเลย นายสมศักดิ์ย้ำว่า มีคนชอบพูดกันว่าพระหลวงพ่อนั้น ถ้าไม่ได้รับกับมือหลวงพ่อแล้วจะไม่มีความศักดิ์สิทธิ์หรืออภินิหารใด ๆ เลย เขาบอกว่า เรื่องนี้ไม่เป็นความจริง เพราะเขาได้ประสบมาด้วยตัวเอง เขาเองก็ไม่ได้รับพระกับมือหลวงพ่อเพราะเกิดไม่ทัน และบิดามารดาของนายสมศักดิ์ก็เป็นคนจีนที่ไม่รู้และศรัทธาในเรื่องพระ แต่ตัวนายสมศักดิ์มีความศรัทธานับถือพระพุทธศาสนามาก เขากราบไหว้บูชาพระทุกคืนและรักษาศีลทุกวันพระ เขาย้ำว่าไม่มีวันที่เขาจะขายหลวงพ่อวัดปากน้ำเป็นอันขาด เมื่อมีเวลาว่างเขาจะมากราบศพหลวงพ่อและทำบุญที่วัดปากน้ำเสมอ "ท่านเป็นกำลังใจอย่างดีที่สุดของผม เป็นหลักใจให้ผมเกาะได้อย่างมั่นคง"

นอกจากผมจะชักชวนญาติพี่น้องให้เคารพนับถือท่านแล้ว ผมยังแนะนำผู้อื่นอีกด้วย" นายสมศักดิ์กล่าวอย่างหนักแน่น

ข่าวคนถูกฟ้าผ่าแล้วไม่ตายเพราะแขวนพระหลวงพ่อเป็นที่โจษขานกันมากในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดนครปฐม และเล่าลือกันต่อ ๆ ไปจนขยายเป็นวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ จนมีผู้เรียกพระธรรมขันธ์รุ่น ๔ ว่า**รุ่นฟ้าผ่า**มีประชาชนเดินทางมาเช่าพระธรรมขันธ์รุ่น ๔ กันคับคั่งเกือบทุกวันโดยเฉพาะในวันหยุดราชการ ทางวัดยังคงให้เช่าในราคาองค์ละ ๒๕ บาท เหมือนในสมัยที่หลวงพ่อเคยกำหนดไว้ว่าจะแจกให้แก่ผู้ทำบุญบริจาคทรัพย์เป็นเงิน ๒๕ บาทขึ้นไป รายได้จากการให้เช่าพระธรรมขันธ์นี้ทางวัดนำมาดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามโครงการของหลวงพ่อ

อีกท่านหนึ่งที่ประสบกับอภินิหารของพระหลวงพ่อ คือคุณสังวาลย์ ภูตยานนท์ได้เช่ารูปเหมือนหลวงพ่อขนาดหน้าตัก ๕ นิ้วไปบูชาที่บ้าน ตามปกติแล้วก่อนที่คุณสังวาลย์จะออกจากบ้านไปธุระที่ใด ๆ ก็มักจะกราบเรียนหลวงพ่อให้ช่วยคุ้มครองป้องกันภัยมิให้เกิดขึ้นกับบ้านและทรัพย์สิน คุณสังวาลย์เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่าไม่เคยฝากเพื่อนบ้านให้ช่วยดูแลบ้านเลย วันหนึ่งคุณสังวาลย์ออกไปธุระ เมื่อกลับมาก็พบว่าบานมุ้งลวดมีรอยถูกกรีดแต่หน้าต่างยังคงปิดสิ่งของต่าง ๆ ถูกขนมากองรวมไว้กลางบ้าน แต่เมื่อไปสำรวจดูแล้วไม่มีสิ่งใดหายเลยแม้แต่ชิ้นเดียว คุณสังวาลย์บอกว่าหลวงพ่อของเราท่านยอดเยี่ยมมาก แต่ที่ขโมยเข้าบ้านได้ก็คงเป็นเพราะขณะนั้นหลวงพ่อท่านไม่อยู่บ้านคงจะไปเยี่ยมบ้านลูกศิษย์คนอื่น ขโมยจึงเข้าบ้านได้ เมื่อหลวงพ่อกลับมาท่านคงจะแสดงอภินิหารให้ขโมยตกใจเลยหนีไปไม่นำเอาทรัพย์สมบัติติดตัวไปเลยทั้ง ๆ ที่ขนมากองรวมกันไว้แล้ว แต่ข้าพเจ้าฟังแล้วกลับคิดไปอีกอย่างหนึ่งว่า ถ้าหลวงพ่อท่านไม่ทำอะไรให้คุณสังวาลย์เห็นบ้างแล้ว คุณสังวาลย์ก็อาจคิดว่าในหมู่บ้านนั้นไม่มีขโมยเลยมีแต่คนดีคนสุจริตทั้งนั้น หลวงพ่อท่านต้องการให้คุณสังวาลย์เห็นความจริงบ้างจะได้เชื่อมั่นในบารมีของท่านมากขึ้น

ผู้ที่ประสบกับปาฏิหารย์ของหลวงพ่ออีกท่านหนึ่งคือคุณบวรศรี ธีรธำรง อยู่บ้านเลขที่ ๘/๙ ซอยเจริญมิตรเอกมัย พระโขนง กรุงเทพมหานคร เรื่องเกิดขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๑๐ แต่เธอก็ยังจำได้แม่นยำและยังได้เก็บพยานหลักฐานไว้จนทุกวันนี้ วันหนึ่งคุณบวรศรีมีเรื่องไม่สบายใจมาก ตัดสินใจไม่ตกว่าจะทำอย่างไร จึงมากราบหลวงพ่อที่วัดปากน้ำ คุณบวรศรีบอกว่าขึ้นมาบนหอที่ประดิษฐานศพหลวงพ่อวันนั้นไม่มีคนเลย รู้สึกปลอดโปร่งดีมากและสังเกตเห็นที่รูปยืนของท่านมีผู้นำธูปไปเสียบไว้ที่มือท่าน ๓ ดอก เป็นธูปที่จุดแล้ว คุณบวรศรีได้จุดธูปเทียนกราบท่านและเล่าเรื่องความข้องใจให้ท่านทราบ แล้วอธิษฐานขอให้ท่านได้โปรดรับทราบความทุกข์ของเธอด้วย ปรากฏว่าพออธิษฐานเสร็จมีเสียงดังแก๊ก คุณบวรศรีจึงลืมตาขึ้นดูก็เห็นมีธูปหนึ่งดอกตกอยู่ข้างหน้าเธอคุณบวรศรีเหลียวมองไปรอบ ๆ ก็ไม่เห็นมีผู้ใดขึ้นมา มองไปที่รูปยืนของท่านก็ปรากฏว่าเหลือธูปอยู่ในมือท่านเพียง ๒ ดอกเธอจึงแน่ใจว่า

หลวงพ่อท่านแสดงอาการรับรู้การอธิษฐานของเธอ คุณบวรศรีจึงกราบเรียนท่านใหม่ว่า ธูปที่หลวงพ่อให้มานี้เป็นธูปที่ผู้อื่นเขาจุดถวายท่าน เขาคงจะมาอธิษฐานขอสิ่งใดกับหลวงพ่อ ซึ่งไม่ตรงกับเรื่องของเธอ ขอหลวงพ่อได้โปรดให้ธูปดอกใหม่แก่เธอ และอธิษฐานขอให้ได้ประพฤติดีปฏิบัติธรรมะของพระเดชพระคุณหลวงพ่อทุกชาติทุกภพไป อย่าได้เดินผิดทางที่หลวงพ่อสอนเลยและขอให้ได้ธรรม สิ่งที่ทำลงไปทุกอย่างถ้าถูกต้องและดีงามและหลวงพ่อเห็นชอบด้วยแล้ว ขอหลวงพ่อได้โปรดให้ธูปดอกใหม่ด้วยเถิด

พอลืมตาจากการอธิษฐาน คุณบวรศรีก็เห็นธูปดอกใหม่ ๑ ดอกวางอยู่บนตักของเธอ คุณบวรศรีก็เหลียวมองดูอีกว่ามีผู้อื่นอยู่บนที่นั้นบ้างหรือเปล่า แต่ก็ยังไม่มีใครขึ้นมาเลย คุณบวรศรีจึงแน่ใจว่าหลวงพ่อท่านรับรู้การอธิษฐานของเธอทุกประการ และได้ช่วยแนะนำทางที่ถูกที่ควรให้ด้วย

มีคนเป็นจำนวนไม่น้อยที่เคยฝันถึงหลวงพ่อ คนเหล่านั้นมีทั้งศิษย์และคนที่ไม่เคยรู้จักหลวงพ่อไม่เคยมาวัดปากน้ำมาก่อนเลยก็มี เท่าที่ข้าพเจ้าได้ยินได้ฟังมาจากคนที่ฝันถึงหลวงพ่อว่า ส่วนใหญ่แล้วหลวงพ่อมักมาเตือนให้ระมัดระวังจะเกิดภัยอันตรายหรืออุบัติเหตุ และมาบอกให้ไปทำบุญที่วัดปากน้ำ บางคนบอกว่ายังไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่าพระที่เห็นในความฝันนั้นเป็นหลวงพ่อวัดปากน้ำ ต่อเมื่อมาที่วัดปากน้ำและมาเห็นรูปหลวงพ่อที่ตั้งหน้าหีบศพของท่านจึงทราบว่าหลวงพ่อไปเข้าฝัน ตามปกติแล้วการที่คนเราจะฝันนั้นมีเหตุอยู่ ๔ ประการ คือ

๑. เป็นเพราะบุพนิมิต (ปุพฺนิมิตฺตโต)

คนที่ฝันเพราะบุพนิมิต ย่อมเห็นความฝันที่เป็นบุพนิมิตแห่งความเจริญและความเสื่อม ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นด้วยอำนาจแห่งบุญและบาปดังเช่น พระพุทธองค์ก่อนที่จะตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณได้ทรงสุบินนิมิต ประหลาด ๕ ประการคือ

๑.๑ ทรงสุบินว่าพระองค์ทรงบรรทมเหยียดยาวพระเศียรพาดภูเขาหิมาลัย พระบาททั้งสองจรดฝั่งมหาสมุทร พระพาหาเบื้องขวาจรดมหาสมุทรข้างหนึ่ง พระพาหาเบื้องซ้ายจรดมหาสมุทรอีกข้างหนึ่งเมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้วทรงแก้ว่า ต่อไปภายหน้าพระองค์จักได้ตรัสรู้แน่นอน

๑.๒ ทรงสุบินว่ามีนกหลากสีบินมาจากจตุรทิศ เมื่อมาหมอบลงแทบพระยุคลบาทของพระองค์ นกเหล่านั้นก็เปลี่ยนสีเป็นสีเดียวกันหมดคือสีขาว

พระองค์ทรงแก้พระสุบินนิมิตข้อนี้ว่า ต่อไปภายหน้าวรรณะทั้ง ๔ คือกษัตริย์ พราหมณ์ ไวศยะ และศูทรจะเลื่อมใสในพระธรรมคำสอนของพระองค์จนถึงออกบวชตามพระองค์เป็นอันมากคนในวรรณะเหล่านั้นเมื่อบวชแล้วก็สละวรรณะของตน กลายเป็นพระสมณศากยบุตรเสมอกันหมด

๑.๓ ทรงสุบินว่า พระองค์เสด็จขึ้นไปบนยอดภูเขาลูกหนึ่ง สูงมาก พื้นที่ที่พระองค์ทรงเหยียบย่ำขึ้นไปนั้นเปื้อนด้วยอุจจาระทั้งสิ้น แต่พระบาทของพระองค์หาได้เปื้อนอุจจาระไม่

พระองค์ทรงแก้พระสุบินนิมิตข้อนี้ว่า ต่อไปภายหน้าลาภสักการะจะบังเกิดขึ้นแก่พระองค์มากมาย แต่ พระองค์หาติดในลาภสักการะนั้นไม่

๑.๔ ทรงสุบินว่า มีหนอนตัวขาวหัวดำมากมายเหลือคณานับ คลานขึ้นมาบนพระชงฆ์ทั้งสองข้างของพระองค์ พระองค์ทรงแก้พระสุบินนิมิตในข้อนี้ว่า จะมีพุทธบริษัทที่เป็นคฤหัสถ์มากมายเกิดขึ้นในธรรมวินัยของพระองค์

๑.๕ ทรงสุบินว่ามีหญ้าคางอกขึ้นที่นาภีของพระองค์และสูงขึ้นไปเทียมเมฆ ในข้อนี้ทรงทำนายว่า ต่อไปภายหน้าพระธรรมวินัยของพระองค์จักเป็นประโยชน์แก่เทพยดามนุษย์มากมาย[๑]

๒. เป็นเพราะจิตนิวรณ์ (อนุภูตปุพฺพโต)

คือฝันเพราะมีจิตใจผูกพันกังวลอยู่กับเรื่องนั้น ๆ เมื่อหลับจิตยังคงพะวงอยู่ย่อมทำให้ฝันได้

๓. เป็นเพราะเทพสังหรณ์ (เทวโตปสํหรโต)

คืนฝันเพราะอานุภาพของเทวดา พวกเทวดาย่อมนำอารมณ์หลายอย่างมุ่งเพื่อความเจริญบ้างเพื่อความเสื่อมบ้านแก่คนที่ฝันเห็น

๔. เป็นเพราะธาตุสำแดง (ธาตุกฺโขภโต)

คือคนที่มีธาตุไม่ปกติอาจเป็นเพราะรับประทานอาหารผิดสำแดงบ้าง นอนในที่ไม่เคยนอนบ้างย่อมเป็นเหตุให้ฝันเห็นต่าง ๆ มีการตกจากภูเขาบ้าง เหมือนเหาะไปในอากาศบ้าง เหมือนมีสัตว์ร้ายหรือโจรติดตามบ้าง

คนที่ฝันเท่านั้นที่จะทราบว่าเหตุที่ตนฝันนั้นเป็นเพราะประการใดคือเป็นเพราะตนมีจิตใจหมกมุ่นกังวลอยู่กับเรื่องนั้น ๆ หรือเป็นเพราะธาตุไม่ปกติ หรือเป็นเพราะบุพนิมิตอำนาจแห่งบุญและบาป กุศลกรรม อกุศลกรรมที่ตนทำไว้ หรือเป็นเพราะเทวดาดลใจ คนบางคนอาจไม่สนใจและไม่เชื่อความฝันคิดว่าเป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระ บางคนคิดว่านอนมากก็ฝันมากเป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าท่านศึกษาพุทธศาสนาอย่างละเอียดลึกซึ้งท่านจะทราบว่าความฝันนั้นไม่ใช่เรื่องเหลวไหลเสียทั้งหมดทีเดียว พระพุทธมารดาก่อนที่จะทรงพระครรภ์เจ้าชายสิทธัตถะพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงมีพระสุบินนิมิต พระพุทธบิดาก็เช่นกันก่อนที่เจ้าชายสิทธัตถะจะเสด็จออกบรรพชาก็ทรงมีพระสุบินนิมิต พระนางยโสธราและแม้แต่พระองค์เองก็ทรงมีพระสุบินนิมิตซึ่งเปรียบเสมือนลางสังหรณ์ แล้วไฉนปุถุชนธรรมดาจะมีความฝันอันเป็นลางสังหรณ์บ้างมิได้

ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างความฝันของหลาย ๆ ท่านที่ฝันเกี่ยวกับหลวงพ่อและได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังมาเล่าให้ท่านผู้อ่านทราบ เพื่อเป็นประจักษ์พยานยืนยันว่าหลวงพ่อของเรานั้นท่านเป็นห่วงใยและคอยคุ้มครองป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ศิษย์ของท่านถึงแม้ท่านจะมรณภาพ

---

๑ ปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย ๒๒/๒๖๗

ไปแล้วจริงหรือไม่ และขอให้ท่านผู้อ่านได้โปรดใช้วิจารณญาณตัดสินว่าเหตุแห่งความฝันของท่านเหล่านี้จัดอยู่ในข้อใด เรื่องแรกที่ข้าพเจ้าจะเล่าเป็นเรื่องของคุณวนิดา ศรีพิพัฒน์ มีนิวาสถานอยู่แถวสะพานควาย เธอเป็นศิษย์ของหลวงพ่อและมาทำบุญ นั่งสมาธิที่วัดปากน้ำเป็นประจำ

ก่อนที่คุณวนิดาจะเล่าเรื่องความฝันให้ข้าพเจ้าฟัง เธอได้ถามข้าพเจ้าว่าข้าพเจ้าเคยเห็นพญายมหรือไม่เมื่อข้าพเจ้าตอบเธอแล้วเธอก็ได้บอกสาเหตุที่ถามว่า**เธอฝันว่า** ได้ไปช่วยกันทำดอกไม้กับเพื่อน ๆ ที่เป็นหญิงล้วน ณ สถานที่แห่งหนึ่ง เธอนั่งหันหน้าไปทางประตูทางเข้าจึงเห็นมีชายผู้หนึ่งเดินผ่านประตูเข้ามา แต่งกายด้วยชุดสีฟ้าหม่น มีผิวพรรณรูปร่างหน้าตางดงามมาก คุณวนิดามองตามชายผู้นี้ไปตลอดเวลาเพราะชื่นชมในรูปโฉมที่งดงามพร้อมกับนึกสงสัยว่าชายผู้นี้เป็นใคร เข้ามาในที่นั้นทำไม เข้ามาหาใคร ชายผู้นี้เดินเข้ามาสำรวจใบหน้าของทุกคนที่นั่งล้อมวงทำดอกไม้ และในที่สุดก็หยุดอยู่ตรงหน้าของคุณวนิดาพร้อมกับเอ่ยปากชวนว่าไปเถอะ คุณวนิดาถามว่าไปไหน ชายผู้นี้ตอบว่าถึงเวลาแล้วก็ต้องไป ไปกันเถอะ พวกเพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่ด้วยกันพากันตกใจ บางคนพูดว่า**สงสัยว่าจะเป็นยมบาลจะมารับตัวไปละมัง** คุณวนิดาได้ยินเช่นนั้นก็ตกใจกลัวมากรีบร้องว่า ไม่ไป ยังไปไม่ได้ ไม่อยากไป แต่ชายผู้นี้ก็ยังยืนยันว่าต้องไป คุณวนิดาตอบว่ายังไม่อยากไปเพราะยังมีห่วงมีภาระที่ต้องดูแลอีกมาก และเวลานี้ก็ไม่ได้เจ็บไข้ได้ป่วยเป็นอะไร ยังมีร่างกายแข็งแรงดียังไม่อยากไป ทีตอนป่วยทำไมไม่มารับตัวไป แต่ชายผู้นี้ก็ยังยืนกรานว่า เมื่อถึงเวลาแล้วก็ต้องไป จะป่วยหรือไม่ก็ต้องไป ขณะที่กำลังโต้แย้งกันอยู่นั้น ก็มีเสียงหลวงพ่อดังมาจากเบื้องบนว่า **ขอเถอะ** คุณวนิดาบอกว่าจำได้แม่นยำว่าเป็นเสียงหลวงพ่อเพราะเคยฟังเทปเสียงท่านที่สอนนั่งสมาธิเสมอ ๆ จึงรีบร้องว่ายังไม่อยากไป ขอชีวิตเถอะ เสียงหลวงพ่อดังมาอีกว่า คน ๆ นี้ขอไว้สักครั้งเถอะ ขอไว้คนหนึ่งก่อนอย่าเพิ่งเอาตัวไปเลย แต่ชายผู้นี้ก็ยังพยักหน้าชวนคุณวนิดาอีกว่า ไปเถอะ หลวงพ่อพูดอีกว่า อย่าเพิ่งเอาไปเลยเพราะเขายังทำงานไม่เสร็จ ขอไว้ก่อนให้เขาทำงานให้เสร็จเสียก่อน ชายผู้นี้ก้มหน้าคิดสักครู่แล้วจึงเงยหน้าเพ่งพิศใบหน้าคุณวนิดา แล้วตอบว่า **ตกลง** ขณะที่ตอบตกลงนั้นคุณวนิดาสังเกตว่า ในมือขวาของชายผู้นี้ถือคธาอันเล็ก ๆ แล้วยกขึ้นมาเคาะมือซ้ายของตนเองในท่าครุ่นคิด หลังจากที่ตอบตกลงแล้วก็เดินกลับทันที ไม่เหลียวหลังมามองเลย คุณวนิดาบอกว่ายังจำใบหน้าของชายผู้นี้ได้ติดตาเธอบอกว่าเธอเชื่อหลวงพ่อช่วยต่ออายุของเธอแน่ ๆ และเชื่อว่าชายที่เห็นในฝันนั้นเป็นพญายมจริง ๆ

ผู้ที่ฝันเห็นพญายมอีกท่านหนึ่งคือคุณระเด่น เกษมสันต์ ณอยุธยา ภรรยานายแพทย์ ม.ล.ทรัพย์สมบูรณ์อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๙/๑ ถนนปั้น สีลม กรุงเทพมหานคร ตามปกติคุณระเด่นไปวัดปากน้ำอยู่เป็นประจำ ไปกราบหลวงพ่อบ้าง ไปนั่งสมาธิบ้างและเคยไปนุ่งขาวห่มขาวรักษาศีล ๘ ด้วย คืนหนึ่งคุณระเด่นฝันว่า ได้กลับไปบ้านเดิมที่จังหวัดหนองคาย ขณะที่กำลังเดินไปหาพี่สาวได้เห็นชายผู้หนึ่งมีร่างกายกำยำล่ำสันสูงใหญ่ยืนมองอยู่ชายผู้นี้นุ่งผ้าเตี่ยว

สีแดงเพียงผืนเดียว คุณระเด่นรู้สึกกลัวจึงหนีไปลงเรือที่จอดอยู่ใกล้ ๆ แต่พอคุณระเด่นลงนั่งท้ายเรือชายผู้นี้ก็ตามไปนั่งที่ท้ายเรือ คุณระเด่นเลยหนีไปนั่งทางหัวเรือเขาก็ตามไปนั่งด้วยอีก คุณระเด่นเลยหนีขึ้นฝั่งกลับมาที่บ้าน ขณะที่วิ่งขึ้นบันไดบ้านก็ได้ยินเสียงคุณน้าซึ่งอยู่บ้านติดกันตะโกนบอกว่า ถ้าเขายังตามขึ้นไปบนบ้านก็ให้คุณระเด่นหลบหนีมาอยู่ที่บ้านคุณน้า คุณระเด่นวิ่งหนีขึ้นไปบนชั้น ๒ ของบ้านซึ่งมืดมาก ไม่สามารถมองเห็นอะไรได้เลย ขณะที่เหลียวมองไปในความมืดรอบตัวคุณระเด่นก็เห็นพระใสลอยผ่านหน้าไป พระใสเป็นพระพุทธรูปประจำจังหวัดหนองคายที่มีชื่อเสียงว่าศักดิ์สิทธิ์ คนในภาคอิสานและประเทศลาวเคารพเลื่อมใสมาก พอพระใสลอยผ่านไปคุณระเด่นก็เห็นพระสงฆ์นั่งท่าขัดสมาธิลอยผ่านมาหยุดตรงหน้าแล้วก็ลอยผ่านไป คุณระเด่นพยายามจ้องมองว่าพระสงฆ์รูปนี้เป็นใครแล้วคุณระเด่นก็หมดความกลัวเพราะจำได้ว่าเป็นหลวงพ่อของเราท่านมาช่วยแล้ว เมื่อตื่นนอนขึ้นมาคุณระเด่นได้บอกกับสามีว่า ถ้าเธอเป็นอะไรถึงแก่ชีวิตให้สามีช่วยดูแลลูกให้ดีด้วยแล้วคุณระเด่นก็รีบมาวัดปากน้ำเพื่อมากราบหลวงพ่อขอบารมีให้ท่านช่วยคุ้มครอง ต่อจากนั้นคุณระเด่นกับพี่สาวและหลานจะไปบ้านน้องสะใภ้ ขณะที่ทั้ง ๓ คนกำลังจะข้ามถนนก็ได้มองซ้ายขวาถ้วนถี่ดีแล้วพี่สาวกับหลานนั้นเดินข้ามถนนก่อน ส่วนคุณระเด่นยังคงยืนดูรถอยู่กึ่งกลางถนน ขณะนั้นมีรถแท็กซี่ขับมาทางด้านซ้ายมือของคุณระเด่นและพุ่งเข้าชนคุณระเด่นที่หัวไหล่ซ้ายเต็มแรง ชนจนตัวเธอหมุนกลับไปฟาดรถแต่ก็ไม่ล้มคุณระเด่นเพียงแต่รู้สึกชาเท่านั้นไม่เจ็บปวดเลย คนอื่น ๆ ที่เห็นเหตุการณ์เข้าใจว่าคุณระเด่นต้องตายแน่ ๆ เพราะถูกรถชนเต็มที่ คุณระเด่นรีบไปหาหมอแต่ก็ไม่มีอะไรที่น่าวิตก เพียงแต่มีรอยบวมเขียวเท่านั้นแต่ก็ไม่เจ็บจึงไม่ได้ทายาอะไรทั้งสิ้นรอยเขียวนั้นเป็นอยู่นานนับเดือนจึงหายไป

เช้าวันรุ่งขึ้นคุณระเด่นรีบมากราบหลวงพ่อและเพิ่งจะสังเกตเห็นว่าที่หอประดิษฐานศพหลวงพ่อนั้นมีรูปท่านนั่งขัดสมาธิ เป็นภาพเดียวกันกับที่คุณระเด่นเห็นในความฝัน การที่คุณระเด่นฝันเห็นพระใสนั้นแสดงให้เห็นถึงพุทธานุภาพ เพราะพระใสท่านเป็นพระพุทธรูปแทนองค์พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่การที่คุณระเด่นฝันเห็นหลวงพ่อของเราด้วยนั้นทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นพระสงฆ์ก็แสดงให้เห็นว่า หลวงพ่อของเราก็ยังเป็นที่ยอมรับของพระพุทธองค์ให้ร่วมอยู่ด้วย

คนต่อไปที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ไปเข้าฝันบอกเหตุคือ คุณเปรมใจ ชำนาญไพร ภริยาพลตำรวจตรี พิชัย ชำนาญไพร ผู้บังคับการตำรวจรถไฟ คุณเปรมใจเล่าว่าเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ พล.ต.ต.พิชัยซึ่งขณะนั้นมียศเป็นพ.ต.อ.ได้พระผงที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาองค์หนึ่งให้คุณเปรมใจแขวนคอแทนพระของขวัญหลวงพ่อที่คุณเปรมใจแขวนอยู่เป็นประจำในระยะแรก ๆ คุณเปรมใจไม่ยอมแขวนแต่แล้วก็เกรงใจสามี จึงถอดพระของขวัญออกและแขวนพระที่สามีให้มาใหม่แทน หลังจากที่แขวนพระองค์ใหม่ได้เพียงวันเดียว คุณเปรมใจก็ฝันเห็นหลวงพ่อเห็นในลักษณะรูปเหมือนที่ชัดเจนมากเหมือนกับองค์ท่านจริง ๆ หลวงพ่อท่าน

เตือนว่า **ถอดพระของขวัญออกแล้วถ้าเกิดอะไรขึ้นใครจะช่วย** คุณเปรมใจจึงถอดพระผงที่ได้มาจากสามีออกและนำพระหลวงพ่อมาแขวนอย่างเดิม

หลังจากนั้นอีก ๓ วัน พล.ต.ต.พิชัยเดินทางไปราชการภาคใต้ลืมนำปืนพกติดตัวไปด้วย และวันนั้นคุณเปรมใจออกไปธุระนอกบ้านลืมใส่กุญแจห้องนอนด้วย บุตรชายคนโตได้เข้าไปในห้องนอน พอเห็นปืนก็หยิบมาเล่นโดยเอามาจ่อที่ศีรษะตนเองและลั่นไก่ นัดแรกมีเสียงดังแชะ กระสุนไม่ลั่น จึงลั่นไกนัดที่ ๒ อีกคราวนี้กระสุนลั่นเปรี้ยงแฉลบไปฝังที่หัวเตียงนอนแต่บุตรชายคุณเปรมใจมิได้รับอันตรายใด ๆ เลย

มีอีกคราวหนึ่งคุณเปรมใจเดินทางไปญี่ปุ่น บุตรชายคนเล็กได้ขับรถพาเพื่อน ๆ รวม ๑๑ คนไปเที่ยวกันเกิดอุบัติเหตุรถคว่ำพังยับเยินแต่ไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บเลย มีบุตรชายคนเล็กของคุณเปรมใจโดนกระจกรถบาดที่ข้อมือเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คุณเปรมใจเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่าทุกคนในครอบครัวของเธอแขวนพระของขวัญทุกคนยิ่งหลวงพ่อมาเข้าฝันบอกไม่ให้ถอดพระด้วยแล้วก็ไม่มีใครยอมถอดพระของขวัญเลย และก่อนที่คุณเปรมใจจะจากบ้านเดินทางไปที่ใด ๆ ทุกครั้งจะต้องจุดธูปกราบเรียนขอบารมีหลวงพ่อให้ช่วยคุ้มครองป้องกันภยันตรายต่าง ๆ มิให้เกิดแก่บุคคลในครอบครัวและทรัพย์สิน

คนที่ฝันเห็นหลวงพ่อคนต่อไปคือคุณสมศรี เพ็ชรดี เจ้าของและผู้จัดการบริษัทเชือกภาษีเจริญอุตสาหกรรม จำกัด อยู่บ้านเลขที่ ๓๕ หมู่ ๑ ซอยสุขาภิบาล ๑ อำเภอพระประแดง ถนนสุขสวัสดิ์ จังหวัดสมุทรปราการเมื่อเดือนมีนาคมพ.ศ. ๒๕๒๕ ฝันว่าหลวงพ่อท่านมาแนะนำให้คุณสมศรีฝึกนั่งสมาธิ ท่านบอกว่าจะได้มีที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยว คุณสมศรีได้กราบเรียนท่านว่า เธอเองยังไม่มีความรู้เรื่องการปฏิบัติสมาธิ หลวงพ่อท่านชี้ไปที่กระดานวาดรูปคนด้านข้างผ่าซีกแสดงตำแหน่งที่ตั้งของฐานทั้ง ๗ แล้วอธิบายถึงวิธีการนั่งและการเลื่อนดวงอุคคหนิมิตไปยังฐานต่าง ๆ ทั้ง ๗ ฐานแล้วแนะนำคุณสมศรีให้มาศึกษาการปฏิบัติธรรมกับข้าพเจ้า คุณสมศรีได้กราบขอบารมีให้ท่านช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาด้านธุรกิจการค้าที่ทำอยู่ท่าน**ก็แนะนำให้นั่งสมาธิ** คุณสมศรีได้ขอให้หลวงพ่อช่วยให้มีโชคขอให้ถูกล๊อตเตอรี่ หลวงพ่อท่านจึงเขียนอะไรไม่ทราบใส่กระดาษยื่นให้คุณสมศรี ๆ รับมายังไม่เปิดดูม้วนใส่กระเป๋ากางเกงไว้ พอกลับมาถึงบ้านนึกขึ้นได้จะหยิบกระดาษนั้นมาเปิดดูว่าหลวงพ่อท่านเขียนอะไรไว้พอดีรู้สึกตัวตื่นเสียก่อน แล้วตั้งแต่นั้นมาคุณสมศรีก็มาฝึกปฏิบัติธรรมเสมอ ๆ ธุรกิจการงานก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นปัญหาต่าง ๆ ก็สามารถแก้ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ประมาณกลางปี พ.ศ. ๒๕๑๘ คุณนายฉลวย เล็กประยูร ซึ่งเป็นผู้มีจิตศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนาและทะนุบำรุงอุปถัมภ์พระภิกษุ สามเณรและวัดปากน้ำเป็นปกติวิสัยมาโดยตลอดนั้น พิจารณาเห็นว่าวัดปากน้ำมีความอุดมสมบูรณ์พูลสุขเพียงพอแล้ว คิดจะยุติการทำบุญที่วัดปากน้ำเพียงเท่านั้น คืนหนึ่งคุณนายฉลวยได้ **ฝันเห็นหลวงพ่อท่านถือบาตรทองเหลืองอร่ามมา ยืนบิณฑบาต** การที่หลวงพ่อมายืนบิณฑบาตนี้มีความหมายว่าขอบิณฑบาตความคิดที่

จะยุติการทำบุญที่วัดปากน้ำเสีย คุณนายฉลวยจึงล้มเลิกความคิดนั้นและยังคงบริจาคทรัพย์ทะนุบำรุงวัดปากน้ำต่อมาโดยสม่ำเสมอ

และยังมีผู้ที่ฝันว่าหลวงพ่อสั่งให้มาบวชชีก็มีคือ คุณอุไรลักษณ์ สุรางคณารมภ์ อยู่บ้านเลขที่ ๓๐ อาคารพิบูลวัฒนา คลองประปา สามเสนใน คุณอุไรลักษณ์มาฟังเทศน์มหาชาติประจำปีพ.ศ. ๒๕๒๖ ที่วัดปากน้ำกลับไปคืนนั้นฝันว่าหลวงพ่อมาสั่งให้ใส่บาตรพระ ๓ รูป และให้กรวดน้ำด้วย เธอก็ปฏิบัติตามทุกประการ พอปลายเดือนกันยายน ก็ฝันถึงหลวงพ่อเป็นครั้งที่ ๒ คือฝันว่าตัวเธอได้แต่งชุดดำมาวัดปากน้ำ หลวงพ่อท่านสั่งให้แม่ชีไปหาชุดขาวมาให้เธอเปลี่ยน คุณอุไรลักษณ์ก็เปลี่ยนชุดขาวและไปร่วมทำวัตรเย็นกับพวกแม่ชีและหลวงพ่อท่านก็ยังสั่งให้แม่ชีคนหนึ่งเป็นพี่เลี้ยงเธอด้วย ท่านบอกว่าให้มาอยู่วัดอย่างน้อย ๖ เดือน คุณอุไรลักษณ์ได้มาเล่าความฝันให้ข้าพเจ้าฟัง ข้าพเจ้าจึงแนะนำเธอไปว่าเมื่อหลวงพ่อปรารถนาให้เธอมาอยู่วัด เธอก็ควรจะมาถือศีล ๘ บวชชี แต่เธอบอกว่ายังมีภาระอื่นอยู่มากยังไม่สามารถมาบวชได้

ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ หลวงพ่อได้ไปเข้าฝันคุณอุไรลักษณ์อีกครั้งหนึ่ง ท่านถามว่าทำไมไม่มาบวชชีในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ เพราะวันที่ ๓ เป็นวันมรณภาพของท่าน คุณอุไรลักษณ์กราบเรียนท่านว่าเธอบวชไม่ทัน ท่านบอกว่าถ้าวันที่ ๒ กุมภาพันธ์บวชไม่ทันก็ให้มาบวชวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ คุณอุไรลักษณ์จึงได้สละบ้านเรือนครอบครัวมาโกนผมบวชชีในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ตามคำสั่งหลวงพ่อและตั้งใจจะบวช ๖ เดือนเป็นอย่างน้อย เพื่อถวายส่วนบุญกุศลแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อและเพื่อความเป็นศิริมงคลของตัวเอง ระหว่างที่บวชชีนั้นคุณอุไรลักษณ์ได้สวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็นและฝึกนั่งภาวนาทุกวันไม่เคยขาดเลย หลังจากที่บวชได้ ๒ เดือนเธอก็ฝันเห็นหลวงพ่ออีก ฝันว่าท่านนำดอกบัวมาให้ ๓ ดอกท่านสอนว่าให้ปฏิบัติให้ดีแล้วจะสำเร็จ ต่อมาอีก ๑ เดือนเธอฝันถึงหลวงพ่ออีกครั้งว่าท่านนำดอกบัวสีทองมาให้ ๓ ดอก ท่านสั่งให้เธอนั่งพนมมือส่วนท่านนั้นยืนและยกมือในท่าให้พร คุณอุไรลักษณ์เธอบอกว่าเหมือนมีแสงสีทองสุกสว่างพุ่งจากมือท่านมาอาบร่างเธอ ท่านพูดว่ารับไป แล้วช่วยงานตรีธานะ

คุณเสาวณีย์ คำพันธุ์นิพฝันเมื่อคืนวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ว่าเธอและเพื่อนอีกคนหนึ่งชื่อคุณวลี คุณารัตน์พานิชไปกราบศพหลวงพ่อบนหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิมิตเห็นหลวงพ่อนั่งบนแท่นที่หน้าหีบศพของท่าน หลังจากที่จุดธูปเทียนและกราบท่านเสร็จแล้วคุณเสาวณีย์เห็นหลวงพ่อท่านลงมา คุณเสาวณีย์บอกว่าในความรู้สึกของเธอนั้นเห็นเหมือนท่านเหาะลอยลงมาในมือท่านมีเหรียญ ๓ เหรียญเป็นเหรียญทอง ๒ เหรียญ เหรียญเงิน ๑ เหรียญ ในครั้งแรกหลวงพ่อท่านยื่นเหรียญเงินให้คุณเสาวณีย์ แต่คุณเสาวณีย์กราบเรียนท่านว่าขอเป็นเหรียญทอง หลวงพ่อท่านก็ส่งเหรียญทองให้คุณเสาวณีย์ ๑ เหรียญ ให้คุณวลี ๑ เหรียญ แล้วถามว่ารู้ความหมายของเหรียญนี้หรือไม่ คุณเสาวณีย์ตอบว่าไม่ทราบ หลวงพ่อท่านอธิบายว่า คือ**เหรียญอุดมสมบูรณ์พูลสุข**

เนื่องจากฝันเช่นนี้คุณเสาวณีย์คำพันธ์นิพและคุณวลี คุณารัตน์พานิชจึงต้องการเป็นเจ้าภาพบริจาคทรัพย์สร้างเหรียญอุดมสมบูรณ์พูลสุข แจกแก่คณะศิษย์และท่านที่เคารพนับถือในพระเดชพระคุณหลวงพ่อที่มาในงานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปีของพระคุณท่าน ณวัดปากน้ำภาษีเจริญ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔-๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๗ คุณเสาวณีย์และคุณวลีคิดว่าเหรียญนี้จะต้องเป็นมงคลแก่ผู้สักการะบูชา และหลวงพ่อท่านคงมีความปรารถนาจะให้ลูกศิษย์ของท่านมีความอุดมสมบูรณ์พูลสุขกันถ้วนทุกคน คุณเสาวณีย์และคุณวลีเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของสานุศิษย์รับเหรียญจากหลวงพ่อมาแจกจ่ายแก่ศิษย์คนอื่น ๆ ข้าพเจ้าฟังแล้วก็รู้สึกอนุโมทนาในกุศลจิตของคุณเสาวณีย์ คำพันธ์นิพและคุณวลี คุณารัตน์พานิชเป็นอย่างยิ่ง

ความฝันที่ข้าพเจ้าจะเล่าต่อไปเป็นความฝันของข้าพเจ้าเองซึ่งเป็นเสมือนลางสังหรณ์หรือนิมิตบอกเหตุและข้าพเจ้าก็ไม่ได้ฝันเกี่ยวกับหลวงพ่อ แต่ที่นำมาเล่าให้ท่านฟังก็เพื่อจะแสดงให้เห็นว่าลางสังหรณ์นั้นมีจริงเป็นจริง ถ้าเรารู้เหตุล่วงหน้าก็สามารถแก้ไขได้ด้วยอำนาจวิชาธรรมกายและบารมีของหลวงพ่อให้ช่วยคุ้มครองป้องกันได้ ข้าพเจ้าฝันเมื่อคืนวันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ฝันเห็นท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีนอนอยู่ตรงที่รับแขกในกุฏิของท่าน ๆ นอนห่มผ้าสวยงามมาก ลักษณะสีสรรของผ้ามิใช่เป็นผ้าสำหรับพระภิกษุใช้เลยข้าพเจ้าไม่เคยเห็นผ้าที่สวยงามเช่นนี้มาก่อน และคิดว่าเป็นมงคลแก่ตัวยิ่งนักที่ฝันเช่นนี้ รุ่งเช้าข้าพเจ้าเล่าความฝันให้ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีฟัง หารู้ไม่ว่าท่านฟังแล้วท่านคิดเช่นไร ในภายหลังท่านเล่าให้ฟังว่าเมื่อท่านฟังเรื่องความฝันของข้าพเจ้าแล้วท่านกลับคิดเป็นว่าการที่ท่านนอนห่มผ้าอยู่นั้น แสดงว่าท่านมรณภาพแล้วกำลังนอนให้คนมารดน้ำศพ

อีก ๓ วันหลังจากนั้นคือในวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นกำหนดที่ท่านจะเดินทางไปเยี่ยมสนามสอบประจำปีในเขตปกครองภาค ๑๗ ที่ท่านเป็นเจ้าคณะภาคอยู่ มีผู้ร่วมเดินทางคือพระครูนิทัศน์ธรรมธาดาเลขานุการเจ้าคณะภาค และคุณสมภพ กรอิ่มทำหน้าที่ขับรถให้ท่าน ก่อนออกเดินทางได้มีลางสังหรณ์หลายประการซึ่งไม่เคยมีปรากฏมาก่อนเลย ทั้ง ๆ ที่ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีท่านก็เดินทางไกลอยู่เป็นประจำ ท่านเล่าให้ฟังว่าตามปกติทุกปีที่เดินทางไปตรวจเยี่ยมสนามสอบประจำปีนั้น ท่านไม่เคยนำสมุดบันทึกติดตัวไปด้วยเลย เพราะมีพระครูนิทัศน์ฯทำหน้าที่เลขานุการคอยบันทึกอยู่แล้ว แต่คราวนี้ท่านหยิบสมุดบันทึกไปด้วยและเมื่อเวลา ๑๒.๓๐ น. ก่อนออกเดินทางคุณสมภพ กรอิ่มก็ยังขึ้นไปบนโรงเรียนภาวนานุสนธิ์ซึ่งเวลานั้นใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมด้วย เพื่อลาข้าพเจ้า ๆ กำลังนั่งสนทนากับผู้มาปฏิบัติธรรมก็ยังรู้สึกประหลาดใจ เพราะทุกครั้งไม่ว่าจะเดินทางใกล้ไกลคุณสมภพไม่เคยมาลาข้าพเจ้าเลย และนอกจากนี้ยังร่ำลาทุกคนที่อยู่ในที่นั้นด้วยทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจจึงปรารภกับคุณกันยา มหาพิชยะกุลซึ่งนั่งอยู่ด้วยกันว่า รู้สึกเป็นห่วงคณะท่านเจ้าคุณมาก การเดินทางคราวนี้ไม่ดีเลย คุณกันยาถามข้าพเจ้าว่า แล้วพี่จะทำยังไง ข้าพเจ้าตอบไปว่าก็แก้ซิ คำว่าแก้ในที่นี้หมายความว่าแก้ด้วยอำนาจวิชาธรรมกายและขอบารมีหลวงพ่อให้ช่วยปกป้องคุ้มครอง

เมื่อคณะท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีกลับมา ข้าพเจ้าจึงได้ทราบว่า วันที่ออกเดินทางไปนั้นพอเดินทางไปได้สักครู่ คุณสมภพก็เลี้ยวรถผิดทางต้องย้อนกลับมาใหม่ และแล่นไปได้อีกสักพักแวะเติมน้ำมัน คุณสมภพก็ลืมเงินทอนอีกต้องย้อนกลับมาใหม่ ทั้งท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีและพระครูนิทัศน์ฯก็รู้สึกประหลาดใจในความเลื่อนลอยของคุณสมภพเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่เคยเห็นเป็นเช่นนี้มาก่อน

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ขณะที่กำลังเดินทางไปยังจังหวัดตรัง รถกำลังแล่นไปตามไหล่เขาเขตอำเภอกะเปอร์ พอถึงทางโค้งด้านหนึ่งเป็นลำรางระบายน้ำที่ตกจากเขา อีกด้านหนึ่งเป็นหน้าผาสูงชัน เหตุการณ์ที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อนก็เกิดขึ้น คือรถที่กำลังแล่นอยู่นั้นหมุนเป็นวงกลมแล้วพลิกหงายพลิกคว่ำตกลงไปในลำรางระบายน้ำด้านเขาสูง ยกสองล้อชี้ฟ้ารับน้ำหนักรถไว้กับพื้นดินเพียง 2 ล้อเท่านั้น ทั้ง 3 ท่านต่างก็ดิ้นกันขลุกขลักอยู่ในรถ แล้วจึงหาทางปีนป่ายออกมาทางช่องหน้าต่างรถด้วยความระมัดระวังอย่างลำบากยากเข็ญ เคราะห์ยังดีที่ไม่มีผู้ใดได้รับอันตรายเลยและรถก็เสียหายไม่มาก มีเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนมาดูแลช่วยเหลือกันมากมาย ทุกคนที่เห็นต่างก็ตื่นเต้นและประหลาดใจว่า ทำไมไม่มีใครได้รับอันตรายเลย ทุกคนปราศจากรอยฟกช้ำดำเขียว ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีเล่าว่า ทุกคนไม่ทราบหรอกว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น แต่พวกเรานั่นแหละต่างก็ซาบซึ้งใจดีว่าเป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อ ท่านคุ้มครองป้องกันชีวิตของพวกเราไว้

เป็นที่น่าประหลาดใจว่าเวลาเดียวกันกับที่ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีไปประสบอุบัติเหตุนั้น ทางวัดปากน้ำมีเจ้าคุณพระเมธีวราภรณ์ พระอาจารย์เปล่ง ปภสฺสโรและข้าพเจ้ากำลังสนทนากันเรื่องศาลาการเปรียญหลังใหม่ว่าสวยงามใหญ่โตเหมาะสมในการจัดงานพิธีต่าง ๆ แล้วเพราะเหตุอันใดไม่ทราบการสนทนาก็พาดพิงไปว่าศาลานี้เหมาะที่จะตั้งโกศศพเจ้าอาวาสเป็นอย่างยิ่ง ทุกคนบอกว่ายังไม่พอใจโกศชั้นธรรมที่จะได้รับถ้าท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีมรณภาพ ควรจะได้โกศที่สวยงามกว่านี้ แต่พอทุกคนรู้สึกตัวต่างก็ไม่เข้าใจว่าทำไมถึงสนทนากันในเรื่องที่ไม่เป็นมงคลเช่นนี้จึงรีบยุติเรื่องโดยเร็ว

เมื่อคณะท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีกลับมา และทราบเรื่องการสนทนานี้ท่านได้ถามท่านเจ้าคุณเมธีวราภรณ์ ท่านเจ้าคุณเมธีฯตอบว่าวันเดินทางของท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีนั้นเป็นวันอมาวสี หมายถึงวันเดือนดับหรือวันพระสิ้นเดือน ซึ่งผู้ที่ถือโชคลางมักจะไม่เดินทางหรือไม่ทำงานมงคล หลังจากนั้นท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีท่านได้บำเพ็ญกุศลถวายหลวงพ่อ ในการที่ได้คุ้มครองป้องกันภัยมิให้เกิดแก่ตัวท่านและคณะของท่านทุกคน

เรื่องนิมิตบอกเหตุหรือลางสังหรณ์นั้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปของความฝันหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ก็เคยเกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะเกิดกับพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธมารดา พระพุทธบิดา ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้ว และสามารถหาอุบายแก้ไขให้เหตุการณ์ร้ายนั้นบรรเทาเบาบางลงได้ ดังเช่นเรื่องของอายุวัฒนกุมาร บิดามารดาได้พาไปหาเพื่อนที่เป็นดาบส เมื่อบิดามารดาของอายุวัฒนกุมารได้ไหว้ดาบสๆก็กล่าวว่า ฑีฆายุโก โหตุ แต่พออายุวัฒนกุมารไหว้บ้าง ดาบสกลับเฉย

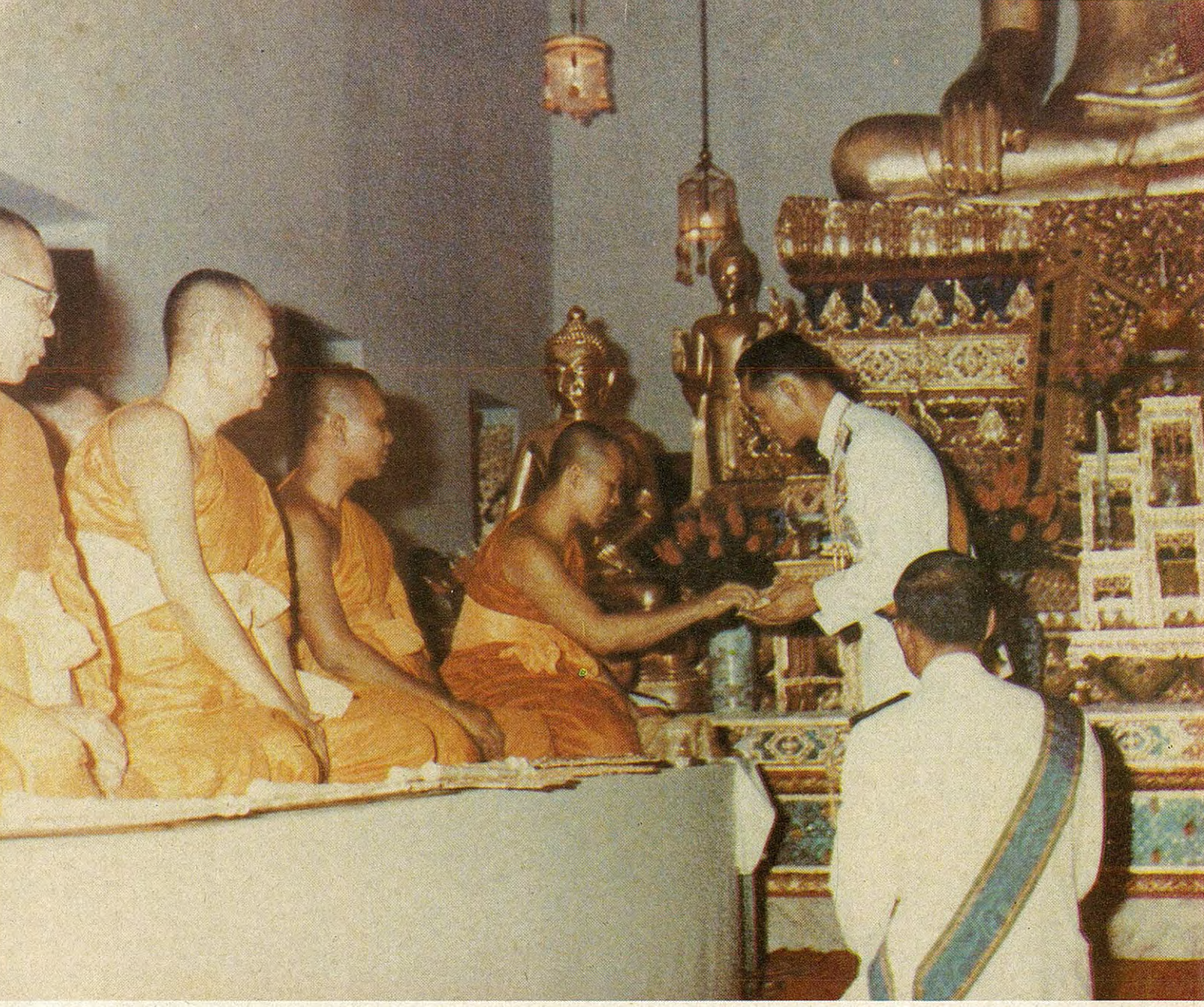

● พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาถวายผ้าพระกฐินหลวงในปี พ.ศ.๒๕๑๒ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

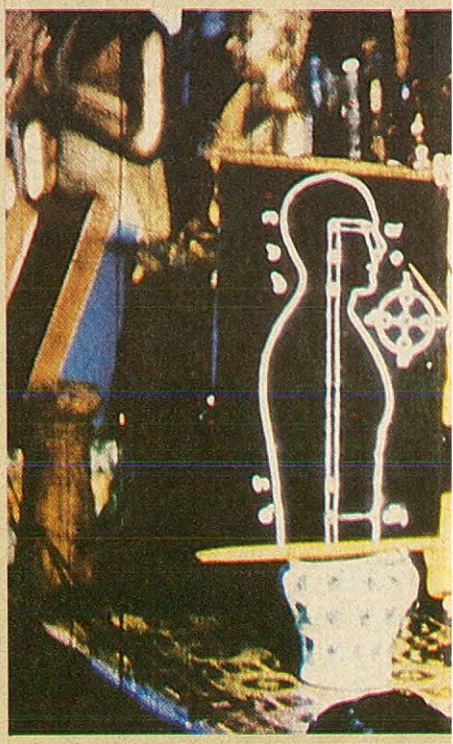

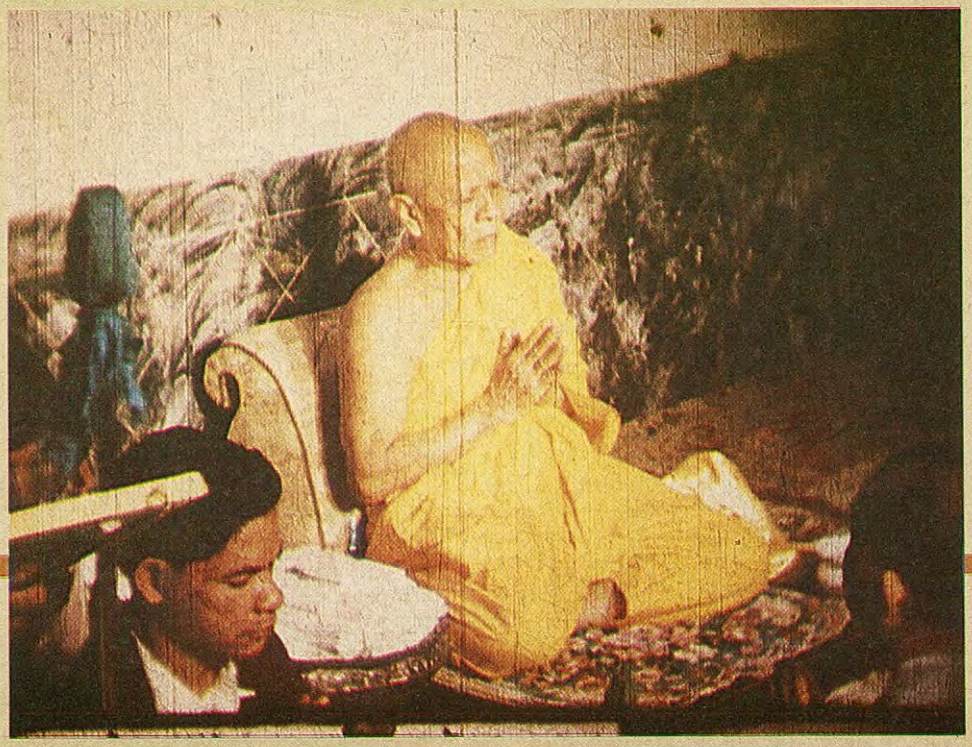

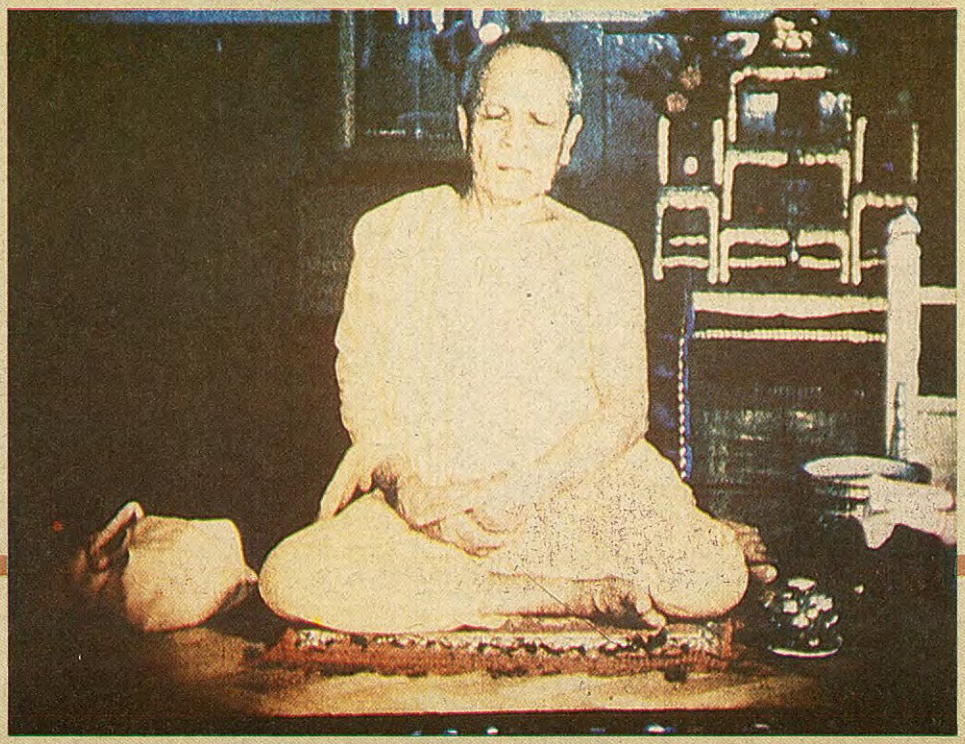

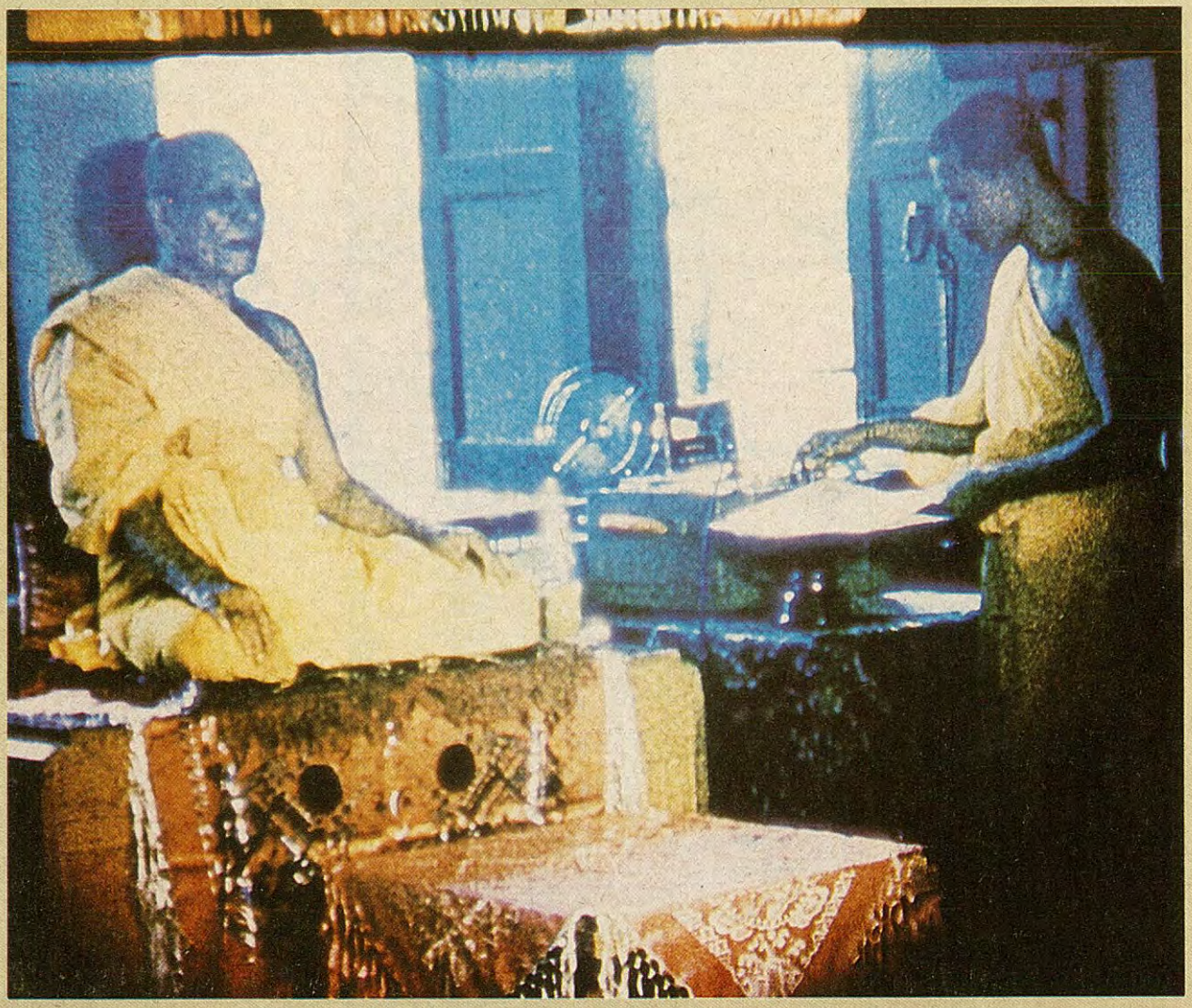

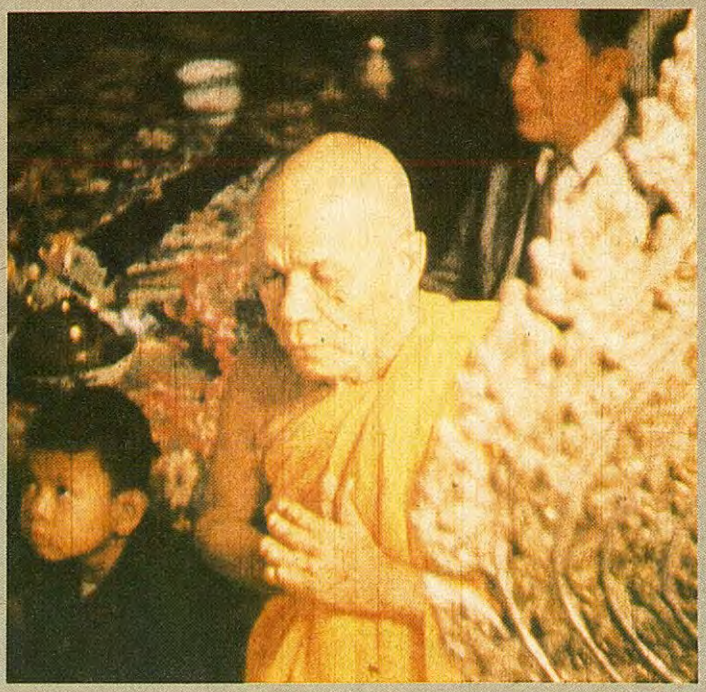

คณะศิษย์แสดงมุทิตาจิตเนื่องในวโรกาสที่
หลวงพ่อได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์
ที่พระมงคลราชมุนี

๑

๑. คณะศิษย์กำลังถวายเครื่องสักการะ แด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อเนื่องในวันเกิด ปี พ.ศ. ๒๔๙๕

๒ หลวงพ่อกำลังจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยในโอกาสทำบุญวันเกิด

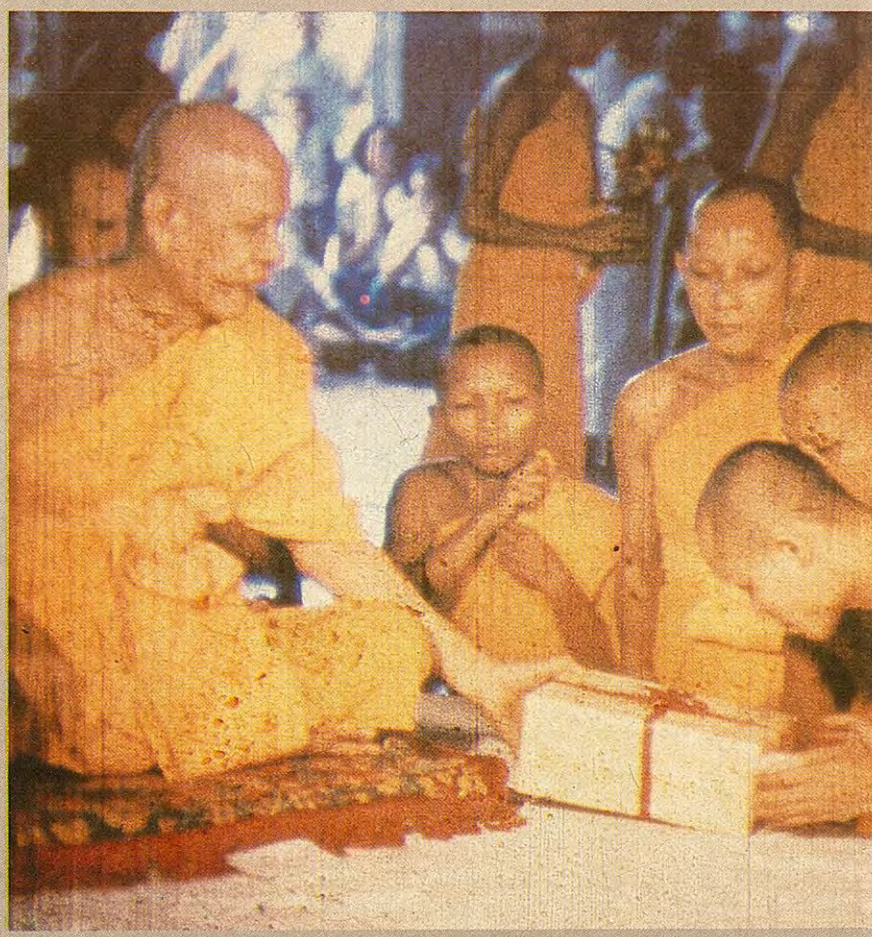

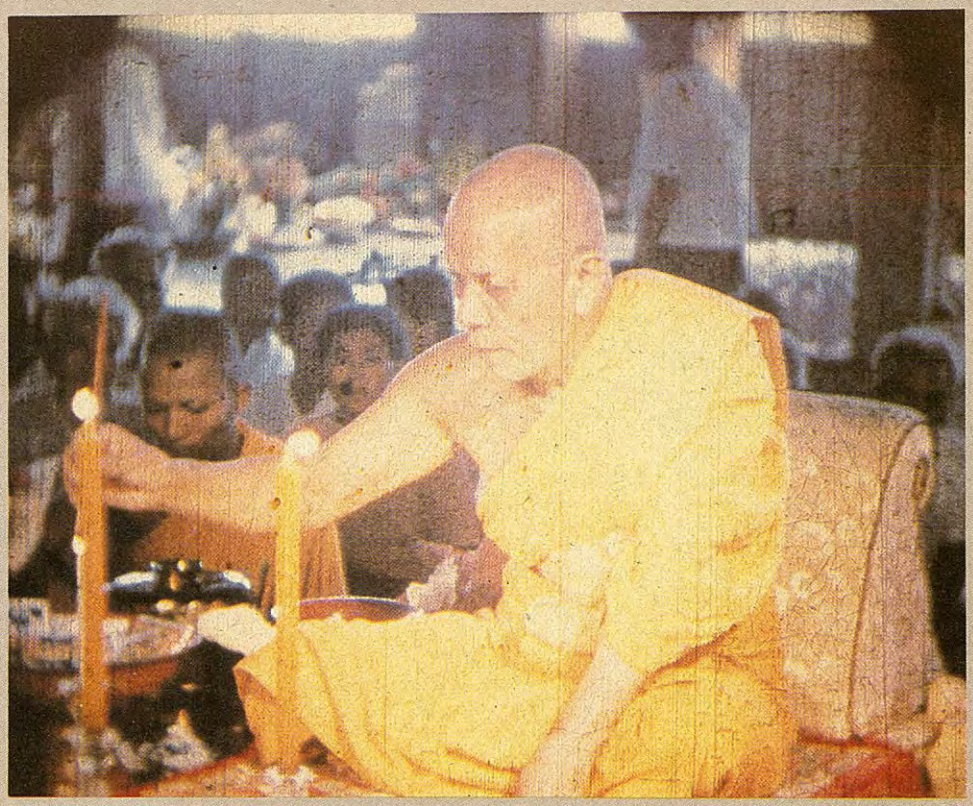

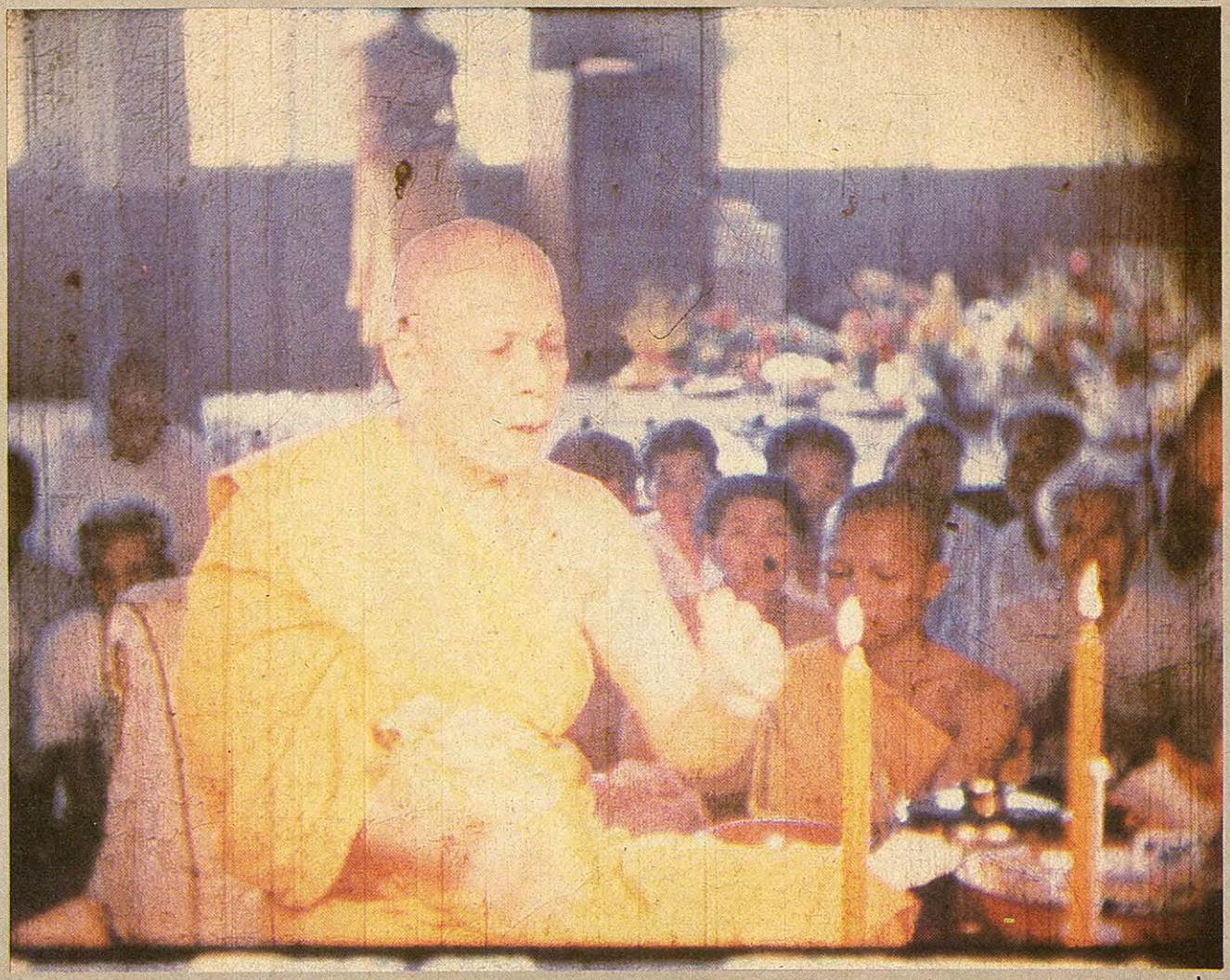

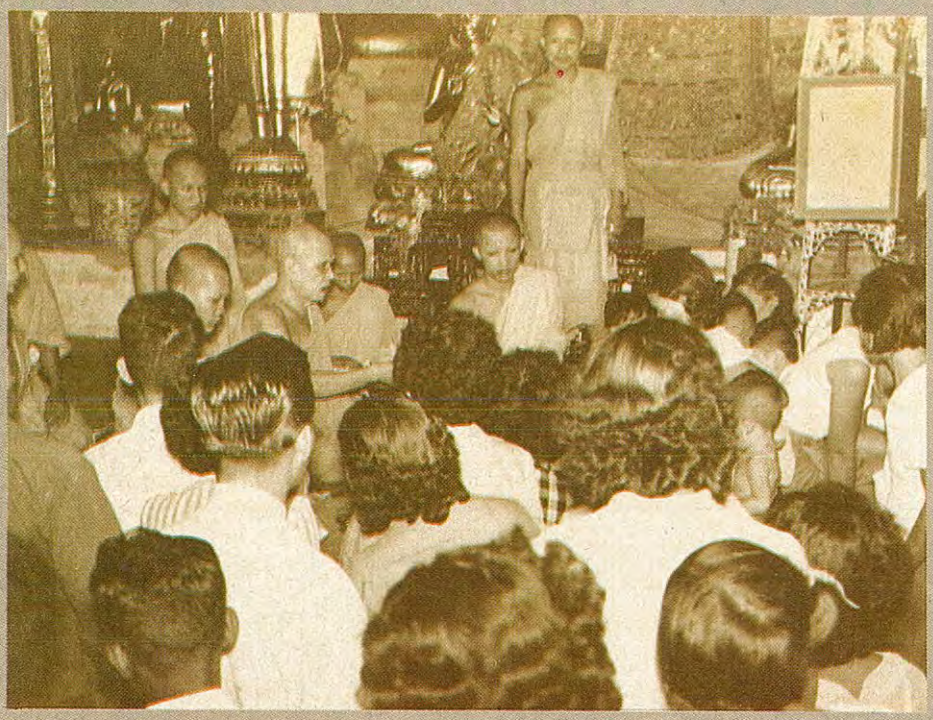

หลวงพ่อปฏิสันถาร และแจกพระของขวัญแก่
ท่านสาธุชน

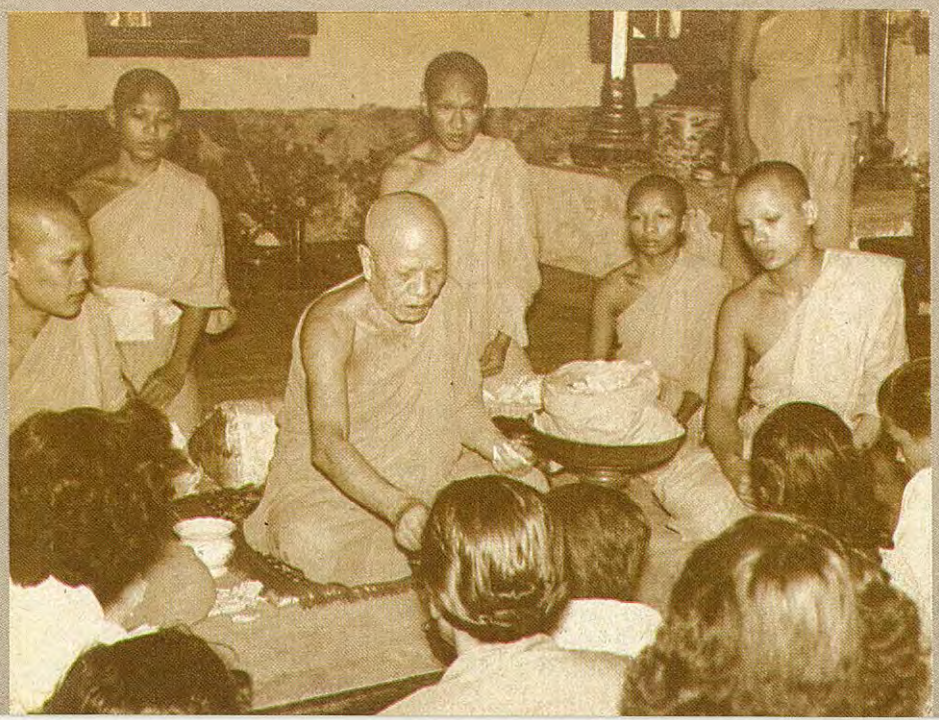

หลวงพ่อประสิทธิ์ประสาทพระของขวัญ
แก่บรรดา ศิษย์ยานุศิษย์

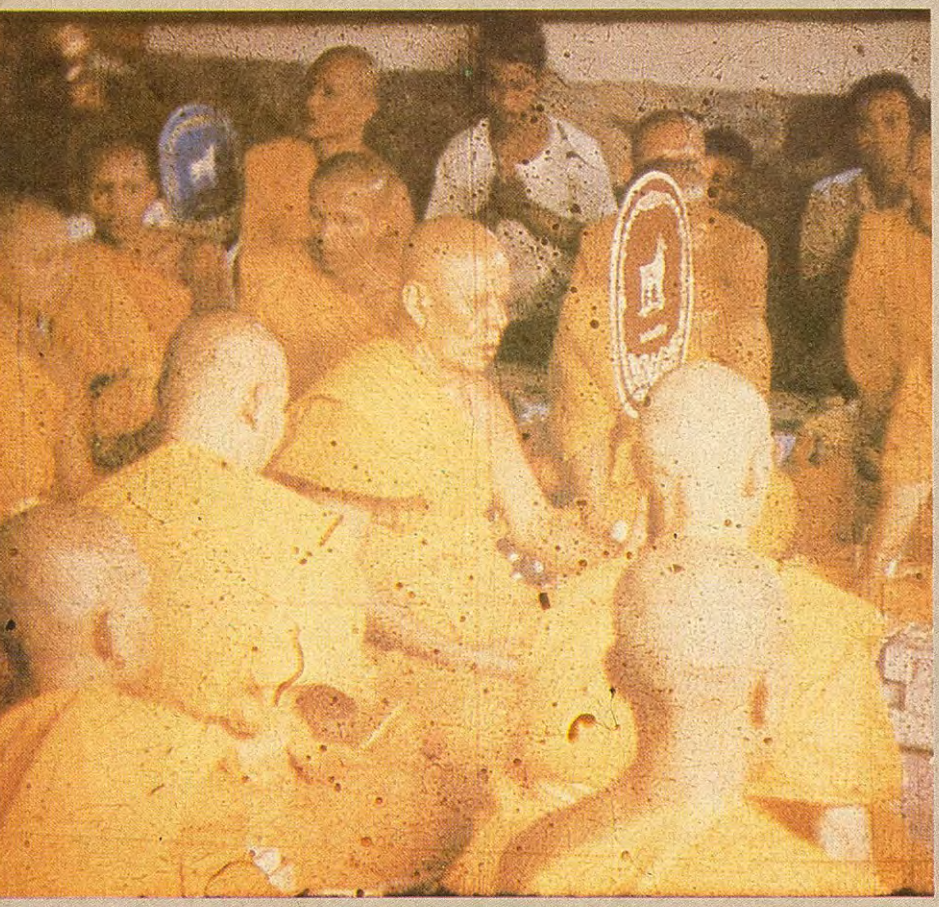

๑

๑.-๓. หลวงพ่อกำลังประกอบพิธีอุปสมบท แก่ชาวยุโรปที่พระอุโบสถ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

๔. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณณสิริมหาเถร) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ในพิธีอุปสมบทชาวยุโรป

๒

๑

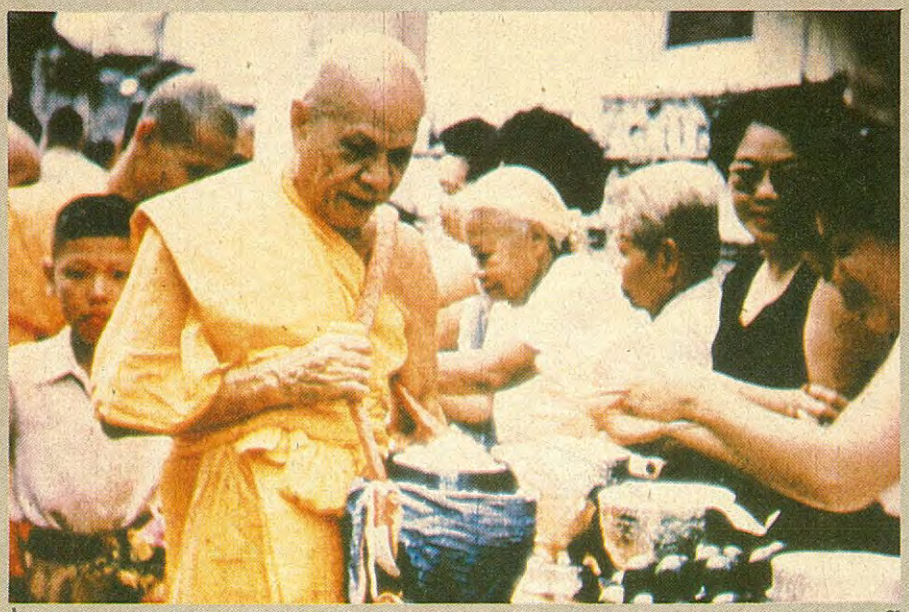

๒ ๓

๑.-๒ หลวงพ่อนำพระภิกษุสามเณรบิณฑบาตรอบพระอุโบสถ ในวันตักบาตเทโวแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑

๓. หลวงพ่อกำลังรับประเคนภัตตาหารจากท่านสาธุชน ณ ศาลาโรงฉัน

พระของขวัญรุ่น ๑-๒-๓ ตามลำดับขนาดเท่าของจริง

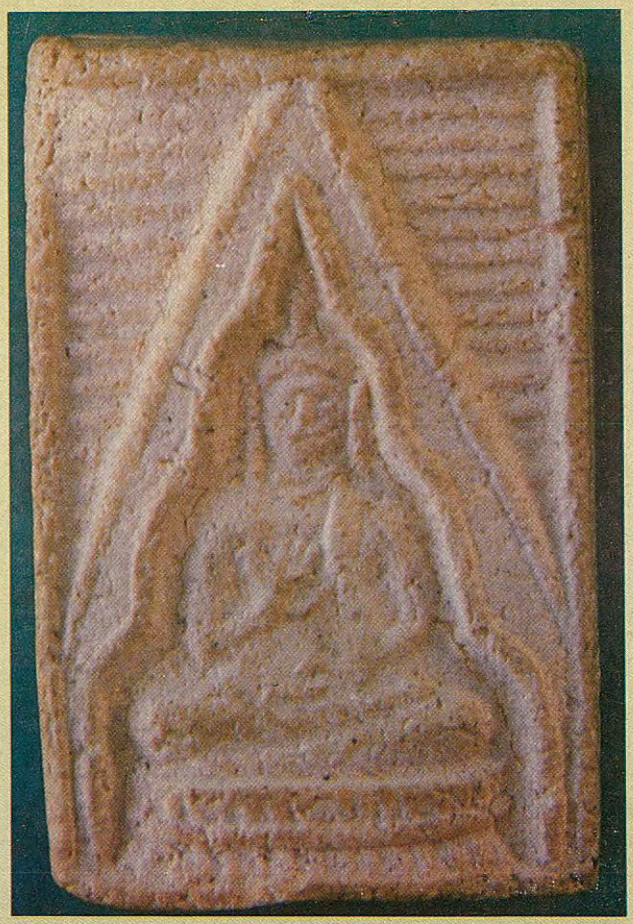

พระของขวัญรุ่น ๑ หลวงพ่อนำออกแจกครั้งแรก เมื่อวันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๑๑ พ.ศ. ๒๔๙๓ ในอภิลักขิตสมัยคล้ายวันเกิดของท่าน

พระรุ่นพิเศษที่หลวงพ่อแจกระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒

พระพิมพ์นาคปรก ด้านหน้าและหลัง

พระพิมพ์ฐาน ๗ ชั้น ด้านหน้าและหลัง

เสียไม่กล่าวอะไร เมื่อบิดามารดาสงสัย ดาบสก็บอกว่าอายุวัฒนกุมารนั้นมีลางแห่งความมีอายุสั้น แล้วแนะนำให้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระองค์ก็ตรัสเช่นเดียวกันและมีพระดำรัสสั่งให้แก้ไขโดยให้พระสงฆ์สวดพระปริตรเป็นเวลา ๗ วัน ๗ คืน อายุวัฒนกุมารจึงมีอายุยืนถึง ๑๒๐ ปี และที่ได้ชื่อว่าอายุวัฒนกุมารก็เพราะเหตุนี้ มีมนต์บทหนึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า

ยนฺทุน นิมิตตํ อวมงฺคลญฺจโย จามนาโป สกุณสฺส สทฺโท ปาปคฺคโห ทุสฺสุปินํ อกนฺตํ พุทฺธานุภาเวน วินาสเมนฺตุ ฯลฯ

ลางบอกเหตุร้ายอันไม่ดีและเสียงของนกอันไม่ถูกใจ ซึ่งจะอำนวยบาปเคราะห์ให้ตลอดถึงความฝันอันร้ายไม่ชอบใจ ขอจงพินาศไปด้วยพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ

ดังนั้นชีวิตของคนเรานั้น ถ้ามีลางบอกเหตุให้ทราบเราก็มิควรจะนิ่งนอนใจ ควรจะหาทางแก้ไขที่หนักก็จะผ่อนเป็นเบา ที่เบาก็จะได้หมดไป วิธีการแก้ไขวิธีใดก็ไม่ดีไปกว่าการทำตัวให้เข้าถึงพระรัตนตรัย

การบริหารของหลวงพ่อ

หลังจากที่หลวงพ่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำไม่นานนัก ท่านก็สามารถพัฒนาวัดที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมกึ่งวัดร้าง มีพระภิกษุจำพรรษาอยู่เพียง ๑๓ รูปให้กลายเป็นวัดที่เจริญรุ่งเรือง อุดมสมบูรณ์ทั้งด้านความเป็นอยู่และการศึกษาปริยัติและปฏิบัติ มีพระภิกษุ สามเณรจำพรรษาถึง ๖๐๐ กว่ารูป และยังมีแม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์วัดรวมกันแล้วเป็นจำนวนถึง ๑๒๐๐ กว่าคน หลวงพ่อท่านมิใช่เป็นพระวิปัสสนาจารย์เพียงอย่างเดียว แต่ท่านยังเป็นนักพัฒนา นักบริหาร นักปกครอง นักการศึกษาและนักสังคมสงเคราะห์อีกด้วย ท่านสามารถสร้างสำนักเรียนที่มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ใหญ่โตที่สุดในประเทศไทยในสมัยนั้น ช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีที่ศึกษาเล่าเรียนที่สะดวกสบายทันสมัย และพิเศษกว่าวัดอื่น ๆ คือมีโรงครัว จัดภัตตาหารถวายพระภิกษุ สามเณรทั้ง ๒ มื้อ พระภิกษุ สามเณรที่เข้ามาอยู่ในบารมีธรรมของท่านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เลย หลวงพ่อท่านออกให้หมดทุกอย่าง แม้แต่เครื่องนุ่งห่ม สบง จีวร ท่านแจกจ่ายให้ทั่วถึงกันหมด ท่านเป็นที่พึ่งแก่คนทุกคน นอกจากจะให้ความสุขแก่คนที่อยู่ในปกครองของท่านโดยถ้วนหน้าแล้ว เด็กบางคนที่พ่อแม่ไม่สามารถปกครองเลี้ยงดูให้ดีได้ เมื่อพ่อแม่มากราบเรียนปรึกษาหลวงพ่อ ๆ ท่านบอกว่า เอามาจะเลี้ยงให้แล้วท่านก็ให้เอามาอยู่วัด ท่านอบรมสั่งสอนให้การศึกษาเล่าเรียนจนได้ดีกันไปเป็นหลายคน ไม่มีผู้ใดที่บากหน้าเข้ามาพึ่งพิงหลวงพ่อแล้วจะได้รับความผิดหวังกลับไปเป็นไม่มี ผู้ใดต้องการธรรมท่านก็อนุเคราะห์ธรรม ผู้ใดต้องการปฏิบัติท่านก็สอนปฏิบัติ ผู้ใดต้องการศึกษาปริยัติท่านก็ให้ปริยัติ ผู้ใดต้องการอาหารท่านก็ให้อาหาร ผู้ใดต้องการรักษาโรคภัยท่านก็รักษาให้ ตัวท่านนั้นอุปมาเหมือนพุทธภาษิตว่า

สาขา ปตฺตผลูเปโต ขนฺธิมาว มหาทุโม
มูลา ผลสมฺปนฺโน ปติฏฺฐา โหติ ปกฺขินํ

ดังต้นไม้ใหญ่ในอรัญราวป่า หยั่งรากลงสู่พื้นพสุธากอรปด้วยกิ่งก้านสาขาใบดอก เป็นที่พึ่งของฝูงวิหคในอรัญ ตัวใดต้องการผลเข้าจิก ตัวใดต้องการร่มก็เข้าอาศัยได้รับความสุขสบาย ดังนี้ฯ

หลวงพ่อท่านต้องปกครองดูแลพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์วัดจำนวนถึง ๑๒๐๐ กว่าคน นั้นมิใช่เป็นของง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจะปกครองให้ทุกคนมีความสุข มีความพร้อมเพรียง สมัครสมานสามัคคี หลวงพ่อท่านเป็นนักบริหารอย่างแท้จริง ท่านจัดแบ่งสายงานการดูแลรับผิดชอบดังนี้

ด้านการศึกษาพระปริยัติธรรม

ในระยะแรกที่เข้าพเจ้ามาอยู่วัดปากน้ำใหม่ ๆ นั้น พระภิกษุ สามเณรมีเพียง ๑๕๐ รูป หลวงพ่อท่านได้มอบหมายให้พระมหาทองห่อและพระครูสมุห์ย้อย ควบคุมดูแลพระภิกษุ สามเณร ในด้านการศึกษา ต่อมาเมื่อหลวงพ่อตั้งสำนักเรียนวัดปากน้ำขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๙๐ ท่านแต่งตั้งให้เจ้าคุณพิพัฒน์ธรรมคณี ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูพิพัฒน์ธรรมคณี เป็นอาจารย์ใหญ่สำนักเรียน

พระครูปัญญาภิรัตและพระครูพิพัฒน์ธรรมคณี (พระครูปัญญาภิรัตมรณภาพแล้วเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖) เป็นผู้ดูแลและทำการสอนด้วย เมื่อหลวงพ่อสร้างโรงเรียนภาวนานุสนธิ์เสร็จในปีพ.ศ. ๒๔๙๗ หลวงพ่อท่านให้เจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระศรีวิสุทธิโมลี ป.ธ.๙ เป็นอาจารย์ใหญ่ ในพ.ศ. ๒๔๙๘ มีหน้าที่ควบคุมดูแลการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร แม่ชี

ด้านพระภิกษุ สามเณร ศิษย์วัด

ถ้าพระภิกษุจะออกไปค้างคืนนอกวัด ต้องมาขออนุญาตกับหลวงพ่อโดยตรง ส่วนสามเณรนั้นหลวงพ่อแต่งตั้งให้พระครูพิพัฒน์ธรรมคณีเป็นผู้ควบคุมดูแลความประพฤติ ส่วนลูกศิษย์วัดนั้นในระยะที่ข้าพเจ้ามาอยู่ใหม่ ๆ มีพระครูปัญญาภิรัตเป็นผู้ควบคุม ต่อมาเป็นหน้าที่ของเจ้าคุณราชโมลี (ณรงค์ ฐิตญาโณ ป.ธ.๔)

ด้านแม่ชี

แม่ชีในวัดปากน้ำในสมัยนั้นแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ประเภทที่ได้วิชาธรรมกาย พวกนี้พักอยู่ในโรงงาน หลวงพ่อท่านจัดที่พักแยกเป็นสัดส่วน เข้าออกตามเวลาที่ท่านกำหนด คือออกไปรับประทานอาหารเช้า-เพลที่โรงครัวเท่านั้น ถ้าจะออกไปนอกเหนือเวลานี้ต้องขออนุญาตหลวงพ่อทุกครั้ง แม่ชีเหล่านี้ต้องผลัดเวรกันปฏิบัติกิจภาวนาตลอด ๒๔ ชั่วโมง และต้องเรียนธรรมศึกษาด้วย

๒. แม่ชีที่อยู่ในคณะหน้าวัดหรือที่โรงครัว แม่ชีพวกนี้จะมีหน้าที่ทำอาหารถวายพระภิกษุ สามเณรและรับประทานอาหารที่โรงครัวด้วย มีคุณแม่ท้วม หุตานุกรมเป็นหัวหน้าซึ่งตอนนั้นบวชเป็นชี ต่อมาได้ลาศีลจากชี แต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างเหมือนเดิมจนหลวงพ่อมรณภาพ จึงได้ออกจากตำแหน่งเพราะอายุมาก ปัจจุบันนี้หัวหน้าโรงครัวและหัวหน้าแม่ชีคือแม่ชีธัญญาณี สุดเกษ

๓. แม่ชีที่อยู่ในคณะอนาลัย[๑] แม่ชีเหล่านี้หุงหาอาหารรับประทานเอง มีแม่ชีไข่ ชัยพานิชเป็นหัวหน้าหลังจากแม่ชีไข่ถึงแก่กรรมแล้ว แม่ชีพิมพ์ จาบถนอมเป็นหัวหน้าแทน

หลวงพ่อท่านจัดให้แม่ชีที่ได้วิชาธรรมกาย ออกไปสั่งสอนอบรมแม่ชีในคณะหน้าวัดและในคณะอนาลัย ข้าพเจ้าก็เป็นผู้หนึ่งที่หลวงพ่อใช้ให้ไปอบรมแม่ชีในคณะหน้าวัด ส่วนทางคณะอนาลัยนั้นหลวงพ่อใช้ให้แม่ชีฉลวย สมบัติสุขเป็นผู้อบรม ทั้งข้าพเจ้าและแม่ชีฉลวยศึกษาจบธรรมศึกษาเอกทั้งคู่

ในการอบรมต้องจดชื่อ นามสกุล ที่อยู่และอาชีพของแม่ชีทุกคน เมื่อถึงเวลาทำวัตรเย็นต้องมีการเรียกชื่อตรวจว่ามีใครขาดหรือไม่ หลวงพ่อท่านจะเอาใจใส่ไต่ถามผู้ทำหน้าที่อบรมอยู่เสมอ ตอนที่หลวงพ่อใช้ให้ข้าพเจ้าไปอบรมแม่ชีนั้น ข้าพเจ้ามีอายุประมาณ ๒๑ ปีเท่านั้น เมื่อได้รับมอบหน้าที่ในครั้งแรกนั้น ข้าพเจ้าได้กราบเรียนหลวงพ่อว่า ข้าพเจ้าไม่สามารถไปอบรมแม่ชีเหล่านั้นได้ หลวงพ่อท่านถามเหตุผล ข้าพเจ้าได้กราบเรียนท่านว่าผู้ที่ข้าพเจ้าไปอบรมนั้นล้วนแต่เป็นคนรุ่นย่ารุ่นยาย รุ่นป้า รุ่นแม่รุ่นน้าทั้งสิ้น ส่วนที่เป็นรุ่นพี่รุ่นน้องนั้นมีน้อยมาก เพราะในสมัยก่อนนั้นผู้มาบวชชีมักเป็นคนแก่คนเฒ่าเป็นส่วนมาก คนสาว ๆ ที่มาบวชชีมีน้อยมากเพราะคนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่า ถ้าคนสาว ๆ มาบวชชีจะต้องผิดหวังในชีวิตมาก จึงไม่ค่อยมีคนสาวนิยมบวชชีและการบวชชีแบบไม่โกนผม ไม่โกนคิ้วอย่างที่ในสมัยนี้เรียกกันว่า แม่ชีพราหมณ์ก็ไม่มีด้วย หลวงพ่อท่านบอกข้าพเจ้าว่า "ไปเถอะ แม้เอ็งจะเป็นเด็ก แต่เมื่อหลวงพ่อใช้ให้ไปสอนก็ไปเถอะ หลวงพ่อรู้สิน่ะว่าเอ็งทำได้"

วิธีการอบรมแม่ชีนั้น ข้าพเจ้าจะเรียกแม่ชีมาคุยด้วยครั้งละ ๕ คน ถามจุดประสงค์ในการมาบวชที่วัดปากน้ำ เรื่องสำคัญที่สุดของวัดปากน้ำคือเรื่องอะไร หลวงพ่อของเราท่านทำอะไรบ้าง เป็นต้น พอใกล้จะออกพรรษา ข้าพเจ้าจะสรุปผลการอบรมและสัมภาษณ์แม่ชีส่งให้หลวงพ่อทราบ บางพรรษาจะมีแม่ชีอยู่ในคณะหน้าวัดหรือโรงครัวประมาณ ๒๐๐ กว่าคน แต่จะมีแม่ชีที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา ประมาณร้อยละยี่สิบเท่านั้น จากการที่ได้ไปอบรมแม่ชีนั้น ทำให้ข้าพเจ้าได้ทราบว่าแม่ชีรุ่นย่ารุ่นยายในสมัยนั้น ล้วนแต่มีความเคารพศรัทธาเลื่อมใสหลวงพ่ออย่างจริงจัง อีกทั้งมีความเกรงกลัวพยายามประพฤติปฏิบัติ

---

[๑]คณะอนาลัยที่กล่าวถึงนี้อยู่ทางด้านตะวันตกของคณะเนกขัมม์ ปัจจุบันถูกรื้อและรวมอยู่ในคณะเนกขัมม์ซึ่งเป็นที่อยู่ของพระภิกษุ ส่วนคณะอนาลัยซึ่งเป็นที่อยู่ของแม่ชีในปัจจุบัน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นตึก ๕ ชั้น สร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕

ตามที่หลวงพ่อสอน บางคนก็พูดกันว่า เสียใจที่มาพบหลวงพ่อช้าไป เปรียบเสมือนมาเจอไม้งามเมื่อยามขวานบิ่น หมายความว่า คุณย่าคุณยายเหล่านั้นเพิ่งจะมาพบผู้สามารถสั่งสอนปฏิบัติธรรมที่ดียิ่ง แต่ว่าสังขารร่างกายของผู้เรียนไม่สะดวกแก่การบำเพ็ญเพียรเสียแล้ว จะลุกจะนั่งขัดสมาธินานก็ลำบาก

การปกครองของหลวงพ่อ

หลวงพ่อท่านปกครองทุกคนที่อยู่ในวัดไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์วัด แบบพ่อปกครองลูก ท่านยึดหลักธรรม **"พรหมวิหาร 4"** เป็นข้อปฏิบัติ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ความเป็นผู้มีเมตตาธรรมของท่านนั้นเป็นที่ประจักษ์แจ้งแก่ศิษยานุศิษย์มาตั้งแต่สมัยที่ท่านอยู่วัดพระเชตุพนฯ บางวันท่านออกบิณฑบาตได้อาหารเพียงเล็กน้อย บางวันก็ไม่ได้อาหารเลย วันหนึ่งท่านได้อาหารมาเพียงทัพพีเดียวกับกล้วยน้ำว้า ๑ ลูก ขณะที่กำลังจะฉันอาหารนั้น ท่านเหลือบไปเห็นสุนัขแม่ลูกอ่อนผอมโซ อดอยากมาเดินป้วนเปี้ยน ท่านบังเกิดความเมตตาสงสารจึงยอมสละอาหารมื้อนั้นให้เป็นทาน ท่านจึงตั้งปณิธานไว้ว่า ถ้ามีกำลังและโอกาสท่านจะตั้งโรงครัวเลี้ยงพระภิกษุ สามเณร เป็นทานแก่ผู้อดอยากยากจนให้ได้ เพราะท่านตระหนักดีว่า **สพฺเพ สตฺตา อาหารฏฺฐิติกา สัตว์ทั้งหลายเป็นอยู่ได้ด้วยอาหาร** และท่านก็ทำได้สำเร็จ เป็นพระเถรองค์แรกที่สามารถเลี้ยงดูพระภิกษุ สามเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์วัด ตลอดจนผู้มาปฏิบัติธรรมได้ทุกวัน วันหนึ่งนับจำนวนเป็นพัน แม้เมื่อมรณภาพไปแล้วจนถึงปัจจุบันท่านก็ยังสามารถเลี้ยงดูให้ความสุขสบายแก่ทุกคนที่เข้ามาในวัดปากน้ำได้ทุกวัน

หลวงพ่อท่านเคยพูดว่า "พวกเอ็งคอยดูนะ แม้เมื่อหลวงพ่อตายไปแล้วก็จะเลี้ยงดูให้พวกเอ็งได้อิ่มหนำสำราญไม่ต้องกลัว ขอเพียงให้ทุกคนตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ตั้งใจปฏิบัติกันให้จริงจัง" ตอนนั้นทุกคนที่ได้ฟังหลวงพ่อพูดต่างก็ไม่ค่อยเชื่อเท่าใดนักว่า ถ้าหลวงพ่อมรณภาพไปแล้วจะเลี้ยงดูลูกศิษย์ให้อิ่มหนำสำราญได้อย่างไร

หลวงพ่อท่านให้ความเมตตากรุณาแก่ทุกคนอย่างเสมอภาค ท่านสอนให้ทุกคนมีเมตตากันไม่ให้ดูหมิ่นเหยียดหยามกัน ท่านบอกว่าการดูหมิ่นเหยียดหยามกันแสดงให้เห็นถึงความปราศจากเมตตาในกันและกัน ใครที่มีนิสัยเช่นนี้ให้กลับใจเสียใหม่ ท่านบอกว่าบางคนดูหมิ่นผู้อื่นโดยที่ตัวไม่รู้ตัวก็มี เห็นว่าเขาเล็กกว่าด้อยกว่า สู้ไม่ได้ก็ว่าเอาตามชอบใจ พูดจาไม่ไพเราะพูดจากักขละหยาบช้ากับเขา ท่านเปรียบเทียบว่าเรือนยอดที่จะทำลายลงด้วยไฟนั้น เพราะไหม้แต่เรือนย่อยขึ้นไป ไหม้เรือนเล็ก ๆก่อนแล้วลามไปไหม้เรือนยอด ความร้อนเกิดจากชั้นน้อยขึ้นมาไหม้เรือนยอดได้ฉันใด ความเกลียดชังของผู้น้อยก็สามารถทำลายผู้ใหญ่ได้ฉันนั้น เมื่อเจอผู้ใหญ่กว่าก็ให้ตั้งอยู่ในความเมตตา รักใคร่ ปรารถนาให้เขาเป็นสุข เมื่อเจอผู้อยู่ในระดับเดียวกันก็มีเมตตาปรารถนาให้เขาเป็นสุข เมื่อเจอผู้ต่ำกว่าก็ให้มีเมตตาปรารถนาให้เขาเป็นสุข

สมเด็จป๋าทรงนิพนธ์ประวัติของหลวงพ่อ และทรงเล่าถึงความมีเมตตากรุณาของหลวงพ่อไว้ดังนี้

> หลวงพ่อมีเมตตาปรานีเป็นนิสัย ใครเดือดร้อนมาไม่เคยปฏิเสธให้อุปการะตามสมควร แต่ไม่ชอบคนโกหก ถ้าจับโกหกได้แม้ครั้งเดียว ท่านก็ว่าคนนี้เก๊ โกหกกระทั่งเราก็เป็นคนหมดดี เช่นคราวหนึ่งมีคนแก่มาเรียนกัมมัฏฐานมีศรัทธากล้า พอได้ผลแห่งการปฏิบัติได้แต่ก็ยังอ่อน กลับบ้านลาลูกเมียมาวัดปากน้ำอีก มีปลาแห้งตัวหนึ่งมาถวายหลวงพ่อ บอกว่ามีเท่านั้นเองเพราะเป็นคนยากจน หลวงพ่อหัวเราะชอบใจพูดว่า "เออ ให้มันได้อย่างนี้ซี่น่า นี่แหละเขาเรียกว่ารวย แล้วมีเท่าไรถวายจนหมด เมื่อครั้งพระพุทธเจ้า นางปุณณทาสีถวายแป้งจี่ทำด้วยรำแก่พระพุทธเจ้า ต่อมากลายเป็นคนมั่งมี ปลาแห้งของเราตัวหนึ่งราคาสูงกว่ารำมากนัก เป็นกุศลมากแล้วที่นำมาให้"พูดกันไปพูดกันมาในที่สุดก็ขอร้องให้หลวงพ่อบวชให้ เพราะไม่มีสมณบริขารจะบวช หลวงพ่อก็ได้จัดการให้ความปรารถนาของเขาเป็นผลสำเร็จอย่างดียิ่ง[๑]

หลวงพ่อของเรานั้นท่านเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง แต่ในขณะเดียวกันท่านก็มิใช่คนอ่อนแอ ท่านเป็นคนเฉียบขาด มีสัจจะ พูดคำไหนต้องเป็นคำนั้น เพราะการปกครองคนหมู่มากให้อยู่ในกรอบแห่งระเบียบวินัย ให้เกิดความพร้อมเพรียงสามัคคี ต้องอาศัยความเด็ดขาดของผู้นำ ต้องมีการบังคับ มีกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติ ผู้ที่ละเมิดกฎจะต้องถูกว่ากล่าวตักเตือน และถ้ายังฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ หลวงพ่อท่านเห็นว่าการจะทำคนให้เป็นคนดีได้ต้องมีการบังคับ เพราะจิตของคนเรานั้นเปรียบเสมือนสายน้ำ ย่อมไหลลงไปสู่ที่ต่ำ **จิตใจของคนเราถ้าไม่บังคับจะตกไปในทางที่ต่ำที่ชั่ว เช่นเดียวกับสายน้ำ มนุษย์ธรรมดาสามารถบรรลุธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนได้เป็นพระอรหันต์ ก็เพราะการบังคับจิต ควบคุมจิตให้หยุดให้นิ่งนั่นเอง** การปกครองคนจึงต้องมีการตั้งกฎเกณฑ์ มีการบังคับ มีการลงโทษ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลประพฤติชั่วและล่วงละเมิดศีลธรรม หลวงพ่อท่านมีหลักในการปกครองเช่นนี้ ดังนั้นไม่ว่าผู้ใดก็ตามถ้ากระทำผิด ประพฤติตัวไม่เหมาะไม่ควร หลวงพ่อท่านจะเรียกไปว่ากล่าวตักเตือน ถ้าทำผิดซ้ำท่านจะตักเตือนอีกครั้งและถ้ายังขืนฝ่าฝืนกระทำผิดอีกเป็นครั้งที่ 3 ท่านจะสั่งลงโทษ ถ้าเป็นสามเณรท่านจะให้หลวงตาเปลื้องชูปัญญาเป็นผู้เฆี่ยน บางทีท่านก็ลงโทษเอง เช่นให้กวาดบริเวณวัดบ้าง ให้ตัดไม้ทำฟืนส่งโรงครัวบ้าง และถ้าบุคคลผู้นั้นยังขืนกระทำผิดซ้ำอีก หลวงพ่อท่านจะให้ออกจากวัดทันที ท่านให้เหตุผลว่าเสียเวลา ท่านจะต้องปฏิบัติกิจภาวนาและสอนวิชาธรรมกาย ท่านไม่ต้องการเสียเวลาพูดกับคนที่พูดกันไม่เข้าใจ

หลวงพ่อท่านมีศิษยานุศิษย์มากมายเพราะท่านได้ช่วยเหลือเกื้อกูลคนไว้มาก ท่านจึงอุดมด้วยอดิเรกลาภ แต่ท่านก็มิได้เก็บไว้แต่เพียงผู้เดียว ท่านนำออกแจกจ่ายแก่พระภิกษุ สามเณรทั่วถึงกันไม่เสียดาย ท่านเก็บไว้แต่ที่จำเป็นต้องใช้เท่านั้น เพราะท่านคิดว่าทุกคนที่อยู่ในวัดเหมือน

---

[๑]ชีวประวัติพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ โดยสมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพนฯ

เป็นลูกหลานของท่านทุกคน ท่านเป็นห่วงทั้งเรื่องการกิน การอยู่ การศึกษาเล่าเรียน ความประพฤติ ท่านต้องการให้ทุกคนที่มาอยู่กับท่านมีความสะดวกสบาย จะได้มีกำลังศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติธรรมได้เต็มที่เพื่อเป็นที่พึ่งทั้งของตนเองและผู้อื่นได้ ทั้งยังช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนาด้วย ท่านถือว่าการพัฒนาวัดก็คือการพัฒนาประเทศชาติ ถ้าวัดสะอาดสวยงามเป็นที่เจริญตาน่ารื่นรมย์ บุคคลในวัดมีความประพฤติเรียบร้อย มีระเบียบวินัย คนก็อยากเข้าวัดเพื่อมาพักผ่อนร่างกายและจิตใจ สังคมและประเทศชาติก็จะเป็นสุข

เมื่อตอนที่หลวงพ่อท่านมาปกครองวัดปากน้ำใหม่ ๆ ท่านได้ปฏิญาณไว้ในพระอุโบสถวัดปากน้ำว่า **"บรรพชิตที่ยังไม่มาขอให้มา ที่มาแล้วขอให้เป็นสุข"** ด้วยปฏิปทาเช่นนี้จึงมีพระภิกษุสามเณรมาจำพรรษาที่วัดปากน้ำเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ท่านก็ไม่เคยหวั่นว่าจะเลี้ยงดูไม่ไหว มีแต่ความปลาบปลื้มยินดี มักพูดเสมอว่า ไหวซี่น่า

การปกครองของหลวงพ่อแบบพ่อปกครองลูกนั้น มีหลักฐานปรากฏอยู่ในพระธรรมเทศนาของท่าน ในวันที่มีผู้จิตศรัทธาทอดผ้าป่า และอาราธนาให้ท่านแสดงพระธรรมเทศนา ท่านว่าไว้ดังนี้

...เจ้าอาวาสนี้ก็เป็นประมุขของสงฆ์ในวัดปากน้ำนี้ ถ้าเจ้าอาวาสชักถูกพระสงฆ์ทั่วหมดแล้ว เจ้าอาวาสแจกแก่พระภิกษุ สามเณร องค์หนึ่งจะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใด เจ้าอาวาสให้ทั้งสิ้น วัดปากน้ำน่ะ ค่าไฟฟ้าเดือนหนึ่ง ๆ เขาบอกว่า ๒,๐๐๐ กว่าบาทแล้ว ถึงกระนั้นเจ้าอาวาสก็สนับสนุนทุกเดือนไป พระภิกษุ สามเณรไม่ต้องออก แจกให้ไตรจีวรขาดตกบกพร่องแจกให้ทั้งนั้น ทอดกับเจ้าอาวาสถูกทั้งวัด และตั้งแต่บวชมาปฏิญาณขาดในใจ ไตรจีวรไม่มีขายมีแต่ให้เรื่อยไป ขอให้ซื้อไม่ได้ แจกพระแจกเณรหมด ถ้าคิดว่าผ้าเขาทูลหัวแล้วก็ให้ เขาประสงค์บุญกุศลในพระพุทธศาสนา ผู้รับก็มีศรัทธาก็ต้องการ ผ้าน่ะเป็นวัตถุธรรมดา เมื่อย้อมแล้วเขาเรียกว่า ผ้าย้อมฝาด เจ้าของมีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาน้อมมาถวายพระสงฆ์ **กากที่เจ้าของให้น่ะกาก เจ้าของนั้นได้เนื้อไปเสียแล้ว** เอาเปลือกให้แก่ภิกษุ ถ้าภิกษุโง่ไม่ฉลาดทันเจ้าของก็เอาไปเก็บใส่ตู้ไว้แมลงสาบหนูกัดเสียหายไป ถ้าไม่ฉลาดพอ ถ้าฉลาดพอเมื่อเจ้าของเขาสละเช่นนั้นแล้วก็เก็บเอาไว้ แจกพระภิกษุสามเณรอัดเอาบุญเสียเหมือนกัน กากนั้นได้ไปถวายไป แต่บุญเอาเสียอีกชั้นหนึ่ง นี่เรียกว่าฉลาดได้สองชั้นสามชั้นนี่แหละ ต้องการเอาไว้ผ้านุ่งผ้าห่มพอสมควรเท่านั้นแหละ ถ้าผู้ฉลาดรับแล้วก็เท่าไรให้หมด ท่านผู้นี้ปรากฏว่าจะเป็นอายุพระพุทธศาสนาสืบต่อไป **ถ้าสมภารประพฤติได้ดังนี้ อยู่วัดไหนวัดนั้นก็เจริญนั่นแหละ ภิกษุสามเณรอุ่นหนาฝาคั่ง เหมือนกับพ่อกับแม่มีอะไรแจกได้ทั้งนั้น** วัดปากน้ำอย่างนั้น ผู้ที่ปกครองเป็นเจ้าอาวาสอยู่นะ ได้อะไรมาก็ตามเถิด คิดว่าพระภิกษุ สามเณรที่มาอยู่ด้วยเหมือนกับลูกกับเต้า ไม่หวงไม่เสียดายกัน ติดขัดอะไรมาแจกให้ทั้งนั้นไม่ขัด เมื่อเป็นเช่นนี้ภิกษุ สามเณรก็สุขสบายอุ่นหนาฝาคั่ง เหมือนอยู่กับแม่พ่อ ลูกเขาเขารักเหมือนแก้วตา ถ้าแต่ว่าเขารู้ว่า

ภิกษุผู้ปกครองเอาใจใส่เหมือนเช่นนั้นละก็เขาก็เคารพนับถือ เขาก็เห็นว่าลูกเขาอยู่อุ่นหนาฝาดั่งเช่นนั้นดีแล้ว เขายิ่งเลื่อมใสศรัทธา เขาไม่ตระหนี่ถี่เหนียวอะไรหรอก เขากลัวอยู่อย่างเดียวเท่านั้นแหละว่าในพระพุทธศานา เมื่อทำแล้วเก็บเอาไปไถลเสียทางอื่นเท่านั้นแหละ เขากลัวนัก[๑]

หลวงพ่อท่านมักจะยกตัวอย่างเรื่องพระพาหิยะว่า พระพาหิยะนั้นได้ฟังธรรมของพระพุทธองค์แล้วบรรลุพระอรหันต์พร้อมทั้งปฏิสัมภิทา ๔ แล้วทูลขอบวช พระพุทธองค์ให้ไปหาบริขาร คือ บาตร และจีวรมาให้ครบตามปกตินั้นผู้เป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทานั้นจะมีไตรทิพย์เกิดขึ้น แต่ของพระพาหิยะไม่มีจึงไม่สามารถจะบวชได้ ในขณะที่พระพาหิยะเที่ยวเดินตามหาบาตรและจีวรนั้นได้ถูกแม่โคขวิดตาย พระพุทธองค์เสด็จกลับจากบิณฑบาต เห็นซากศพของพระพาหิยะทิ้งอยู่ที่กองขยะ จึงให้ภิกษุจัดการฌาปนกิจแล้วทำสถูปบรรจุอัฐิธาตุไว้ แล้วตรัสยกย่องพระพาหิยะว่าเป็นเอตทัคคะในทางขิปปาภิญญาว่า

เอตทคฺค ภิกฺขเว มปสาวกานํ ภิกขุนํ ขิปฺปาภิญญานํ ยทิทํ พาหิโย พารุจีริโย

ภิกษุทั้งหลาย พาหิยะพารุจีริยะนี้ เป็นผู้ที่เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายผู้ตรัสรู้เร็วพลันแล

การที่พระพาหิยะไม่มีบาตร จีวรอันสำเร็จได้ด้วยฤทธิ์เหมือนผู้อื่น ๆ เพราะในอดีตชาติท่านเคยบวชและบำเพ็ญเพียรอยู่เป็นเวลานานถึง ๒ หมื่นปี แต่ท่านไม่เคยสงเคราะห์บาตรและจีวรของท่านแก่พระภิกษุ สามเณรรูปใดเลย เพราะท่านถือว่า ภิกษุได้ปัจจัย(สิ่งของ) มาแล้วไม่เหลียวแก่ใครใช้สอยแต่เพียงผู้เดียว ประเสริฐแล

หลวงพ่อนั้นท่านแจกเครื่องสมณบริขารจนบางครั้งต้องติดหนี้แก่ผู้ขอก็มี คือท่านรับปากว่าจะให้ แต่ตอนนั้นท่านยังไม่มีท่านก็บอกว่าขอติดไว้ก่อน พอมีแล้วจะใช้ให้ท่านพูดว่า **"เขาอยากดีเท่าไรให้เขาเสีย ไม่เปลืองเบี้ยเงินทองของทั้งหลาย"**

ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบัน ท่านก็มีปฏิทาตามหลวงพ่อในเรื่องการบริจาคทาน เมื่อท่านได้รับจตุปัจจัยจากผู้มีจิตศรัทธา ท่านก็จะบริจาคต่ออาจจะแจกพระภิกษุ สามเณรบ้างหรือร่วมทำบุญกับญาติโยมบ้าง ท่านมักจะบริจาคทรัพย์ร่วมการกุศลในวัดและของสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำเสมอ ๆ รวมทั้งการบริจาคทรัพย์เพื่อทะนุบำรุงพระบวรพุทธศาสนาในต่างประเทศด้วย

หลวงพ่อท่านเป็นปูชนียบุคคลอย่างแท้จริง นอกจากจะสั่งสอนผู้อื่นให้ประพฤติปฏิบัติดีแล้ว ท่านยังทำตนเป็นแบบอย่างอันหาที่ติไม่ได้ ทั้งในด้านความสะอาดเรียบร้อยของเครื่องนุ่มห่ม การปฏิสันถารไพเราะ ไม่เคยพูดให้ผู้ใดกระทบกระเทือนใจ ไม่ว่าใครมีความทุกข์ความเดือดร้อนมาปรึกษาท่าน ท่านรับฟังและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่ทุกคน ท่านมีแต่ปิยะวาจาให้คนฟังสบายใจและสั่งสอนศิษย์ทุกคนไม่ให้พูดแบบมี**เหล็กใน คือไม่ให้ใช้วาจาทิ่มแทงใจผู้อื่น** เวลามีผู้มาเยี่ยมเยียนให้พูดจาปฏิสันถารต้อนรับอย่างดี ท่านบอกว่าเขาจะได้นำมงคลมาให้ แต่ถ้าเราปฏิสันถาร

---

[๑]หลวงพ่อ แสดงพระธรรมเทศนาเรื่องอานิสงส์ เมื่อวันที่ ๑๘ พ.ย. ๒๔๙๗

ไม่ดี เขาก็จะนำมงคลกลับไปและทิ้งอัปมงคลไว้ให้ **หลวงพ่อท่านจึงจัดเป็นบุคคลที่มีวาจาชอบ** คือกล่าววาจาอันควรแก่ฐานะ กล่าววาจาอันเป็นความจริงที่มีประโยชน์เหมาะสมตามกาละเทศะ

ทุกคนที่มาหาท่าน ๆ จะต้อนรับอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันหมด ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นใคร มียศฐาบรรดาศักดิ์ยิ่งใหญ่ขนาดไหน หรือจะเป็นสามัญชนคนธรรมดา ปกติเวลาท่านออกรับแขกนั้น ท่านจะนั่งบนเก้าอี้เพียงองค์เดียวแขกทุกคนนั่งกับพื้นเสมอกันหมด

หลวงพ่อท่านไม่มีความโลภ ไม่ติดเรื่องในเรื่องลาภสักการะ ท่านมีจิตเมตตาช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยไม่เลือกหน้าไม่หวังสิ่งตอบแทน ผู้ใดจะทำบุญถวายเงินหรือสิ่งของใด ๆ แก่ท่านหรือไม่ทำเลยท่านก็ไม่ติดใจ **ท่านสั่งสอนผู้ที่ได้วิชาธรรมกายให้ช่วยเหลือคนโดยไม่หวังในลาภสักการะ** เพียงมีอาหารยังชีพไปวัน ๆ เพื่อการปฏิบัติกิจภาวนาก็พอแล้ว **ท่านถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้ธรรมกายทุกคน จะต้องแก้ไขความทุกข์ยากเดือนร้อนของทุก ๆ คน**ที่มาหา ให้ต้อนรับด้วยอาการยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ให้แสดงอาการเบื่อหน่ายหรือรังเกียจ ให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งอดทน ข้าพเจ้าเคยเห็นผู้ที่มาหาท่าน บางคนก็พูดเรื่องไร้สาระน่าเบื่อหน่าย บางคนก็พูดแต่จะเอาประโยชน์ตนแต่หลวงพ่อท่านก็รับฟังอย่างยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ว่ากล่าวอะไร บางคนนำเรื่องชีวิตคู่มาปรึกษาท่าน ๆ ก็ให้คำแนะนำในทางที่ถูกที่ควรเสมอ

เรื่องรูปียะหลวงพ่อท่านไม่เคยจับต้อง ท่านมีไวยาวัจกรประจำวัดชื่อ คุณประยูร สุนทารา[๑] เป็นผู้รับภาระธุระในเรื่องการเงิน ทำบัญชีรายรับรายจ่ายทุกประเภทของวัด ไม่ว่าจะเป็นภัตตาหาร น้ำ-ไฟ ค่าการศึกษาค่าก่อสร้างและปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ รวมทั้งการดูแลรักษาสิ่งของทุกชนิดที่มีผู้นำมาถวายหลวงพ่อและถวายเป็นสมบัติของวัด

หลวงพ่อท่านเปรียบเทียบว่า บ้านเรือนจะเจริญได้ เพราะมีพ่อบ้านแม่เรือนรู้จักจับจ่ายใช้สอยทรัพย์และรู้จักปกครองบ้านเรือน **วัดก็เช่นเดียวกันจะเจริญได้เพราะอาศัยสมภาร** ถ้าไม่มีสมภารเป็นต้องแตกสลาย หรือถ้าสมภารเซ่อ ๆ ซ่า ๆ วัดนั้นก็ทรุดเสื่อมสลายเช่นกัน ถ้าสมภารว่าการเปรื่องปราดดีวัดนั้นก็เจริญ ท่านบอกว่า**ถ้าสมภารไม่สามารถทำให้วัดเจริญได้ ก็อย่าทำลายของเดิมที่เขาทำไว้แล้ว** สมภารวัดปากน้ำไม่ใช่แต่เทศน์อย่างเดียว สอนธรรมกายก็ได้ ไม่ใช่แต่เท่านั้นหาเงินสร้างโรงเรียนอีกก็ได้ ทำได้ทุกอย่างนี่มีศักดิ์สิทธิ์หลายประการ เมื่อรู้หลักเช่นนี้ละก็วัดปากน้ำที่เป็นอยู่นี่เพราะสมภารเป็นตัวสำคัญแต่สมภารเป็นตัวยืนเท่านั้น ที่จริงแล้วก็เป็นเพราะอุบาสก อุบาสิกาช่วยกันกระทำและเอาใจใส่ให้ดี[๒]

---

[๑] คุณประยูร สุนทาราสมควรได้รับคำสดุดีว่า เป็นผู้ที่จงรักภักดีมอบกายถวายชีวิตแด่หลวงพ่ออย่างแท้จริง คุณประยูรมีภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร หลังจากศึกษาจบก็เข้ารับราชการอยู่ประมาณ 14 ปีก็ลาออกมาเป็นไวยาวัจกรให้หลวงพ่อ เพราะเลื่อมใสในคุณธรรมและวัตรจริยาของหลวงพ่อ คุณประยูรไม่ได้สมรสและได้อุทิศทรัพย์สินทั้งหมดและร่างกายเมื่อสิ้นชีวิตแล้วให้ทางวัดปากน้ำเป็นผู้จัดการ ต่อมาเมื่อคุณประยูรชรามากแล้วจึงได้ลาออกจากหน้าที่ไวยาวัจกร หลวงพ่อเล็กได้รับหน้าที่นี้ต่อ ปัจจุบันคือคุณกุล ผ่องสุวรรณ

[๒] หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องอริยทรัพย์ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๗

หลวงพ่อท่านสอนให้พระภิกษุ สามเณรสันโดษยินดีปัจจัยตามมีตามได้ ได้อย่างไรก็ยินดีอย่างนั้น ไม่ทำให้ผู้เลี้ยงเดือดร้อน ท่านเปรียบเทียบว่าเหมือนกับม้าหรือช้างที่เลี้ยงง่าย เจ้าของให้หญ้าสดก็ต้องกินหญ้าสด เจ้าของให้หญ้าแห้งก็ต้องกินหญ้าแห้ง ให้รำก็กินรำ ให้ข้าวสุกก็กินข้าวสุก ให้ข้าวตากก็กินข้าวตาก ให้อะไรกินอย่างนั้นตามหน้าที่กินโดยเคารพกินไม่สุรุ่ยสุร่ายกินอย่างตั้งอกตั้งใจ ภิกษุ สามเณรต้องเป็นผู้เลี้ยงง่าย เมื่อเขาเลี้ยงอย่างไรต้องบริโภคอย่างนั้นให้ผู้เลี้ยงดีอกดีใจ ชื่นอกชื่นใจ พระอริยบุคคลทั้งหลายล้วนแต่เป็นผู้เลี้ยงง่ายทั้งนั้น ไม่มีผู้ใดเลี้ยงยากเลย เป็นที่เบาใจในทางพระพุทธศาสนา ปุถุชนก็ต้องประพฤติตัวให้เลี้ยงง่ายจะได้เป็นอายุพระพุทธศาสนา[๑]

ส่วนศิษย์ที่เป็นฆราวาสนั้น ท่านก็สอนให้รู้จักใช้จ่ายทรัพย์ให้เป็น ให้กินอยู่อย่างประหยัด เพราะท่านทราบดีว่า ทรัพย์นั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ครองเรือน ทุกคนต้องประกอบอาชีพการงานหนัก ลำบากยากเข็ญ เพราะต้องการทรัพย์มาจับจ่ายใช้สอยบำรุงตนและครอบครัวให้มีฐานะ มีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย แต่ถ้ามีทรัพย์แล้วไม่รู้จักใช้หรือใช้ไม่เป็น คนผู้นั้นจะไม่มีวันตั้งหลักฐานได้ พระภิกษุ สามเณรนั้นท่านสอนให้เป็นผู้เลี้ยงง่าย ส่วนฆราวาสท่านก็สอนให้กินอยู่พอควรแก่อัตภาพ ท่านสอนให้ทำต้มยำน้ำ วิธีการทำต้มยำน้ำของท่านคือ นำปลามาทำต้มยำปกติการปรุงต้มยำนั้น ถ้าปลาสดเนื้อหวานน้ำจะขาว ไม่เหม็นคาว มีรสหวานจากเนื้อปลาแล้วปรุงน้ำให้มีรสเปรี้ยวเค็มเผ็ดตามใจชอบ เวลารับประทานให้รับประทานแต่น้ำ เนื้อปลาเก็บไว้ก่อน เมื่อน้ำหมดแล้วก็ผสมใหม่เติมน้ำอีก ปรุงรสใหม่ แล้วก็รับประทานแต่น้ำจนหมดแล้วเติมน้ำลงไปอีก ทำดังนี้ไปเรื่อยจนน้ำจืด คือหมดรสหวานของเนื้อปลา ท่านให้เอาเนื้อปลานั้นไปปรุงอาหารอื่นอีกต่อไป เช่นผสมน้ำพริกปลาร้า ทำให้ได้ปริมาณน้ำพริกมากขึ้น น้ำพริกอร่อยขึ้น ท่านพูดเสมอว่า คนฉลาดกินเพื่ออยู่ แต่คนโง่อยู่เพื่อกิน วิธีการทำต้มยำน้ำของหลวงพ่อผู้ใดจะนำไปปฏิบัติก็เชิญเลยนะคะ ข้าพเจ้ายินดีอย่างยิ่ง

หลวงพ่อท่านเป็นผู้ที่รู้คุณค่าของเวลา และทรัพย์สินเงินทองของทุกอย่าง แม้แต่ของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ใคร ๆ ละเลยแต่ท่านเห็นประโยชน์ เวลาท่านเดินไปฉันภัตตาหารที่โรงครัว ท่านเห็นข้าวสารตกหล่นอยู่แม้เพียงเล็กน้อย ท่านจะเรียกเด็กมาเก็บ มีผู้มีจิตศรัทธานำข้าวสารบรรทุกเรือมาถวายหลวงพ่อเสมอ ๆ ท่านเห็นว่าข้าวสารที่ตกอยู่แต่ละครั้งแม้จะน้อยนิด เมื่อบ่อยครั้งเข้าก็เป็นจำนวนมากพอที่จะเลี้ยงคนได้หลายคน

แม้แต่เครื่องนุ่งห่ม ท่านก็ประหยัดทั้ง ๆ ที่ท่านได้รับถวายไตรจีวรใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่ท่านก็มักจะแจกภิกษุ สามเณรหมด ตัวท่านเองใช้แต่ของเก่า พอเก่ามาก ๆ เข้าท่านก็ให้ซ่อมแซมใช้ต่อไป ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ท่านสั่งให้แม่ชีเอาอังสะหลาย ๆ ตัวที่ไม่ค่อยได้ใช้มาเย็บต่อกันเป็นจีวร แต่เนื่องจากอังสะแต่ละตัวจะมีสีไม่เหมือนกัน ดังนั้นจีวรผืนนั้นของท่านจึงมีหลายหลากสี ทั้งเหลืองเข้ม สีกลัก เหลืองแก่ ท่านเอาไปแจกพระเณรองค์อื่น ๆ ก็ไม่มีใครรับ ท่านเลยใช้เอง เวลาเดินไปฉันภัตตาหารท่านก็ครองจีวรผืนนี้ไป ในขณะที่พระลูกวัดมีจีวรใหม่ ๆ สวย ๆ

---

[๑]หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องกรณียเมตตสูตร เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

ครอง ต่อมามีศิษย์ผู้หนึ่งทนดูไม่ได้เลยขอจีวรผืนนี้จากท่าน บอกว่าจะนำไปบูชา

หลวงพ่อท่านยังเป็นผู้เลิศด้วยความกตัญญูกตเวทิตา ใครที่เคยอนุเคราะห์ท่านมาก่อน ท่านไม่เคยลืมบุญคุณพยายามหาทางตอบแทน เช่นอุบาสิกานวม แม่ค้าขายข้าวแกงที่เคยจัดภัตตาหารเพลมาถวายท่านเป็นประจำสมัยที่ท่านอยู่วัดพระเชตุพนฯ ต่อมาชราและทุพพลภาพ หลวงพ่อทราบเข้าได้รับตัวมาอุปการะ โยมผู้หญิงของท่าน ท่านก็ได้อุปถัมภ์อย่างดี สร้างที่อยู่ให้ได้รับความสะดวกสบายจนตลอดชีวิต นอกจากนี้เมื่อสมเด็จพระวันรัต ติสฺสทตฺตเถร ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอภาษีเจริญ ปกครองวัดปากน้ำ และเป็นผู้เห็นชอบให้หลวงพ่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ได้อาพาธหลวงพ่อของเราก็อุปถัมภ์เรื่องภัตตาหารเป็นการสนองพระคุณ สมเด็จป๋าทรงเล่าเรื่องนี้ไว้ในหนังสือชีวประวัติของหลวงพ่อ ซึ่งพระองค์ทรงนิพนธ์เอง ดังนี้

> เมื่อสมเด็จพระวันรัต ติสฺสทตฺตเถระอาพาธเป็นอวสานแห่งชีวิต หลวงพ่อวัดปากน้ำได้ปฏิการะเป็นอย่างดี โดยจัดอาหารและรังนกจากวัดปากน้ำมาถวายทุกวัน ท่านตั้งงบประมาณไว้วันละ ๔๐ บาท พอได้เวลา ๐๔.๐๐ น. ท่านให้คนลงเรือจ้างมาขึ้นที่ปากคลองตลาด พอถึงวัดพระเชตุพนฯได้อรุณพอดี สมัยนั้นสะพานพุทธชำรุดเพราะภัยสงคราม ถนนฝั่งธนถึงตลาดพลูยังไม่เรียบร้อยรถโดยสารยังไม่มี การคมนาคมต้องใช้เรือจ้าง หลวงพ่อเพียรปฏิบัติ ฉลองพระคุณดังนี้เป็นเวลาหลายเดือน เมื่อผู้นำอาหารถวายกลับไปแล้ว ต้องรายงานให้หลวงพ่อทราบทุกวัน

หลวงพ่อท่านเป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบวินัย ถือความพร้อมเพรียงสามัคคีเป็นสำคัญ ทุกคนในวัดจะต้องมีวัตรปฏิบัติเหมือนกัน ทำสิ่งใดก็ต้องทำให้พร้อมเพรียงกัน ไม่มีการขัดแย้งกัน พระภิกษุ สามเณรหรือแม่ชีต้องลงสวดมนต์ทำวัตร ฟังเทศน์ ฟังธรรมพร้อมกันทุกคน หลวงพ่อเองท่านก็ไม่เคยขาดกิจเหล่านี้ ท่านถือเป็นกรณียกิจที่ท่านต้องเป็นประธานทุกเมื่อ บางครั้งท่านไม่ได้แสดงพระธรรมเทศนาเอง ท่านก็ลงไปร่วมฟังอยู่ด้วย หลวงพ่อท่านย้ำอยู่เสมอว่า **การทำสิ่งใดให้พร้อมเพรียงกัน ได้ชื่อว่ามีความเลื่อมใสในหมู่** ท่านให้อรรถาธิบายว่า

> สงฺฆปสาโท ความเลื่อมใสในหมู่มีอยู่แก่บุคคลใด บุคคลนั้นได้ชื่อว่าเป็นคนไม่ยากจน เป็นคนมั่งมีทีเดียว อยู่ในลัทธิใดต้องไม่รังเกียจเดียดฉันท์ ต้องเอาใจใส่แนะนำตักเตือนซึ่งกันและกัน ไปก็ไปในหมู่เดียวกันพวกเดียวกัน[๑]

หลวงพ่อท่านสอนเสมอว่า การปฏิบัติให้พร้อมเพรียงกันในหมู่คณะทำให้เป็นสุข ไม่เกิดการทะเลาะเบาะแว้งการวิวาท การแตกความสามัคคี หมู่คณะก็เจริญไม่เกิดปัญหา ถ้ามีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นก็สามารถแก้ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะมีสามัคคีธรรม

แม้แต่การโกนผมของพระภิกษุ สามเณรและแม่ชี ท่านก็ต้องการให้โกนผมให้พร้อมเพรียงเหมือนกันหมดทุกคนในวัยเดียวกัน ถ้าผู้ใดไม่โกนผมท่านจะพูดว่า แม้แต่หัวมันยังไม่สามัคคี

---

[๑]หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องอริยธนคาถา เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๘

แล้วใจจะสามัคคีได้อย่างไร หลวงพ่อท่านมักจะชักนิทานเรื่องนกกระจาบแตกฝูง มาเล่าให้ฟังเป็นอุทาหรณ์เวลาที่มีการอบรมพระภิกษุ สามเณร ท่านไม่ต้องการให้พระภิกษุ สามเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกาในวัดเป็นอย่างนกกระจาบแตกฝูง ท่านต้องการให้เป็นนกสามัคคี ท่านเล่าว่า

สุขา สงฺฆสฺสสามคฺคี ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุขเป็นไฉน หมู่ของพระพุทธเจ้ามีเท่าใด ได้มรรคผลมีเท่าใด เป็นพวกเดียวหมู่เดียว น้ำหนึ่งใจเดียว พูดเป็นคำเดียวกันไม่ขัดแย้งกันเลย คนหนึ่งพูดคนหนึ่งก็ฟังจะถูกจะผิดอย่างไรก็ช่าง ไม่มีการขัดกันพร้อมเพรียงกันมาพร้อมเพรียงกันไปพร้อมเพรียงกันนั่งลุกละม้ายกัน พร้อมเพรียงกันอย่างนี้ เป็นสุขเหลือสุขทีเดียวในหมู่พระสงฆ์อย่างนั้น อยู่สักกี่ร้อยกี่พันกี่หมื่นกี่แสนก็ช่าง ไม่ได้กระทบกระเทือนกันเลย เป็นสุขแท้ ๆ นี่ท่านได้มรรคผลแล้วเป็นสุขอย่างนี้ ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข ไม่ใช่แต่พระอิริยบุคคล หมู่ของปุถุชนนั่นแหละ ถ้าพร้อมเพรียงกันเข้าเวลาใด จะเป็นปุถุชนก็เป็นสุข จะเป็นโคตรภูบุคคลก็เป็นสุข จะเป็นโสดาบันก็เป็นสุข สกิทาคา อนาคาก็เป็นสุขทั้งนั้น ขอให้พร้อมเพรียงกันเท่านั้น ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นไม่เป็นทุกข์นี้เป็นตัวสำคัญ บ้าน ๆ หนึ่งถ้าพร้อมเพรียงกันทั้งบ้านแล้วเป็นสุข วันหนึ่ง ๆ ถ้าพร้อมเพรียงกันทั้งหมู่ละก็เป็นสุข... ภิกษุมีความพร้อมเพรียงกัน ภิกษุหมู่นั้นก็เป็นสุข สามเณรมีความพร้อมเพรียงกัน สามเณรหมู่นั้นก็เป็นสุข อุบาสกมีความพร้อมเพรียงกัน อุบาสกหมู่นั้นก็เป็นสุข อุบาสิกามีความพร้อมเพรียงกัน อุบาสิกาหมู่นั้นก็เป็นสุข หากขัดแย้งกันอยู่แล้วไม่เป็นสุขอย่าว่าแต่มนุษย์เลย นกก็เป็นทุกข์เป็นสุขไม่ได้ กล่าวถึงนกชั้นเดิมมีความพร้อมเพรียงกัน นายพรานตลบข่ายด้วยประการใด ครอบด้วยตาข่ายด้วยประการใดตลบติดได้ด้วยประการใด ก็บินผลึบเดียวเท่านั้นแหละ เอาตาข่ายเสียบทั้งผืนที่กอไผ่ เพราะความพร้อมเพรียงกันเท่านั้น หัวหน้านกบอกว่า อย่าพึ่งออกกำลังเอาหัวลอดตาข่ายให้พร้อมกันเราบอกว่ากำลังให้พร้อมกันพอหัวจุกช่องข่ายให้พร้อมกัน แล้วก็ผลึบเดียวเท่านั้นแหละเชือกที่ผูกไว้จะลอยติดไปในอากาศหมดเอาข่ายไปทั้งหมดด้วยกันสิบเอ็ดครั้ง นายพรานคนนั้นนำเงินไปซื้อด้ายมาอีกเย็บตลบให้ได้ เมียด่าหลายครั้งว่า แกอย่าบ้าหลังไปเลย ไม่ได้กินหรอก นกมันฉลาดอย่างนี้ แกจะเอาเงินไปให้พ่อค้าด้ายเปล่า ๆ ไปทำมาหากินอย่างอื่นดีกว่า แกอย่าไปเพียรมันเลย เรื่องตลบข่าย สามีนั้นก็ไม่ยอมเอาเถอะน่ามันมีฤทธิ์เดชเท่าไรก็ลองดูทีเถอะ เราจะเอามันมาแกงกินให้ได้ นายพรานก็ทำตาข่ายตลบอีกครั้งที่สิบสองสำเร็จ เพราะนกแตกฝูงกันไม่พร้อมเพรียงกัน ในวันหนึ่งนกตัวหนึ่งบินลงมาก่อน นกตัวหนึ่งบินลงมาทีหลังเหยียบเอาคอนกตัวแรกเข้า มันบอกว่าไม่คิดถึงบุญคุณมันบ้างเลย ได้พ้นตลบมาหลายครั้งแล้วด้วยกำลังของมัน หากว่าพลาดไป

ก็ว่าเอาเถิดไม่ได้แกล้งเลย นกตัวนั้นก็ขึ้นมายั่วเย้าอยู่มันก็ว่าเอาบ้าง ไม่ใช่แต่เจ้าจะออกแรงแต่ตัวเดียว เราก็ออกแรงด้วยเหมือนกัน นกก็เลยแตกเป็น ๒ พวกขึ้น พวกหนึ่งก็ว่าอีกพวกหนึ่ง นายฝูงที่เคยประกาศอยู่ก็รู้สึกว่านกพวกนี้อยู่ร่วมกันไม่ได้ เราต้องแยกกันเถอะ นายฝูงมีนกเท่าไรก็แยกไปหมด นกที่แยกไปก็ไปยังที่อื่น แต่ว่าแตกฝูงกันอยู่นั่นแหละ คราวนี้ถึงกำหนดติดตลบข่ายของนายพรานอีก แล้วนกนั้นแย้งกันยังไงล่ะ ท่านมีแรงก็ออกแรงนำเอาซิ เอาตาข่ายไปครอบกอไผ่ พ้นจากทุกข์ด้วยกันนั่นไงล่ะ ต่างตัวต่างสอดหัวเข้าที่ตาข่ายย๊อกแย๊กทีละตัวสองตัว มันไหวอะไรได้ นกทั้งฝูงไปไม่ได้หมดทั้งฝูงเป็นเหยื่อของนายพราน ถ้าว่าไม่พร้อมเพรียงกันเป็นอย่างนี้ ตายเป็นเหยื่อนายพราน ถ้าว่าไม่พร้อมกันจริง ๆ ละก็เป็นเหยื่อพญามัจจุราช **บัดนี้เขาประกาศกันธรรมกาย วัดปากน้ำ ถ้ามีธรรมกายแล้วก็พ้นทุกข์กัน ต้องทำธรรมกายให้เป็น มันจึงจะเป็นหมู่เดียวกันพวกเดียวกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ถ้าทำธรรมกายไม่เป็น ก็เป็นแย้งเขานี่** เขาบอกทำอย่างนี้ไม่ทำเสียอีกแล้วไปทำอื่นเสีย ไปไถลทางอื่นเสียไม่ทำธรรมกายให้เป็นขึ้น ไม่เอาใจใส่จดอยู่ที่ทำธรรกาย เอาใจไปคิดเรื่องอื่นเสีย ธรรมกายมันก็ไม่เป็นเมื่อธรรมกายไม่เป็นมันก็ออกแยกเหมือนนกกระจาบแตกฝูงนั่นแหละ ไม่มีความพร้อมเพรียงกัน ให้เข้าใจอย่างนี้แหละ ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ทำธรรมกายให้เป็น ถ้าทำธรรมกายเป็นละก็นั่นแหละ สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี ความพร้อมเพรียงแห่งหมู่เป็นสุข[๑]

หลวงพ่อท่านสอนให้พระภิกษุ สามเณรประพฤติกาย วาจาเรียบร้อย มิให้ผู้ใดตำหนิติเตียนได้ ต้องประพิฤตอยู่ในโคจรไม่ให้ประพฤติอโคจร คือห้ามพระภิกษุ สามเณรไปในสถานที่ไม่เหมาะสมกับสมณเพศ ไม่ไปมาหาสู่อิตถีเพศเว้นแต่เขาจะนิมนต์ จะไปสนทนาปราศรัยอย่างสามัญธรรมดาไม่ควร ไม่เข้าไปนั่งในร้านสุรา โรงมหรสพ หลวงพ่อท่านพูดดังนี้

ที่ใดเขาประชุมกันในเรื่องพลเมือง เขาต้องการสนุกสนานกันในสถานที่ใด ๆ แม้เขากรีฑาทัพกัน ภิกษุก็เข้าไปดูไม่ได้ เพราะเป็นที่อโคจร ล้วนเป็นโทษ **ขึ้นชื่อว่าโทษแล้วเท่าปลายผม ปลายขน ไม่ให้กระเซ็นถูกทีเดียว อุปมาดุจว่าอุจจาระของที่เหม็นเท่าปลายผมปลายขนกระเซ็นถูกเข้ารู้สึกว่าเหม็นสกปรก"**

พระภิกษุ สามเณรต้องประพฤติอยู่ในกรอบพระวินัย ไม่ให้เลยเถิดออกไปนอกกรอบ ท่านเปรียบเทียบว่า เหมือนน้ำในมหาสุมทร มีมากน้อยเท่าใดไม่ล้นฝั่ง พระภิกษุ สามเณรต้องเป็นผู้ไม่คะนอง ต้องสำรวม หลวงพ่อท่านว่า เวลาจะเดินก็เดินตามปกติไม่ล๊อกแล๊กเหลวไหลไม่หลุกหลิก เวลาพูดก็ให้พูดโดยปกติเช่นกัน คือพูดโดยตรง พูดโดยซื่อ ห้ามพูดจาเหลวไหล

---

[๑] หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนา เรื่อง อริยธนคาถา เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๙๘

ห้ามร้องเพลง เวลาจะนั่งจะยืนจะเดินต้องสำรวมทุกอิริยาบท ห้ามนั่งกระดิกนิ้ว กระดิกมือ กระดิกขา และยังสอนให้เป็นคนว่าง่าย สอนง่าย ท่านว่า

> เรื่องว่าง่าย สอนง่ายน่ะหายากนัก ไม่ใช่เป็นของหาง่าย คนดีนักปราชญ์ คนเป็นบัณฑิต ภิกษุดี สามเณรดี อุบาสกดี อุบาสิกาดี ว่าง่ายสอนง่ายอยู่กับใครเบาใจ ไม่หนักใจ อยู่กับพ่อแม่ก็ไม่หนักใจ สบายอกสบายใจ เย็นอกเย็นใจ คนว่าง่ายสอนง่าย ภิกษุ สามเณรอยู่กับครูบาอาจารย์ก็เย็นอกเย็นใจ พระศาสดาสรรเสริญนักนี่เป็นกิ่งหนึ่งของทางพระพุทธศาสนา ว่าง่ายสอนง่าย เป็นคนทำธรรมวินัยให้เจริญ เป็นคนเจริญธรรมวินัยของพระบรมศาสดา เป็นผู้อ่อนส่ะไม อ่อนละมุนละไม ไม่ใช่อ่อนโอนเอน อ่อนละมุนละไมใช้ได้ดีตามความปรารถนาของผู้ฝึกหัด จะดัดแปลงแก้ไขอย่างหนึ่งอย่างใดก็อ่อนละมุนละไม ทุกสิ่งทุกประการ เหมือนดังคนแก่พอหุงข้าวอ่อนละมุนละไมละก็คนแก่ยิ้มเชียว ถ้าหุงข้าวแข็งกระด้างละคนแก่หน้าเบ้เชียว ไม่สบายใจ[๑]

หลวงพ่อท่านเปรียบเทียบความอ่อนน้อมและความแข็งว่า คนเรานั้นจะมีนิสัยไปทางหนึ่งทางใดก็ใช้ได้ ถ้าจะเป็นคนอ่อนก็ต้องอ่อนให้เหมือนสำลี ถ้าจะแข็งก็ให้แข็งอย่างเหล็กอย่างเพชร ท่านสอนไว้ดังนี้

> มนุษย์หญิงก็ดีชายก็ดี คฤหัสถ์บรรพชิตหญิงชายไม่ว่า ถ้าอ่อนให้อ่อนละมุนละไมใช้ได้ ถ้าแข็งให้แข็งเป็นเหล็กดีใช้ได้ ใช้ในโลกได้อย่างดีแท้ ถ้าแข็งแข็งอย่างเหล็ก ถ้าอ่อนอ่อนอย่างสำลีใช้ได้ดีอย่างนี้สำลีน่ะใช้ได้ดีนัก ทั้งสองอย่างนี้ดีที่สุด **อ่อนอ่อนอย่างสำลีดีที่สุด แข็งแข็งอย่างเพชรดีที่สุด**เด็ดเดี่ยวทีเดียว สองอย่างนี้แหละจำให้เป็นตำรา เรียกว่าคนมีปัญญา ทางพระพุทธศาสนาก็ใช่เช่นนั้น ส่วนพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อ่อนน้อมต่อผู้ใด แข็งจริง ๆ ไม่ใช่แข็งพอดีพอร้าย สัตว์ใดจะมาปล้นพระองค์ไม่มีเป็นไม่มีเด็ดขาด ไม่ว่าแต่มนุษย์แม้แต่สัตว์เดรัจฉาน เช่นพญานันโทปนันทนาคราช มาแข็งกระด้างต่อพระองค์เข้า พระองค์ปราบพญานันโทปนันทนาคราชเสีย หรืออาฬวกยักษ์ ท่านเอาเสียอยู่ พระองค์เอาเป็นสาวกอยู่ในความปกครอง ไม่สามารถจะลดหย่อนผู้หนึ่งผู้ใด แข็งเป็นเพชรทีเดียว ท่านแข็งดีอย่างนี้ จึงเรียกว่าแข็งเป็นเพชร ถ้าอ่อนให้อ่อนเป็นสำลี อ่อนเป็นสำลีใช้เป็นผ้าห่มนวมก็ได้ ใช้เป็นหมอนหนุนก็ได้ ใช้เป็นผ้าทำผ้านุ่งผ้าห่มได้สำเร็จประโยชน์แก่มนุษย์ นี่อ่อนเป็นสำลีใช้ได้[๒]

ถึงแม้ว่าหลวงพ่อท่านจะอุทิศชีวิตและเวลาส่วนใหญ่ให้กับการสอนและเผยแพร่วิชาธรรมกาย แต่ในด้านการปกครองดูแลอบรมพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และศิษย์วัดท่านก็

---

[๑]หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องกรณียเมตตสูตร เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

[๒]หลวงพ่อแสดงพระธรรมเทศนาเรื่อง ขันธปริตต์ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๙๗

มิได้ละเลย ท่านจะออกเดินตรวจตราทั่วบริเวณวัดทุกคืน เพื่อดูว่าจะมีใครบุกรุกเข้ามาในยามวิกาลหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาฝนตกพรำ ๆ ท่านบอกว่าคนที่ชอบเวลาเช่นนี้มี ๒ ประเภท คือพวกมิจฉาชีพและพวกเจ้าชู้ ทั้งต้องการตรวจดูความประพฤติของพระภิกษุ สามเณร แม่ชี และผู้ที่อยู่ในปกครองของท่านทุกคน ว่ามีผู้ใดแอบหนีไปเที่ยวนอกวัดหรือมั่วสุมกันที่ใดบ้าง ผู้ใดขยันหมั่นเพียรในการท่องตำรับตำราหรือทำสมาธิบ้าง หลวงพ่อท่านจะเดินตรวจดูตามห้องพักของพระภิกษุ สามเณรทุกห้อง ถ้าเห็นแสงไฟแล้วมีเสียงท่องหนังสือท่านก็จะพอใจ ถ้าท่านเห็นว่าพระภิกษุ สามเณรองค์ใดตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ท่านจะเรียกไปพบ ไต่ถามสารทุกข์สุขดิบ ถ้ามีความขัดข้องสิ่งใดท่านก็จะสนับสนุนเป็นพิเศษ บางปีมีพระภิกษุ สามเณรสอบเปรียญได้มาก ๆ ท่านก็จะจัดงานฉลอง สั่งให้ข้าพเจ้าไปซื้อผ้าป่านอย่างดีมาเย็บ ย้อมทำไตรป่านถวายทุกองค์ และนิมนต์พระมาเจริญพระพุทธมนต์ แจ้งข่าวไปยังญาติโยมให้มาแสดงมุทิตา

ในการเดินตรวจดูตามห้องพัก ถ้าห้องนั้นยังเปิดไฟและมีเสียงพูดคุยกัน ท่านก็จะเคาะประตูเตือนให้ปิดไฟ เป็นที่รู้กันดีว่าหลวงพ่อท่านเป็นผู้มีความละเอียดลออ ถี่ถ้วน ประหยัดใช้แต่ที่ควรต้องใช้เสียแต่ที่ควรต้องเสีย โดยเฉพาะเรื่องน้ำ-ไฟ ท่านจะเข้มงวดให้ใช้แต่เวลาจำเป็น เวลากลางวันท่านจะสั่งให้สับสวิชใหญ่ลงไม่ให้ใช้ไฟ

ท่านพระครูวิเชียรธรรมโกวิท เจ้าอาวาสวัดคูหาสวรรค์ในปัจจุบัน ท่านเคยอยู่ใกล้ชิดรับใช้สนองพระคุณหลวงพ่อมาเป็นเวลานาน ท่านเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า คืนวันหนึ่งหลวงพ่อท่านเดินตรวจตามปกติ ผ่านห้องพักของพระภิกษุ ๒ รูป เห็นมีแสงไฟลอดออกมาและมีเสียงคุยกันแว่ว ๆ ท่านก็เคาะประตูเพื่อจะเตือนว่าปิดไฟคุยกันก็ได้มีเสียงตะโกนตอบมาจากในห้องว่า ไปข้างหน้าก่อนเถอะ แล้วพรุ่งนี้จะแผ่ส่วนกุศลไปให้ หลวงพ่อท่านก็ไม่ตอบว่ากระไร คงเดินตรวจต่อไป

เช้ารุ่งขึ้นหลังจากพระภิกษุ สามเณรสวดมนต์ทำวัตรเช้าเสร็จแล้ว หลวงพ่อท่านจะอบรมให้โอวาททุกวัน ท่านจะนำสิ่งที่ท่านพบเห็นจากการตรวจตราในตอนกลางคืนมาพูดในตอนนี้ ผู้ใดทำสิ่งที่เป็นการละเมิดกฎ หรือระเบียบวินัยก็จะเกิดอาการผวาร้อน ๆ หนาว ๆ หลวงพ่อท่านมีวิธีการพูดให้คนทำผิดรู้ตัวว่าท่านล่วงรู้การกระทำทั้งหมด ไม่มีใครสามารถตบตาหรือปิดบังท่านได้ เว้นแต่ท่านจะพูดหรือไม่พูดเท่านั้น เช้าวันนั้นท่านพูดว่า “เออ พระเดี๋ยวนี้เขาแผ่ส่วนบุญกันเก่ง ๆ นะ อุปัชฌาย์อาจารย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ เขาก็แผ่ให้ไม่ละเว้น” แต่ถ้าเป็นเรื่องร้ายแรงหลวงพ่อท่านจะเรียกมาพูดเป็นส่วนตัว ไม่ให้ผู้อื่นล่วงรู้และสั่งให้ออกจากวัดไป จึงมีบ่อยครั้งที่มีคนหายไปจากวัดเงียบ ๆ แต่ก็เป็นที่รู้กันว่าผู้นั้นคงจะประพฤติผิดร้ายแรงจนหลวงพ่อท่านสั่งให้ออกจากวัด

การออกตรวจตราของหลวงพ่อนั้น ท่านจะเปลี่ยนวิธีการไปเรื่อย ๆ ไม่มีผู้ใดตามทัน บางคืนตอนดึก ๆ ท่านจะไม่ครองจีวรสวมเพียงอังสะ ยืนแอบอยู่ตามมุมมืด ๆ สูบบุหรี่เห็นไฟแดงวาบ ๆ เพื่อว่าพระที่ออกไปข้างนอกจะได้ไม่ทราบว่าเป็นหลวงพ่อ เพราะตามปกติหลวงพ่อท่านจะครองผ้าจีวรเรียบร้อยและไม่สูบบุหรี่ บางครั้งท่านก็พบสามเณรทาแป้งลายพร้อย ท่านเรียกมาถามได้ความว่า ทาแป้งรักษาสิว หลวงพ่อท่านจะสั่งสอนไม่ให้ทำเช่นนั้นอีก

คืนหนึ่งท่านเดินผ่านที่พักของแม่ชี มีแม่ชีคนหนึ่งมีเพื่อนที่เป็นฆราวาสมาพักอยู่ด้วยเพื่อมารักษาศีล หลวงพ่อท่านเห็นว่าดึกแล้ว แต่ยังมีแสงไฟเปิดอยู่ ท่านมองผ่านหน้าต่างเข้าไปก็พบว่าแม่ชีผู้นั้นกำลังเอาเสื้อของเพื่อนที่เป็นฆราวาสมาลองสวม ยืนมองกระจกหัวเราะกันสนุกสนาน ท่านจึงหยิบก้อนอิฐปาเข้าไปในบ้านเป็นการเตือน ๓ ก้อนติด ๆ กัน แม่ชีที่กำลังลองเสื้อของเพื่อนออกไปดูแต่ก็ไม่เห็นอะไร เลยร้องว่า "ใครขว้างกูไม่ได้ทำอะไรสักหน่อยขว้างเข้ามาทำไม กูจะฟ้องหลวงพ่อ" รุ่งขึ้นแม่ชีผู้นั้นก็มาเล่าให้หลวงพ่อฟัง เพื่อให้ท่านหาคนปาก้อนอิฐมาลงโทษ หลวงพ่อท่านก็ถามว่า ตอนนั้นกำลังทำอะไรอยู่ ดึกดื่นแล้วทำไมไม่ปิดไฟนอน แม่ชีผู้นั้นไม่กล้าตอบตรง ๆ กลัวหลวงพ่อจะดุ ก็พูดเลี่ยงไปเลี่ยงมา หลวงพ่อท่านก็ซักไซ้ไล่เลียง แล้วท่านก็บอกว่าท่านเองที่เป็นคนปาก้อนอิฐเข้าไป พร้อมทั้งอบรมสั่งสอนไม่ให้ทำเช่นนั้นอีก แม้จะอยู่ในหมู่พวกเดียวกันก็ตาม เพราะทำให้จิตฟุ้งซ่าน เป็นผู้มีศีลต้องสำรวมทุกอิริยาบท

หลวงพ่อท่านจะเข้มงวดในการอบรมพระภิกษุ สามเณรและแม่ชีมาก ท่านจะอ้างถึงคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ทรงรับสั่งให้สัตว์โลกบริษัททั้ง ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ให้ประพฤติตัวให้บริสุทธิ์ ให้ถือตำรับตำราพระอริยบุคคลเป็นเนติแบบแผน หลวงพ่อท่านอธิบายว่ากิจของพระอริยบุคคลคือ เป็นผู้อาจหาญ เป็นผู้ซื่อตรง เป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย เป็นผู้อ่อนละไมไม่มีอติมานะ เป็นผู้สันโดษ เป็นผู้เลี้ยงง่าย เป็นผู้มีธุระน้อย เป็นผู้ประพฤติเบากาย เป็นผู้สงบแล้ว เป็นผู้มีปัญญา เป็นผู้ไม่คะนอง เป็นผู้ไม่พัวพันในสกุลทั้งหลาย

หลวงพ่อท่านสอนว่า เมื่อมาบวชก็ต้องยุติการงานเรื่องราวทางโลก จึงควรที่สนใจศึกษาหาความรู้ทางปริยัติธรรมและฝึกปฏิบัติ ปริยัติธรรมได้แก่คำสั่งสอนอันเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติธรรม ส่วนปฏิบัติธรรมนั้นเป็นคำสอนที่บ่งวิธีการปฏิบัติโดยตรง ซึ่งจะมีผลส่งให้ถึงปฏิเวธ-ธรรม คือการรู้แจ้งแทงตลอดสภาวะความเป็นจริง ท่านบอกว่าถ้าบวชแล้วไม่สนใจในพระสัท-ธรรมของพระพุทธองค์ก็เสียเวลาเปล่า ถึงฆราวาสก็เช่นกัน เมื่อไม่ได้เป็นผู้ทรงศีลก็ต้องเอาดีทางโลกให้ได้ ต้องเก่งไปในทางที่ตัวเลือกดำเนินชีวิต ท่านสอนว่า

อ้ายโลกก็เหลว อ้ายธรรมก็แหลกเป็นแบกบอน
เหลือแต่กิน นอน เที่ยว สามอันเท่านั้นเอย

หลวงพ่อท่านรู้คุณค่าของเวลา ไม่ต้องการให้ปล่อยไปโดยเปล่าประโยชน์ เวลาเทศน์หรืออบรมท่านจะย้ำเรื่องค่าของเวลาบ่อยที่สุด

ท่านเป็นผู้ยึดมั่นในคำสอนของพระบรมศาสดาและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และนำมาสั่งสอนพระภิกษุ สามเณร แม่ชีให้เข้าถึงด้วย หลวงพ่อท่านบอกว่าพระภิกษุ สามเณรและแม่ชีจะสวยงามก็เพราะเป็นผู้ทรงศีล คนจึงเคารพกราบไหว้ แต่ถ้าภิกษุรูปใดละเมิดศีล ไม่เคร่งครัดในศีล ถึงแม้คนทั่วไปจะไม่รู้ ยังคงหลงเคารพกราบไหว้รูปภายนอกอยู่แต่หารู้ไม่ว่าภายในนั้นไม่ได้มีความเป็นพระเหลืออยู่แล้ว ก็เสมือนกับกราบไหว้ต้นตำลึงที่เลื้อยต้นโพธิ์ อาศัยต้นโพธิ์เป็นหลักเกาะ คนที่มองผิวเผินไม่พิจารณาหรือมองไกล ๆ ก็คิดว่าใบตำลึงเป็นใบโพธิ์ ท่านไม่ต้องการให้พระภิกษุทำตนเป็นใบตำลึง

ตัวท่านเองระหว่างที่อาพาธ ท่านก็มิได้ละเลยในพระธรรมวินัย ยังรักษาศีลอย่างเคร่งครัดและปฏิบัติกิจภาวนาด้วย ครั้งหนึ่งท่านเจ้าคุณราชโมลี เห็นว่าหลวงพ่อท่านอาพาธหนัก ฉันภัตตาหารได้น้อย เกรงว่าจะไม่มีกำลังวังชาต่อสู้กับโรคาพยาธิ จึงได้สั่งให้แม่ชีธัญญาณีสุดเกษ ซึ่งทำกับข้าวครัวพิเศษถวายหลวงพ่อโดยเฉพาะ ให้ต้มข้าวให้เปื่อย บดให้ละเอียดกรองด้วยผ้าขาวใส่กระติกน้ำร้อนมา เพราะต้องการให้หลวงพ่อเข้าใจว่าเป็นน้ำร้อนธรรมดา แต่พอนำไปถวาย หลวงพ่อท่านก็ไม่ยอมฉัน และเคยนำนมสดไปถวายในตอนเย็นท่านก็ไม่ฉัน

การปกครองคนหมู่มากนั้นเป็นที่น่าหนักใจ เพราะบางคนก็ว่าง่ายสอนง่าย บางคนก็หาวิธีหลบเลี่ยงคิดว่าหลวงพ่อไม่รู้ เพราะเห็นว่าท่านอยู่แต่ในวัด แต่หลวงพ่อท่านก็ทราบดีว่า ใครพูดจริงใครพูดเท็จ ท่านสอนให้ทุกคนมีความองอาจกล้าหาญ กล้าสู่กับความจริง ถ้าทุกคนพูดความจริงกับท่าน ๆ ก็จะช่วยแก้ปัญหาให้ได้ถูกต้อง ท่านบอกว่ามีอะไรก็พูดออกมา ไม่ต้องปิดบัง หลวงพ่อรู้ทุกอย่างเพราะมีสมุดพก สมัยที่ข้าพเจ้าเป็นเด็ก ยังไม่ทราบความหมายของคำว่า สมุดพกของหลวงพ่อ คิดว่าจะนำสมุดพกจากโรงเรียนที่บอกผลคะแนนสอบและรายงานความประพฤติไปให้หลวงพ่อดู และคิดว่าหลวงพ่อท่านก็คงมีสมุดพกอย่างที่โรงเรียนออกให้จริง ๆ หารู้ไม่ว่าท่านหมายความว่าท่านสามารถรู้พฤติกรรมทุกอย่างราวกับมีสมุดพก

หลวงพ่อนั้นถึงท่านจะเข้มงวดกวดขัน มีระเบียบวินัย แต่ในขณะเดียวกันท่านก็เป็นผู้มีอารมณ์ขันอยู่เป็นนิจ เห็นได้จากการแสดงพระธรรมเทศนาหรือการสอนธรรมกาย ท่านจะมีเรื่องที่สนุก ๆ มาเล่าประกอบบ่อย ๆ นอกจากนี้ท่านยังมีวิธีการพูดให้ผู้ฟังเกิดความละอายใจ แต่ก็อดที่จะขำเสียมิได้ เช่นครั้งหนึ่ง หลวงพ่อพร้อมกับพระภิกษุรวม ๙ รูปได้รับนิมนต์ให้ไปสวดมนต์เย็นทำบุญบ้านแห่งหนึ่ง บังเอิญมีมนต์บทหนึ่งที่พระ ๗ รูปสวดไม่ได้ มีหลวงพ่อและท่านพระครูวิเชียรธรรมโกวิทครั้งยังเป็นพระมหาวิเชียรเท่านั้นที่สวดได้ หลังจากสวดมนต์เย็นเสร็จแล้วเจ้าของบ้านได้นำน้ำปานะไปถวายพระสวดทั้ง ๙ รูป แต่หลวงพ่อท่านบอกเจ้าของบ้านให้นำน้ำปานะทั้งถาดไปประเคนที่ท่าน แล้วท่านก็หยิบแก้วน้ำปานะแก้วหนึ่งส่งให้ท่านพระครูวิเชียรฯ ผ่านหน้าพระอีกหลายรูปไป พร้อมกับพูดว่า "เอ้า เชียร เราเหนื่อย ๒ คน เราฉันกัน ๒ คนนะ"

ข้าพเจ้าเองก็เคยประสบกับตัวเอง มีครั้งหนึ่งข้าพเจ้าลาศีลจากชีแล้ว ก็นึกอยากจะดัดผมเหมือนคนอื่นบ้าง จึงขออนุญาตหลวงพ่อออกไปดัดผม ไม่คิดว่าท่านจะสนใจนัก เมื่อกลับมาก็ทราบจากเพื่อนว่าหลวงพ่อถามถึงท่านอยากพบ ข้าพเจ้าก็เข้าไปหาท่านคิดว่าท่านคงมีธุระที่จะใช้ให้ข้าพเจ้าทำ แต่ท่านกลับถามเรื่องดัดผม ท่านถามว่าราคาเท่าไร ข้าพเจ้าตอบท่านไปว่า ๑๕๐ บาทเจ้าค่ะ ท่านบอกว่า อือ แพงนะแต่ก็สวยดี ข้าพเจ้าฟังแล้วมีกำลังใจขึ้น เพราะแต่แรกนั้นกลัวหลวงพ่อท่านจะดุว่าใช้เงินฟุ่มเฟือย แต่พอฟังประโยคต่อไปของท่านข้าพเจ้าก็เลยยิ้มไม่ออก ท่านบอกว่า แต่หลวงพ่อว่าขนหน้าแข้งหลวงพ่อสวยกว่าเพราะมันหยิกธรรมชาติ ไม่ต้องเสียเงินไปดัด

ลูกศิษย์ของหลวงพ่อนั้นรักและบูชาหลวงพ่ออย่างจริงใจ ข้าพเจ้าเคยเห็นลูกศิษย์บางคน

สามารถรับประทานน้ำลายในกระโถนของท่านได้ บางคนนำน้ำที่หลวงพ่อสรงแล้วไปรับประทาน ลูบหน้า ลูบศีรษะอยู่บ่อย ๆ

การพัฒนาถาวรวัตถุและสาธารณูปการ

สมัยที่ข้าพเจ้าเพิ่งมาอยู่วัดปากน้ำในปีพ.ศ. 2481 นั้น วัดปากน้ำยังไม่เจริญรุ่งเรืองสวยงามดังทุกวันนี้ แต่สภาพของวัดก็ดีขึ้นกว่าสมัยที่หลวงพ่อมาอยู่ใหม่ ๆ ในปีพ.ศ. 2459 มากนัก ข้าพเจ้าเคยได้ฟังจากปากหลวงพ่อและคนที่อยู่มาเก่าก่อนเล่าถึงสภาพวัดปากน้ำแต่ดั้งเดิมว่าเป็นอย่างไร หลวงพ่อท่านได้พัฒนาวัดปากน้ำจากสภาพกึ่งวัดร้างให้เป็นวัดที่เจริญขึ้นตามลำดับ หลวงพ่อท่านวางแผนผังใหม่ ตัดถนนหนทางและสร้างกุฏิให้เป็นระเบียบเพื่อความสวยงาม สามารถรับพระภิกษุสงฆ์จำพรรษาได้หลายร้อยรูป

สมัยก่อนนั้นพระอุโบสถมีสภาพเป็นปูนขาวทั้งหลัง ในบริเวณพระอุโบสถมีเจดีย์เล็กใหญ่เรียงราย หน้าพระอุโบสถด้านตะวันออกเฉียงเหนือมีเจดีย์ใหญ่และทางด้านตะวันออกเฉียงใต้มีเจดีย์ใหญ่อีกองค์หนึ่ง แต่เล็กกว่าทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ หน้ากำแพงพระอุโบสถด้านทิศใต้มีศาลาโล่ง ๆ ไม่มีฝา ถัดจากศาลาเป็นโรงทึมสำหรับตั้งศพ ต่อมาหลวงพ่อสั่งให้รื้อโรงทึมนี้ออกเพราะไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร และท่านได้สร้างศาลาโรงฉันขึ้นแทน ส่วนด้านข้างพระอุโบสถทางทิศใต้ซึ่งเป็นที่สร้างตึกวิเศษธรรมกายในปัจจุบัน หลวงพ่อสร้างกุฏิไม้เล็ก ๆ ชั้นเดียวเป็นหลัง ๆ เรียงกันสำหรับเป็นที่อยู่ของพระภิกษุผู้ปฏิบัติธรรม

และคณะเนกขัมม์ในสมัยนั้นยังไม่มีบริเวณกว้างขวางเหมือนในปัจจุบัน แต่สร้างเป็นกุฏิไม้เล็ก ๆ เช่นเดียวกัน ทางด้านตะวันตกของคณะเนกขัมม์เป็นที่ตั้งของคณะอนาลัยที่อยู่อาศัยของแม่ชีหลังเก่า ส่วนบริเวณที่เป็นตึกมงคลเทพมุนีนั้น แต่เดิมหลวงพ่อได้สร้างตึก 3 หลัง คือ ตึกดาวดึงส์ ตึกยามาพิภพและตึกดุสิตเนาวรัตน์ แต่คนทั่วไปมักเรียกกันตามสีของตึกว่า ตึกเขียว ตึกแดง ส่วนตึกดุสิตเนาวรัตน์นั้นมีสีเหลือง สีเดียวกับตึกหอสังเวคานุสรณ์ซึ่งเรียกกันว่าตึกเหลืองกันอยู่แล้ว จึงเรียกกันว่าตึกดุสิต

ที่ตั้งหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต ที่ประดิษฐานศพหลวงพ่อแต่เดิมเป็นกุฏิหลวงพ่อเรือนไม้ทรงไทย ใต้ถุนสูง ทางด้านหน้าซึ่งเป็นที่ตั้งตึกมงคลจันทสร เป็นกุฏิชั้นเดียวใต้ถุนสูงสร้างเป็นรูปตัวยู เป็นที่อยู่ของพระลูกวัด และหลวงพ่อใช้เป็นที่รับแขกในเวลากลางวันด้วย

ตึกเจ้าคุณพิพัฒน์ธรรมคณีและตึกสวัสดิ์ล้อม โอสถานุเคราะห์ซึ่งอยู่หน้าโรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ แต่เดิมก็เป็นกุฏิไม้ทรงไทยที่อยู่ของพระภิกษุ ส่วนที่ตั้งของศาลาการเปรียญหลังใหม่ซึ่งมีชื่อว่า ศาลาสด เดิมเป็นศาลาการเปรียญแต่ได้ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีจึงสั่งให้รื้อและสร้างศาลาการเปรียญขึ้นใหม่พร้อมกับโรงครัว ในปีพ.ศ. ๒๕๑๘

เมื่อหลวงพ่อได้จัดตั้งสำนักเรียนขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๙๐ นั้น ท่านได้สร้างอาคารเรือนไม้ขึ้นหลายหลัง เป็นสถานศึกษาบาลีและนักธรรมจึงมีพระภิกษุ สามเณรมาจำพรรษามากขึ้น และยังมีภิกษุ สามเณรจากวัดอื่น ๆ มาศึกษาด้วย โรงเรียนจึงไม่พอรับนักเรียนต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเรียน มีทั้งรอบเช้า รอบบ่ายและรอบกลางคืน หลวงพ่อจึงได้ดำเนินการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๙๓ ดังที่ได้เรียนให้ท่านผู้อ่านได้ทราบแล้ว ท่านจึงเป็นผู้วางรากฐานการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรให้มั่นคงถาวรขึ้นในวัดปากน้ำ เช่นเดียวกับเป็นผู้เผยแพร่วิชาธรรมกายให้ปรากฏไพศาล วัดปากน้ำจึงเป็นวัดที่มีการศึกษาทางพระพุทธศาสนาสมบูรณ์ คือมีทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ พระรูปใดใคร่เรียนอย่างใดก็สุดแต่อัธยาศัยแต่จะอยู่เฉย ๆ เป็นโมฆบุรุษให้กาลเวลาล่วงเลยผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ไม่ได้ พระคุณของท่านนั้นมิได้ครอบคลุมอยู่เฉพาะภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาที่อยู่ในวัดปากน้ำในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น แต่ยังปกคลุมแผ่มาถึงภิกษุ สามเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ศิษย์วัดในปัจจุบันด้วย ทุกชีวิตมีความเป็นอยู่สะดวกสบาย มีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ มีสถานศึกษาเล่าเรียนที่ทันสมัยพร้อมอุปกรณ์การศึกษา มีน้ำ-ไฟและสถานที่อยู่อันอำนวยความสุข บุญญาบารมีของท่านแผ่มาถึงรุ่นลูกรุ่นหลานและยังจะแผ่ต่อไปอีกหลายรุ่นในอนาคตไม่มีที่สิ้นสุด และแม้แต่ผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในวัดปากน้ำก็อยู่ภายใต้บารมีธรรมของท่านเป็นจำนวนไม่น้อยเช่นกัน เพราะท่านเป็นผู้ชี้แนะวิธีการเข้าถึงพุทธศาสนา หนทางปฏิบัติอันถูกต้องสามารถช่วยตัวเองให้หลุดพ้นจากสังสารวัฏได้ บางคนมาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่าก่อนที่จะเข้ามาวัดปากน้ำนั้นไม่มีความรู้เรื่องการทำบุญทำทานเลย อย่าว่าแต่เรื่องการรักษาศีลหรือนั่งเจริญภาวนาเลย ไม่รู้ว่าทำบุญอย่างไรจึงจะได้บุญเต็มที่ ไม่รู้ว่าการทำบุญนั้นสามารถปรุงแต่งอัตภาพของตนเองได้ แต่เมื่อเข้ามาวัดปากน้ำมาเห็นการทำบุญที่วัดนี้แล้วจึงเข้าใจลึกซึ้ง พวกเราทุกคนจึงควรระลึกถึงพระคุณของท่านและพยายามปฏิบัติตามที่ท่านสอนอย่างเคร่งครัดจริงจังและสม่ำเสมอ

สมัยที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อยังมีชีวิต ท่านได้ก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ ในวัดปากน้ำ ดังนี้

สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์	๓ ชั้น	สิ้นเงิน	๒๕๙๘,๑๑๐.๓๙ บาท
(สองล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันหนึ่งร้อยสิบบาทสามสิบเก้าสตางค์)			
สร้างตึกมงคลจันทสร	๒ ชั้น	สิ้นเงิน	๘๐๗,๙๓๔.๑๐ บาท
(แปดแสนเจ็ดพันเก้าร้อยสามสิบสี่บาทสิบสตางค์)			
สร้างตึกหลวงพ่อ ตึกบวรเทพมุนี	๓ ชั้น	สิ้นเงิน	๓๒๗,๘๔๓.๓๐ บาท
(สามแสนสองหมื่นเจ็ดพันแปดร้อยสี่สิบสามบาทสามสิบสตางค์)			

สร้างศาลาโรงฉัน สิ้นเงิน ๔๐๕,๑๑๕.๖๕ บาท
(สี่แสนห้าพันหนึ่งร้อยสิบห้าบาทหกสิบห้าสตางค์)

สร้างตึกหอสังเวคานุสรณ์ (ตึกเหลือง) ๒ ชั้น สิ้นเงิน ๑๒,๐๐๐.๐๐ บาท
(หนึ่งหมื่นสองพันบาทถ้วน)

สร้างตึกดุสิตเนาวรัตน์ ๒ ชั้น สิ้นเงิน ๕๔,๒๕๒.๕๐ บาท
(ห้าหมื่นสี่พันสองร้อยห้าสิบสองบาทห้าสิบสตางค์)

สร้างตึกยามาพิภพ ๒ ชั้น สิ้นเงิน ๕๕,๗๓๕.๒๕ บาท
(ห้าหมื่นห้าพันเจ็ดร้อยสามสิบห้าบาทยี่สิบห้าสตางค์)

สร้างตึกดาวดึงษ์ ๒ ชั้น สิ้นเงิน ๕๓,๖๔๕.๗๕ บาท
ห้าหมื่นสามพันหกร้อยสี่สิบห้าบาทเจ็ดสิบห้าสตางค์)

สร้างกุฏิข้างสระน้ำหลังวัด สิ้นเงิน ๔,๙๐๓.๐๐ บาท
(สี่พันเก้าร้อยสามบาทถ้วน)

ซ่อมตึกหอสมุดธรรมคุณากร สิ้นเงิน ครั้งที่ ๑ ๒๗,๒๗๕.๘๕ บาท
(สองหมื่นเจ็ดพันสองร้อยเจ็ดสิบห้าบาทแปดสิบห้าสตางค์)

ครั้งที่ ๒ ๖๗,๗๔๒.๒๕ บาท
(หกหมื่นเจ็ดพันเจ็ดร้อยสี่สิบสองบาทยี่สิบห้าสตางค์)

ย้ายกุฏิ สิ้นเงิน ๓๔,๔๐๓.๗๐ บาท
(สามหมื่นสี่พันสี่ร้อยสามบาทเจ็ดสิบสตางค์)

สร้างที่พักชีฝรั่งอยู่ในคณะอนาลัย สิ้นเงิน ๒๔,๐๙๕.๕๐ บาท
(สองหมื่นสี่พันเก้าสิบห้าบาทห้าสิบสตางค์)

สร้างที่พักพระเณร หลังที่ ๑ สิ้นเงิน ๕๕,๐๔.๕๐ บาท
(ห้าพันห้าร้อยสี่บาทห้าสิบสตางค์)

หลังที่ ๒ ๑๖,๗๘๘.๕๐ บาท
(หนึ่งหมื่นหกพันเจ็ดร้อยแปดสิบแปดบาท ห้าสิบสตางค์)

หลังที่ ๓ ๒๒,๑๒๐.๓๐ บาท
(สองหมื่นสองพันหนึ่งร้อยยี่สิบบาทสามสิบสตางค์)

หลังที่ ๔ ๓๔,๙๙๒.๖๐ บาท
(สามหมื่นสี่พันเก้าร้อยเก้าสิบสองบาทหกสิบสตางค์)

เจาะน้ำบาดาล สิ้นเงิน ๔๐,๐๐๐.๐๐ บาท
(สี่หมื่นบาทถ้วน)

สร้างถังน้ำบาดาลและอุปกรณ์ สิ้นเงิน ๑๕๔,๓๒๑.๖๗ บาท
(หนึ่งแสนห้าหมื่นสี่พันสามร้อยยี่สิบเอ็ดบาทหกสิบเจ็ดสตางค์)

ซ่อมหน้ากุฏิเก่า	สิ้นเงิน	๑,๒๘๑.๐๐ บาท
		(หนึ่งพันสองร้อยแปดสิบเอ็ดบาทถ้วน)
ย้ายปลูกที่พักพระเณร	สิ้นเงิน	๒๒,๙๑๔.๖๕ บาท
		(สองหมื่นสองพันเก้าร้อยสิบสี่บาทหกสิบห้าสตางค์)
สร้างซ่อมคณะเนกขัมม์	สิ้นเงิน	๕,๐๕๖.๔๐ บาท
		(ห้าพันห้าสิบหกบาทสี่สิบสตางค์)
สร้างถนนคอนกรีต	สิ้นเงิน	๒๙,๓๑๖.๑๕ บาท
		(สองหมื่นเก้าพันสามร้อยสิบหกบาทสิบห้าสตางค์)
สร้างรั้วรอบคณะเนกขัมม์	สิ้นเงิน	๑,๔๙๒.๒๐ บาท
		(หนึ่งพันสี่ร้อยเก้าสิบสองบาทยี่สิบสตางค์)
สร้างซ่อมกุฏิเก่า	สิ้นเงิน	๒,๖๒๖.๑๐ บาท
		(สองพันหกร้อยยี่สิบหกบาทสิบสตางค์)

หลวงพ่อท่านยังมิได้ยุติโครงการพัฒนาวัดปากน้ำไว้เพียงเท่านี้ ท่านยังมีโครงการที่ท่านจะทำต่อไปอีกมากมายหลายอย่าง แต่ท่านได้อาพาธและมรณภาพเสียก่อน ลูกศิษย์ใกล้ชิดที่ทราบโครงการของท่านได้พยายามดำเนินโครงการเป็นลำดับ เพื่อแสดงกตเวทิตาเผยแพร่เกียรติคุณของท่าน ดังจะกล่าวต่อไป

อาพาธและมรณภาพ

นับตั้งแต่หลวงพ่อ ดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เป็นต้นมา ท่านต้องรับภาระหนักโดยตลอด ทั้งด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม การสอนและเผยแพร่วิชาธรรมกาย การจัดตั้งโรงครัว การบูรณะปฏิสังขรณ์ เสนาสนะต่าง ๆ งานที่หนักมากที่สุดของหลวงพ่อคือการสอนและเผยแพร่ธรรมกาย รวมทั้งการช่วยเหลือผู้คนที่มาขอพึ่งบารมีของท่านเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนต่าง ๆ หลวงพ่อท่านเสียสละและอุทิศชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนาและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อย่างแท้จริง ท่านมีเวลาพักผ่อนน้อยมาก ทำให้สุขภาพทรุดโทรม ท่านเริ่มอาพาธเป็นความดันโลหิตสูง เมื่อประมาณเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ก่อนหน้านี้ท่านเคยเข้ารับการผ่าตัดโรคไส้เลื่อนที่โรงพยาบาลศิริราช ครั้งหนึ่ง และที่โรงพยาบาลสงฆ์อีก ๒ ครั้ง ในระยะแรกที่ท่านอาพาธมี นายแพทย์ พล.ร.จ.เรียง วิภัติภูมิประเทศ ร.น. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทหารเรือสมัยนั้น มาทำการรักษา ในระยะหลังมีพวกลูกศิษย์ได้นำนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขามาตรวจรักษาหลายคน แต่อาการของท่านก็ไม่ดีขึ้น มีแต่ทรงกับทรุด

ถึงจะอาพาธ มีโรคาพยาธิเบียดเบียน ก็เฉพาะร่างกายภายนอกเท่านั้น ทางด้านจิตใจยังคงแข็งแกร่งเช่นเดิม ท่านไม่ยอมทอดทิ้งภาระธุระที่เคยปฏิบัติเป็นกิจวัตร ยังคงออกสอนนั่งภาวนาแจกพระของขวัญ และปฏิบัติกิจภาวนาตามปกติ ต่อเมื่อการทรุดหนักมาก ปฏิบัติกิจต่าง ๆ ไม่ไหวจริง ๆ ท่านจึงมอบภาระหน้าที่การสอนปฏิบัติธรรมและแจกพระของขวัญแก่ **ท่านพระครูสมณธรรมสมาทาน (ธีระ คล้อสุวรรณ)** หลวงพ่อท่านเป็นผู้มีกำลังใจเข็มแข็ง ไม่ชอบทำตนให้เป็นภาระของผู้อื่น ชอบช่วยเหลือตนเอง แม้เวลาอาพาธก็ไม่ชอบให้ผู้อื่นพยุงลุกพยุงนั่ง ชอบลุกนั่ง ยืน เดินเอง สรงน้ำเอง เว้นแต่เมื่ออาพาธหนักลุกนั่งเองไม่ไหวจริง ๆ จึงยอมให้มีผู้ประคอง เรื่องภัตตาหารก็ไม่จู้จี้ ไม่เรียกร้องว่าจะต้องฉันอย่างนั้นอย่างนี้ไม่ติ ไม่บ่น ใครทำมาถวายอย่างไรก็ฉันอย่างนั้น ถ้ามีผู้ห้ามท่านมิให้ ฉันอาหารบางอย่างเพราะเกรงว่าจะแสลงโรค ท่านก็เลิกฉันอาหารนั้น ๆ แม้จะเป็นอาหารที่ท่านชอบก็ตาม

หลวงพ่ออาพาธได้ปีเศษ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ท่านได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ มีราชทินนามว่า **พระมงคลเทพมุนี** ถึงจะอาพาธหนักแต่ท่านก็พยายามฝืนสังขารร่างกายต่อสู้กับขันธมารอย่างเต็มที่ เข้าไปรับพระราชทานพัดยศในพระบรมมหาราชวัง ในปีเดียวกันนี้ ท่านได้จัดการฌาปนกิจศพโยมมารดาเพื่อสนองพระคุณ หลวงพ่อท่านเคยพูดถึงอาการอาพาธของท่านกับสมเด็จป๋า ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ ที่ พระธรรมวโรดม ผู้เป็นหลานของท่านว่า เจ็บคราวนี้ไม่หาย ไม่มียารักษา เพราะยาที่ฉันอยู่นั้นมันไม่ถึงโรค ท่านเปรียบว่ายาที่ท่านฉันนั้น เหมือนมีแผ่นหินมารองรับกั้นไว้ ไม่ให้ยาซึมไปกำจัดโรคได้ กรรมมันบัง เป็นเรื่องแก้ไม่ได้ กับลูกศิษย์ใกล้ชิดท่านบอกว่า โรคของท่านนั้นเป็นไข้เหนือหมอ ไม่มีใครรักษาหาย แต่ท่านจะเปิดโอกาสให้ลูกศิษย์แสดงกตัญญูกตเวทิตา ดังนั้น เมื่อศิษย์พาแพทย์ที่มีชื่อเสียงมีความสามารถมาตรวจรักษาท่าน ท่านจึงไม่ขัด

ระหว่างที่หลวงพ่ออาพาธ ท่านเจ้าคุณราชโมลี สมัยนั้นยังดำรงตำแหน่งเลขานุการสำนักเรียนและของหลวงพ่อด้วย เป็นผู้จัดการดูแลรักษาพยาบาล ท่านได้จัดพระภิกษุ สามเณร เปลี่ยนเวรกัน เวรละ ๒ ช.ม. มาปฏิบัติและดูแลหลวงพ่อตลอดเวลา 24 ช.ม. ท่านได้สั่งให้จดบันทึกอาการของหลวงพ่อให้ละเอียด เมื่อนายแพทย์มาตรวจรักษาจะได้รายงานอาการของหลวงพ่อได้ถูกต้องตามความเป็นจริง พระภิกษุ สามเณร ที่มาผลัดเวรกันปฏิบัติหลวงพ่อมีหลายรูป ในระยะแรกมีหลวงพ่อเล็กครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูสมณธรรมสมาทาน พระครูอุปถัมภ์ธรรมกิจ (ตอนนั้นยังเป็นสามเณร) พระครูปลัดถนอม พระแพ พระมหาอินทร์ พระจ้าย (สองรูปหลังนี้มรณภาพแล้ว) พระโนรี พระครูโอภาสสมาธิคุณ(วัดราชโอรสาราม สมัยยังเป็นพระสุภาพ) รุ่นต่อมามีพระมหามานิตย์ พระครูวินัยธรทรงเกียรติ พระสนั่น

เมื่อหลวงพ่ออาพาธหนัก ท่านได้เรียกหลวงพ่อเล็ก ไปสั่งให้ดำเนินการสอนเผยแพร่

---

[๑๕] ธันวาคม ๒๕๑๐ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ ธมฺมธโร คล้อสุวรรณ) พวกลูกศิษย์มักเรียกท่านว่า หลวงพ่อเล็ก เพราะปฏิบัติหน้าที่ด้านวิปัสสนาธุระแทนหลวงพ่อมรณภาพเมื่อ วันที่ ๑๐ ก.ค. ๒๕๑๑

วิชาธรรมกาย และแจกพระของขวัญ ต่อไปเหมือนดังที่ท่านเคยปฏิบัติ และยังสั่งเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ **เมื่อท่านมรณภาพลงแล้ว ให้เก็บศพของท่านไว้ไม่ต้องเผา** เรื่องเกี่ยวกับการอาพาธและมรณภาพของหลวงพ่อนั้น ข้าพเจ้าขอคัดเรื่องที่สมเด็จป๋า ทรงนิพนธ์ในหนังสือชีวประวัติของพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มาให้ท่านผู้อ่านทราบรายละเอียดดังนี้

ต้นเดือนมกราคม และต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ ติดต่อกัน ผู้เขียนเรื่องนี้ (สมเด็จป๋า ครั้งนั้นดำรงสมณศักดิ์ ที่ พระธรรมวโรดม) ควบคุมการสอบนักธรรมในภาค ๗ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๑ งานนี้ได้ตรวจข้อสอบนักธรรมแห่งเดียวกัน ๘ จังหวัด งานเสร็จสิ้นลง วันที่ ๑ ก.พ. ๒๕๐๒ คิดว่าจะอยู่ตากอากาศสัก ๒-๓ วัน เพื่อหาโอกาสเยี่ยมวัดต่าง ๆ เกิดสังหรณ์ใจถึงเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนีขึ้น จึงเดินทางกลับวันที่ ๒ ก.พ. ศกเดียวกัน ถึงวัดพระเชตุพนฯ ๑๘.๐๐ น. มาโดยรถยนต์ รถวิ่งมาอย่างช้า ๆ รุ่งขึ้นวันที่ ๓ ก.พ. เวลา ๑๒.๐๐ น. โทรศัพท์มาจากวัดปากน้ำแจ้งว่า หลวงพ่ออาการหนักแล้วขอให้รีบไปวัดปากน้ำด่วน ถึงวัดปากน้ำเวลา ๑๓.๐๐ น.เศษ ได้เข้ามนัสการหลวงพ่อ มีอาการหอบ ทางวัดปากน้ำมาเยี่ยม ทนดูไม่ได้ ต้องไปตามหมออื่นมา หมอบอกว่าหมดความรู้สึก เส้นโลหิตในสมองแตกแล้ว หมดความหวัง หมอไม่ยอมทำอะไร เพียงแต่แนะว่าให้เอาน้ำแข็งห่อผ้าวางไว้บนศีรษะ เวลานั้นภิกษุสามเณรแน่นห้อง ต่างมองดูหลวงพ่อด้วยน้ำตา หน้าสลดหมดความหวัง หมอพยากรณ์ไว้ว่า ภายใน ๒๔ ช.ม. จะอยู่ได้เป็นอย่างดี หมอกลับไปแล้ว พวกศิษย์ก็ยังห้อมล้อมหลวงพ่ออยู่ เข้าใจว่าหลวงพ่อไม่รู้สึกเลย หลวงพ่อหลับตาหอบถี่ ๆ หนักขึ้น แล้วก็ค่อย ๆ น้อยลง วิญญาณของหลวงพ่อได้ทิ้งร่างกายอันทุพพลภาพนั้นด้วยอาการอันสงบ และสงบอย่างภูมิของนักปฏิบัติ เวลา ๑๕.๐๕ น. ของวันที่ ๓ ก.พ. ๒๕๐๒

เสียงสะอื้นก็ระงมขึ้นในห้องที่หลวงพ่อมรณภาพ ทุกคนหน้าซีดสลด แม้น้ำตาจะไม่ออกทางลูกตาจะปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้นั้นไม่กลืนน้ำตาแห่งความสลดใจ เมื่อแน่ใจว่าดับสนิทดีแล้ว ระฆังทุกใบในวัดได้บรรลือเสียงขึ้น กลองก็ดังขึ้นเป็นอันรับรู้กันว่า เจ้าคุณพระมงคงเทพมุนี ได้ละโลกนี้ไปสู่ปรโลกแล้วครู่ต่อมา กุฏิ ตึกหลังใหญ่เนืองแน่นไปด้วยภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา หน้าเศร้าน้ำตาคลอ บ้างทิ้งตัวลงกราบ บ้างยืนไหว้ บ้างสะอื้นเอามือปิดหน้า เวลานั้นไม่มีเสียงพูด มีแต่เสียงสะอื้นและเงียบสงัดแสดงว่าหมดที่พึ่งแล้วจนอวสานแห่งชีวิตของตน

การมรณภาพของหลวงพ่อเวลา ๑๕.๐๕ น. นั้นคล้ายกับว่าพระคุณท่านยังมีความกรุณาอยู่ เพราะยังให้เวลาดำริและติดต่อเรื่องจัดการศพได้ เป็นเวลา

สะดวกจริง ๆ จะติดต่อกับใครสั่งการอย่างไรอันเกี่ยวแก่ศพสำเร็จทุกทาง คล้ายกับว่าหลวงพ่อเปิดทางสะดวกไว้ให้ เครื่องใช้สอยมีทุกอย่างทันความประสงค์ถ้ามรณภาพเวลากลางคืนหรือใกล้รุ่ง ก็จะพากันเดือดร้อนหรือหนักใจเพียงไร คืนนั้นเราพิมพ์การ์ดอาบน้ำศพเสร็จ เรียกอย่างไรได้อย่างนั้น และทันประกาศทางวิทยุและหนังสือพิมพ์

เพื่อความเรียบร้อยในวันรุ่งขึ้นได้จัดการให้ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และชาวบ้านใกล้เคียง หรือห่างไกลที่มาประชุมกันวันนั้น ได้อาบน้ำศพเสียก่อน ต้องจัดให้เข้าอาบน้ำศพคราวละ ๓ คนบ้าง ๔ คนบ้าง กว่าจะทั่วถึงสิ้นเวลากว่า ๒ ชั่วโมง จัดการปลงผมและเปลี่ยนผ้าครองใหม่ ฉีดยารักษาศพมิให้เน่าในวันนั้นเอง ได้สั่งให้เก็บผมของหลวงพ่อไว้เพื่อบรรจุพระแจกแก่ชาวบ้านต่อไป แต่ได้สั่งช้าไปมีผู้เก็บไปหมดจะหาเหลืออยู่สักเส้นหนึ่งก็ไม่ได้ ยิ่งกว่านั้นแม้ผ้าเช็ดมือเช็ดปาก สบงจีวรทั้งเก่าทั้งใหม่อันเป็นของใช้ของหลวงพ่อก็ถูกฉีกยื้อแย่งแบ่งปันหมดสิ้นในคืนนั้นเอง จะหาเหลือสักนิ้วหนึ่งก็ไม่ได้ ดีไปอย่างหนึ่งที่ไม่ต้องเก็บกวาดเอาไปทิ้ง ผู้ไม่ได้ ก็พูดว่าจะรอเอากระดูกเวลาเผา

ทำความสะอาดแก่ศพเรียบร้อยแล้ว ยกไปไว้ที่ ร.ร. ชั้น ๓ เตรียมต้อนรับผู้จะมาอาบน้ำศพในวันรุ่งขึ้น คืนนั้นภิกษุ สามเณรแทบไม่ต้องจำวัด ทำงานกันคืนยันรุ่ง เพราะต้องทำความสะอาดให้เรียบร้อยแทบทั่ววัด ดีที่มีภิกษุ สามเณรมากและพร้อมเพรียงกันทำ งานที่เต็มใจทำย่อมลุล่วงไปด้วยดีรุ่งขึ้นวันที่ ๔ ก.พ. ๒๕๐๒ การอาบน้ำศพได้มีตั้งเวลา ๑ โมงเช้า พากันมาเป็นสาย ๆ อาบกันไม่ขาดระยะ จนกระทั่งยกศพใส่หีบเวลา ๑๗.๐๐ น. ล่วงแล้ว ที่มาไม่ทันก็นับจำนวนหลายร้อย สมเด็จพระสังฆนายกได้กรุณามาประกอบพิธีเอาน้ำพระราชทานอาบศพ และเป็นประธานตลอดพิธี

ศพหลวงพ่อที่บรรจุแล้วในหีบทองของหลวงที่พระราชทานให้เป็นเกียรติแก่หลวงพ่อ ได้ประดิษฐานอยู่มุมด้านตะวันออกของโรงเรียน ประดับตกแต่งด้วยเครื่องสักการะงดงาม เวลากลางคืนมีสวดอภิธรรมเป็นการกุศลตามประเพณีนิยม มีผู้มาเยี่ยมคืนละมาก ๆ เป็นจำนวนร้อย และได้รับเป็นเจ้าภาพสวดทุกคืนคืนละ ๑ เจ้าภาพ ตั้งแต่วันที่ ๔ ก.พ. ๒๕๐๒ เป็นต้นมา การบำเพ็ญกุศลเช่นนั้นได้ติดต่อกันถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๐๒ แล้วล้วนแต่มีผู้เต็มใจมาขอเป็นเจ้าภาพทั้งสิ้น บางคืนก็สวด ๒ สำรับ บางสัปดาห์ก็มีพระธรรมเทศนา บางวันก็มีแจง อาราธนาภิกษุ สามเณร มาสวดแจงหมดทั้งวัด การบำเพ็ญกุศลเทศน์แจงนี้มีมาหลายคราวแล้ว สิริรวมอายุ ๗๔ ปี ๓ เดือน ๒๔ วัน บวชอยู่ ๕๓ พรรษา

แม้หลวงพ่อจะมรณภาพเป็นเวลาหลายสิบปีแล้วแต่ศิษยานุศิษย์ของท่านก็ยังสวดพระอภิธรรมให้ท่านทุกวันมิได้ขาด วันหนึ่ง ๆ มีผู้มาขอเป็นเจ้าภาพสวดหลายราย โดยเฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์ และ วันหยุดราชการ จะมีการสวดพระอภิธรรมกันตั้งแต่เช้าจนถึงค่ำ

การแต่งตั้งผู้รักษาการเจ้าอาวาส

หลังจากหลวงพ่อมรณภาพแล้ว ทางการคณะสงฆ์ได้แต่งตั้ง ให้สมเด็จป๋า ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมวโรดม เป็นผู้รักษาในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ท่านได้ทรงนิพนธ์เล่ารายละเอียดไว้ดังนี้

เมื่อท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำมรณภาพแล้ว พระเถรานุเถระในวงการคณะสงฆ์ ต่างรู้สึกหนักใจในอนาคตของวัดปากน้ำ เพราะเกียรติศัพท์ของสำนักวัดปากน้ำเกี่ยวแก่การศึกษา และการปฏิบัติสูงมาก ใครก็ชอบพูดว่าเก่งจริง หาวัดไหนเทียบไม่ได้ จะเป็นคำพูดที่กลั่นแกล้งอันไม่ตรงกับความจริงของดวงใจแต่พูดไปเพื่อแสดงว่าเห็นชอบด้วยเพียงปาก หรือพูดด้วยความจริงอย่างบริสุทธิ์ใจ ผู้เขียน (สมเด็จป๋า) ได้รับการหารือจากเจ้าคุณพระมหาโพธิวงศาจารย์ วัดอนงคาราม เจ้าคณะจังหวัดธนบุรี สังเกตรู้ว่าท่านพูดด้วยความจริงใจว่า **เสียดายมากที่ ท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนีมรณภาพ ท่านทำประโยชน์แก่พระศาสนามาก ยากที่จะหาได้อย่างนี้อีก** เจ้าคุณพระมหาโพธิวงศาจารย์พูดด้วยความจริงใจร้อยเปอร์เซ็นต์ ที่ผู้เขียนรับรองไว้อย่างนี้ ก็เนื่องด้วยวัดปากน้ำอยู่ในปกครองของท่าน ท่านต้องดีใจ เพราะความเจริญของวัดในด้านปริยัติ และด้านปฏิบัติ เป็นที่เชิดหน้าชูตาของจังหวัดธนบุรีแทบจะอ้างได้ว่าไม่มีสำนักใดในจังหวัดธนบุรี มีการศึกษาเจริญเท่าวัดปากน้ำ การปกครองวัดที่ดีเยี่ยม นักปริยัติ และนักปฏิบัติไม่แตกร้าวกัน กลมเกลียวกันทั้งสองฝ่าย

เจ้าคณะจังหวัดธนบุรี วัดอนงคาราม ขอร้องให้ผู้เขียน เป็นผู้รักษาการตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ท่านพูดว่าถ้าผู้เขียนเรื่องนี้รับไว้ จะควบคุมวัดปากน้ำได้ จะเป็นประโยชน์แก่พระศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ขอให้เห็นแก่พระภิกษุสามเณรเถิด ขอให้ควบคุมไว้ก่อนจนกว่าจะแน่ใจว่า พระในวัดจะมีจิตมั่นคงและสามัคคีกัน **เรื่องการเลี้ยงพระนั้นหนักใจ จะเป็นไปได้สักเพียงไหน เมื่อสิ้นเจ้าอาวาสเสียแล้ว** ถ้าเจ้าคุณรับปกครองไว้ก่อน คงจะมีหวังทรงตัวอยู่ได้ **สมเด็จพระสังฆนายกวัดเบญจมบพิตรคือ สมเด็จพระวันรัต ต่อมาได้สถาปนา**

เป็นสมเด็จพระสังฆราช วิตกเรื่องวัดปากน้ำนี้มาก เกรงว่าจะรักษาฐานะไว้ไม่อยู่ ได้ปรารภกับผู้เขียนว่า เจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี พระเถระรูปนี้ได้ทำประโยชน์แก่คณะสงฆ์มาก เป็นผู้สามารถจริง ๆ หาตัวเทียบได้ยาก เจ้าคุณธรรมวโร จงช่วยปกครองไว้ให้ดี และมีวิธีใดบ้างเพื่อให้ฐานะของวัดดำรงอยู่เหมือนเจ้าอาวาสยังมีชีวิตอยู่ เจ้าคุณอย่าทิ้งขว้างช่วยปกครองไว้[1]

โอวาทของพระเดชพระคุณเจ้าพระคุณสมเด็จพระวันรัต สังฆนายก วัดเบญจมบพิตร ประทานแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งเป็นวันอาบน้ำศพ ณ หอประชุมโรงเรียนพระปริยัติธรรม ความว่า

ท่านพระเถรานุเถระทั้งหลายและภิกษุสงฆ์ในพระอารามวัดปากน้ำนี้ ตลอดจนท่านอุบาสกอุบาสิกา ผู้มีความเคารพเลื่อมใสในท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ นี้

เวลานี้ เป็นเวลาเป็นที่ตั้งแห่งความสังเวชและอาลัยเสียดายด้วยท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำนี้ ซึ่งคนทั้งหลายเรียกกันทั่วไปว่า "หลวงพ่อวัดปากน้ำ" บัดนี้ ท่านได้ถึงมรณภาพเสียแล้ว เรื่องนี้ย่อมเป็นที่ตั้งแห่งความสังเวช และเป็นที่อาลัยเสียดายแห่งเถรานุเถระในคณะสงฆ์ และผู้ที่ได้หยั่งทราบในคุณสมบัติของท่านและโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์สามเณรในพระอารามนี้ ที่ได้รับอุปการะของท่านเป็นอย่างดียิ่ง ซึ่งปรากฏแก่ใจของท่านทั้งหลายอยู่ทุกถ้วนหน้า ท่านเป็นพระเถระที่ทรงคุณสมบัติอันเยี่ยมรูปหนึ่งซึ่งยากที่จะหาผู้เสมอเหมือน ท่านมาครองวัดนี้ในเมื่อวัดยังอยู่ในสภาพทรุดโทรมทั้งพระสงฆ์สามเณรก็น้อย แต่เมื่อท่านมาอยู่ ด้วยวิริยะอุตสาหะของท่าน ด้วยคุณสมบัติของท่านด้วยความเสียสละของท่านได้ก่อสร้างปฏิสังขรณ์ให้พระอารามนี้ใหญ่โตเป็นสง่า เป็นที่เตือนตาเตือนใจของผู้ที่ได้เห็น ดังปรากฏโรงเรียนที่ได้ประดิษฐานศพนี้เป็นต้น และสำนักก็ได้จัดการอบรมในเรื่องสมถกัมมัฏฐาน วิปัสสนากัมมัฏฐาน ด้วยคุณสมบัติอันเชี่ยวชาญของท่าน ก็เกิดความเจริญรุ่งเรืองปรากฏแก่ประชุมชนทั้งหลาย ตลอดจนสัปบุรุษอุบาสกอุบาสิกา ทั้งหลายผู้ที่ได้มาศึกษา บำเพ็ญปฏิบัติอยู่ในสำนักนี้ ย่อมจะปรากฏแก่ใจกันอยู่ทุกถ้วนหน้า และท่านไม่ได้เพียงแต่หนักในเรื่องกัมมัฏฐาน เท่านั้น แม้ในส่วนพระปริยัติธรรมคันถธุระ ท่านก็ได้อุปถัมภ์บำรุงให้เป็นสำนักอันใหญ่สำนักหนึ่งที่มี จำนวนนักเรียนมากจนตลอดสอบได้ถึงวิทยะฐานะสูงสุดเป็นเปรียญ ๙ ประโยค เกิดขึ้นในวัดนี้ก็มี เรื่องนี้เป็นที่ปรากฏแก่ท่านทั้งหลาย

---

[1]ชีวประวัติของพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ) และอานุภาพธรรมกาย นิพนธ์ของสมเด็จพระวันรัต (ปุ่น ปุณณสิริมหาเถร) น.ส.ตรีธา เนียมขำ พิมพ์เป็นบรรณาการเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ ธมฺมธรเถระ) ณ เมรุวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี ๒๓ มี.ค. ๒๕๑๒ หน้า ๖๔-๖๖

อยู่ทุกถ้วนหน้า และเนื่องด้วยสำนักเจริญทั้งในส่วนสมถกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐานทั้งในส่วนคันถธุระก็ย่อมมีพระสงฆ์สามเณรมาก การมีพระสงฆ์สามเณรมากย่อมเป็นภาระเลี้ยงดูให้สะดวกด้วยจตุปัจจัยก็ย่อมเป็นภาระอันหนักไม่น้อย แต่ท่านก็สามารถให้ความอุปถัมภ์บำรุงเป็นอย่างดี ภิกษุสามเณรผู้อยู่ ณ ที่นี้สะดวกด้วยจตุปัจจัย สะดวกด้วยการปฏิบัติ สะดวกด้วยการศึกษา ผู้ที่ศรัทธาเลื่อมใสทั้งหลายก็ได้มาศึกษฺปฏิบัติได้สำนักอยู่ ได้อุปถัมภ์บำรุงต่างร่วมแรงร่วมใจกันบริจาค ได้เป็นกำลังอันใหญ่ยิ่งให้วัดนี้เจริญรุ่งเรืองเป็นที่ปรากฏออกหน้าออกตาในจังหวัดธนบุรีนี้

ก็เมื่อท่านผู้ทรงคุณสมบัติอันใหญ่อันดีงามเช่นนี้มาล่วงลับไปเสีย ก็เป็นที่น่าอาลัยเสียดายยิ่ง ทั้งควรเป็นที่ห่วงในสำนักอันท่านได้สถาปนาได้อุปถัมภ์บำรุงให้เป็นสำนักเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นหลักฐานมั่นคง เมื่อสิ้นท่านผู้ใหญ่เป็นผู้นำเช่นนี้แล้ว ก็ย่อมจะรู้สึกเป็นที่ว้าเหว่แห่งพระสงฆ์สามเณรในวัดนี้ตลอดจนอุบาสกอุบาสิกาผู้เคารพนับถือทั้งหลาย เป็นที่ให้เกิดความห่วงใยแก่การคณะสงฆ์อยู่เป็นอันมากว่า ทำไฉนจึงจะให้ดำรงมั่นคงอยู่ยั่งยืนตลอดไปไม่ทรุดโทรมลงไปในเมื่อสิ้นท่านผู้เป็นนาถะอันสำคัญเช่นนี้ ความที่จะมั่นคงยั่งยืนนั้น ตามธรรมะที่สมเด็จพระบรมศาสดาตรัสสอนไว้ก็คือ "สามัคคีธรรม" ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันแห่งพระสงฆ์สามเณรผู้อยู่ ณ วัดนี้ตลอดจนอุบาสกอุบาสิกาผู้อุปการะอุปถัมภ์บำรุงทั้งหลายต่างควรจะระลึกถึงอุปการะคุณของหลวงพ่อที่ล่วงลับไปแล้ว ไม่นึกถึงว่าเป็นส่วนบุคคลนั้นส่วนบุคคลนี้ ให้นึกเป็นจุดรวมอันเป็นอันเดียวกันว่า สมบัติที่ตกเป็นมรดกมาถึงเราทั้งหลายนี้เป็นของหลวงพ่อท่านได้สร้างไว้ด้วยกำลังวิริยะอุตสาหะความเหน็ดเหนื่อยของท่านเป็นอันมาก เมื่อท่านสิ้นไปแล้วเราผู้เป็นลูก ๆ ควรจะรักษาสมบัติของบิดาที่ได้มอบให้นี้เป็นภาระอันยั่งยืนเป็นประการสำคัญ และความพร้อมเพรียงนี้แหละจักเป็นกำลังให้ท่านทั้งหลาย เจริญรุ่งเรืองสืบความเจริญนั้นให้ตลอดไปชั่วกาลนานในข้างหน้า ถ้าหากขาดความพร้อมเพรียงกันด้วยระลึกถึงว่า เป็นผู้นั้นผู้นี้เรายังไม่เคารพเพียงพอหรืออะไรเหล่านี้ นั่นเป็นทางที่บังเกิดความเสื่อมไม่ดีไม่งามเลย เท่ากับว่าไม่ระลึกถึงหลวงพ่อที่ล่วงลับไปแล้วซึ่งเราร่วมอาศัยอุปการะความอุปถัมภ์บำรุงของท่านเป็นอยู่สะดวกทั้งในการปฏิบัติ ทั้งในการศึกษา มีตัวอย่างเมื่อในเวลาปัจฉิมโพธิกาลที่สมเด็จพระบรมศาสดาได้ทรงพระดำริถึงเรื่องนี้เหมือนกัน ในวันหนึ่งจึงโปรดประทานโอกาสให้พระธรรมเสนาบดีสารีบุตรโอวาทแก่พระภิกษุทั้งหลาย พระธรรมเสนาบดีสารีบุตรได้ชักเรื่องนิครนถ์นาฏฐบุตรถึงแก่กรรมล่วงลับไป บริษัทไม่สามัคคี

พร้อมเพียงกัน ลัทธินั้นก็เสื่อมโทรมลงไป ปรากฏเห็นทันตา ซึ่งเป็นที่ให้เห็นว่าคำสั่งสอนของศาสดานั้นเมื่อสิ้นศาสดา สาวกไม่ปรองดองกันก็ย่อมเสื่อมสลาย ฉะนั้นพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรจึงได้ยกมาสอนพระภิกษุทั้งหลายว่าเราทั้งหลายที่จะสืบสนองสืบลำดับชั่วชั้นลงไปนั้นก็ด้วยอำนาจสามัคคี ที่ได้เรียนได้รู้ในพระธรรมวินัยที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว ศึกษาปฏิบัติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็จะได้สืบอายุแห่งพระพุทธศาสนาไปตลอดชั่วกาลนาน สมเด็จพระบรมศาสดาโปรดประทานสาธุการในโอวาทของพระธรรมเสนาบดีสารีบุตรนี้ และในสมัยพระพุทธปรินิพพาน สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้ตรัสว่า "ธรรมอันใดวินัยอันใดที่เราได้แสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่ท่านทั้งหลาย ธรรมวินัยนั้นจัดเป็นศาสดาแทนพระองค์เมื่อพระองค์ล่วงลับไปแล้ว" นี่เป็นตัวอย่างพวกนักศึกษาทั้งหลายย่อมรู้ย่อมเข้าใจดีในเรื่องที่ข้าพเจ้ากล่าวอ้างมาสาธกนี้ ฉะนั้น **สำหรับวัดนี้เมื่อหลวงพ่อล่วงลับไปแล้ว ภิกษุสามเณรทั้งหลายจึงควรจะสำนึกตนว่า เป็นลูกอยู่ด้วยกันทุกคน ควรจะมีสามัคคีพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมน้ำใจกันร่วมแรงกันที่จะรักษาสมบัติของหลวงพ่อที่ได้สร้างสมไว้เป็นอันใหญ่ยิ่งนี้ให้ดำรงวัฒนาสถาพรยืนยาวไปชั่วกาลนาน** แต่แม้กระนั้นทางคณะสงฆ์ก็ยังห่วงใยอยู่เป็นอันมากว่า ในสถานะที่วัดใหญ่มีภิกษุสามเณรจำพรรษาเป็นจำนวนกว่าร้อย ๆ ดังนี้ จำจะต้องมีพระเถระผู้ใหญ่เป็นประมุขผู้มีอำนาจปกครองดูแลเป็นหัวหน้านำทางที่จะได้ปกครองเป็นกำลังเป็นผู้ให้ความสามารถ เป็นผู้มีอำนาจในวงการคณะสงฆ์ ซึ่งจะได้เป็นกำลังอันยิ่งใหญ่แก่วัดให้สมแก่สถานะวัด

ฉนั้น คณะสงฆ์จึงปรึกษาเห็นพ้องกันว่า ท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนีนี้ ท่านได้แยกมาจากสำนักวัดพระเชตุพนฯ โดยอุปถัมภ์บำรุงของเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ติสสทตฺตมหาเถร ที่ได้พิจารณาเห็นและเลือกท่านมา และเมื่อท่านมาแล้ว สมเด็จพระวันรัตองค์นั้นก็ได้เป็นกำลังอุปถัมภ์บำรุงท่านเจริญโดยลำดับ และท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนีก็จงรักภักดีในสมเด็จพระวันรัตองค์นั้น ก็เจริญมาโดยลำดับด้วยต่างเคารพนับถือต่างอุปถัมภ์บำรุงกันและกัน และแม้ในเวลานี้เมื่อสิ้นเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ติสสทตฺตมหาเถรแล้ว ก็ยังสืบสนองต่อวัดพระเชตุพนฯ อยู่เสมอมา ในบัดนี้ท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม เป็นเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนฯ และเป็นพระเถระผู้ใหญ่เป็นที่เคารพนับถือแห่งพระสงฆ์สามเณรในอารามนี้ด้วย และท่านก็เอาใจใส่เป็นภาระมีกิจการธุระอะไรเกิดขึ้น ท่านก็เป็นภาระเอาใจใส่เห็นปรากฏอยู่สม่ำเสมอมา จึงหวังว่าท่านเจ้าคุณ พระธรรมวโรดม คงจะช่วยเป็นกำลังปกครองวัดนี้ให้

เจริญมั่นคงวัฒนาสถาพรสืบต่อไปได้ และในระหว่างนี้ทางคณะสงฆ์พิจารณาเห็นว่า ควรขอให้ท่านเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดนี้สืบต่อไปก่อน และต่อไปก็เป็นภาระของท่านที่จะเลือกพระผู้ใหญ่ในวัดนี้เป็นกรรมการปกครองดูแลวัดแทนตาแทนหูของท่าน ซึ่งท่านจะได้หยั่งทราบเท่ากับได้มาพบเห็นด้วยตนเอง ท่านก็ยินดีรับภาระนี้ด้วยความเต็มใจที่จะเป็นกำลังของ พระอารามนี้สืบไป ฉนั้น ขอภิกษุสามเณรทั้งหลายจงเคารพเชื่อถ้อยฟังคำของท่านให้ท่านเป็นผู้นำเพื่อจะได้เป็นหลักฐานมั่นคงดำรงความเจริญยั่งยืนสืบไป และพระเถระในวัดนี้รูปใด ๆ ที่ท่านได้พิจารณาเห็น และแต่งตั้งเป็นกรรมการมอบอำนาจไว้ ก็จงรับภาระด้วยความเต็มใจ ด้วยระลึกถึงสมบัติที่หลวงพ่อได้มอบไว้ได้อุปการะอุปถัมภ์บำรุงไว้ เท่ากับว่าเรารักษามรดกนี้ไว้ให้ยิ่งยืนนานด้วยน้ำใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยไม่นึกถึงว่าเป็นส่วนของคนนั้นคนนี้ แต่เป็นของหลวงพ่อที่ได้สร้างสมไว้ซึ่งเป็นผู้มีพระเดชพระคุณผู้มีอุปการะคุณแก่เราทั้งหลายมา ท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดมท่านก็จักได้ปกครองดูแลนำท่านทั้งหลายไปสู่ความเจริญ และท่านก็จะได้พิจารณาต่อ ๆ ไปว่า เมื่อสามารถที่จะปกครองกันเองได้ก็คงจะได้รับความมอบหมายในการต่อไป ฉะนั้น ขอพระภิกษุ สามเณร ทั้งหลายจงระลึกรู้ในเรื่องนี้ด้วยตั้งจิตสามัคคีพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน บูชาคุณธรรมของหลวงพ่อที่ล่วงลับไปแล้วด้วย **ธัมมานุธัมมปฏิบัติ** ด้วย **สามัคคีธรรม** ที่เราพร้อมถวายพร้อมเพรียงกันไม่แก่งแย่งกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันบูชาหลวงพ่อที่ล่วงลับไปแล้ว ด้วยต่างเป็นกำลังของวัด ให้วัดมีสถานะมั่นคงเจริญยั่งยืนทั้งในส่วนความปฏิบัติทั้งในส่วนการศึกษาให้เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาความเลื่อมใสของประชุมชนที่ได้เลื่อมใสอยู่แล้ว ให้คงความเลื่อมใสตลอดไป และเป็นเหตุจูงใจให้ผู้มาภายหลังได้ความเลื่อมใสได้ความเจริญใจยิ่ง ๆ ขึ้น นี่แหละจักเป็นศรีเป็นเกียรติของท่านทั้งหลาย ที่ได้บูชาหลวงพ่อที่ล่วงลับไปแล้ว ด้วยธัมมานุธัมมปฏิบัติ อันนี้จักเป็นความเจริญจักเป็นความไม่เสื่อมแก่คณะสงฆ์ในวัดในพระอารามวัดปากน้ำนี้

ขออานุภาพคุณพระศรีรัตนตรัยจงอภิบาลพระภิกษุสามเณรทั้งหลายผู้มีกุศลจิตมั่นด้วยกตัญญูกตเวที มั่นด้วยสามัคคีธรรม มั่นด้วยธัมมานุธัมมปฏิบัติ บูชาพระคุณของท่านผู้ล่วงลับไปแล้วเป็นกำลังอันสำคัญที่จะให้ท่านทั้งหลายเจริญ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และเจริญมั่นคงงอกงามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนา และขออุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ผู้ใดเคยเลื่อมใสอยู่แล้วได้อุปถัมภ์บำรุงอยู่แล้ว จงร่วมใจกันถวายความอุปถัมภ์บำรุง ด้วยระลึกถึงหลวงพ่อผู้ล่วงลับไปแล้ว **มาทำบุญก็จงนึกว่าทำบุญแก่หลวงพ่อท่านยังอยู่ท่านยังคอยคุ้มครอง**

ดูแลพระอารามนี้อยู่ เราเคารพนับถือท่านบูชาท่านอย่างนี้ชื่อว่าบูชาด้วยปฏิบัติบูชา บูชาด้วยธัมมานุธัมมปฏิบัติบูชาเข้าถึงจิตใจ ไม่ใช่เพียงต่อหน้าเท่านั้นแม้ท่านลับล่วงไปแล้วก็ยังบูชาสักการะท่านอยู่ด้วยความเคารพนับถืออันไม่คืนคลายนั้น เทอญฯ

ที่ ๑๗/๒๕๐๒

สำนักงานคณะกรรมการสงฆ์จังหวัด
วัดอนงคาราม ธนบุรี
๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓

เรื่อง ขอให้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ พระอารามหลวง

เรียน ท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนฯ

ด้วยพระมงคลเทพมุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำได้ถึงมรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำว่างลง แต่วัดปากน้ำเป็นพระอารามหลวงขนาดใหญ่ มีพระภิกษุสามเณร และอุบาสก อุบาสิกาอยู่ใต้บังคับบัญชาจำนวนมาก ยากที่จะหาพระเถระในวัดปากน้ำ ผู้สามารถที่จะปกครองให้สงบเรียบร้อยด้วยดีในเวลาเบื้องต้นนี้ คณะกรรมการสงฆ์จังหวัดธนบุรีพิจารณาเห็นว่า ท่านเจ้าคุณซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ และมีความสัมพันธ์อยู่กับวัดปากน้ำมานาน และมีปรีชาสามารถที่จะคุ้มครองบริษัทให้ดำรงอยู่โดยสงบเรียบร้อยได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ วรรค ๒ แห่งสังฆาณัติระเบียบพระคณาธิการ พุทธศักราช ๒๔๗๖ จึงขอให้ท่านเจ้าคุณเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ มีอำนาจตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ และกติกาสงฆ์ กฎองค์การ กฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบคณะสงฆ์ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป และขอให้พระภิกษุ สามเณรตลอดอุบาสกอุบาสิกาวัดปากน้ำ จงอยู่ในโอวาทของท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม ทุกประการฯ

สั่ง ณ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๐๒

พระมหาโพธิวงศาจารย์
เจ้าคณะจังหวัดธนบุรี

สมเด็จฯ ทรงรักษาการเจ้าอาวาสวัดปากน้ำถึงปีพ.ศ. ๒๕๐๘ หลังจากนั้นพระราชเวทีได้รับการแต่งตั้ง เป็นเจ้าอาวาส และเจ้าคณะภาค ๓

วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชเวทีได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ที่ พระเทพวรเวที

วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นธรรม ที่พระธรรมธีรราชมหามุนี

การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของหลวงพ่อ

หลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพแล้ว โครงการต่าง ๆ ที่หลวงพ่อดำริไว้หาได้หยุดชะงักไม่ คงดำเนินต่อไปตามผังที่ท่านได้วางไว้ จะได้เล่ารายละเอียดให้ท่านผู้อ่านทราบเป็นเรื่อง ๆ ไป ดังนี้

การเผยแพร่วิชาธรรมกาย

เมื่อหลวงพ่อมรณภาพแล้ว พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ) เป็นผู้แจกพระของขวัญและสอนวิชาธรรมกายสืบต่อมา ท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา และในปีพ.ศ. ๒๕๐๘ ท่านก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายปริยัติด้วย ท่านจึงได้รับฉายาจากศิษย์และผู้เคารพนับถือว่า **หลวงพ่อเล็ก** ส่วนการสอนวิชาธรรมกายแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ยังไม่มีสถานที่ฝึกนั่งภาวนาโดยเฉพาะใช้โรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ ชั้น ๓ เป็นที่ฝึกนั่ง ต่อมาท่านเจ้าคุณราชโมลีได้ปรับปรุงตึกขาวเพื่อใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรม แต่สถานที่ก็ไม่กว้างขวางและสะดวกพอที่จะบรรจุผู้มาปฏิบัติธรรมจำนวนมาก ๆ ได้ ข้าพเจ้าจึงย้ายที่ปฏิบัติธรรมมาที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ชั้นล่าง ได้ขอร้องให้คุณถาวร อัมพรพิพัฒน์ เป็นเจ้าช่วยภาพบริจาคทรัพย์ทำมุ้งลวดและใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรมสืบต่อมา แต่การปฏิบัติธรรมที่โรงเรียนปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ก็มิใช่สะดวกนัก เพราะเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุ สามเณรทั้งในวัดปากน้ำและวัดใกล้เคียง ถ้าเป็นฤดูสอบสนามหลวงและตรงกับวันเสาร์-อาทิตย์ที่มีการปฏิบัติธรรมก็ต้องงดปฏิบัติธรรม

การสร้างหอเจริญวิปัสสนา

ข้าพเจ้าคำนึงถึงว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อของเราท่านเป็นผู้ค้นพบวิชาธรรมกายและได้ทำการสั่งสอนเผยแพร่วิชานี้นานกว่ากึ่งศตวรรษ และได้มอบเป็นมรดกแก่พวกเราทุกคน เหล่าศิษยานุศิษย์ที่ยังระลึกถึงท่าน และต้องการปฏิบัติธรรมตามแนวที่ท่านสอนมีเป็นจำนวนไม่น้อย เห็นได้จากการที่มีผู้มาทำบุญ มาเช่าพระธรรมขันธ์และล็อกเกตหลวงพ่อ มาฝึกนั่งภาวนากันทุกวัน ๆ ละมาก ๆ แต่ทางวัดยังไม่มีสถานที่ฝึกนั่งภาวนาโดยเฉพาะ และยังไม่มีผู้สอนประจำ ก่อนหน้าที่หลวงพ่อเล็กจะมรณภาพในปีพ.ศ. ๒๕๑๑ ท่านสอนเป็นประจำที่หอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต ที่ประดิษฐานศพหลวงพ่อ ในวันพฤหัสบดี เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นเวลาเดียวกับที่หลวงพ่อเคยลงสอนอยู่เป็นประจำ

ข้าพเจ้ามีความปรารถนาจะสร้างสถานที่สำหรับปฏิบัติธรรมโดยเฉพาะขึ้น เพราะวัดปากน้ำก็ได้บูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถและก่อสร้างเสนาสนะสงฆ์เพียงพอกับจำนวนพระภิกษุสามเณรแล้ว ข้าพเจ้าจึงกราบเรียนปรึกษาท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ท่านเห็นชอบด้วยทั้งยังเสนอให้ใช้เงินที่ได้จากการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ท่านบอกว่าถ้าปีเดียวสร้างไม่เสร็จ ๒ ปี ๓ ปีก็ต้องเสร็จไปเอง ข้าพเจ้าได้กราบเรียนท่านไปว่า ไม่อยากนำเงินถวายผ้าพระกฐินพระราชทานมาสร้าง แต่ข้าพเจ้าไม่ได้กราบเรียนให้ท่านทราบว่า จะหาเงินจากที่ใดมาสร้าง ข้าพเจ้ามีดำริอยู่ในใจว่าอยากจะขายที่ดินที่ได้รับมรดกจากมารดา นำเงินมาสร้างหอเจริญวิปัสสนาเพื่อใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรมของผู้ที่ต้องการมาบำเพ็ญเพียรที่วัดปากน้ำนี้ ข้าพเจ้าต้องการจะใช้หอเจริญวิปัสสนาแห่งนี้เป็นสถานที่บวชพระธรรมกายปรารถนาจะเด็ดยอดบุญ

แต่แล้วอาจารย์วรณี สุนทรเวช เป็นผู้เด็ดยอดบุญนี้ อาจารย์ได้มาหาข้าพเจ้าแจ้งความประสงค์ว่าขอเป็นเจ้าภาพบริจาคทรัพย์สร้างตึกวิปัสสนา ข้าพเจ้าจึงเปิดทางให้ทันที เพราะถ้ารอเงินจากการขายที่ดินของข้าพเจ้าอาจจะชักช้าเกินไป ไม่ทราบว่าเมื่อไรจึงจะได้มีโอกาสสร้าง อาจารย์วรณี สุนทรเวชและมารดาคุณหญิงแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี (ประหยัด สุนทรเวช) ได้บริจาคทรัพย์ ๖,๑๐๖,๑๐๖.๐๐ บาท (หกล้านหนึ่งแสนหกพันหนึ่งร้อยหกบาทถ้วน) เพื่อสร้างสถานที่สำหรับปฏิบัติธรรมโดยเฉพาะ เป็นตึก ๒ ชั้นทรงสถาปัตยกรรมไทยทาสีขาวเพื่อเป็นสัญญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์

- ทำพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เริ่มพิธีเวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๙ รูป มีเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นประธานเจริญพระพุทธมนต์

- ถวายภัตตาหารแล้วทำพิธีวางศิลาฤกษ์ โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ แม่กองบาลีสนามหลวง กรรมการมหาเถรสมาคม วัดสามพระยา สมัยดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมปัญญาบดีเป็นประธานฝ่ายสงฆ์

- พล.ต.ท.ชุมพล โลหะชาละ รองอธิบดีกรมตำรวจ สมัยดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานฝ่ายฆราวาส

- เสร็จแล้วมีพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปสำหรับประดิษฐานเป็นพระประธานประจำหอเจริญวิปัสสนา เป็นพระปาง มารวิชัย แบบสุโขทัย หน้าตักกว้าง ๓ ศอกเศษ

- วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ ทำพิธียกช่อฟ้าหอเจริญวิปัสสนาพร้อมกับทำพิธียกช่อฟ้าศาลาการเปรียญหลังใหม่ มีเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสามพระยา เป็นประธาน

การก่อสร้างหอเจริญวิปัสสนานี้อยู่ในความอำนวยการของเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี

สถาปนิกคือพระอาจารย์เปล่ง ปภสฺสโร

ควบคุมการก่อสร้างโดยเจ้าคุณราชโมลี และพระครูวินัยธรทรงเกียรติ ปุณฺฑริโก

ดูแลตกแต่งภายในโดยข้าพเจ้า น.ส.ตรีธา เนียมขำ

สิ้นค่าก่อสร้าง ๕,๑๐๓,๔๐๔.๒๕ บาท (ห้าล้านหนึ่งแสนสามพันสี่ร้อยสี่บาทยี่สิบห้าสตางค์) ใช้จ่ายในพิธีฉลองหอ เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) รวมทั้งสิ้น ๕,๓๐๓,๔๐๔.๒๕ บาท (ห้าล้านสามแสนสามพันสี่ร้อยสี่บาทยี่สิบห้าสตางค์)

การก่อสร้างแล้วเสร็จเรียบร้อยเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๒๑ และกำหนดงานฉลองดังนี้

- วันศุกร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๑
  เวลา ๑๙.๐๐ น. บำเพ็ญกุศลถวายหลวงพ่อและอดีตเจ้าอาวาส
- วันเสาร์ที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๑
  เวลา ๑๐.๐๐ พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์
- เวลา 10.00 น. ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ ประมาณ ๔๐๐ รูป

เมื่อเสร็จพิธีการฉลองแล้ว เปิดหอนี้เป็นที่ปฏิบัติธรรมตั้งแต่วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ อันเป็นวันวิสาขบูชา เป็นต้นไป

นอกจากคุณหญิงแพทยพงษาวิสุทธาธิบดีและอาจารย์วรณี สุนทรเวชจะเป็นผู้บริจาคทรัพย์สร้างหอเจริญวิปัสสนาแห่งนี้แล้ว ยังมีท่านสาธุชนบริจาคสมทบด้วยเป็นเงินถึง ๙๔๑.๘๑๗.๗๕ บาท (เก้าแสนสี่หมื่นหนึ่งพันแปดร้อยสิบเจ็ดบาทเจ็ดสิบห้าสตางค์) รวมรายรับเป็นเงิน ๗,๐๔๗,๙๒๓.๗๕ บาท เงินที่เหลือได้นำไปสมทบสร้างตึกวิเศษธรรมกายต่อไป

ก่อนที่จะเปิดหอเจริญวิปัสสนาแห่งนี้ ท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสได้เรียกประชุมพระเถรานุเถระในวัดปากน้ำที่บรรลุวิชาธรรมกาย เพื่อวางระเบียบการใช้หอเจริญวิปัสสนา ท่านเจ้าอาวาสได้ให้ข้าพเจ้าเข้าประชุมด้วย ในฐานะที่เป็นผู้ริเริ่มสร้างหอเจริญวิปัสสนา ท่านได้มอบหมายให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ดูแล ความเรียบร้อยและควบคุมกำหนดการต่าง ๆ ของหอเจริญวิปัสสนา ท่านบอกว่า "ตรีธา อย่าทิ้งหอนะ ต้องดูแลให้ดี"

ที่ประชุมได้ตกลงออกระเบียบการ ๗ ข้อ คือ

๑. ทุกคนจะต้องช่วยกันรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
๒. นำรองเท้าไปวางบนชั้นเก็บรองเท้า
๓. ต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เฉพาะสุภาพสตรีห้ามสวมกางเกงขึ้นมานั่งปฏิบัติธรรม
๔. ห้ามนำอาหารและเครื่องดื่มเข้ามารับประทานบนหอ
๕. ห้ามนำเด็กเล็ก ๆ ขึ้นมานั่งภาวนา
๖. การนั่งภาวนาไม่ปะปนกัน สุภาพบุรุษนั่งด้านพระภิกษุ สุภาพสตรีนั่งด้านแม่ชี
๗. โปรดสำรวมมารยาททางกายวาจา ถ้ามีความจำเป็นโปรดใช้เสียงเบา ๆ

หลังจากที่ออกระเบียบการใช้แล้ว มีหลายท่านสงสัยว่า เพราะเหตุใดจึงห้ามสุภาพสตรีที่สวมกางเกงไม่ให้ขึ้นไปนั่งภาวนา การที่ขอร้องเช่นนี้เพราะข้าพเจ้าเห็นว่า การที่สุภาพสตรีสวม

กางเกงนั้นก็เพื่อต้องการความคล่องตัว ความสะดวกในการปฏิบัติกิจที่ต้องการความรวดเร็ว ความกระชับรัดกุม ถ้าสุภาพสตรีจะสวมกางเกงเพื่อเดินทางไปในที่กันดาร ไปต่างจังหวัด หรือเพื่อไปเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ต้องการความสำรวมระมัดระวังมากนักก็สมควรอยู่ แต่การมานั่งภาวนาในวัดสมควรที่จะทำกาย วาจา ใจให้ปราณีต เพราะเป็นการมาเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ ประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท อีกทั้งเป็นการสร้างบุญบารมีให้ตัวเอง การเข้าเฝ้าพระพุทธองค์นั้น ควรแต่งกายให้เรียบร้อย กราบไหว้ด้วยกิริยาอันอ่อนน้อม **ให้เหมาะสมกับสถานที่ "อันเป็นศูนย์จักรพรรดิ"** ซึ่งเป็นมงคลอันสูงสุด ซึ่งจะเล่ารายละเอียดให้ท่านฟังภายหลัง ถ้ากราบไหว้และแต่งกายไม่เรียบร้อยก็ถือว่ายังให้ความเคารพไม่เพียงพอ เพราะกายยังไม่ปราณีตเพียงพอ แต่ถ้าท่านไปปฏิบัติธรรมตามโคนต้นไม้ ป่าเขาลำเนาไพรก็ถือว่าเป็นอีกเรื่องหนึ่ง การทำกายให้ปราณีตนั้น เริ่มตั้งแต่การทำความสะอาดร่างกาย การเลือกเครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับให้ถูกต้องตามกาละเทศะ สุภาพสตรีก็ควรจะแต่งกายแบบของสตรี คือนุ่งกระโปรงหรือนุ่งซิ่นให้มิดชิดเรียบร้อย ไม่ใช้สีฉูดฉาด การเข้าไปในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ หรือที่หวงห้ามบางแห่ง เช่น ในพระบรมมหาราชวัง หรือการเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างเป็นทางการนั้น ยังห้ามไม่ให้สุภาพสตรีสวมกางเกง เพราะเห็นเป็นการไม่สุภาพ ในพิธีต่างๆของข้าราชการหญิง ไม่ว่าจะเป็นพลเรือน หรือทหาร ก็ยังไม่เคยปรากฏว่าเป็นกางเกง

การทำในสิ่งที่เหมาะที่ควรจะน้อมนำจิตใจของผู้นั้นให้แช่มชื่นเบิกบาน กล้าหาญ มีความมั่นใจในตัวเอง ไม่เคอะเขิน กระดากอาย เพราะเหตุว่าเราได้ทำไว้ดีแล้ว พระเดชพระคุณหลวงพ่อของเราในสมัยที่ท่านมีชีวิตอยู่นั้น ท่านได้สอนลูกศิษย์ละเอียดถี่ถ้วนมาก ไม่ว่าจะนั่ง นอน ยืน เดิน การคิด การพูด ท่านจะสอนให้ทำทุกอย่างอย่างปราณีต อันเป็นลักษณะของอารยชน การฟังเทศน์ สวดมนต์ นั่งภาวนา ต้องตั้งกายให้ตรง พนมมือก็ต้องนิ้วชิดกัน เพราะเหตุว่าการทำบุญทำกุศลของทุกคนนั้นเป็นการปรับปรุงอัตตภาพของตนเองให้ดีขึ้น ให้ปราณีตยิ่งขึ้น ในเมื่อชีวิตเรายังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏะ ภพชาติต่อไปเราจะได้มีสภาวะที่ดียิ่งขึ้น

สิ่งอันเป็นที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญมี ๓ ประเภท คือ สามีทาน คือการทำบุญให้ทานในสิ่งที่ดีกว่าที่ตนเองใช้อุปโภคบริโภค สหายทาน คือ สภาพของที่ให้เป็นทานนั้นดีเท่าที่ตนเองใช้อุปโภคบริโภค ประเภทสุดท้าย คือ ทาสทาน คือการให้สิ่งของที่ด้อยกว่าตนเองอุปโภคบริโภคเป็นทาน และจะต้องถึงพร้อมด้วยทั้งเจตนา ๓ ประการ มีบุรพเจตนา คือ เจตนาก่อนที่จะให้ ต้องถึงพร้อมด้วยความเต็มใจและตั้งใจที่จะบริจาคทาน มุญจนเจตนา คือเจตนาขณะที่กำลังบริจาคทาน ยังคงเต็มใจและตั้งใจอย่างไม่เปลี่ยนแปลง อปราปรเจตนา คือ หลังจากที่บริจาคทานแล้ว ยังคงความเต็มใจ ชื่นชมยินดีในทานที่บริจาคแล้ว ฉะนั้นการที่จะทำบุญให้ทานไม่ว่าจะเป็นอาหารหรือสิ่งของ จะถวายภิกษุสามเณร ผู้ทรงศีล หรือให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใด เราควรจะให้สามีทาน คือ ถ้าเป็นอาหารก็เป็นอาหารที่มีรสชาติดี ทำอย่างปราณีต บรรจุภาชนะที่สวยงาม และถึงพร้อมด้วยเจตนาทั้ง ๓ ประการ ถ้าอาหารนั้นปรุงรสชาติอร่อย ทำอย่างปราณีต แต่บรรจุในภาชนะที่ไม่

เหมาะสม อาหารนั้นก็จะลดคุณค่าลงไปสำหรับผู้รับ เพราะผู้รับยังไม่ได้ลิ้มรสอาหารว่าเลิศสักเพียงใด เท่ากับเป็นการทอนอานิสงส์ของการบริจาคทาน ผู้รับและผู้ให้ต้องมองสิ่งนั้นด้วยเจตนาตรงกัน ผลและอานิสงส์ของการบริจาคทานจึงจะยิ่งใหญ่ไพศาล

การรักษาศีลก็เช่นกัน ถึงแม้ว่าทุกคนจะสมาทานศีลพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นศีล ๕ ศีล ๘ หรืออุโบสถศีลก็ตาม แต่ละคนจะมีความตั้งใจในการรักษาศีลต่างกัน บางท่านเมื่อสมาทานศีลไปแล้วก็ตั้งอกตั้งใจในการรักษาศีลให้บริสุทธิ์มิให้ด่างพร้อย ถึงพร้อมด้วยบุรพเจตนา มุญจนเจตนา และอปราปรเจตนา คือมีความตั้งใจแน่วแน่เด็ดเดี่ยวก่อนที่จะสมาทานศีล เมื่อสมาทานศีลไปแล้วก็ตั้งใจรักษาให้บริสุทธิ์ หลังจากรักษาศีลเรียบร้อยแล้วก็ยังความปลาบปลื้มยินดีว่าในชีวิตที่ผ่านไปก็ได้เคยมีโอกาสสมาทานศีลรักษาศีลให้บริสุทธิ์

ส่วนการนั่งเจริญภาวนาก็ต้องมีความตั้งใจเต็มใจพร้อมด้วยเจตนาทั้ง ๓ ประการเช่นกัน หลวงพ่อท่านบอกว่าการทำบุญทำกุศลนั้นเปรียบเสมือนการถ่ายรูป เราจะถูกบันทึกภาพไว้ตลอดเวลาโดยอัตโนมัติ ไม่ว่าจะทำดีทำชั่ว คิดดีคิดชั่วหรือพูดดีพูดชั่ว สิ่งที่ทำนั้นไม่มีวันสูญหาย จะถูกบันทึกไว้ทั้งหมด และการถูกบันทึกนี้จะเป็นไปในรูปกฎแห่งกรรมที่จะมาหล่อเลี้ยงชีวิตของเราให้ดีงาม หรือเลวชั่วตามการกระทำของเรา พระพุทธองค์ท่านจึงตรัสว่า กมฺมุนา วตฺตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม กรรมใดที่เราทำไว้ ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีกรรมชั่วกรรมนั้นจะต้องกลับมาสนองผู้กระทำเหมือนล้อเกวียนบดตามเท้าโค

กำหนดเวลาปฏิบัติธรรม ณ หอเจริญวิปัสสนา

วันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดราชการ

เวลา ๑๐.๐๐ น. - ๑๑.๓๐ น. ฟังบรรยายธรรมเป็นเวลา ๓๐ นาที หลังจากนั้นสวดมนต์โดยเปิดเทปเสียงของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ให้ผู้ปฏิบัติธรรมสวดตาม เสร็จแล้วนั่งภาวนาโดยมีข้าพเจ้าเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติ

เวลา ๑๓.๐๐ น. - ๑๔.๐๐ น. สวดมนต์แล้วนั่งภาวนา โดยมีแม่ชีรัมภา โพธิ์คำฉายเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติ

เวลา ๑๘.๐๐ น. - ๑๙.๓๐ น. ฟังบรรยายธรรม สวดมนต์แล้วนั่งเจริญภาวนาโดยมีข้าพเจ้าเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติและแม่ชีที่ได้ธรรมกายคนอื่น ๆ บ้าง

ทุกวัน

เวลา ๑๘.๐๐ น. - ๑๙.๓๐ น. ฟังบรรยายธรรม สวดมนต์แล้วนั่งภาวนา

หมายเหตุ

ในระหว่างพรรษาเพิ่มรอบ ๑๗.๐๐ น. - ๑๘๐๐ น. การสวดมนต์ทุกครั้งจะเปิดเทปเสียงของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ให้ผู้ปฏิบัติธรรมสวดตามทุกครั้ง และมีพิธีกรประจำคือท่านพระครูใบฎีกาพิชัย กิตฺติสาโร ถ้าท่านพระครูใบฎีกาพิชัย ติดภารกิจอื่นมีพระภิกษุ

ที่เป็นพิธีกรแทนคือ

- พระมหาสหัส สุธมฺโม ป.ธ. ๓
- พระมหาสำรวย จารุวณฺโณ ป.ธ. ๕
- พระมหาจงรักษ์ วราสโย ป.ธ. ๔
- พระมหาวันชัย ผาสุโก ป.ธ. ๔
- พระมหาชูพงษ์ สุชุติโก ป.ธ. ๘
- พระมหาปรม โอภาโส ป.ธ. ๔
- พระเกษม ฐิตเขโม

พระภิกษุที่บรรยายธรรมประจำหอเจริญวิปัสสนา คือ

- ท่านเจ้าคุณเมธีวราภรณ์ ป.ธ ๙
- พระครูนิทัศน์ธรรมธาดา
- พระครูสมณธรรมสมาทาน
- พระมหาสุชาติ ธมฺมรตโน ป.ธ. ๙
- พระมหาสังเวย ธมฺมเนตฺติโก ป.ธ. ๙
- พระมหายุทธนา ปริชาโน ป.ธ. ๙

นอกจากนั้นอาจนิมนต์พระคุณเจ้ารูปอื่น ๆ บ้างตามโอกาสอันสมควร และมีข้าพเจ้าเป็นผู้บรรยายธรรมสลับกับพระคุณเจ้าเหล่านี้ด้วย

การนั่งภาวนาในวัดปากน้ำ นอกจากที่หอเจริญวิปัสสนาแล้ว ยังมีการสอนนั่งภาวนาที่

-หอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิตที่ประดิษฐานศพพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๔.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น.

- ตึกบวรเทพมุนี เวลา ๑๖.๐๐ น. และค่ำทุกวัน

มีเจ้าคุณภาวนาโกศลเถร(วีระ คณฺตฺตโม)รองเจ้าอาวาสและอาจารยใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติ

แม้หลวงพ่อของเราท่านจะมรณภาพไปเป็นเวลานานแล้ว แต่ยังมีศิษย์เป็นจำนวนมากที่ศรัทธาเลื่อมใสและต้องการเดินตามรอยเท้าของท่าน การสอนวิชาธรรมกายจึงแพร่หลายกว้างขวางมากขึ้น มีผู้สร้างวัดและสำนักปฏิบัติธรรมกายขึ้นหลายแห่ง เช่น

- วัดพระธรรมกาย ตำบลคลองสาม อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

- โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน การเผยแพร่พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ซึ่งอยู่ภายใต้ความควบคุมของท่านเจ้าคุณภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺตฺตโม) รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา มีการอบรมพระกัมมัฏฐานเป็นประจำ แก่พระสงฆ์ที่มาสมัครเข้ารับการอบรมทั่วประเทศเป็นประจำปีละ ๒-๓ รุ่น ๆ ละ ๒ สัปดาห์ ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

การเผยแพร่วิชาธรรมกายในต่างประเทศ

ในปีพ.ศ. ๒๕๒๕ ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีได้ส่งพระครูสมณธรรมสมาทานไปจำพรรษาที่วัดไทยในเมืองลอสแองเจลิส มลรัฐคาลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อสอนและเผยแพร่วิชาธรรมกาย มีคนไทยและคนต่างประเทศมาศึกษาและปฏิบัติธรรมด้วยเป็นจำนวนมาก

ในปีพ.ศ. ๒๕๒๗ ได้มีคนไทยในมลรัฐฟิลาเดลเฟียเลื่อมใสใคร่จะศึกษาวิชาธรรมกาย จึงได้กราบเรียนปรึกษาท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีอยากจะได้พระภิกษุที่ได้วิชาธรรมกายของวัดปากน้ำไปสอนการปฏิบัติธรรม ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีเห็นเป็นโอกาสอันดีที่จะได้เผยแพร่วิชาธรรมกายของหลวงพ่อ จึงได้ส่งพระครูสมณธรรมสมาทานผู้ช่วยเจ้าอาวาสและรองอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาของวัดปากน้ำ พร้อมกับพระมหาไพโรจน์ ภทฺทโก ไปจำพรรษาเพื่อเผยแพร่วิชาธรรมกาย

และขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการติดต่อซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างวัดไทยในประเทศญี่ปุ่นมีมูลนิธิ "มิตรภาพไทยญี่ปุ่น" เป็นองค์กรนิติบุคคล โดยมีท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีเป็นประธาน เจ้าคุณภาวนาโกศลเถร(วีระ คณฺตฺตโม)และท่านเจ้าคุณอุดรคณาภิรักษ์ (กิตฺติวุฑฺโฒ) เป็นรองประธาน เป็นผู้ดำเนินการหาทุนและสถานที่ที่จะสร้างวัดไทยในประเทศญี่ปุ่น

ในปีพ.ศ. ๒๕๒๗ มีพระภิกษุต่างประเทศจำพรรษาในวัดปากน้ำรวม ๑๑ รูป เป็นพระภิกษุชาว

สก๊อตแลนด์ ๑ รูป

เวียตนาม ๑ รูป

เนปาล ๒ รูป

ศรีลังกา ๖ รูป (พระภิกษุ ๕ รูป สามเณร ๑ รูป)

บังคลาเทศ ๑ รูป

ศูนย์จักรพรรดิ

หลวงพ่อท่านเคยอธิบายว่า ทรัพย์อันหมายถึงเครื่องปลื้มใจในโลกนี้ แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง คือ สวิญญาณกทรัพย์ และ อวิญญาณกทรัพย์ สวิญญาณกทรัพย์ คือ ทรัพย์ที่มีวิญญาณ หรือทรัพย์เป็น ส่วนอวิญญาณกทรัพย์ คือ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณหรือทรัพย์ตาย หลวงพ่อท่านให้อรรถาธิบาย ว่า สวิญญาณกทรัพย์ หรือทรัพย์เป็นนั้นเป็นทรัพย์ที่สำคัญยอดยิ่ง คนที่ไม่รู้ไม่เข้าใจ จะหลงหาสะสม แต่อวิญญาณกทรัพย์ คือ ทรัพย์ตาย ทรัพย์เป็นไม่หา ถ้าคนมีปัญญาจะหาทรัพย์เป็นไม่หาทรัพย์ตาย ทรัพย์เป็นที่สำคัญที่สุดคือ ตัวเรานั่นเอง ถ้าเราทำตัวของเราให้ดีมีวิชาความรู้ มีความสามารถ จะเป็นที่พึงประสงค์ของคนทุกคน ใครเห็นก็อยากจะได้ไปอยู่ด้วยอยากจะได้เป็นพรรคเป็นพวกด้วย ถ้าเป็นหญิงก็ต้องมีวิชาความรู้ของหญิง มีความสามารถ

รักษาตัวดี หญิงบางคนมีรูปสวยไม่มีใครเทียมทัน จนเป็นที่เลื่องลือ ขนาดพระเจ้าแผ่นดินยังต้องให้เสนาอำมาตย์ไปรับมาอภิเษกเป็นมเหสี เรียกว่ามีสวิญญาณกทรัพย์เกิดขึ้นในตัว คนที่เขาจะรับผู้ใดไปร่วมสกุล ร่วมวงศ์วาน เขาจึงต้องดูให้รอบคอบ พิจารณาให้ละเอียด เพราะกลัวจะไปเจอคนชั่วเข้า คนมีลักษณะชั่วจึงไม่เป็นที่พึงปรารถนาของผู้ใด เพราะกลัวจะไปทำให้ลูกหลานที่เกิดต่อมาสืบลักษณะชั่วอีก เขาจะแสวงหาแต่ที่สวยงามกันทั้งนั้น ยิ่งสวยงามจนไม่มีที่ตำหนิยิ่งเป็นที่นิยมชมชอบ ได้ชื่อว่าเป็นสวิญญาณกทรัพย์แท้ ๆ ส่วนอวิญญาณกทรัพย์ คือ ทรัพย์ตายเป็นเครื่องใช้สอยของสวิญญาณกทรัพย์ คือมนุษย์นั่นเอง ทรัพย์ที่มนุษย์ใช้สอยไม่ว่าจะเป็น เงิน ทอง เรือกสวนไร่นา ตึกรามบ้านช่อง ล้วนเป็นอวิญญาณกทรัพย์ทั้งสิ้น ส่วนพวกสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เป็นบริวารของมนุษย์ เช่น วัวควาย ช้างม้า เป็ดไก่สุกร ข้าทาษบริวาร เหล่านี้ล้วนเป็นสวิญญาณกทรัพย์ แต่เป็นสวิญญาณกทรัพย์ชั้นต่ำ สวิญญาณกทรัพย์จริง ๆ ก็คือตัวของตัวเอง การที่จะเป็นสวิญญาณกทรัพย์ชั้นดีหรือชั้นเลวนั้นขึ้นอยู่กับการทำตัวเราเอง ถ้ารู้จักทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น รู้จักสร้างตัว สร้างหลักฐาน รู้จักปรับปรุงแก้ไขตัวเอง ไม่ปล่อยชีวิตไปตามยถากรรม เรียกว่ารู้จักสร้าง สวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวเอง ถ้าทำตัวไม่เป็นเรื่องเป็นราวเกียจคร้าน เหลวไหล จัดเป็นสมบัติเลว คือเป็นสวิญญาณกทรัพย์อย่างเลว ในสากลโลกนี้เขาต้องการแต่สิ่งที่ดี ไม่ว่าจะเป็นสวิญญาณกทรัพย์ หรือ อวิญญาณกทรัพย์ ทุกคนเขาต้องการแต่สิ่งดีเยี่ยม ทรัพย์ในโลกก็ต้องคัดชนิดเนื้อเยี่ยม ตั้งแต่เนื้อเงิน เนื้อทอง เนื้อเพชร เนื้อแก้ว ต้องคัดกันอย่างละเอียด ถึงแก้วสจรพัดนึก แก้วกายสิทธ์

สิ่งที่จัดเป็นสวิญญาณกทรัพย์ รัตน ๗ ประการ มี ช้างแก้ว ม้าแก้ว ขุนคลังแก้ว ขุนพลแก้ว นางแก้ว จักรแก้ว แก้วมณี อันเป็นสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ พระเจ้าจักรพรรดิมี ๓ ประเภท คือ บรมจักร (จักรพรรดิอย่างสูง) มหาจักร (จักรพรรดิอย่างกลาง) จุลจักร (จักรพรรดิอย่างต่ำ) สมบัติเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นในโลกแล้วช่วยทำให้โลกเป็นสุข จัดเป็นสวิญญาณกทรัพย์แท้จริง ตามปกตินั้น เมื่อโลกได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อน ไม่มีความสงบสุข พระพุทธเจ้าจะอุบัติมาเป็นที่พึ่งของมนุษย์โลก ถ้ายุคนั้นไม่มีพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งจะมีพระปัจเจกพุทธเจ้าแทน หากยุคนั้นว่างทั้งพระพุทธเจ้าและพระปัจเจกพุทธเจ้า พระเจ้าจักรพรรดิจะมาเกิดพร้อมรัตน ๗ ประการ เพื่อเป็นที่พึ่งแก่มนุษย์บรรเทาความทุกข์ยาก เดือนร้อน ปราบปรามพวกมิจฉาทิษฐิให้เบาบางลง ทำให้มวลมนุษย์ได้รับความสงบสุขขึ้น สวิญญาณกทรัพย์ ๗ ประการนี้ ลึกซึ้งยิ่งนักดูเหมือนเป็นของตาย แต่ความจริงแล้วเป็นของเป็นเหาะเหิรเดินอากาศไปได้ มาได้ ในโลกมนุษย์นี้และโลกอื่น ๆ ล้วนแต่มีสวิญญาณกทรัพย์เหล่านี้ไว้ใช้สอยทั้งนั้นจัดเป็นรัตนอันปราณีต

ในสวรรค์ทั้ง ๖ ชั้น คือ จาตุมหาราช ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานนรดี และปรนิมมิตวสวัตดี ทุกชั้นล้วนมีแก้วมณีทั้งประเภท สวิญญาณกทรัพย์ และ อวิญญาณกทรัพย์ทั้งสิ้น แก้วมณีที่เป็นอวิญญาณกทรัพย์คือ ทรัพย์ตาย ได้แก่ เครื่องประดับตกแต่งวิมาน แทนที่นั่งที่นอนล้วนแล้วแต่สวยสดงดงาม ปราณีต เป็นของมีค่า ที่เป็นสวิญญาณทรัพย์ หรือทรัพย์เป็น ได้แก่ รัตน ๗

ประการ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้มีแต่ความสุขกาย สุขใจ ไม่มีความทุกข์ นอกจากสวรรค์ทั้ง 6 ชั้นนี้แล้ว ในชั้นพรหมทั้ง ๑๑ ชั้น คือ พรหมปาริสัชชาภูมิ พรหมปุโรหิตาภูมิ มหาพรหมาภูมิ ปริตตาภาภูมิ อัปปมานาภูมิ อาภัสราภูมิ ปริตตสุภาภูมิ อัปปมาณสุภาภูมิ สุภกิณหาภูมิ เวหัปผลาภูมิ อสัญญีสัตตาภูมิ ก็ใช้รัตนะทั้ง ๗ ประการนี้เช่นกัน แต่รัตนทั้ง ๗ ประการนี้ทั้งที่เป็นสวิญญาณกรัตนะ และ อวิญญาณกรัตนะ ก็หาเลิศประเสริฐไปกว่าพระพุทธเจ้าไม่ พุทธรัตนะเป็นรัตนะสูงสุด การที่เราได้ธรรมกายคือการเข้าถึงพุทธรัตนะ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ตถาคตสฺส โข วาเสฏฺฐา อธิวจนํ ธมฺมกาโย อิติปิ ดูกรวาเสฏฐโคตรทั้งหลาย **คำว่าธรรมกายเป็นชื่อของตถาคตโดยแท้**[๑]

เมื่อข้าพเจ้ามาอยู่วัดปากน้ำ ในปีพ.ศ. ๒๔๘๒ ได้ยินคนที่อยู่มาก่อนพูดกันว่า สถานที่สร้างตึกขาวนั้นเป็นศูนย์จักรพรรดิ ต่อมาข้าพเจ้าก็ได้ยินจากปากของหลวงพ่อเอง ท่านบอกว่า **ศูนย์จักรพรรดิ์นี่แหละ จะทำให้วัดปากน้ำอุดมสมบูรณ์ เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ** แม้เมื่อหลวงพ่อมณรภาพแล้ว และก็เป็นความจริงตามที่หลวงพ่อบอกไว้ เหตุแห่งความเจริญของวัดปากน้ำนอกจากจะเป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อ บวกกับความสามารถของท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสแล้ว ยังมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ลี้ลับมหัศจรรย์หนุนอยู่ด้วยนั่นคือ "**ศูนย์จักรพรรดิ**"

ดังนั้น เมื่อมีการลงมติกันว่าจะสร้างหอเจริญวิปัสสนา สำหรับท่านสาธุชนทั้งหลายมาปฏิบัติธรรม จึงเห็นพ้องต้องกันว่าควรจะสร้าง ณ ที่อันเป็นศูนย์จักรพรรดิ หลังจากนั้นจึงได้รื้อตึกขาวออก และสร้างหอเจริญวิปัสสนาแพทยวงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัด - วรณี สุนทรเวช

กายสิทธิ์

ท่านผู้อ่านบางท่านคงจะเคยได้ยินเรื่อง เพชรตาแมว และพวกคดต่าง ๆ มาบ้างแล้ว คดเหล่านี้บางทีเกิดในสมองช้าง ตาวัว ตาควาย ตาแมว ถ้าเกิดในตาแมว มักเรียกว่า เพชรตาแมว บางทีเกิดในผลทับทิม มะละกอ ลูกหมาก และผลไม้ต่าง ๆ จะเกิดขึ้นในสิ่งใด ๆ ก็ได้ จากสิ่งที่อ่อนนิ่มก็กลายเป็นแข็ง บางทีแข็งขนาดเป็นหินเป็นแก้ว จะขบเคี้ยวทุบตีอย่างไรก็ไม่แตก บางคนสับมะละกอลงไปก็พบหินอยู่ภายใน นับเป็นสิ่งที่แปลกประหลาด เพราะมะละกอมิใช่ไม้ยืนต้นปลูกไม่นานก็ให้ผลแล้วทำไมจึงมีหินอยู่ภายในได้ สิ่งทั้งหมดนี้หลวงพ่อท่านเรียกว่า "**กายสิทธิ์**"

แต่ถ้าเกิดในร่างกายคน เช่น ในนัยน์ตา หรือ ตามส่วนอื่น ที่เรียกว่า ต้อหิน ต้อกระจก หรือ นิ่ว นั้นไม่จัดเป็นกายสิทธิ์นะคะ มีแต่จะทำความทุกข์ทรมานให้กับบุคคลนั้น ต้องรีบให้แพทย์ช่วยกำจัดทำลายให้หมดไป

หลวงพ่อท่านบอกว่า กายสิทธิ์ลงที่ไหน ที่นั่นก็แปรสภาพ จากของที่ไม่ถาวรก็กลายเป็นของที่ถาวร จากของที่ไม่ศักดิ์สิทธิ์ก็กลายเป็นของศักดิ์สิทธิ์ หลวงพ่อท่านมีกายสิทธิ์มากมายหลายชนิด เพราะขณะที่ปฏิบัติกิจภาวนาท่านมักจะเรียกกายสิทธิ์ทั้งหลายมารวมที่ท่าน และยัง

---

๑. หลวงพ่อแสดงเรื่องนี้ไว้ในพระธรรมเทศนา เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๔๙๗

มีพวกลูกศิษย์นำมาถวายอีกด้วย หลวงพ่อท่านอธิบายว่า **กายสิทธิ์เป็นบริวารสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ ซึ่งมี ๓ ประเภท คือ บรมจักร มหาจักร และจุลจักร** บริวารสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ คือสัตตรัตนะ มี ช้างแก้ว ม้าแก้ว ขุนพลแก้ว ขุนคลังแก้ว นางแก้ว จักรแก้ว แก้วมณี กายสิทธิ์จัดอยู่ในประเภท แก้วมณี

กายสิทธิ์นั้น ถ้าตกไปอยู่กับผู้ใด ก็จะบันดาลให้มีสังหรณ์ทั้งเหตุดีและร้าย กายสิทธิ์นั้นเจ้าของควรนำติดตัวอยู่ตลอดเวลา ให้เนื่องกับกายเนื้อ เพื่อจะได้สัมพันธ์ทางกาย เมื่อสัมพันธ์ทางกายแล้ว ใจก็สัมพันธ์ด้วย เป็นการเปิดอายตนะรับสิ่งที่เป็นมงคลช่วยเสริมบารมีของเจ้าของด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยในการทำสมาธิ การกำหนดดวงอุคคหนิมิต เพราะตามปกติคนส่วนมากจะกำหนดดวงอุคคหนิมิตไม่เป็น แต่ผู้ที่มีกายสิทธิ์ในครอบครอง จะรู้จักลักษณะของดวงอุคคหนิมิต จะกำหนดได้ง่ายขึ้น กายสิทธิ์เหล่านี้ล้วนเป็นสิริมงคลทั้งสิ้น ไม่มีที่เป็นอัปมงคลเลย

เนื่องจากหลวงพ่อท่านมีกายสิทธิ์จำนวนมาก ท่านจึงแจกกายสิทธ์ให้ผู้ได้วิชาธรรมกายเกือบทุกคนเพื่อถือขณะปฏิบัติกิจภาวนา เพราะช่วยทุ่นแรงในการปฏิบัติภาวนา เมื่อหลวงพ่ออาพาธท่านได้เรียกกายสิทธิ์กลับคืนหมด สำหรับข้าพเจ้านั้น หลวงพ่อเคยให้พระบรมธาตุ ๑ เจดีย์งา และกายสิทธิ์ ๑ ดวง เพื่อถือเวลาปฏิบัติกิจภาวนา และเวลาที่หลวงพ่อเรียกกายสิทธิ์คืนนั้นเผอิญข้าพเจ้าไม่อยู่ เมื่อกลับมาได้ทราบจากเพื่อน ข้าพเจ้าจึงได้นำกายสิทธิ์และพระบรมธาตุใส่ถาดเล็ก ๆ ไปคืนหลวงพ่อ หลวงพ่อถามว่า "ของอยู่ที่เอ็งเท่านี้หรือ" ข้าพเจ้าตอบว่า "เจ้าค่ะ" หลวงพ่อบอกว่า "เออ หลวงพ่อให้เอ็ง"

หลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพแล้ว ข้าพเจ้าได้กราบเรียนให้ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีทราบว่า ข้าพเจ้ามีสมบัติของหลวงพ่อ ๒ อย่าง คือ พระบรมธาตุบรรจุเจดีย์งา ๑ และกายสิทธิ์อีก ๑ ดวง ข้าพเจ้าคิดว่า จะถวายคืนให้เป็นสมบัติของวัดปากน้ำ เมื่อชีวิตหาไม่แล้ว ของทั้ง ๒ สิ่งนี้เป็นสมบัติของข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าปรารถนาจะถวายให้เป็นสมบัติส่วนรวมของวัดปากน้ำ ขอท่านผู้อ่านทั้งหลายได้โปรดรับทราบและเป็นพยานด้วย

ศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่อ เมื่อทราบความศักดิ์สิทธิ์ของกายสิทธิ์ ต่างก็หาไว้เป็นสมบัติเพื่อความเป็นสิริมงคล หลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพแล้ว คณะศิษย์ที่ใกล้ชิดของหลวงพ่อและได้วิชาธรรมกายจำนวน ๕ คน คือ นายประยูร สุนทารา คุณนายเชื้อ ปุรณเสวี นางลมัย ชูวงศ์วุฒิ น.ส.ประยูร นาคบุญเที่ยง และข้าพเจ้า น.ส.ตรีธา เนียมขำ ได้บรรจุกายสิทธิ์ ๓ ดวง แต่ละดวงมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๓ นิ้ว ไว้ในรูปเหมือนของหลวงพ่อซึ่งเป็นรูปยืนเต็มองค์ตรงที่เป็นศูนย์กลางกาย ฐานที่ ๗ บรรจุเมื่อ วันพุธที่ ๕ พ.ค. ๒๕๐๒ อันเป็นวันที่ชาวจังหวัดสมุทรปราการเป็นเจ้าภาพสวดอภิธรรมศพหลวงพ่อ และรูปยืนนี้ได้ประดิษฐานอยู่หน้าหีบศพของท่านบนหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต

ข้าพเจ้ามีเรื่องเกี่ยวกับกายสิทธิ์จะเล่าให้ท่านผู้อ่านฟังอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ อันเป็นปีที่ท่านเจ้าคุณภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ) ถึงแก่มรณภาพ ซึ่งศิษย์

และผู้ที่เคารพนับถือ มักเรียกท่านว่า **"หลวงพ่อเล็ก"** ท่านเป็นภิกษุที่ได้ธรรมกายขั้นสูงเป็นลูกศิษย์ที่ใกล้ชิดของหลวงพ่อ ท่านบวชตั้งแต่เป็นสามเณร และได้รับใช้สนองพระเดชพระคุณหลวงพ่อมาด้วยดี ท่านเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูงของคณะศิษย์ทั้งในวัดและนอกวัด และเป็นผู้หนึ่งที่ ได้ช่วยกอบกู้ฐานะของวัดปากน้ำให้ดียิ่งขึ้น มาโดยลำดับนับแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๒ ที่หลวงพ่อมรณภาพเป็นต้นมา ท่านเป็นพระภิกษุที่มีจิตใจดี อารมณ์ดี เยือกเย็น มีเมตตากรุณายิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เป็นนิจ ไม่เคยปรากฏว่าท่านโกรธหรือดุด่าผู้ใดเลย เมื่อท่านมรณภาพลงลูกศิษย์และผู้ที่เคารพนับถือ จึงเศร้าโศกเสียใจ และว้าเหว่ที่สูญเสียท่านไป ระหว่างที่ทางวัดปากน้ำกำลังบำเพ็ญกุศลถวายแด่หลวงพ่อเล็ก คืนวันหนึ่ง ข้าพเจ้าฝันเห็นท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี นั่งอยู่บนอาสนสงฆ์ มีพระภิกษุอีกหลายรูปนั่งเรียงต่อจากท่าน ในฝันนั้นท่านมีหน้าตาเศร้าหมอง ข้าพเจ้าได้เข้าไปกราบเรียนถามว่า ท่านวิตกกังวลเรื่องใดจึงมีหน้าตาเศร้าหมอง ท่านบอกว่า ท่านเป็นห่วงวัดปากน้ำ ว่าจะไปรอดหรือไม่รอด ข้าพเจ้าได้กราบเรียนท่านไปว่า กายสิทธิ์ไงล่ะคะ นึกถูก นึกเป็น นึกดี นึกได้ทุกที ในฝันนั้นข้าพเจ้าได้นึกถึงกายสิทธิ์ของหลวงพ่อ เพราะทราบว่าหลวงพ่อท่านมีกายสิทธิ์มาก หลังจากวันนั้นข้าพเจ้าได้พบท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีอีกหลายครั้ง แต่มิได้เล่าความฝันให้ท่านฟัง เพราะไม่แน่ใจว่าท่านจะเชื่อหรือไม่ จึงได้แต่เก็บไว้ในใจทั้งที่ใจอยากจะเล่าให้ท่านฟัง วันหนึ่ง ข้าพเจ้าพบท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ขณะที่ท่านรอเจ้าภาพที่นิมนต์ท่านสวดมนต์ ท่านได้ทักทายข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงกราบเรียนเรื่องความฝันให้ท่านฟัง ท่านถามข้าพเจ้าว่าฝันตั้งแต่เมื่อไร ข้าพเจ้ากราบเรียนท่านว่า ประมาณ ๒ สัปดาห์ผ่านมาแล้ว ท่านก็บอกว่า "อ้าว ถ้าอย่างนั้นก็ฝันคืนเดียวกับที่หลวงพี่ฝันน่ะซิ หลวงพี่ก็ฝันนะเรื่องกายสิทธิ์น่ะ" ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ได้เล่าความฝันให้ข้าพเจ้าฟังดังนี้

ท่านฝันว่าท่านเดินทางไปประเทศญี่ปุ่นกับเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒโฆษาจารย์ วัดสามพระยา (ขณะนั้น ดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมปัญญาบดี) ขณะที่ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี กำลังอยู่ในห้องพักกับเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒโฆษาจารย์ ได้มีผู้นำแก้วกายสิทธิ์จุยเจียมาถวาย ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ได้ส่งแก้วกายสิทธิ์ดวงนั้นไปให้ สมเด็จพระพุฒโฆษาจารย์ ๆ รับมาพิจารณาแล้วบอกว่าดี แล้วส่งคืนให้ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี

หลังจากที่ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ฝันได้ไม่นาน ทางประเทศญี่ปุ่นได้มีหนังสือมากราบทูลเชิญสมเด็จพระสังฆราช ปุ่น ปุณณสิริมหาเถร วัดพระเชตุพนฯ ให้เสด็จไปฉลองวิหารที่ประเทศญี่ปุ่น พร้อมกับท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ในวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๑๒ แต่สมเด็จพระสังฆราชทรงมีกิจที่จะต้องกระทำ ไม่สามารถเสด็จได้ จึงได้นิมนต์สมเด็จพระพุฒโฆษาจารย์ไปแทน เมื่อเดินทางไปถึงประเทศญี่ปุ่นและเข้าห้องพักแล้ว ก็มีเหตุการณ์เกิดขึ้นตรงกับในความฝันของท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีทุกประการ ท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีได้นำแก้วกายสิทธิ์จุยเจียมาจากประเทศญี่ปุ่นและเก็บรักษาอย่างดีจนถึงทุกวันนี้

กฐินพระราชทาน

หลังจากหลวงพ่อมรณภาพแล้ว วัดปากน้ำเปรียบเสมือนรัตนนาวาที่เพียบหนักใกล้จะจม คณะศิษย์ที่เคยไปมาหาสู่หลวงพ่อและมาทำบุญที่วัดปากน้ำลดจำนวนลงเหลือน้อยมาก สภาพของวัดปากน้ำขณะนั้นเงียบเหงาซบเซา เพราะขาดร่มโพธิ์ร่มไทร ที่ให้ความร่มเย็นเป็นสุขบรรดาพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่อาศัยอยู่ในวัดปากน้ำ และลูกศิษย์ที่มีจิตผูกพันกตัญญูรู้คุณหลวงพ่อ เสมือนหนึ่งท่านเป็นบิดาบังเกิดเกล้า และรู้สึกว่าวัดปากน้ำเป็นเสมือนบ้านของตนเอง ต่างก็พยายามช่วยกันกู้รัตนนาวาลำนี้อย่างสุดความสามารถ ให้พ้นจากการล่มจม และสามารถลอยลำอยู่อย่างสง่างามดังปรากฏแก่ตาท่านทั้งหลายในทุกวันนี้ ตัวข้าพเจ้ามาอยู่วัดปากน้ำตั้งแต่ยังเด็กมีอายุเพียง ๑๓ ปี อยู่ในความอุปการะของหลวงพ่อตลอดมา ท่านเป็นผู้ให้ทุกอย่างให้ทั้งที่อยู่ ที่กิน ให้การศึกษาวิชาความรู้ ทั้งวิชาทางโลกและทางธรรม และที่สำคัญยิ่งคือท่านเป็นผู้ต่อชีวิตมารดาของข้าพเจ้า ช่วยรักษาโรคร้ายให้หายมีอายุยืนยาวต่อมาอีก ๒๔ ปี หลวงพ่อจึงเปรียบเสมือนบิดาบังเกิดเกล้าของข้าพเจ้า และวัดปากน้ำก็เปรียบเสมือนเป็นบ้านของข้าพเจ้าเอง บรรดาพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา เด็กวัด และลูกศิษย์ของหลวงพ่อทุกคนที่มาทำบุญ ปฏิบัติธรรมที่วัดปากน้ำนี้ก็เปรียบเสมือนเป็นพี่น้องร่วมบิดาเดียวกัน ข้าพเจ้าจึงอุทิศชีวิตจิตใจทำทุกอย่างไม่ว่าสิ่งนั้นจะยากลำบากมีอุปสรรคขวากหนามมากเพียงใด เพื่อความอยู่รอดของวัดปากน้ำ เป็นการบูชาพระคุณของหลวงพ่อ

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ อันเป็นปีที่หลวงพ่อมรณภาพนั้น กรมการศาสนาได้มาทอดกฐินที่วัดปากน้ำได้เงินเข้าวัดประมาณ ๖๐๐ กว่าบาท เงินจำนวนนี้ในสมัยนั้นมีค่ามากมาย แต่เมื่อหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ทางวัดต้องจ่ายไปในงานทอดกฐินแล้ว ก็แทบจะไม่มีเงินเหลือ เพราะก่อนหน้าที่จะมีการทอดกฐินทางวัดได้ตระเตรียมงานต่าง ๆ มีการขัดล้างทำความสะอาด และเจดีย์ใหญ่น้อยที่ล้อมรอบพระอุโบสถสมัยนั้นยังไม่มีถนนเข้าถึงวัด การเดินทางมาวัดปากน้ำต้องมาทางเรือ และพระอุโบสถก็มิได้มีสภาพดังที่ท่านเห็นในปัจจุบัน แต่เป็นพระอุโบสถที่ทาปูนสีขาวทั้งหลัง เมื่อฝนตกก็มีคราบสกปรกมีตะไคร่น้ำจับ พระภิกษุสามเณรต้องช่วยกันปีนขึ้นไปทำความสะอาดพระอุโบสถและเจดีย์ทุกองค์ แล้วจึงทาปูนขาวและซื้อดอกไม้มาจัดตกแต่งในพระอุโบสถ เตรียมเครื่องดื่มไว้รับรองเจ้าภาพที่มาทอดกฐิน ทั้งหมดนี้ต้องจ่ายเงินไปเกือบเท่าเงินที่ได้จากการทอดกฐิน

ปีต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๓ กรมการศาสนาได้ติดต่อไปที่บริษัท เต็ฉเฮงหยู ให้มาทอดกฐินที่วัดปากน้ำ เพราะเห็นว่าเป็นลูกศิษย์หลวงพ่อ และวัดปากน้ำมีพระภิกษุ สามเณร จำพรรษาอยู่เป็นจำนวนมาก บริษัท เต็งเฮงหยู โดยมีคุณสวัสดิ์ คุณหญิงล้อม โอสถานุเคราะห์ เป็นประธานก็ยินดีมาทอดกฐินได้จัดหาอาหารพร้อมปัจจัยมาถวายพระภิกษุ สามเณรด้วย ได้เงินเข้าวัดประมาณ ๗,๕๐๐.- บาท

ในตอนนั้นข้าพเจ้าคิดอยากจะให้มีการทอดกฐินในรูปของกฐินสามัคคี เพื่อจะได้เงินเข้าวัดมาก ๆ เพราะวัดปากน้ำมีภาระค่าใช้จ่ายมาก ได้แก่ค่าภัตตาหาร ค่าน้ำ - ไฟ การศึกษาด้านพระปริยัติธรรม ค่าก่อสร้าง และปฏิสังขรณ์เสนาสนะ พระอุโบสถก็ชำรุดทรุดโทรม หลังคารั่วกุฏิพระก็เก่าผุ ล้วนแต่ต้องใช้เงินจำนวนมากทั้งสิ้น

แม้ว่าข้าพเจ้าจะอยู่วัดปากน้ำกับหลวงพ่อมาตั้งแต่เด็ก แต่ก็ไม่ค่อยจะมีโอกาสรู้จักศิษย์ของหลวงพ่อที่อยู่นอกวัด เพราะศิษย์เหล่านั้นเมื่อมาวัดปากน้ำมักต้องการพบหลวงพ่อเพียงองค์เดียวเท่านั้น เมื่อมาแล้วไม่พบหลวงพ่อ เพราะบางครั้งหลวงพ่อรับนิมนต์ไปฉันภัตตาหารนอกวัด ลูกศิษย์เหล่านั้นก็จะกลับไป แต่ข้าพเจ้าก็พอจะรู้จักชื่อลูกศิษย์บางคนของหลวงพ่อ เพราะท่านเคยเล่าให้ฟังว่า เป็นใคร มีกิจอะไร มีฐานะอย่างไร ข้าพเจ้าจึงคิดจะไปหาบุคคลเหล่านั้น เพื่อขอร้องให้เขารับเป็นกรรมการกฐินวัดปากน้ำ โดยจะขอเงินคนละ ๕๐๐ บาท ถ้าลูกศิษย์ของหลวงพ่อช่วยรับเป็นกรรมการได้สัก ๑๐๐ คน ก็จะหาเงินได้ถึง ๕ หมื่นบาท รวมทั้งเงินที่ได้จากการแจกซองกฐินอีก แต่เมื่อหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว ก็ควรจะมีเงินเหลือเข้าวัดประมาณ ๕ หมื่นบาท ข้าพเจ้าคิดเช่นนี้มาตั้งแต่หลวงพ่อมรณภาพในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ แต่ก็ยังไม่ทราบว่าจะเริ่มดำเนินการอย่างไร

ประมาณเดือน ก.ค. พ.ศ. ๒๕๐๔ หลังเข้าพรรษาแล้ว ข้าพเจ้าจำได้แม่นยำ เพราะข้าพเจ้าฝันว่า หลวงพ่อมานั่งอยู่หน้าเตียงนอนของข้าพเจ้า ท่านนั่งบนเก้าอี้หวายเก่า ๆ ข้าพเจ้าดีใจมากที่ได้เห็นท่าน รีบตรงเข้าไปกราบ หลวงพ่อท่านถามว่า ตรีธา เอ็งจะทอดกฐินหรือ ข้าพเจ้าได้กราบเรียนท่านไปว่า เจ้าค่ะ แต่ลูกไม่ทราบว่าจะขอพระราชทานกฐินอย่างไร ท่านตอบว่าให้ไปหา พ.อ.ม้วน คชวงศ์ ซึ่งขณะนั้นรับราชการสังกัดกรมการเงิน กระทรวงกลาโหม ปัจจุบันเกษียณอายุแล้ว และดำรงตำแหน่งเหรัญญิกของสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ ข้าพเจ้าตื่นประมาณตี ๔ รู้สึกปลาบปลื้มปิติมาก พอดีเพื่อนที่ร่วมปฏิบัติกิจภาวนาวิชาธรรมกายด้วยกัน ชื่อ ประยูร มายืนที่หน้าเตียงนอนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงรีบบอกว่า "พี่ยูร ปีนี้ฉันจะต้องทอดกฐินให้ได้" พี่ประยูรตอบว่า "อะไรยังไม่ทันจะล้างหน้าเลย จะทอดกฐิน" ข้าพเจ้าย้ำด้วยความมั่นใจ "จริง ๆ นะพี่นะ หลวงพ่อมาบอก ฉันจะต้องทอดกฐินให้ได้"

การที่ข้าพเจ้าฝันถึงหลวงพ่อครั้งนี้ ทำให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจมากคิดว่าจะต้องขอทอดกฐินพระราชทานให้ได้ ข้าพเจ้าจึงเริ่มดำเนินการหากรรมการกฐิน แต่ก็ยังไม่แน่ใจว่าลูกศิษย์ของหลวงพ่อเหล่านั้นจะเชื่อใจและไว้วางใจข้าพเจ้าหรือไม่ ก่อนที่จะออกไปหากรรมการกฐิน ข้าพเจ้าได้ขึ้นไปบนโรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ เพราะเวลานั้นได้ตั้งศพของหลวงพ่อไว้ที่นั่น ข้าพเจ้าไปจุดธูปเทียน กราบเรียนหลวงพ่อว่า ลูกจะไปหากรรมการกฐิน ไม่ว่าลูกจะไปขอร้องผู้ใดก็ตาม ขอให้ผู้นั้นมีความเชื่อถือ เมตตา ในตัวลูก ขอให้เขาตกลงใจรับเป็นกรรมการกฐิน และขอให้ลูกขอกฐินพระราชทานมาทอดที่วัดปากน้ำนี้เป็นผลสำเร็จ

ข้าพเจ้า ได้ดำเนินวิธีการขอกรรมการกฐินดังนี้ ขอยกตัวอย่าง เช่น ข้าพเจ้าทราบว่า คุณเชิญศรี เป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อ มีบ้านอยู่ที่สี่แยกบ้านแขก แต่คุณเชิญศรี ไม่เคยรู้จักข้าพเจ้าเลย ข้าพเจ้าจึงชวนเพื่อนไปด้วย เพื่อเป็นพยานว่า ข้าพเจ้านั้นมิได้ไปพูดจาหลอกลวง เมื่อไปถึงบ้านคุณเชิญศรี ข้าพเจ้าแนะนำชื่อ นามสกุล และความเป็นมาของตัวข้าพเจ้าเองอย่างย่อ ๆ พร้อมทั้งแถลงวัตถุประสงค์ในการมาพบคุณเชิญศรี เมื่อคุณเชิญศรีได้ฟังรายละเอียดก็ตกปากรับเป็นกรรมการกฐินทันที สำหรับเรื่องเงินนั้น ข้าพเจ้าบอกให้นำเงินไปมอบให้ทางวัดในวันทอดกฐินเลย ข้าพเจ้าไม่ขอเก็บเงินเอง เพราะเกรงว่าเขาจะไม่สบายใจและต้องการให้เขาได้รู้ได้เห็น ได้ทำบุญกับมือเอง จะได้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส การที่ศิษย์ของหลวงพ่อตกลงใจรับเป็นกรรมการนั้น มิใช่เป็นเพราะวาทะศิลป์ของข้าพเจ้าแน่นอน แต่หากเป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อจึงมีผู้ยินดีทำบุญ ต่อจากนั้นข้าพเจ้าก็ได้ถามผู้ที่รับปากเป็นกรรมการว่า เขามีญาติพี่น้องเพื่อนฝูงที่เป็นศิษย์ของหลวงพ่ออีกบ้างไหม ถ้ากรรมการผู้ใดตอบว่ามี ข้าพเจ้าก็จะขอร้องให้เขาพาไปหาเพื่อขอให้เป็นกรรมการอีก ที่ต้องขอร้องให้กรรมการผู้นั้นเป็นผู้พาไปเอง เพราะเกรงว่าญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงเขาซึ่งไม่รู้จักข้าพเจ้าจะปฏิเสธ เพราะไม่ไว้วางใจ ด้วยวิธีนี้ข้าพเจ้าจึงต้องออกไปนอกวัดทุกวันเพื่อหากรรมการกฐิน ก่อนจะออกไปก็ได้ขึ้นไปกราบเรียนหลวงพ่อขอให้ท่านช่วย เมื่อกลับมาและได้กรรมการเพิ่มขึ้นก็ขึ้นไปกราบเรียนให้ท่านทราบเช่นกัน ทำเช่นนี้จนหากรรมการกฐินได้ครบ ๑๐๐ คน

เรื่องสำคัญต่อไปคือ การขอกฐินพระราชทาน ตัวข้าพเจ้าในสมัยนั้นก็ยังมีอายุไม่มากนักเป็นเพียงคนอาศัยอยู่วัดคนหนึ่งมิได้มีตำแหน่งหน้าที่การงานหรือมีห้างร้านบริษัทอันเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ทั้งยังมิได้มีฐานะเป็นคหปตานี ที่มีฐานะดีพอที่จะทอดกฐินพระราชทานได้ เมื่อหลวงพ่อมาเข้าฝันข้าพเจ้า แนะนำให้ไปหา พ.อ.ม้วน คชวงศ์ ซึ่งรับราชการสังกัดกรมการเงิน กระทรวงกลาโหม และ พ.อ.ม้วนฯ ก็ไม่เคยรู้จักข้าพเจ้ามาก่อน แต่ข้าพเจ้าก็ได้ไปพบ พ.อ.ม้วนฯ หลังจากที่แนะนำตัวเองแล้ว จึงบอกไปว่า "คุณน้าช่วยขอพระราชทานผ้าพระกฐินให้วัดปกน้ำด้วยเถอะค่ะ ดิฉันรวบรวมกรรมการได้ ๑๐๐ คนแล้ว" พ.อ.ม้วนฯ คงจะไม่คาดคิดว่าข้าพเจ้าจะทำงานใหญ่นี้ได้สำเร็จ จึงได้ย้อนถาม ซึ่งข้าพเจ้ายังจำข้อความได้มาจนทุกวันนี้ว่า "คุณน่ะหรือจะขอกฐินพระราชทาน คุณจะทำได้หรือ "ข้าพเจ้ายืนยันความประสงค์ให้ พ.อ.ม้วนฯ แน่ใจอีกครั้งหนึ่ง พ.อ.ม้วนฯ กำชับว่า "ถ้าจะทำต้องทำให้ดีนะ ถ้าทำไม่ดีถือว่าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ" ข้าพเจ้าได้รับรองให้พ.อ.ม้วนฯ วางใจ เพราะมีความตั้งใจแน่วแน่เด็ดเดียวว่าถึงอย่างไรจะต้องทำให้สำเร็จ ถ้าได้เงินไม่พอกับที่คาดไว้ ก็คิดจะนำของมีค่าส่วนตัวที่มารดาให้ไว้นั้นออกมาขาย ถ้าขายของมีค่าหมดแล้ว ยังได้เงินไม่พออีก ก็คิดจะนำที่ดินซึ่งเป็นมรดกออกขายด้วย แต่ไม่ได้เล่าโครงการนี้ให้ พ.อ.ม้วนฯ ฟัง เพียงแต่พูดรับรองว่าจะต้องจัดการทอดกฐินพระราชทานให้ลุล่วง และสมพระเกียรติยศทุกประการ พ.อ.ม้วนฯ จึงรับปากว่าจะขอพระราชทานผ้าพระกฐินให้

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ จึงไม่มีประธานกฐิน เพราะขอพระราชทานในนามพ.อ.ม้วน คชวงศ์ เมื่อถึงเวลาก็พิมพ์ซองกฐินแจก ได้เงินมาเลี้ยงพระ ซื้อของถวายพระ จัดของเพิ่มเติมที่องค์กฐิน และเป็นค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ได้เงินเข้าวัด ๙ หมื่นบาท หลังจากนั้นข้าพเจ้าได้ดำเนินการทอดกฐินพระราชทาน วัดปากน้ำเรื่อยมา เมื่อใกล้เวลาจะถวายผ้าพระกฐิน ก็ไปเที่ยวขอพวกคณะศิษย์ของหลวงพ่อให้มาเป็นกรรมการอีก

ในปี ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาถวายผ้าพระกฐินหลวงที่วัดปากน้ำ มีพลตรีโสภณ คุณประทุม กะราลัย และแม่ชีญาณี ศิริโวหาร เป็นประธานคณะศิษย์ได้เงิน -๖๑๓,๐๕๓.๒๕ บาท (หกแสนหนึ่งหมื่นสามพันห้าสิบสามบาทยี่สิบห้าสตางค์)

ในปี ๒๕๑๓ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัณณวดี และพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี เสด็จมาถวายผ้าพระกฐิน มีข้าพเจ้า คุณสอิ้ง สัตยประกอบ คุณนลินี แจ่มพัฒน์ คุณยิ่งอาย ไชยสุต เป็นประธานคณะศิษย์ ได้เงิน -๓๑๕,๑๙๘.๗๐ บาท (สามแสนหนึ่งหมื่นห้าพันหนึ่งร้อยเก้าสิบแปดบาทเจ็ดสิบสตางค์)

ในที่สุด ข้าพเจ้าได้ออกความเห็นว่า ไหน ๆ พวกเราทั้งหลายก็เป็นศิษย์ครูเดียวกัน เป็นพี่น้องพ่อเดียวกัน และพวกเราทุกคนก็ได้ร่วมแรงร่วมใจกันกอบกู้สภาพของวัดปากน้ำที่ใกล้จะสลายตัวให้ยืนยงขึ้นมาอีก ขอให้พวกเราได้แสดงเจตจำนงไว้เลยว่าจะขอเป็นประธานกฐินกันในปีต่อ ๆ ไปใครต้องการจะเป็นประธานกฐินปีใดก็แจ้งไว้ล่วงหน้าเลย ถ้ามีใครคนใดคนหนึ่งตายก็ยกเลิกกันไป ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้มีจิตศรัทธารับเป็นประธานกฐินไว้ล่วงหน้าถึง ๔๐ ปี คือถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๗ และในแต่ละปีก็มิได้มีประธานเพียงคนเดียว มีผู้แสดงเจตจำนงเป็นประธานแต่ละปีเป็นจำนวนมาก แม้ว่าเมื่อถึงเวลานั้นข้าพเจ้าจะมิได้มีชีวิตอยู่ได้เห็นแล้ว แต่ก็มีความสบายใจ มีความปลาบปลื้มเป็นสุขที่ได้ทราบว่า วัดปากน้ำ จะไม่ถูกทอดทิ้ง ตั้งแต่มีการถวายผ้าพระกฐินพระราชทานในปีพ.ศ. ๒๕๐๔ เรื่อยมาจนถึงปีพ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อรวบรวมทุนทรัพย์ไว้ใช้ในการก่อสร้าง และบูรณะปฏิสังขรณ์ เสนาสนะต่าง ๆ ในวัดได้ยอดเงินรวมทั้งหมด ๑๑,๙๓๐,๐๙๓.00 (สิบเอ็ดล้านเก้าแสนสามหมื่นเก้าสิบสามบาทถ้วน)

งานทั้งหลายที่ข้าพเจ้าริเริ่มทำขึ้นมาและประสบความสำเร็จ เช่นการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน การสร้างหอเจริญวิปัสสนา ข้าพเจ้าทราบดีว่า มิใช่เป็นเพราะความสามารถของตัวข้าพเจ้า แต่เป็นด้วยบารมีอันศักดิ์สิทธิ์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ และอานุภาพวิชาธรรมกาย เนื่องจากข้าพเจ้าเคยอยู่กับหลวงพ่อมาแต่เล็กแต่น้อย จึงทราบดีว่าหลวงพ่อมีความประสงค์อันใดเป็นเรื่องปัจจุบัน เรื่องใดเป็นโครงการในอนาคต ข้าพเจ้าเคยได้ยินได้ฟังจากปากหลวงพ่อทั้งเรื่องที่เป็นโครงการในอนาคตตั้งแต่ของบุคคล ของวัดปากน้ำ ของประเทศชาติ แม้แต่ของโลก เมื่อได้ยินได้ฟังในขณะนั้นยังเคยนึกสงสัยว่าจะเป็นไปได้หรือ แต่แล้วกาลเวลาก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า เรื่องที่หลวงพ่อกล่าวนั้นเป็นความจริงทุกประการ ฉะนั้น ในการที่ข้าพเจ้าริเริ่มปฏิบัติการใด ๆ เกี่ยวกับวัดปากน้ำจึงต้องเรียนปรึกษาหลวงพ่อ

ก่อนทุกเรื่อง ต้องอาศัยบารมีของท่านอยู่ตลอดเวลา ท่านผู้อ่านคงจะสงสัยเป็นอันมากว่า ในเมื่อหลวงพ่อท่านได้มรณภาพไปแล้ว ข้าพเจ้าจะติดต่อกับท่านได้อย่างไร และยังมีหลายท่านสงสัยว่าหลวงพ่อได้มรณภาพไปเป็นเวลานานแล้ว ป่านนี้ท่านมิไปเกิดแล้วหรือ บ้างก็อยากรู้ว่าหลวงพ่อไปเกิดหรือยัง ถ้าไปเกิดแล้วท่านไปเกิดเป็นลูกใคร อยู่ที่ไหน คิดจะติดตามไปดูกัน และยังมีผู้สงสัยใคร่รู้อีกว่าการกราบไหว้ขอบุญบารมีหลวงพ่อเป็นที่พึ่งนั้น ไม่ว่าจะกราบที่วัดหรือที่บ้าน หลวงพ่อท่านจะทราบหรือไม่ ข้าพเจ้าได้ตอบผู้สงสัยเหล่านั้นไปว่า ถ้าหลวงพ่อของเราได้ไปถือกำเนิดเป็นมนุษย์แล้ว วัดปากน้ำคงไม่เจริญรุ่งเรืองดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ หลวงพ่อของเราท่านยังอยู่ ยังดูการกระทำของพวกศิษย์ทั้งหลายทั้งยังช่วยเหลือด้วย ข้าพเจ้ามีเรื่องของคุณสุวรรณา ประวัฒโน มาเล่าให้ท่านผู้อ่านฟัง เพื่อเป็นการยืนยันว่า หลวงพ่อท่านยังคอยสอดส่องดูแลศิษย์ของท่านอยู่

คุณสุวรรณา ประวัฒโน เป็นศิษย์ที่เลื่อมใสศรัทธาหลวงพ่อมาก มีอาชีพทางค้าขาย คืนวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๔ เธอฝันว่าหลวงพ่อมาบอกว่าขอลำไยแห้ง ๑ ปี๊บ และน้ำตาลทราย ๑ กระสอบ คุณสุวรรณา คิดว่าการที่หลวงพ่อมาเข้าฝันเช่นนี้ แสดงว่า ทางวัดปากน้ำคงจะมีงานใหญ่สำคัญเป็นแน่ รุ่งขึ้นจึงโทรศัพท์มาถามข้าพเจ้าที่บ้าน เผอิญวันนั้นข้าพเจ้าไม่อยู่บ้านไปฟังเทศน์มหาชาติกัณฑ์คาถาพันที่ศาลาการเปรียญ หลานของข้าพเจ้าเป็นผู้รับโทรศัพท์เลยบอกไปว่าอีก ๑ เดือน ที่วัดปากน้ำจะมีงานถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานนี้ ข้าพเจ้ามิได้บอกคุณสุวรรณา เพราะคิดว่าคุณสุวรรณาคงจะได้รับซองฎีกาแล้ว เมื่อคุณสุวรรณาทราบเรื่อง ดังนั้น เธอปลาบปลื้มใจถึงกับน้ำตาไหล เพราะดีใจว่าหลวงพ่ออยากได้สิ่งใดก็มาบอกเธอ เธอยินดีหามาถวายทุกอย่าง คุณสุวรรณา ได้ขอร้องให้ข้าพเจ้าช่วยหาซื้อลำไยแห้งอย่างดีให้ ๑ ปี๊บ และน้ำตาลทรายอย่างดี ๑ กระสอบ ในวันถวายผ้าพระกฐินพระราชทานขอให้ข้าพเจ้าช่วยจัดการต้มน้ำลำไยเลี้ยงผู้ที่มาทำบุญที่วัดปากน้ำให้เต็มที่ทีเดียว นี่แสดงให้เห็นว่าหลวงพ่อท่านยังอยู่กับพวกเรา ข้าพเจ้าขอแนะนำให้ท่านทั้งหลายตั้งใจเดินตามหลวงพ่อไปอย่าได้หยุดยั้ง หลวงพ่อท่านได้เขียนแผนที่และลูกศรไว้ให้พวกเราแล้ว แม้หนทางนั้นจะยากลำบากทุรกันดารเพียงใด ขอให้ท่านจงพยายามใช้ขันติวิริยะ สัจจะในการประพฤติปฏิบัติ อย่าได้รวนเรแวะเวียน ณ ที่ใด ให้มีความหนักแน่นมั่นคงเอาชีวิตเป็นเดิมพัน แล้วท่านจะได้รู้เห็นเป็นวิชาธรรมกายอย่างแน่นอน ข้าพเจ้าขอฝากข้อคิดไว้ว่า

"หนทางไกล ถ้าเดินไม่พักก็จักถึง"

การศึกษาพระปริยัติธรรม

พระปริยัติธรรมเป็นหลักสูตรการศึกษาของภิกษุสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อผลิตบุคลากร มารับใช้ศาสนาโดยดำรงตนเป็นศาสนทายาทรับสืบทอดมรดกธรรมให้คงอยู่ชั่วกาลนาน

พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านมองเห็นความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ท่านมีเจตนาอย่างแรงกล้าที่จะให้การศึกษาแก่คนทุกคนโดยเฉพาะพระภิกษุ สามเณร เพราะท่านเห็นว่า การศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น ผู้มีการศึกษาดีย่อมได้รับโอกาสที่ดีกว่าคนอื่น การให้การศึกษาเท่ากับให้สมบัติจักรพรรดิ กิน-ใช้ ไม่หมด ยิ่งใช้ยิ่งมี ยิ่งให้ยิ่งเพิ่ม การสร้างคนนี้เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ และยุ่งยาก เมื่อสร้างคนได้แล้ว สิ่งอื่น ๆ จะตามมาเองภายหลัง

ดังนั้น เมื่อท่านได้รับบัญชาให้มาครองวัดปากน้ำ ท่านจึงดำเนินการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร ตามหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยตั้งสำนักเรียนขึ้นในวัด โดยมีท่านเองเป็นเจ้าสำนักเรียน และมอบหมายแต่งตั้งให้ พระศรีวิสุทธิโมลี (ช่วง วรปุญโญ ป.ธ.๙) เป็นอาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดปากน้ำตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ หลังจากที่ท่านมรณภาพแล้ว พระศรีวิสุทธิโมลี ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ที่ พระราชเวที ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ในปีพ.ศ. ๒๕๐๘ เมื่อเป็นเจ้าอาวาส ก็ต้องเป็นเจ้าสำนักเรียนโดยตำแหน่ง ดังนั้น ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่จึงว่างลง ท่านจึงแต่งตั้งพระภาวนาโกศลเถร (ธีระ ธมฺมธโร ป.ธ.๔) หรือหลวงพ่อเล็ก เป็นอาจารย์ใหญ่ต่อมา เมื่อพระภาวนาโกศลเถร มรณภาพลงในปีพ.ศ. ๒๕๑๑ จึงแต่งตั้ง พระเมธีวราภรณ์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ.๙) เป็นอาจารย์ใหญ่ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๑๑ ถึงปัจจุบัน (๒๕๒๗)

ปัจจุบัน สำนักเรียนวัดปากน้ำ เป็นสำนักเรียนที่ใหญ่สำนักเรียนหนึ่ง ของการคณะสงฆ์ เพราะในแต่ละปี มีพระภิกษุ สามเณรเข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก และสถิติการสอบได้ในแต่ละปี ทั้งแผนกบาลีและนักธรรม อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาโดยตลอด ดังนั้น ทางคณะสงฆ์จึงได้ยกย่องประกาศเกียรติคุณสำนักเรียนวัดปากน้ำ โดยมอบกิตติบัตร-พัดรองประกาศเกียรติคุณเป็นสำนักเรียนตัวอย่าง สำนักเรียนหนึ่ง ของการคณะสงฆ์ ในปีพ.ศ. ๒๕๒๖

ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของสำนักเรียน การเอาใจใส่ของเจ้าสำนักเรียน การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพของอาจารย์ใหญ่ การร่วมแรงร่วมใจเสียสละของคณะครูอาจารย์และความพากเพียรอุตสาหะของนักเรียน ทำให้สำนักเรียนนี้เป็นที่นิยมยกย่องโดยทั่วไป

เพื่อแสดงถึงเกียรติคุณของสำนักเรียนวัดปากน้ำ จึงขอแสดงสถิติของผู้ที่สอบเปรียญธรรม ๙ ประโยค ได้ ในสังกัดสำนักเรียนวัดปากน้ำ ดังนี้

รายชื่อผู้สอบเปรียญธรรม 9 ประโยคได้ในสังกัดสำนักเรียน
วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

๑. พระมหาสว่าง	ปภากโร	รัตนรัตติ	พ.ศ. ๒๕๐๐
๒. พระมหาเสริม	ปญฺญาวชิโร	วงษ์จันทร์	พ.ศ. ๒๕๐๔
๓. พระมหาอารีย์	อริชโย	สหชาติโกสีย์	พ.ศ. ๒๕๐๔

๔. พระมหาทองดี	สุรเตโช	สุรเดช	พ.ศ. ๒๕๑๕
๕. พระมหาวิเชียร	อโนมคุโณ	เรืองขจร	พ.ศ. ๒๕๑๖
๖. พระมหามนตรี	ขนฺติสาโร	เพชรศาสตร์	พ.ศ. ๒๕๑๘
๗. สามเณรสุชาติ		สอดสี	พ.ศ. ๒๕๑๙
๘. พระมหาประนอม	กิตฺติปญฺโญ	วิเชียรสรรค์	พ.ศ. ๒๕๒๐
๙. สามเณรสุจินต์		เพชรเนียน	พ.ศ. ๒๕๒๒
๑๐. สามเณรสังเวย		เนตรนิมิตร	พ.ศ. ๒๕๒๔
๑๑. พระมหายุทธนา	ปริชาโน	ลี้ภานุวงษ์	พ.ศ. ๒๕๒๕
๑๒. พระมหาสุนทร	สุนฺทโร	สันติธัช	พ.ศ. ๒๕๒๖

การก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรเสนาสนะต่าง ๆ

การซ่อมพระอุโบสถ

เมื่อต้นปีพ.ศ. ๒๕๐๓ ท่านเจ้าคุณราชโมลี ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูญาณปรีชา เป็นผู้ควบคุมงานด้านก่อสร้างได้เสนอความคิดเห็นที่จะซ่อมพระอุโบสถต่อสมเด็จป๋า แต่เดิมนั้นท่านเจ้าคุณราชโมลีท่านคิดจะซ่อมเฉพาะหลังคาพระอุโบสถเท่านั้น เพราะเวลาฝนตกหลังคารั่วมาก เนื่องจากวัดปากน้ำเป็นวัดเก่าแก่สร้างมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา เคยมีการซ่อมแซมครั้งใหญ่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จากนั้นมายังไม่เคยมีการซ่อมใหญ่เลย แต่เมื่อรื้อหลังคาดูแล้วท่านเจ้าคุณราชโมลีท่านเห็นว่าจะซ่อมเพียงเท่านั้นไม่ได้ ต้องซ่อมโครงสร้างทั้งหมดซึ่งต้องใช้งบประมาณถึงหนึ่งล้านบาท มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์ไว้แล้ว ๒ หมื่นบาท คือ คุณกุล-คุณละม่อม ผ่องสุวรรณ สมเด็จป๋าท่านทรงหนักพระทัยมาก เพราะขณะนั้นทางวัดมีเงินที่หาได้จากการสวดแจงเพียงแสนเศษเท่านั้น ท่านจึงประสงค์จะให้ระงับโครงการนี้ไว้ก่อน จึงรับสั่งกับเจ้าคุณราชโมลีว่า ขอให้หลวงพ่อเล็กและข้าพเจ้าเข้าสมาธิไปถามหลวงพ่อก่อนว่า หลวงพ่อจะอนุญาตให้ซ่อมพระอุโบสถหรือไม่ถ้าหลวงพ่ออนุญาตจึงจะซ่อมได้ ข้าพเจ้าจึงได้เข้าสมาธิไปกราบเรียนถามหลวงพ่อ ๆ ท่านก็อนุญาตและกำหนดวันลงมือซ่อมให้ด้วย คือวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๓ เวลา ๐๘.๐๐ น. ทั้งยังสั่งอีกว่าให้สมเด็จป๋าเป็นผู้ลงมือซ่อมเอง คือให้ไปทุบกำแพงที่หน้าโบสถ์เป็นปฐมฤกษ์ สมเด็จป๋าทรงปฏิบัติตามคำสั่งของหลวงพ่อทุกประการหลังจากที่กะเทาะปูนที่กำแพงหน้าพระอุโบสถก็ได้พบว่า ภายในกำแพงนั้นมีประตูกลางอีกประตูหนึ่ง สมเด็จป๋าจึงรับสั่งให้เปิดไว้ตามแบบเดิม ดังนั้นประตูหน้าพระอุโบสถจึงมี ๓ ช่อง ดังที่เห็นอยู่ในทุกวันนี้

ต่อมาท่านเจ้าคุณราชโมลีได้กราบทูลสมเด็จป๋า เพื่อขอประทานอนุญาตย้ายองค์พระประธานให้ติดผนัง เพื่อว่าเนื้อที่ภายในพระอุโบสถด้านหน้าพระประธานจะได้กว้างขวาง

ขึ้น แต่สมเด็จป๋าท่านไม่ทรงเห็นด้วย เพราะการย้ายองค์พระประธานนั้นต้องใช้เงินเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เป็นการเพิ่มภาระโดยใช่เหตุและอีกประการหนึ่งท่านทรงเห็นว่าที่ตั้งเดิมขององค์พระประธานนั้นเหมาะสมดีอยู่แล้ว ด้วยมีทางเดินได้รอบองค์พระ ด้านหลังมีที่กว้าง เวลามีพิธีอุปสมบทใช้เป็นที่ครองผ้าของนาคได้ไม่ประเจิดประเจ้อแก่สายตาของญาติโยม

ส่วนเจ้าคุณราชโมลีนั้นท่านเข้าใจว่า เมื่อหลวงพ่อท่านอนุญาตให้ซ่อมพระอุโบสถได้ท่านก็คงอนุญาตให้ย้ายองค์พระประธานได้ ดังนั้นท่านจึงสั่งให้ช่างขุดหลุมตอกเสาเข็มเพื่อรับน้ำหนักองค์พระประธานเตรียมไว้หลังจากเตรียมการเรียบร้อยแล้ว เจ้าคุณราชโมลีท่านได้ไปกราบทูลสมเด็จป๋าว่าจะย้ายองค์พระประธานสมเด็จป๋ามีรับสั่งว่า "หลวงพ่อพระประธานอยู่มากี่ร้อยกี่พันปีก็ไม่รู้ มาคิดไล่ที่ทำวัง พวกแกไปขออนุญาตหลวงพ่อก่อนว่าท่านจะเอาอย่างไร ถ้าหลวงพ่อบอกให้ย้ายก็ย้ายไป ฉันอนุญาตไม่ได้" แต่ยังไม่ทันจะทำสมาธิถามหลวงพ่อ

คืนหนึ่งข้าพเจ้าฝันว่า เห็นท้องฟ้าเป็นสีดำมืดสนิท มีดาวดวงใหญ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๖ นิ้ว ดารดาษเต็มท้องฟ้ากระพริบอยู่วิบวับ และมีแสงฟ้าแลบแปลบปลาบเป็นระยะ ๆ ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นเป็นเวลากลางวัน เพราะพระภิกษุ สามเณรกำลังฉันภัตตาหารเพลที่ศาลาการเปรียญ บรรยากาศในความฝันของข้าพเจ้าน่าสะพรึงกลัวมาก สักครู่มีเสียงอสนีบาตฟาดเปรี้ยงลงมาทางหน้าพระอุโบสถด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วส่วนหลังของพระอุโบสถก็ค่อย ๆ ทรุดลง มีภาพของหลวงพ่อปรากฏขึ้นเพียงครึ่งองค์ ใบหน้าของท่านใหญ่มหึมาบึ้งตึงแลดูน่ากลัวมาก ท่านกล่าวเสียงดังว่า **ข้าไม่พอใจ** ข้าพเจ้าอกสั่นขวัญแขวนแทบสิ้นสติเพราะไม่เคยเห็นหลวงพ่อในลักษณะเช่นนี้มาก่อนเลยในชีวิต ข้าพเจ้ารีบวิ่งไปเรียกพระภิกษุสามเณรที่กำลังฉันภัตตาหารให้มาช่วยกันชะลอพระอุโบสถ แต่ก็สุดความสามารถพระอุโบสถค่อย ๆ ทรุดจมหายไป

เช้ารุ่งขึ้นข้าพเจ้ารีบไปเล่าความฝันให้ท่านเจ้าคุณราชโมลีฟัง ท่านจึงเชื่อว่าหลวงพ่อไม่ต้องการให้ย้ายองค์พระประธาน ถ้าไม่เชื่อฟังขืนทำอาจจะเกิดความวิบัติขึ้น ท่านจึงไปทูลให้สมเด็จป๋าทรงทราบว่า จะไม่มีการย้ายองค์พระประธาน สมเด็จป๋าท่านทรงนิพนธ์เล่าเรื่องการซ่อมพระอุโบสถไว้ดังนี้

พระวิเชียรกวี (ท่านเจ้าคุณราชโมลี) มาบอกว่าเรื่องพระประธานนั้นหลวงพ่อไม่ให้ย้าย ให้เอาไว้ตามเดิม ถ้าขืนย้ายจะเกิดวิบัติต่าง ๆ นานา สภาพของวัดก็จะเริ่มเสื่อมทรามลง ห้ามย้ายเด็ดขาด คำสั่งนี้เป็นดุจเทวโองการมาแต่เบื้องบน พระประธานคงประดิษฐานตามเดิม เราจึงพูดว่า สมน้ำหน้าอ้ายคนหัวรั้น บอกแล้วว่าไม่ให้ย้ายยังจะดิ้นรนเพื่อจะย้ายอีก คงสมใจแล้วถูกหลวงพ่อขนาบเข้าให้ เพราะพวกแกรวมหัวกันไม่เชื่อข้า เมื่อเป็นโอกาสดังนี้เราก็ขี่แพะไล่เสียเลย จึงพูดต่อไปว่า ถ้าพวกแกใช้ความคิดเกะกะอีก ข้าจะบอกให้หลวงพ่อหักคอพวกแกให้หมดวัดทีเดียว นี้ก็เป็นเพราะ **อานุภาพธรรมกาย**

การซ่อมพระอุโบสถนั้น หลังคาเปลี่ยนเป็นมุขลด เดิมไม่มีมุขลด แต่มีมุขน้อยยื่นมาถึงบันไดพระอุโบสถซุ้มประตูหน้าต่างปั้นเป็นลวดลายดอกไม้เถา มีจักรตรงกลาง ไม่เหมือนอย่างทุกวันนี้ ทางวัดเปลี่ยนแปลงหมดคงรักษาจักรไว้ แต่ทำเป็นจักรีแทน ผนังข้างในเขียนลายประแจจีนพื้นดำ เมื่อกะเทาะปูนเก่าออกลายก็สิ้นสภาพไปด้วย กำแพงแก้วก็เสื่อมคุณภาพ พระเจดีย์นับจำนวนสิบ ๆ ทั้งเล็กทั้งใหญ่เสื่อมคุณภาพทั้งหมด จำเป็นต้องรื้อออก พระวิหารน้อยหน้าพระอุโบสถ ๒ หลังรื้อออก หลังใต้สร้างก่อน เราคิดว่าจะมาอาศัยการปฏิบัติธรรมในบางโอกาส ต่อมาได้มานอนพักบ้าง รู้สึกว่าสงบดี หลังที่สองสร้างเสร็จแล้ว ผู้เขียนจะย้ายมาหลังใหม่ด้านทิศเหนือ เพราะเย็นดี แดดไม่ส่องเวลาบ่าย ลานพระอุโบสถลาดปูนหมด ทำให้พื้นวัดสะอาดตาเป็นที่เลื่อมใสของประชาชนผู้มาเจริญกุศล ใครมาเห็นก็ต้องชม บานประตูหน้าต่างพระอุโบสถเขียนลายรดน้ำเรื่องธรรมาธรรมะสงคราม ของเดิมดูเหมือนว่าเป็นลายเถาไม้ การสร้างแลการซ่อมพระอุโบสถ และถาวรวัตถุในบริเวณพระอุโบสถดังกล่าวแล้ว สินค้าก่อสร้างซึ่งจะกล่าวต่อไป ซุ้มสีมารื้อออกไม่ให้สร้างใหม่หน้าบรรณพระอุโบสถทำขึ้นใหม่ ไม่ใช่ของเดิม ลายเสาประดับก็เช่นกัน

ดังได้กล่าวแล้วว่าการซ่อมพระอุโบสถ ขอให้ไปขออนุญาตหรือขอความเห็นของหลวงพ่อวัดปากน้ำก่อนนั้น ครั้นเมื่อหลวงพ่ออนุญาตให้ซ่อมทั้งยังกำหนดวันซ่อมให้ด้วย เราเห็นเป็นโอกาสจึงพูดว่า พวกแกจำไว้ว่า หลวงพ่อพวกแกให้ซ่อมต้องปฏิบัติตาม ถ้าขัดข้องเงินทองจะมารบกวนให้ฉันหามิได้ พวกแกไปบอกหลวงพ่อให้หามา ข้าไม่รับรู้เรื่องเงินทอง เพราะข้าไม่ได้บอกให้ซ่อม ใครบอกให้ซ่อมผู้นั้นต้องหาเงินมาซ่อมเอง เป็นเรื่องประหลาดมาก เมื่อลงมือซ่อมแล้ว การเงินก็มีมาทันแก่การซ่อม ไม่มีความขัดข้องเรื่องค่าจ้างและการใช้จ่าย นึกแล้วก็น่าปลื้มใจ จะหาวัดไหนหาเงินง่ายและสะดวกเท่าวัดปากน้ำนั้นยาก นี่ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นเพราะ **อานุภาพธรรมกาย**

วิหารน้อยหลังเหนือและใต้ หรือซ้ายมือ ขวามือ หน้าพระอุโบสถ เขาเรียกว่า **วิหารสมเด็จ** เพราะทางวัดสร้างขึ้นหลังหนึ่ง สมัยเมื่อสมเด็จป๋าเป็นผู้รักษาการตำแหน่งเจ้าอาวาส เพื่อให้มาพักในฐานะเจ้าอาวาส และมาทำพระกรรมฐานตามกาลตามโอกาส ต่อมาสร้างขึ้นอีกหลังหนึ่งแทนของเก่าเรียกว่าวิหารสมเด็จเหมือนกัน

การก่อสร้างและปฏิสังขรณ์พระอุโบสถ วิหารคด วิหารสมเด็จ รวมราคา ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสองแสนบาทถ้วน) กำแพงพระอุโบสถ เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท (สองหมื่นบาทถ้วน)

หลังจากบูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถเรียบร้อยแล้ว จึงได้กำหนดการผูกพัทธสีมาในวันที่ ๑๗-๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จัดงานฉลอง ๙ วัน ๙ คืน ได้เงินถึงล้านกว่าบาท เป็นที่แปลกประหลาดใจของผู้คนในสมัยนั้นมาก เพราะวัดอื่น ๆ ที่จัดงานผูกพัทธสีมาจะได้เงินอย่างมากก็เพียง ๒ แสนบาท ในงานนี้ได้จัดทำเหรียญที่ระลึกงานผูกพัทธสีมาด้วย

ข้าพเจ้ามีเรื่องเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระประธานในพระอุโบสถวัดปากน้ำ มาเล่าให้ท่านผู้อ่านได้ทราบ เรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๐๕ หลังจากบูรณะพระอุโบสถและผูกพัทธสีมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านเจ้าคุณราชโมลีท่านประกาศห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้นำพวงมาลัย ดอกไม้หรือสิ่งของต่าง ๆ ไปวางเกะกะหน้าพระประธาน ถ้าจะนำดอกไม้ไปบูชาต้องใส่พานหรือจัดแจกันให้สวยงาม มีสตรีผู้หนึ่งได้มาบวชชีที่วัดปากน้ำแล้วลาศีลก่อนที่จะกลับบ้าน ได้ไปถ่ายรูปที่ในพระอุโบสถ หน้าองค์พระประธานเป็นที่ระลึก เพื่อนที่เป็นช่างภาพให้ได้แนะนำให้ขออนุญาตพระประธานเสียก่อน แต่เธอผู้นั้นกลับบอกว่าไม่ต้องก็ได้ เพื่อนยังพูดอีกว่า ระวังจะถ่ายรูปไม่ติด เธอผู้นั้นบอกว่า ถ้าไม่ติดจะผูกคอตาย ผลปรากฏว่ารูปใบนั้นไม่ติดจริง ๆ หลังจากนั้นพระประธานได้ไปเข้าฝันสตรีผู้นั้น ท่านพูดว่า ไหนว่าจะผูกคอตาย เธอตกใจมากและพยายามอ้อนวอนขออภัยที่พูดไปเช่นนั้น ท่านก็ย้ำว่าพูดแล้วต้องทำ เธอเลยขอถวายพวงมาลัยแทน ท่านต้องการพวงใหญ่แค่ไหนก็จะถวาย ท่านบอกว่า เชือกที่ใช้ผูกยาวแค่ไหน พวงมาลัยก็ต้องยาวเท่านั้น สตรีผู้นั้นจึงไปซื้อพวงมาลัยที่ทำด้วยกระดาษแห้งยาวเมตรกว่ามาถวาย ท่านเจ้าคุณราชโมลีท่านมาเดินตรวจดูความสะอาดเรียบร้อยภายในพระอุโบสถ ท่านเห็นพวงมาลัยกระดาษเข้า ท่านก็หาตัวคนที่มาวางจึงได้ทราบความดังที่เล่าให้ท่านทราบนี้

หอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต

หลังจากซ่อมพระอุโบสถและผูกพัทธสีมาเสร็จเรียบร้อยแล้วในปีพ.ศ. ๒๕๐๕ คณะศิษย์อันมีสมเด็จป๋าเป็นองค์ประธานได้ปรึกษาและตกลงใจกันเป็นเอกฉันท์ว่าจะต้องสร้างที่ประดิษฐานศพของหลวงพ่อขึ้นใหม่ แทนที่จะตั้งไว้บนชั้น ๓ ด้านตะวันออกของโรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ตลอดไป ทุกท่านเห็นพ้องกันว่าควรจะรื้อกุฏิไม้หลังใหญ่ที่หลวงพ่อเคยอยู่มาก่อน เพราะชำรุดทรุดโทรมลงมากแล้ว ควรสร้างใหม่เป็นตึกสองชั้นทรงไทย ชั้นบนเป็นที่ประดิษฐานศพและเป็นที่บำเพ็ญกุศลของสาธุชน ชั้นล่างเป็นที่อยู่ของพวกที่ได้ธรรมกาย ผนังตึกชั้นล่างก่อปูนปิดหมด มีทางเข้าด้านหนึ่งต่างหากจากตัวตึกหลังนี้

การที่คณะศิษย์ต้องการสร้างตึกที่ประดิษฐานศพของหลวงพ่อขึ้นก็เพราะต้องการให้เป็นที่ประดิษฐานศพของหลวงพ่อโดยเฉพาะไม่เกี่ยวกับเสนาสนะส่วนอื่น ๆ และยังเป็นการสะดวกแก่ผู้ที่จะมาเคารพศพหลวงพ่ออีกด้วย เพราะบนชั้น ๓ ของโรงเรียนนั้นต้องขึ้นบันไดไปถึง ๓ ชั้น แต่ละชั้นสูงมากเป็นการลำบากแก่ผู้สูงอายุ และบางเวลาไม่มีคนเลยทำให้ดูน่ากลัววังเวง ตึกหลังนี้สร้างเสร็จในปีพ.ศ. ๒๕๐๗ มีชื่อว่า **หอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต** ใช้งบประมาณการก่อสร้างเป็นเงิน ๗๕๐,๐๐๐.๐๐ บาท (เจ็ดแสนห้าหมื่นบาท) และยังได้สร้างหีบทองและฐานที่รองรับหีบศพ ทุกอย่างลอกแบบจากของหลวง แล้วเปลี่ยนคืนของหลวงไป

และได้สร้างพัดยศพระราชาคณะชั้นเทพอันเป็นยศของหลวงพ่อถวายหนึ่งเล่ม พัดยศนี้ถ่ายจากตัวจริงของหลวงและประดับไว้ที่หีบศพ เพื่อเป็นอนุสรณ์ และยังมีรูปหล่อของท่านเป็นรูปยืนขนาดเท่าองค์จริงประดิษฐานอยู่ทางด้านขวามือของหีบศพ หล่อโดยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

ปัจจุบันหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิตเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของวัด เพราะนอกจากจะเป็นที่ประดิษฐานศพของพระเดชพระคุณหลวงพ่อแล้ว ยังเป็นที่อำนวยประโยชน์แก่สาธุชนผู้ต้องการบำเพ็ญกุศลถวายหลวงพ่อ บำเพ็ญกุศลอุทิศแก่ผู้วายชนม์ ทำพิธีมงคลสมรส ทำบุญเพื่อความเป็นสิริมงคลของตัวเอง และยังเป็นที่ปฏิบัติธรรมในวันพฤหัสบดีเวลา ๑๔.๐๐ น. อีกด้วย โดยมีท่านเจ้าคุณภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตฺตโม) เป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติ

สรุปรายการก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ
ในวัดปากน้ำ หลังจากหลวงพ่อมรณภาพจนถึงปัจจุบัน

ปีพ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๕

ซ่อมพระอุโบสถ วิหารคด วิหารสมเด็จหน้าพระอุโบสถ กำแพงพระอุโบสถ สิ้นเงินทั้งหมด ๑,๒๒๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งล้านสองแสนสองหมื่นบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๐๗

สร้างหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต สิ้นเงิน ๗๕๐,๐๐๐ บาทเศษ (เจ็ดแสนห้าหมื่นบาทเศษ)

สร้างเขื่อนหลังวัดด้านตะวันตกเฉียงเหนือ สิ้นเงิน ๑๓๐,๐๐๐ เศษ (หนึ่งแสนสามหมื่นบาทเศษ)

ปีพ.ศ. ๒๕๐๗

สร้างกำแพงตึกมงคลจันทสร สิ้นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาทเศษ (สองหมื่นบาทเศษ)

ปีพ.ศ. ๒๕๐๘

ซ่อมพระวิหารซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับหลังกุฏิหลวงพ่อเพื่อเป็นสถานที่ทำวิชาธรรมกาย และยังมีวิหารเล็กหน้าพระวิหารใหญ่ ๒ หลังทั้งซ้ายและขวาเพื่อเป็นที่ปฏิบัติภาวนา และสร้างกำแพงวิหาร สิ้นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ เศษ (สี่แสนบาทเศษ)

สร้างตึกธรรมคณีพิพัฒน์	สิ้นเงิน ๓๒๐,๐๐๐ บาท (สามแสนสองหมื่นบาท)
สร้างตึกเก็บพัสดุหลังตึกขาว	สิ้นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท (หกหมื่นบาท)
สร้างอาคารอนาลัย	สิ้นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท (หกหมื่นบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๐๙

สร้างกำแพงวัดด้านเหนือและด้านตะวันตกและถนนริมกำแพง สิ้นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๐

สร้างตึกที่อยู่พระภิกษุ สามเณร ๒ ชั้น และสร้างกำแพงตึกด้านใต้และด้านตะวันตก สิ้นเงิน ๔๕๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนห้าหมื่นบาท)

สร้างถนนหลังพระอุโบสถ สิ้นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)

สร้างวิหารสมเด็จหน้าพระอุโบสถ ด้านซ้ายมือ สิ้นเงิน 95,000 บาท (เก้าหมื่นห้าพันบาท)

สร้างถนนเข้าวัดหลังตึกใหม่ ด้านตะวันตก สิ้นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท (สามหมื่นบาท)

สร้างหอระฆังหลังพระอุโบสถ สิ้นเงิน ๘๙,๐๐๐ บาท (แปดหมื่นเก้าพันบาท)

สร้างโต๊ะมุขหมู่ ๙ มีฐานรองประจำพระอุโบสถ สิ้นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท (สองหมื่นบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๑

สร้างตึกใหม่ ๒ ชั้น ๒๘ ห้อง สิ้นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนบาท)

บูรณะบ่อน้ำ สิ้นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๒

ขุดบ่อน้ำบาดาล พร้อมติดตั้งเครื่องสูบ สิ้นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาท)

สร้างตึกสำนักงานประชาสัมพันธ์ของวัด สิ้นเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาท)

บูรณะปฏิสังขรณ์ศาลาโรงฉัน (หลังเก่า) สิ้นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท (สามหมื่นบาท)

สร้างตู้ใส่คัมภีร์เทศน์ประดับมุข สิ้นเงิน ๒,๔๐๐ บาท (สองพันสี่ร้อยบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๓

สร้างตึกใหม่ ๒ ชั้น ๔๒ ห้อง และตึกพระผู้ใหญ่ ๑ หลัง สิ้นเงิน ๘๗๐,๐๐๐ บาท (แปดแสนเจ็ดหมื่นบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๔

สร้างโต๊ะมุขหมู่ ๙ มีฐานรอง ประจำหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต สิ้นเงิน ๒๑,๐๐๐ บาท (สองหมื่นหนึ่งพันบาท)

สร้างตึกพระผู้ใหญ่ ๒ ชั้น ๑ หลัง ๓ ห้อง สิ้นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาท)

สร้างตึกใหม่ ๒ ชั้น ๒๘ ห้อง สิ้นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนบาท)

สร้างโรงครัวเป็นอาคารไม้ ๑ หลัง สิ้นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท (สี่หมื่นบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๕

บูรณะปฏิสังขรณ์หอสังเวคานุสรณ์ พร้อมทำกำแพง สิ้นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาท)

สร้างตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุเคราะห์ ๓ ชั้น ๖๒ ห้อง สิ้นเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาท)

สร้างห้องสุขาและห้องน้ำ คู่กับตึกสวัสดิ์-ล้อม โอสถานุเคราะห์ สิ้นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท (สี่หมื่นบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๖

ปฏิสังขรณ์ตึกขาว สิ้นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท (สามหมื่นบาท)

ซ่อมธรรมาสน์ สิ้นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นสองพันบาท)

สร้างวิหารขาว ด้านข้างพระอุโบสถ สิ้นเงิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนบาทถ้วน)

สร้างตึกใหม่ ๒ ชั้น ๑๖ ห้อง สิ้นเงิน ๒๙๓,๑๑๘ (สองแสนเก้าหมื่นสามพันหนึ่งร้อยสิบแปดบาท)

สร้างตึกปิยวันรัต สิ้นเงิน ๓๕๐,๐๐๐ บาท (สามแสนห้าหมื่นบาท)

สร้างตึกมงคลเทพมุนี ๓,๓๑๐,๒๓๔ บาท (สามล้ามสามแสนหนึ่งหมื่นสองร้อยสามสิบสี่บาท)

ปีพ.ศ. 2517

สร้างหอเจริญวิปัสสนาแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัด วรณี สุนทรเวช สิ้นเงิน ๕,๓๐๓,๔๐๔.๒๕ บาท (ห้าล้านสามแสนสามพันสี่ร้อยสี่บาทยี่สิบห้าสตางค์)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๘

สร้างศาลาการเปรียญ ลักษณะทรงสถาปัตยกรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา ๒ ชั้น พื้นชั้นบนปูกระดาน พื้นชั้นล่างปูด้วยหินอ่อน มุงกระเบื้องเคลือบ มีมุขลอยทั้ง ๒ ด้าน มีช่อฟ้าใบระกา มีความกว้าง ๑๘ เมตร ความยาว ๔๐ เมตร ก่อสร้างเรียบร้อยในปีพ.ศ. ๒๕๒๐ มีชื่อว่า ศาลาสด สิ้นเงิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สิบล้านบาท)

สร้างโต๊ะหมู่บูชาในพระอุโบสถ สิ้นเงิน ๖,๐๐๐ บาท (หกพันบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๑๙

สร้างกุฏิเก็บของ ๒ ชั้น สิ้นเงิน ๙๐,๖๐๐ บาท (เก้าหมื่นหกร้อยบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๒๑

สร้างตึกวิเศษธรรมกาย ลักษณะทรงไทย ๓ ชั้น มีมุข ๓ มุข ชั้นที่ ๑ เป็นห้องสมุด ชั้นที่ ๒ เป็นพิพิธภัณฑ์ ชั้นที่ ๓ เป็นที่พักรับรองพระภิกษุ มีห้องพัก ๑๔ ห้อง กว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๕๖ เมตร สิ้นเงิน ๘,๑๒๐,๔๒๑.๐๐ บาท (แปดล้านหนึ่งแสนสองหมื่นสี่ร้อยยี่สิบเอ็ดบาท) ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยในปีพ.ศ. ๒๕๒๓

ปีพ.ศ. ๒๕๒๒

สร้างเขื่อนหน้าวัดยาว ๑๓๐ เมตร ด้านทิศตะวันออก สิ้นเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาท)

เทพื้นคอนกรีตทำลานจอดรถด้านหน้าศาลาการเปรียญ สิ้นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๒๓

สร้างตึกอนาลัย ที่อยู่ของแม่ชี สูง ๕ ชั้น ทำพิธีตอกเสาเข็ม เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ เวลา ๐๖.๑๕ น. มีความกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๔๐ เมตร ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อย เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ สิ้นเงิน ๑๓,๖๑๔,๓๔๖.๕๐ บาท (สิบสามล้านหกแสนหนึ่งหมื่นสี่พันสามร้อยสี่สิบหกบาทห้าสิบสตางค์)

ปีพ.ศ. ๒๕๒๔

ต่อเติมมุขด้านหน้าพระอุโบสถ มีช่อฟ้าใบระกาลงรักปิดทอง ปูพื้นด้วยหินอ่อน เสาทุกต้นใช้หินอ่อนประกอบ มีความกว้าง ๗.๔๐ เมตร ยาว ๑๔ เมตร สูง ๑๓ เมตร สิ้นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ (หนึ่งล้านบาทเศษ)

สร้างตึกสายกายสิทธิ์ เพื่อใช้เป็นสำนักงานมูลนิธิลักษณะทรงไทย กว้าง ๕.๒๕ เมตร ยาว ๑๕ เมตร สูง ๑๓.๕๐ เมตร สิ้นเงิน ๗๐๐,๐๐๐ บาทเศษ (เจ็ดแสนบาทเศษ)

ต่อเติมสำนักงานประชาสัมพันธ์ กว้าง ๔.๓๐ เมตร ยาว ๖ เมตร สิ้นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาท)

สร้างธรรมาสน์เพื่อเป็นอนุสรณ์ถวายหลวงพ่อเนื่องในงานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี ของพระเดชพระคุณท่าน

สร้างเสร็จเรียบร้อย ปีพ.ศ. ๒๕๒๗ สิ้นเงิน ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาทเศษ (หนึ่งล้านสี่แสนบาทเศษ)

ปีพ.ศ. ๒๕๒๕

ปูพื้นรอบพระอุโบสถด้วยแผ่นหินมาเบิ้ล ประมาณ ๑,๓๐๐ ตารางวา สิ้นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท)

ปีพ.ศ. ๒๕๒๖

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เวลา ๐๙.๐๐ น. ตรงกับวันพุธขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๗ ทำพิธีตอกเสาเข็มสร้าง

ศาลาสตมานุสรณ์ เป็นเรือนไทย ๒ ชั้น ๓ หลังแฝด สร้างด้วยไม้สัก งบประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดล้านบาท)

ตึกศรีบุญยรัตน์ สิ้นเงิน ๒,๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านสองแสนบาท)

ขยายมุขโรงเรียนภาวนานุสนธิ์สิ้นเงิน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านห้าแสนบาท)

นอกจากนี้ยังได้บูรณะซ่อมแซม

ตึกปิยวันรัต สิ้นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาท)

สร้างกำแพงล้อมตึกธรรมคณีพิพัฒน์ ตึกปิยวันรัต ตึกศรีบุญยรัตน์

สร้างธรรมาสน์หลังเล็ก สิ้นเงิน ๓๓๐,๐๐๐ บาท (สามแสนสามหมื่นบาท)

การก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรณ์ของวัดปากน้ำในปัจจุบันนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี และพระครูอุปถัมภ์ธรรมกิจ

ท่านผู้อ่านจะเห็นว่าการก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ แต่ละแห่งล้วนแต่ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากทั้งสิ้น แต่ทางวัดก็ดำเนินการไปได้อย่างเรียบร้อยทุกอย่าง เพราะแรงศรัทธาของท่านสาธุชนที่มีต่อพระเดชพระคุณหลวงพ่อของเรา ไม่ว่าทางวัดจะริเริ่มดำเนินการสิ่งใด ๆ ก็ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากท่านสาธุชนอย่างเต็มที่ ทางวัดได้จัดตั้งสำนักงานประชาสัมพันธ์เพื่อรับเงินบริจาคจากท่านสาธุชน และจำหน่ายรูปภาพรูปเหมือน เข็มกลัด ล็อกเกต พระธรรมขันธ์ และหนังสือเกี่ยวกับธรรมปฏิบัติของหลวงพ่อ สำนักงานประชาสัมพันธ์นี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของท่านพระครูวินัยธรทรงเกียรติ ปุณฺฑริโก

ข้าพเจ้าได้ดำเนินการซื้อที่ดินถวายวัดปากน้ำเป็นที่ธรณีสงฆ์รวมทั้งหมด ๓ แปลง คือ

แปลงที่ 1 ซื้อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ซื้อที่ดินหน้าโรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ เนื้อที่ ๔๑๗ ตารางวา โฉนดที่ ๒๐๓๒ เลขที่ดิน ๔๔๕ เล่มที่ ๒๑ หน้า ๓๒ หน้าสำรวจ ๑๕๗ เป็นเงิน ๓ แสน ๓ หมื่นบาท

แปลงที่ ๒ ซื้อเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๒ เนื้อที่ ๑๔๖ ตารางวา เป็นที่สร้างโรงครัวในปัจจุบันนี้ โฉนดเลขที่ ๒๗๔๖ เป็นเงิน ๑ ล้าน ๔ แสนบาท

แปลงที่ ๓ ซื้อเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้ทอดผ้าป่าเพื่อซื้อที่ดินถวายพระเดชพระคุณหลวงพ่อ เนื่องในโอกาสฉลองอายุครบร้อยปีของพระเดชพระคุณท่านเป็นที่ดินโฉนดที่ ๓๒๕๒ ตำบลบางแวก อำเภอภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ ๑๔ ไร่ ๗๐ ตารางวา ราคา ๑ ล้าน ๘ แสน ๕ หมื่นบาท การทอดผ้าป่าซื้อที่ดินครั้งนี้ได้เงิน ๕,๐๓๗,๖๒๘ บาท (ห้าล้านสามหมื่นเจ็ดพันหกร้อยยี่สิบแปดบาทถ้วน) เงินที่เหลือจะนำไปซื้อที่ดินถวายวัดแปลงต่อไป

มูลนิธิหลวงพ่อวัดปากน้ำ

ในสมัยที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านยังมีชีวิตอยู่ ได้มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์ถวายให้เป็นทุนนิธิ ให้นำดอกผลมาใช้ในกิจการต่าง ๆ ของวัดได้ และหลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพแล้วก็มีผู้มีจิตศรัทธาบริจากทรัพย์เข้าเป็นทุนนิธิเรื่อยมา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสจึงอนุมัติให้จัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้น

ชื่อ เครื่องหมายและที่ตั้งสำนักงาน

- มูลนิธินี้ให้ชื่อว่า มูลนิธิหลวงพ่อวัดปากน้ำ ใช้อักษรย่อว่า ม.พ.น.
- เครื่องหมายของมูลนิธินี้คือ ตรารูปปราสาท อยู่ภายในวงกลม มีอักษรย่อ ม.พ.น. อยู่ตรงกลาง ขนาดเส้นผ้าศูนย์กลาง ๔ ซ.ม.
- สำนักงานของมูลนิธินี้ตั้งอยู่ที่ตึกสายกายสิทธิ์

วัตถุประสงค์

- เป็นค่าภัตตาหาร
- บำรุงการศึกษาพระปริยัติธรรม
- เผยแพร่วิชาธรรมกาย (วิปัสสนากรรมมัฏฐาน)
- บูรณะปฏิสังขรณ์และก่อสร้าง
- บำเพ็ญทานการกุศล
- บำรุงวัดปากน้ำในกิจการทั่วไป
- ร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์
- ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

ทุนทรัพย์ของมูลนิธิมีทุนเริ่มแรก ๗,๓๑๑,๔๓๓.๘๕ บาท (เจ็ดล้านสามแสนหนึ่งหมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยสามสิบสามบาทแปดสิบห้าสตางค์)

คณะกรรมการจัดการมูลนิธิหลวงพ่อวัดปากน้ำ ซึ่งได้บริหารกิจการมูลนิธิในปัจจุบันมีรายนามดังนี้

- พระธรรมธีรราชมหามุนี	ประธานกรรมการ
- พล.ต.อ. ชุมพล โลหะชาละ	รองประธานกรรมการ
- นายกุล ผ่องสุวรรณ	เหรัญญิก
- พระภาวนาโกศลเถร	กรรมการ
- พระเมธีวราภรณ์	กรรมการ
– เรืออากาศเอกชาลี โปษยะจินดา	กรรมการ
– นายถนอม ทรงสาระ	กรรมการ
– นางสาวตรีธา เนียมขำ	กรรมการ
– พระครูปลัดธีรวัฒน์	เลขานุการ

การก่อตั้งสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ ม.ส.จ.

ในปี ๒๕๐๒ อันเป็นปีที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อมรณภาพ และทางวัดจัดการบำเพ็ญกุศลถวายท่านนั้นได้มีสมาคมต่าง ๆ นำพวงมาลามาสักการะ และมาร่วมบำเพ็ญกุศลด้วยหลายสมาคม ลูกศิษย์ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อหลายท่าน เช่น พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ) เจ้าคุณราชโมลี เห็นว่าการประกาศชื่อสมาคมนั้นเป็นการแสดงออกซึ่งความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และหลวงพ่อของเรานั้นท่านก็มีลูกศิษย์เป็นจำนวนมากมายอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ น่าที่ลูกศิษย์เหล่านี้จะได้รวมตัวร่วมแรงร่วมใจกันก่อตั้งเป็นสมาคมขึ้น เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในการบำรุงพระพุทธศาสนาและเชิญชูเกียรติคุณของหลวงพ่อ เป็นการแสดงกตัญญูกตเวทิตา อย่างหนึ่ง

หลวงพ่อเล็กท่านพยายามทุกวิถีทางที่จะก่อตั้งสมาคมศิษย์หลวงพ่อให้ได้ ท่านเป็นแกนกลางในการติดต่อและรวบรวมศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่อ เพราะขณะนั้น ท่านดำรงตำแหน่ง

อาจารย์ใหญ่ทั้งฝ่ายปริยัติ และปฏิบัติ แม้เวลาใกล้จะถึงกาลอวสานแห่งชีวิต ท่านก็ยังไม่ละลืมเรื่องนี้ ท่านได้สั่งคุณถนอม ทรงสาระซึ่งไปเยี่ยมท่านก่อนมรณภาพ เพียงเล็กน้อย ว่าให้ช่วยกันก่อตั้งสมาคมให้สำเร็จ

ในที่สุด ได้มีการจัดตั้งสมาคมขึ้นเป็นผลสำเร็จ กระทรวงศึกษาธิการอนุญาต เมื่อวันที่ ๑๖ ธ.ค. ๒๕๑๔ และได้จดทะเบียนกับกรมตำรวจ เมื่อ วันที่ ๓๑ ม.ค. ๒๕๑๕ มีชื่อว่า **สมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ ม.ส.จ.** ม.ส.จ.ย่อมาจาก **พระมงคลเทพมุนี สด จนฺทสโร** อันเป็นนามของหลวงพ่อวัดปากน้ำ สมาคมนี้ใช้อักษรย่อว่า ส.ศ.ป. มีเครื่องหมายเป็นรูป ปราสาทสามยอดบรรจุรูปหลวงพ่อนั่งสมาธิไว้องค์กลาง ส่วนอีก ๒ ข้างบรรจุดอกอุบล ๔ เหล่า มีขอบวงกลมล้อมรอบ ที่ขอบด้านบนบรรจุชื่อของสมาคมเป็นภาษาไทย ขอบด้านล่างบรรจุชื่อของสมาคม เป็นภาษาอังกฤษว่า WAT PAKNAM ALUMNI ASSOCIATION มีวงเล็บอักษรย่อว่า P.A.A ใต้ฐานปราสาทบรรจุคำว่า ภาษีเจริญ ธนบุรี มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ ซ.ม.

วัตถุประสงค์ของสมาคม มีดังนี้ คือ

๑. สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทั้งในและนอกประเทศ

๒. ศึกษา เผยแพร่ ส่งเสริมวิชาธรรมกายให้เจริญยิ่งขึ้น

๓. ส่งเสริมสามัคคีธรรม

๔. จัดประโยชน์เพื่อบำรุง วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และบำเพ็ญสาธารณกุศล ทั้งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

สมาชิกของสมาคมมี ๒ ประเภทคือ

๑. สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ผู้ที่คณะกรรมการ เห็นสมควรเชิญเป็นสมาชิก กิตติมศักดิ์

๒. สมาชิกสามัญ ได้แก่บุคคลที่เป็นศิษยานุศิษย์ วัดปากน้ำ ขอสมัครเข้าเป็นสมาชิก โดยมีสมาชิกสามัญรับรอง ๒ คน ตามแบบใบสมัครของสมาคม และคณะกรรมการของสมาคมได้ประกาศรับเข้าเป็นสมาชิกแล้ว สมาชิกสามัญจะต้องชำระ ค่าบำรุงเป็นรายปี ๆ ละ ๒๕ บาท ค่าบำรุงปีแรกให้ชำระพร้อมกับยื่นใบสมัครค่าบำรุงปีต่อ ๆ ไปให้ชำระภายในเดือนมกราคม ของปีนั้น ๆ ถ้าค้างชำระค่าบำรุงทางสมาคมได้แจ้งแล้วก็ไม่ชำระอีกเป็นเวลาติดต่อกัน ๓ ปี ให้ถือว่าขาดสิทธิบางประการที่สมาชิกพึงมี ผู้สมัครเป็นสมาชิกสามัญจะชำระค่าบำรุงตลอดชีพก็ได้ โดยยื่นคำขอเป็นสมาชิกตลอดชีพ และชำระค่าบำรุง ครั้งเดียว ๒๐๐ บาท พร้อมกับยื่นใบสมัคร ส่วนสมาชิกสมัยที่ชำระค่าบำรุงประจำปีแล้ว จะเปลี่ยนฐานเป็นสมาชิกตลอดชีพในภายหลังก็ได้ โดยชำระค่าบำรุงครั้งเดียว ๒๐๐ บาท ทั้งนี้ โดยมิต้องคำนึงถึงค่าบำรุงประจำปีที่ชำระไปแล้วหรือยังค้างชำระอยู่

เงินค่าบำรุงของสมาชิก ให้ตั้งไว้เป็นทุนหาดอกผล เพื่อใช้จ่ายสำหรับสมาคมและเพื่อบำเพ็ญกุศล มีคณะกรรมการ ของสมาคมประกอบด้วย นายก ๑ อุปนายก ๑ เลขาธิการ ๑ เหรัญญิก ๑ นายทะเบียน ๑ ปฏิคม ๑ บรรณารักษ์ ๑ ธรรมนิเทศก์ ๑ พิธีกร ๑ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ๑ กรรมการแต่ละตำแหน่ง จะเสนอขออนุมัติจากคณะกรรมการ ขอ

ตั้งกรรมการผู้ช่วยได้ตามจำนวนที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกินตำแหน่งละ ๓ คน

คณะกรรมการ อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๒ ปี เว้นแต่ในกรณีการขอเวนคืน ตำแหน่งทั้งคณะก่อนครบวาระ ก็ให้กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่อยู่ในตำแหน่ง เท่าวาระของคณะกรรมการชุดเดิม **การประชุมใหญ่ของสมาคมจัดขึ้นในวันที่ ๓ ก.พ.** ของทุก ๆ ปี เพราะเป็นวันมรณภาพของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ทางคณะศิษย์ได้จัดการบำเพ็ญกุศลถวายแด่หลวงพ่อ เป็นประจำทุกปีมา ปัจจุบันนี้สมาคมฯ มีสมาชิก ๘๙๓ คน เป็นสมาชิกที่เสียค่าบำรุงตลอดชีพ ๔๙๒ คน สมาชิกที่เสียค่าบำรุงรายปี ๔๐๑ คน ตามความจริงแล้ว ลูกศิษย์ของหลวงพ่อของเรานั้นมีจำนวนมากกว่านี้หลายร้อยหลายพันเท่านัก แต่มีผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมฯ อย่างเป็นทางการเพียง ๘๙๓ คน อาจเป็นเพราะ ศิษยานุศิษย์ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อส่วนใหญ่ ยังไม่ทราบเรื่องเกี่ยวกับสมาคมฯ หรือยังไม่เห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิกของสมาคมก็ได้ บางท่านอาจคิดว่าตนเองเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่ออยู่แล้ว และมาทำบุญที่วัดปากน้ำเป็นประจำมิได้ทอดทิ้ง ทำไมจะต้องเสียค่าสมัครเป็นสมาชิกของสมาคมฯ อีก แต่ท่านเหล่านั้นทราบไม่ว่า การทำกิจการใด ๆ นั้น ถ้าได้รวมกันเป็นหมู่เป็นเหล่า แทนที่จะต่างคนต่างทำผลที่ได้รับย่อมไม่เหมือนกัน การทำร่วมกันนั้น ย่อมยังประโยชน์มหาศาลกว่าทำคนเดียว ตัวอย่างเช่น การทอดกฐิน ถ้าท่านเป็นประธานทอดกฐินประจำปีเพียงผู้เดียวกับการที่ทำในนามสมาคมศิษย์หลวงพ่อแล้วสมาคมมาช่วยกันหาประธานกฐินหลาย ๆ คนมาร่วมแรงร่วมใจทำพร้อมกัน แน่นอนที่สุด พระภิกษุ สามเณร และวัดย่อมจะได้รับประโยชน์มากกว่า และยังสามารถเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของหลวงพ่อ และของวัดได้มากกว่าเช่นกัน หลวงพ่อของเรานั้นท่านสนับสนุนการทำสิ่งใด ๆ ให้พร้อมเพรียงกัน ทำร่วมกันให้สามัคคีกันแม้แต่การฉันภัตตาหารของพระภิกษุ สามเณร ท่านก็ต้องการให้ลงฉันที่ศาลาการเปรียญพร้อมเพรียงกันนอกจากอาพาธจึงจะยกเว้นให้

สมาคมฯ มิได้บำเพ็ญประโยชน์เฉพาะภายในวัดปากน้ำ เท่านั้น ยังได้ร่วมแรงร่วมใจกัน ช่วยเหลือทะนุบำรุงวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศไทยและต่างประเทศด้วย งานของสมาคมฯ ที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำดังนี้

- จัดการประชุมย่อยเฉพาะคณะกรรมการ เป็นประจำทุกเดือน และส่งหนังสือแจ้งผลการประชุม การดำเนินงานต่าง ๆ ของสมาคมฯ รวมทั้งความเคลื่อนไหวของสมาชิก เช่น การถึงแก่กรรม ให้สมาชิกทุกคนได้ทราบเป็นประจำ

- สมาคมฯ ได้ร่วมเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม และวางพวงมาลาในการบำเพ็ญกุศลศพ แก่สมาชิกที่ชำระค่าบำรุงตลอดชีพ ผู้อาศัยอยู่ในวัด พระภิกษุ สามเณรในวัด รวมทั้งบิดามารดาของบุคคลเหล่านี้ด้วย ตลอดจนพระเถรานุเถระในวัดอื่น ๆ ตามโอกาสอันควร

- ดำเนินการทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน ทอดผ้าป่า ถวายผ้าอาบน้ำฝนในวันเทศกาลเข้าพรรษา บำเพ็ญกุศลอุทิศถวายพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ในวันที่ ๓ ก.พ.อันเป็นวันมรณภาพ และในวันสงกรานต์

- หล่อพระพุทธรูปและรูปเหมือนของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ถวายวัดต่าง ๆ ที่ทำหนังสือขอมาอย่างถูกต้องเป็นทางการทั้งในและต่างประเทศ โดยสมาคมจัดการหาเจ้าภาพหล่อพระ ถ้าเจ้าภาพไม่เพียงพอกับจำนวนพระ สมาคมฯ รับเป็นเจ้าภาพเอง โดยจัดขายแผ่นทอง เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสบำเพ็ญมหากุศลหล่อพระตามกำลังศรัทธา ตามปกติแล้วสมาคมฯ จะทำพิธีหล่อพระ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาทุกครั้งและเพิ่มบางโอกาสที่จำเป็น นับแต่ได้มีการก่อตั้งสมาคมฯ เป็นต้นมา ได้หล่อพระพุทธรูป และรูปเหมือนหลวงพ่อ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

- พระพุทธรูปที่อัญเชิญไปประดิษฐานในต่างประเทศ รวม ๔๘ องค์ มีมูลค่าเป็นเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน)

- พระพุทธรูปที่อัญเชิญไปประดิษฐานในจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศ รวม ๑๑๔ องค์ มีมูลค่าเป็นเงิน ๕,๐๘๐,๐๐๐.๐๐ บาท (ห้าล้านแปดหมื่นบาทถ้วน)

- รูปเหมือนหลวงพ่อ วัดปากน้ำ ที่อัญเชิญไปประดิษฐานในวัดต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ รวม ๓๙ องค์มีมูลค่าเป็นเงิน ๑,๔๔๔,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งล้านสี่แสนสี่หมื่นสี่พันบาทถ้วน)

รวมทั้งหมด ๒๐๑ องค์ เป็นเงิน ๘,๐๒๔,๐๐๐.๐๐ บาท (แปดล้านสองหมื่นสี่พันบาทถ้วน) สมาคมฯ ได้จัดอาหารไปทำบุญเลี้ยงพระ และจัดหาเครื่องสาธารณูปโภคถวายตามวัดต่าง ๆ ที่บอกบุญมาเป็นประจำ รวมทั้งจัดอาหารเลี้ยงแก่ผู้ที่ไปร่วมในพิธีพระราชทานเพลิงศพวีรชนที่ วัดพระศรีมหาธาตุ และศูนย์เยาวชนต่าง ๆ ที่ขอมา วันที่ระลึกในวันสถาปนามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ ฯ

- สมาคมฯ ให้ทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาที่เรียนดีของสมาชิก เป็นประจำทุกปี ในวันประชุมใหญ่ของสมาคมคือ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ และถวายทุนการศึกษาปริญญาโท ที่ประเทศอินเดียแก่ พระมหามนตรี และพระมหาประนอม

การจัดงานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ

เนื่องในวโรกาสที่ พระเดชพระคุณหลวงพ่อ มีอายุครบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๑๐ ต.ค. ๒๕๒๗ ศิษยานุศิษย์ ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อ อันมีเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนีเป็นประธานได้มีจิต สมานฉันท์ร่วมกัน ใคร่จะแสดงกตัญญูกตเวทิตา ต่อพระเดชพระคุณท่าน โดยการจัดงานฉลองอายุ ๑๐๐ ปี ขึ้นในวันที่ ๒๓-๒๔-๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ในการนี้ นอกเหนือจากจัดการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายพระเดชพระคุณหลวงพ่อ โดยการนิมนต์พระมาสวดมนต์ และฉันภัตตาหาร ๑,๐๐๐ รูปแล้ว จะมีการบรรจุพระผงธรรมขันธ์ จำนวน ๑,๒๐๑,๒๕๐ องค์ (หนึ่งล้านสองแสนหนึ่งพันสองร้อยห้าสิบองค์) ใส่กรุที่ในหอเจริญวิปัสสนาแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัด - วรณี สุนทรเวช ในวันเสาร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๐.๐๙ น.

เพื่อหาทุนทรัพย์เป็นมูลนิธิอุทิศถวายแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ จะนำเฉพาะดอกผลของมูลนิธิมาใช้จ่ายในกิจการต่าง ๆ ของวัด อันเป็นโครงการที่หลวงพ่อท่านได้วางไว้ คือ

- การก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ
- การศึกษาพระปริยัติธรรมของ พระภิกษุ สามเณร
- การเผยแพร่วิชาธรรมกาย
- การถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสามเณร

โครงการเหล่านี้ จะดำเนินไปได้ด้วยดีก็ต้องมีทุนทรัพย์มากเพียงพอ คณะศิษย์จึงเห็นควรที่จะจัดหามูลนิธิ โดยพิมพ์พระผงธรรมขันธ์ ขึ้นในปี ๒๕๑๕ (หลังจากที่พิมพ์พระผงธรรมขันธ์รุ่นที่ ๔ จำนวน ๘๐๐,๐๐๐ องค์ เสร็จแล้ว) เพื่อให้ผู้รับเป็นเจ้าภาพได้นำไปบรรจุกรุในราคาองค์ละ ๒๕ บาท ท่านจะรับเป็นเจ้าภาพบรรจุคนละกี่องค์ก็ได้ ถ้าผู้ใดรับเป็นเจ้าภาพบรรจุตั้งแต่ ๑๐๐ องค์ ขึ้นไปทางวัดจะจารึก ชื่อ สกุล ของเจ้าภาพพร้อมทั้งจำนวนพระที่บรรจุลงในแผ่นกระเบื้องใส่ในกรุ เพื่อให้คนรุ่นหลังที่จะมาเปิดกรุนำพระธรรมขันธ์ออกมาจำหน่ายจ่ายแจกแก่ พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสร่วมอนุโมทนาสาธุการในกุศลกรรมที่ท่านได้บำเพ็ญให้เป็นไปแล้ว และจะได้จัดพิมพ์หนังสือรวบรวมรายนามเจ้าภาพที่บรรจุตั้งแต่ ๑๐๐ องค์ ขึ้นไปแจกด้วย นอกจากนี้ ยังจัดทำพระที่ระลึกแจกเป็น **พระผงรุ่นพิเศษ ซึ่งมีส่วนผสมของพระของขวัญ รุ่น ๑-๒-๓ ที่หลวงพ่อได้ทำไว้ รวมทั้งเส้นเกษาและทับทิมของพระเดชพระคุณหลวงพ่อโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทับทิมนี้ หลวงพ่อท่านได้บรรจุอานุภาพวิชาธรรมกายไว้ตั้งแต่สมัยที่พระเดชพระคุณ ท่านยังมีชีวิตอยู่** พระรุ่นนี้ มีขนาดใหญ่เท่ากับพระรุ่นพิเศษที่หลวงพ่อท่านได้เคยแจกเป็นครั้งแรกสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ดังที่ได้เล่าให้ท่านทราบแล้ว เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงพระเดชพระคุณท่าน ส่วนองค์พระมีพุทธลักษณะปางประทานพร เช่นเดียวกับพระของขวัญ และพระธรรมขันธ์ พระรุ่นนี้พิมพ์พร้อมกันกับพระธรรมขันธ์ที่จะบรรจุกรุ และได้บรรจุอานุภาพธรรมกายตลอดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ พระรุ่นนี้จะแจกแต่เฉพาะเจ้าภาพบรรจุพระเท่านั้น ไม่มีการให้เช่าแต่ประการใด โดยกำหนดว่าบรรจุพระผงธรรมขันธ์ ๑๐๐ องค์ ได้รับแจกพระรุ่นพิเศษนี้ ๒ องค์เป็นองค์ใหญ่ ๑ องค์ องค์เล็ก ๑ องค์

การบริจาคทรัพย์เป็นมูลนิธิ เพื่อทะนุบำรุงพระบวรพุทธศาสนานั้น มีอานิสงส์ ดังนี้

บุญนิธิ (ขุนทรัพย์คือบุญ) นั้น บุคคลฝังไว้ดีแล้ว ใคร ๆ ทำลายล้างไม่ได้ สามารถติดตามตนไปได้ ในบรรดาทรัพย์ที่จำต้องละไป ก็มีแต่บุญนิธินี้เท่านั้นที่จะพาเอาไปได้ เพราะไม่เป็นของสาธารณะแก่คนทั่วไป เป็นของเฉพาะตัว โจรลักไปไม่ได้ มนุษยสมบัติ ความยินดีในเทวโลก และนิพพานสมบัติอิฐผลทั้งปวงนี้ อันเทวดาและมนุษย์ ย่อมได้ด้วยบุญนิธินี้ ด้วย

เอโส นิธิ สุนิหิโต อาชยฺโย อนุคามิโก
ปหาย คมนีเยสุ เอตํ อาทาย คจฺฉติ
อสาธารณมญฺเญสํ อโจรหรโณ นิธิ

---------- ----------

มานุสฺสิกา จ สมฺปตฺติ เทวโลเก จ ยา รติ

ยา จ นิพฺพานสมฺปตฺติ สพฺพเมเตน ลพฺภติยา

(นิธิกัณฑ์ ขุททกนิกาย ขุททกปาฐ พระสุตตันตปิฎก)

นอกจากนี้ยังได้จารึก

- ประวัติของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ การสอนและเผยแพร่วิชาธรรมกาย
- ประวัติของเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี
- ประวัติของผู้เป็นเจ้าภาพบริจาคทรัพย์สร้างหอเจริญวิปัสสนา คือคุณหญิงแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี (ประหยัด สุนทรเวช)
- ประวัติของข้าพเจ้า น.ส.ตรีธา เนียมขำ ผู้ริเริ่มดำเนินการสร้างควบคุมดูแลตกแต่งภายในและดูแลความเรียบร้อยของการใช้หอเจริญวิปัสสนา

โดยจารึกบนแผ่นหินอ่อน ด้านนอกทั้ง ๓ ด้านของกรุที่อยู่ในหอเจริญวิปัสสนา

ในงานนี้คณะศิษย์ได้พร้อมใจกันสร้างอนุสรณ์เพื่อเป็นที่ระลึกถวายพระเดชพระคุณหลวงพ่อได้แก่

- **สร้างมหาธรรมาสน์** รูปปราสาท ๓ ยอด ประดิษฐานรูปเหมือนของพระเดชพระคุณหลวงพ่อไว้ตรงกลาง วางคัมภีร์เทศน์ด้านขวา วางพัดด้านซ้าย มหาธรรมาสน์นี้ ประดิษฐานอยู่ชั้นบนของศาลาการเปรียญ ศาลาสด สิ้นค่าก่อสร้าง ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาทเศษ (หนึ่งล้านสี่แสนบาทเศษ)
- **สร้างศาลาสตมานุสรณ์หรือศาลาร้อยปี** เป็นเรือนไทยไม้สัก ๓ หลังแฝด ใช้เสาของศาลาการเปรียญหลังเก่าที่รื้อไปแล้ว ๑ ชุด และเสาที่หลวงพ่อซื้อไว้ตั้งแต่พระคุณท่านยังมีชีวิตอยู่ ด้วยท่านตั้งใจไว้ว่าจะเอาไว้สร้างศาลาการเปรียญหลังใหม่ ทำผาติกรรมจากวัดหนามแดง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ศาลาหลังนี้มีความกว้าง ๑๙ เมตร ความยาว ๒๕ เมตร มุงกระเบื้องเคลือบกาบกล้วย สิ้นค่าก่อสร้างประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดล้านบาท)
- **สร้างสวนร้อยปีพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ)**

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ข้าพเจ้าได้ไปขอยืมสถานที่ที่พุทธมณฑลเพื่อเขียนหนังสือเล่มที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้ จึงได้ทราบว่าทางเจ้าหน้าที่พุทธมณฑลกำลังเร่งปรับพื้นที่และระดมปลูกต้นไม้ให้เสร็จเรียบร้อยทันงานเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ข้าพเจ้าเห็นว่าควรมีอนุสรณียวัตถุของหลวงพ่อในพุทธมณฑล จึงกราบเรียนปรึกษาท่านเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนี ท่านเห็นชอบด้วยว่าควรจะมีสวนที่ระลึกถึงพระเดชพระคุณหลวงพ่อ เพราะหลวงพ่อท่านก็เป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนการสร้างพุทธมณฑลตั้งแต่สมัยรัฐบาล ฯพณฯ จอมพล.ป. พิบูลสงคราม

เมื่อไปแจ้งความประสงค์กับเจ้าหน้าที่พุทธมณฑลก็ได้รับมอบพื้นที่ ๕ ไร่เศษให้สร้างสวนที่ระลึกในงานฉลองอายุครบร้อยปีของพระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ปลูกต้นไม้ในพุทธประวัติทั้งหมด จำนวน ๑๐๘ ต้น เพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ที่กล่าวถึงในพุทธประวัติ นอกเหนือจากจะได้รับความร่มรื่นจากร่มเงาไม้เหล่านี้ สวนนี้มีนามว่า **สวนร้อยปีพระมงคลเทพมุนี** (หลวงพ่อวัดปากน้ำ)

ทำพิธีปลูกเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เวลา ๑๐.๐๐ น. เจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องอานิสงส์ของการปลูกต้นไม้และสามัคคีธรรม

หลังจากนั้นทำพิธีปลูกโดยเจ้าคุณธรรมธีรราชมหามุนีเป็นประธาน พระสงฆ์จากวัดใกล้เคียงบริเวณพุทธมณฑล และวัดปากน้ำจำนวน ๑๐๘ รูป เจริญพระพุทธมนต์ หลังจากนั้นถวายภัตตาหารเพลและเครื่องไทยธรรม สวนร้อยปีนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการร่วมแรงร่วมใจ เสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ของศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่อ เพื่อบูชาพระคุณของพระเดชพระคุณท่าน สิ้นเงิน ๑๖๒,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นสองพันบาทถ้วน)

เหรียญอุดมสมบูรณ์พูลสุข ผู้เป็นเจ้าภาพบริจาคทรัพย์สร้างเหรียญนี้คือ คุณเสาวณีย์ คำพันธุ์นิพ และคุณวลี คุณารัตน์พานิช เพื่อแจกแก่ผู้มางานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปีของหลวงพ่อ จำนวน ๒ หมื่นเหรียญ

เหรียญสมโภช ๑๐๐ ปีหลวงพ่อ ผู้เป็นเจ้าภาพบริจาคทรัพย์คือ คุณกุล-คุณละม่อม ผ่องสุวรรณและคณะสร้างถวายวัดเพื่อให้ประชาชนเช่าไปบูชาสักการะและเป็นที่ระลึกงานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปีหลวงพ่อ

รูปหล่อหลวงพ่อกะไหล่ทอง ขนาดหน้าตัก ๒ นิ้ว

เข็มกลัดภาพหลวงพ่อ

สติกเกอร์ภาพหลวงพ่อ

นอกจากนี้คณะศิษย์ยังได้จัดพิมพ์หนังสือเพื่อเป็นบรรณานุสรณ์ถึงพระเดชพระคุณหลวงพ่ออีกหลายเล่ม

ท่านที่ได้อ่านเรื่องของหลวงพ่อมาตั้งแต่ต้นจนอวสาน คงจะเห็นแล้วว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ (พระมงคลเทพมุนี) ท่านเป็นสาวกแห่งองค์พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแท้จริง ท่านมีปฏิปทาเจริญรอยตามพระพุทธองค์อย่างเคร่งครัดทั้งด้านธรรมวินัยและการประพฤติปฏิบัติ เป็นผู้ที่สืบอายุพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ท่านได้อุทิศเวลาเกือบตลอดชีวิตของท่านเพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ปวงชนได้รู้หลักธรรมและวิธีการปฏิบัติให้เข้าถึงแก่นของพระพุทธศาสนา ท่านจัดเป็นบุคคลอันหาได้ยากในโลก บุคคลอันหาได้ยากนั้นมี ๓ พวกคือ

๑. การปรากฏขึ้นแห่งพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. การปรากฏขึ้นแห่งบุคคลผู้แสวงธรรมวินัยของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

๓. บุคคลผู้กตัญญูกตเวที[๑]

ตามปกติแล้วผู้รู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นหาได้ยาก ผู้สอนธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นหาได้ยากยิ่ง และผู้ที่ทั้งรู้ธรรม เป็นธรรมและสามารถสอนธรรมได้ด้วยยิ่งหาได้ยาก เพราะเรื่องธรรมนั้นเป็นเรื่องละเอียดลึกซึ้ง รู้ยาก เห็นยาก เป็นยาก เข้าใจยาก ดังนั้นคนที่จะทั้งรู้ ทั้งเห็น ทั้งเป็น ทั้งเข้าใจ ทั้งสามารถสอนให้ผู้อื่นเข้าใจและปฏิบัติตามได้ด้วย จึงจัดว่าเป็นบุคคลหาได้ยากยิ่งในโลก เป็นบุคคลที่เกิดมาเพื่อเกื้อกูลและอำนวยประโยชน์สุขแก่คนหมู่มากอย่างแท้จริง

หลวงพ่อท่านเป็นภิกษุที่เปรียบเสมือนผ้ากาสีๆ มีลักษณะ ๓ ประการคือ

๑. มีสีงาม

๒. มีสัมผัสนิ่มนวล

๓. มีราคามาก

พระพุทธองค์ทรงเตือนให้ภิกษุทำตนเช่นผ้ากาสี คือมีลักษณะ ๓ ประการคือ

๑. เป็นผู้มีศีลดี มีธรรมงาม เปรียบเป็นสีงามของผ้ากาสี

๒. เป็นผู้ให้ประโยชน์สุขแก่ผู้คน เปรียบเป็นสัมผัสนิ่มนวลของผ้ากาสี

๓. เป็นผู้ทำให้ปัจจัยที่ทายกถวายมีอานิสงส์มาก เปรียบเป็นราคามากของผ้ากาสี[2]

พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย ผ้ากาสีจะเป็นผ้าใหม่ก็ตาม กลางเก่ากลางใหม่ก็ตาม เป็นผ้าเก่าก็ตาม ย่อมเป็นผ้าที่มีสีงาม มีสัมผัสนิ่ม นุ่งห่มสบายและมีค่ามาก เมื่อเก่าแล้วชนทั้งหลายก็ใช้ห่อรัตนะบ้าง ห่อเครื่องหอม เป็นต้นบ้าง

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้มีศีล มีธรรมอันงามก็เป็นเช่นนั้น คือจะเป็นภิกษุใหม่ก็ตาม ปูนกลางก็ตาม เป็นพระเถระ ผู้เฒ่าก็ตาม เมื่อมีศีลดี มีธรรมงามก็เปรียบเหมือนผ้ากาสีซึ่งมีพรรณงาม ชนเหล่าใดเข้าไปคบหาภิกษุเช่นนั้น ชนเหล่านั้นย่อมได้รับประโยชน์และความสุขเป็นเครื่องตอบแทน ข้อนี้เป็นสัมผัสดีของภิกษุ เหมือนผ้ากาสีสัมผัสนิ่มนวลนุ่งห่มสบาย

จีวร บิณฑบาต เสนาสนะและยาแก้โรคที่ทายกถวายแล้วแก่ภิกษุเช่นนั้น ย่อมเป็นปัจจัยที่มีผลมาก มีอานิสงส์ไพศาล นี่คือความมีราคามากของภิกษุ เหมือนผ้ากาสีมีราคามาก

เมื่อเธอกล่าวธรรมหรือวินัยท่ามกลางสงฆ์ ภิกษุทั้งหลายย่อมยินดีรับฟัง และเธอเป็นผู้อันเพื่อนพรหมจารียำเกรงภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเป็นอย่างผ้ากาสีเถิด อย่าเป็นอย่างผ้าเปลือกไม้เลย

ภิกษุผู้มีศีลดี มีธรรมงาม ย่อมมีกิริยาน่าเลื่อมใส เป็นที่รักของมวลมนุษย์และเทพยดา ผู้ใดเข้าใกล้ย่อมมีสุขสงบร่มเย็น ปรารถนาที่จะประพฤติปฏิบัติตาม ดังนั้นไทยธรรมที่ถวายแก่ภิกษุประเภทนี้จึงมีอานิสงส์มาก

---

[๑] อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต เล่ม ๒๐ หน้า ๓๔๒

[๒] อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต เล่ม ๒๐ หน้า ๓๙๑-๓๒๐

นอกจากนี้หลวงพ่อท่านยังเป็น ผู้ที่ยังบุคคลให้ถึงพร้อมด้วยสัปปายธรรม สัปปายธรรม คือสิ่งอำนวยความสะดวกของบุคคล มี ๔ ประการ ดังนี้

๑. อาหารสัปปายะ

ความบริบูรณ์ด้วยอาหารการบริโภคไม่ขาดแคลน บุคคลผู้นั้นได้ชื่อว่าเจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ผู้ที่ยังบุคคลอื่นให้ถึงพร้อมด้วยอาหารสัปปายะ จึงได้อานิสงส์มาก เพราะเท่ากับให้อายุ ให้วรรณะ ให้สุข ให้กำลัง

การที่หลวงพ่อท่านตั้งโรงครัวเลี้ยงอาหารแก่พระภิกษุ สามเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา ผู้มาปฏิบัติธรรมแสดงให้เห็นเด่นชัดว่า ท่านต้องการให้ทุกคนที่พักอาศัยและเข้ามาในวัดปากน้ำเจริญด้วยอาหารสัปปายะ

๒. ปุคคลสัปปายะ

คือการมีกัลยาณมิตร การได้สังสรรสนทนากับผู้มีศีลาจารวัตรมีธรรมปฏิบัติ

กัลยาณมิตรหมายถึงผู้ดำรงอยู่ในคุณธรรมที่ดีงาม และสงเคราะห์มิตรด้วยกัลยาณธรรม เป็นผู้มุ่งประโยชน์แก่มิตร ไม่คิดทำลาย เป็นผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

๑. เป็นผู้น่าเคารพ น่านับถือ วางตัวได้เหมาะสมกับฐานะ

๒. เป็นผู้ควรยกย่องว่าเป็นครู

๓. เป็นผู้อบรมตนให้เจริญด้วยคุณธรรมอยู่เสมอ

๔. เป็นผู้คอยตักเตือนสั่งสอน

๕. เป็นผู้ควรที่ศิษย์จะทนต่อคำว่ากล่าว หรือเป็นผู้อดทนต่อคำล่วงเกินของศิษย์ได้

๖. เป็นผู้สามารถกล่าวถ้อยคำ ให้ลึกลงตามลำดับ หรือทำข้อความที่ลึกซึ้งให้ตื้นได้

๗. ไม่ชักนำในสิ่งที่ไม่ควร

เมื่อสมัยที่หลวงพ่อท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านยังบุคคลให้ถึงซึ่งปุคคลสัปปายะ ผู้ที่เข้ามาวัดปากน้ำ ได้มาสนทนากับท่านแล้วจะได้รับแต่ความสุขสบายใจ เพราะท่านมีธัมมปฏิสันถาร ก่อให้เกิดความดื่มด่ำซาบซึ้งแก่ผู้เข้าใกล้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะใด ผู้ที่มีทุกข์หนักทุกข์นั้นก็บรรเทาเบาบางลงแทบจะหมดสิ้น ผู้ที่ปรารถนาจะศึกษาด้านธรรมะและปฏิบัติก็มีแต่ความรื่นรมย์องอาจกล้าหาญ ในการกระทำความเพียรและมีอุตสาหะในกุศลธรรมหลวงพ่อท่านจึงเป็นกัลยาณมิตรของคนทุกคน มีคุณสมบัติของกัลยาณมิตรครบถ้วนทุกประการไม่ว่าจะพิจารณาในข้อใด

๓. เสนาสนสัปปายะ

คือการมีที่อยู่อาศัยที่สะดวกสบาย ไม่ร้อนเกินไป ไม่หนาวเกินไป เหมาะแก่การประกอบกิจต่าง ๆ หลวงพ่อท่านยังบุคคลให้ถึงพร้อมด้วยเสนาสนสัปปายะ ท่านจึงพัฒนาความเจริญทางด้านวัตถุ จัดการก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ ในวัด อันได้แก่สร้างที่พักอาศัยสำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา และศิษย์วัดอย่างพอเพียง

ไม่เบียดเสียดแออัดยัดเยียดจนทำให้อยู่ไม่สุข สร้างศาลาการเปรียญ สร้างศาลาโรงฉัน ฯลฯ และที่สำคัญก็คือ การสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ เพื่อให้เป็นสถานที่ที่ยังบุคคลให้มีวิชาความรู้ การมีวิชาความรู้นั้นเสมือนมีประทีปส่องทางให้บุคคลผู้นั้นได้รู้เห็นวิธีการเข้าถึงหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ผู้ที่ศึกษาปริยัติแล้วจะสามารถรู้เห็นเข้าใจวิถีทางเข้าถึงแก่นของพระพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น การมีวิชาความรู้นั้นทางพระพุทธศาสนาถือว่ามีอริยสมบัติ หลวงพ่อท่านตระหนักดีว่าในช่วงชีวิตของท่านนั้น ท่านไม่สามารถจัดเสนาสนะสัปปายะได้สมบูรณ์ ท่านจึงได้มอบหมายโครงการให้คณะศิษย์ดำเนินต่อไป เพื่อให้วัดปากน้ำเป็นวัดที่ถึงพร้อมด้วยเสนาสนะสัปปายะ

๔. ธรรมสัปปายะ

ได้แก่การปฏิบัติธรรมอันเหมาะแก่อัธยาศัยของแต่ละคน การยังบุคคลให้ถึงพร้อมด้วยธรรมสัปปายะนั้น ถือว่าเป็นการสงเคราะห์ที่เลิศที่สุด เพราะบุคคลย่อมสามารถล่วงพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ด้วยธรรม หลวงพ่อท่านจึงทุ่มเทและอุทิศชีวิตเพื่อการสอนและเผยแพร่วิชาธรรมกาย ท่านต้องการให้ทุกคนเร่งกระทำความเพียรในการปฏิบัติธรรม

หลวงพ่อท่านได้ปฏิบัติตามคำที่ท่านได้ตั้งสัจจอธิษฐานไว้ทุกประการ ที่ว่า

- ขอเราอย่าได้ตายเสียก่อนเลย ขอให้ได้บวชเสียก่อน เมื่อบวชแล้วจะได้ไม่ลาสิกขา ขอบวชไปจนตลอดชีวิต และ

- จะขอรับเป็นทนายพระศาสนาต่อไปจนตลอดชีวิต

บน : รูปเหมือนหลวงพ่อเป็นรูปยืนขนาดเท่าองค์จริง ประดิษฐานอยู่บนหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต ภายในบรรจุดวงแก้วกายสิทธิ์ของหลวงพ่อสามดวง

ล่าง : ศพหลวงพ่อประดิษฐานบนหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต

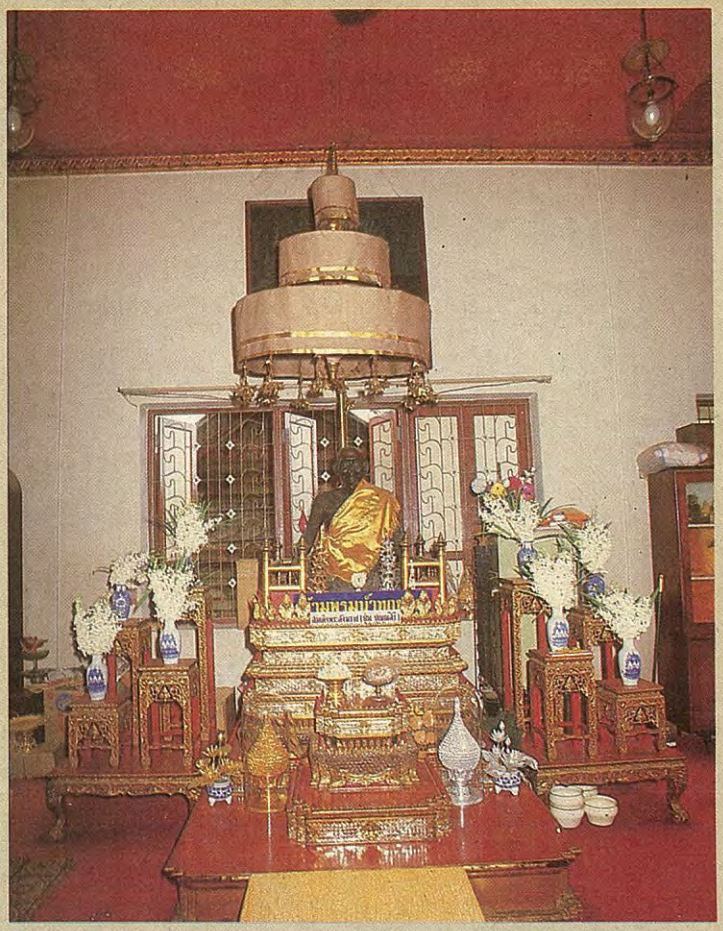

บนซ้าย : รูปเหมือนสมเด็จ พระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่นปุณฺณสิริมหาเถระ) วัดพระเชตุพน (สมเด็จป๋า)

บนขวา : รูปเหมือน พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ) หรือหลวงพ่อเล็ก รูปเหมือนทั้ง ๒ องค์นี้ประดิษฐ์อยู่บนหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต

ล่าง : หอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิตที่ประดิษฐานศพ พระเดชพระคุณหลวงพ่อ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕

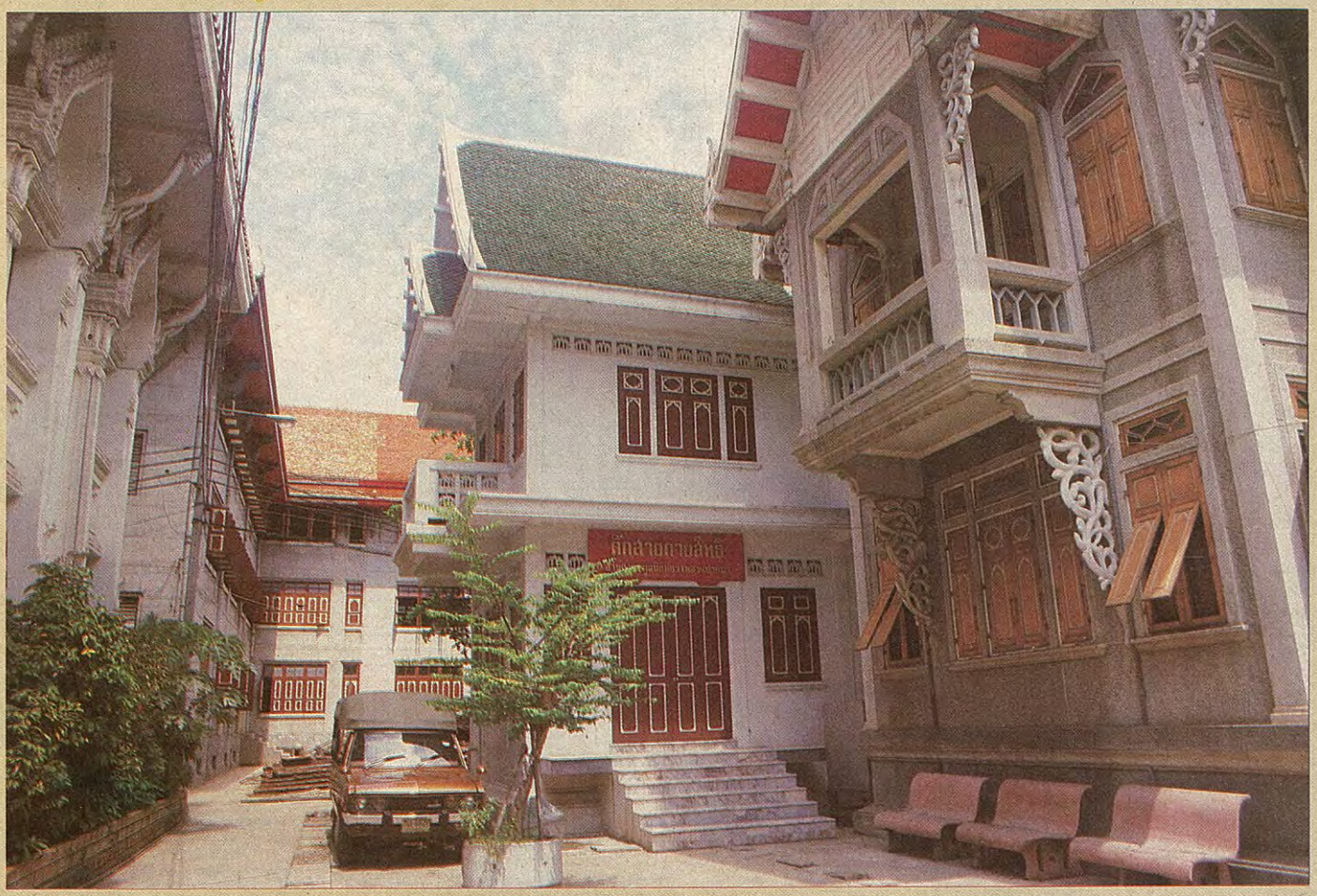

บน : ตึกมงคลจันทสร กุฏิเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ

ล่าง : ตึกมงคลจันทสร และตึกสายกายสิทธิ์ สำนักงานมูลนิธิ หลวงพ่อวัดปากน้ำ

บน : หอเจริญวิปัสสนาแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัด-วรณี สุนทรเวช
สถานที่แห่งนี้ หลวงพ่อกล่าวว่าเป็น "ศูนย์-จักรพรรดิ"

ล่าง : ฟังธรรมบรรยาย ก่อนปฏิบัติธรรม บนหอ-เจริญวิปัสสนาแพทย์พงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัด-วรณี สุนทรเวช

บน : ตึกวิเศษธรรมกาย ๓ ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องสมุดมงคลสิริ ชั้นสองเป็นพิพิธภัณฑ์ ม.ส.จ. ชั้นสามเป็นที่พักอาคันตุกะภิกษุ

ล่าง : เสนาสนะสงฆ์คณะเนกขัมม์

๑. "โรงงาน" สถานที่ปฏิบัติกิจภาวนาวิชาธรรมกาย

ตึกมงคลเทพมุนี อาคาร "กุฎีสงฆ์"

ศาลาการเปรียญวัดปากน้ำ "ศาลาสด" ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยในปีพ.ศ. ๒๕๒๐ ลักษณะทรงสถาปัตยกรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

ศาลาการเปรียญวัดปากน้ำ "ศาลาสด"

พระภิกษุสามเณรกำลังเดินเข้าศาลาการเปรียญ "ศาลาสด" เพื่อฉันภัตตาหารที่สาธุชนร่วมกันเป็นเจ้าภาพ

พระภิกษุสามเณร กำลังฉันภัตตาหารที่ท่าน ทานบดีถวาย ณ ศาลาการเปรียญ

แม่ชีกำลังทำวัตรสวดมนต์ อันเป็นกิจวัตรประจำวันในศาลาการเปรียญ "ศาลาสด"

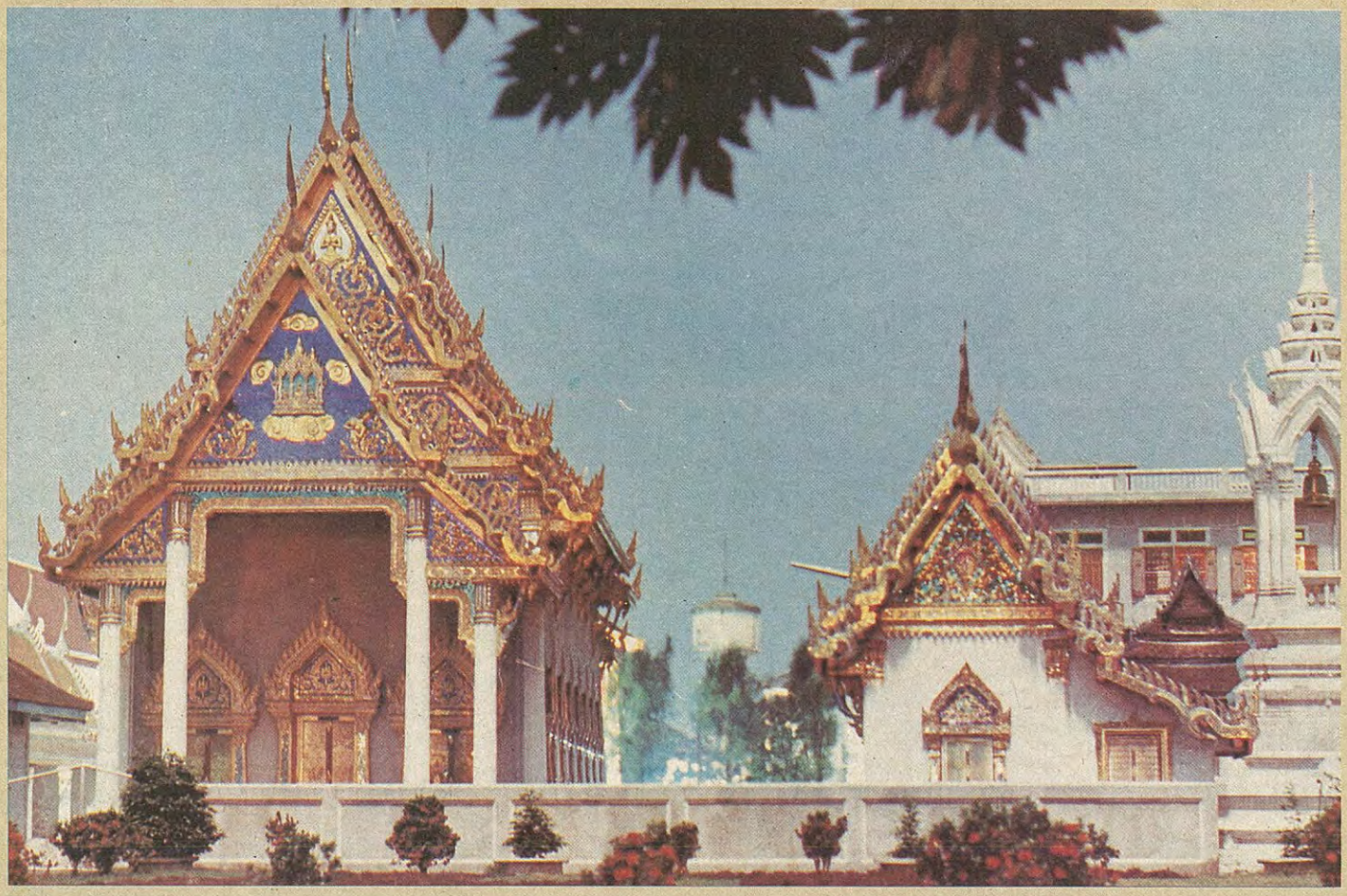

๑

๒

๑. พระอุโบสถวัดปากน้ำ และวิหารสมเด็จ
หลังจากบูรณะปฏิสังขรณ์ในปีพ.ศ.๒๕๐๕

๒. พระอุโบสถ หลังจากต่อเติมมุขด้านหน้า
ในปี พ.ศ.๒๕๒๔

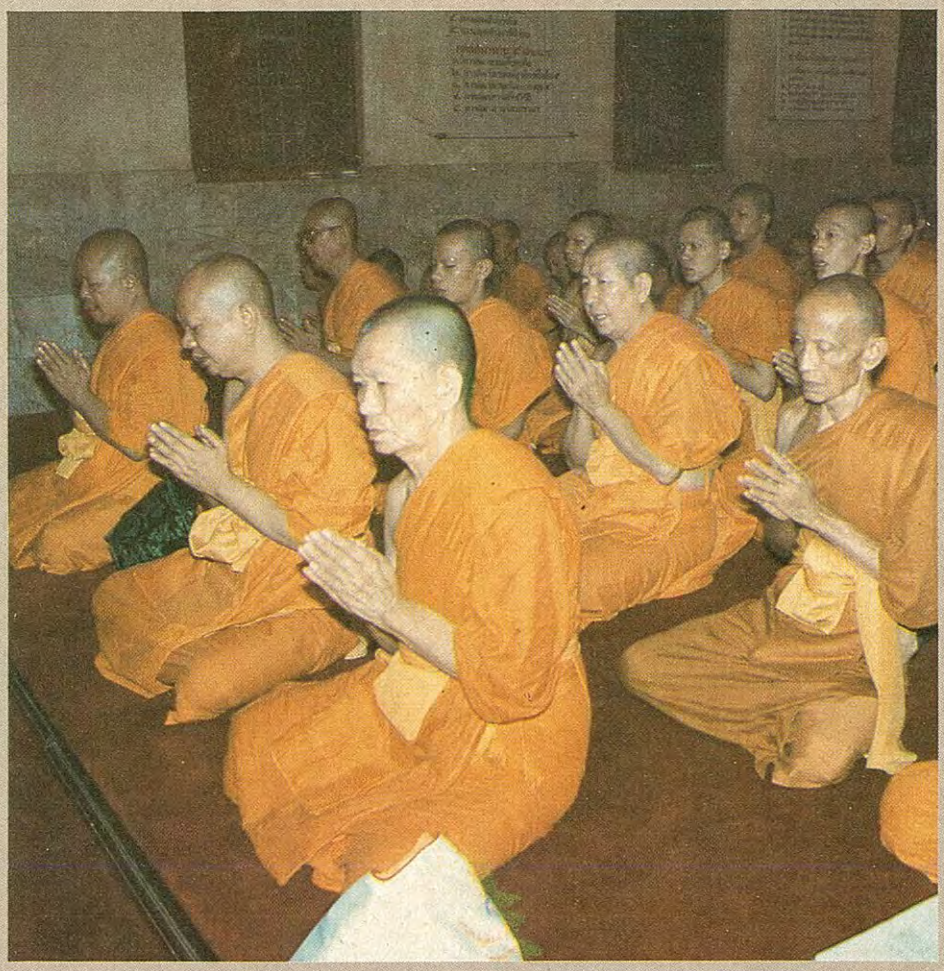

บน (ซ้าย-ขวา) พระภิกษุสามเณรทำวัตร-สวดมนต์ในพระอุโบสถโดยมีพระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนีเป็นประธาน

ล่าง: พระเมธีวราภรณ์ รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดปากน้ำกำลังให้โอวาทพระนวกะ ปี พ.ศ. ๒๕๒๗

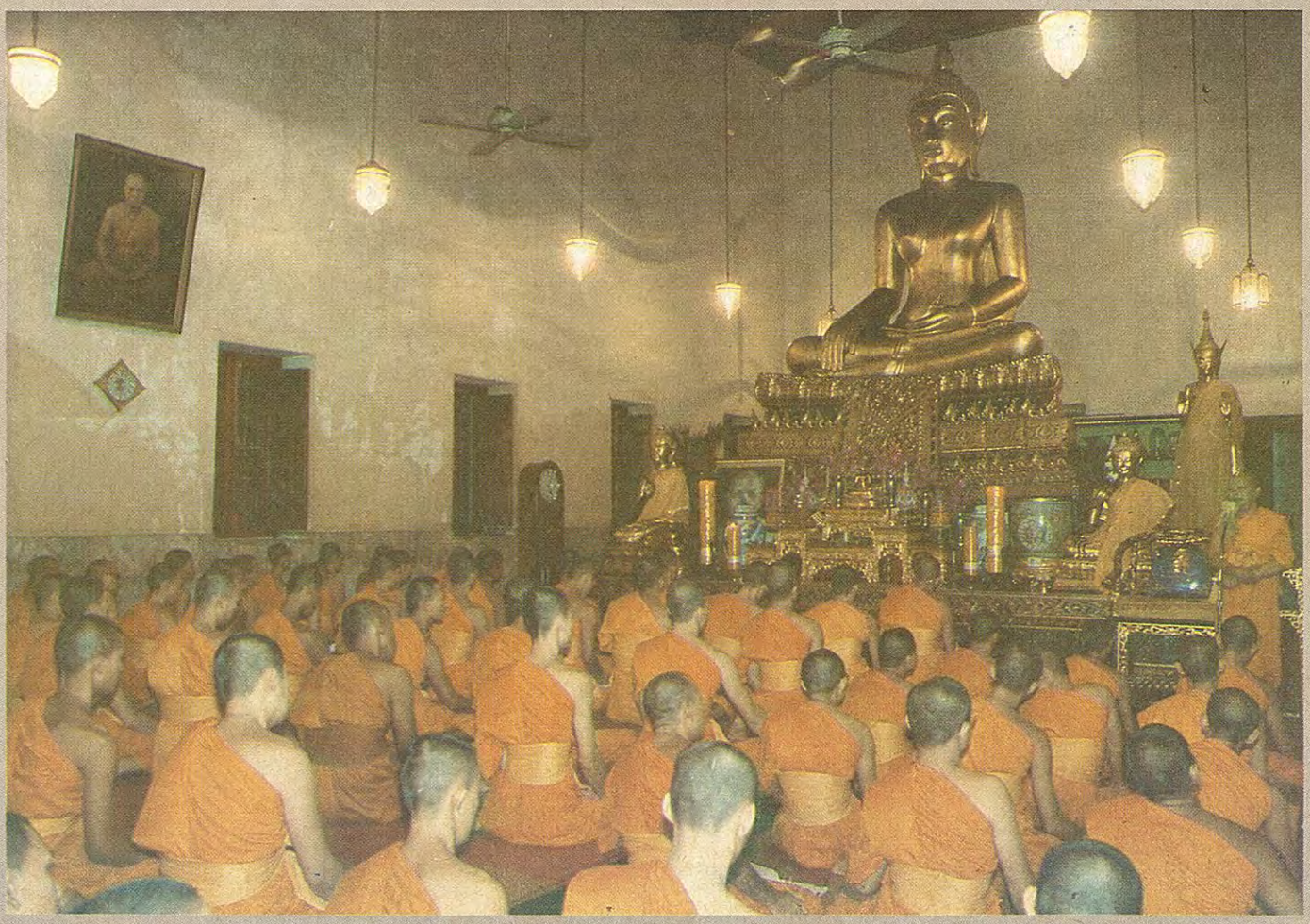

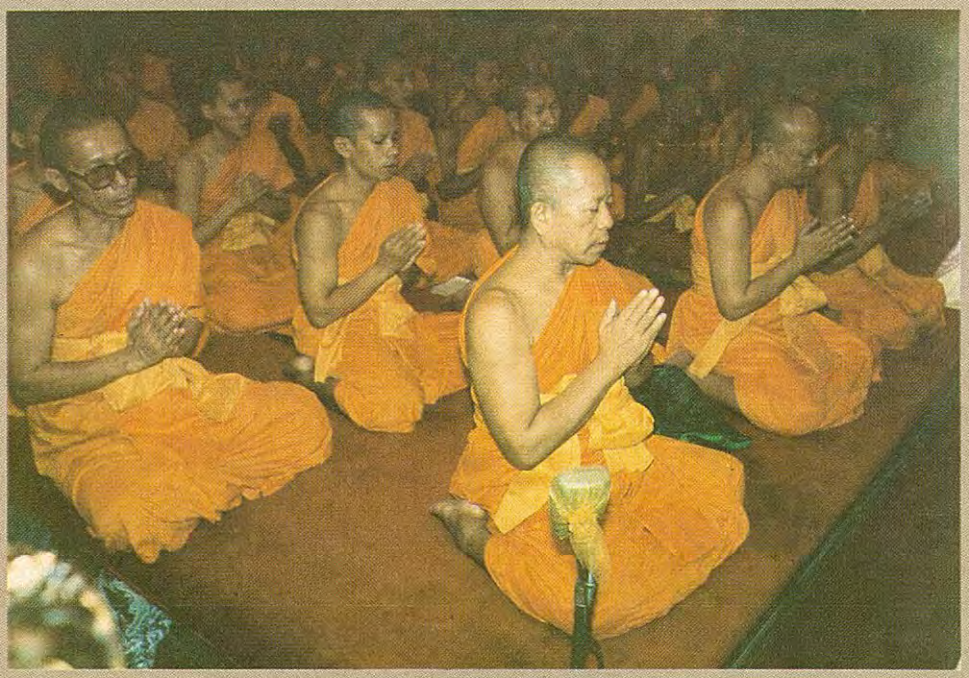

พระภิกษุ และอุบาสก อุบาสิกาวัดปากน้ำ ทำวัตรเย็นที่พุทธมณฑลทุกเย็นวันอาทิตย์

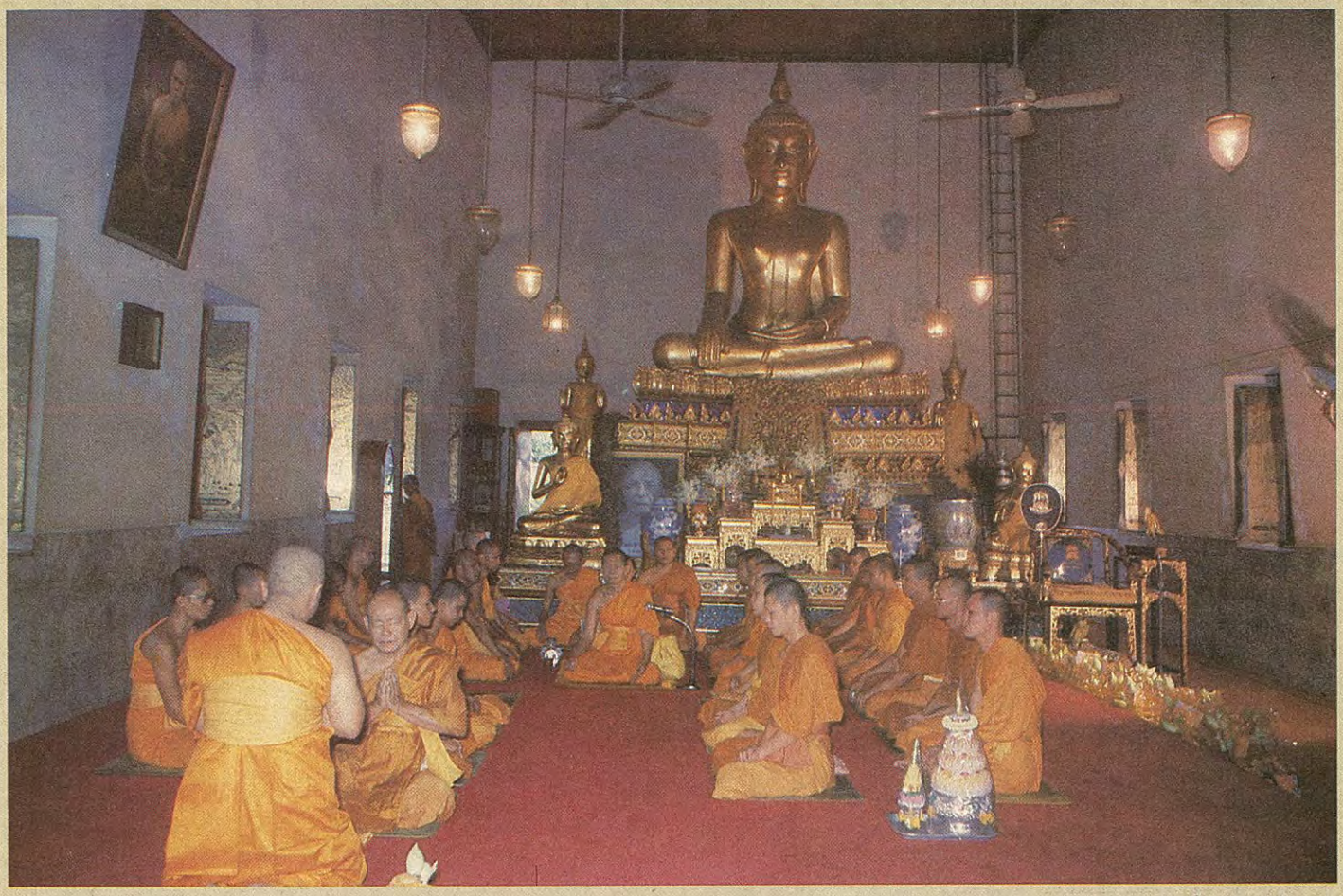

ภาพในพระอุโบสถ

วิหารคต ด้านทิศใต้ ของพระอุโบสถ

๑

๒

๑. "หอไตร" เป็นวิหารเก่าแก่คู่วัด ทรงสถาปัตยกรรมไทยเป็นที่เก็บคัมภีร์พระไตรปิฎก และตำราทางพระพุทธศาสนาอื่นๆ

๒. "ตึกอนาลัย ๑" สูง ๕ ชั้นที่อยู่ของแม่ชี สร้างเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ อยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัด

๓. "วิหารขาว" อนุสรณ์สถาน คุณแม่เลี้ยบ สิกาญจนานันท์ เป็นสถานที่รับรองพระมหาเถระ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อยู่ภายในบริเวณพระอุโบสถ (ด้านทิศเหนือ)

๔. ทิวทัศน์ ด้านหน้าวัดปากน้ำภาษีเจริญ ทางซ้ายมือคือตึกวิเศษธรรมกาย ถัดมาคือ พระอุโบสถทางขวามือด้านหลังคือ หอเจริญวิปัสสนาแพทยพงษาวิสุทธาบดี ประหยัด วรณี สุนทรเวช

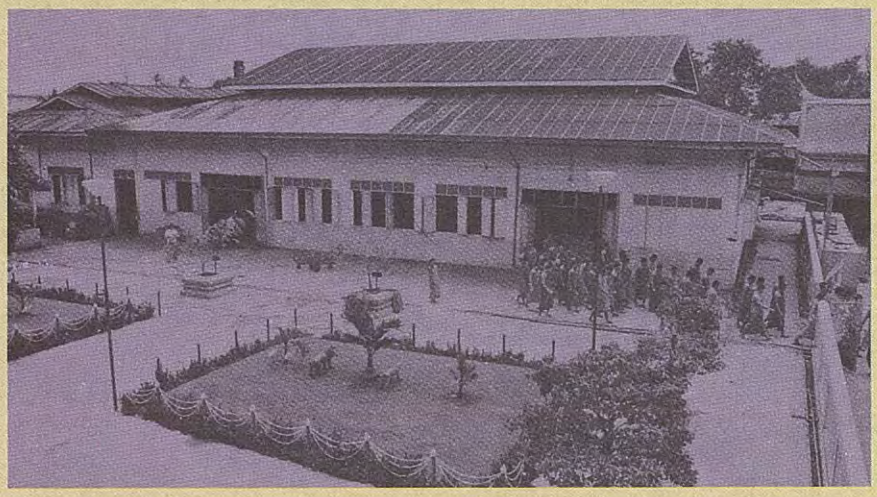

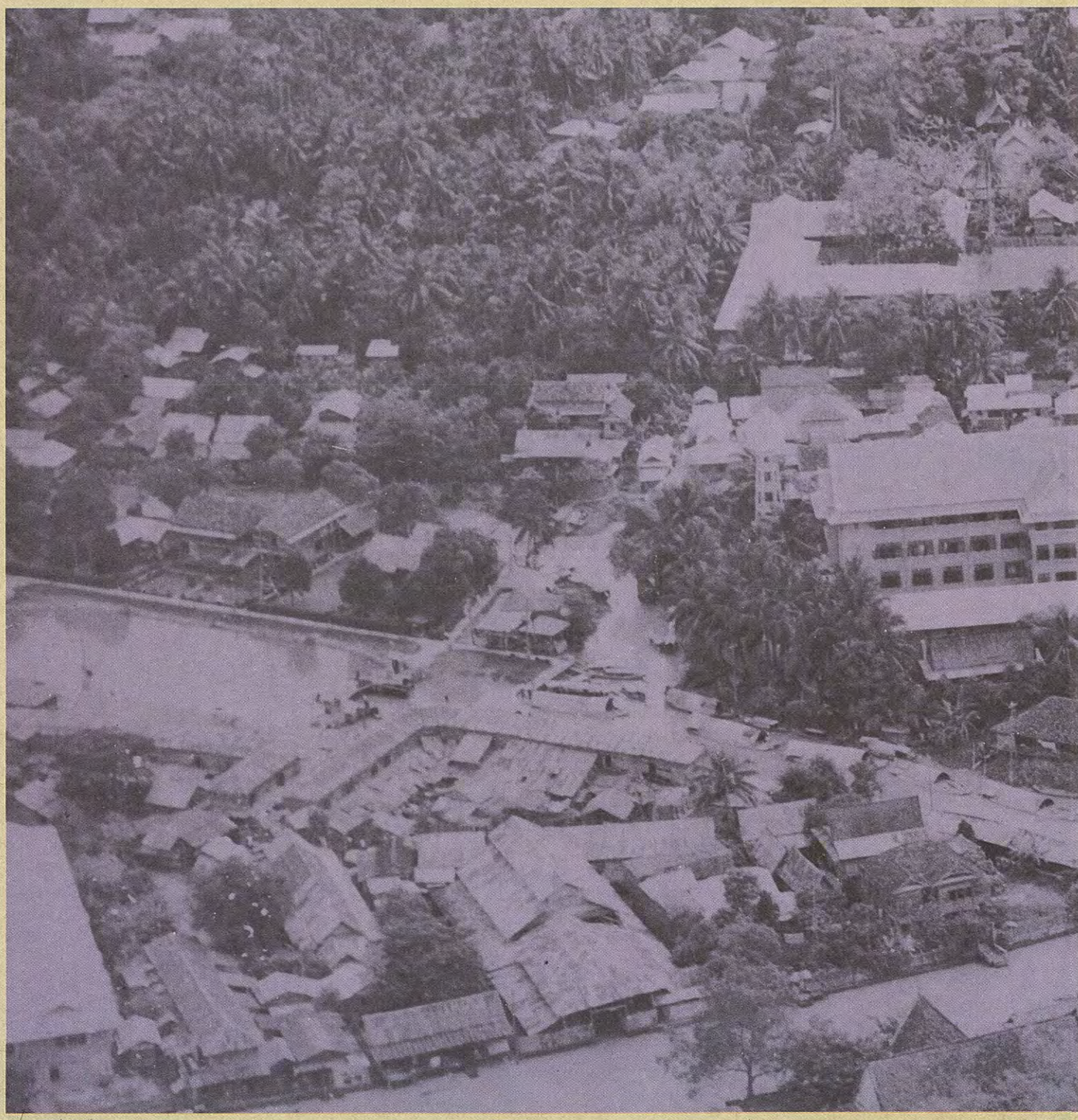

ซ้ายมือ : ศาลาโรงฉันหลังเก่า อยู่ด้านหน้าพระอุโบสถทางทิศใต้ สร้างในสมัยที่หลวงพ่อยังมีชีวิต ปัจจุบันรื้อแล้ว
ล่าง : ภาพถ่ายทางอากาศ "วัดปากน้ำภาษีเจริญ" ถ่ายเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๔๙๙

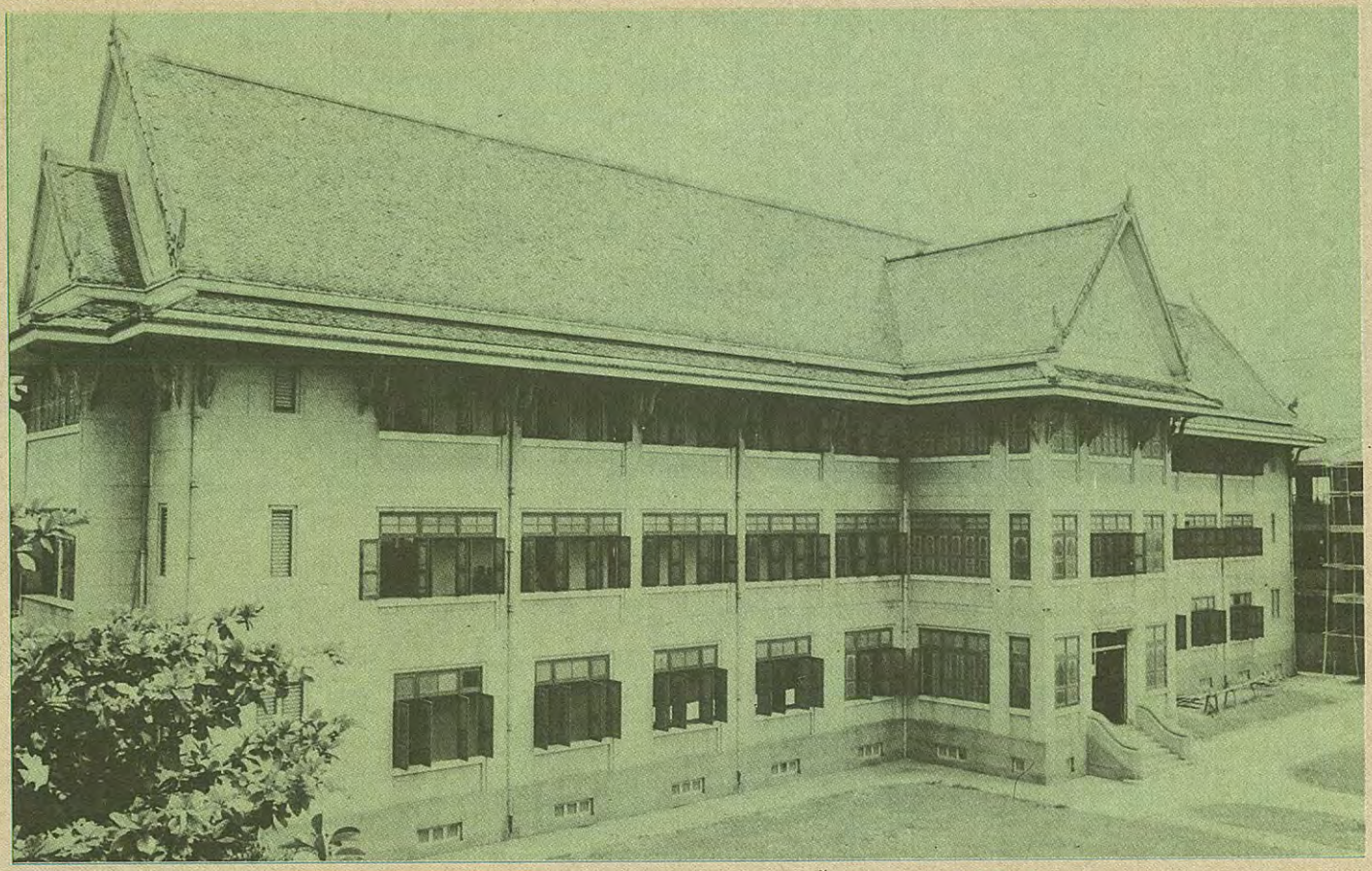

บน : ศาลาการเปรียญหลังเก่า อยู่ด้านหน้าพระอุโบสถ ทางทิศเหนือปัจจุบันถือรื้อแล้ว และสร้างศาลาการเปรียญ "ศาลาสด" แทน

ล่าง : โรงเรียนปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ สถานที่ศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม-บาลีของพระภิกษุ-สามเณร วัดปากน้ำ และวัดใกล้เคียงเป็นอาคารเรียน ๓ ชั้น มีอุปกรณ์การศึกษาครบครัน

อนุสรณียวัตถุ เนื่องในงานฉลองอายุ
ครบร้อยปีของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ

พ.ศ.๒๕๒๗

ศาลาสตมานุสรณ์ (ศาลาร้อยปี)
ซึ่งสร้างเป็นที่ระลึกในการฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ
กำลังอยู่ในระหว่าง การก่อสร้าง

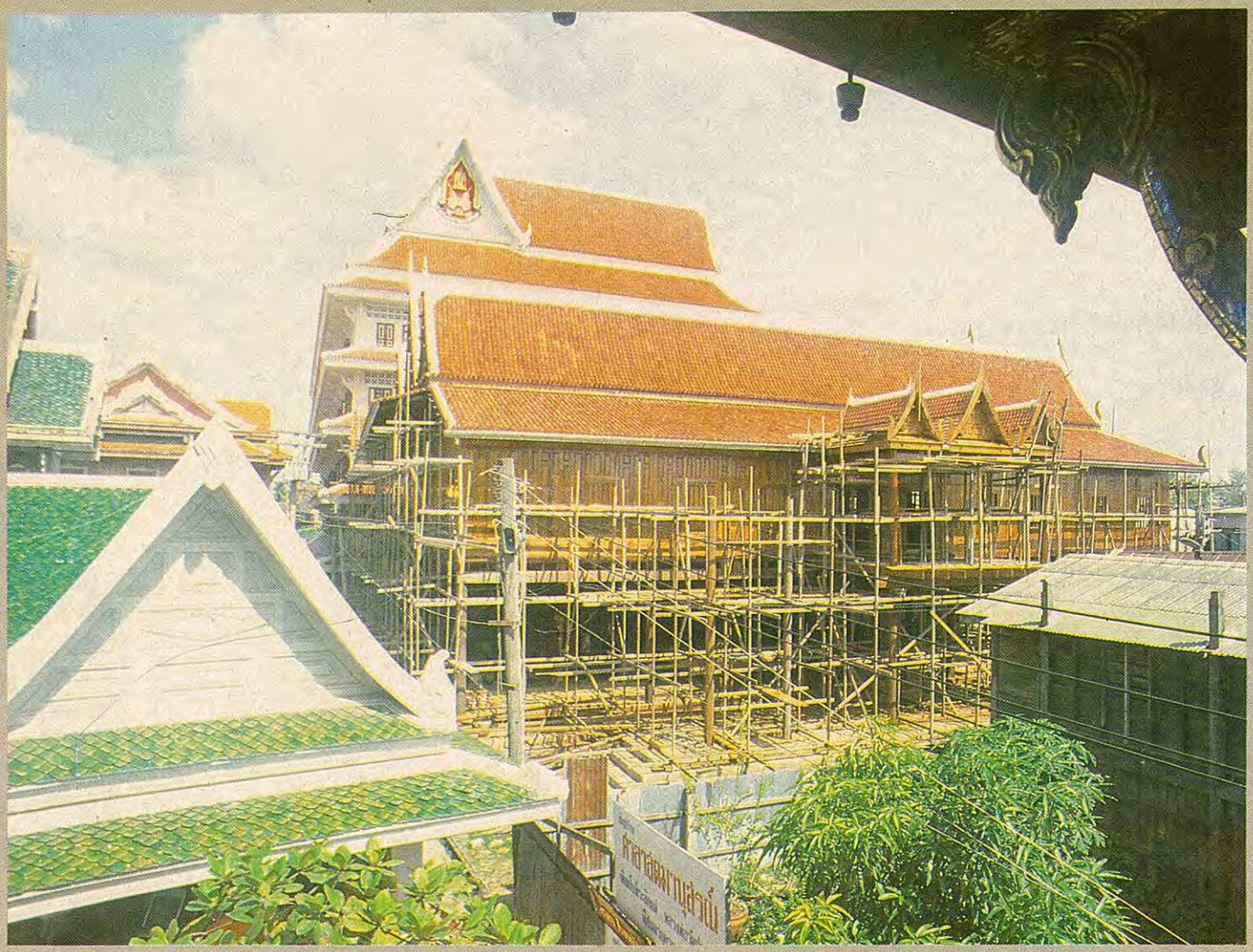

พระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี เป็นประธานในการปลูกต้นไม้ในพุทธประวัติ ณ สวนร้อยปีพระมงคลเทพมุนีที่พุทธมณฑลเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

มหาธรรมาสน์หรือบุษบก และรูปเหมือนพระเดชพระคุณหลวงพ่อที่ศิษยานุศิษย์ร่วมกันสร้าง เนื่องในวโรกาสที่พระคุณท่านมีอายุครบ ๑๐๐ ปี ประดิษฐานอยู่ที่ศาลาการเปรียญ "ศาลาสด" ชั้นบน

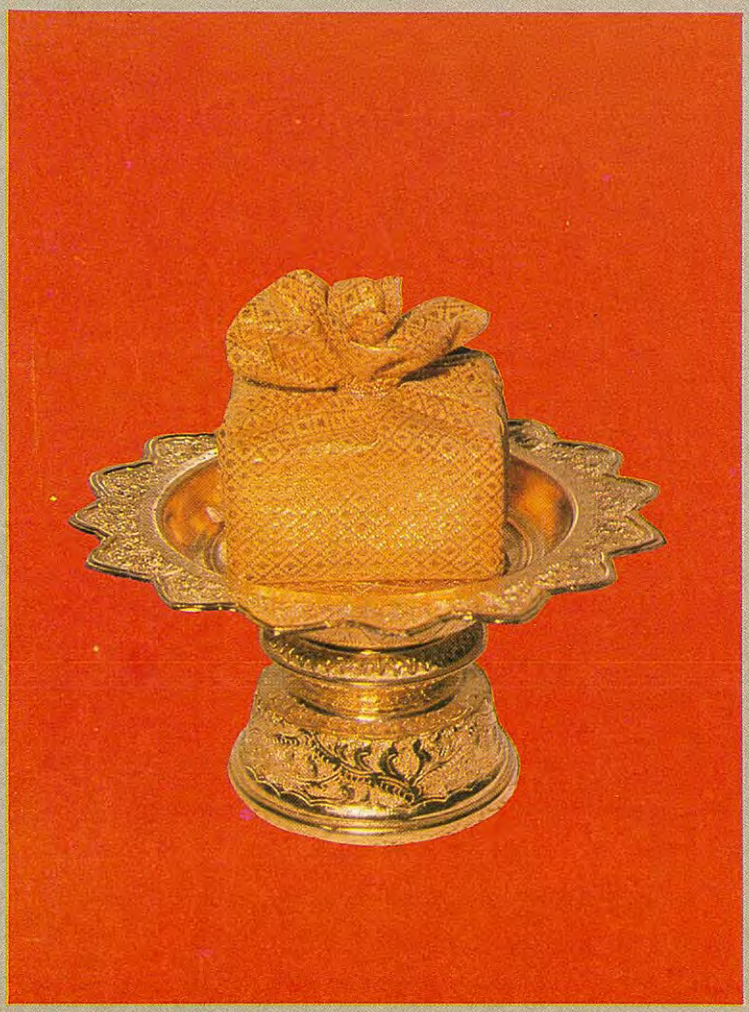

บน : พระธรรมขันธ์จำนวน ๑๐๐ องค์ สำหรับบรรจุใส่กรุ
ล่าง : พระธรรมขันธ์ที่จะบรรจุกรุ ณ หอเจริญวิปัสสนาแพทย
พงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัด วรณี สุนทรเวชในวันเสาร์๒๔
พฤศจิกายนพ.ศ.๒๕๒๗เนื่องในการฉลองอายุครบ ๑๐๐
ปี ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ

ซ้ายมือ : พระธรรมขันธ์แบบสี่เหลี่ยมที่บรรจุกรุ

ขวามือ : พระธรรมขันธ์แบบสามเหลี่ยมที่บรรจุกรุ

พระรุ่นพิเศษที่แจกเป็นที่ระลึก แก่ผู้บริจาคทรัพย์บรรจุพระ ๑๐๐ องค์ขึ้นไป ผสมเส้นผมและทับทิม ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ และอัญมณีนพเก้าที่บรรจุความศักดิ์สิทธิ์ด้วยวิชาธรรมกายแล้ว รวมทั้งผงพระของขวัญรุ่น ๑ รุ่น ๒ รุ่น ๓ ด้วย

ด้านหลัง ของพระรุ่นพิเศษ มีทับทิมและอัญมณี นพเก้าผสมอยู่

เหรียญอุดมสมบูรณ์ พูลสุข แจกเป็นที่ระลึกแก่ผู้มางานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี พระเดชพระคุณหลวงพ่อ

เหรียญอีกแบบหนึ่งที่สร้างเป็นที่ระลึกในงานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี ของหลวงพ่อ

● เครื่องไทยทานถวายพระมหาเถระ และพระเถระในงานฉลอง
อายุครบ ๑๐๐ ปีของหลวงพ่อ ในวันที่ ๒๓-๒๕ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๕๒๗

เครื่องไทยทานที่ถวายสมเด็จพระราชาคณะ ในงานฉลองอายุ
ครบ ๑๐๐ ปี ของหลวงพ่อในวันที่ ๒๓-๒๕ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๕๒๗

ข้อความที่จารึกที่กรุบรรจุพระผงธรรมขันธ์
เนื่องในงานฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี
ของพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ)

อารัมภกถา

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนายุกาลล่วงแล้ว ๒๕๒๗ พรรษา ปัจจุบันสมัยวันที่๒๔เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๗ ตรงกับวัน๗ ๒ ๑ปี ชวด ร.ศ. ๒๐๒

คณะสงฆ์วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีพระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบันเป็นประธาน พร้อมด้วยบรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้ปรารภอุดมมงคล คือ ในวาระที่พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ) มีอายุครบ ๑๐๐ ปี โดยชาติ จึงพร้อมใจกันบำเพ็ญกุศลทักษิณา โดยอาราธนาพระมหาเถรานุเถระทั้งในประเทศ และต่างประเทศมาร่วมงานมหกรรมการกุศลครั้งนี้ พร้อมกันนี้ ได้ทำพิธีบรรจุพระผง "ธรรมขันธ์" จำนวน ๑,๒๐๑,๒๕๐ องค์ (หนึ่งล้านสองแสนหนึ่งพันสองร้อยห้าสิบองค์) เพื่อเป็นอนุสรณียวัตถุแห่งบารมีธรรมของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ และเพื่ออุปถัมภ์โครงการต่าง ๆ ที่ท่านได้ดำริและได้ดำเนินการไว้ให้สำเร็จสมดังความประสงค์

ด้วยเหตุดังนี้ จึงสมควรจารึกชีวประวัติ โอวาท คติธรรม หลักการสอนสมถวิปัสสนาของท่าน อีกทั้งชีวประวัติของเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน ชีวประวัติของผู้สร้างหอเจริญวิปัสสนา และชีวประวัติของผู้ริเริ่มในการสร้างหอเจริญวิปัสสนา เพื่อเป็นเกียรติประวัติและเพื่อเป็นทิฏฐานุคติของอนุชนสืบไป

ประวัติสังเขป

ของ

พระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อวัดปากน้ำ)

ผู้ค้นพบวิชาธรรมกาย

ชาติภูมิ นามเดิม สด นามสกุล มีแก้วน้อย ฉายา จนฺทสโร ชาตะ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๗ ตรงกับวัน ๖ ๑๑ ปีวอก ฉศก จุลศักราช ๑๒๔๖ ณ บ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี บิดา นายเงิน มารดา นางสุดใจ อาชีพ ทำการค้าข้าว มีพี่น้อง ๕ คน

การศึกษา เริ่มเรียนหนังสือกับพระภิกษุผู้เป็นน้าชาย ณ วัดสองพี่น้อง แล้วย้ายมาอยู่ ณ วัดบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในความปกครองของพระอาจารย์ทรัพย์ ปรากฏว่าเป็นผู้สามารถ เขียน-อ่าน ภาษาขอมได้อย่างคล่องแคล่ว เมื่อเสร็จการศึกษาแล้ว ได้กลับไปช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพค้าขายด้วยความวิริยะอุตสาหะ เพื่อสร้างฐานะให้มั่นคง

เนกขัมม์ เมื่ออายุได้ ๑๙ ปี เกิดความเบื่อหน่ายในเพศแห่งฆราวาสวิสัย แต่ไม่อาจปลีกตัวออกไปได้ โดยมีความห่วงใยฐานะและความเป็นอยู่ของมารดาและพี่น้อง ได้ตั้งจิตอธิษฐานว่าขอเราอย่าได้ตายไปก่อน ขอให้ได้บวชเสียก่อน เมื่อบวชแล้วจะไม่ลาสิกขา ขอบวชไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ แล้วได้ขะมักเขม้นทำงานสะสมทรัพย์สมบัติไว้ เพื่อให้มารดาและพี่น้องเลี้ยงชีพไปจนตลอดชีวิต

อุปสมบท เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๙ ต้นเดือน ๘ ท่านมีอายุได้ ๒๒ ปี ได้อุปสมบท ณ พัทธสีมา วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีฉายาว่า จนฺทสโร โดยมี

- พระอาจารย์ดี วัดประตูสาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์
- พระครูวินยานุโยค (เหนี่ยง อินฺทโชโต) วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระกรรมวาจาจารย์
- พระอาจารย์โหน่ง อินฺทสุวณฺโณ วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่ออุปสมบทแล้วได้จำพรรษาอยู่ที่วัดสองพี่น้อง ๑ พรรษา ปวารณาพรรษาแล้วได้ย้ายมาจำพรรษา ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม ได้เอาใจใส่การศึกษาเป็นอย่างดี โดยกลางคืนเรียนที่วัดพระเชตุพนฯ กลางวันได้ไปเรียนในสำนักเรียน วัดอรุณราชวราราม วัดมหาธาตุฯ วัดสุทัศน์เทพวราราม วัดจักรวรรดิราชาวาส ตามแต่โอกาสจะอำนวย จนมีความแตกฉานในภาษาบาลีและคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นอย่างดี

เมื่อได้ศึกษาคันถธุระจนเป็นที่พอใจแล้ว ได้ศึกษาวิปัสสนาธุระกับพระวิปัสสนาจารย์เหล่านี้คือ

- พระมงคลทิพยมุนี วัดจักรวรรดิราชาวาส กรุงเทพมหานคร
- พระอาจารย์ดี วัดประตูสาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
- พระอาจารย์โหน่ง อินฺทสุวณฺโณ วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
- พระอาจารย์เนียม วัดน้อย จังหวัดสุพรรณบุรี
- พระสังวรานุวงษ์ วัดราชสิทธาราม กรุงเทพมหานคร
- พระครูญาณวิรัติ (โป๊ะ) วัดพระเชตุพลวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร
- พระอาจารย์สิงห์ วัดละครทำ กรุงเทพมหานคร
- พระอาจารย์ปลื้ม วัดเขาใหญ่ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

เมื่อได้ศึกษาภาวนาวิธีจนมีความรู้ความเข้าใจ ทั้งจากพระอาจารย์ ทั้งจากพระไตรปิฎกและคัมภีร์ต่าง ๆ มีวิสุทธิมรรคเป็นต้น ได้แสวงหาที่หลีกเร้นมีความวิเวก เป็นสัปปายะต่อการปฏิบัติธรรม

ดังนั้น ในพรรษาที่ ๑๑ จึงได้กราบลา เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เข้ม) อธิบดีสงฆ์ วัดพระเชตุพนฯ เพื่อไปจำพรรษา ณ วัดโบสถ์บน ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

บำเพ็ญเพียร

วันเพ็ญกลางเดือน ๑๐ ได้เข้าไปในพระอุโบสถ ตั้งแต่เวลาเย็นได้ตั้งสัจจอธิษฐานว่า "ถ้าเรานั่งลงไปครั้งนี้ ไม่เห็นธรรมที่พระพุทธเจ้าต้องการ เป็นอันไม่ลุกจากที่นี้จนหมดชีวิต" เมื่อตั้งจิตมั่นคงแน่วแน่แล้ว ได้ระลึกถึงพุทธคุณเป็นที่พึ่งว่า ขอพระองค์ได้ทรงกรุณาโปรดข้าพระพุทธเจ้า ทรงประทานธรรมที่พระองค์ได้ทรงตรัสรู้อย่างน้อยที่สุดที่พระองค์ได้ทรงรู้แล้วแก่ข้าพระพุทธเจ้า ถ้าข้าพระพุทธเจ้ารู้ธรรมของพระองค์แล้วเป็นโทษแก่พระศาสนาของพระองค์ ขอพระองค์อย่าทรงพระราชทานเลย ถ้าเป็นคุณแก่พระศาสนาของพระองค์แล้ว โปรดพระราชทานแก่ข้าพระองค์ ข้าพระองค์ขอรับเป็นทนายศาสนาในศาสนาของพระองค์จนตลอดชีวิต

ได้เริ่มบำเพ็ญเพียร แต่ก็มีมารผจญ คือ มด ที่ไต่ไปมาก่อความรำคาญต่อการบำเพ็ญกิจภาวนา จึงเอาน้ำมันก๊าซแตะปลายนิ้วขีดวงรอบล้อมตัว พอทำได้ครึ่งหนึ่ง เกิดความละอายใจว่า ชีวิตเรายังสละได้ จะกลัวอะไรกับมด แล้วเลิกทำอุบายป้องกัน บำเพ็ญกิจภาวนาเรื่อยไปได้เริ่มเห็นผังของจริงของพระพุทธเจ้า (คือธรรมกายโคตรภู)

ในระหว่างมัชฌิมยามกับปัจฉิมยามติดต่อกัน ท่านได้รำพึงว่าธรรมเป็นของลึกซึ้งถึงเพียงนี้ ใครจะไปคิดคาดคะเนเอาได้ พ้นวิสัยของความ ตรึก นึก คิด ถ้ายัง ตรึก นึก คิด อยู่ก็เข้าไม่ถึง ที่จะเข้าให้ถึง ต้องทำให้ รู้ตรึก รู้นึก รู้คิด นั้น หยุดเป็นจุดเดียวกัน แต่พอหยุดก็ดับ แต่พอดับแล้วเกิด ถ้าไม่ดับแล้วไม่เกิด ตรองดูเถิดท่านทั้งหลาย นี้เป็นของจริง หัวต่อมีเป็นอยู่ตรงนี้ ถ้าไม่ถูกส่วนก็ไม่มี ไม่เป็นเด็ดขาด รำพึงอย่างนี้สักครู่ใหญ่ เกรงว่า ความมีความเป็นนั้น จะเลือนไปเสีย จึงเข้าที่ (ดำรงสมาธิมั่น) ต่อไปตลอดปัจฉิมยาม

ในขณะดำรงสมาธิมั่น อยู่อย่างนั้น เห็นวัดบางปลา ปรากฏขึ้นในนิมิต จึงเกิดญาณทัสนะขึ้นว่า ธรรมที่ว่ารู้ได้ยากนั้น ในวัดบางปลา นี้ จะต้องมีผู้รู้เห็นได้อย่างแน่นอน ออกพรรษาแล้วได้ไปสอนที่วัดบางปลา ๔ เดือน มีพระทำเป็น (ได้ธรรมกาย) ๔ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน นี้เป็นที่มาแห่ง "**ธรรมกาย**"

คำว่า ธรรมกาย นี้ มีพระบาลีรับรองว่า "ตถาคตสฺส วาเสฏฐ เอตํ ธมฺมกาโยติ วจนํ ดูกรวาเสฏฐะ ธรรมกายนี้เป็นชื่อของตถาคต" และมีพระบาลีปรากฏ ใน อัคคัญญสูตร ปาฏิกวรรค ทีฆนิกาย พระสุตตันปิฎก รับรองว่า ตถาคตสฺส เหตํ วาเสฏฐา อธิวจนํ ธมฺมกาโย อิติปิ..... ดูกรวาเสฏฐะ และภารทวาชะ เพราะคำว่าธรรมกายนั่นเป็นชื่อของตถาคต

สนองพระบัญชา

พ.ศ. ๒๔๕๙ ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ โดยฉันทานุมัติของคณะสงฆ์ ซึ่งมีสมเด็จพระวันรัต (เผือน ติสฺสทตฺตเถร) เป็นประธาน ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้บูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะ และถาวรวัตถุในวัด ซึ่งขณะนั้นอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม กึ่งวัดร้าง

ในเบื้องต้น ท่านได้ประชุมพระภิกษุ สามเณร ทั้งหมดในวัด แล้วให้โอวาทว่า

"เจ้าคณะอำเภอส่งมาเพื่อให้รักษาวัด และปกครอง ตักเตือนว่ากล่าวผู้อยู่วัดโดย พระธรรมวินัย อันจะให้วัดเจริญได้ต้องอาศัยความพร้อมเพรียงและเห็นอกเห็นใจกัน จึงจะทำความเจริญได้ ถิ่นนี้ไม่คุ้นเคยกับใครเลย มาอยู่นี้เท่ากับถูกปล่อยโดยไม่รู้ว่าจะหันหน้าไปพึ่งใคร เพราะต่างไม่รู้จักกัน

แต่ก็มั่นใจว่า ธรรมที่พวกเราปฏิบัติตรงต่อพระพุทธโอวาท จะประกาศความราบรื่นและรุ่งเรืองให้แก่ผู้มีความประพฤติเป็นสัมมาปฏิบัติ ธรรมวินัยเหล่านั้น จะกำจัดอธรรมให้สูญสิ้นไป

พวกเราบวชมากันคนละมาก ๆ ปี ปฏิบัติธรรมเข้าขั้นไหน มีพระปาฏิโมกข์เรียบร้อยอย่างไร ทุกคนทราบความจริงของตนได้ ถ้าเป็นไปตามแนวพระธรรมวินัย ก็น่าสรรเสริญ ถ้าผิดพระธรรมวินัย น่าเศร้าใจ เพราะตนเองก็ติเตียนตนเอง

ได้เคยพบมาบ้าง แม้บวชตั้งนานนับเป็นสิบ ๆ ปี ก็ไม่มีภูมิจะสอนผู้อื่น จะเป็นที่พึ่งของศาสนาก็ไม่ได้ ได้แต่อาศัยศาสนาอย่างเดียว ไม่ทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนและแก่ท่าน ซ้ำร้ายยังทำให้พระศาสนาเศร้าหมองอีกด้วย บวชอยู่อย่างนี้เหมือนตัวเสฉวน จะได้ประโยชน์อะไรในการบวช ในการอยู่วัด

ฉันมาอยู่วัดปากน้ำ จะพยายามตั้งใจประพฤติให้เป็นไปตามแนวพระธรรมวินัยพวกพระเก่า ๆ จะร่วมกันก็ได้ หรือจะไม่ร่วมด้วยก็แล้วแต่อัธยาศัย ฉันจะไม่รบกวนด้วยอาการใด ๆ เพราะถือว่าทุกคนรู้สึกผิดชอบด้วยตนเองดีแล้ว ถ้าไม่ร่วมใจ ก็ขออย่าได้ขัดขวาง ฉันก็จะไม่ขัดขวางผู้ไม่ร่วมมือเหมือนกันต่างคนต่างอยู่ แต่ต้องช่วยกันรักษาระเบียบของวัด คนจะเข้าจะออกต้องบอกให้รู้ ที่แล้วมาไม่เกี่ยวข้อง เพราะยังไม่อยู่ในหน้าที่ จะพยายามรักษาเมื่ออยู่ในหน้าที่"

หลวงพ่อได้เริ่มปรับปรุงวัดปากน้ำ จากวัดที่มีสภาพกึ่งวัดร้าง มาเป็นวัดที่เป็นที่เจริญศรัทธาของประชาชนโดยลำดับ ทั้งในด้านการปฏิบัติธรรม ในด้านการศึกษาพระปริยัติธรรม ในด้านการก่อสร้างปฏิสังขรณ์เสนาสนะและถาวรวัตถุในวัด ในด้านการอุปถัมภ์ด้วยอาหารบิณฑบาต ซึ่งนับว่าเป็นสัปปายะอย่างยิ่งต่อผู้ใคร่ศึกษาและสัมมาปฏิบัติโดยทั่วไป

จริยาวัตร

- นำพระภิกุษุ สามเณร ลงทำวัตร สวดมนต์ในพระอุโบสถ ทุกวัน ทั้งเช้าและเย็น พร้อมทั้งได้ให้โอวาทสั่งสอนด้วย
- วันพระ และ วันอาทิตย์ ลงแสดงธรรม - ฟังธรรม ในพระอุโบสถ เป็นนิจ
- บำเพ็ญกิจภาวนา ในสถานที่ซึ่งจัดไว้เป็นการเฉพาะ เป็นกิจวัตรประจำวัน และจัดให้พระภิกษุสามเณร แม่ชีผู้ได้ธรรมกาย ผลัดเปลี่ยนวาระทำกิจภาวนา สถานที่บำเพ็ญกิจภาวนานี้ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าไปเด็ดขาด
- ทุกวัน พฤหัสบดี เวลา ๑๔.๐๐ น. ลงสอนการนั่งสมาธิภาวนา แก่พระภิกษุ สามเณร แม่ชี และ ประชาชนโดยทั่วไป ที่ศาลาการเปรียญ เมื่อหลวงพ่ออาพาธ ได้มอบหมายการสอนสมาธิภาวนาให้พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ ธมฺมธโร ป.ธ. ๔) เป็นผู้ดำเนินการแทนท่าน เมื่อพระภาวนาโกศลเถรมรณภาพลง พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตฺตโม) เป็นพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระต่อมา อนึ่ง เฉพาะเวลาเย็นทุกวัน ได้มอบหมายให้แม่ชีญาณี ศิริโวหาร เป็นผู้สอนภาวนา ที่ศาลาการเปรียญ
- ไม่นิยมออกนอกวัด นอกจากมีกิจจำเป็นจริง ๆ และได้ปฏิญญาไว้ว่า จะไม่ไปค้างแรมที่ไหนไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นห่วงการบำเพ็ญกิจภาวนา

ด้านการศึกษา

หลวงพ่อ ถือว่าการศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ และต้องมาก่อนเรื่องอื่น การสร้างคนเป็นงานยิ่งใหญ่เมื่อสร้างคนได้แล้ว สิ่งอื่น ๆ ตามมาเอง คนที่ไร้การศึกษาเป็นคนที่รกชาติ ดังนั้นจึงจัดสร้างโรงเรียนราษฎร์ขึ้นในวัด เพื่อการศึกษาของเยาวชน ต่อมาได้ย้ายโรงเรียนไปอยู่วัดขุนจันทร์ อีกทั้งได้ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมของ คณะสงฆ์ โดยสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๙๓ โดยมีฯพณฯท่านจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เป็นผู้วางศิลาฤกษ์ แต่งตั้งให้ พระศรีวิสุทธิโมลี (ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ.๙) เป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายคันถธุระ ตั้งแต่พ.ศ. ๒๔๙๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๘ พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ ธมฺมธโร ป.ธ.๔)เป็นอาจารย์ใหญ่ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๐๙ ถึงพ.ศ. ๒๕๑๑ พระเมธีวราภรณ์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ.๙) เป็นอาจารย์ใหญ่ ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๑๑ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๗)

การสาธารณูปการ

ถึงแม้ว่า การสร้างคนเป็นงานหลัก กระนั้น ก็มิได้ละเลยงานก่อสร้างปฏิสังขรณ์เสนาสนะ และถาวรวัตถุเลยทีเดียว จึงได้จัดสร้าง

- กุฏิ ๒ แถว ๒ ชั้น ชั้นบนเป็นไม้ ชั้นล่างก่ออิฐถือปูน
- โรงเรียนพระปริยัติธรรมภาวนานุสนธิ์ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๓ ชั้น พร้อมอุปกรณ์การศึกษาครบชุด
- ศาลาโรงฉัน พอเหมาะแก่ พระภิกษุ สามเณร ๕๐๐ รูป ฉันภัตตาหาร เช้า-เพล
- กุฏิ มงคลจันทสร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น
- กุฏิ บวรเทพมุนี เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๓ ชั้น
- เสนาสนะ หลังเล็ก ๆ ซึ่งเป็นสัปปายะ ต่อผู้ใคร่ศึกษาและปฏิบัติธรรม

ทั้งนี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของพระครูปลัดณรงค์ ฐิตญาโณ ป.ธ.๔ ซึ่งเมื่อท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ที่พระราชโมลี ได้มีพระบัญชาแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส วัดราชโอรสาราม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พระครูอุปถัมภ์ธรรมกิจ (สงัด อสุมาลี) ได้รับภาระอันเกี่ยวกับการก่อสร้างของวัดสืบต่อมา

การอุปถัมภ์ด้วยอาหารบิณฑบาต

อาหารสัปปายะ เป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งต่อการศึกษา และ การปฏิบัติธรรม หลวงพ่อมองเห็นการขาดแคลนอาหารบิณฑบาตของพระภิกษุ สามเณร ซึ่งมีอยู่เป็นประจำ จึงคิดแก้ไข ด้วยการเลี้ยงพระภิกษุ สามเณร ทั้งวัด ทั้งเวลาเช้า และเพล โดยท่านรับภาระเองทั้งสิ้น ท่านปรารภว่า "กินคนเดียวไม่พอกิน กินหลายคนกินไม่หมด" จึงตั้งโรงครัววัดขึ้น เพื่ออุปการะ พระภิกษุ สามเณร และผู้ปฏิบัติธรรม โดยเริ่มดำเนินการเลี้ยงพระมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๙ จนถึงปัจจุบัน โดยมีอุบาสิกา ท้วม หุตานุกรม เป็นหัวหน้าโรงครัวในยุคแรก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นต้นมา แม่ชีธัญญานี สุดเกษ ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าโรงครัวสืบต่อมา

การปกครอง

หลวงพ่อได้แบ่งการปกครองออกเป็น ส่วน ๆ โดยมอบให้

- พระครูปัญญาภิรัต (ถวิล ธมฺมาภิรโต) ปกครองดูแลเด็กวัด
- พระครูพิพัฒนธรรมคณี (ธนิต อุปคุตฺโต) ปกครองดูแลสามเณร
- อุบาสิกาไข่ ชัยพานิช อุบาสิกาท้วม หุตานุกรม ปกครองดูแล แม่ชี ส่วนพระภิกษุท่านปกครองดูแลเอง

ความกตัญญูกตเวที

หลวงพ่อเป็นผู้หนักในกตัญญูกตเวทิตาธรรม ท่านได้รับโยมมารดาผู้ชรามาอยู่วัด

ปากน้ำด้วย โดยสร้างที่อยู่อาศัยและอุปถัมภ์ด้วยเครื่องเลี้ยงชีวิตเป็นอย่างดี แม้คนอื่นก็เหมือนกัน ท่านย่อมอนุเคราะห์ตามฐานะ ในสมัยที่ท่านเรียนหนังสือ ท่านได้รับความอุปถัมภ์เรื่องอาหารบิณฑบาตจากอุบาสิกา นวม ซึ่งเป็นแม่ค้าขายข้าวแกง เป็นประจำทุกวัน ต่อมา แม่ค้าผู้นี้ทุพพลภาพลงเพราะชรา ขาดผู้อุปการะ ท่านได้รับตัวมาอยู่วัดปากน้ำ ได้อุปการะทุกวิถีทาง เมื่อสิ้นชีวิตก็ได้จัดการฌาปนกิจศพให้ โดยท่านกล่าวว่า เมื่อเราอดอยาก อุบาสิกานวมได้อุปการะเรา ครั้นอุบาสิกานวมยากจนลง เราได้ช่วยอุปถัมภ์ ที่สุดต่อที่สุดมาพบกัน จึงเป็นมหากุศลอันยากที่จะหาได้ง่าย ๆ

สมณศักดิ์

- พ.ศ. ๒๔๕๙ เป็นพระสมุห์ ฐานานุกรมในพระศากยยุตติวงศ์
- พ.ศ. ๒๔๖๔ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตร ที่พระครูสมณธรรมสมาทาน
- พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นพระอุปัชฌาย์
- พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระภาวนาโกศลเถร
- พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับพระราชทานพัดยศเทียบเปรียญ
- พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราช ที่พระมงคลราชมุนี
- พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชคณะชั้นเทพ ที่ พระมงคลเทพมุนี

คำปรารภ

พ.ศ. ๒๔๙๘ หลวงพ่อได้ประชุมบรรดาศิษยานุศิษย์ แล้วได้ปรารภว่า อีก ๕ ปี ท่านจะไม่อยู่แล้ว ขอฝากวัดด้วย จงควบคุมดูแลให้เป็นไป ทั้งการศึกษาพระปริยัติธรรม การบำเพ็ญกิจภาวนา การก่อสร้างปฏิสังขรณ์เสนาสนะและถาวรวัตถุในวัด

อาพาธ

หลังจากที่ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ ที่ พระมงคลราชมุนีแล้ว เริ่มแต่เดือน

มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้นมา ได้อาพาธเกี่ยวกับ ความดันโลหิตสูง ท่านปรารภว่า เจ็บคราวนี้ไม่หายไม่มียารักษา เพราะยาที่มีอยู่มันไม่ถึงโรค กรรมบังไว้ เป็นเรื่องแก้ไม่ได้ ท่านมิได้แสดงอาการหวาดหวั่นท้อแท้แต่ประการใด คงมุ่งแต่ทำกิจภาวนา และ ควบคุมการบำเพ็ญกิจภาวนาของ พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ด้วยตัวของท่านเอง กิจภาวนานี้เป็นงานที่หลวงพ่อห่วงมาก และได้สั่งไว้ว่างานที่เคยทำอย่างไร อย่าได้ทิ้ง จงพยายามกระทำต่อไป และจงเลี้ยงพระภิกษุ สามเณร ดังที่เคยทำมา

มรณภาพ

หลวงพ่อ มรณภาพ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๒ เวลา ๑๕.๐๕ น. ตรงกับวันอังคารแรม ๑๑ ค่ำ เดือนยี่ ปีกุน สัมฤทธิศก จุลศักราช ๑๓๒๐ ณ ตึกมงคลจันทสร วัดปากน้ำ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร สิริอายุ ๗๕ พรรษา ๕๓

รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีรติ

คติธรรม

เห็น ใดฤามาตรแม้น ธรรมกาย
จำ สนิทนิมิตหมาย มั่นแท้
คิด ทำเถิดหญิง-ชาย ชูช่วย ตนแฮ
รู้ ยิ่งเบญจขันธ์แท้ แต่ล้วนอจิรัง

.....

รักษ์ร่างพอสร่างร้าย รอดตน
ยอดเยี่ยม "ธรรมกาย" ผล ผ่องแผ้ว
เลอเลิศล่วงกุศล ใดอื่น
เชิญท่านถือเอาแก้ว ก่องหล้าเรืองสกล

.....

ด้วยความหมั่น มั่นใจ ไม่ประมาท รักษาอาตม์ ข่มใจ ไว้เป็นศรี
ผู้ฉลาด อาจตั้งหลัก พำนักดี อันห้วงน้ำไม่มี มารังควาน

.....

เกิดมาว่าจะมาหาแก้ว พบแล้วไม่กำ จะเกิดมาทำไม
อ้ายที่อยากมันก็หลอก อ้ายที่หยอกมันก็ลวง ทำให้จิตมันเป็นห่วงเป็นใย
เลิกอยากลาหยอก รีบออกจากกาม เดินตามขันธ์สามเรื่อยไป
เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่า "นิพพาน" ก็ได้

.....

ประกอบเหตุ สังเกตผล ทนเอาเถิด ประเสริฐนัก
ไม่หยุดไม่ถึงพระ ตัวหยุดนี่แหละเป็นตัวสำเร็จ
ผลไม้ดกนกชุม น้ำเย็นปลาชอบอาศัย

.....

โอวาท

ผู้เทศน์ เกิดวันศุกร์ ปีวอก บวชมา ๕๐ พรรษา ค้นคว้าธรรมะเรื่อยมา การออกธุดงค์ใจเป็นมรรคผล สงบสมาธิเป็นทาง รู้ว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นปัญญา (ไม่ใช่ธรรม)

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นพุทธรัตนะ ผู้เทศน์รู้จักเกือบ ๕๐ ปี (ตำราไม่มี) โดยการค้นคว้าทางปฏิบัติ

ดีที่สุด คือ พระพุทธเจ้า ผู้เทศน์มารู้ตัวเมื่อบวชแล้ว ว่าต้นธาตุ (คือพระพุทธเจ้าองค์แรก ขณะนี้อยู่บนอายตนะนิพพาน) ใช้ให้จุติมาเกิดเพื่อปราบมาร (ไม่ให้เจ็บ ไม่ให้แก่ ไม่ให้ตาย) ถ้ามารไม้แพ้ผู้เทศน์ยอมตายอยู่วัดปากน้ำ

มารปล่อยสายมาปกครองมนุษย์ มนุษย์ตกเป็นบ่าวเป็นทาสของ โลภะ โทสะ โมหะ (ผลคือความเสียหาย) มีแก่ มีเจ็บ มีตาย เช่นสงครามที่แล้วมา เกิดจาก โลภะ คือความโลภเป็นเหตุ ให้คนเจ็บ คนตาย ลูกชายหญิง มีโทสะ โมโหโต้เถียง ไม่เกรงกลัว มีความหลง โมหะว่าเก่งแล้ว พ่อแม่ว่าไม่ได้

ที่เป็นเช่นนี้เพราะนาย โลภะ โทสะ โมหะ เขาปกครอง เขาสั่งให้ทำเช่นนั้น เอาบ้านเมืองมาล่อ เอาความเจ็บความตายมาให้ ปราบมารเหล่านี้ลงเสียได้ มนุษย์จะได้อยู่เป็นสุข เจ้าตัวมารเหมือนผีเที่ยวสิง บังคับให้เป็นไปตามคำสั่งของเขา เราต้องเข้าวิชาธรรมกายจึงรู้เห็นหมด เพราะธาตุธรรมไม่เหมือนกัน วัดปากน้ำช่วยเหลือแก้คนป่วยไข้ให้หายไม่ต้องกินยา มารมันยอมให้คนไข้หาย แต่ไม่ยอมแพ้ มันแพ้หลอก มนุษย์ชายหญิงเป็นพระก็มาก เป็นมารก็มาก

เป็นธรรมกายดูเป็น รักษาตัวได้ เราจับสายธรรมะเสีย เขาก็ไม่รบกัน เก็บสมบัติให้หมดเก็บอาวุธให้หมดตามจุด เขาก็ไม่รบกัน กวดขันอย่างนี้ ๒๕ ปีแล้ว แยกพระแยกมารไม่ให้ปนกัน ไม่ให้กระทบกัน ต่างฝ่ายต่างเป็นสุข จะให้สัญญาไม่รังแกกัน ถ้าไม่ยอมก็เก็บฤทธิ์เสีย ที่ไม่ตกลงกันเพราะเขาลองฤทธิ์กัน ผู้เทศน์ปล่อยชีวิตถึง ๒ คราว จึงได้พบ "ธรรมกาย"

ชาย - หญิงผู้ปฏิบัติธรรมะถึงธรรมกายโคตรภู เท่ากับได้บวชข้างใน เป็นหญิงบวชข้างใน เป็นชายบวชทั้งข้างในข้างนอก เป็นสองชั้น

ความอยากเป็นเหตุให้เกิด เกิดเป็นผล หยาบดับได้ ดับเป็นชั้น ๆ ดับตั้งแต่กายมนุษย์ หยาบจนถึงธรรมกาย ความเกิดเป็นของจริง ละได้ก็เห็นดับ ดับนั้นเป็นนิโรธ นิโรธมีขึ้นได้ เพราะ ศีล สมาธิ ปัญญา

ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นชั้น ๆ เข้าไป จนเป็นพระโสดา ตาดีก็เห็น ญาณดีก็รู้ มีบาลีรับรอง "พระพุทธเจ้าทั้งหลาย "ธรรมกาย" นั่นแหละ เป็นผู้รักษาความสงบ"

วิธีบูชาพระ

ว่าก่อนนั่งภาวนาทุกครั้ง

.....

ยะมะหัง สัมมาสัมพุทธัง, ภะคะวันตัง สะระณัง คะโต (ชาย) คะตา (หญิง) อิมินา สักกาเรนะ ตัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ ซึ่งข้าพเจ้าถึงว่าเป็นที่พึ่ง กำจัดทุกข์ได้จริง ด้วยสักการะนี้

ยะมะหัง สะวากขาตัง ภะคะวาตา ธัมมัง สะระณัง คะโต (ชาย) คะตา (หญิง) อิมินา สักกาเรนะ ตัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้ ซึ่งพระธรรม อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว ซึ่งข้าพเจ้าถึงว่าเป็นที่พึ่ง กำจัดภัยได้จริง ด้วยสักการะนี้

ยะมะหัง สุปะฏิปันนัง สังฆัง สะระณัง คะโต (ชาย) คะตา (หญิง) อิมินา สักกาเรนะ ตัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าบูชาบัดนี้ ซึ่งพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ซึ่งข้าพเจ้าถึง ว่าเป็นที่พึ่ง กำจัดโรคได้จริง ด้วยสักการะนี้

ไหว้พระต่อไป

อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ (กราบลง ๑ หน)

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบลง ๑ หน)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ (กราบลง ๑ หน)

คำขอขมาโทษ

บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เมื่อเราไหว้ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เสร็จแล้ว ต่อจากนี้ไปตั้งใจให้แน่วแน่ ขอขมาโทษงดโทษต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่เราได้พลาดพลั้งลงไปแล้ว ด้วยกายวาจาใจ ตั้งแต่เด็กเล็กยังไม่รู้จักเดียงสามาจนกระทั่งถึงบัดนี้ ขอขมาโทษงดโทษแล้ว กายวาจาใจ ของเราจะได้เป็นของบริสุทธิ์ สมควรเป็นภาชนะทองรองรับพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต สืบต่อไป แต่ก่อนจะขอขมาโทษงดโทษพระรัตนตรัย พึงนอบน้อมพระรัตนตรัยด้วยปณามคาถา คือ นะโม ๓ หน หนที่ ๑ นอบน้อมพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในอดีต นะโมหนที่ ๒ นอบน้อมพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในปัจจุบัน นะโมหนที่ ๓ นอบน้อม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในอนาคต ทั้งหมดด้วยกันตั้งนะโม ๓ หนแล้วขอขมาโทษดังต่อไปนี้

อุกาสะ อัจจะโย โน ภันเต อัจจัคคะมา ยะถา พาเล ยะถา มุฬเห ยะถา อะกุสะเลเย มะยัง กะรัมหา เอวัง ภันเต มะยัง อัจจะโย โน ปะฏิคคัณหะถะ อายะติง สังวะเรยยามะ

ข้าพระพุทธเจ้า ขอวโรกาส ได้พลั้งพลาดด้วย กายวาจาใจ ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เพียรไร แต่ข้าพระพุทธเจ้าเป็นคนพาลคนหลงอกุศลเข้าสิงจิตให้กระทำความผิดต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จงงดความผิดทั้งหลายเหล่านั้น แก่ข้าพระพุทธเจ้าจำเดิมแต่วันนี้เป็นต้นไป ข้าพระพุทธเจ้าจักขอสำรวมระวังซึ่งกาย วาจา ใจ สืบต่อไปในเบื้องหน้า

กาย วาจา ใจ ของเราเป็นของบริสุทธิ์ ต่อไปนี้จะได้อาราธนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต เข้าสิงสถิต ในกาย วาจา จิต สืบต่อไป

คำอาราธนา

อุกาสะ ข้าพระพุทธเจ้าขออาราธนา สมเด็จพระพุทธเจ้า ที่ได้ตรัสรู้ไปแล้ว ในอดีตกาล มากกว่าเมล็ดทรายในท้องพระมหาสมุทรทั้ง ๔ แลสมเด็จพระพุทธเจ้า อันจักได้ตรัสรู้ ในอนาคตกาลภายภาคเบื้องหน้า แลสมเด็จพระพุทธเจ้า ที่ได้ตรัสรู้ในปัจจุบันนี้ ขอจงมาบังเกิดในจักขุทวาร โสตทวาร ฆานทวาร ชิวหาทวาร กายทวาร มโนทวาร แห่งข้าพระพุทธเจ้า ในกาลบัดเดี๋ยวนี้เถิด

อุกาสะ ข้าพระพุทธเจ้าขออาราธนา พระนพโลกุตตรธรรมเจ้า ๙ ประการ ในอดีตกาลล่วงลับไปแล้ว จะนับจะประมาณมิได้ และพระนพโลกุตตรธรรมเจ้า ๙ ประการ ในอนาคตกาล ภายภาคเบื้องหน้า และพระนพโลกุตตรธรรมเจ้า ๙ ประการในปัจจุบันนี้ ขอจงมาบังเกิด ในจักขุทวาร, โสตทวาร, ฆานทวาร, ชิวหาทวาร, กายทวาร, มโนทวาร, แห่งข้าพระพุทธเจ้าในกาลบัดเดี๋ยวนี้เถิด

อุกาสะ ข้าพระพุทธเจ้าขออาราธนา พระอริยสงฆ์กับสมมติสงฆ์ ในอดีตกาลล่วงลับไปแล้ว จะนับจะประมาณมิได้ และพระอริยสงฆ์กับสมมติสงฆ์ ในอนาคตกาลภายภาคเบื้องหน้าและพระอริยสงฆ์กับสมมติสงฆ์ในปัจจุบัน ขอจงมาบังเกิด ในจักขุทวาร โสตทวาร ฆานทวาร ชิวหาทวาร กายทวาร มโนทวาร แห่งข้าพระพุทธเจ้าในกาลบัดเดี๋ยวนี้เถิด

คำอธิษฐานต่อไป

ขอเดชคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรมเจ้า คุณพระสงฆ์เจ้า (ชาย) คุณครูอุปัชฌาย์อาจารย์ (หญิง) คุณครูบาอาจารย์

คุณมารดาบิดา คุณทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมีขันติบารมี สัจจบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแต่ ร้อยชาติ พันชาติ หมื่นชาติ แสนชาติก็ดี ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย ระลึกได้ก็ดี หรือระลึกมิได้ก็ดี ขอบารมีทั้งหลายเหล่านั้น จงมาช่วยประคับประคองข้าพเจ้า ขอให้ข้าพเจ้าได้สำเร็จมรรคและผล ในกาลบัดเดี๋ยวนี้เถิด นิพพานะปัจจะโย โหตุ.

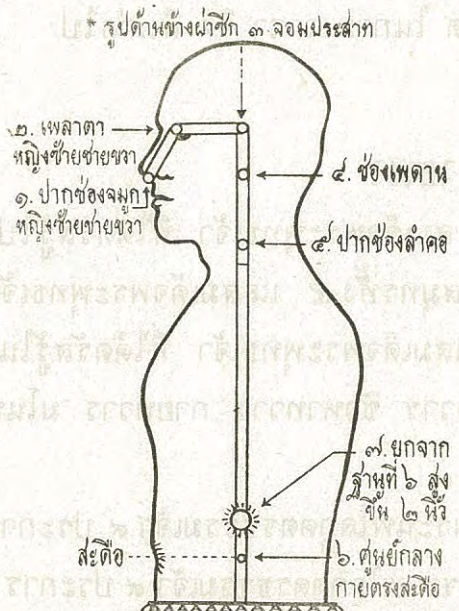

แสดงที่ตั้งของดวงฉมิตจากฐานที่ ๑ ถึงฐานที่ ๗

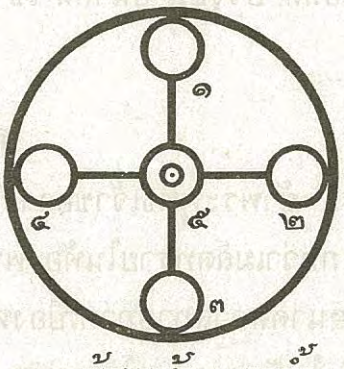

๑. ด้านหน้า ธาตุน้ำ
๒. ด้านขวา ธาตุดิน
๓. ด้านหลัง ธาตุไฟ
๔. ด้านซ้าย ธาตุลม
๕. ศูนย์กลาง อากาศธาตุ

ลักษณะของฐานที่ ๗

หลักการสอน
สมถวิปัสสนากรรมฐาน
ของ
พระมงคลเทพมุนี

บาลีว่า นิสีทติ [illegible]ลงฺกํ อาภุชิตฺวา นั่งคู้บัลลังก์ ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย โดยเว้นหัวแ[illegible] ทั้งสองให้ห่างกัน ๒ องคุลี คือปลายนิ้วชี้มือข้างขวา จรดกับปลายนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย วา[illegible]นตักที่เรานั่งขัดสมาธินั้น แล้วตั้งกายใ[illegible]ตรง เรียกว่า อุชุํ กายํ ปณิธาย ตั้งกายให้ตร[illegible]าพอประตูตาติดกัน ปริมุขํ สตึ อุปฏฺฐเปตฺวา ดำรงสติมั่น คือเข้าไปตั้งสติไว้ไม่ให้เผลอ จ[illegible]รรมภาวนา และบริกรรมนิมิต

วิธีทำสมถ[illegible]ต้องมีบริกรรมภาวนากับบริกรรมนิมิตค[illegible]ไป บริกรรมภาวนาได้แก่ การบริก[illegible]มา อะระหัง บริกรรมนิมิต ให้กำหนดเ[illegible]มายเป็นดวงแก้วใสเหมือนกับเพช[illegible]นแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ประมาณ[illegible]วงของตาดำ ใสขาวเหมือนกระจก[illegible] สัณฐานกลมเรียบรอบตัวไม่มีตำหนิ

ผู้หญิ[illegible]มิตนั้น เข้าปากช่องจมูกซ้าย ผู้ชาย กำหนด[illegible]ปากช่องจมูกขวา อย่าให้ล้ำใ[illegible]ที่ซัดส่ายไปมา แวบไปแวบมา ให้เข้าไปอยู่[illegible]ในบริกรรมนิมิต ปากช่องจ[illegible]ขวา แล้วให้บริกรรมภาวนา ประคองบริกรรมนิมิตนั้นไว้ว่า สัมมา อะ[illegible] ใจหยุดอยู่กลางดวงที่ใส สัมมา อะระหัง ตรึกถึงดวงที่ใส ใจหยุดอยู่กลางด[illegible]หัง ตรึกถึงดวงที่ใสใจหยุดอยู่กลางดวงที่ใส นิ่งอยู่ที่นั่น พอถูกส่วนดีแล้ว ให้เล[illegible]ตจากฐานที่ ๑ นี้ ไปที่ฐานที่ ๒ ที่เพลาตา หญิงอยู่ซีกข้างซ้าย ชายอยู่ซีกข้างขวาตรงหัวตาที่มูลตาออกตามช่องที่ลมหายใจเข้าออกข้างใน แล้วให้บริกรรมประคองเครื่องหมายที่ใสที่เพลาตานั้นว่า สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง ๓ ครั้งแบบเดียวกัน แล้วเลื่อนเครื่องหมายตรงลำดับเพลาตาเข้าไปที่กลางกั๊กศรีษะข้างใน ไม่ให้ค่อนซ้ายขวา หน้าหลังล่างบน กลางกั๊ก พอดี ที่นี่ เรียกว่า ฐานที่ ๓ แล้วบริกรรมประคองเครื่องหมายที่ใสกลางกั๊กศรีษะข้างในว่าสัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง ๓ ครั้ง ตรงนี้มีลัทธิวิธีกลเม็ดอยู่ เมื่อถึงฐานที่ ๓ แล้ว ต้องเหลือกตาไปข้างหลังให้ตาค้างเสมือนคนชักจะตาย เราหลับตาอยู่ตาช้อนขึ้นข้างบนเหลือกขึ้นข้างบนเหลือกไป ๆ จนค้างแน่นให้เห็นกลับเข้าข้างใน พอตาเห็นกลับเข้าข้างใน ก็เลื่อนเครื่องหมายจากฐานที่ ๓ นี้ไปฐานที่ ๔ ที่ปากช่องเพดาน ที่รับประทานอาหารสำลัก อย่าให้ล้ำอย่า ให้เหลื่อม ให้พอดี ๆ แล้วบริกรรมประคองเครื่องหมายที่ฐานที่ ๔ นั้นว่า สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง ๓ ครั้ง แล้วก็เลื่อนเครื่องหมายจากฐานที่ ๔ ไปฐานที่ ๕ ที่ปากช่องคอเหนือลูกกระเดือก เหมือนกลางกั๊กปากถ้วยแก้ว อยู่ตรงกลางทีเดียว

บริกรรมประคองเครื่องหมายที่ปากช่องคอนั้นว่า สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง ๓ ครั้ง แล้วเลื่อนเครื่องหมายลงไปฐานที่ ๖ กลางตัว ตรงสะดือ ที่สุดลมหายใจเข้าออก ไม่ให้ค่อน ซ้าย ขวา หน้า หลัง ล่าง บน นอก ใน แล้วประคองเครื่องหมายที่กลางตัวนั้นพร้อมทั้งบริกรรมว่า สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง สัมมาอะระหัง ๓ ครั้ง แล้วเลื่อนเครื่องหมาย ถอยหลังขึ้นมาเหนือ กลางตัว (สะดือ) ๒ นิ้ว ฐานนั้นเรียกว่า ฐานที่ ๗ ฐานที่ ๗ นี้ ส[illegible]ดือทะลุหลังขวา ทะลุซ้าย สะดือทะลุหลังเหมือนด้ายกลุ่มเส้นหนึ่ง ขวาทะลุซ้ายเหมือนด้ายกลุ่[illegible]เส้นหนึ่งขึงด้ายให้ตึงทั้ง ๒ เส้น ตรงกลางที่จรดกันนั้น เรียกว่า "กลางกั๊ก" ฐานที่ ๗ นี้ มีศูนย์[illegible] ๕ ศูนย์ ๑ ศูนย์ข้างหน้า ธาตุน้ำ ๒ ศูนย์ข้างขวาธาตุดิน ๓ ศูนย์ข้างหลังธาตุไฟ ๔ ศูน[illegible]งซ้าย ธาตุลม ๕ ศูนย์ กลางอากาศธาตุ **เครื่อ[illegible]หมายใสสะอาด คือช่องอากาศตรงนั้น [illegible]ว่า ศูนย์**ต้องทำใจหยุด อยู่ที่ศูนย์กลางกายนั้น อะไรเรียกว่าใจ เห็น, จำ, คิด, รู้ ๔ อย[illegible]มเรียกว่าใจและรวม เข้าเป็นจุดเดียวกัน เอาใจมาหยุดอยู่ตรงศูนย์กลางกายมนุษย์ ค[illegible]งกั๊กนั้น (ฐานที่ ๗) จะถูกกลางดวงธรร[illegible]ทำให้เป็นกายมนุษย์ ซึ่งในกายมนุษย์ [illegible]รมที่ทำให้เป็นกาย มนุษย์ใส บริสุทธิ์ เ[illegible]ไข่แดงของไข่ไก่ สัตว์จะไปเกิด มาเกิด จ[illegible]ผลนิพพานก็ต้อง เข้าศูนย์นั้นไป ถ้าค[illegible]บไป กายมนุษย์ก็ดับ ถ้าดวงนั้นไม่ดับ ก[illegible]ม่ดับ ถ้าดวงนั้น ผ่องใส กายมนุษย์[illegible]เรื่องเจริญก้าวหน้า ถ้าดวงนั้นเศร้าหมอ[illegible]มนุษย์ก็ซูบซีด เศร้าหมองไม่ผ่องใส[illegible]ที่หยุดนั้นต้องถูกกลาง ต้องหยุดเข้าสิบเข้าศูนย์[illegible]างกายเช่นนั้น เรียกว่า ถูกสิบพอ[illegible]กสิบแล้วไม่ช้าก็เข้าถึงศูนย์ ดังคำโบราณว่า [illegible]นย์เป็นเค้ามูล สืบกันมา เที่ยงแท้[illegible]น่นักหนาตั้งอนิจจาเป็นอาจิณ จุติแล้วปฏิสน[illegible]สิ้น สังขา ราไม่ยืนยินราคีสิ้นเป็นตัวมาพอตกศูนย์คือใจหยุด (ถูกส่วน) จะเห็น[illegible]ไม่เกินดวง ดาวในอากาศ อย่างใหญ่ไม่เกินดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ผุดขึ้นที่[illegible]รากฏนั้น เรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานหรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า ด[illegible]งเบื้องต้น มรรค ผล นิพพาน หรือ เอกายนมรรค ทางสายเอก เอาใจหยุดนิ่[illegible]นหยุด ๆ กลางของกลาง ๆ เรื่อยไป พอถูกส่วนเข้าเห็นดวงอีกดวงหนึ่งเท่า[illegible]มมานุ ปัสสนาสติปัฏฐาน เรียกว่า ดวงศีล หยุดอยู่กลางดวงศีลนั้น พอถูกส่ว[illegible]ท่า ๆ กัน เรียกว่าดวงสมาธิ หยุดอยู่กลางดวงสมาธินั้น พอถูกส่วนเข้าเห็นอีกด[illegible]ปัญญา ดวงเท่า ๆ กัน หยุดอยู่กลางดวงปัญญานั้น พอถูกส่วนเข้าเห็นอีกดวง[illegible]มุตติ ใสละเอียดหนักขึ้นไป หยุดอยู่กลางดวงวิมุตตินั่น พอถูกส่วนเข้าเห็นอีกด[illegible]วง วิมุตติญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้า เห็นกายมนุษย์ของเราที่นอนฝันออกไป[illegible]ด เรียกว่ากายมนุษย์ละเอียด อยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั่นเอง

๒ กายมนุษย์ละเอียด เมื่อนั่งถูกส่วนเข้า ใจมนุษย์ละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์[illegible]ง ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐา[illegible] อยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติ[illegible] ทัสสนะ ตามลำดับ

๓ กายทิพย์ ๔ กายทิพย์ละเอียด ๕ กายรูปพรหม ๖ กายรูปพรหมละเอียด ๗ กายอรูปพรหม ๘ กายอรูปพรหมละเอียด

แต่ละกาย มีดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน-ดวงศีล สมาธิ-ปัญญา-วิมุตติ-วิมุตติญาณทัสสนะเช่นเดียวกัน โดยเอาใจของแต่ละกายจรดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมนั้น ๆ จะเห็นตามลำดับ

๙ กายธรรม รูปเหมือนพระปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจกส่องเงาหน้า หน้าตักโตเล็กตามส่วน หน้าตักของตนเท่าไหน หน้าตักของธรรมกายและดวงธรรมก็โตเท่านั้น กลมรอบตัวอยู่กลางกายธรรมกายนั่น ธรรมกายเป็นตัวพุทธรัตนะ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายเป็นธรรมรัตนะ ใจพุทธรัตนะ ก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย พอหยุดถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะตามลำดับ

๑๐ กายธรรมละเอียด โตกว่าธรรมกายที่เห็นแล้วนั้น ๕ เท่า ใจกายธรรมละเอียด ก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานถูกส่วนเข้าเห็นดวง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

๑๑ กายธรรมพระโสดา โตขนาดหน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้น ใจกายพระโสดาก็หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดา ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานถูกส่วนเข้าเห็นดวง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

๑๒ กายธรรมพระโสดาละเอียด มีองค์ธรรมโตขนาดหน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา ใจของกายพระโสดาละเอียด หยุดยิ่งอยู่ที่กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายพระโสดาละเอียด ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

๑๓ กายธรรมพระสกทาคามี โตขนาดหน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้นใจของพระสกทาคามี หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นพระสกทาคามี ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

๑๔ กายธรรมาของพระพระสกทาคามีละเอียด โตขนาด หน้าตัก ๑๐ วา สูง ๑๐ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้น ใจของพระสกทาคามีละเอียดหยุดอยู่ที่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระสกทาคามีละเอียดถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานถูกส่วนเข้าเห็นดวง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

๑๕ กายธรรมพระอนาคามี โตขนาดหน้าตัก ๑๕ วา สูง ๑๕ วา เกตุดอกบัวตูมใสหนักขึ้น ใจของพระอนาคามี หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นพระอนาคามี ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

๑๖ กายธรรมพระอนาคามีละเอียด โตขนาดหน้าตัก ๑๕ วา สูง ๑๕ วา เกตุดอกบัวตูม ใสหนักขึ้นใจของพระอนาคามีละเอียด หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายพระอนาคามีละเอียดถูกส่วนเข้าเห็นดวง ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้าเห็นดวง ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ

๑๗ กายธรรมพระอรหัตต์ หน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม ดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตต์ หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระอรหัตต์ ถูกส่วนเข้าเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัวเหมือนกัน หยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ถูกส่วนเข้า เห็นดวงศีลวัดผ่าเส้นศูนย์ กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัวเหมือนกัน หยุดอยู่กลางดวงศีล ถูกส่วนเข้า เห็นดวงสมาธิ วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัวเหมือนกัน หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงปัญญาวัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัวเหมือนกัน หยุดอยู่กลางดวงปัญญา ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติ วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัวเหมือนกัน หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ ถูกส่วนเข้า เห็นดวงวิมุตติญาณทัสสนะ วัดผ่าเส้นศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัวเหมือนกันหยุดอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า เห็นกายพระอรหัตต์ละเอียด สวยงามมาก นี่เป็นกายที่ ๑๘

ตั้งแต่กายมนุษย์ถึงกายอรูปพรหมละเอียด เรียกว่าสมถะ ตั้งแต่กายธรรมโคตรภู ทั้งหยาบทั้งละเอียดจนกระทั่งถึงกายพระอรหัตต์ทั้งหยาบทั้งละเอียด เรียกว่าชั้นวิปัสสนา

ขอเชิญผู้ใคร่ศึกษาสัมมาปฏิบัติ พึงศึกษา ค้นคว้า องค์ธรรมแห่งวิชาธรรมกายที่ละเอียดลึกซึ้งกว่า จากโอวาทานุสาสนีของพระเดชพระคุณหลวงพ่อต่อไป.

นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ

อาคตสถานแห่งบทภาวนา "สัมมาอะระหัง"

สัม สงฺขตาสงฺขเต ธมฺเม สมฺมา เทเสติ ปาณินํ
สํสารํ สํวิฆาเฏติ สมฺพุทฺธํปิ นมามิหํ

พระพุทธองค์ทรงแสดงสังขตธรรม และอสังขตธรรม โดยชอบแก่สัตว์ทั้งหลาย, พระพุทธองค์ทรงทำลายการเวียนเกิดเวียนตายได้ พระพุทธองค์ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ข้าพเจ้าขอนมัสการ

มา มาตาว มานปาลิเต มานสตฺเต ปมทฺทิ โย
มานิโต เทวสงฺเฆหิ มานฆาฏํ นมามิหํ

พระพุทธองค์ทรงย่ำยีสัตว์ผู้มีมานะที่มานะเลี้ยงไว้ดุจมารดา พระพุทธองค์ อันหมู่ทวยเทพยอมรับนับถือ พระพุทธองค์ทรงทำลายมานะได้ ข้าพเจ้าขอนมัสการ

อะ อนุสฺสาหสพฺพสตฺตานํ อนุสฺสาเหติ โย ชิโน
อนนฺตคุณสมฺปนฺโน อนฺตคามี นมามิหํ

พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนคนไม่มีอุตสาหะให้มีความอุตสาหะ พระพุทธองค์ทรงสมบูรณ์ด้วยคุณธรรมไม่สิ้นสุด พระพุทธองค์ทรงถึงที่สุดแห่งทุกข์ ข้าพเจ้าขอนมัสการ

ระ รโต นิพฺพานสมฺปตฺโต โรตโส สตฺตโมจโน
รมาเปติธ สตฺเต โย รมทาตํ นมามิหํ

พระพุทธองค์ทรงยินดีในธรรมได้ทรงบรรลุถึงพระนิพพาน พระพุทธองค์ทรงปลดเปลื้องสัตว์ให้พ้นทุกข์ พระพุทธองค์ทรงยังสัตว์ให้ยินดีในพระนิพพาน พระพุทธองค์เป็นผู้ทรงประทานให้ซึ่งพระนิพพานอันเป็นที่ยินดี ข้าพเจ้าขอนมัสการ

หัง หญฺญติ ปาปเก ธมฺเม หํสาเปติ ปทํ ชนํ
หํสมานํ มหาวีรํ หนฺตปาปํ นมามิหํ

พระพุทธองค์ทรงฆ่าบาปธรรม พระพุทธองค์ยังชนให้ยินดี ซึ่งทางฆ่าบาปนั้น พระพุทธองค์ทรงร่าเริง พระพุทธองค์ทรงกล้าหาญยิ่งใหญ่ พระพุทธองค์ทรงฆ่าบาปได้แล้ว ข้าพเจ้าขอนมัสการ

พ.อ.อาภรณ์ ดิลกโศภณ

การสร้างพระของขวัญ

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลวงพ่อได้แจกพระผงพิมพ์รุ่นพิเศษแก่ทหารและประชาชน พระผงพิมพ์รุ่นพิเศษนี้มี ๒ แบบ

- พระผงพิมพ์สมเด็จ ฐาน ๗ ชั้น
- พระผงพิมพ์สมเด็จวัดพระแก้ว พิมพ์นาคปรก

ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ หลวงพ่อได้สร้าง พระผงพิมพ์ขึ้น โดยมีชื่อเรียกว่า "**พระของขวัญ**" จำนวน ๘๔,๐๐๐ องค์ เท่ากับจำนวนพระธรรมขันธ์ ขนาดกว้าง ๑.๒ ซม. ยาว ๑.๘ ซม. มีแบบพิมพ์ ๑๐ แบบ ลักษณะแห่งองค์พระของขวัญสี่เหลี่ยมองค์พระปางนั่งประทานพร คือยกพระหัตถ์เบื้องขวาจีบนิ้ว พระหัตถ์หัวแม่มือและนิ้วชี้รวมเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นปริศนาธรรมแห่งธรรมคุณข้อว่า เอหิปสฺสิโก ซึ่งแปลว่า "จงเข้ามาดู" ส่วนองค์พระนั้น คือพระพุทธเจ้าประทับนั่งบนดอกบัว พระเกตุมาลาเป็นดอกบัวตูม ซุ้มเป็นเค้าโครงของเรือนแก้ว ด้านหลังเขียนเป็นอักษรขอมว่า "ธรรมขันธ์"

จุดมุ่งหมายแห่งการสร้างพระของขวัญ เพื่อมอบให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์ในการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นอาคารยาว ๕๙ เมตร กว้าง ๑๐.๕ เมตร สูง ๓ ชั้น เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหลัง ซึ่งต้องใช้เงินค่าก่อสร้างเป็นจำนวน ๒,๕๙๘,๑๑๐.๓๙ บาท (สองล้านห้าแสนเก้าหมื่นแปดพันหนึ่งร้อยสิบบาทสามสิบเก้าสตางค์)

พระของขวัญนี้ หลวงพ่อทำพิธีบรรจุพุทธานุภาพเข้าไปประดิษฐานในองค์พระด้วยอานุภาพธรรมกาย ด้วยตัวท่านเอง และให้บรรดาศิษย์ที่ได้ธรรมกายช่วยบรรจุความศักสิทธิ์อันเกิดแต่ "ธรรมกาย"

รุ่นที่ ๑ เริ่มแจกในวันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๑๑ พุทธศักราช ๒๔๙๓ ในอภิลักขิต สมัยคล้ายวันเกิดของท่าน ณ พระอุโบสถ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

รุ่นที่ ๒ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ทำพิธีปลุกเศก ด้วยอานุภาพธรรมกายนานถึง ๔ ปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๙-๒๕๐๕

รุ่นที่ ๓ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้ทำพิธีปลุกเสกด้วยอานุภาพธรรมกายตลอดมา เริ่มแจกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๑๔ ในแต่ละรุ่นนั้น มีจำนวน ๘๔,๐๐๐ องค์ เท่ากัน

เมื่อพระของขวัญทั้ง ๓ รุ่น ได้แจกหมดไปแล้ว ทางวัดจึงได้จัดทำพระผงขึ้นใหม่เรียกว่า "พระธรรมขันธ์" จำนวน ๘๐๐,๐๐๐ องค์ โดยนำพระของขวัญทั้ง ๓ รุ่นมาผสมแล้ว ได้ทำพิธีบรรจุพุทธานุภาพด้วยอานุภาพธรรมกาย เช่นเดียวกับที่หลวงพ่อได้ทำในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ได้เริ่มแจกในวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

อนึ่ง พระผงธรรมขันธ์นี้ ถ้าจะนับเป็นรุ่นที่สืบต่อจากพระของขวัญ เป็นรุ่นที่ ๔ แต่ถ้าจะนับเป็นรุ่นที่คณะศิษย์ทำขึ้น เป็นรุ่นที่ ๑ พระผงที่ทำสืบต่อจากรุ่น "ธรรมขันธ์" คือ "ธรรมกาย" ซึ่ง เป็นรุ่นที่ ๒ ของคณะศิษย์ เป็นรุ่นที่ ๕ ถ้าเรียงลำดับโดยนับจากพระของขวัญรุ่นที่ ๑ มา

การแจกพระของขวัญ

หลวงพ่อ เป็นผู้มอบให้เอง เมื่อท่านอาพาธลงได้มอบภาระให้แก่ พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ ธมฺมธโร ป.ธ.๔) สมัยดำรงสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร ที่ พระครูสมณธรรมสมาทาน เป็นผู้แจกพระของขวัญแทน ต่อมาเมื่อ พระภาวนาโกศลเถร มรณภาพลง พระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบัน ได้มอบหมายให้ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺตฺตโม) อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ เป็นผู้แจกพระผงธรรมขันธ์ สืบมา

การรับพระของขวัญ หลวงพ่อถือคติว่า ผู้ปรารถนาและมาด้วยตนเองเท่านั้น จึงจะมีสิทธิ์ได้รับพระของขวัญไปบูชา ทุกคนจะรับไปได้เพียงคนละ ๑ องค์ จะรับแทนไปให้คนอื่นไม่ได้

วิธีตั้งจิตอธิษฐาน

ท่านจงน้อมใจของท่านให้หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางกายตัว บูชาพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นของศักดิ์สิทธิ์สิ่งอื่นจะศักดิ์สิทธิ์ยิ่งกว่าไม่มีในโลก เสร็จแล้วให้หยิบเอาองค์พระของท่านมาพิจารณาให้จำได้ แล้วหลับตาน้อมองค์พระไปตั้งไว้กลางตัวในกลางศูนย์ข้างในดังรูปนี้ แล้วให้บริกรรมภาวนาว่า "สัมมาอะระหัง" นึกให้เห็นเหมือนกับเห็นด้วยนัยตาจริง ๆ นึกหนักขึ้นก็เห็นชัดหนักขึ้นจนชัดแจ้งกับตาจริง ๆ การเห็นนั้นไม่ใช้ตามนุษย์เห็น เป็นตากายทิพย์เห็น (กายที่เรานอนฝันออกไปนั่นแหละคือกายทิพย์) เมื่อเห็นชัดแจ้งดังนั้นแล้ว ก็ต้องมองให้เห็นไว้เสมอในอิริยาบททั้งสี่ เมื่อทำให้เห็นอยู่ดังนี้เสมอ พระท่านก็จะโปรดเรา ต่อแต่นั้นท่านจะปาฏิหาริย์นิรมิตองค์ของท่านให้โตออกไปบ้าง เล็กเข้ามาบ้าง แล้วเปลี่ยนสีเป็นต่าง ๆ ขาวเป็นเงินยวงบ้างเป็นปรอทบ้าง เป็นสีทองคำบ้าง เป็นสีเหลืองต่าง ๆ บ้าง เป็นสีขาวสะอาดบ้างเป็นสีแก้วมรกตบ้างขาวใสเหมือนเพชรบ้าง เหมือนกระจกส่องเงาหน้าบ้าง เมื่อเห็นได้ขนาดนี้แล้วอย่ายินดีอย่ายินร้ายทำใจให้เฉยนึกว่านั่นเป็นปาฏิหาริย์ของพระท่าน ท่านโปรดเรา ๆ ต้องเคารพระลึกถึงท่านเสมอเมื่อทำได้ดังนี้ชื่อว่าบูชาพระองค์ท่านด้วยคารวะอย่างยิ่ง ไม่มีการบูชาอื่นจะยิ่งไปกว่า ในชั้นนี้องค์พระท่านจะมาปาฏิหาริย์จนเต็มส่วนของท่าน เป็นแก้วหมดทั้งองค์งามไม่มีที่ติ ท่านจะประทับอยู่ที่ศูนย์กลางกายของเราตามเดิม แต่ประทับผินพระพักตร์ออกตามกายของเราที่ศูนย์กลางของเราเป็นที่ประทับของท่าน ใจของเราก็ต้องให้หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางองค์พระเหมือนกันให้เหมือนกับหยุดอยู่ที่ศูนย์กลางกายมนุษย์ เมื่อเราเข้าถึงองค์พระดังนี้แล้ว ต้องการอะไรอาราธนาให้ท่านช่วยต้องสำเร็จตามปรารถนาต่างแต่ช้ากับเร็วเท่านั้น หรือทันใดนั้นก็ได้ เมื่อเราหัดทำใจให้เข้าถึงองค์พระได้ชำนิชำนาญคล่องแคล่วดังนี้แล้ว ในเมื่อเราจะไปทางบกก็ดี ทางน้ำอากาศก็ดี หรือจะไปในที่ใดที่หนึ่งก็ดี หรือมีเหตุการณ์บังเกิดขึ้นโดยปัจจุบันก็ดี เราก็จะอาราธนาให้ท่านช่วยได้ทันท่วงทีถ้าเรารับราชการ ขอทางราชการของข้าพเจ้า ขอให้ราบรื่นเรียบร้อย ไม่เป็นที่สดุดตาสดุดใจผู้หลักผู้ใหญ่ ถ้าเราค้าขาย ขอให้การค้าขายของข้าพระพุทธเจ้า ขอให้ซื้อง่ายขายคล่องกำไรงาม ถ้าเราทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำกิจการใด ๆ ขอให้การกระทำนี้ได้ผลเกินควรเกินค่า ถ้าเราจะไปทางน้ำ ทางบก ขอให้ไปดีมาดีสวัสดีมีชัยทุกเมื่อ เทอญฯ

วัตถุประสงค์ในการบรรจุพระผงธรรมขันธ์

เนื่องในอภิลักขิตสมัยที่พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จันทสรมหาเถร) หลวงพ่อวัดปากน้ำมีอายุครบ ๑๐๐ ปี โดยชาติ

ดังนั้น คณะศิษยานุศิษย์จึงได้ประกอบพิธีบรรจุพระผงธรรมขันธ์ จำนวน ๑,๒๐๑,๒๕๐ องค์ (หนึ่งล้านสองแสนหนึ่งพันสองร้อยห้าสิบองค์) ในวันเสาร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๗ เวลา ๑๐.๐๙ น. ณ หอเจริญวิปัสสนาแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัดวรณี สุนทรเวช โดยมีพระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เป็นประธานเพื่อบูชาพระคุณของหลวงพ่อ การบรรจุพระผงธรรมขันธ์นี้เป็นความริเริ่ม-ดำเนินงานของนางสาวตรีธา เนียมขำ นายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตั้งเป็นมูลนิธิเก็บดอก-ผล อันเกิดแต่มูลนิธินั้น บำรุงวัดตามเจตนาปรารภของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ดังนี้

- เพื่อเป็นค่าภัตตาหาร
- เพื่อบำรุงการศึกษา
- เพื่อส่งเสริมเผยแพร่วิชาธรรมกาย
- เพื่อบูรณะ-ปฏิสังขรณ์เสนาสนะ และถาวรวัตถุในวัด
- เพื่อบำรุงวัดปากน้ำ ในกิจการทั่วไป
- เพื่อร่วมมือกับองค์การ การกุศลอื่น ๆ ในการบำเพ็ญสิ่งอันเป็นสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ

เมื่อลุถึงวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๖๒๗ ซึ่งเป็นสมัยที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อมีอายุครบ ๒๐๐ ปี โดยชาติ ผู้เป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ จงทำพิธีเปิดกรุนี้ แล้วดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนาปรารภของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ด้วยเทอญฯ

ชีวประวัติ
พระธรรมธีรราชมหามุนี (ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ.๙)
เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ
ชาติภูมิ

พระธรรมธีรราชมหามุนี นามเดิม ช่วง ฉายา วรปุญฺโญ นามสกุล สุดประเสริฐ นามบิดา นายมิ่ง นามมารดา นางสำเภา สุดประเสริฐ เกิดที่บ้านเลขที่ ๓๒ ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สุริยคติกาลกำเนิด ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๔๖๘ จันทรคติกาล ๔ ฯ๊ ๑๐ ค่ำ ปีฉลู

บรรพชาอุปสมบท

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๒ อายุ ๑๔ ปี บรรพาชาเป็นสามเณร ณ วัดสังฆราชา กรุงเทพมหานคร พระครูศีลาภิรัต (ทอง) เจ้าอาวาสวัดลาดกระบัง เป็นพระอุปัชฌาย์

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๘๘ อายุ ๒๐ ปี อุปสมบท ณ พัทธสีมา วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พระครูบริหารบรมธาตุ (ป่วน เกสโร) เจ้าอาวาสวัดนางชี เป็นพระอุปัชฌาย์

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) สมัยดำรง สมณศักดิ์ ที่ พระครูสมณธรรมสมาทาน เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เป็นพระกรรมวาจาจารย์

การศึกษา

สอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค พ.ศ. ๒๔๙๗

หน้าที่การงาน

พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นเลขานุการสมเด็จพระสังฆนายก วัดเบญจมบพิตร

พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นอาจารย์ใหญ่สำนักเรียน วัดปากน้ำ

พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ และ เป็นเจ้าคณะภาค ๓

พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นเจ้าคณะภาพ ๑๗

สมณศักดิ์

๕ ธ.ค. ๒๔๙๙ ได้รับพระราชทานแต่งตั้งสมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระศรีวิสุทธิโมลี

๕ ธ.ค. ๒๕๐๕ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชเวที

๕ ธ.ค. ๒๕๑๐ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพวรเวที

๕ ธ.ค. ๒๕๑๖ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระราชาคณะชั้นธรรม ที่ พระธรรมธีรราชมหามุนี

สมณศักดิ์ต่างประเทศ

๑ พ.ค. ๒๕๒๐ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศบังคลาเทศ ที่ พระศาสนธชมหาปัญญาสาระ

๒ ม.ค. ๒๕๒๔ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศศรีลังกา ฝ่ายอมรปุรนิกาย ที่ พระชินวรสาสนโสภณเตปิฏกวิสารทคณปาโมกขาจริย

๑๒ ก.พ. ๒๕๒๕ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศศรีลังกา สยามวงศ์ ฝ่ายอัสสคิริยะ ที่ พระศาสนโชติกสัทธัมมวิสารทวิมลกิตติสสิริ

๓ ส.ค. ๒๕๒๕ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศศรีลังกา สยามวงศ์ ฝ่ายมัลลวัตตะ ที่ พระธรรมกิตติสสิริเตปิฏกวิสารโท

๑๒ มิ.ย. ๒๕๒๖ ได้รับสมณศักดิ์จากประเทศศรีลังกา ฝ่ายรามัญวงศ์ ที่ พระติปิฏกปัณฑิตธัมมกิตติสสิริ ยติสังฆปติ

๑๖ มิ.ย. ๒๕๒๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ ของประเทศศรีลังกา สยามวงศ์ ฝ่ายโกเต ที่ พระอุบาลีวังสาลังการะอุปัชฌายะธรรมธีรราชมหามุนีมหาเถระ

คติธรรม

๑ จงประคองสีลสามัญญตา และ ทิฏฐิสามัญญตา

๒ จงรักษาสามัคคี

๓ จงระวังสตรีและสตางค์

ประวัติหอเจริญวิปัสสนา
แพทยพงษาวิสุทธาธิบดี ประหยัดวรณี สุนทรเวช

สถานที่นี้เดิมเป็นที่สร้าง "ตึกขาว" ซึ่งใช้เป็นที่อบรมสมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนาในสมัยหนึ่งตั้งอยู่ศูนย์กลางวัด หลวงพ่อได้กล่าวว่า ที่ตรงนี้เป็นศูนย์จักรพรรดิ

ต่อมา คุณหญิงประหยัดแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี และนางสาววรณี สุนทรเวช ผู้เป็นบุตรี ได้บริจาคเงิน ๖,๑๐๖,๑๐๖.๐๐ บาท (หกล้านหนึ่งแสนหกพันหนึ่งร้อยหกบาทถ้วน) โดยก่อสร้างเป็นตึก ๒ ชั้น ทรงสถาปัตยกรรมไทย ภายนอกถือปูนขาวทั้งหลัง เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์ พร้อมทั้งได้สร้างพระพุทธรูปแบบสุโขทัยปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๓ ศอก ๙ นิ้ว เป็นพระประธานประจำหอเจริญวิปัสสนาหลังนี้ **โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เป็นศูนย์จักรพรรดิ** ตามคำของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ และเพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม เผยแพร่ธรรม ตามแนววิชาธรรมกาย

หอเจริญวิปัสสนานี้ ได้วางศิลาฤกษ์เมื่อ วันที่ ๑๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๗ เริ่มพิธีเวลา ๑๐.๐๐ น. โดยพระสงฆ์สมณศักดิ์ ๙ รูป มีเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน ป.ธ.๙) วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นประธานเจริญพระพุทธมนต์ ต่อจากนั้นถวายภัตตาหารเพลแล้วทำพิธีวางศิลาฤกษ์ โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร ป.ธ.๙) แม่กองบาลีสนามหลวง วัดสามพระยา เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ฯพณฯท่าน พล.ต.อ. ชุมพล โลหะชาละ รองอธิบดีกรมตำรวจ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานฝ่ายฆราวาส

การก่อสร้างหอเจริญวิปัสสนานี้ มีพระเปล่ง ปภสฺสโร เป็นสถาปนิก อยู่ในความควบคุมดูแลของพระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ พระราชโมลี เจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม พระครูวินัยธรทรงเกียรติ ปุณฺฑริโก และนางสาวตรีธา เนียมขำผู้ริเริ่มในการก่อสร้างและดูแลตกแต่งภายใน

การก่อสร้างทั้งหมดแล้วเสร็จในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ สิ้นค่าก่อสร้างทั้งสิ้น ๕,๓๐๓,๔๐๔.๗๕ บาท (ห้าล้านสามแสนสามพันสี่ร้อยสี่บาทเจ็ดสิบห้าสตางค์) เปิดใช้หอวิปัสสนาเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑ เป็นต้นมา

ประวัติ คุณหญิงประหยัดแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี ผู้สร้างหอเจริญวิปัสสนา

นามเดิม ประหยัด วิเศษกุล เป็นบุตรนายผาด นางเปลี่ยน วิเศษกุล เกิดวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๓ ณ บ้านเลขที่ ๕๗ สะพานหัน แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธ์วงศ์ กรุงเทพมหานคร มีพี่น้อง ๕ คน เมื่อเจริญวัยได้สมรสกับ พระยาแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี (สุ่น สุนทรเวช) โดยสมเด็จพระอัยกา บรมพงศาภิมุขกรมพระยาภานุพันธุวงศวรเดช จัดพระราชทานให้ มีบุตรี ๑ คนคือ นางสาววรณี สุนทรเวช

คุณหญิงประหยัดแพทยพงษาวิสุทธาธิบดี เป็นผู้มีจิตศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ได้ร่วมกับบุตรีบริจาคเงิน ๖,๑๐๖,๑๐๖.๐๐ บาท (หกล้านหนึ่งแสนหกพันหนึ่งร้อยหกบาทถ้วน) เป็นค่าก่อสร้างหอเจริญวิปัสสนาแห่งนี้

คุณหญิงประหยัดแพทยพงษาวิสุทธาธิบดีได้ป่วยเป็นโรคหัวใจและโรคไต ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๑๔ เรื่อยมาได้ถึงอนิจจกรรม เมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖ เวลา ๒๐.๑๐ น. รวมสิริอายุ ๙๓ ปี

ชีวิประวัติ
นางสาวตรีธา เนียมขำ
นายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ

นางสาวตรีธา เนียมขำ เป็นบุตรีของ นายดวง นายพุ่ม เนียมขำ ภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่ ๓๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เกิดวันที่ ๗ ๑๕ ๕ ค่ำ ปีขาล วันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๙

การศึกษา

- การศึกษาสามัญ มัธยม ๓
- การศึกษาพระปริยัติธรรม ธรรมศึกษาชั้นเอก

พ.ศ. ๒๔๘๒ อายุ ๑๓ ปี มาอยู่วัดปากน้ำ ภายใต้บารมีธรรมของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ

พ.ศ. ๒๔๘๓ อายุ ๑๔ ปี ได้บวชเป็นแม่ชี เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรมและบำเพ็ญกิจภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย จนสามารถรับใช้สนองงานที่ท่านได้มอบหมายไว้

พ.ศ. ๒๔๙๔ อายุ ๒๖ ปี ได้ลาศีลจากแม่ชี แล้วได้อยู่ปฏิบัติธรรมและรับใช้หลวงพ่อตลอดมา

ได้ช่วยแบ่งเบาภาระของพระเดชพระคุณ พระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ องค์ปัจจุบัน ในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่หลวงพ่อได้วางไว้ ทั้งในด้านการศึกษา ในด้านการปฏิบัติธรรม ในด้านการก่อสร้างเสนาสนะ และ ถาวรวัตถุ ในด้านอาหารบิณฑบาต อีกทั้งเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการ

- ในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทานวัดปากน้ำ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ จนถึงปัจจุบันและได้หาเจ้าภาพผู้เป็นประธานถวายผ้าพระกฐินพระราชทานจนถึง พ.ศ. ๒๕๖๗
- ในการก่อสร้าง หอเจริญวิปัสสนา
- ในการบรรจุพระผงธรรมขันธ์ จำนวน ๑,๒๐๑,๒๕๐ องค์ ณ หอเจริญวิปัสสนา แห่งนี้
- ในการสอนภาวนาใน วันเสาร์-อาทิตย์ และ วันหยุดราชการ ณ หอเจริญวิปัสสนา

คติธรรม

ใจหยุดนิ่ง	เพื่อสลัด	ตัดโลภะ
ใจหยุดนิ่ง	เพื่อสละ	ละโกรธหลง
ใจหยุดนิ่ง	เพื่อพิสุทธิ์	ตามพุทธองค์
ใจหยุดนิ่ง	เพื่อเข้าตรง	องค์ธรรมกาย

ประวัติย่อและผลงาน

ของ

พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ ธมฺธรเถร ป.ธ.4)

อดีตรองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ทั้งฝ่ายวิปัสสนาและสำนักเรียนวัดปากน้ำ

ประวัติย่อและผลงาน

ของ

พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ)

อดีตรองเจ้าอาวาส อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระและอาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดปากน้ำ

พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ) เป็นบุตรคนที่ ๓ ของคุณพ่อจอกและคุณแม่วัน คล้อสุวรรณเกิดที่บ้าน คลองหนองตากล้า ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ตรงกับแรม ๙ ค่ำ เดือนยี่ ปีชวด มีพี่น้องร่วมสายโลหิต รวม ๘ คน คือ

๑. นายศิริ คล้อสุวรรณ
๒. ด.ญ. สังเวียน คล้อสุวรรณ (ถึงแก่กรรม)
๓. พระภาวนาโกศลเถร (ธีระ คล้อสุวรรณ)
๔. น.ส. แจ่ม คล้อสุวรรณ
๕. เป็นชาย ตายขณะอยู่ในครรภ์
๖. น.ส. อำนวย คล้อสุวรรณ
๗. นางอรุณ ศรีวิสัย
๘. เป็นชาย ตายเมื่ออายุ ๖ เดือน

การศึกษาเบื้องต้น ได้รับการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนประชาบาลวัดหนามแดง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จนจบชั้นประถมบริบูรณ์

บรรพชา เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ โดยมีพระครูบริหารบรมธาตุ วัดนางชี อำเภอภาษีเจริญ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์ ขณะมีอายุ ๑๔ ปี

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยมีพระครูบริหารบรมธาตุ วัดนางชีเป็นพระอุปัชฌาย์ พระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูสมณธรรมสมาทาน เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ โดยคุณหลวงประดิษฐ์ไพเราะ และคุณนายโชติ ศิลปบรรเลง เป็นผู้อุปถัมภ์ในการอุปสมบท ฉายา ธมฺมธโร

การศึกษา พระภาวนาโกศลเถรเริ่มศึกษาภาษาบาลีและนักธรรม และในขณะเดียวกันก็ศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวทางปฏิบัติของหลวงพ่อจนได้วิชาธรรมกาย สอบได้นักธรรมชั้นเอกและเปรียญธรรมประโยค ๔

หน้าที่ ในขณะเดียวกับที่ศึกษาหาความรู้ก็ต้องรับภาระช่วยเหลือการงานของหลวงพ่อมากมายหลายประการ กล่าวคือรับหน้าที่เป็นครูสอนบาลีและนักธรรม และสอนวิปัสสนากรรมฐานด้วย และช่วยเหลือดูแลด้านการปกครองด้วย

ตำแหน่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ท่านได้รับแต่งตั้งจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี) ให้เป็นรองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ และเป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาและอาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดปากน้ำ

ต่อมาท่านได้ริเริ่มเปิดการสอนวิชาพุทธศาสนาแก่นักเรียนในวันอาทิตย์ และรับภาระเป็นอาจารย์ใหญ่ด้วย

ตำแหน่ง หน้าที่ และสมณศักดิ์ที่ได้รับ

วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕	ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจธรรมสนามหลวง
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐	ได้รับพระราชทานแต่งตั้งสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรที่ พระครูสมณธรรมสมาทาน
วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑	ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอก ในนามเดิม
วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๘	ได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดปากน้ำ
วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๙	ได้รับแต่งตั้งเป็นรองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ
วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐	ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ พระภาวนาโกศลเถร

เป็นที่น่าสังเกตว่า ราชทินนามที่ได้รับพระราชทานล้วนเป็นนามเดิมของพระเดชพระคุณหลวงพ่อทั้งสิ้นรวมทั้งภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่ปฏิบัติอยู่ ทำให้ท่านได้รับนามว่า **หลวงพ่อเล็ก**

ผลงานการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

- รวบรวมแนวทางคำสอนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของหลวงพ่อเป็นหมวดหมู่และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจ

- สอนการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวของหลวงพ่อแก่ประชาชนทั่วไป ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๔.๐๐ น.

- รับอาราธนาไปสอนนอกสถานที่ เช่น สถานีโทรทัศน์ วิทยุ ต่างจังหวัด และต่างประเทศ

- จัดพิมพ์นิตยสารรายเดือน มงคลสาร เพื่อเผยแพร่ธรรมะ รวมทั้งข่าวสาร สารคดีอันเป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา

พระภาวนาโกศลเถรอาพาธด้วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบและโรคลำไส้ ถึงแก่มรณภาพเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ รวมอายุได้ ๔๔ ปี ๕ เดือน ๒๕ วัน

ประวัติย่อ

พระราชโมลี (ณรงค์ ฐิตญาโณ ป.ธ.๔)

ประวัติย่อ

พระราชโมลี

พระราชโมลี นามเดิมว่า ณรงค์ สกุล มงคลโพธิ์ เกิดเมื่อวันพุธ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๐ ตรงกับวันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๙ ปีขาล ที่บ้านตำบลปลายกลัดนอก อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบุตรของนายแจ้ง นางเที่ยง มงคลโพธิ์

สมัยเป็นเด็กได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนประชาบาล ตำบลจักราช ๒ อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนจบชั้นประถมปีที่ ๔ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ต่อจากนั้นได้เข้ากรุงเทพฯ และได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ อยู่กับหลวงพ่อวัดปากน้ำ สมัยดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูสมณธรรมสมาทาน โดยมีพระครูบริหารบรมธาตุ วัดนางชี เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบทเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ โดยมีพระครูบริหารบรมธาตุ วัดนางชี เป็นพระอุปัชฌาย์ และมีหลวงพ่อวัดปากน้ำเป็นพระกรรมวาจาจารย์ ฉายา ฐิตญาโณ

การศึกษา

พระราชโมลีได้ศึกษาพระปริยัติธรรมในสำนักวัดปากน้ำและต่างวัด คือที่วัดพระเชตุพนฯ ด้วย ท่านศึกษาจบนักธรรมเอก และศึกษาแผนกบาลีได้เปรียญประโยค ๔

หน้าที่การงาน

ในสมัยที่หลวงพ่อวัดปากน้ำยังมีชีวิตอยู่ ท่านเจ้าคุณราชโมลีได้เป็นกำลังสำคัญคือช่วยทำหน้าที่เป็นเลขานุการส่วนตัวของพระคุณท่าน และได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูปลัดของหลวงพ่อ และเป็นเลขานุการเจ้าสำนักเรียนวัดปากน้ำด้วย

ในปีพ.ศ. ๒๕๐๒ ท่านได้ รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ในปีพ.ศ. ๒๕๐๙ ได้รับแต่งตั้งเป็นรองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ทำหน้าที่เป็นนวกรรมมัฏฐายี (ควบคุมการก่อสร้าง) เพราะมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้

ในปีพ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นพระราชาคณะที่ พระวิเชียรกวี

ในปีพ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นเจ้าคณะตำบลปากคลอง อำเภอภาษีเจริญ

ในปีพ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นพระอุปัชฌาย์

ในปีพ.ศ. ๒๕๑๖ ได้รับพระบัญชาจากองค์สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปรินายกปุ่น ปุณณสิริมหาเถระ วัดพระเชตุพนฯ แต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม สืบต่อจากพระเทพญาณมุนี (ผวน)

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ที่พระครูญาณปรีชา

พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอก ในราชทินนามเดิม

พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ที่พระวิเชียรกวี

พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นพระราชาคณะชั้นราช ที่พระราชโมลี ศรีปาวจนาภรณ์ สุนทรพิพิธกิจ ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

สมณศักดิ์ทั้งหมดนี้ได้รับเมื่ออยู่วัดปากน้ำทั้งสิ้น

มรณภาพ

ท่านเจ้าคุณราชโมลีได้กรากกรำทำงานหนักมานานหลายปี สุขภาพจึงทรุดโทรมมาก กลางปี พ.ศ. ๒๕๒๓ จึงทราบว่าเป็นโรคมะเร็งที่ปอด และมรณภาพในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ เวลา ๒๑.๐๕ น. สิริรวมอายุ ๕๔ ปี ๘ เดือน ๒ วัน

ประวัติย่อรองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำชุดปัจจุบัน

ประวัติย่อ
ของพระภาวนาโกศลเถร
รองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ พระอารามหลวง

ชาติภูมิ นามเดิม วีระ นามสกุล อุตตรนที ฉายา คณุตฺตโม อายุ ๖๕ ปี พรรษา ๓๐ นามบิดา นายเอดะ อุตตรนที นามมารดา นางสน อุตตรนที บ้านเลขที่ ๕๗/๑แขวง บางรัก เขต บางรัก จังหวัด กรุงเทพมหานคร สุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๑๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๖๒จันทรคติกาลกำเนิด ๒ ๑๒ ฯ ๓ ค่ำ ปี มะแม

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๙ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๙๗อายุ ๓๕ ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำ แขวง ปากคลองเขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมีพระ ภาวนาโกศลเถร (พระมงคลเทพมุนี) วัด ปากน้ำ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุดพ.ศ.๒๔๘๓สำเร็จขั้นเตรียมปริญญา สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษาพิเศษ

มีความรู้ทางภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๕๐๘ เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ฝ่ายวิปัสสนา

พ.ศ.๒๕๑๑ เป็น อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา

พ.ศ.๒๕๑๓ เป็น รองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ รูปที่ ๑ ฝ่ายวิปัสสนา

พ.ศ. ๒๕๑๓เป็น พระกรรมวาจาจารย์

พ.ศ.๒๕๒๒เป็น พระอุปัชฌาย์

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๐๘ เป็น พระครูสัญญาบัตรผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายวิปัสสนาที่พระครูภาวนาภิรม

พ.ศ.๒๕๑๓ เป็น รองเจ้าอาวาส

เป็น พระราชาคณะชั้นสามัญฝ่ายวิปัสสนาที่พระภาวนาโกศลเถร

ประวัติย่อ
ของพระเมธีวราภรณ์
รองเจ้าอาวาส และอาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดปากน้ำ

ชาติภูมิ นามเดิม วิเชียร นามสกุล เรืองขจร ฉายา อโนมคุโณ อายุ๔๘ปี พรรษา ๒๘นามบิดา นายนาคเรืองขจร นามมารดา นางฟื้น เรืองขจร บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๒ ตำบล บางพลับ อำเภอ สองพี่น้อง จังหวัด สุพรรณบุรี สุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๗ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๘๐ จันทรคติกาลกำเนิด ๑ ฯ ๑๒ ค่ำปี ฉลู

บรรพชา

บรรพชา เมื่อวันที่ ๒๑ เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๔อายุ ๑๔ ปี ณ วัด ดงตาล ตำบล บางพลับ อำเภอ สองพี่น้อง จังหวัด สุพรรณบุรี โดยมี พระครูอุภัยภาดารักษ์ วัด สองพี่น้อง ต.ต้นตาล อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ อายุ ๒๐ ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำ แขวง ปากคลองเขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระธีรสารมุนี ครั้งดำรงสมณ-ศักดิ์ที่พระครูสุชัยธรรมพินิจ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญครั้งหลังสุด ๒๔๙๒จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ สถาบันการศึกษา ร.ร.ประชาบาล วัดท่าจัด ต.บางพลัด อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น เอก สำนักเรียนวัดปากน้ำ พ.ศ.๒๔๙๙สอบได้เปรียญธรรม ๙ สำนักเรียนวัดปากน้ำ พ.ศ. ๒๕๑๖

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๕๑๑ เป็น อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดปากน้ำ-ปัจจุบัน

พ.ศ.๒๕๑๓ เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

พ.ศ.๒๕๒๑ เป็น รองเจ้าอาวาส

พ.ศ.๒๕๒๖ เป็น พระอุปัชฌาย์ ประเภทวิสามัญ

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็น พระเมธีวราภรณ์

ประวัติย่อ
ของพระพิพัฒน์ธรรมคณี
ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ชาติภูมิ นามเดิม อำนาจ นามสกุล เลิศแล้ว ฉายา อุปคุตโต อายุ ๖๘ ปี นามบิดา นายเปลี่ยน เลิศแล้ว นามมารดา นางทับ เลิศแล้ว ตำบล หน้าไม้ อำเภอ ลาดหลุมแก้ว จังหวัด ปทุมธานี สุริยคติกาลกำเนิดวันที่ ๖ เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๔๕๙จันทรคติกาลกำเนิด ๑ ฯ ๙ ค่ำ ปี มะโรง

บรรพชา

บรรพชา เมื่อวันที่ ๖ เดือน เมษายน พ.ศ.๒๔๗๒อายุ ๑๓ ปี ณ วัด ปากน้ำ แขวง ปากคลอง เขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระครูบริหารบรมธาตุ วัด นางชี แขวง ปากคลอง เขตภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๑๑เดือน กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๘๐อายุ๒๑ ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำ แขวง ปากคลองเขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระครูบริหารบรมธาตุ วัด นางชี แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุด สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๓ พ.ศ.๒๔๖๙สถาบันการศึกษา โรงเรียนประชาบาล วัดหน้าไม้ ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น เอก สำนักเรียนวัดมหาธาตุ พ.ศ. ๒๔๗๗

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๔๙๐เป็น อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดปากน้ำ
พ.ศ.๒๔๙๘เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ
พ.ศ.๒๕๑๕เป็น เจ้าคณะแขวงปากคลองภาษีเจริญ
พ.ศ.๒๕๑๖เป็น พระอุปัชฌาย์

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๔๙๘เป็น พระครูสัญญาบัตรชั้นโท ที่พระครูพิพัฒน์ธรรมคณีรับพัดยศ จ.ป.ร.
พ.ศ.๒๕๐๘เป็น พระครูสัญญาบัตรผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นเอกในนามเดิม
พ.ศ.๒๕๑๗เป็น พระครูสัญญาบัตรผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นพิเศษในนามเดิม
พ.ศ.๒๕๒๕เป็น พระราชาคณะชั้นสามัญที่พระพิพัฒน์ธรรมคณี

ประวัติย่อ
ของพระครูพิศิษฐ์ปริยัติคุณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ชาติภูมิ นามเดิม พาย นามสกุล มั่งมี ฉายา ภทฺทโก อายุ ๔๙ ปี พรรษา ๒๘ นามบิดา นายพร้า มั่งมีนามมารดา นางแน่น มั่งมี บ้านเลขที่๒๒๔หมู่ที่ ๒ ตำบล บัวงาม อำเภอ ดำเนินสะดวก จังหวัด ราชบุรี สุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๓ เดือน กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๗๘ จันทรคติกาลกำเนิด ๔ ฯ ๓ ๘ ค่ำ ปี กุน

บรรพชา

บรรพชา เมื่อวันที่ 5 เดือน เมษายน พ.ศ.๒๔๙๕อายุ ๑๗ปี ณ วัด ปากน้ำ แขวง ปากคลอง เขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระมงคลเทพมุนีครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระภาวนาโกศลเถร วัด ปากน้ำภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๑๙ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๙อายุ ๒๑ ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำ แขวง ปากคลองเขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระมงคลเทพมุนีครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระมงคลราชมุนี วัด ปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษา

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุด สำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 พ.ศ. 2488 สถาบันการศึกษา โรงเรียนบัวงามวิทยาคาร ตำบลบัวงาม อำเภอดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น เอก สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ พ.ศ.๒๕๐๒สอบได้เปรียญธรรม ๖ สำนักเรียนวัดปากน้ำภาษีเจริญ พ.ศ. ๒๕๐๖

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๕๑๔ เป็น เลขานุการเจ้าสำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

พ.ศ. ๒๕๑๗เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๑๗ เป็น พระครูสัญญาบัตรผู้ช่วยเจ้าอาวาส ชั้นเอก
ที่พระครูพิศิษฐ์ปริยัติคุณ

ประวัติย่อ
ของพระครูอุปถัมภ์ธรรมกิจ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ชาติภูมิ นามเดิม สงัด นามสกุล สอาดเอี่ยม ฉายา อสุมาลี อายุ ๔๖ปี พรรษา๒๖ นามบิดา นายปั่น สอาดเอี่ยมนามมารดา นางกุหลาบ สอาดเอี่ยม หมู่ที่ ๙ บ้านนาตำบล หัวไผ่ อำเภอ เมือง จังหวัด อ่างทองสุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๑๗ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๘๑จันทรคติกาลกำเนิด ๑ ๑ ฯ ๑๒ ค่ำ ปี ขาล

บรรพชา

บรรพชา เมื่อวันที่๒๗เดือน มีนาคมพ.ศ.๒๔๙๕อายุ๑๕ปี ณ วัด กลาง ตำบล หัวไผ่ อำเภอ เมือง จังหวัด อ่างทอง โดยมี พระครูกิ่ม ฆงฺคสุวณฺโณ วัด กลางบ้านนา เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๑อายุ ๒๐ ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำ แขวง ปากคลองเขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระธรรมธีรราชมหามุนีครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระศรีวิสุทธิโมลีวัด ปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุด สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ สถาบันการศึกษา โรงเรียนประชาบาลวัดกลาง บ้านนา ต.หัวไผ่ อ.เมือง จ.อ่างทอง

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น โท สำนักเรียนวัดปากน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๘

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๕๑๒เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

พ.ศ.๒๕๑๔เป็น พระกรรมวาจาจารย์

พ.ศ.๒๕๑๓เป็น กรรมการตรวจสอบบัญชีเงินของวัด

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๐๕เป็น พระครูใบฎีกาสงัด

พ.ศ.๒๕๑๐ เป็น พระครูสมุห์สงัด

พ.ศ.๒๕๑๔เป็น พระครูสังฆรักษ์สงัด

พ.ศ.๒๕๑๕เป็น พระครูสัญญาบัตรชั้นโทที่พระครูอุปถัมภ์ธรรมกิจ

พ.ศ.๒๕๑๙ เป็น พระครูสัญญาบัตรชั้นเอก

พ.ศ.๒๕๒๕เป็น พระครูสัญญาบัตรชั้นพิเศษ

ประวัติย่อ
ของพระครูนิทัศน์ธรรมธาดา ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ชาติภูมิ นามเดิม จรูญ นามสกุล ถนอมวงศ์ ฉายา พุทฺสโร อายุ ๔๙ปี พรรษา๒๘ นามบิดา นาย ฟุ้ง ถนอมวงศ์นามมารดา นางหลง ถนอมวงศ์ บ้านเลขที่๒๗หมู่ที่ ๙ ตำบล หัวไผ่ อำเภอ เมืองอ่างทอง จังหวัด อ่างทองสุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๑๖เดือนมกราคม พ.ศ.๒๔๗๘จันทรคติกาลกำเนิด ๕ ฯ ๒ ค่ำ ปี กุน
๘

บรรพชา

บรรพชา เมื่อวันที่๑๙ เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๑ อายุ๑๓ปี ณวัด กลาง ตำบล หัวไผ่ อำเภอเมืองอ่างทองจังหวัด อ่างทอง โดยมี พระครูคามเขตพิทักษ์ วัด กลาง ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๖ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๙อายุ ๒๑ ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำ แขวง ปากคลองเขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี สมเด็จพระสังฆราชปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถร ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมดิลก วัด พระเชตุพนฯ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุด สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ พ.ศ.๒๔๘๘สถาบันการศึกษาโรงเรียนประชาบาลวัดกลาง ต.หัวไผ่ อ.เมืองอ่างทอง จ.อ่างทอง

การศึกษาพิเศษ

สอบได้วิชาชุดประโยคครูพิเศษมูล

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น เอก สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ พ.ศ.๒๔๙๗สอบได้เปรียญธรรม ๕ สำนักวัดปากน้ำภาษีเจริญ พ.ศ. ๒๔๙๙

หน้าที่การงาน

พ.ศ. ๒๕๐๘เป็น เลขานุการเจ้าคณะภาค ๓
พ.ศ.๒๕๑๖ เป็น เลขานุการเจ้าคณะภาค 17
พ.ศ.๒๕๑๘ เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ
พ.ศ.๒๕๒๐เป็น พระกรรมวาจาจารย์

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๑๙ เป็น พระครูสัญญาบัตรผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นเอก ที่พระครูนิทัศน์ธรรม

ประวัติย่อ
ของพระครูภาวนานุวัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ชาติภูมิ นามเดิม บำเรอ นามสกุล เริงเขตรกิจ ฉายา ชุตินธโร อายุ ๗๐ ปี พรรษา ๓๑ นามบิดา นายเล็ก เริงเขตรกิจ นามมารดา นางทิพย์ เริงเขตรกิจ หมู่ที่ ๒ ตำบล หนองสระ อำเภอ ทัพทัน จังหวัด อุทัยธานี สุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๔ เดือน ตุลาคม พ.ศ.๒๔๕๗จันทรคติกาล กำเนิด ๑ ๑๕ ๑๑ ค่ำ ปี ขาล

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๕ เดือน เมษายนพ.ศ.๒๔๙๘อายุ ๓๙ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำ แขวง ปากคลอง เขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระมงคลเทพมุนีครั้งดำรงสมณศักดิ์ ที่ พระภาวนาโกศลเถร วัด ปากน้ำ ภาษีเจริญเป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุด สำเร็จวิชาช่างกล สถาบันการศึกษา โรงเรียนช่างกลทหารเรือ แขวงปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น เอก สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ พ.ศ. ๒๕๐๑

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๕๑๓เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๑๘เป็น พระครูสัญญาบัตรชั้นเอกฝ่ายวิปัสสนา ที่พระครูภาวนานุวัตร

ประวัติย่อ
ของพระครูสมณธรรมสมาทาน ผู้ช่วยเจ้าอาวาส
ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

ชาติภูมิ นามเดิม สวัสดิ์ นามสกุล ด้วงสุวรรณ์ ฉายา โชติปาโล อายุ ๖๐ ปี พรรษา ๔๐นามบิดา นายอินทร์ ด้วงสุวรรณ์ นามมารดา นางผัน ด้วงสุวรรณ์ บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๖ แขวง วังทองหลาง เขต บางกะปิจังหวัด กรุงเทพมหานคร สุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๑๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗จันทรคติกาลกำเนิด ๓ ฯ ๒ ค่ำ ปี ชวด

๔

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๒๖เดือน มิถุนายนพ.ศ๒๔๘๗อายุ ๒๐ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำ แขวง ปากคลอง เขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระครูบริหารบรมธาตุ วัด นางชี แขวง ปากคลองเขต ภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุด สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ พ.ศ.๒๔๗๙สถาบันการศึกษา โรงเรียนประชาบาลสิงหประสิทธิวิทยา แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น เอก สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ พ.ศ.๒๔๘๙สอบได้เปรียญธรรม ๔ สำนักวัดปากน้ำภาษีเจริญ พ.ศ. ๒๔๙๙

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๕๑๒เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ

พ.ศ.๒๕๑๔เป็น พระกรรมวาจาจารย์

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๑๓เป็น พระครูสัญญาบัตรชั้นโท ที่พระครูสมณธรรมสมาทาน

ประวัติย่อ
ของพระครูปลัดธีรวัฒน์

ชาติภูมิ นามเดิม บุญศรี นามสกุล ฟักสุวรรณ ฉายา ปุญญสิริ อายุ ๔๕ปี พรรษา๒๕ นามบิดา นายทอง ฟักสุวรรณ นามมารดา นางฮวย ฟักสุวรรณ บ้านเลขที่ ๒๒ หมู่ที่ ๑๒ ตำบล กุฎี อำเภอ ผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๒จันทรคติกาลกำเนิด ๕ ฯ ๘ ค่ำ ปี เถาะ

บรรพชา

บรรพชา เมื่อวันที่ ๑๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๖อายุ ๑๔ปี ณ วัด โคกทอง ตำบล กุฎี อำเภอ ผักไห่ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยมี พระครูพิพัฒน์ศีลคุณ วัด ตาลานใต้ ตำบลตาลาน อำเภอผักไห่ เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๑๕ เดือน เมษายน พ.ศ.๒๕๐๒อายุ ๒๐ ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากคลองบางขนาก ตำบล บางขนาก อำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยมี พระครูกัลยาณการี วัด บึงทองหลาง ต.บึงทองหลาง อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุด สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ สถาบันการศึกษา โรงเรียนบวรวิทยา (วัดโคกทอง) ต.กุฎี อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น เอก สำนักเรียนวัดปากน้ำ พ.ศ.๒๕๐๑สอบได้เปรียญธรรม ๔ สำนักเรียนวัดปากน้ำ พ.ศ. ๒๕๐๔

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๕๒๕เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๑๗เป็น พระครูวินัยธร ฐานานุกรมในพระธรรมธีรราชมหามุนี

พ.ศ.๒๕๑๙เป็น พระครูปลัดธีรวัฒน์ ฐานานุกรมในพระธรรมธีรราชมหามุนี

ประวัติย่อ
ของพระครูวินัยธร ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ชาติภูมิ นามเดิม ทรงเกียรติ นามสกุล สุดหรุ่น ฉายา ปุณฺฑริโก อายุ๔๗ปี พรรษา๒๗นามบิดา นายเทียน สุดหรุ่น นามมารดา นางผวน สุดหรุ่น หมู่ที่ ๑ ตำบล ดอนกำยาน อำเภอ เมือง จังหวัด สุพรรณบุรี สุริยคติกาลกำเนิด วันที่ ๙ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๐ จันทรคติกาลกำเนิด ๖ ฯ ๕ ค่ำ ปี ฉลู
๑๓

บรรพชา

บรรพชา เมื่อวันที่ ๑๗เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๙๗อายุ ๑๗ปี ณ วัด ปากน้ำ แขวง ปากคลอง เขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระมงคลเทพมุนีครั้งดำรงสมณศักดิ์ ที่ พระภาวนาโกศลเถร วัด ปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๓๑เดือน มีนาคม พ.ศ๒๕๐๐อายุ ๒๐ปี ณ พัทธสีมาวัด ปากน้ำแขวง ปากคลอง เขต ภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยมี พระธีรสารมุนี วัด อัปสรสวรรค์ ภาษีเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษาสามัญ

การศึกษาสามัญ ครั้งหลังสุด สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ พ.ศ.๒๔๙๒สถาบันการศึกษา โรงเรียน ประชาบาลวัดพันตำลึง ต.ดอนกำยาน อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี

การศึกษาพระปริยัติธรรม

สอบได้นักธรรมชั้น โท สำนักเรียนวัดปากน้ำ พ.ศ. ๒๕๐๒

หน้าที่การงาน

พ.ศ.๒๕๒๕เป็น ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ

สมณศักดิ์

พ.ศ.๒๕๑๕เป็น พระครูสังฆรักษ์ ฐานานุกรมในพระเทพวรเวที
พ.ศ.๒๕๑๖เป็น พระครูธรรมธร ฐานานุกรมในพระธรรมธีรราชมหามุนี
พ.ศ.๒๕๑๙ เป็น พระครูวินัยธร ฐานานุกรมในพระธรรมธีรราชมหามุนี

คติธรรม

เห็น ใดฤามาตรแม้น ธรรมกาย
จำ สนิทนิมิตหมาย มั่นแท้
คิด ทำเถิดหญิง-ชาย ชูช่วย ตนแฮ
รู้ ยิ่งเบญจขันธ์แท้ แต่ล้วนอจิรัง

รักษ์ร่างพอสร่างร้าย รอดตน
ยอดเยี่ยม "ธรรมกาย" ผล ผ่องแผ้ว
เลอเลิศล่วงกุศล ใดอื่น
เชิญท่านถือเอาแก้ว ก่องหล้าเรืองสกล

ด้วยความหมั่น มั่นใจ ไม่ประมาท, รักษาอาตม์ ข่มใจ ไว้เป็นศรี,
ผู้ฉลาด อาจตั้งหลัก พำนักดี, อันห้วงน้ำ ไม่มี มารังควาน,

เกิดมาว่าจะมาหาแก้ว พบแล้วไม่กำ จะเกิดมาทำไม
อ้ายที่อยากมันก็หลอก อ้ายที่หยอกมันก็ลวง ทำให้จิตมันเป็นห่วงเป็นใย
เลิกอยากลาหยอก รีบออกจากกาม เดินตามขันธ์สามเรื่อยไป
เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่า "นิพพาน" ก็ได้

ประกอบเหตุ สังเกตผล ทนเอาเถิด ประเสริฐนัก
ไม่หยุดไม่ถึงพระ ตัวหยุดนี่แหละเป็นตัวสำเร็จ
ผลไม้ตกนกชุม น้ำเย็นปลาชอบอาศัย